Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA RASMIGA AH
الرسمية الجريدة
OFFICIAL BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 12aad **Muqdisho, 17 AUGUST 2025** **Lr. 2**

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa $XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA**: Sanaddii waa $XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa $XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa $XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

MARCH-JULY

2025

Ku dhaqan Xafiis D.

FAAFINTA RASMIGA AH
الرسمية الجريدة
OFFICIAL BULLETIN

EE JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA

Sanadka 12aad **Muqdisho, 17 AUGUST 2025** **Lr. 2**

Waaxda Maamulka Faafinta Rasmiga ah
Ee Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda

FAAFIN BIL SOO BAXA

Qiimaha waa $XXX Dollar, lambar waliba – **RUKUNKA**: Sanaddii waa $XXX Dollar, Soomaaliya gudaheeda – Dibaddeedana waa $XXX Dollar. Rukunka la weydiisto waqtiga loo gooyay wuxuu ka bilaabmaa 1 Janaayo. Qiimaha Qoritaanku F.R halkii sadar iyo wixii ka yar waa $XXX Dollar – Rukunka iyo Qoritaanku waxaa la weydiistaa Laanta Maamulka Faafinta Rasmiga ah – Lacagta waxaa lagu bixiniyaa Xafiiska Canshuuraha ee Wasaaradda Maaliyadda.

KOBNIIN

BOGGA KOOWAAD

SHARCI

W.M

BOGGA LABAAD

XEER

BOGGA SEDDEXAAD

TALOOYIN, ISGAARSIIN, OGAYSIIS, IWM

MARCH-JULY

2025

TUSMO

SHARCI LR. 37 Taariikh: 11/05/2025

SHARCIGA CANSHUURTA DAKHLIGA Bog 1

SHARCI LR. 38 Taariikh: 11/05/2025

SHARCIGA HAY'ADAHA MAALIYADDA Bog 135

SHARCI LR. 39 Taariikh: : 11/05/2025

SHARCIGA SHIRKADAHA CEYMISKA Bog 246

SHARCI LR. 40 Taariikh: 11/05/2025

SHARCI WAX-KA-BEDELKA SHARCIGA KA-HORTAGIDDA LACAG DHAQADIDDA IYO MAALGALINTA ARGAGAXISADA Bog 329

XEER MADAXWEYNE LR. 364 Taariikh: 04/01/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 437

XEER MADAXWEYNE LR. 365 Taariikh: 04/01/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 438

XEER MADAXWEYNE LR. 368 Taariikh: 06/01/2025

MAGACAABIS GUDOOMIYAHA HEY'ADDA QAXOOTIGA & BARAKACAYAASHA QARANKA Bog 339

XEER MADAXWEYNE LR. 369 Taariikh: 08/01/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 441

XEER MADAXWEYNE LR. 371 Taariikh: 15/01/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 442

XEER MADAXWEYNE LR. 373 Taariikh: 18/01/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 443

XEER MADAXWEYNE LR. 374 Taariikh: 20/01/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 444

XEER MADAXWEYNE LR. 378 Taariikh: 05/02/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 445

XEER MADAXWEYNE LR. 379 Taariikh: 05/02/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 446

XEER MADAXWEYNE LR. 380 Taariikh: 05/02/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 447

XEER MADAXWEYNE LR. 385 Taariikh: 18/02/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 448

XEER MADAXWEYNE LR. 386 Taariikh: 19/02/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 449

XEER MADAXWEYNE LR. 387 Taariikh: 19/02/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 450

XEER MADAXWEYNE LR. 389 Taariikh: 23/02/2025

MAGACAABIS LA-TALIYAHA SARE EE MADAXWEYNAHA EE ARRIMADA DIFAACA Bog 258

XEER MADAXWEYNE LR. 399 Taariikh: 05/03/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 452

XEER MADAXWEYNE LR. 406 Taariikh: 24/03/2025

MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 453
XEER MADAXWEYNE LR. 414 Taariikh: 19/04/2025
MAGACAABIS GARSOORE Bog 454
XEER MADAXWEYNE LR. 432 Taariikh: 11/05/2025
MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 455
XEER MADAXWEYNE LR. 438 Taariikh: 28/05/2025
XILKAQAADIS GUDOOMIYIHII HORE EE GOBALKA BENAADIR AHAANA DUQA MAGAALADA MUQDISHO & MAGACAABIS GUDOOMIYAHA CUSUB EE GOBALKA BENAADIR AHNA DUQA MAGAALADA MUQDISHO Bog 456
XEER MADAXWEYNE LR. 441 Taariikh: 02/06/2025
MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 457
XEER MADAXWEYNE LR. 442 Taariikh: 02/06/2025
MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 458
XEER MADAXWEYNE LR. 453 Taariikh: 14/06/2025
XILKA-QAADIS AGAASIMAHA GUUD EE HAY'ADDA SIRDOONKA IYO NABAD-SUGIDDA QARANKA & MAGACAABIS AGAASIMAHA GUUD EE HAY'ADDA SIRDOONKA IYO NABAD-SUGIDDA QARANKA. Bog 459
XEER MADAXWEYNE LR. 469 Taariikh: 28/06/2025
MAGACAABIS NOOTAAYO Bog 460
XEER RA'ISUL WASAARE LR. 157 Taariikh: 29/05/2025
XEER: XEER-NIDAAMIYAHA QIIMEYNTA IYO LASOCODKA SAAMEYNTA DEEGAANKA IYO BULSHADA Bog 461
XEER RA'ISUL WASAARE LR. 181 Taariikh: 05/07/2025
XEER: SIYAASADDA QARAN EE SOCDAALKA SHAQADA Bog 533
XEER RA'ISUL WASAARE LR. 182 Taariikh: 13/07/2025
XEER: MAGACAABIS XUBNAHA GUDDIGA QARAN EE TACLIINTA SARE Bog 594
XEER RA'ISUL WASAARE LR. 182 Taariikh: 02/08/2025
XEER: XEER-NIDAAMIYAHA DHIJITALAYNTA NIDAAMKA MAARAYNTA MAALIYADDA GUUD Bog 596
MAXKAMADDA DEGMADA WAABARI LR. MDW/05/2023BF Taariikh: 28/10/2023
BEEC GURI LAGU IIBINAAYO NAADO Bog 629

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA MADAXWEYNAHA

جمهورية الصومال الفيدرالية
مكتب الرئيس

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

SHARCI LR.37 **TAARIIKH: 11-DA MAAJO 2025**

SHARCIGA CANSHUURTA DAKHLIGA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Faqradda 1aad iyo Faqradda 2aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 82aad, Faqradda 3aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 90aad, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay **XGGSH/0723/B11/25**, ku taariikheysan **11/05/2025**, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta''Hindise Sharciyeedka Canshuurta Dakhliga.

MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo sharcigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Sharciga Canshuurta Dakhliga.

Qodobka 2aad

Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
21 JUL 2025
BY: Faduma Mohamed Omer Saa'id
SAACAD _____ SAXIIX _____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIWAAN NO: HAN-048-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Issa Guhle
Hantidhowraha Guud ee J.F.S

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA MAALIYADDA

HINDISE-SHARCIYEEDKA CANSHUURTA DAKHLIGA

Maarso 11, 2025

Tusmo

CUTUBKA 1-AAD 1
QODOBBO GUUD 1
Qodobka 1-aad 1
Magaca iyo Baaxadda Sharcigan 1
Qodobka 2-aad 1
Qeexitaanno 1
Qodobka 3-aad 10
Shakhsiyaadka, Hay'adaha iyo Xubnahooda iyo Maareeya-yaashooda 10
Qodobka 4-aad 13
Shakhsiyaad Xidid ah 13
Qodobka 5-aad 14
Hawlaha Dakhliga Laga Helo 14
Qodobka 6-aad 15
Hanti, Milkiyad iyo Lacag-bixinnada Isticmaalka Hanti 15
Qodobka 7-aad 19
Aaladaha Maaliyadeed iyo Faa'idooyinkooda 19
Qodobka 8-aad 21
Kharashaadka Gaarka ah iyo Kharashaadka aan La-tixgelinayn 21
CUTUBKA II 23
WAAJIBINTA CANSHUURTA DAKHLIGA 23
Qodobka 9-aad 23
Waajibinta Canshuurta Dakhliga 23
CUTUBKA III 24
SALDHIGA CANSHUURTA DAKHLIGA 24
QAYBTA I 24
DAKHLIGA CANSHUURGALKA AH 24
Qodobka 10-aad Dakhliga Canshuurgalka ah 24
QAYBTA II 24
DAKHLIGA QIIMAYNGALKA AH EE LA KASABADO 24
Qodobka 11-aad 24
Dakhliga Qiimayngalka ah 24
Qodobka 12-aad 25
Dakhliga Shaqada 25
Qodobka 13-aad 27
Dakhliga Ganacsiga 27
Qodobka 14-aad 28

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2) **"Amaano-haye *(Trustee)*"** waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3- aad.

3) **"Badeeco Ganacsi *(Trading stock)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

4) **"Lacag-bixinnada Ugu-dambeyntii Cashuurta Laga-jarayo *(Final withholding payment)*"** waxa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay Qodobka 95-aad.

5) **"Canshuur Laga-jare *(Withholdee)*"** waxa loola jeedaa shakhsiga helaaya ama ay tahay inuu helo lacag-bixin ay waajib kutahay in canshuur laga jaro si waafaqsan Qaybta II ee Cutubka IX.

6) **"Caymiska Muddada-dheer *(Long term insurance)*"** waxa uu yeelanayaa macnaha lagu sheegay xeer-nidaamiye, ama macnaha ay go'aamisay hay'adda awoodda u leh ee Dowladda Federaalka Soomaaliya, haddii uusan jirin xeer-nidaamiye.

7) **"Dalka Degaan Ku-ah *(resident)*"** marka ay timaado shakhsiyaadka, waxaa loola jeeda shakhsi la go'aamiyey inuu deganyahay Soomaaliya si waafaqsan Qodobka 77- aad.

8) **"Faa'iidada Saamiyada *(Dividend)*"** marka ay timaado shirkadaha, waxaa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay Qodobka 7-aad.

9) **"Faa'iidada Laga-helo Qaamaha *(Return on debt claim)*"** marka ay timaado lacag bixinnada, waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 7-aad.

10) **"Hanti Maaliyadeed *(Financial instrument)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 7-aad.

11) **"Ganacsi *(Business)*"** waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 5-aad.

12) **"Hanti *(Asset)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

13) **Hanti Maxalli ah *(Domestic asset)*"** waxaa loola jeeda:

(b) hanti uu leeyahay shakhsi Dalka degaan ku ah (taas oo aan ahayn hanti ma guurta ah oo dibadda ku taala ama hanti ay leedahay Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Dibadeed ee shakhsigu leeyahay) ama loo nisbeeyay inay leedahay Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliya si waafaqsan Qodobka 82(2);

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Dakhliga Maalgashiga 28
QAYBTA III 28
DAKHLIGA LA CANSHUUR DHAAFAY 28
Qodobka 15-aad Dakhliga 29
La Canshuur Dhaafay 29
QAYBTA IV 29
LACAGAHA LA GOYNAYO 29
Qodobka 16-aad 29
Mabaadi'da Guud iyo Xadka Lacag Goynta 29
Qodobka 17-aad 30
Xeerka Lacag-goynta ee Ganacsiga 30
Qodobka 18-aad 30
Faa'idada Ka-dhalata Qaamaha Ganacsiga 30
Qodobka 19-aad 31
Badeeco Ganacsi 31
Qodobka 20-aad 32
Hantida Qiimo-dhacda 32
Qodobka 21-aad 33
Hantida Ra'sumaal iyo Qaanta Ganacsiga 33
Qodobka 22-aad 33
Kala Soocidda Lacag-gooynada Marka ay timaado Aaladaha Maaliyadda 33
Qodobka 23-aad 34
Khasaaraha Ganacsiga 34
Qodobka 24-aad 35
Lacag-goynta Loogu Talagalay iyo Khasaaraha Ka-dhasha Maalgashiga 35
CUTUBKA IV 35
XEERARKA KHUSEEYA QADDARTA LACAGEED EE LAGU XISAABINAYO SALKA CANSHUURTA DAKHLIGA 35
QAYBTA I 35
XISAABINTA CANSHUURTA IYO WAKHTIGA 35
Qodobka 25-aad Sannad Canshuureed 36
Qodobka 26-aad 36
Habka Xisaabinta 36
Qodobka 27-aad 37
Hab Xisaabeedka Caddaanka ah 37
Qodobka 28-aad 37
Hab Xisaabeedka Muteysashada 37

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 29-aad 38
Sixitaanka Xisaabaadka Oo Ay Ku Jiraan Kuwa Daymaha Laga Quustay 38
Qodobka 30-aad 39
Qandaraasyada Muddada-dheer 39
Qodobka 31-aad 40
Aaladaha Maaliyadeed 40
QAYBTA II 40
QIIMAYNTA, QOONDAYNTA IYO NOOCEYNTA QADDAR LACAGEED 40
Qodobka 32-aad 40
Qiimaynta Waafaqsan Qiimaha Suuqa 40
Qodobka 33-aad 41
Lacag Bixinta Dadban iyo Tan Gacanta-dhexe 41
Qodobka 34-aad 43
Maalgashiga Wadajirka Loo-leeyahay 43
Qodobka 35-aad 43
Magdhawga iyo Lacagaha Soo Kabashada 43
Qodobka 36-aad 43
Ijaarka Maaliyadeed, Lacag-bixinnada Qayb-qaybta iyo Lacag-bixinnada Waqtiyeeysan 43
Qodobka 37-aad 44
Macaamilaadka Eex la'aanta ah ee Shakhsiyaadka Xiddidka ah 44
Qodobka 38-aad 45
Kala Qaybinta Dakhliga 45
CUTUBKA V 46
HANTIDA IYO QAAMAHA 46
QAYBTA I 46
XEERARKA ASAASIGA AH 46
Qodobka 39-aad 46
Xisaabinta Kororka iyo Khasaaraha 46
Qodobka 40-aad 46
Kharashka Ku-baxa Hanti 46
Qodobka 41-aad 48
Qiimaha Badeeco Ganacsi 48
Qodobka 42-aad 49
Dheefta Laga-helo Hantida 49
Qodobka 43-aad 49
Gacan-ka-saaridda Hantida 49

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 44-aad 50
Habka Ku Dabaqida Cutubkan Qaamaha 50
Qodobka 45-aad 51
Sixitaanka, Qiimaynta iyo Magdhawga Lacagaha 51
QAYBTA II 52
XEERARKA GAARKA AH 52
Qodobka 46-aad 52
U Wareejinta Hanti Shakhsi Xiddid ah ama Hadyad Ahaan 52
Qodobka 47-aad 53
Gacan-ka-saaridda Hanti Iyadoon La Wareejin 53
Qodobka 48-aad 53
Wareejinta Hantida Laga Dhinto ama Midda Lammaanaha Is-fura 53
Qodobka 49-aad 54
Gacan-ka-saarista Hanti Kutimid Ikhtiyaar La'aanta oo Bedelka-leh 54
Qodobka 50-aad 55
Wareejinta Hantida ee loo maro Rahanta, Heshiisyada Ijaarka Maaliyadeed iyo Iibka Lacagta Loo Bixiyo Qayb-Qaybta 55
Qodobka 51-aad 56
Gacan-ka-saaridda Ka Dhalata Wareejinta Hantida 56
Qodobka 52-aad 57
Ukala Qeybinta Kharashaadka iyo Lacagaha Dheefta ah Hantida Gacanta- laga-saaray 57
Qodobka 53-aad 57
Xeerar Gaar ah oo Dheeraadka ah 57
CUTUBKA VI 57
XEERARKA NIDAAMINAAYA NOOCYADA SHAKHSIYAADKA 57
QAYBTA I 57
SHURAAKOOYINKA 57
Qodobka 54-aad 57
Mabaadi'da Canshuurta 57
Qodobka 55-aad 59
Dakhliga iyo Khasaaraha Shuraakada 59
Qodobka 56-aad 59
Canshuurta Xubnaha Shuraakada ah 59
Qodobka 57-aad 60
Isbadalka Xubnaha Shuraakada ah 60
QAYBTA II 61
AMMAANNO 61

Qodobka 58-aad 61
Canshuurta Amaanooyinka 61
Qodobka 59-aad 62
Canshuurta Ka-faa'idaystayaasha 62
QAYBTA III 62
SHIRKADAHA 62
Qodobka 60-aad 63
Canshuurta Shirkadaha 63
Qodobka 61-aad 63
Canshuurta Saamilayda 63
QAYBTA IV 65
QODOBADA GUUD EE KHUSEEYA HAY'ADAHA 65
Qodobka 62-aad 65
Isku-wareejinta Hantida ee u Dhaxeeysa Hay'adaha iyo Xubnahooda 65
Qodobka 63-aad 65
Isbeddelka Milkiyadda 65
CUTUBKA VII 66
HAWLAHA GAARKA AH 66
QAYBTA I 66
HOWLAHA QODISTA MACDANTA IYO SHIDAALKA 66
Qodobka 64-aad 66
Isticmaalka Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Kheyraadka Dhulka Hoostiisa.. 66
QAYBTA II 66
BANGIYADA IYO CEYMISKA 66
Qodobka 65-aad 66
Ganacsiga Bankiyada 66
Qodobka 66-aad 68
Ganacsiga Caymiska Guud 68
Qodobka 67-aad 69
Ganacsiga Caymiska Muddada Dheer 69
Qodobka 68-aad 70
Dheefta Caymiska 70
QAYB III 71
KAYDKA HAWLGABKA 71
Qodobka 69-aad 71
Sanduuqyada Hawlgabka ee La Aqoonsaday 71
Qodobka 70-aad 71

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qaaraanka Hawlgabka ee Sanduuqyada Hawlgabka ee La Aqoonsaday 71
Qodobka 71-aad 72
Canshuurta Sanduuqyada Hawlgabka 72
Qodobka 72-aad 73
Lacagaha Hawlgab Ee Laga Helo Sanduuqyada Hawlgabka 73
QAYBTA IV 73
HAWLAHA DANTA GUUD, ISKAASHATADA IYO KUWA AAN FAA'IDO-DOONKA AHAYN 73
Qodobka 73-aad 74
Aqoonsiga Ururada iyo Hay'addaha Danta Guud ee aan Faaiido Doonka Ahayn 74
Qodobka 74-aad 75
Canshuurista Ururada iyo Hay'addaha Dantaguud Ee Aan Faaiido Doonka Ahayn 75
Qodobka 75-aad 77
Naadiyada iyo Ururada Ganacsi 77
Qodobka 76-aad 79
Tabarucaadka Lagu-taageero Arrimaha Qiimaha leh 79
CUTUBKA VIII 79
ARRIMAHA CAALAMIGA AH 79
QAYBTA I 79
DEGGANAANSHO IYO ISHA DAKHLIGA 79
Qodobka 77-aad 79
Shakhsiyaadka Dalka Deegaanka Ku Ah 79
Qodobka 78-aad 81
Badalashada Deganaashaha 81
Qodobka 79-aad 81
Ilaha Dakhliga iyo Lacag-bixinnada 81
QAYBTA II 84
GANACSIYADA JOOGTADA AH 84
Qodobka 80-aad 84
Xarumaha Ganacsi ee Joogtada ah iyo Mulkiilayaashooda 84
Qodobka 81-aad 85
Mabaadi'ida Canshuur Qaadista 85
Qodobka 82-aad 87
Hawlaha, Hantida iyo Qaamaha Xarunta Ganacsi ee Joogtada ah 87
Qodobka 83-aad 89
Dakhliga iyo Khasaaraha Xarunta Ganacsi ee Joogtada ah 89
Qodobka 84-aad 90

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Dakhliga Dibada Loo Diray 90
QAYBTA III 90
DAKHLIGA IYO KHASAARAHA HOWLAHA DIBADDA 90
Qodobka 85-aad 91
Lacag Goynta iyo Khasaaraha Howlaha Dibadda 91
Qodobka 86-aad 92
Tixgelinta Canshuur Dibadda Lagu Baxshay 92
Qodobka 87-aad 93
Amaanooyinka iyo Shirkadaha Dibaddeed ee La Kontoroolo 93
Qodobka 88-aad 95
Canshuur Khafiifinta La Xiriirta Faa'dada Ka-dhalata Saamiyada 95
CUTUBKA IX 96
HABRAACA CANSHUUR BIXINTA 96
QAYBTA I 96
WAAJIBAADKA GUUD 96
Qodobka 89-aad 96
Hababka Iyo Waqtiga Bixinta 96
QAYBTA II 96
CANSHUURTA LAGU BIXINAYO HABKA CANSHUUR KAREEBIDDA 96
Qodobka 90-aad 97
Canshuurta Loo Shaqeeyuhu Kareebayo Shaqaalaha 97
Qodobka 91-aad 97
Canshuur Ka-jarista Lacagaha Laga-helo Maalgashiga 97
Qodobka 92-aad 98
Canshuur Ka-jarista Khidmadaha Adeegga 98
Qodobka 93-aad 99
Warbixinnada iyo Bixinta Canshuurta La-jaray, ama Loola Dhaqmay in La- jaray 99
Qodobka 94-aad 101
Shahaadooyinka Canshuur Ka-jarista 101
Qodobka 95-aad 102
Canshuurta Lacag-bixinta Kama Dambaysta ah Laga Jaro 102
Qodobka 96-aad 104
Tixgelinta Canshuureed ee Lacag-bixinta Laga-jaray Canshuur Aan Ku Waajibin 104
QAYBTA III 104
CANSHUURTA LOO BIXIYO QAYB QAYBTA 104
Qodobka 97-aad 104
Canshuur Ku Bixinta Qayb-qayb Rubucla Ah 104

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 98-aad 105
Warbixinta Qiyaasta Canshuurta La Bixinayo 105
Qodobka 99-aad 106
Marka Aan La Rabin Warbixinta Qiyaasta ee Canshuurta La Bixinayo 106
Qodobka 100-aad 107
Hal Mar Shubista Canshuurta Waqtiga Wareejinta Ama Lacag Helidda 107
QAYBTA IV 109
CANSHUURTA LAGU BIXINAYO QIIMAYNTA 109
Qodobka 101-aad 109
Warbixinta Xisaab-canshuureedka Dakhliga 109
Qodobka 102-aad 111
Shakhsiyaadka Aan Laga Rabin Soo Gudbinta Warbixinta Xisaab Canshuureedka Dakhliga 111
Qodobka 103-aad 111
Qiimaynta iyo Canshuur Bixinta 111
CUTUBKA X 111
BURINTA, KALA GUURKA IYO DHAQAN GALKA SHARCIGAN 111
Qodobka 104-aad 112
Iswaafajinta Wax Ka- Bedellada 112
Qodobka 105-aad 112
Xilliga Kalaguurka 112
Qodobka 106-aad 113
Dhaqan Galka Sharciga 113
JADWALLADA 114
JADWALKA KOWAAD: BOQOLLEYDA CANSHUURTA (TAX RATES) 114
(Qodobka 9) 114
Qodobka 1-aad 114
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Shakhsiyaadka Dabiiciga (Rates of Income Tax for Individuals) 114
Qodobka 2-aad 115
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Ammaanooyinka (Rate of Income Tax for Trusts) 115
Qodobka 3-aad 116
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Shirkadaha (Rate of Income Tax for Corporations) 116
Qodobka 4-aad 116
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Xarun Ganacsi oo Joogto ah ee Soomaaliyeed (Rates of Income Tax for Somali Permanent Establishments) 116

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 5-aad 116
Boqolleeyda Canshuurta Isha Lacag-bixinta Lagu-jaro (Rates of Withholding Tax) 116
JADWALKA LABAAD: CANSHUURAHA LA-FUDUDEEYEY (SIMPLIFIED TAXATION) 118
(Faqradda 4-aad ee Qodobka 9-aad) 118
Qodobka 1-aad 118
Mabaadi'da Habraaca Canshuuraha La-fududayeyay 118
Qodobka 2-aad 118
Xeer-nidaamiyaha Habraaca Canshuuraha La-fududayeyay 118
JADWALKA SADDEXAAD: DAKHLIGA LA CANSHUUR DHAAFAY (EXEMPT AMOUNTS) 119
(Qodobka 15) 119
JADWALKA AFARAAD: HANTIDA QIIMO-DHACDA (DEPRECIABLE ASSETS) ... 119
(Qodobka 20 119
Qodobka 1-aad) 119
Ujeedooyinka Jadwalkan 119
Qodobka 2-aad 120
Xeer-nidaamiyaha Ku-aadan Sida Loola-dhaqmaayo Hantida Qiimo Dhacda 120
JADWALKA SHANAAD: QIIMAYNTA DHEEFAHA (QUANTIFICATION OF BENEFITS) 120
(Qodobka 32) 120
Qodobka 1-aad 120
Ujeedooyinka Jadwalkan 120
Qodobka 2-aad 120
Xeer-nidaamiyaha La-xiriira Sida Loo Qiimeeyo Dheefaha 120
JADWALKA LIXAAD: ISWAAFAJINTA WAX KA- BEDELLADA (CONFORMING AMENDMENTS) 121
(QODOBKA 104) 121
Qaybta I 121
Sharciga Canshuurta Toosan (Sharci Lr. 5 ee 5-ta Noofambar 1966) 121
Qaybta II 121
Wax-ka-bedelka Sharciga Maamulka Dakhliga (Sharci Lr. 13 ee 27-ka Oktoobar 2019) 121
Farqadda 1(a) ee Jadwalka Labaad waxaa loo beddelay sidaan soo socota: 122
Qaybta III 123
Is-waafajinta Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Khayraadka Dhulka Hoostiisa (Sharci Lr. 10 ee 20-ka Maarso 2023) iyo Sharciga Canshuuraha Dakhliga 123
Qaybta IV 123
Sharciyada Kale 123

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

CUTUBKA 1-AAD
QODOBBO GUUD

Qodobka 1-aad
Magaca iyo Baaxadda Sharcigan

1) Sharcigan waxaa lagu magacaabaa "Sharciga Canshuurta Dakhliga".

2) Sharcigan waxa uu soo rogayaa canshuurta dakhliga, waxa uuna go'aaminayaa qaddarta canshuurta dakhliga ee laga rabo shakhsiyaadka la qeexay, iyo sidoo kale wakhtiga iyo habraaca loo bixinayo canshuurta dakhliga.

3) Haddii Sharcigan gudihiisa aan si kale oo cad loogu sheegin:

(b) Sharcigan ayaa ah midka dejinayaa dhammaan xeerarka ku saabsan canshuurta dakhliga.

(t) Sharci aan ahayn Sharcigan ama Sharciga Maamulka Dakhliga ee markaas dhaqan-galka ah, haa ahaado sharci hadda dhaqan-gal ah ama mid mustaqbalka la dejin doono, looma isticmaali karo si loo go'aamiyo qaanta canshuureed ee ku waajibtay shakhsi si waafaqsan Sharcigan, marka laga reebo haddii sharciga kale uu si cad wax uga beddelayo Sharcigan ama Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah.

(j) Marka la fulinayo Sharcigan, Wasaaraddu waa inay si cad u dabaqdaa Qodobka 74-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga, 2019, ama wax-ka-bedelkiisa.

4) Habraaca Sharcigaan loo dhaqangelinayo, oo ay ku jirto xiriirka ka dhexeeya canshuur-bixiyayaasha iyo Wasaaradda waxaa hagaaya Sharciga Maamulka Dakhliga ee markaas dhaqan-galka ah iyo Sharcigan.

5) Macaamilaad kasta oo sharcigan ku dhex xusan oo canshuur ku waajibto waa in ay waafaqsan tahay Shareecada Islaamka.

Qodobka 2-aad
Qeexitaanno

Sharcigan dhexdiisa, ereyadan soo socda wuxuu mid walba yeelanayaa fasiraadda ku hor qoran:

1) **" Amaano *(Trust)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 1-aad.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(t) xuquuqda lahaanshiyaha hanti ma guurto ah oo kutaalla gudaha Soomaaliya; iyo

(j) xuquuqda lahaanshiyaha saamiga hay'ad Dalka degaan ku ah, taasoo milkiilaha xuquuqdaas oo ay weheliyaan shakhsiyaad isaga kudhaw, ay si toos ah ama si dadban, u leeyihiin/u maamulan ama ay u lahaayeen/u maamulayeen saddexdii sano ee la soo dhaafay, boqolkiiba 25 ama ka badan ee saamiga ama awoodda codeynta ee hay'adaas.

14) **"Hanti Maalgashi *(Investment asset)*"** iyo **"Hanti Maalgashi ee Canshuur-gal ah *(Chargeable investment asset)*"** waxa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

15) **"Hanti Raasumaal *(Capital asset)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

16) **"Hanti Qiima-dhacda *(Depreciable asset)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

17) **"Hanti ma guurto ah *(immovable property)*"**:

(b) waxa ay leedahay macnaha uu siiyay Xeerka Madaniga ee Soomaaliya ee markaas dhaqan-galka ah;

(t) waxana ka mid ah:

i. xuquuqda macdan qodista ama xuquuq kale ee loo baxshay si waafaqsan Xeerka Macdanta ee 1984 ama wax-ka-beddelkiisa ama heshiiska wadaagga wax-soo-saarka batroolka oo ay soo saartay ama gashay Dawladda Soomaaliya; iyo

ii. xuquuqda lahaanshiyaha saamiga hay'ad taasoo hantideeda badankeed ay ka koobantahay hanti kutaala Soomaaliya, ha ahaato hanti ay si toos ah u leedahay ama hanti ay si dadban iyada ugu maamulaan hay'addo kale oo iyada wakiil ka ah, oo nuuceedu yahay midda lagu sheegay faqrad-hoosaadka (b) ama xuquuqaha lagu sheegay faqrad-hoosaadka (b)(i).

18) **"Gacan Ku-hayn *(Hold)*"** marka ay timaado hanti, macnaheedu waa lahaanshiyaha hantida.

19) **"Hay'ad *(Entity)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

20) **"Il *(Source)*"** lacag ama dakhli kasoo xaroodo waxaa loo go'aamiyaa si waafaqsan Qodobka 79-aad.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

21) **"Ka-faa'iideyste *(Beneficiary)*"** marka ay timaado ammaano, waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

22) **"Kharash *(Expense)*"** waxa loola jeedaa lacag bixin yareyneysa hantida saafiga ah ee shakhsiga lacagta bixinaya.

23) **"Kharash Aan La-tixgelinayn *(Excluded expense)*"** waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 8-aad.

24) **"Kharash-gelid *(Incurred)*"** marka ay timaado kharash ama qadar lacageed, waxa la siinayaa macne waafaqsan Qodobbada 26-aad, 27-aad iyo 28-aad.

25) **"Kharashka Gaarka u ah Shakhsiga *(Private expense)*"** waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 8-aad.

26) "**Khayraad Dabiici ah *(Natural resource)***" waxaa loola jeedaa macdanta, batroolka, biyaha ama kheyraadka kale ee aan nooleyn ama nool ee laga helo berriga ama badda.

27) "**Khidmada Adeegga Dhijitaalka ah ee Otomaatigga ah *(Automated digital service fee)***" waxaa loola jeedaa lacagta lagu kharash-gareeyo adeeg kasta oo la iibiyo iyadoo la isticmaalaayo intarneetka ama shabakad elektarooniga ah, iyadoo adeeg bixintaasna ay u baahantahay waxqabad aadane ee kooban. Khidmadaan kamid maahan midda lagu bixiyo adeegyada farsamo.

28) " **Khidmadda Adeeg *(Service fee)***":

(b) waxaa loola jeedaa lacag bixin, si xilliyeeysan ama halmar ah loo bixiyay, ilaa xadna, marka lagu saleeyo qiimaha suuqa, ay macquul tahay in loo nisbayn karo adeegga ama hawl kale ee uu bixiyay ganacsi shakhsi leeyahay;

(t) waxaa ku jira Khidmadda Adeegga Farsamo iyo Khidmada Adeegga Dhijitaalka ah ee Otomaatigga ah; laakiin

(j) kuma jiraan Mushaarka Shaqaalaha (employment income), Khidmadaha Kheyraadka Dabiiciga ah, Kirada, Faa'iidada Laga-helo Qaamaha, Khidmadda Milkiyadda (royalty) ama lacagaha laga helo wareejinta hanti ama galidda qaan.

29) **"Khidmadda Kheyraadka Dabiiciga ah *(Natural resource payment)*"**: waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

30) **"Khidmadda Adeeg Farsamo *(Technical service fee)*"** waxa loola jeedaa Khidmadda Adeeg ee lagu bixiyay:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(b) adeeg kasta oo maamul, farsamo ama la-talin, oo ay ku jiraan adeegyada ay bixiyaan farsamo-yaqaannada ama shakhsiyaadka kale;

(t) helista aqoon, khibrad ama xirfad nuuceedu yahay mid farsamo, warshadeed, ganacsi ama saynis; ama

(j) helista kaalmo taageero u ah arimaha lagu sheegay qeexida Khidmadda Milkiyadda (royalty)" ee Qodobka 6(5)(t).

31) **"Kiro *(rent)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

32) **"Ijaar *(lease)*"** marka ay timaado hanti, waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

33) "**Faa'iido Lacageed *(gain)***" ee laga helo iibinta hanti ama qaan waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 39-aad.

34) **"Ku-tiirsane *(dependant)*"** Shakhsi waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 4-aad.

35) **"Lacag-bixin *(payment)*"** waxaa loola jeedaa nooc kasta oo qiimo ama dheef ah ee shakhsi siiyo shakhsi kale waxaana ka mid ah:

(b) wareejinta hanti ama lacag ee shakhsi ku wareejiyo shakhsi kale ama wareejinta uu shakhsi qaan (liability) ku wareejiyo shakhsi kale;

(t) u abuurista shakhsi kale hanti ama hoos u dhigidda qaan shakhsi kale lagu leeyahay;

(j) adeeg bixinta shakhsi siiyo shakhsi kale; iyo

(x) u gacan gelinta shakhsi kale inuu isticmaalo hanti ama lacag uu shakhsi leeyahay ama uu haysto ama u ogolaanshaha in hantidaas ama lacagtaas uu isticmaalo shakhsi kale.

36) **"Dheefta Hanti *(proceeds)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 42-aad.

37) **"Lacag-bixin Hawlgab *(retirement payment)*"** waxaa loola jeedaa lacag bixin, oo ay kujirto lacag si duuduub ah halmar loo baxshay, liiltir ah ama liiltir si duuduub ah halmar loo baxshay, taaso la siiyo:

(b) qof marka uu hawlgab noqdo; ama

(t) xigtada qof haddii uu qofku geeriyoodo, balse aysan kujirin Dheefta Caymiska ee laga helo caymiska muddada dheer.

38) **"Milkiyad *(ownership)*"** marka ay timaado hanti waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

39) **"Milkiyadda Dhabta ah *(underlying ownership)*"**:

(b) marka ay timaado hay'ad, waxa loola jeedaa milkiyada saamiga ee hay'adda:

i) ha ahaato mid si toos ah loo leeyahay ama mid si dadban loo leeyahay iyadoo loo maraayo hay'addo kale oo si wakiil ah saamigaas gacanta ugu haaya; iyo

ii) iyadoo walibana la dabagelaayo dhammaan hay'adaha sida wakiilka ah saamiga gacanta ugu haaya ilaa laga ogaanaayo in dhammaan saamiyada hay'adda ay si toos ah ama si dadban u leeyihiin shakhsiyaad ama hay'ado kale oo aan shakhsina ku lahayn saami.

(t) marka ay tahay hanti ay leedahay hay'ad, waxaa loo aqoonsanayaa in hantidaas ay leeyihiin shakhsiyaadka leh milkiyada dhabta ah ee hay'ada, iyadoo lagu saleynayo sida ay saami ahaan u kala leeyihiin hay'ada.

40) **"Loo shaqeeye *(employer)*"**:

(b) waxa loola jeedaa shakhsiga shaqaaleysiiya ama mushaar siiya shaqaale u shaqeeya;

(t) waxaa ku jira, haddii aan la heyn caddayn shaqaaleysiin oo kale, shakhsiga bixiyay ama laga bixiyay lacagta shaqada lagu qabtay.

41) **"Maalgashi *(investment)*"** waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 5- aad.

42) "Wasaarad" waxaa loola jeedaa Wasaaradda Maaliyadda ee Dowladda Federaalka.

43) **"Maamule *(manager)*"** marka ay timaado hay'ad, waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

44) "**Dakhliga Canshuur-galka ah *(chargeable income)***" waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 10-aad.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

45) "**Dakhliga Qiimayngalka ah *(assessable income)***" waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 11-aad.

46) "**Dalka Degaan Ku-aheyn *(non-resident)***" waxaa loola jeedaa shakhsi aan Soomaaliya degaan ku aheyn.

47) "**Khidmadda Milkiyadda *(royalty)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 6-aad.

48) "**Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay *(GAAP)***" waxaa loola jeedaa Halbeegyada Warbixin Maaliyadeed ee Caalamiga ah (IFRS) iyo kuwa hay'adda Soomaaliyeed ee awoodda uleh ay kusoo saartay Xeer-nidaamiye.

49) "**Dheefta Caymiska *(insurance proceeds)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 68-aad.

50) "**Qaab-dhismeed *(arrangement)***" waxaa loola jeedaa hawl-qabad, heshiis, hab dhaqan, macaamil, hannaan, ballan, isfaham ama waajibaad, kaas:

(b) oo noqon kara mid si cad ama sid maldahan laiskula fahmay;

(t) oo noqon kara mid hal dhinac ah ama ay ku middaysanyihiin in kabadan hal Shakhsi;

(j) oo aan ku qasbanayn in lagu dhaqan-geliyo awood sharci; iyo

(x) oo ka kooban qaybo gaar ah oo iskood loo aqoonsan karo.

51) "**Qaan *(debt claim)***" iyo "**Qaan Bixin *(debt obligation)***" waxa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay faqradda 7-aad.

52) "**Qaan Maxalli ah *(domestic liability)***" waxaa loola jeeda qaan lagu leeyahay Shakhsi Dalka Degaan Ku-ah, oo aysan kujirin qaan loo nisbeyn karo Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Dibadeed ee Shakhsigu leeyahay ama loo nisbeeyay Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed ee loo aas-aasay si waafaqsan Qodobka 82(2).

53) "**Qaaraanka Hawlgabka *(retirement contribution)***" waxaa loola jeedaa lacag lagu shubo Sanduuqa Hawlgabka iyadoo ujeeddada lag leeyahay ay tahay in laga helo xilligaas ama mustaqbalka Lacag-bixin Hawlgab.

54) "**La-helay *(derived)***" marka ay timaado dakhli ama qaddar lacageed, waxaa loo fasiraya si waafaqsan Qodobbada 26-aad, 27-aad iyo 28-aad.

55) "**Qadar La-dhaafay *(exempt amount)***" waxa uu leeyahay macnaha lagu

sheegay Qodobka 15-aad.

56) **"Qadar *(amount)*"** waxaa loola jeeda qadar lacageed oo cayiman, waxaana kamid ah lacag-bixin

57) "**Qiimaha Saafiga ah *(net cost)***" ee hanti leedahay waqti gaar ah waxay la mid tahay:

> (b) marka ay timaado Hanti Qiima-dhacda, qaybta ay ka-tahay ama kaga soo aadaysa qiimaha qoran ee hantida ay ka tirsan tahay wakhtigaas (eeg xeer-nidaamiyaha loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Afraad), iyadoo lagu salaynaayo qiimaha suuqa ee dhamaan hantida ay ka tirsan tahay wakhtigaas; halka
>
> (t) marka laga hadlaayo hantida nuucyadeeda kale, farqiga u dhexeeya wadarta kharash ee ku baxday iyo wadarta dakhli ee kasoo xarooday hantidaas ilaa iyo intii ay jirtay.

58) "**Qiimaha Suuqa *(market value)***" ee lacag bixin, hanti ama qaan waxaa loo go'aaminayaa si waafaqsan Qodobka 32-aad.

59) "**Xidid *(associate)***" iyo "**Shakhsiyaad Xidid ah *(associated persons)***" waxa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay Qodobka 4-aad.

60) "**Dakhliga Dibadda Loo Diray *(repatriated income)***" ee Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed waxa uu leeyahay macanaha lagu sheegay Qodobka 84- aad.

61) "**Saamile *(shareholder)***" marka ay timaado Shirkad, waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

62) "**Sanad Canshuureed *(year of assessment)***" waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 25-aad.

63) "**Sanduuq Hawlgab ee La-aqoonsan Yahay *(recognised retirement fund)***" waxaa loola jeedaa Sanduuq Hawlgab ee loo aqoonsaday si waafaqsan Qodobka 69- aad.

64) "**Sanduuq Hawlgab *(retirement fund)***":

> (b) waxa uu yeelanayaa macnaha lagu qeexay sharci ama xeer-nidaamiye; balse
>
> (t) haddii uusan jirin sharci ama xeer-nidaamiye qeexaya, waxaa loola jeeda nidaam loo abuuray uruurinta iyo maalgelinta Qaraamka Hawlgabka, si hadhoow looga siiyo Lacagaha Hawlgabka.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

shakhsiyaadka xaqqa uleh Lacagaha Hawlgabka ama xigtadooda.

65) **"Shakhsi *(person)*"** waxa uu leeyahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

66) "**Shaqaale *(employee)***" waxaa loola jeedaa Shakhsi qabanaya shaqo.

67) "**Shaqo *(employment)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 5-aad.

68) "**Shirkad *(corporation)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

69) "**Shuraako *(partnership)***" iyo "**Shirkadle *(partner)***" waxa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

70) **"Wasiir"** waxaa loola jeedaa Wasiirka Maaliyadda ee Dawladda Federaalka.

71) "**Canshuur-jare *(withholding agent)***" waxaa loola jeedaa Shakhsiga ay saarantahay waajibaadka canshuur kajarista lacag-bixinnada si waafaqsan Qaybta II ee Cutubka IX.

72) "**Ka-kaaftoomid *(disposal)***" marka ay timaado hanti ama qaan, waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobbada 43-aad iyo 44-aad.

73) "**Xarun Ganacsi oo Joogta ah *(permanent establishment)***" waxaa loola jeedaa Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed ama Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Dibadeed.

74) "**Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed *(Somali permanent establishment)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 80-aad.

75) "**Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Dibadeed *(foreign permanent establishment)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 80-aad.

76) **"Xeerka Madaniga ah (Civil Code)"** waxaa loola jeeda Xeerka Madaniga ah ee Soomaaliyeed (Xeer No. 37 ee Juun 1973) iyo wax-ka-beddelkasta oo lagu sameeyo.

77) "**Xigto *(relative)***" waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 4-aad.

78) **"Xubin *(member)*"** marka ay timaado hay'ad, waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 3-aad.

79) "**Saamiga Shakhsi *(membership interest)***" marka ay timaado hay'ad,

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

waxa ay leedahay macnaha lagu sheegay Qodobka 7-aad.

80) "**Sharciga Maamulka Dakhliga**" waxaa loola jeedaa Sharci Lr. 13, ee la soo saaray 27 Oktoobar 2019, iyo Wax-ka-beddelkasta ee lagu sameeyay.

81) **"Xeer-nidaamiye"**: waxaa loola jeeda xeer-nidaamiye lagu dhaqan-gelinaayo Qodobbada Sharcigan kaas oo loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 6-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga.

82) "**Erayada Aan La-qeexin**": Iyada oo la raacayo Qodobbada 3-aad, 4-aad iyo 15- aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga, 2019, ama wax-ka-bedelkiisa, Sharcigan waxaa loo maamulayaa, islamarkaasna lala akhrinayaa Sharciga Maamulka Dakhliga. Erayada aan si toos ah loogu qeexin Sharcigan waxa ay leeyihiin macno la mid ah kuwa lagu qeexay Sharciga Maamulka Dakhliga.

Qodobka 3-aad
Shakhsiyaadka, Hay'adaha iyo Xubnahooda iyo Maareeya-yaashooda

1) "Shakhsi" waxaa loola jeedaa shakhsi dabiici ah ama hay'ad. Waxaa ku jira qof geeriyooday iyo hay'ad aan markaas jirin.

2) "Hay'ad" waa qaab-dhismeed loo aqoonsaday inay leedahay jiritaan ka madax- banaan Shakhsiyaadka xubnaha ka ah, si looga sal-gaaro dhammaan ama qaybo kamid ah ujeedooyinka Sharcigan. Qaybaha kala duwan ee Hay'ad waxaa kamid ah:

(b) "Shuraako" oo loola jeedo isutaga labo ama ka badan oo Shakhsiyaad ah kuwaasoo si wada jir ah u ganacsanaaya si ay faa'iido u helaan, iyada oo aan loo eegayn in isutagu ku dhisanyahay heshiis qoraal ah;

(t) "Amaano":

i. oo loola jeedo Qaab-dhismeed, kaasoo Amaano-haye uu gacanta ku haayo hanti;

ii. oo uu kamid yahay Sanduuq Hawlgab; balse

iii. ka baxsan Shuraako iyo Qaab-dhismeed kasta oo leh shakhsiyad khaanuuneed si waafaqsan Xeerka Madaniga ah; iyo

(j) "Shirkad":

i. waxaa loola jeedo:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(B) Qaab-dhismeed abuuraya Shakhsiyad khaanuuni ah oo madax banaan ee aqoonsanyahay Xeerka Madaniga ah; iyo

(T) isutag ama koox kale oo loo aqoonsan karo inay ka madax- banaanyihiin Shakhsiyaadka abuuray ama ku lugta leh, iyada oo aan loo eegayn in isutaggu ama kooxdu leedahay shakhsiyad khaanuuni oo madax-banaan;

ii. waxaa ka mid ah:

(B) iskaashato asxaabeed, iskaashato dhismo, sanduuq howlgab
(provident fund), iskaashato bulsho, ama sanduuq ama-iskaashatooyinka la midka ah;

(T) Dawladda Federaalka Soomaaliya iyo Dawlad Goboleedyada, oo ay ku jiraan wasaaradaha, hay'adaha ama wakaaladaha ka tirsan Dawladahaas;

(J) dawladaha hoose, golayaasha deegaanka ama hay'adaha la midka ah ee Soomaaliyeed;

(X) dawladaha shisheeye, maamulada iyo dawladaha hoose ee dawladaha shisheeye ama hay'adaha caalamiga ah ee ka hawlgasha arrimaha guud (public international organizations); iyo

(KH) isutag ama koox kasta ee shisheeye oo ay Wasaaraddu u aqoonsato in uu yahay Shirkad; laakiin

iii. waxaa ka baxsan Shuraako ama Amaano, inkastoo Wasaaraddu ay Xeer-nidaamiye ku go'aamin karto in qayb kamid ah Shuraakooyinka iyo Amaanooyinka loo aqoonsan karo inay yihiin Shirkado, si looga sal gaaro ujeedooyinka Sharcigan.

3) Si looga sal gaaro ujeedooyinka Sharcigan, qaar kamid ah Shakhsiyaadka ku lugta leh Hay'ad waxaa loo aqoonsanayaa Xubno, halka qaarka kalena loo aqoonsanayo Maamulayaal (inkastoo hal Shakhsi uu isku noqon karo labadaba). Si loo caddeeyo, qeexitaannada soo socda ayaa la dabaqayaa:

(b) "Xubin" Hay'addeed waxa loola jeedaa Shakhsiga kuleh Hay'ad Xuquuq Xubinnimo, gaar ahaan:

i. "Shirkadle (partner)" waa Xubin ka mid ah Shuraako;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ii. "Ka-faa'iideyste" waa Xubin ka mid ah Amaano; iyo

iii. "Saamile" waa Xubin ka mid ah Shirkad, waxaana erey bixintan la dabaqaaya iyada oo aan loo eegayn in Xuquuqda Xubinnimada ee Shakhsigu leeyahay ay tahay saami, si waafaqsan Xeerka Madaniga iyo shuruucda kale ee hagaysa arrimahan.

(t) "Maamule" Hay'ad waxaa loola jeedaa Shakhsiga mas'uulka ka ah Hay'adda ama Shakhsiga ka qaybqaata ama ka qaybqaadan kara (ha ahaado kaligii ama isagoo la wadaagaya Shakhsiyaad kale) qaadashada go'aamada maamul ee waaweyn isaga oo matalaya Hay'adda, waxaana ka mid ah:

i. agaasime, maamule sare ama sarkaal idman;

ii. Shirkadle kamid ah Shuraako iyo Amaano-haye katirsan Amaano;

iii. milkiilaha Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed; iyo

iv. shakhsi ay tilmaamihiisa iyo amaradiisa ay qaadato Hay'ad ama shakhsi kamid ah kuwa lagu sheegay qeexitaanka kore.

(j) "Amaano-haye" waxaa loola jeedaa Shakhsi ama Hay'ad leh shakhsiyad khaanuuni ah oo madax-banaan si waafaqsan Xeerka Madaniga iyo shuruucda kale ee hagta arrimahan, kaasoo hanti amaano ah u haaya (si keli ah ama si wadajir ula haaya hantidaas Shakhsiyaad ama Hay'ado kale) Ka- faa'ideystayaal cayiman ama ujeedo sharciga Dalku oggolyahay, waxaana ka mid ah:

i. Shakhsi loo magacaabay ama Amaano-haye kale oo ka dhashay go'aan shakhsiyadeed, dardaaran, go'aan maxkamadeed, ama saamayn sharci (operation of law);

ii. dardaaran fuliye, maamule maxkamadi magacawday, dhaxaltooyada hanti uu qofkeedi dhintay, ama qof loo magacaabay inuu daryeelo arrimaha ilmo aan qaan-gaarin ama qof aan awoodin inuu arrimihiisa maareeyo;

iii. xaraashe (liquidator), maamule la magacaabay (receiver), korjoogteeye xaraash (trustee in bankruptcy) ama maareeye maxakamadi magacawday (judicial manager);

iv. Shakhsiga maamula hanti lagu intifaacayo, hanti dhaxal sugayso (fideicommissum) ama hanti shakhsi kale kuleeyahay xuquuq

kooban.

v. Shakhsiga maamula hantida dadka aan awoodda lahayn (incapacitated), oo ay ku jiraan caruurta (minor); iyo

vi. Shakhsiga maamula hanti uu leedahay urur shisheeya ama Qaab- dhismeed la mid ah.

Qodobka 4-aad
Shakhsiyaad Xidid ah

1) Laba Shakhsi waxaa loo tixgelinayaa inay yihiin Shakhsiyaad Xidid ah, haddii xiriirka ka dhexeeya labada Shakhsi uu yahay:

(b) midka ka dhaxeeya Shakhsi iyo Xigtadiisa ama Shakhsi iyo Ku- tiirsanihiisa;

(t) mid ka dhaxeeya Shirkadlayaasha kawada tirsan hal Shuraako;

(j) mid ka dhaxeeya Hay'ad iyo Shakhsi (oo ay ku jirto Hay'ad kale) ee lagu qeexay faqradda 2-aad ee Qodobkan; ama

(x) Xiriir kasta oo kale oo aan ahayn xiriir shaqaale, kaasoo Shakhsi laga filaayo inuu u hoggaansamo tilmaamaha ama ammarada:

i. Shakhsiga kale; ama

ii. Shakhsi xidid la ah Shakhsiga kale.

2) Shakhsi iyo Hay'ad waxaa loo tixgelinayaa inay yihiin Shakhsiyaad Xidid ah, haddii:

(b) Shakhsigu maamulo Hay'adda ama uu isticmaali karo boqolkiiba kontan (50%) ama in ka badan ee xuquuqda dakhli, ra'sumaal ama awoodda codbixineed ee Hay'adda:

i. isaga keligiisa ama isagoo kaashanaya Shakhsiyaad kale, kuwaasoo si waafaqsan Qodobkaan loo tixgelinayaa inay yihiin Shakhsiyaad Xidid ah la ah;

ii. si toos ah ama si dadban isagoo u maraaya Hay'addo kale oo wakiil ka ah; ama

(t) Shakhsigu, si waafaqsan Qodobkaan, uu Xidid layahay Shakhsi lagu xusay faqrad-hoosaadka (b) ee Qodobkan.

3) Laba Shakhsi looma tixgelinaayo inay yihiin Shakhsiyaad Xidid ah si waafaqsan faqradda 1(b) iyo 1(t) ee Qodobkan, haddii Wasaaraddu ku qancdo in aysan maangal ahayn in laga fisho in midkoodna u hoggaansamayo awaamiirta iyo tilmaamaha midka kale.

4) Laba Shakhsi waa "Xigto" haddii:

(b) midkood uu kan kale u yahay xaas, ama say, waalid, awoowe ama ayeeyo, walaal, eedo ama habar-yar, abti ama adeer, ama ina adeer, ina abti, ina eedo, ama ina habar-yar darajada kowaad ah, oo ay kujiraan kuwa ku imaan kara guur, ama nuujin, ama laba xaas oo la isla qabo; ama

(t) midkood ka gacansiiyo midka kale baahiyaha nolosha ee daruuriga ah.

5) "Ku-tiirsane" Shakhsi marka ay timaado Sanad Canshuureed waxaa loola jeeda xaaska, sayga, ubadka ama waalidka Shakhsigaas kaaso Dakhligiisa Canshuur-galka ah ee sanadkaas uu ka hooseeyo qadarka lagu cayimay Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

Qodobka 5-aad
Hawlaha Dakhliga Laga Helo

1) Howlaha dakhliga laga helo waa hawlaha soo saara dakhli ay ku waajibtay canshuur si waafaqsan Sharcigan. Hawlaha dakhliga laga helo waxaa loo kala saaray sidan:

(b) "Shaqo" oo loo macnaynaayo si waafaqsan Xeerka Madaniga iyo shuruucda kale ee hagta arrimahan, waxaa kamid ah:

i. jagada Maamule ee uu Shakhsi ka hayo Hay'ad oo aysan kujirin jagada Shirkadle katirsan Shuraako;

ii. madax kanoqoshada xafiis;

iii. jagooyinka kale oo lagu qeexay xeer-nidaamiyeyaal ee ku aadan bixinta adeeg, kuwaasoo Shakhsigu, inkasta oo uusan kujirin heshiis shaqo oo rasmi ah, haddana uu u hoggaansamo tilmaamaha iyo awaamiirta Shakhsi kale ee ku aadan sida uu u fulinaayo hawlaha shaqadiisa; iyo

iv. Shaqo hore, mid markaa la haayo ama mid mustaqbalka imaan karta.

(t) "Ganacsi" waxa loola jeedaa hawlo warshadeed ama ganacsi oo:

i. ay ka mid yihin:

(B) meherad, xirfad, ganacsi, farsamo ama hawlo kale oo goos goos ah oo leh sifo ganacsi;

(T) bixinta adeegyo faa'iido doon ah, ha ahaadan kuwo goos goos ah ama joogta ah; iyo

(J) Ganacsi hore, mid hada socda ama mid mustaqbalka imaan kara; laakiin.

ii. aan ahayn Shaqo.

(j) "Maalgashi" oo macnehiisu yahay lahaanshaha hal ama in ka badan oo ah hanti kala duwan oo halmeel laga maamulo oo ujeedadeedu tahay in laga helo faa'ido iyo dakhli, waxaana:

i. ka mid ah Maalgashi hore, mid hada socda ama mid mustaqbalka imaan kara; laakiin

ii. ka baxsan Ganacsi ama Shaqo.

2) Shakhsiyaadka dabiciiga ah oo kaliya ayaa qaban kara shaqooyinka (employment). Shakhsiyaadka dabiciiga ah waxay qaban karaan Shaqooyin ka badan hal, ha ahaadan kuwo kala danbeeya ama kuwo iskumar la qabto.

3) Marka laga reebo xilliga Sharcigani uu waajibinayo in la kala saaro, dhammaan hawlaha ganacsi ee Shakhsi uu leeyahay waxa loo tixgelinayaa hal ganacsi. Waxaa intaasi dheer, dhammaan hawlaha Shuraako ama Shirkad (balse aan ahayn kuwa shakhsi dabiici ah ama amaano) waxaa loo tixgelinayaa hawlo ganacsi. Tani waxa uu macnaheedu yahay in dhammaan dakhliga Shuraako ama Shirkad loo tixgelinaayo dakhli ka yimid ganacsi.

4) Marka laga reebo xilliga Sharcigani uu waajibinayo in la kala saaro, dhammaan Maalgashiga shakhsi dabiici ah ama Amaano waxaa loo tixgelinayaa sidii hal maalgashi.

Qodobka 6-aad
Hanti, Milkiyad iyo Lacag-bixinnada Isticmaalka Hanti

1) "Hanti" waxaa ka mid ah hanti la taaban karo ama mid aan la taaban karin, lacag, sumcadwanaag (goodwill), aqoon xirfadeed oo gaar ah (know-how), Khidmadda Milkiyadda, xaquuqda milkiyadda dakhli markaa la helaayo ama mid mustaqbalka la helaayo, faa'iido (benefit) soconeysa in ka badan laba iyo

toban (12) bilood iyo qaybt hantid kamid ah.

2) Shakhsi waxa uu Hanti ku heli karaa inuu yeesho Milkiyadda Hantida ama inuu Kiraysto. Milkiyad iyo Kiro ayaa loo kala qeexay sida soo socota:

(b) "Milkiyad":

i. waxaa loola jeedaa xaqqa in aad si gaar ah oo joogta ah aad u haysato, walibana aad u isticmaasho Hanti inta ay waxtar leedahay; iyadoo

ii. xuquuqda Milkiyadda ay saamayn karto xuquuqda Shakhsi kale ee ka abuurantay Kiraynta Hantida.

(t) "Ijaar":

i. waxaa loola jeedaa qaab-dhismeed siinaya shakhsi xaq ku meel gaar ah ee isticmaalka hanti uu shakhsi kale leeyahay; iyadoo

ii. ay ka mid tahay xaqa isticmaalidda dhul shakhsi kale (easement), oggolaanshaha isticmaalidda hantida shakhsi kale (license), heshiiska ka-faa'ideysiga kheyraadka dhulka ee shakhsi kale (profit-a-prendre), heshiis ikhtiyaari ah ee iibsashada ama kiraysashada Hantid Shakhsi kale (option), heshiis kiro, heshiiska isticmaalidda xuquuqda milkiyadda (royalty agreement), iyo heshiis loo galay in lagu taageero Qaab-dhismeedka lagu xusay faqrad-hoosaadka (t) (i) .

3) Hantida uu isticmaalo Shakhsi ku jira Ganacsi waxa loo kala saaraa sidan:

(b) "Badeeco Ganacsi" taas oo loola jeedo:

i. Hanti uu Shakhsi leeyahay ee ganacsi ahaan loo gaday ama la qorsheeyay in loo gado, oo ay kujiraan alaabada wali laga shaqaynayo ama farsamadu udhimantahay iyo agabka loo isticmaali doono samaynta alaabtaas; iyo

ii. Hantida kale ee muddada gaaban ee Ganacsiga uu Shakhsigu leeyahay oo ay ka midyihiin alaabada sida degdega ah loo isticmaalo, sida saadka iyo kuwa loo isticmaalo socodsiinta lawl-maalmeedka
Ganacsiga.

(t) "Hanti Qiima-dhacda":

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

i. waxaa loola jeeda hanti uu shakhsigu ganacsigiisa u isticmaalo si uu dakhli uga sameeyo, iyadoo la filayo in hantidaas qiimaheeda dhacdo muddo ka dib sababo ay ka mid yihiin isticmaal joogta ah, tignoolajiyada oo duugowday awgeed, ama gabow darteed; balse

ii. Hantida Qiima-dhacda kuma jirto sumcadwanaaga shirkad, milkiyadda dhul, saamiyada ama milkiyadda shirkad, badeeco ganacsi loogu talagalay iyo hanti kasta oo kale ee uu xeer-nidaamiye qeexo.

(j) "Hanti Raasumaal":

i. waxaa loola jeedaa hanti uu shakhsi leeyahay, taasoo shakhsigu u isticmaalo ujeedooyinka ganacsigiisa; balse

ii. Kamid maahan Badeeco Ganacsi iyo Hanti Qiima-dhacda.

4) Hantida shakhsi u leeyahay Maalgashi ahaan waxa loo yaqaan Hanti Maalgashi. Faa'iidada Lacageed ee laga helo Hanti Maalgashi waxa la canshuuri karaa oo keliya marka la iibiyo ama si kale loo wareejiyo hantidaas, waase haddii ay tahay Hanti Maalgashi ee Canshuur-gal ah. Hanti Maalgashi ee Canshuur-gal ah:

(b) waxaa loola jeeda saamiga shakhsi kuleeyahay shirkad, amaano aan dalka degaan ku-aheyn, hanti ma guurto ah iyo hanti kasta oo kale ee uu xeer-nidaamiye qeexo; balse

(t) xeer-nidaamiye ayaa lagu qeexi doona marka guriga uu shakhsigu sida joogtada ah u deganyahay aan loo tixgalinayn Hanti Maalgashi ee Canshuur-gal ah. Sidoo kale, xeer-nidaamiye ayaa lagu qeexaya xeerarka lagu dhaqaayo faa'iidada iyo khasaaraha ka yimaada iibinta guriga uu shakhsigu sida joogtada ah u deganyahay.

5) Lacagaha lagu bixiyo isticmaalka hanti la ijaartay waxaa loo kala saaray sida soo socota:

(b) "Khidmadda Kheyraadka Dabiiciga ah":

i. waxaa loola jeeda khidmadda lagu iibsaday xuquuqda ka soo saarista berriga ama badda kheyraadka dabiiciga ah, ama khidmadda qayb ahaan ama gebi ahaanba lagu saleeyo qaddarka ama qiimaha kheyraadka dabiiciga ah ee laga qaatay berriga ama badda; waxaana sidoo kale

ii. ku jira lacagaha dheeraadka ah, ganaaxyada ama lacagaha kale oo la mid

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ah marka loo eego arrimaha lagu sheegay farqad-hoosaadka (i); balse

iii. kamid maahan Khidmadda Milkiyadda ee uu sharci soo rogay, lana siinayo Dawladda Soomaaliya.

(t) "Khidmadda Milkiyadda":

i. waxa loola jeedaa khidmadda laga bixiyo isticmaalka ama xaqa isticmaal ee hanti aan la taaban karin;

ii. waxaa ka mid ah:

(B) isticmaalka ama xaqa isticmaalka ee wax-soos-saar sharcigu ilaaliyay sida suugaanta, farshaxanka ama sayniska, oo ay ku jiraan filimada, softweerada ama muuqaallada ama maqallada duuban, ha ahaado wax-soos-saarko mid danabeysan (electronic) ama mid aan danabeysnayn;

(T) isticmaalka ama xaqa isticmaal ee curin ilaalsan, hal-abuur, calaamad ganacsi, naqshad ama moodel, qorshe, qaacido qarsoodi ah ama habraac, ama hanti kale oo la mid ah ama xuquuq;

(J) helitaanka ama xaqa lagu heli karo maqal ama muuqaal ama labadaba, kuwaas oo lagu gudbiyey qalabka dayax-gacameedka, fiilooyinka, faybar obtik ama tignoolajiyad la midka ah ee baahinta oo ay ku jiraan telefishanka, raadiyaha ama interneet;

(X) isticmaalka ama xaqa isticmaal ee macluumaad khibrad warshadeed, ganacsi, ama saynis;

(KH) gabi ahaan ama qayb ahaan ka-tanaasulka ka dhasha arimaha lagu soo sheegay faqrad-hoosaadka (i) ama xarfaha (B), (T), (J), ama (X) ee faqrad-hoosaadkan; ama

(D) lacagaha dheeraadka ah, ganaaxyada ama lacagaha kale oo la mid ah waxyaabaha lagu soo sheegay faqrad-hoosaadka (i) ama xarfaha (B), (T), (J), (X) ama (KH) ee faqrad-hoosaadkan; balse

iii. kuma jiraan Khidmadda Kheyraadka Dabiiciga ah.

(j) "Kiro":

i. waxa loola jeedo lacag lagu bixiyay:

(B) isticmaalka ama xaqa isticmaalka ee nooc kasta oo hanti ah; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(T) gabi ahaan ama qayb ahaan ka-tanaasulka la xiriira arimaha lagu soo sheegay faqrad-hoosadka (i)(B);

ii. waxaa ku jira lacagaha dheeraadka ah, ganaaxyada ama lacagaha kale oo la mid ah waxyaabaha lagu soo sheegay faqrad-hoosaadka (i); balse

iii. kamid maahan Khidmadda Kheyraadka Dabiiciga ah, Khidmadda Milkiyadda ama Faa'iidada Laga-helo Qaamaha.

Qodobka 7-aad
Aaladaha Maaliyadeed iyo Faa'idooyinkooda

1) Aalado Maaliyadeed waxa loo kala saaray sidan soo socota:

b) "Saami Shakhsiyadeed":

i. waxaa loola jeedaa saamiga sharcigu aqoonsanyahay ee shakhsi ku leeyahay hay'ad. Tani waxay noqon kartaa saamiga shakshi kuleeyahay shuraako, saamiga shakhsi kuleeyahay amaano, ama saamiga shakhsi kuleeyahay shirkad.

ii. waxaana ka mid ah xuquuq kasta (ha ahaato mid sharcigu aqoonsanyahay ama shuruud ku xiran) ee shakhsigu uleeyahay dakhliga ama hantida hay'adda, marka laga reebo wixii xuquuq ah oo ay reebaan xeer-nidaamiyayaal.

t) Qaan-sheeg iyo Qaan Bixin waxaa loola jeedo xuquuqda lacag-helista ama mas'uuliyadda lacag siinta shakhsi kale, waxaana ka mid ah daymaha muddada gaaban iyo waajibaadyada ka dhalanaya lacagaha dhigaalka ah, dukumintiyada dayn-sidayaasha ah, amaahda, damaanadaha Dawladda, ballan-qaadyada lacag- bixinta, iyo dukuminitiyada maaliyadeed ee sarrifma, balse kamid maahan saamiyada shirkadda;

j) "Aaladaha Maaliyadeed ee Darajada Labaad (Derivative Instrument) " waxa ay yeelanayan macnaha lagu qeexo xeer-nidaamiye. Haddii aanu jirin xeer-nidaamiye, waxaa laga soo qaadanayaa macnahooda Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP); iyo

(x) "Aaladda lacagta qalaad" waxa ay yeelanayan macnaha lagu qeexo xeer-

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

nidaamiye. Haddii aanu jirin xeer-nidaamiye, waxaa laga soo qaadanayaa macnahooda Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP).

2) Faa'iidada aaladaha maaliyadeed waxaa ka mid ah:

b) "Faa'iidada Saamiyada":

i. waxaa loola jeedo lacagta uu saamile ka helo shirkad:

B) ha ahaato mid laga helo qaybsiga faa'idada, ka dhalataa kala dirida shirkadda ama dib-u-habaynteeda, dhimista ra'asamaalka ama dib-u-iibsashada saamiyada, ama si kale;

T) iyadoon loo eegayn in lacagta la helay ay si toos ah ugu jaango'antahay saamiga shakhsigu kuleeyahay shirkadda;

ii. waxaa ka mid ah ra'sumaaleynta faa'iidada:

B) iyadoo loo maraayo soo saarista saamiyo dheeri ah, kor-u-qaadista qiimaha saamiyada ama siyaabo kale;

T) iyada oo aan loo eegin in wax faa'ido ah la qaybiyay iyo in kale;

iii. waxaa ka baxsan lacagta:

B) u dhiganta lacag uu saamiluhu siisay shirkadda (oo aan ahayn habka wareejinta saamiga uu shirkadda kuleeyahay);

T) laga dhimay xisaabta ra'sumaalka, lacagaha dheeraadka ah ama xisaab la mid ah oo u dhiganta marka la barbar dhigo dhammaan saamiyada shirkadda; ama

J) ah canshuur la goostay ama lacagta lagu daray xisaabinta dakhliga xubinta (ha ahaato dakhliga xubinta kasoo galo shaqo, ganacsi ama maalgashi) oo ay ku jiraan faa'idada laga helo deymaha ama faa'iidada aaladaha maaliyadeed (oo aan ahayn midda saamiyada shirkadda);

t) "Faa'iidada Laga-helo Qaamaha", taas oo:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

i. loola jeedo lacag loo bixiyay si la iskaaga baxsho qaan;

ii. ay ku jiran:

B) lacag loo bixiyay si waafaqsan Shareecada, taas oo ah faa'ido ka dhalatay qaan;

T) lacag bixin ku aadan qiimadhamis ama lacag dheeraad ah;

J) lacag lagu bedeshay dammaanad bixin; iyo

X) qadar kasta ee lacageed oo Sharcigani u aqoonsanyahay faa'ido laga helay qaan, ama si waafaqsan Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP) ama xeer-nidaamiye; balse

iii. waxaan ku jirin faa'idada ra'sumaalka ee uu tilmaamo xeer-nidaamiye ama si waafaqsan Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP), marka uusan jirin xeer-nidaamiye;

j) "**Faa'iidada Laga-helo Qaamaha** ee Caadiga ah" waxa ay leedahay macnaha uu tilmaamayo xeer-nidaamiye, haddiise uu xeer-nidaamiye jirin waa faa'idada laga helo qaamaha oo loo xisaabiyay boqolleyda qaanta taagan.

Qodobka 8-aad
Kharashaadka Gaarka ah iyo Kharashaadka aan La-tixgelinayn

1) Marka shakhsi uu galo kharash, kharashku waa "kharash gaar ah" marka loo galay:

b) arimo shakhsi ah, oo ay ku jiraan helista hoy, cunto, raashin fudud, madadaalo ama nasasho;

t) safar dartiis, gaar ahaan safarka joogtada ah ee udhaxeeya guriga iyo goobta shaqada ee caadiga ah;

j) soo gadashada dhar shakhsiyeed, oo aysan kujirin dharka aan lagu xiran karin meel ka baxsan shaqada ama ganacsiga; ama

x) waxbarashada shakhsiyeed darteed, oo aysan kujirin waxbarashada sida tooska ah u khuseysa ganacsiga uu shakhsigu ka shaqeeyo islamarkaasina

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

aan horseedeyn shahaado heerka koowaad ee jaamacadda ama dibloomo.

2) Marka uu shakhsigu galo kharash inta uu ku guda jiro kharash-bixinta ama faa'ido siinta shakhsi kale, kharashku waa "kharash gaar ah" marka laga reebo in:

b) lacagta ama dheefta la bixiyay lagu daray xisaabinta dakhliga shakhsiga ka soo galay shaqada, ganacsiga ama maalgashiga;

t) shakhsiga kale uu bixinayo qiima u dhigma qiimaha suuqa ee lacagta ama dheefta; ama

j) qadarta kharash ee la galay ay aad uga yar tahay wax u qalama maamul ahaan ama caqli ahaanba in laga xisaabtamo.

3) Kharashaadka lagu sheegay faqradaha (1) iyo (2) waxaa ka mid ah faa'idada laga helo qaamaha ee labaxshay taas oo la xiriirta lacagta la amaahday loona isticmaalay sida ku cad isla faqradahahaas.

4) Kharashyada aan loo tixgelin kharashyo ganacsiga waxaa kamid ah:

b) canshuurta loo bixiyay si waafaqsan Sharcigan ama Sharciga Maamulka Dakhliga;

t) laaluushka iyo kharashaadka loo galay sababo la xiriira dhaqamo musuqmaasuq
ama fal dambiyeedyo;

j) faa'idada laga helo qaamaha, iyo ganaaxyada la siiyo dawladda ama maamul- hoosaad katirsan dowladda dal, kuwaa oo kadhashay xadgudub ka dhan ah sharci ama xeer-nidaamiye;

x) kharashaadka uu shakhsigu u galay si uu u helo dakhli aan canshuur-gal ahayn ama dakhli canshuurta horay looga jarto;

kh) faa'idada laga helo qaamaha oo lagu bixiyay qaan lasoo amaahday taas oo loo isticmaalay si loo iibsado hanti soo saarta dakhli aan canshuur-gal ahayn ama dakhli canshuurta horay looga jarto;

d) qaaraanka hawlgabka, haddii aan lagu darin xisaabinta dakhliga shaqaalaha sida ku cad Qodobka 13(3)(kh);

r) faa'idada saamiga shirkad iyo faa'idada ra'sumaal ee la xiriirta saamiga shakhsi kuleeyahay hay'ad;

s) lacagta la dhigo sanduuq keydka, ama meel loo dhigo bixinta kharashaad ama khasaare la filayo ama lacagta loo ra'sumaaleeyay hab kasta; iyo

sh) lacag bixin caddaan ah ee ka badan xadka lagu qeexay xeer-nidaamiye.

CUTUBKA II
WAAJIBINTA CANSHUURTA DAKHLIGA

Qodobka 9-aad
Waajibinta Canshuurta Dakhliga

1. Canshuurta dakhliga waxa ay sanad canshuureed kasta ku waajibtaa:

b) shakhsigii hela dakhli canshuurgal ah sanadkii;

t) shakhsigii hela dakhli canshuurta looga reebo si kama dembeys ah sanadka gudihiisa; iyo

j) shakhsi aan Dalka degaan ku aheyn oo kuleh Soomaaliya xarun ganacsi oo joogta ah, taas oo dakhli u dirtay dibadda sanadkaas.

2) Qaddarta canshuurta dakhliga ee uu shakhsigu bixinayo sanad canshuureed waa wadarta qaddarta lagu sheegay faqradda (1) (b), (t) iyo (j) ee Qodobkan.

3) Iyadoo la raacayo faqradda (4) ee Qodobkan, canshuurta dakhliga ee uu bixinayo shakhsi si waafaqsan faqradda (1)(b) ee Qodobkan waxa loo xisaabinayaa:

b) in boqolleyda canshuurta dakhliga ee ku haboon ee ku xusan Jadwalka Koowaad lagu dhufto dakhliga canshuurgalka ah ee shakhsiga; kadibna

t) laga jaro tixgelinta canshuureed (tax credit) ee jaritaankeeda loo ogolyahay shakhsiga sanadkaas sida ku cad Qodobka 86-aad.

4) Canshuurta dakhliga ee uu shakhsi ka bixinayo dakhligiisa canshuur-galka ah ee uu ka helay ganacsi waxaa lagu dabaqayaa xeerarka la fududeeyay ee canshuuraha ee ku xusan ama loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Labaad.

5) Canshuurta dakhliga ee uu shakhsi u bixinayo si waafaqsan faqradda (1) (t) ee Qodobkan waxaa la xisaabinayaa iyada oo la adeegsanayo boqolleyda ku waajibtay ee ku xusan Qodobka 5-aad ee Jadwalka Koowaad ee canshuur kareebid kasta oo kama dambays ah. Wadarta la bixinayo sida ku cad faqradda (1) (t) ee sanadka waa wadarta guud ee qadartaas.

6) Canshuurta dakhliga ee uu shakhsi u bixinayo si waafaqsan faqradda (1)(j) ee Qodobkan waxaa la xisaabinayaa iyada oo lagu dabaqaayo dakhliga Xarun kasta oo Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed ay dibadda u dirtay, boqolleyda ku waajibtay ee ku xusan Qodobka 4-aad ee Jadwalka Koowaad. Wadarta canshuurta sanadka ee loo bixinaayo si waafaqsan faqradda (1) (j) ee Qodobkan waa wadarta qaddartaas.

CUTUBKA III
SALDHIGA CANSHUURTA DAKHLIGA
QAYBTA I
DAKHLIGA CANSHUURGALKA AH

Qodobka 10-aad Dakhliga Canshuurgalka ah

1) Iyadoo la raacayo faqradda (2) ee Qodobkan, dakhliga canshuurgalka ah ee shakhsi ee sanad canshuureed waa wadarta guud ee dakhliga loo qiimeeyey inuu canshuurgal yahay ee shakhsigu sanadkii ka helo shaqo, ganacsi iyo maalgashi.

2) Marka la xisaabinayo dakhli canshuurgal ah, waxaa laga jarayaa wadarta dakhliga shakhsiga ee sanadka, lacagaha loo oggolyahay in loo jaro qaaraanka hawlgabka (si waafaqsan Qodobka 70-aad) iyo tabarucaadka lagu taageeray arrimaha qiimaha leh (si waafaqsan Qodobka 76-aad). Lacagaha loo jaray si waafaqsan faqradan kama badan karto wadarta dakhliga lagu sheegay faqradda (1) ee Qodobkan.

3) Dakhliga canshuurgalka ah ee shakhsi kastaa waxaa loo xisaabinayaa si gooni ah.

QAYBTA II
DAKHLIGA QIIMAYNGALKA AH EE LA KASABADO

Qodobka 11-aad
Dakhliga Qiimayngalka ah

1. Dakhliga qiimayngalka ah ee uu shakhsi sanad canshuureed ka helo shaqo, ganacsi ama maalgashiga waa:

b) haddii uu Dalka degaan ku yahay, wadarta dakhliga dhammaan dunida qaybaheeda kala duwan ee shakhsigu sanadkii ka helo shaqada, ganacsiga ama maalgashiga;

t) hadii uusan Dalka degaan ku ahayna, wadarta guud ee:

i. dakhliga dhammaan dunida qaybaheeda kala duwan ee shakhsigu sanadkii ka helo Xarun kasta ee Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed ee shakhsigu leeyahay (si waafaqsan Qodobka 83-aad); iyo

ii. dakhliga sanadkaas shakhsiga uu ka helo shaqo, ganacsi, ama maalgashi uu ka sameeyay Soomaaliya, balse waa haddii uu yahay dakhli aan hoos imaanayn faqrad-hoosaadka (i).

Qodobka 12-aad
Dakhliga Shaqada

1) Dakhliga shaqo ee shakhsigu helo sanad canshuureed waa wadarta guud ee dakhliga shakhsigu ka helo shaqo kasta sanadkaas.

2) Marka la xisaabinayo dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala shaqada:

b) waxaa lagu darayaa qadarta lagu xusay faqradda (3) ee Qodobkan haddi uu shakhsiga ka helo shaqada sanadkaas; balse

t) waxaa laga saarayaa qadarta lagu xusay faqradda (4) ee Qodobkan.

3) Qadarta lagu darayo dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala shaqada waa:

b) mushaharka billaha ah, mushaarka saacadlaha ah, gunnada, khidmada shaqo ka tagista, abaalmarinnada lacageed, mushaharka xilliyada fasaxa, lacageynta fasaxa, khidmada wakhtiga dheeraadka ah, liiltirka iyo lacag bixinnada la midka ah kuwa lasoo tixay, iyada oo aan loo eegin magaca loo bixiyay;

t) lacag-bixinnada lagu bixiyo heshiiska uu shakhsigu:

i. ku galayo shaqada;

ii. ku aqbalaayo shuruudaha shaqada ama wax-ka-bedellada lagu sameeyo shuruudahaas; ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

iii. ku aqbalaayo ama ku galaayo ballan lagu xadidaayo habdhaqankiisa la xiriirta shaqada;

j) lacag-bixinnada lagu dabaraayo ama dib loogu celinaayo kharashaad uu galay
shakhsiga ama shakhsi xidid la ah oo la xiriirta shaqadiisa;

x) lacag-bixinnada shaqa ka joojinta, ha ahaadan kuwa loo bixiyay si mutadawacnimo ah ama si heshiis lagu yahey, taas oo ay ku jirto magdhawga shaqo ka erinta ama shaqo waayidda;

kh) lacag-bixinnada kale, oo ay ku jiraan hadiyadaha lagu helay arimo la xiriira shaqada; iyo

d) lacag kasta oo kale oo in dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala shaqada lagu daro lagu farayo qeybaha kale ee Sharcigan, gaar ahaanna Cutubka IV.

4) Qadarta aan lagu darayn dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala shaqada waa:

b) dakhliga la canshuur dhaafay iyo lacag-bixinnada canshuurta looga reebay sida kama dambaysta ah;

t) lacag-bixinnada dib-ugu-celinaaya shakhsiga kharashaadka uu u galay loo-shaqeeyaha dartiis, kuwaa oo xiriir toosan laleh baahida ganacsi ee loo shaqeeyaha;

j) xuquuqda hawlgabka ee loo-shaqeeyaha iyo shaqaaluhu ku shubaan sanduuqa hawlgabka iyaga oo ka wakiil ah qofka ay khusayso ama qof la xiiira, iyo macaashka hawlgabka ee la bixiyo si waafaqsan heshiiska shaqada;

x) kharashaadka lagu daboolaayo baahida hoy muhiim u ah shaqaalaha si ay u gutaan waajibaadkooda shaqo, balse waa hadii uu qeexo xeer-nidaamiye; iyo

kh) lacag-bixinnada loo siiyo shaqaalaha si aan kala sooc lahayn, kuwaas oo marka la eego cadadkooda, noocooda iyo inta jeer ee la bixiyayba, aysan macquul ama maamul ahaanba suurtagal u ahayn in loo-shaqeeyuhu kasoo xisaab-celsho ama ku qoro shakhsi gaar ah.

Qodobka 13-aad
Dakhliga Ganacsiga

1) Dakhliga uu shakhsi sanad canshuureed ka helo ganacsi waa wadarta faa'iidada iyo korarka maaliyadeed uu shakhsigu ka helay ganacsiyadiisa sanadkaas.

2) Marka la xisaabinayo faa'iidada iyo korarka maaliyadeed uu shakhsi sannad canshuureed ka helay ganacsi:

b) waxaa lagu darayaa qadarta lagu xusay faqradda (3) ee Qodobkan haddi shakhsigu sanadka gudihiisa uu ka helay ganacsiga; balse

t) waxaa laga reebaya qaddarta lagu xusay faqradda (4) ee Qodobkan.

3) Qadarta lagu darayo dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala ganacsiga waa:

b) khidmadaha adeegga;

t) dheefta kasoo xaroota iibka badeecada ganacsiga;

j) faa'idada ka dhalatey iska iibinta (disposal) hantida ra'sumaalka iyo deymaha ganacsiga, oo loo xisaabiyay si waafaqsan Cutubka V;

x) qadarta ay tahay in lagu daro si waafaqsan xeer-nidaamiyaha loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Afaraad ee khuseeysa hantida qiimo-dhacda ee ganacsiga uu shakhsigu leeyahay;

kh) qadarta lacag ee shakhsigu ku bedeshay inuu xaddido ganacsigiisa;

d) hadiyadaha ama kaalmooyinka (subsidies) uu shakhsigu ku helo ganacsiga;

r) qadarta lagu sheegay Qodobka 14(3) ee Sharcigan (dakhliga maalgashiga) balse si dhow oo toos ah ula xiriirta ganacsiga; iyo

s) lacagaha kale ee loo baahanyahay in lagu daro si waafaqsan qaybaha kale ee Sharcigan, gaar ahaan Cutubyada IV iyo VII iyo Qodobka 56-aad.

4) Qadarta aan lagu darayn dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala ganacsiga waa:

b) dakhliga la canshuur dhaafay iyo lacag-bixinnada canshuurta looga reebay sida kama dambaysta ah; iyo

t) qadarta lagu daray xisaabta dakhliga shakhsiga kasoo gala shaqada.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 14-aad
Dakhliga Maalgashiga

1) Dakhliga uu shakhsi sanad canshuureed ka helo maalgashi waa wadarta faa'iidada iyo korarka maaliyadeed ee shakhsigu ka helay maalgashiyadiisa sanadkaas.

2) Marka la xisaabinayo faa'iidada iyo korarka maaliyadeed ee shakhsi sannad canshuureed ka helay maalgashi:

b) waxaa lagu darayaa qadarta lagu xusay faqradda (3) ee Qodobkan haddi shakhsigu sanadka gudihiisa uu ka helay maalgashi; balse

t) waxaa laga reebaya qaddarta lagu xusay faqradda (4) ee Qodobkan.

3) Qadarta lagu darayo dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala maalgashiga waa:

b) faa'idada saamiyada, faa'idada qaamaha, lacag-bixinnada jadwalaysan, khidmadda kheyraadka dabiiciga ah, kirada, lacagaha hawlgabka, iyo khidmadaha milkiyadda;

t) faa'idada kasoo xaroota iska iibinta (disposal) hantida maalgashi ee canshuur-gal ah, ee loo xisaabiyay si waafaqsan Cutubka V ee Sharcigan;

j) qadarta lacag ee shakhsigu ku bedeshay inuu xaddido maalgashigiisa;

x) hadiyadaha uu shakhsigu ku helo maalgashigiisa; iyo

kh) lacagaha kale ee loo baahanyahay in lagu daro si waafaqsan qaybaha kale ee Sharcigan, gaar ahaan Cutubyada IV iyo VII iyo Qodobbada 59-aad, 61-aad iyo 68- aad.

4) Qadarta aan lagu darayn dakhliga sanad canshuureedka shakhsiga ka soo gala maalgashiga waa:

b) dakhliga la canshuur dhaafay iyo lacag-bixinnada canshuurta looga reebay sida kama dambaysta ah; iyo

t) qadarta lagu daray xisaabta dakhliga shakhsiga kasoo gala shaqada ama ganacsiga.

QAYBTA III
DAKHLIGA LA CANSHUUR DHAAFAY

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 15-aad Dakhliga La Canshuur Dhaafay

Dakhliga la canshuur dhaafay waxaa loola jeeda:

a) Qadarta ku taxan Jadwalka Saddexaad ee Sharcigan; iyo

b) Dakhliga loo canshuur dhaafay si waafaqsan qodobada kale ee Sharcigan gaar ahaan Qodobbada 56-aad, 59-aad, 61-aad, 68-aad, 71-aad, 72-aad iyo 86-aad.

QAYBTA IV
LACAGAHA LA GOYNAYO

Qodobka 16-aad
Mabaadi'da Guud iyo Xadka Lacag Goynta

Xeerarka soo socota ayaa lagu dabaqayaa lacagaha laga goynayo dakhliga shakhsiga:

b) wax lacag ah lagama goyn karo dakhliga shakhsiga:

i. marka la xisaabinayo dakhliga shaqada;

ii. iyadoo la raacayo Qodobka 72(2), lacagaha lagu bixiyo kasbashada lacagaha hawlgabka; ama

iii. kharashaadka gaarka ah ama kharashaadka aan la-tixgelinayn ee uu galay shakhsiga (eeg Qodobka 8-aad);

t) marka faqrada (b) ee Qodobkan aysan diidayn lacag goynta:

i. lacag-goyn waxaa la ogolyahay oo kaliya inta uu Sharcigani si cad u fasaxay; iyadoo

ii. wadarta lacagaha laga goynayo dakhliga ganacsi ee sanad canshuureed aysan ka badan karin sagaashan iyo shan (95%) boqolkiiba lacagaha qayta ka ah xisaabinta dakhligaas;

j) marka in kabadan hal xeer lagu dabaqi karo lacag-goynta:

i. waxaa la dabaqayaa xeerka u gaarka ah xaalada markaas taagan, xataa haddii uu keenaayo in la diido lacag-goynta ama layareeyo lacagta la goynayo; iyadoo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ii. aan la oggolayn in lacag la goyo in ka badan hal mar.

Qodobka 17-aad
Xeerka Lacag-goynta ee Ganacsiga

1) Marka la xisaabinayo dakhliga sanad canshuureed shakhsi ka soo galay ganacsi, waxa laga goyn karaa kharashaadka uu shakhsigu sanadkaas gudihiisa u galay dakhli ka soo saaridda ganacsiga.

2) Lacag-goynta ku xusan faqradda 1-aad ee Qodobkan looma ogola kharashaadka leh sifo ra'sumaal. "Kharash leh sifo ra'sumaal" waxaa ku jira kharash loo galay si loogu helo faa'ido soconaysa in ka badan laba iyo toban (12) bilood.

Qodobka 18-aad
Faa'idada Ka-dhalata Qaamaha Ganacsiga

1) Marka sanad canshuureed la xisaabinayo dakhliga kasoo gala shakhsi ganacsi, waxa laga goynayaa faa'idada la socota qaamaha ee uu shakhsigu galay sanadkaas gudihiisa gaar ahaan:

b) haddii faa'idada la socota qaamaha lagu bixinayo lacag la amaahday, lacagtana:

i. loo isticmaalay sanadka gudihiisa si dakhli looga soo saaro ganacsiga; ama

ii. loo isticmaalay sanadka gudihiisa si loogu soo iibiyo hanti loo isticmaalay dakhli ka soo saardda ganacsiga; ama

t) xaalad kasta oo kale, oo qaanta loo galay si loo soo saaro dakhli.

2) Qadarta faa'idada qaamaha ee la ogol-yahey in la gooyo sanad canshuureedka iyadoo la raacayo faqradda (1) ee Qodobkan waxa ay ku kooban tahay wadarta qadarta soo socota:

b) faa'idada qaamaha ee uu shakhsigu helay taasoo ay tahay in lagu daro dakhliga ganacsi ee shakhsiga ee sanadka; oo lagu daray

t) labaatam iyo shan (25%) boqolkiiba dakhliga shakhsiga sanadkii ka soo gala ganacsiga oo loo xisaabiyay iyadoo aan:

i. lagu darin faa'idada qaamaha ee uu shakhsigu helay ama qaddarta lagu sheegay Qodobka 13 (3) (j) ama (x); ama

ii. laga goyn faa'idada qaamaha ee uu shakhsigu galay ama qadarta lagu sheegay Qodobbada 20-aad, 21-aad ama 23-aad.

3) Faa'idada ka dhalata daymaha ee loo diiday in loo sameeyo lacag goyn iyadoo la raacaayo faqradda (2) ee Qodobkan:

b) waxaa loo rarayaa sanadka xiga, iyadoo loo tixgalinayo in la galay sanad canshuureedka xiga;

t) waxaa lacag-goynta loogu samaynayaa sida loo kala hor galay; iyadoo

j) aan loo rari karin muddo ka badan toban (10) sano.

4) Xeer-nidaamiye ayaa wax ku dari kara, qaabayn kara sida loo dabaqaayo, bedeli kara ama joojin kara isticmaalka xeerarka lagu qeexay faqraddaha (2) iyo (3) ee khuseeya lacag-goynta la xiriirta faa'idada qaamaha oo ay bixiyaan hay'adaha maaliyadeed.

Qodobka 19-aad
Badeeco Ganacsi

1) Marka la xisaabinayo dakhliga sanad canshuureed shakhsiga ka soo gala ganacsi, waxa laga goynayaa qadarta loo ogolaaday (allowance) badeecada ganacsi. Lacagta la ogolaaday goynteeda waxaa loo xisaabinayaa sidani:

b) qiimaha badeecada ganacsigu leedahay billowga sanadkaas (opening value) oo; oo lagu daray;

t) kharashka uu shakhsigu galay sanadka gudihiisa oo ay ku jiraan kharashkii ku baxey badeecada ganacsi; oo laga jaray

j) qiimaha badeecada ganacsiga leedahay dhamaadka sanadka (closing value).

2) Qiimeynta badeeco ganacsi ee sanad canshuureed billowgiisu waa qiimaha lagu xiray badeecada dhamaadkii sanad canshuureedkii hore.

3) Qiimaha lagu xiray badeeco ganacsi sanadka canshuureed waa hadba kii yar:

b) qiimahay joogtay badeecada ganacsi dhamaadka sanadka; ama

t) qiimaha suuqa ay ka joogtay badeecada ganacsi dhamaadka sanadka.

4) Qiimaha badeeco ganacsi waxaa loo go'aaminayaa si waafaqsan Qodobbada 40-aad iyo 41-aad. Balse, haddii qiimaha badeeco ganacsi dhammaadka sanadka lagu go'aamiyo si waafaqsan faqradda (3) (t) ee Qodobkan, qiimaha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

badeecada ganacsi waxaa lagu samaynayaa dib-u-dejinta iyadoo lasiin doono qiimaas.

Qodobka 20-aad
Hantida Qiimo-dhacda

1) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ee sanad canshuureed ka soo gala ganacsi, waxa laga goynayaa dakhligaa qaddarta qiimo dhaca la ogol yahay (depreciable allowance). Haddii ay jirto qaddar la-ogol-yahay oo la gooyn karo waa in la gooyaa. Qaddarta qiimo dhaca la-ogol-yahay:

b) waxaa loo ogolaanayaa hantida qiimo dhacda ee uu shakhsigu leeyahay una isticmaalay inuu sanadka gudihiisa dakhli uga soo saaro ganacsiga; waxaana

t) loo xisaabinayaa iyadoo la raacayo xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Afraad ee Sharcigan.

2) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ee sanad canshuureed ka soo gala ganacsi, waxa laga goynayaa dakhligaa kharashaadka ku baxay dayactirka ama hagaajinta hantida qiimodhacda. Qaddarta loo gooynaayo si waafaqsan faqradaan:

b) waxa ay ku kooban tahay kharashaadka ku baxay hantida qiimadhacda ee uu shakhsigu leeyahay una isticmaalay sanadka gudihiisa inuu dakhli kagasoo saaro ganacsiga;

t) si gaar gaar ah ayaa loogu xisaabinayaa koox walba oo hanti qiimodhacda ee isku nuuc ah ee uu leeyahay ganacsigu; sidoo kale

j) waxaa lagu koobayaa boqolkiiba shan (5%) qiimaha qoran ee koox walba oo hanti qiimodhacda ee isku nuuc ah ay joogtay dhamaadka sanad canshuureedka (eeg xeer-nidaamiyaha loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Afraad) taasoo la xisaabiyay iyadoo layska indhatirayo qadar kasta oo lagu kordhinaayo qiimaha hoos u dhaca ee koox walba oo hanti isku nooca ah ee sanadkaas, si waafaqsan faqradda (3) ee Qodobkan.

3) Lacag-goynta (deduction) lagu qeexay faqradda (2) ee Qodobkan waxa loo hirgelinayaa sida loo kala hor galay kharashaadka. Kharashaadka aan lacag-goynta loo ogolaan ee lagu xadiday faqradda (2)(j) ee Qodobkan waxa lagu darayaa qiima dhaca kooxda hantida ah oo ay isku nooca yihiin (eeg xeer-nidaamiyaha loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Afraad).

Qodobka 21-aad
Hantida Ra'sumaal iyo Qaanta Ganacsiga

1) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsi ee sanad canshuureed ka soo gala ganacsi, waxa laga goynayaa dakhligaas khasaaraha shakhsiga ka soo gaaray gacan-ka- saaridda (disposal) sanadkaas hanti ra'sumaal ee ganacsiga ama deyn ganacsiga lagu
lahaa. Khasaaraha waxaa loo xisaabinayaa si waafaqsan Cutubka V, waxaana la goyn karaa:

b) hadii uu khasaaruhu la xiriiro hanti ra'sumaal, marka hantidaas uu iska lahaa shakhsiga una isticmaalayey dakhli ka soo saaridda ganacsiga;

t) hadii uu khasaaruhu la xiriiro deyn, marka deynbaxa loo galay lacag lasoo amaahday, iyadoo lacagtaas, ama hantidii lagu soo iibiyay lacagtaas loo isticmaalay dakhli ka soo saaridda ganacsiga; iyo

j) hadii uu khasaaruhu la xiriiro nooc kasta oo kale oo deyn ah, marka dayntaasi loo galay dakhli ka soo saaridda ganacsiga.

Qodobka 22-aad
Kala Soocidda Lacag-gooynada Marka ay timaado Aaladaha Maaliyadda

1) Marka la xisaabinayo dakhliga sanad canshuureedka shakhsi ka soo gala ganacsi xadidaadahan soo socda ayaa la dabaqayaa:

b) lacag-goynta la xiriirta kharashaadka la galay ee la xiriira aaladaha maaliyadeed ama la xiriira gacan-kuhaynta ama gacan-ka-saaridda (disposing) aaladaha maaliyadeed (iyadoo meesha laga saarayo lacag-goynta loo ogolyahay faa'idada ka dhalata daymaha ee la galay); waxa lagu koobay

t) qadarta lagu daray xisaabinta dakhliga laga helay aaladaha maaliyadeed ama ka dhashay gacan-kuhaynta ama gacan-ka-saaridda aaladaha maaliyadeed (iyadoo meesha laga saarayo oo aan lagu darayn faa'idada daymaha ee la helay).

2) Lacag-goynta iyo ku-darista (inclusions) waxa lagu dhaqayaa faqrada Qodobka 31- aad.

3) Lacag goynta lagu diiday faqradda (1) ee Qodobkan:

b) waxa loo rarayaa sanadka xiya, iyadoo loo tixgalinayo in la galay sanad canshuureedka xiga;

t) waxaa lacag-goynta loogu samaynayaa sida loo kala hor galay; iyadoo

j) aan loo rari karin muddo ka badan toban (10) sano.

Qodobka 23-aad
Khasaaraha Ganacsiga

1) Marka la xisaabinayo dakhliga sanad canshuureed shakhsiga ka soo gala ganacsi, waxa laga goynayaa:

b) khasaaraha aan la jarin (unrelieved loss) oo shakhsiga ka soo gaaray ganacsi kasta oo kale ee uu sameeyay sannadka gudihiisa; iyo

t) khasaaraha aan la jarin oo shakhsiga ka soo gaaray ganacsigaas ama ganacsi kasta oo kale tobankii (10) sanad canshuureed ee la soo dhaafay.

2) Marka uu shakhsigu leeyahay wax ka badan hal ganacsi, shakhsigu waxa uu dooran karaa qaabka loo xisaabinaayo dakhliga ama qaab xisaabeedka u oggolaanaaya inuu doorto dakhliga laga jaraayo dhammaan ama qayb kamid ah khasaaraha aan la jarin (unrelieved loss). Si kastaba ha ahaatee, haddii lacag-goyn loo samayn karo khasaaraha, waa in lacag-goyntaas loo sameeya. Khasaaraha aan la jarin waxaa lacag- goynta loo sameeynayaa kadib marka lasameeyo lacag-gooynada kale ee la oggolyahay, iyadoo haddii ay jiraan khasaarooyin badan oo aan la jarin, aytaha in lacag-gooynta looga sameeyo sida ay u kala horeeyeen.

3) Iyadoo aan loo eegin faqradaha (1) iyo (2), marka uu shakhsi khasaaro galo, khasaaro goynta la ogolyahey waxaa lagu qiimeynayaa boqoleydii lagu canshuuri lahaa haddii khasaaruhu faa'iido noqon lahaa. Dakhli aan sidiisaba la canshuurin oo loo asteeyey canshuur dhaaf iyo midka canshuurta sida kama dambeys ah looga reebay looma ogolo khasaaro goyn (eeg Qodobbada 8(4)(x) iyo 16(b)(iii) ee Sharcigan).

4) Qodobkan marka la dabaqaayo:

b) "khasaaraha" ganacsi ee shakhsi galo sanad canshuureed xisaabtiisu waa inta ka dheeriga ah:

i. kharashaadka laga goynaayo xisaabinta dakhliga sanad canshuureed shakhsiga ka soo gala ganacsi (iyada oo aan loo eegayn Qodobka 16(t)(ii) iyo Qodobkan); oo la barbar-dhigey; oo laga jaro

ii. sagaashan iyo shan (95%) boqolkiiba lacagaha qaybta ka ah xisaabinta dakhligaas sanadka; sidoo kale

t) "khasaaraha aan la jarin (unrelieved loss)" waxaa loola jeedaa lacagta la khasaaray ee aan laga goynin marka la xisaabinaayay dakhliga shakhsiga si waafaqsan Qodobkan.

Qodobka 24-aad
Lacag-goynta Loogu Talagalay iyo Khasaaraha Ka-dhasha Maalgashiga

1) Qodobbada 17-aad iyo 23-aad ayaa la dabaqayaa marka la xisaabinaayo dakhliga shakhsiga ka soo gala maalgashiga, iyadoo:

b) erayga ganacsi lagu beddelaayo maalgashi; walibana

t) marka la joogo qeexitaanka "khasaaro" ee lagu xusay Qodobka 23(4)(t), "sagaashan iyo shan (95) boqolkiiba" lagu bedelay "boqolkiiba boqol (100%)".

2) Qodobka 18 (1) waxa lagu dabaqaa lacag-goynta loo ogolaado faa'idada kasoo xaroota deynta marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala maalgashiga, iyadoo erayga ganacsiga lagu beddelaayo maalgashi. Xadidaadaha ay dhigayaan qeybaha kale ee Qodobka 18-aad lama dabaqayo. Sidoo kale, wax lacag-goyn ah

looma oggolaanayo kharashaadka lagu bixiyo aaladaha maaliyadeed (oo ay ka mid yihiin noocyada kale ee faa'ida ka dhalata deymaha ee la galay) ama kharashaadka la xiriira gacan-ku-haynta ama gacan-ka-saarista (disposal) aaladaha maaliyadeed.

3) Xeerarka kale ee khuseeya lacag ka goynta ganacsiga midkoodna lama dabaqaayo marka la xisaabinaayo dakhliga kasoo xarooda maalgashiga.

4) Marka la xisaabinayo dakhliga sanad canshuureed shakhsiga ka soo gala maalgashi, waxa laga goynayaa khasaaraha shakhsiga ka soo gaaray gacan-ka-saarista (disposal) sanadka gudihiisa hanti maalgashi ee canshuurgal ah. Khasaaraha waxaa loo xisaabinayaa si waafaqsan Cutubka IV, waxaana laca-goynta loo ogolaan karaa ilaa iyo inta ay la ekayd milkiyadda hantida ee shakhsiga iyo inta loo isticmaalay hantidaas dakhli kasoo saaridda maalgashiga.

CUTUBKA IV
XEERARKA KHUSEEYA QADDARTA LACAGEED EE LAGU XISAABINAYO SALKA CANSHUURTA DAKHLIGA
QAYBTA I
XISAABINTA CANSHUURTA IYO WAKHTIGA

Qodobka 25-aad Sannad Canshuureed

1) Sannad cashuureedku waa sannadka kalandarka, oo bilaabmaya maalinta 1-aad ee Janaayo kuna dhammaanaya 31-ka December.

2) Shirkad ama Amaano ayaa ka codsan karta Wasaaradda in isbeddel loogu sameeyo sanad canshuureedkeeda, iyadoo Wasaaraddu oggolaan karta isbeddelkaas si waafaqsan shuruudaha iyo tilmaamaha ay u aragto in ay ku habboon yihiin.

3) Wasaaraddu waxa ay ka laaban kartaa oggolaanshaha ku xusan faqradda 2-aad, haddii Amaanada ama Shirkaddu ku guul darreysato in ay u hoggaansanto mid kamid ah shuruudaha iyo tilmaamaha ku lifaaqan oggolaanshaha.

4) Isbeddelka ku yimaada sanad canshuureedka Amaano ama Shirkad waxa uu beddelayaa wakhtiga Amaanada ama Shirkada laga rabo in ay canshuurta ku bixiso qayb-qayb iyo qiimaynta kadib si waafaqsan Cutubka IX.

Qodobka 26-aad
Habka Xisaabinta

1) Si uu ugu hoggaansamo waajibaadka canshuureed ee saaran, shakhsigu waa inuu u xisaabiyaa dakhlikiisa:

b) hab-xisaabeedka caddaan ah (cash basis), marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala shaqo ama maalgashi; sidoo kalana

t) hab-xisaabeedka muteysashada (accrual basis), marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala ganacsiga, haddii aan lagu dabaqayn nidaamka canshuuraha ee la fududeeyay (eeg Qodobka 9(4)).

2) Si ay ugu hoggaansanto waajibaadka canshuureed ee saaran, Shuraakadu waa in ay u xisaabisa dakhligeeda hab-xisaabeedka muteysashada, haddii aan lagu dabaqayn nidaamka canshuuraha ee la fududeeyay (eeg Qodobka 9(4)).

3) Haddii hab-xisaabeedka shakhsi ama shuraako wax iska beddelaan, waa in shakhsiga ama shuraakado sameeysaa sixitaanka loo baahanyahay sanad-canshuureedka xiga, si loo hubiyo in dakhli ah ama kharash aan loo xisaabin laba jeer ama gebi ahaanba aan looga tagin.

4) Amaanooyinku, marka laga reebo Ammaanooyinka loo aas-aasay shaqsiyaadka kartidu ka tagtay (eeg Qodobka 58(2), waa inay canshuurta dakhligooda u xisaabiyaan hab-xisaabeedka muteysashada (accrual basis), balse waxa ay Ammaano ka codsan kartaa Wasaaradda isticmaalka hab-xisaabeedka caddaanka ah (cash basis). Wasaaraddu waxa ay oggolaan kartaa isticmaalka hab-xisaabeedka caddaanka ah iyadoo ku xiraysa shuruudaha iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

tilmaamaha ay u aragto inay ku habboonyihiin. Wasaaraddu waxa ay ka laaban kartaa oggolaanshaha ay bixisay haddii Amaanadu ku guul darreysato in ay u hoggaansanto shuruudaha iyo tilmaamaha ku lifaaqan ogolaanshaha.

5) Shirkadduhu waa in ay dakhligooda ku xisaabiyaan hab-xisaabeedka muteysashada.

Qodobka 27-aad
Hab Xisaabeedka Caddaanka ah

1) Marka hab xisaabeedka cadaanka ah la raacayo, waxaa loo qadarinayaa in shakhsigu:

b) qaddar lacageed helay marka ay lacagtu soo gaarto ama la siiyo; sidoo kalena

t) galay kharash ama qaddar lacageed kale marka uu shakhsigu bixiyo kharashkaas ama lacagtaas kale.

Qodobka 28-aad
Hab Xisaabeedka Muteysashada

1) Marka la raacayo hab xisaabeedka muteysashada (accrual basis), waxaa loo qadarinayaa in shakhsigu:

b) qaddar lacageed helay marka uu xaq uyeesho inuu helo; sidoo kalena

t) gelay kharash ama qaddar lacageed kale marka bixinteedu ku waajibto shakhsiga.

2) Waxaa loo qadarinayaa in shakhsi qaddar lacageed helitaankeeda leeyahay marka uu xaq u yeesho inuu helo lacagtaas, xataa haddii uu dib u dhac ku yimaado waqtiga lacag-bixinta ama lacag-bixintu tahay mid qayb qayb loo bixinaayo.

3) Waxaa loo qadariniyaa in bixinta qaddar lacageed waajibtay marka dhammaan shuruudaha abuuray waajibaadka ay soo buuxsamaan, walibana qaddarta waajibtay si cad xisaab loogu go'aamin karo, balse looma tixgalinayo in bixinteedu waajibtay ilaa dhab ahaantii loo fuliyo waajibaadka dhaqaale ee la xiriira. Waajibaadka dhaqaale waxa uu fulayaa:

b) marka uu la xiriiro helista adeeg ama hanti, wakhtiga adeegga ama hantida la bixiyay;

t) marka ay la xiriirto isticmaalka hanti, wakhtiga hantida la isticmaalo; ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

j) marka uu la xiriiro xaaladaha kale, wakhtiga uu shakhsigu iska wada bixiyo dhamaan qaddarta bixinteedu waajibtay.

4) Haddii ay khaladaad xisaabeed dhacaan xilliga dakhliga lagu xisaabinayo hab xisaabeedka muteysiga (accrual basis), waa in sixitaanka habboon la sameeyo wakhtiga lacagta la helo ama la bixiyo si loo saxo khaladka. Khaladaadka hab xisaabeedka muteysashada waxaa ka mid ah:

b) inuu shakhsigu xisaabiyo lacag gaar ah oo uu xaq u leeyahay ama ay waajib ku tahay in uu bixiyo; iyadoo

t) ka dibna xaqqii helitaanka lacagtaas ama waajibkii bixinteeda:

i. aan lagu guulaysan; ama

ii. shakhsigu helay ama uu bixiyay, hadba sida xaaladu tahay, tiro ka duwan intii hore oo la filaayay, iyadoo ay keeni karto sababo ay ka midyihiin isbeddel kuyimid sarifka lacagaha.

Qodobka 29-aad
Sixitaanka Xisaabaadka Oo Ay Ku Jiraan Kuwa Daymaha Laga Quustay

1) Haddii shakhsi uu kharash ka gooyo xisaabinta dakhligiisa, ka dibna uu dib u helo kharashkaas, waa in shakhsigu, isla marka uu helo, ku daraa qadarta lacageed ee dib loo helay xisaabinta dakhligiisa.

2) Haddii shakhsi uu ku daro qadar lacageed marka uu xisaabinayo dakhlikiisa, balse isagoo fulinaaya waajib sharci, uu dib u celiyo (refund) qaddarta lacageed, shakhsigu wuxuu qaddartaasi uu dib u celiyay ka goyn karaa xisaabinta dakhlikiisa wakhtiga uu dib u celinta.

3) Haddii shakhsigu, isaga oo dakhligiisa ku xisaabinaya hab xisaabeedka muteysashada, uu ka gooyo kharash uu markii hore ku qasbanaa in uu bixiyo, laakiin uu markii dambe ka baaqsado (disclaims) bixinta kharashkaas, waa in uu xisaabinta dakhligiisa ku daraa qadarta uu ka baaqsaday bixinteeda isla wakhtiga uu ka baaqsaday.

4) Iyadoo la raacayo faqradda 5-aad ee Qodobkan:

b) marka dakhliga ganacsi lagu xisaabinayo habka muteysashada, haddii uu shakhsigu ku daro xisaabta qadar lacaga ee uu xaq u lahaa helideeda; iyadoo

t) kadibna uu shakhsigu qadartaas lacageed ka saaro xisaabaadka ganacsiga isagoo u tixgelinaa inay tahay deyn laga quustay, shakhsiga waxaa loo oggol yahay inuu qaddartaas lacageed ee laga saaray xisaabaadka ganacsiga ka iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

xisaabinta dakhlikiisa wakhtiga uu ka saaray xisaabaadka ganacsiga.

5) Iyadoo la raacaayo Qodobka 65-aad (ganacsiga bankiyada), lacag-goynta lagu sheegay faqradda 4-aad ee Qodobkan lama samayn karo ilaa shakhsigu:

b) qaadday talaabo kasta oo macquul ah oo uu ku daba galayo sidii uu u soo xerayn lahaa dayntaas; islamarkaasina uu

t) si macquul ah u rumaystay in aysan dayntaasi marnaba soo xeroonayn.

Qodobka 30-aad
Qandaraasyada Muddada-dheer

1) Haddii shakhsi ku hawlan ganacsi:

b) si uu ugu hoggansamo canshuur dakhli, uga soo warbixiyo dakhliga ganacsigiisa isagoo isticmaalaya hab xisaabeedka muteysashada; islamarkaasina

t) uu qayb ka yahay qandaraas muddo dheer, qaddarta lagu darayo ama laga goynayo xisaabinta dakhliga shakhsigaas ee la xiriirta qandaraaska mudada dheer ayaa xisaabta lagu darsanayaa, iyadoo lagu salaynayo hadba inta ay la egtahay boqolleyda qandaraaska ee la dhammeeyay sanad canshuureed kasta.

2) Xeer-nidaamiye ayaa qeexaya xaaladaha keeni kara in khasaaro dhaca sanadka u dambeeya ee qandaraaska muddada dheer loogu rari karo gadaal, si khasaarahaas looga gooyo dakhliga heshiiskaa ee sannadihii hore.

3) Marka la dabaqayo Qodobkan:

b) "qandaraas mudada dheer" waxaa loola jeedaa qandaraas:

i. loogu talagalay warshadeyn, rakibid, ama dhismo ama bixinta adeegyada la xiriir mid kasta oo kamid ah kuwaas lasoo sheegay; kaas oo

ii. aan ku dhamaaneynin laba iyo toban (12) bilood gudahood marka laga soo bilaabo taariikhda uu billoday.

t) "boqolleyda qandaraaska ee la dhammeeyay" waxaa loo go'aaminayaa, haddii aanu jirin xeer-nidaamiye u gaar ah, si waafaqsan Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP) kaasoo dakhliga iyo kharashaadka ka soo baxa qandaraaska muddada dheer loo xisaabiyo iyadoo lagu saleeynaayo inta qandaraaska ka midka ah ee la dhammeeyey.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4) Xeer-nidaamiye ayaa lagu qeexi doona habraaca loogu dabaqaayo mabaadi'da Qodobkan qandaraasyada noocyadooda kale, ee ka baxsan kuwa lagu sheegay faqradda (3)(b)(i) ee Qodobkan, ee soconaya in ka badan muddo laba iyo toban (12) bilood ah.

Qodobka 31-aad
Aaladaha Maaliyadeed

1) Haddii shakhsi ku xisaabinayo dakhlikiisa hab xisaabeedka muteysiga (accrual basis), lacagaha lagu darayo xisaabinta dakhliga iyo kuwa kharashaad ahaan looga goynayo ee la xiriira aaladaha maaliyadeed ee lagu sheegay Qodobka 22(1) waxa ay u hoggaansamayaan xeerarkan soo socda:

b) wakhtiga qadarta lacageed lagu darayo ama laga goynayo waxa loo go'aaminayaa, haddii aanu jirin xeer-nidaamiye u gaar ah, si waafaqsan Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP);

t) xeer-nidaamiyaha, haddii uu jiro, ama mabaadi'daas ayaa sidoo kale go'aaminaya shakhsiga qadar lacageedka loo nisbeeynaayo, tirada iyo nooca lacagta; sidoo kalena

j) xeer-nidaamiyaha, haddii uu jiro, ama mabaadi'daas ayaa la dabaqayaa xataa haddii loo baahan yahay in la isticmaalo qiimaha suuqa ay ka joogaan (mark-to- market) marka la xisaabinaayo lacagaha lagu darayo xisaabinta dakhliga iyo kuwa kharashaad ahaan looga goynayo, iyada oo aan loo eegayn in:

i. qaddarta lacageed ee la helay, la galay ama la xaqiijiyay; ama

ii. lacagtu ay nooc ahaan tahay ra'sumaal ama dakhli.

QAYBTA II
QIIMAYNTA, QOONDAYNTA IYO NOOCEYNTA QADDAR LACAGEED

Qodobka 32-aad
Qiimaynta Waafaqsan Qiimaha Suuqa

1) Lacag-bixinta ama qadarta lagu darayo ama laga goynayo xisaabinta dakhli waxaa lagu qiimaynayaa (quantified) qadarta lagu qeexay xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Jadwalka Shanaad ama haddii kale, sida uu yahay qiimaha suuqu.

2) Qaddarta lacag-bixineed waxa lagu qiimaynayaa iyada oo aan laga gaynin wax canshuur ah ee laga jaray lacag-bixintaas si waafaqsan Qaybta II ee Qutubka

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

IX ee Sharcigan.

3) Iyada oo la raacayo faqradda 5-aad ee Qodobkan, qiimaha lacag-bixin, hanti ama qaan ay suuqa ka joogan waqti gaar ahi waa:

b) qiimaha (value) lacagta, hantida ama qaantu ka joogto suuq furan oo caadi loogu ganacsado wakhtigaas; ama

t) haddii faqrad-hoosaadka (b) aan la dabaqi karin, qiimaha lacag, hanti, ama qaan waxaa laga qiyaas qaadanayaa qiimaha suuq furan oo kale oo caadiya ah wakhtigaas ka joogto lacag, hanti, ama qaan la mid ah, iyada oo la tixgelinaayo wixii kala duwanaasho ah ee u dhexeeya lacagta, hantida, ama qaanta la midka ah iyo lacagta, hantida, ama qaanta dhabta ah; balse

j) haddii faqrad-hoosaadka (b) iyo (t) aan midina la dabaqi karin, waxaa la qaadanayaa qaddarta ay go'aamisay Wasaaradda, balse waa in ay waafaqsan tahay Mabaadi'da Qiimaynta Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAVPs).

4) Iyadoo laga duulaayo ujeedooyinka faqradda 3(t) ee Qodobkan, lacag-bixin, hanti ama qaan waxa loo tixgalinayaa in ay la mid tahay ama ay aad ugu dhowdahay lacag- bixin, hanti ama qaan kale, marka ay wadaagaan sifo, tayo, tiro, waxtar, nuxur, iyo sumcad.

5) Qiimaha suuqa waxaa la go'aaminayaa:

b) iyada oo lagu xisaabtamayo, markii ay suuragal tahay, nidaamka eex la'aanta ah (the arm's length standard) ee lagu sheegay Qodobka 37-aad; balse

t) iyada oo aan loo eegayn:

i. in qaddartu tahay mid ka badan baahida ama rabitaanka shakhsi kasta;

ii. in qaddartu ama qadar la mid ah la siiyay shakhsi kale;

iii. in qaddartu la bixay iyada oo loo hoggaansamaayo waajibaad sharci oo sidaasi faraya;

iv. in qaddarta loo beddeli karo lacag-bixin ama qiimo lacageed; ama

v. haddii ay tahay hanti, xaddidaada saaran wareejinta hantidaas.

Qodobka 33-aad
Lacag Bixinta Dadban iyo Tan Gacanta-dhexe

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

1) Wasaaraddu waxa ay wareegto rasmi ah oo waafaqsan Qodobka 9-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ama ogeysiis qoraal ah ku qeexi kartaa, hagayaashan soo socda:

b) haddii ay tahay lacag-bixin dadban, ka-faa'iidaystaha waxaa loola dhaqmayaa in uu yahay:

i. shakhsiga qaatay lacagta;

ii. shakhsiya bixiyay lacagta; ama

iii. shakhsiga qaatay lacagta iyo sidoo kale shakhsiga siiyay lacag u dhiganta shakhsiga kale kaas oo loo tixgelinaayo lacag qaataha, haddii faqrad-hoosaadkan layska indhatiro; iyo

t) haddii ay tahay lacag-bixin gacan dhexe usoo martay shakhsiga lacag-bixinta qaatay (back-to-back payment):

i. waxaa shakhsiga qaatay lacag-bixinta labaad loola dhaqmayaa sidii shakhsiga qaatay lacag-bixinta koowaad;

ii. waxaa shakhsiga bixiyay lacag-bixinta koowaad loola dhaqmayaa sidii shakhsiga bixiyay lacag-bixinta labaad; ama

iii. in la mideeyo lacag-bixinta koowaad iyo tan labaad islamarkaasina loola dhaqmo sida hal lacag-bixin oo uu bixiyay lacag bixiyaha koowaad uuna qaatay lacag qaataha labaad.

2) Qodobkan dhexdiisa:

b) "lacag-bixinta dadban" waxaa ka mid ah hannaan u oggolaanaya:

i. inuu shakhsi (ka faa'iidaystaha):

b) si dadban uga faa'iidaysto lacag-bixin uu shakhsi kale bixiyay; ama

t) go'aamiyo cidda la siinaayo lacag-bixin uu sameeyo shakhsi kale; iyadoo

ii. ay suurtagal tahay in la fahmo in shakhsiga kale ee bixinaya lacagta (ama shakhsi xidid la ah shakhsiga kale) uu damacsan yahay in ka-faa'iideystuhu ku nacfiyo lacag-bixinta.

t) "lacag-bixinta gacan dhexe usoo martay shakhsiga lacag-bixinta qaataha (back-to- back payment)" waxaa ka mid ah hannaan:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

i. lacag-bixin lagu sameeyo (lacag-bixinta koowaad); islamarkaasina

ii. ay suurtagal tahay in la fisho in lacag-bixinta kowaad ay sababi karto in shakhsiga lacag-bixinta koowaad qaatay (ama shakhsi xidid la ah) uu lacag siiyo shakhsi kale (lacag-bixin labaad).

Qodobka 34-aad
Maalgashiga Wadajirka Loo-leeyahay

1) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala maalgashi uu shakhsi kale la leeyahay, qaddarta lagu darayo iyo mida laga goynayo waxaa loogu kala qaybinayaa milkiilayaasha wadajirka ah sida ay u kala leeyihiin saamiga maalgashiga.

2) Marka aan la xaqiijin karin saamiga ay kala leeyihiin milkiileyaashu, waxaa loola dhaqmayaa si siman.

Qodobka 35-aad
Magdhawga iyo Lacagaha Soo Kabashada

1) Iyada oo la raacayo Qodobka 29-aad, qaddarada magdhawga ah (compensations) waxaa lagu darayaa xisaabinta dakhliga shakhsiga magdhowga la siiyey, iyadoo magdhawgu sifadiisa ka qaadanaayo qaddarka magdhawga laga bixinaayo.

2) Qodobkan dhexdiisa, "qaddar magdhow ah" waxaa loola jeedaa qaddar uu helay shakhsi ama shakhsi kale oo xidid la ah, taasoo ujeedadeedu tahay in ay magdhaw ama soo kabasho ka bixiso:

b) dakhli ama qaddar lagu daray xisaabinta dakhliga shakhsi, kaasoo shakhsigu filaayo ama uu filaayay inuu helo; ama

t) khasaaro ama qaddar laga goyay xisaabinta dakhliga shakhsiga, kaasoo shakhsigu galay, ama shakhsigu filaayo ama uu filaayay inuu galo.

Qodobka 36-aad
Ijaarka Maaliyadeed, Lacag-bixinnada Qayb-qaybta iyo Lacag-bixinnada Waqtiyeeysan

1) Lacagaha uu shakhsi ku bixiyo heshiisyada ijaarka maaliyadeed (finance lease) ama uu ku iibsado hanti lacagteeda loo bixinayo qayb-qayb waxaa loola dhaqmayaa sida faa'idada ka dhalata daymaha iyo dib isaga bixinta qaamaha raasumaal oo la siiyey iibiyaha ama kireeyaha (lessor) uuna bixiyey iibsadaha ama kiyeystaha (lessee), kolba sidii ay xaaladdu u baahato.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2) Lacag-bixinnada shakhsi loo siiyo si waqtiyeeysan (annuity) waxa loola dhaqmayaa sidii faa'idada ka dhalata daymaha iyo dib isaga bixinta qaamaha raasumaal.

3) Faa'idada ka dhalata daymaha iyo dib isaga bixinta qaamaha raasumaal ee lagu sheegay faqradda 1-aad iyo 2-aad waxa loo xisaabinayaa sida in amaahdu ay aheyd amaah isku dhafan (blended) oo leh faa'ido isdulsaaran oo xisaabinteedu tahey lix biloodle ah.

4) Qodobka 50-aad ayaa dejinaya xeerar dheeraad ah oo ku saabsan wareejinta heshiisyada ijaarka maaliyadeed iyo iibka lacagta loo bixiyo qayb-qaybta.

5) Qodobkan dhexdiisa:

b) "amaah isku dhafan (blended loan)" macnaheedu waa amaah:

i. taasoo lacagaha amah-qaataha uu bixinayo ay qeyb ahaan tahay bixinta faa'idada daynta, halka qaybta kalina tahay dib-u-bixinta raasumaalka;

ii. taas oo xisaabinta qeybta faa'idada daynta lagu saleynaayo ra'sumaalka wali aan labixin marka la gaaro wakhtiga lacag bixinta; islamarkaasina

iii. boqolleyda lagu xisaabinaayo faa'idada ay isku mid tahay muddada amaahda;

t) "heshiisyada ijaarka maaliyadeed (finance lease)" waxa uu leeyahay macnaha lagu qeexay xeer-nidaamiye, balse haduusan jirin xeer-nidaamiye, waxa loola
jeedaa heshiis ijaar mudo dheer oo loola dhaqmo sida heshiis ijaar maaliyadeed iyada oo la raacayo Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP); iyo

j) "iibka loo bixiyo lacagta qayb-qaybta (instalment sale)" waxa ka baxsan iibka lacagaha la yaryareeyo kaasoo lacagaha dhiman ay la lasocoto dulsaar faa'iido.

Qodobka 37-aad
Macaamilaadka Eex la'aanta ah ee Shakhsiyaadka Xiddidka ah

1) Haddii xiriir macaamil ka dhaxeeyo shakhsi dalka deegaan ku ah (a resident person) iyo xiddid Dalka deegaan aan ku ahayn (associated non-resident person), waa in shakhsiga dalka deegaanka ku ah shakhsiyaadku uu u

xisaabiyaa dakhligooda iyo canshuurta ku waajibtay si waafaqsan nidaamka eex la'aanta ah (arm's length standard).

2) Nidaamka eex la'aanta ah (arm's length standard) waxa uu ku waajibinayaa shakhsiyaadka xiddidka ah (associated persons) inay u xisaabiyaan, qeexan, cayimaan, walibana u qoondeeyaan qadarta lagu darayo ama laga goynayo xisaabinta dakhliga si la mid ah habraaca ay u hoggaansamaan shakhsiyaadka kala madax-banaan.

3) Xeer-nidaamiye ayaa lagu qeexi doona:

b) waxyaabaha ka reebban nidaamka eex la'aanta iyo halbeegyada kale ee la isticmaalayo bedelkiisa. iyo

t) tilmaamaha caalamiga ah ee la raacayo marka la fulinayo nidaamka eex la'aanta oo ay ku jiraan wax ka beddelka ku dhaqanka tilmaamahas.

4) Haddii uu shakhsi ku guuldareysto inuu u hogaansamo faqradda 1-aad ee Qodobkan, waxa ay Wasaaraddu awood u leeyahay inuu ku sameeyo xisaabaadkiisa sixitaanka waafaqsan faqradda 1-aad, iyada oo Wasaaraddu:

b) dib-u-qeexid ku samayn karto macaamilka dhex maray shakhsiyaadka xiddidka ah;

t) dib-u-qeexid ku samayn karto isha iyo nooca kasta oo kamid ah dakhliga, khasaaraha, qaddarta ama lacag bixinta; sidoo kalana

j) u kala qaybin karta ama u kala qoondayn karta kharashaadka iyadoo ku salaynaysa dakhliga (turnover).

Qodobka 38-aad
Kala Qaybinta Dakhliga

1) Haddii uu shakhsi isku dayo in uu dakhlikiisa la qaybsado (split) shakhsi kale, Wasaaraddu waxay ka hor tagi kartaa wax kasta oo hoos u dhigaya qadarta canshuurta ee lagu leeyahay shakhsiga, iyada oo soo saaraysa ogeysiis qoraal ah.

2) Ogeysiiska lagu sheegay faqradda 1-aad ee Qodobkan waxa ay sixi kartaa qaddarta lagu darayo ama laga goynayo marka la xisaabinaayo dakhliga shakhsi kasta ama waxa uu dib-u-qeexis ku samayn karaa isha iyo nooca kasta ee kamid ah dakhliga, khasaaraha, qaddarta ama lacag-bixinta.

3) Qodobka dhexdiisa, isku dayga "kala qaybin dakhli (split income)" waxaa ka mida hanaan kasta oo leh dhammaan sifooyinka soo socda:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

b) wareejinta hanti (si toos ah ama si dadban), oo ay ku jirto wareejinta qadar lacageed ee laga helayey hantidaas;

t) wareejiyaha hantida oo ay wali gacanta ugu jirto xaqa sharci ama awoodda u oggolaanaya inuu ka faa'idaysto (xilligas la joogo ama mustaqbalka) hantidaas; iyo

j) sababaha wareejinta hantida oo ay ka mid tahay in la yareeyo canshuurta shakhsiga ku waajibtay

CUTUBKA V
HANTIDA IYO QAAMAHA
QAYBTA I
XEERARKA ASAASIGA AH

Qodobka 39-aad
Xisaabinta Kororka iyo Khasaaraha

1) Kororka dakhli ee shakhsigu ka helo gacan-ka-saarista (disposal) hanti ama qaan waa qaddarta ay wadarta lacagta lagu gaday hantida ama qaantu ka badan tahay qiimaha kharash (cost) ee hantida ama qaantu ku fadhisay wakhtiga gacan-ka-saarista.

2) Khasaaraha shakhsi ka soo gaara gacan-ka-saarista (disposal) hanti ama qaan waa qadarta ay wadarta qiimaha kharash (cost) ee hantida ama qaantu ku fadhiso ka badan tahay wadarta laga helay hantida ama qaanta wakhtiga gacan-ka-saarista (disposal).

Qodobka 40-aad
Kharashka Ku-baxa Hanti

1) Iyadoo la raacayo Sharcigan, kharashka (cost) ay shakhsi ugu fadhiso hanti waa wadarta:

b) kharashaadka uu shakhsigu u galay hanashada hantida oo ay ku jiraan, haddii loo baahdo, kharashaadka dhismaha, warshadaynta ama soo saaridda hantida;

t) kharashaadka uu shakhsigu ku bixiyay wax-ka-bedelka, qurxinta, rakibidda, dayactirka ama hagaajinta hantida;

j) kharashaadka uu shakhsigu ku bixiyay gacan-ka-saaridda (disposal) hantida;

x) kharashaadka lama filaanka ah ee uu shakhsigu u galay hanashada iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

gacan-ka- saaridda hantida; iyo

kh) qaddarta dakhli ee lagu sheegay faqradda 2-aad ee Qodobkan; iyadoo aan qadar lacageed la xisaabin karin wax ka badan hal mar.

2) Qadar dakhli waa:

b) qadarta ay fareyso Qaybta II ee Cutubka III ee Sharcigan in si toos ah loogu daro marka la xisaabinaayo dakhliga shakhsiga, ama waa qaddarta la canshuur dhaafay ama mid canshuurta horay looga soo jaray ee shakhsigu leeyahay; iyadoo

t) ku-dhaqanka faqrad-hoosaadka (b) ee sare ku xusan ay ka dhalatay hanashada hantida ee shakhsiga ama gelista shakhsi kale ee kharashaadka noocoodu yahay kuwa lagu sheegay faqradda (1)(t), (j) ama (x) isaga oo wakiil ka ah shakhsigaas.

3) Kharashka (cost) ku baxay hanti kuma jiraan:

b) kharashaadka gaarka ah ama kharash aan la-tixgelinayn (excluded expense);

t) kharashaadka ay tahay in si toos ah looga gooyo xisaabinta dakhliga shakhsiga;

j) lacagaha lagu bixiyay faa'idada daynta; ama

x) kharashaadka lagu daray kharashka hanti kale.

4) Qaddarta kharash ee la galay ee la xiriirta aaladaha maaliyadeed kama mid noqonayso kharashka (cost) ku baxay hanti kasta oo aan ahayn aaladaha maaliyadeed. Ka hor inta aan lagu darin kharashka (cost) ku baxay aaladaha maaliyadeed, qaddartu waa in ay u qalantaa in lagu daro si waafaqsan faqradda 1-aad, sidoo kalena aysan ahayn mid aan la tixgelinayn si waafaqsan faqradda 3-aad.

5) Qodobkan dhexdiisa, "kharashaadka lama filaan ah" ee uu shakhsigu u galay hanashada ama gacan-ka-saaridda hanti waxa ka mid ah:

b) kharashka xayaysiinta, canshuuraha iyo khidmadaha kala wareejinta iyo kharashaadka kale ee ku baxa kala wareejinta hantida;

t) kharashaadka la xiriira caddaynta, ilaalinta ama difaaca milkiyadda hantida; iyo

j) khidmadaha lagu bixiyo adeegyada ay bixiyaan xisaabiyaasha, waxtallada, xirfadlayda naadada, dallaallada, lataliyaasha, lataliyaasha sharci, xirfadlayda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

sahanka ama qiimeeynta oo la xiriirta kharashaadka lagu sheegay faqrad-hoosaadka
(b) ama (t) ee faqraddan.

Qodobka 41-aad
Qiimaha Badeeco Ganacsi

1) Marka la go'aaminaayo qiimaha (cost) ay leedahay badeeco ganacsi ee uu shakhsi ku ganacsado:

b) lama tixgelinaayo lacagaha ku baxa dayactirka, ama hagaajinta hantida ama xiriirka laleh qiima dhaca hantida qiimodhacda;

t) iyadoo loo hoggaansamaayo faqrada-hoosaadka (b), waa in habka kooba dhamaan kharashka (absorption-cost method) loo istcimaalaa si dhamaan qadarta lacageed ee u-qalanta in lagu daro loogu daro qiimaha badeecada ganacsiga sida ku cad Qodobka 40-aad; iyadoo

j) la tixgelinaayo dib-u-dajin kasta (resetting) oo lagu samayay qiimaha (cost) badeecadda siwaafaqsan faqradda 4-aad ee Qodobka 19-aad.

2) Milkiilaha shay ka mid ah badeecada ganacsiga oo aan si gaar ah loo aqoonsan karin waxa uu dooran karaa in qiimaha (cost) hantida lagu go'aamiyo iyadoo la raacayo habka kala horreynta (first-in-first-out) ama habka qiimaynta celceliska ah (average-cost method). Mulkiilaha ayaa dooran karaa habka la isticmaalayo.

3) Habka lagu doortay faqradda 2-aad ee Qodobkaan waxa lagu bedeli karaa oo keliya ogolaansho qoran oo ay Wasaaraddu bixiso.

4) Qodobkan dhexdiisa:

b) "habka kooba dhamaan kharashka (absorption-cost method)": waxa loola jeedaa Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP) taasoo qiimaha badeecada ganacsiga ay tahay wadarta qiimaha asalka aha ee hantida, kharashaadka tooska ah ee shaqaalaha, iyo qiimaha maamulka shaqada;

t) "habka qiimaynta celceliska ah (average-cost method)": waxa loola jeedaa Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP) taasoo qiimaynta badeecadda ganacsiga lagu salaynayo celceliska la-saxay ee qiimaha dhammaan badeecada ganacsi ee isku nuuca ah ee la haayo;

j) "kharashaadka tooska ah ee shaqaalaha (direct labour costs)": waxa dooda jeedaa kharashaadka shakhsigu ku bixiyo shaqaalaha taasoo si toosah ah

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

xiriirta soo saaridda badeecadda ganacsi;

x) "qiimaha asalka ah ee hantida (direct asset costs)": waxa loola jeedaa qiimaha uu shakhsi u galay helitaanka hanti noqonaysa badeecadda ganacsi ama qeyb asaasi ah ka ah badeecadda ganacsiga ee lasoo saaray;

kh) "qiimaha maamulka shaqada (factory overhead costs)" waxa loola jeedaa dhamaan kharashaadka uu shaksigu u galay soo saarka badeecadda ganacsiga oo aanay ku jirin kharashaadka tooska ah ee shaqaalaha iyo qiimaha asalka ah ee hantida; iyo

d) "habka kala horreynta (first-in-first-out method)" waxa loola jeedaa Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP) taaso qiimaha (cost) loogu qoondeeyo badeecada isku nooca ah iyadoo lagu salaynaayo fikirka ah in badeecada isku nooca ah loo kala hor iibshay sidii loo kala hor keenay.

Qodobka 42-aad
Dheefta Laga-helo Hantida

1) Iyadoo la raacayo Sharcigan, dheefta (proceeds) wakhti gaar ah laga helo hanti uu shakhsi leeyahay waxa loola jeedaa:

b) qadarta uu shakhsigu ku helay milkiyadda hantida oo ay ku jiraan:

i. qadarta laga helay wax ka bedelka ama yareynta qiimaha hantida; iyo

ii. qadarta laga helay hantida oo ay ku jiraan heshiis loo galay dayactiridda iwm; iyo

t) qadarta uu shakhsigu helay ee la xiriirta gacan-ka-saaridda hantida ama xaqqa uu shakhsigu u leeyahay in uu hantidaas ka helo mustaqbalka qadar lacageed ee la xiriirta gacan-ka-saaridda hantida.

2) Dheefta laga helo hantida kuma jiraan lacagaha la canshuur dhaafay, lacag-bixinnada canshuurta horay looga soo jaray, ama wixii aan aheyn badeecad ganacsi, qaddarta sida toos ah loogu darayo xisaabinta dakhliga shakhsiga si waafaqsan Qaybta II ee Cutubka III ee Sharcigan.

Qodobka 43-aad
Gacan-ka-saaridda Hantida

1) Iyada oo la raacayo Sharcigan, shakhsiga hantida leh waxa uu gacanta ka saaray (disposes) hantida:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

b) marka shakhsigu lumiyo milkiyada hantida, oo ay kamid tahay marka hantida la iibiyo, lagu bedesho wax kale, la wareejiyo, la qaybiyo, la baabi'iyo, dib loo iibsado, la burburiyo, ay lunto, wakhtigeedii dhaco ama la iska dhiibo;

t) haddii ay dhacdo in shakhsigii hantida lahaa uu meesha ka baxo, oo ay ka mid tahay geeri;

j) haddii ay tahay hanti aan aheyn badeeco ganacsi ama hanti qiima dhacda, marka wadarta dheefta laga helay hantida ay ka adato qiimaha (cost) hantidu ku fadhisay;

x) iyada oo la raacayo Qodobka 65-aad (ganacsiga bankiyada), marka ay hantidu tahay deyn uu shakhsi leeyahay, taasoo qayb ka ah ganacsigiisa, marka shakhsigu:

i. qaaday dhammaan talaabooyinka uu ku xaqiijinayo raadinta lacagta;

ii. si macquul ah u rumaystay in aanay dayntu soo xeroonayn; kadibna

iii. u aqoonsado qaddarka daynta ah inay tahay dayn laga quustay, kana saaro xisaabta ganacsiga;

kh) hadii ay tahay badeeco ganacsi, hanti qiimo dhacda, hanti ra'sumaal ee ganacsi ama hanti maalgashi oo canshuurgal ah, kahor inta uusan shakhsigu u hawlgelin hantida hab doorinaaya sifooyinkii lagu aqoonsanaayey; iyo

d) marka ay dhacaan xaaladaha ku xusan Qodobbada 54-aad iyo 57-aad (shuraakooyin), 63-aad (isbeddelka milkiileyaasha), 65-aad (ganacsiga bankiyada), 78-aad (isbedelka dagenaashaha) iyo 82-aad (xarumaha ganacsi ee joogta ah).

2) Gacan-ka-saaridda hanti waxaa ka mid ah gacan-ka-saaridda qayb hantida ka mid ah (eeg Qodobada 51-aad iyo 52-aad).

Qodobka 44-aad
Habka Ku Dabaqida Cutubkan Qaamaha

1) Marka laga go'aaminaayo qiimaha (cost) qaamaha iyo lacagaha dheefta ah ee kasoo xarooda qaamaha ee shakhsi waxa loo raacayaa Qodobada 40-aad iyo 42-aad sida iyada oo qaantu ay la mid tahay hanti oo kale. Waxaa sidoo kale lagu darayaa kuwaan soo socda:

b) marka la joogo qiimaha (cost) qaanta, waxaa lagu darayaa kharashka lagu galay gacan-ka-saarista qaanta; iyo

t) marka la joogo lacagta dheefta ah ee qaamaha, waxaa lagu darayaa qadarta lacageed ee laga helay markii qaanta la galaayey.

2) Iyadoo la raacayo Sharcigan, shakhsiga qaba qaan, waxa uu gacanta-ka-saaraya qaanta:

b) marka shakhsiga ay ka harto qaanta, oo ay ku jirto marka qaanta la wareejiyo, la bixiyo, la baabi'iyo, laga dhaafo ama uu waqtigeedii dhaco;

t) haddii ay dhacdo in shakhsigii qaanta lagu leeyahay uu meesha ka baxo, oo ay ka mid tahay dhimashada shakhsiga, ka hor inta aanu shakhsigu geeriyoon; iyo

j) marka ay dhacaan xaaladaha ku xusan Qodobbada 54-aad iyo 57-aad (shuraakooyin), 63-aad (isbeddelka milkiileyaasha), 78-aad (isbedelka dagenaashaha) iyo 82-aad (xarumaha ganacsi ee joogta ah).

3) Iyadoo la raacayo xeerarka lagu dejin doono xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, xeerarka gaarka ah ee ku xusan Qaybta II ee Cutubk V ee Sharcigan ayaa lagu dabaqayaa qaanta si la mid ah sida loogu dabaqayo hantida, iyada oo la tixgelinaayo duruufaha gaarka u ah qaamaha.

Qodobka 45-aad
Sixitaanka, Qiimaynta iyo Magdhawga Lacagaha

1) Iyadoo la raacayo Qodobka 29-aad (sixitaanka xisaabaadka), marka shakhsi uu kharashka ku daro qiimaha (cost) hantida ama qaanta ka dibna uu dib u helo kharashkaas, shakhsigu waa in uu ku daraa qaddartaas lacageed ee uu dib u helay lacagta dheefta ah ee hantida ama qaanta, hadba midda ay khuseeyso.

2) Iyadoo la raacayo qodobka 29-aad (sixitaanka xisaabaadka), marka shakhsi uu qadar lacageed ku daro lacagta dheefta ah ee hanti ama qaan, balse isagoo u
hoggaansamaayo waajibaad sharci uu qaddarkaas lacageed dib u celsho, waa in shakhsigu ku daraa qaddarkaas lacageed ee uu dib u celiyay qiimaha (cost) hantida.

3) Iyadoo la raacayo sixitaan kasta oo lagu sameeyo xisaabaadka oo waafaqsan Sharcigan ee uu kujiro kuwa lagu sheegay Qodobka 35-aad (magdhawga iyo lacagaha soo kabashada), lacagaha magdhawga ah waxaa lagu darayaa lacagta dheefta ah ee hantida ama qaanta oo ay la xiriirto, hadba midda ay khuseeyso.

4) Qodobkan dhexdiisa, "lacagaha magdhowga ah" ee la xiriira hantida ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

qaanta waxaa loola jeedaa qaddar uu helay shakhsi ama shakhsi kale oo xidid la ah, taasoo ujeedadeedu tahay in ay magdhaw bixiso ama u taagan:

b) ka soo kabashada qiimaha (cost) dhabta ah ama tan la filayey ama lacagta dheefta ah ee hantida ama qaanta ee la filaayay laakiin aan la helin, hadba siday xaaladdu tahay; ama

u) hoos u dhaca qiimaha hantida ama kor u kac ku yimaada qaanta, hadba siday xaaladdu tahay.

QAYBTA II
XEERARKA GAARKA AH

Qodobka 46-aad
U Wareejinta Hanti Shakhsi Xiddid ah ama Hadyad Ahaan

1) Iyada oo la raacayo Qodobkan iyo Qodobka 48-aad ee Sharcigan, marka uu shakhsi gacanta-ka-saaro hanti isagoo milkiyadda hantida ku wareejinaya shakhsi ay xiddid yihiin ama u hadiyeeyo shakhsi kale:

b) shakhsiga hantida wareejiyay waxaa loola dhaqmaa in hantida uu gacanta-ka- saaray uu ka helay lacag dheef ah oo la mid ah qiimaha markaas suuqa ay ka joogto ama qiimaha saafiga ah ee hantidu ugu fadhisay ka hor inta uusan gacan-ka-saarin, iyadoo marwalba la qaadanaayo labada qiimo midka badan; iyadoo

t) shakhsiga hantida loo wareejiyay loola dhaqmayo sidii in uu galay kharash la mid ah mid lagu hantiyi karo hantidani oo kale.

2) Haddii uu shakhsi gacanta-ka-saaro badeeco ganacsi, hanti qiimo-dhacda, ama hanti ra'sumaal ee ganacsi isagoo milkiyadda hantida ku wareejinaya shakhsiy ay xiddid yihiin, lana soo buuxiyay shuruudaha faqradda 3-aad ee Qodobkan:

b) shakhsiga hantiga lagu wareejiyay waxaa loola dhaqmaa in hantida uu gacanta- ka-saaray uu ka helay lacag dheef ah oo la mid ah qiimaha (cost) saafiga ah ee hantidu joogtay ka hor inta uusan gacanta-ka-saarin; iyadoo

t) shakhsiga hantida loo wareejiyana loola dhaqmayo sidii inuu galay kharash la mid ah mid lagu hantiyi karo hantidani oo kale.

3) Sharuuduhu waa:

b) in hantida la wareejiyey qeyb katahey ganacsi shaqeynaya oo loo wareejinayo shakhsi xiddid la ah shakhsiga wareejinaaya, kana koobnaan tahay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

dhammaan hantida ganacsigaas;

t) in shakhsiga wareejinaaya ama shakhsiga xiddidka ah uu midkood yahay hay'ad (ama labaduba ay yihiin hay'ad), iyadoo inkabadan sideetan (80%) boqolkiiba qiimaha saamiga ee hay'ada uu si toos ah gacanta ugu haayo shakhsiga kale;

j) in wakhtiga la wareejinaayo hantida:

i. shakhsiga hantida wareejinaaya iyo shakhsiga kale ee xiddidka la ah ay deegan ku yihiin Soomaaliya;

ii. ay hantidu tahay hanti maxalli ah; iyo

iii. shakhsiga xiddidka ah uusan ahayn, ama marka la joogo shuraako xiddid ah (associate partnership), ama mid kasta oo ka mid ah xubnaha shuraakada uusan ahayn sanduuq hawlgab ama urur aan faa'iido doon ahayn ama mid ka faa'iidaysanaya canshuur-dhaafka lagu sheegay Jadwalka Saddexaad ee Sharcigan;

x) in wareejinta ka dib ay hantidu sii tahay hanti maxalli ah; iyo

kh) in shakhsiga hantida wareejinaaya iyo shakhsiga xiddidka la ah ay si wadajir ah qoraal ugu doorteen in la dabaqo faqrada 2-aad ee Qodobkan dhammaadka sanad canshuureedka ee hanti wareejintu dhacayday.

Qodobka 47-aad
Gacan-ka-saaridda Hanti Iyadoon La Wareejin

1) Hadii uu shakhsigu gacanta-kaga-saaro hantidiisa qaab ka mid ah nidaamyada lagu sharaxay Qodobbada 43(1)(kh), 57-aad (shuraakooyin), 63-aad (isbeddelka milkiilayaasha) ama 78-aad (beddelka degenaanshaha), shakhsiga waxaa loola dhaqmayaa sidii:

b) in ay ka wareegtay milkiyaddii hantida iyo in hantidii uu gacanta-ka-saaray uu ka helay lacag dheef ah oo la mid ah qiimaha suuqa ah ee hantidu ka joogtay marka uu gacanta-ka-saaraayay; iyo

t) inuu isla markiiba dib usoo ceshaday hantidii, isaga oo galaya kharash udhigma kan hantida uu kusoo ceshanayo.

Qodobka 48-aad
Wareejinta Hantida Laga Dhinto ama Midda Lammaanaha Is-[illegible]

1) Marka shakhsi geeriyooday hantidiisa lagu wareejinayo wakiil (executor)

ama dhaxaltooyada shakhsiga geeriyooday:

b) shakhsiga geeriyoodey waxaa loola dhaqmayaa sidii inuu hantida uu kadhintey tahey mid uu gacanta-ka-saaray kana helay lacag dheef ah oo la mid ah qiimaha
suuqa eey hantidu ka joogtay waqtiga gacan-ka-saarista hantida (xilliga geerida); iyadoo

t) wakiilka ama dhaxaltooyada, hadba sida ay tahay, loola dhaqmayaa inuu galay kharash la mid ah kharashka lagu hantiyi karo hantidaas oo kale.

2) Haddii, iyada oo qayb ka ah is-afgarad ka dhashay furiinka lammaane, hanti loo kala wareejinayo lammaane isfurey, iyadoo lammaanaha is furay ay si wadajir ah u doortaan in la dabaqo faqraddaan:

b) midka wareejinaaya hantida waxaa loola dhaqmaa in hantida uu wareejiyey uu gacanta-ka-saaray, kana helay lacag dheef ah oo la mid ah qiimaha saafiga ah ee hantidu ka joogtay suuqa ka hor inta uusan gacanta-ka-saarin (wareejin);

t) midka loo wareejinaayo hantida waxaa loola dhaqmaa inuu galay kharash la mid ah kharashka lagu hanti karo hantidan mid lamid ah; iyadoo

j) isla marka hantida lala wareego ka dib, hantida loola dhaqmayaa in ay midka loo wareejiyay agtiisa ku leedahay sifo la mid ah tii ay ku lahayd marka ay kujirtay gacanta midka soo wareejiyay ka hor wareejinta.

Qodobka 49-aad
Gacan-ka-saarista Hanti Kutimid Ikhtiyaar La'aanta oo Bedelka-leh

1) Faqrada 2-aad ee Qodobkan waxaa la dabaqayaa marka shakhsigu:

b) si aan iskiisa ahayn gacanta-kaga-saaro hanti maxalli ah iyadoo loo maraayo mid kamid ah habraacyada lagu xusay Qodobka 43(1)(b) ee Sharcigan;

t) helo hanti kale oo laga-leeyahay gudaha Dalka oo isla nooca ah oo u badasha hantidii hore muddo lix bilood kahor gacan-ka-saaridda hantida ama hal sano kadib gacan-ka-saaridda hantida; islamarkaana

j) si qoraal ahi ku doorto in lagu dabaqo Qodobkan.

2) Haddii faqradan la dabaqaayo, shakhsiga waxaa loola dhaqmaa sidii:

b) inuu lacag dheef ah ka helay gacan-ka-saaridda hantida taaso lamid ah

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

i. qiimaha (cost) saafiga ah ee hantidu joogtay ka hor inta aan gacanta-laga- saarin; oo lagu daray

ii. qadarta lacageed, haddiiba ay jirto, ee dheefta laga helay gacan-ka-saarida hantida ay ka badan tahay kharashka loo galay hanashada hantidii lagu bedelay (taasoo la xisaabinayo iyada oo aan la raaceynin Qodobkan); iyo

t) inuu kharashaadka u galay hanashada hantida beddelka ah taaso ay la mid ah:

i. qaddarta lagu sheegay farqad-hoosaadka (b)(i); oo lagu daray

ii. qaddarta lacageed, haddiiba ay jirto, ee kharashka loo galay hanashada hantida bedelka ahi ay ka badan tahay lacagta dheefta ah ee laga helay gacan-ka-saaridda hantida (taasoo loo xisaabinayo iyada oo aan la raaceynin Qodobkan);

3) Xeer-nidaamiye ayaa lagu qeexayaa xaaladaha ku beddelida hanti maaliyadeed (security) ee shirkad hanti maaliyadeed ee kale ee isla shirkadda ama shirkad kale loo aqoonsanaayo gacan-ka-saaris aan ikhtiyaar loo lahayn. Xaaladahaas waxa ku jiri kara midoobidda shirkadaha, kala-baxa shirkadaha iyo dib-u-habaynta shirkada.

Qodobka 50-aad
Wareejinta Hantida ee loo maro Rahanta, Heshiisyada Ijaarka Maaliyadeed iyo Iibka Lacagta Loo Bixiyo Qayb-Qaybta

1) Haddii shakhsi uu rahmo hantidiisa si uu u xaqiijiyo fulinta waajibaadka shakhsi kale ku leeyahay:

b) shakhsiga loolama dhaqmayo sida in uu gacanta-ka-saaray hantida ama qayb kamid ah, balse waxaa loo tixgelinayaa in uu hantida weli leeyahay hase ahaatee ay saarantahay waajibaadka shakhsi kale ku leeyahay (waajibaadka la damaanad qaadayo); sidoo kale

t) shakhsiga kale loolama dhaqmayo sidii inuu hantinaayo hantida ama qayb ka mid ah hantida, balse waxaa loo tixgelinayaa in uu leeyahay milkiyadda waajibaadka la damaanad qaaday.

2) Haddii hanti lagu ijaaro iyadoo la isticmaalayo heshiis ijaar maaliyadeed (finance lease), ijaaraha waxaa loola dhaqmayaa in uu milkiyadda hantida ku wareejinaayo ijaartaha.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3) Iyadoo la raacayo Qodobka 46-aad (u wareejinta hanti shakhsi xiddid ah), haddii uu shakhsi wareejiyo hanti isagoo isticmaalaya iibka loo bixiyo lacagta qayb-qaybta (instalment sale) ama heshiis ijaar maaliyadeed:

b) shakhsiga waxaa loola dhaqmayaa sidii in uu hantidii la wareejiyey ka helay lacag dheef ah oo la mid ah qiimaha suuqa ee hantidu ka joogtay ka hor inta aan la wareejin; iyadoo

t) shakhsiga lagu wareejiyay hantida loola dhaqmaayo sidii in uu galayo kharash la mid ah kan lagu hantinayo hantidas oo kale.

4) Haddii ijaartaha ku jira heshiis ijaar maaliyadeed uu dib ugu soo celiyo ijaaraha hantida ka hor inta aysan milkiyaddu u wareegin ijaartaha (marka laga reebo xaaladaha lagu qeexay faqradda 2-aad), ijaartaha waxaa loola dhaqmayaa in uu milkiyadda hantida dib ugu wareejiyay ijaaraha.

5) Qodobkan dhexdiisa, erayada "heshiis ijaar maaliyadeed" iyo "iibka loo bixiyo lacagta qayb-qaybta (instalment sale)" waxa ay leeyihiin macnaha lagu sheegay Qodobka 36-aad ee Sharcigan.

Qodobka 51-aad
Gacan-ka-saaridda Ka Dhalata Wareejinta Hantida

1) Iyadoo la raacayo Qodobka 50-aad (wareejinta hantida ee loo maro rahanta iwm), haddii xuquuqo ama waajibaad la xiriira hanti uu shakhsi leeyahay lagu wareejiyo shakhsi kale, iyadoo loo maraayo habraacyada ay kamid yihiin ijaarka hanti ama qayb hanti kamid ah, markaasi:

b) haddii xuquuqahaa ama waajibaadkaasu yihiin kuwo joogta ah, shakhsiga hantida lahaa wareejinta kahor waxaa loola dhaqmayaa in uu gacantiisa-ka-saaray qayb ka mid ah hantida, balse loolama dhaqmayo in uu hantinayo hanti cusub ama galayo qaan cusub; iyadoo

t) haddii xuquuqaha ama waajibaadku ay yihiin kuwo ku-meel-gaar ah ama shuruudeysan, shakhsiga loolama dhaqmayo in uu gacantiisa-ka-saaray hantida ama qaanta, balse waxa loola dhaqmayaa in uu hantinayo hanti cusub ama galayo qaan cusub, hadba siday xaaladdu tahay.

2) Xuquuqda iyo waajibaadka waxa loo tixgalinayaa in ay joogto yihiin haddii ay u badan tahay in ay sii jirayaan inta hantidu waxtar leedahay ama, ugu yaraan konton
(50) sano.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 52-aad
Ukala Qeybinta Kharashaadka iyo Lacagaha Dheefta ah Hantida Gacanta- laga-saaray

1) Marka uu shakhsi isku wakhti hal ama in ka badan oo hanti ah ku helo habraaca wareejinta ama iyadoo qayb ka ah hannaan hanti wareejin, kharashka ku baxay helidda midkasta oo hantida katirsan waxaa loogu kala qoondaynayaa hantida dhexdeeda iyada oo loo raacayo qiimaha suuqa uu ka joogay midkasta wakhtiga lala soo wareegaayay hantida.

2) Marka uu shakhsi isku wakhti hal ama in ka badan oo hanti ah uu gacantiisa-ka- saaro isagoo maraaya habraaca wareejinta ama iyadoo qayb ka ah hannaan hanti wareejin, lacagta dheefta ah ee laga helay gacan-ka-saarista midkasta oo hantida katirsan waxaa loogu kala qoondaynayaa hantida dhexdeeda iyada oo loo raacayo qiimaha suuqa uu ka joogay midkasta wakhtiga gacanta-laga-saarayay hantida.

3) Haddii shakhsi hanti leh uu gacantiisa-ka-saaro qayb ka mid ah hantida, qiimaha (cost) saafiga ah oo ay hantidu lahayd ka hor inta aanu gacantiisa-ka-saarin waxaa loo kala qaybinayaa qaybta hantida kamida ee gacanta-laga-saaray iyo qeybta hartay iyada oo la raacayo qiimaha suuqa ay ka joogeen kadib islamarka gacanta-laga-saaro.

Qodobka 53-aad
Xeerar Gaar ah oo Dheeraadka ah

Xeer-nidaamiyeyaal ayaa lagu qeexayaa xeerarka gaarka ah ee dheeraadka oo lagu dabaqi karo xisaabinta hantida iyo qaamaha oo ay ku jiraan, laakiin aan ku xadidneyn, gacan-ka-saarista hantida ka dhalata midoowga shirkadaha iyo bixinta saamiyada iyadoo aan lagu beddelaynayn lacag caddaan ah.

CUTUBKA VI
XEERARKA NIDAAMINAAYA NOOCYADA SHAKHSIYAADKA
QAYBTA I
SHURAAKOOYINKA
Qodobka 54-aad
Mabaadi'da Canshuurta

1) Dakhliga kasoo xarooda ganacsiga shuraakada iyo khasaarihiisa waxa loogu qaybiynayaa xubnaha shuraakada si waafaqsan Qaybtan I ee Cutubkan VI. Tani waxa loola jeedaa shuraakada ganacsi:

b) waajib kuma ahan inay canshuur ka bixiso dakhligeeda canshuurgalka ah si waafaqsan Qodobka 9(1)(b), xaqna uma leh wax tixgelin canshuur ah (credit) oo la xiriira dakhligaas; balse

t) waxa waajib ku ah:

i. in ay canshuur ka bixiso dakhliga kaasoo canshuurta kajarista horay loogu soo sameeyay, kaas oo ay hesho si waafaqsan Qodobka 9(1)(t);

ii. in ay canshuurta ka reebto lacagaha ay shuraakada bixiso si waafaqsan Qaybta II ee Cutubka IX; iyo

iii. in ay soo gudbiyo xisaab canshuureedka si waafaqsan Qodobka 101-aad ee Sharcigan.

2) Lacagaha ay helaan ama kharashaadka ay u galaan xubnaha shuraakada si wada jir ah ama si guud oo la xiriira hawlaha shuraakado ku hawlan tahay waxa loola dhaqmayaa sida in lacagtaasi ay heshay ama kharashkaasi ay gashay shuraakada, oo looma tixgelinayo inay tahay mid ay heleen ama galeen xubnaha shuraakada.

3) Hantida ay xubnaha shuraakadu si wadajir aha ama si guud u leeyihiin (oo uu ku jirto sumcadwanaaga) iyo qaanta xubnaha shuraakadu si wadajir aha ama si guud u qabaan oo la xiriira hawlaha shuraakado ku hawlan tahay waxa loola dhaqmayaa sida in hantidaas ay leedahay ama qaantaas ay qabto shuraakada, oo looma tixgelinayo inay tahay mid ay leeyihiin ama qabaan xubnaha shuraakada. Waxaa intaasi dheer, hantida iyo qaamaha waxa loola dhaqmayaa sidii:

b) haddii ay tahay hanti, inay shuraakadu heshay milkiyadda marka ay milkiyada hantidaasi ugu wareegto xubnaha shuraakada si wada jir ah ama si guud;

t) haddii ay tahay qaan, inay shuraakadu gashay marka qaanta loogu yeesho xubnaha shuraakada si wada jir ah ama si guud; iyadoo islamarkaana

j) in shuraakadu gacanta-ka-saartay marka milkiyada hantida ama qabista qaanta si wada jir ah ama si guud uga wareegto xubnaha shuraakada, haddba sida xaalku yahay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4) Iyadoo loo hoggaansamaayo qeybaha kale ee Sharcigan, heshiisyada u dhexeeya shuraakada iyo xubnaheeda waxa lasiinayaa tixgelinta ay mudanyihiin, marka laga reebo kuwaan soo socda, kuwaas oo xisaabta lagu darsanaayo marka la go'aaminayo saamiga ay xubin ku leedahay shuraako si waafaqsan Qodobka 56(1):

b) amaahda uu xubin shuraakada katirsan siiyey shuraakada iyo faa'ida ka dhalatay dayntaas ee lasiiyay xubinta amaahda bixisay; iyo

t) adeegyada uu xubin katirsan shuraakada siiyay shuraakada (oo ay ka mid tahay inuu u shaqeeyay) iyo khidmad adeeg ama dakhli kasta oo shaqadaas darteed lagu siiyo.

Qodobka 55-aad
Dakhliga iyo Khasaaraha Shuraakada

1) Dakhliga shuraakada ee sanad canshuureed waa dakhliga shuraakada ka soo gala ganacsiga sanadkaas gudihiis (ee Qodobka 13).

2) Khasaaraha shuraakada ee sanad canshuureed waa wadarta khasaaraha aan laga jarin dakhliga shuraakada ee kasoo gaara ganacsiga sanadkaasi gudihiisa (eeg Qodobka 23(4)). Khasaaraha aan laga jarin dakhliga shuraakada waxa uu ka baxayaa inuu ahaado khasaare shuraako marka loo kala qoondeeyo xubnaha shuraakada si waafaqsan Qodobka 56(1).

Qodobka 56-aad
Canshuurta Xubnaha Shuraakada ah

1) Marka la xisaabinayo dakhliga xubin katirsan shuraakada ka soo gala shuraakada sanad canshuureed gudahiisa:

b) waxa lagu darayaa saamiga ay xubinta katirsan shuraakada ku leedahay dakhliga kasta ee shuraakada sanadkaas; ama

t) waxa laga goynayaa saamiga ay xubinta katirsan shuraakada ku leedahay khasaara kasta ee shuraakada sanadkaas.

2) Qaybta u kuleeyahay shuraako xubin katirsan shuraako waa hanti la canshuur dhaafay, iyadoo khasaaraha iyo faa'idada ka dhasha gacan-ka-saarista qaybta u kuleeyahay shuraako xubin katirsan shuraako aan la tixgelinayn.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3) Dakhliga ama khasaaraha shuraako ee loo kala qoondeeyo xubnaha katirsan shuraakada sida ku xusan faqradda 1-aad ee Qodobkan:

b) sidooda ayay ahaanayaan nooc ahaan iyo il dakhli ahaanba;

t) waxa loola dhaqmayaa sidii lacag uu helay ama khasaare uu galay xubin katirsan shuraakada dhammaadka sanad canshuureedka; sidoo kalana

j) waxa loogu kala qoondaynayaa xubnaha katirsan shuraakada iyadoo lagu salaynaayo saamiga xubin kasta kuleedahay shuraakada, haddii aysan Wasaaraddu go'aamin sidaas si ka duwan.

4) Canshuurta loo bixiyay si waafaqsan Sharcigan ama canshuur dakhli ee shuraakadu ku bixisay dibada ama loo tixgeliya inay shuraakadu dibbada ku bixisay oo la xiriirta dakhliga shuraakada waxaa:

b) loogu qoondeeynayaa xubnaha katirsan shuraakada iyadoo lagu saleeynaayo saamiga xubin kasta kuleedahay shuraakada;

t) loo qoondeeynayaa waqtiga dakhliga shuraakada loo aqoonsaday inay heleen xubnaha katirsan shuraakada si waafaqsan faqradda (3)(t) ee Qodobkan; sidoo kalan

j) loola dhaqmayaa sidii in ay bixiyeen xubnaha katirsan shuraakada.

5) Iyada oo la raacayo Qodobka 54(4) (heshiisyada u dhexeeya shuraakada iyo xubnaheeda), marka la dhaqan-gelinaayo Qodobkan, "saamiga xubin katirsan shuraako" waxa uu la'eg yahay boqolkiiba inta xubintu kuleedahay shuraakada.

Qodobka 57-aad
Isbadalka Xubnaha Shuraakada ah

1) Marka xubin katirsan shuraakada gacanta-ka-saaro saamigiisa shuraakada gabi ahaan ama qayb:

b) haddii saamiga gacanta-laga-saaray uu ka badan yahay boqolkiiba toban (10) ee saamiyada shuraakada, shuraakada waxa loola dhaqmayaa sidii in ay gacanta-ka- saartay qayb hantida shuraakada (oo uu ku jiro sumcadwaamag) iyo qaanteeda kamid ah oo u dhiganta saamiga gacanta-laga-saaray; haddii

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

t) haddii saamiga gacanta-laga-saaray uu ka yaryahay boqolkiiba toban (10), shuraakada loolama dhaqmayo in ay gacanta-ka-saartay wax hanti ama qaan ah.

2) Marka la go'aaminayo in xadka toban (10) boqolkiiba ee ku cad farqadda (1)(b) la gaaray, waxaa laisku geeynaya wadarta dhammaan gacan-ka-saarrada (disposals) ee xubinta katirsan shuraakadu sameeyay saddexdii sano ee la soo dhaafay.

3) Faqradda 1-aad ee Qodobkan lama dabaqaayo marka ay tahay in lagu dabaqo Qodobka 63-aad (isbeddelka milkiyadda) isbeddelka ku yimaada milkiyadda saamiyada shuraakada. Haddii aan la dabaqin Qodobka 63-aad (isbeddelka milkiyadda), shuraakadu waa ay sii jiraysaa xitaa hadii uu isbeddel ku yimaado xubnaheeda.

QAYBTA II
AMMAANNO

Qodobka 58-aad
Canshuurta Amaanooyinka

1) Amaanada waxa ku waajibtay canshuur ka gooni ah tan ku waajibtay ka-faa'iideystayaasha amaanada. Si gooni gooni ah ayaa loo xisaabinayaa dakhliga amaannooyinka iyadoon loo eegayn in amaanooyinku wadaagan amaano-haye-yaal.

2) Amaanada waxa loo canshuurayaa sidii hay'ad oo kale. Balse, amaanooyinka shakhsiyaadka karti la'aanta ah waxa loo canshuurayaa sidii iney tahay qof shakhsi ah. Marka la dabaqaayo faqradaan, shakhsiyaad aan qaan-gaarin loolama dhaqmaayo sidii shakhsiyaad karti la'aan ah.

3) Lacagaha soo galay amaanada ama amaano-hayaha (ee aan ahayn wakiilada caadiga ah "bare agent") iyo kharashaadka ay galeen waxaa loola dhaqmayaa in ay heshay ama ay gashay amaanada, oo aysan helin ama gelin shakhsi kale. Xeerkan waxaa la dabaqayaa iyada oo aan loo eegayn in:

b) lacagta loo helay ama loo galay iyadoo shakhsi kale wakiil laga yahay; ama

t) shaksi kale uu xaq u leeyahay lacagtaas ama dakhliga kadhashay lacagtaas.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4) Hantida ay leedahay amaano ama amaana-haye (ee aan ahayn wakiilada caadiga ah) iyo deymaha ay qabaan waxaa loola dhaqmayaa sidii in ay leedahay ama lagu leeyahay amaanada, oo uusan lahayn ama lagu lahayn shakhsi kale.

5) Iyada oo loo hoggaansamaayo qaybaha kale ee Sharcigan, heshiisyada u dhaxeeya amaanada iyo amaana-hayaheeda ama ka-faa'idaystayaasheeda waan la aqoonsanayaa.

6) Marka la dabaqaayo Qodobkan, amaano-haye waxaa loo aqoonsanayaa wakiil caadi ah (bare agent) marka ay gacanta ku hayaan hantida oo keliya, oo aysan saarnayn masuuliyada aan ahayn in ay hantida ku wareejiyaan ka-faa'idaystaha marka uu dalbado iyo inay u maamulaan hantida iyagoo raacaya tilmaamaha ka- faa'idaystaha.

Qodobka 59-aad
Canshuurta Ka-faa'idaystayaasha

1) Lacaga-bixinnada ay:

b) amaanooyinka Dalka degaan ku ah siiyaan ka-faa'idaystayaashooda waxaa laga dhaafayaa canshuurta; iyadoo

t) amaanooyinka Dalka aan degaan ku aheyn siiyaan ka-faa'idaystayaashooda waxaa lagu darayaa marka la xisaabinaayo dakhliga ka-faa'idaystayaashooda, waxaana loona canshuuraayo si waafaqsan Sharcigan.

2) Saamiga uu leeyahay ka-faaiidayste ee:

b) amaano Dalka degaan ku ah waa hanti la canshuur dhaafay, iyadoo faa'idada iyo khasaaraha ka dhasha gacan-ka-saarida saamigaas aan la aqoonsanayn; iyadoo

t) amaano aan Dalka degaan ku aheyn, ma aha hanti la canshuur dhaafay, iyadoo faa'idada iyo khasaaraha ka dhasha ka dhasha gacan-ka-saarida saamigaas lagu daraayo marka la xisaabinaayo dakhliga ka-faaidaystaha.

QAYBTA III
SHIRKADAHA

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 60-aad
Canshuurta Shirkadaha

1) Shirkad kasta waxaa ku waajibtay canshuur gooni ka ah midda ku waajibtay saamilaydeeda.

2) Lacagaha iyo kharashaad ay si wada jir ah ama si guud u helaan ama u galaan maareeyayaasha ama saamilayda iyagoo fulinaaya u jeedooyinka shirkad aan lahayn shakhsiyad khaanuuni ee u gaar ah (eeg Qodobka 3(2)(j)(i)(T))) waxaa loola dhaqmayaa sidii in lacagtaas ama kharash ay heshay ama gashay shirkaddaas, ee uusan helin ama gelin shakhsi kale.

3) Hantida iyo qaanta ay si wadajir ah ama si guud ah u leeyihiin ama loogu leeyahay maareeyayaasha ama saamilayda, ee loogu talagalay ujeeddooyinka shirkad aan
lahayn shakhsiyad khaanuuni ee u gaar ah (eeg qodobka 3(2)(j)(i)(T)) waxa loola dhaqmayaa sidii in ay leedahay ama lagu leeyahay shirkaddaas, ee uusan lahayn ama lagu lahayn shakhsi kale.

4) Haddi qaab faai'da wadaag ah (joint venture) ay dhinacyo badan ku galayaan, dhinacyadaas ku noqoneysa inay ku fuliyaan shirkad u gaar ah oo sharciyaddeedu dhamaystirantahay.

5) Iyadoo la raacayo qaybaha kale ee Sharcigan, heshiisyada udhaxeeya shirkad iyo maareeyayaasheeda ama saamilaydeeda waa la aqoonsanayaa.

Qodobka 61-aad
Canshuurta Saamilayda

1) Faa'idooyinka saamiyada ee:

b) shirkad Dalka degaan ku ahi u qaybiso:

i. shirkad kale oo Dalka deegan ku ah, waxaa laga dhaafayaa canshuurta, haddii shirkada kale ay ku leedahay milkiyad mug leh (substantial participation) shirkadda faa'idooyinka qaybinaysa, isla marka aan la qaybin ka hor;

ii. shakhsi Dalka dagaan ku ah ama shakhsi Dalka degaan ku ahaan aa

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

la canshuurayaa, iyadoo canshuurta looga jaraayo si kama dambays ah kahor inta aan la siin shakhsiyaadka; iyadoo

iii. faa'iidada saamiga ee la siiyo saamilayda aan hoos imaan faqrad hoosaadka (b)(i) iyo (b)(ii) ee faqradan lagu daraayo xilliga la xisaabinaayo dakhliga saamilayda; sidoo kalan

iv. faai'idada saamiyada shirkad ama shakhsi Dalka degaan ku ah laga siiyo saamiga shirkad Dalka degaan ku ah lagama qaadayo wax canshuur oo dheeri ah.

t) shirkad aan Dalka degaan ku aheyn qaybiso waxaa lagu darayaa marka la xisaabinaayo dakhliga saamilayda.

2) Saamiyda shirkad:

b) marka shirkad deegan ku ah Dalka ay ku leedahay milkiyad mug leh (substantial participation) shirkad kale ee deegaan ku ah Dalka, waa hanti la canshuur dhaafay, iyadoo faa'idada iyo khasaaraha ka dhasha gacan-ka-saarista saamiyadaas aan la aqoonsanayn; iyadoo

t) haddii xaalku ka duwanyahay sida lagu qeexay faqrad-hoosaadka (b) ee kore, aysan ahayn hanti la canshuur-dhaafay, iyadoo faa'idada iyo khasaaraha ka dhasha gacan-ka-saarista saamiyadaas lagu daraayo xilliga la xisaabinaayo dakhliga saamilayda.

3) Qodobkan gudihiisa, "milkiyad mug leh (substantial participation)" ee jirta waqti gaar ah waxaa loola jeeda milkiyadda saamiyada shirkad (shirkadda laga hadlayo) oo ay leedahay shirkad kale, halka:

b) milkiyadda mugta leh ay la egtahay:

i. labo iyo toban dhibac shan (12.5%) boqolkiiba ama in ka badan ee qiimaha saamiyada shirkadda laga hadlayo, marka laga reebo saamiyada dib loo ceshan karo; oo ay wehliso

ii. koontarool, si toos ah ama si dadbanba, oo ku aadan boqolkiiba labo iyo toban dhibac shan boqolkiiba (12.5%) ama in ka badan awoodda codbixinta ee shirkadda laga hadlayo; iyadoo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

t) milkiyaddaas mugta leh ay ahayd mid si joogta ah u jirtay muddo saddex boqol lixdan iyo shan (365) maalmood ah, kahor isla marka aan la qaybin faa'idada saamiga ama aan gacanta-laga-saarin saamiyada.

QAYBTA IV
QODOBADA GUUD EE KHUSEEYA HAY'ADAHA

Qodobka 62-aad
Isku-wareejinta Hantida ee u Dhaxeeysa Hay'adaha iyo Xubnahooda

1) Iyadoo loo hoggaansamaayo Qodobka 46-aad (u wareejinta hanti shakhsi xiddid ah), hadii iyadoo loo maraayo habka wareejinta, hanti gacanta-laga-saaro iyadoo hay'ad ay ku wareejiso mid kamid ah xubnaheeda ama xubin ku wareejiyo hay'adda:

b) wareejiyaha hantida waxa loola dhaqmayaa sidii in uu lacag ka helay gacan-ka- saaridda hantida taas oo udhiganta qiimaha suuqa ee hantidu ka joogtay kahor isla marka aan gacanta-laga-saarin; iyadoo

t) loo wareejiyaha hantida loola dhaqmayo sidii in uu galay kharashaadka lagu sheegay farqad-hoosaadka (b) ee hanashada hantida.

Qodobka 63-aad
Isbeddelka Milkiyadda

1) Haddii milkiyadda dhabta ah (underlying ownership) ee hay'ad ku timaado isbeddel ka badan boqolkiiba kontan (50%) marka lala barbardhigo siday ahayd saddexdii sanadood ee lasoo dhaafay ("isbeddelka milkiyadda"), hayadda waxa loola dhaqmayaa sidii in ay gacanta-ka-saartay dhammaan hantidii ay lahayd iyo qaantii lagu lahaa, kahor isla marka uusan dhicin isbeddelku.

2) Isbeddelka milkiyadda kadib, hayadda looma ogola in ay:

b) ka goyso faa'idada ka dhalata daymaha ama qaddar lacageedyada laga soo raray sandihii hore si waafaqsan Qodobbada 18(3) ama 22(2), kuwaas oo ay markii hore gashay hayadda inta uusan dhicin isbeddelka ka hor;

t) goyso khasaaraha ku xusan Qodobbada 23(1) ama 24(1) kaas oo ay gashay hayadda inta uusan dhicin isbeddelka ka hor; ama

j) haddii ay dhacdo in hay'addu, ka hor isbeddelka, ay qadar lacageed ku dartay xisaabinta dakhlikeeda ayadoo raaceysa Qodobka 28 (4) ama Qodobka 29(2) ama Qodobbada 29(4) iyo 29(5), looma ogola, isbeddelka kadib, in ay soo sheegato in loo sameeyo lacag-goyn waafaqsan Qodobbada lasoo sheegay.

3) Haddii isbeddel milkiyadeed ku dhaco hay'ad sanad canshuureed gudihiisa, qaybaha sanadka ee ka horreeya isbeddelka iyo kuwa ka dambeeyay isbeddelka waxa loola dhaqmayaa sida sanado canshuureed kala madaxbannaan.

4) Shuraakadaha ama shirkaddaha aan lagu dabaqayn Qodobkani waxa lagu qeexayaa xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

CUTUBKA VII
HAWLAHA GAARKA AH
QAYBTA I
HOWLAHA QODISTA MACDANTA IYO SHIDAALKA

Qodobka 64-aad
Isticmaalka Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Kheyraadka Dhulka Hoostiisa

Habka Sharcigani loogu dabaqaayo hawlaha la xiriira khayraadka dhulka hoostiisa iyo kuwa la xiriira, waxaa go'aaminiyaa Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Kheyraadka Dhulka Hoostiisa ee markaas dhaqan-galka ah.

QAYBTA II
BANGIYADA IYO CEYMISKA

Qodobka 65-aad
Ganacsiga Bankiyada

1) Qodobkani wuxuu wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo shakhsiyaadka kujira ganacsiyada bankiyada. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

2) Marka la dabaqaayo Sharcigani:

b) hawlaha shakhsiga ee la xiriira ganacsiyada bankiyada waxa loola

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

dhaqmayaa sidii in ay yihiin ganacsiyo ka madax-banaan ganaci ama hawl kasta oo kale ee uu shakhsi qabto;

t) dakhliga ama khasaaraha sanad canshuureed shakhsi ka soo gaara ganacsiyadiisa banki waxa loo xisaabinayaa si gaar ah; iyo

j) amaahyada la bixiyo inta lagu guda jiro hawlaha caadiga ah ee ganacsiga bankiyada waxaa loo aqoonsanayaa in ay yihiin hanti u taalla bankiga (current asset), iyada oo loo qadarinaayo badeecada ganacsigaas.

3) Si loo dabaqo Qodobka 19-aad, marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala ganacsiga bankiyada sanad canshuureed, waa in uu shakhsigu raacaa xeerarka khuseeya ee uu dejiyay Bankiga Dhexe ee Soomaaliya oo loogu talagalay amaahda aan shaqaynayn (non-performing loans), oo ay ka mid yihiin:

c) in laga gooyo qiimo dhaca (write downs) ku yimaada amaahda aan shaqaynayn; iyo

t) in lagu daro dakhliga, wax-ku-darid kasta (add backs) oo la xiriirta qiimo dhacyadaas. Haddii lacag goyn ama ku darid la sameeyo, qiimaha amaahda aan shaqaynayn waa in laga dhigaa qiimiha la saxay.

4) Xadidaada ku xusan Qodobka 22(1) (kala soocidda marka ay timaado Aaladaha Maaliyadda) laguma dabaqayo deymaha la helay ama daymaha la galey inta lagu guda jiray ganacsiga caadiga ah ee bankiyada.

5) Haddii shakhsi kujira ganacsi banki uu ka saaro xisaabaadka bankiga dayn laga qabo isagoo u tixgelinaa inay tahay deyn laga quustay, si waafaqsan xeer-nidaamiyaasha gaarka ee la xiriira arrimahan ee uu soo saaray Bankiga Dhexe ee Soomaaliya:

d) shakhsigu waxaa loola dhaqmaa sidii in uu gacanta-ka-saaray daynta uu lahaa; iyadoo

t) shakhsigu soo codsan karo lacag goyn waafaqsan Qodobka 21-aad ee la xiriirta khasaaraha ka dhasha hantida ra'sumaal ama Qodobka 29-aad oo la xiriirta sixitaanka xisaabaadka, hadba midka ku habboon.

6) Qodobkan dhexdiisa, ganacsi banki waxa loola jeedaa ganacsiga lay'ad

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maaliyadeed oo qabata hawlo banki, taaso ku qabata hawlahaa banki si waafaqsan shatti loo bixiyaya si waafaqsan Sharciga Hay'addaha Maaliyadda ee dhaqan-galka ah.

Qodobka 66-aad
Ganacsiga Caymiska Guud

1) Qodobkani wuxuu wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo shakhsiyaadka kujira ganacsiyada caymiska guud. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

2) Marka la dabaqaayo Sharcigani:

c) hawlaha shakhsiga ee la xiriira ganacsiyada caymiska guud waxa loola dhaqmayaa sidii in ay yihiin ganacsiyo ka madax-banaan ganaci ama hawl kasta oo kale ee uu shakhsi qabto; iyadoo

t) dakhliga ama khasaaraha sanad canshuureed shakhsi ka soo gaara ganacsiyadiisa caymiska guud loo xisaabinayo si gaar ah.

3) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsi ka soo gala sanad canshuureed ganacsiga caymiska guud, waxa lagu darayaa dakhliyadan soo socda (oo ay lajiraan qaddarta kale ee lacageed ee Sharcigani waajibiyo in lagu daro):

b) lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) ee caymiyuhu helo sanadka gudihiisa (oo ay ku jiraan lacagaha laga helo dib-u-cayminta) isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska; iyo

t) dheefta ceymiska ee shakhsigu sanadka gudihiisa ka helo qandaraas dib-u- caymin oo daboolaya khataraha ka imaan kara qandaraasyada caymiska ama dib-u- caymiska ee shakhsigu galay isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska.

4) Iyada oo la raacayo Qodobka 16-aad (xadka lacag goynta), marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala sanad canshuureedka gudahiisa ganacsiga ceymiska guud, waxa laga goynayaa lacagaha soo socda (oo qaddartii kale ee lacageed ee uu Sharcigani waajibiyo in la gooyo):

c) dheefta caymiska (proceeds) ee uu shakhsigu sanadka gudihiisa u bixiyay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ceymiye ahaan (oo ay ku jirto dheefta lagu bixiyay dib-u- caymin) isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska; iyo

t) lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) ee sanadka dhexdiisa shakhsigu ku bixiyey heshiis kasta oo dib-u-caymin ah oo daboolaya khataraha ka imaanaya qandaraasyada caymiska ama dib-u-cayminta, isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska.

5) Si waafaqsan Qodobka 28-aad (hab-xisaabeedka muteysashada), dheefta caymiska ee uu shakhsigu galay si waafaqsan doorkiisa caymiye guud ahaan waa in la bixiyo (iyadoo ay dhici karto in lacag goyn loo saameeyo si waafaqsan faqradda (4)(b) ee Qodobkan) marka shuruudaha soo socda la buuxiyo:

d) marka ay dhacaan dhammaan dhacdooyinka go'aaminaya qaanta; walibana

t) dheefta caymiska loo goyn karo si waafaqsan Mabaadi'da Xisaabaadka Sida Guud La'iskula Ogol Yahay (GAAP).

6) Wax lacag goyn ah looma samayn karo lacag loogu talagalay khatar aan wali dhicin (unexpired risks) ama kayd lacageed kale oo loogu talagalay ganacsiga caymiska guud.

7) Qodobkan dhexdiisa, "caymis guud" waxa loola jeedaa caymis kasta oo aan ahayn caymis mudo dheer ah.

Qodobka 67-aad
Ganacsiga Caymiska Muddada Dheer

1) Qodobkani wuxuu wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo shakhsiyaadka kujira ganacsiyada caymiska muddada dheer. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

2) Marka la dabaqaayo Sharcigani:

b) hawlaha shakhsiga ee la xiriira ganacsiyada caymiska muddada dheer waxa loola dhaqmayaa sidii in ay yihiin ganacsiyo ka madax-banaan ganacsiga hawl kasta oo kale ee uu shakhsi qabto; iyadoo

t) dakhliga ama khasaaraha sanad canshuureed shakhsi ka soo gaara ganacsiyadiisa caymiska muddada dheer loo xisaabinayo si gaar ah.

3) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsi ka soo gala sanad canshuureed guda hiisa ganacsiga caymiska muddada dheer, waxa laga saaraya dakhliyadan soo socda, mana ahan dheef laga helay hanti ama qaan toona:

b) lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) ee caymiyuhu helo (oo ay ku jiraan lacagaha laga helo dib-u- cayminta) isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska; iyo

t) dheefta ceymiska ee shakhsigu ka helo qandaraas dib-u-caymin oo daboolaya khataraha ka imaan kara qandaraasyada caymiska ama dib-u-caymiska ee shakhsigu galay isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska.

4) Marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ka soo gala sanad canshuureedka gudahiisa ganacsiga ceymiska muddada dheer, lacagaha soo socda lagama goynayo, loogumana darayo qiimaha hantida ama qaanta:

b) dheefta caymiska (proceeds) ee uu shakhsigu u bixiyay ceymiye ahaan (oo ay ku jirto dheefta lagu bixiyay dib-u- caymin) isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska; iyo

t) lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) ee shakhsigu ku bixiyey heshiis kasta oo dib-u-caymin ah oo daboolaya khataraha ka imaanaya qandaraasyada caymiska ama dib-u-cayminta, isagoo ku guda jira ganacsigiisa caymiska.

Qodobka 68-aad
Dheefta Caymiska

1) Si waafaqsan farqadda (2) ee Qodobkan iyo Qodobada 66-aad (caymiska guud) iyo 67-aad (caymiska muddada dheer), marka la xisaabinayo dakhliga shakhsi uu ka helay, sida loola dhaqmayo dheefta caymiska uu shakhsigu helay waxa loo go'aaminaya si waafaqsan Qodobka 35-aad (magdhowga) ee Sharcigan.

2) Si waafaqsan Qodobbada 66-aad (caymiska guud) iyo 67-aad (caymiska muddada dheer), dheefta caymiska muddada dheer ee la siiyo la-ceymiyaha ama haddii uu la- ceymiyuhu dhinto qaraabadiisa, taas oo loo bixiyo si

waafaqsan heshiis caymis mudda dheer, waxaa:

b) haddii dheefta ceymiska uu bixiyay ceymiye Dalka deegaan ku ah, laga dhaafay canshuur marka ay gasho gacanta la-ceymiyaha; iyadoo

t) haddii dheefta ceymiska uu bixiyo caymiye aan Dalka degaan ku ahayn, lagu darayaa xisaabinta dakhliga la-ceymiyaha, balse waxaa lagu darayaa oo kaliya lacagta dheeraadka ah ee uu ka helo caymiska muddada dheer.

3) Qodobkan dhexdiisa, "lacagta dheeraadka ah ee la-ceymiyuhu ka helayo caymiska muddada dheer" waxa loola jeedaa farqiga siyaadada ah ee udhaxeeya lacagta uu ku iibsaday caymiska (premium) iyo dheefta caymiska ee uu ka helay caymiyaha.

QAYB III
KAYDKA HAWLGABKA

Qodobka 69-aad
Sanduuqyada Hawlgabka ee La Aqoonsaday

1) Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa qeexi doona xaalada iyo shuruudaha ay Wasaaraddu ugu aqoonsanayso sanduuq hawlgab oo deegan ku ah Dalka in uu yahay sanduuq hawlgab ee la aqoonsaday. Xeer-nidaamiyahan ayaa sidoo kale qeexaya habraaca aqoonsiga lagala laabanaayo sanduuq horay loo aqoonsaday.

2) Wasaaraddu waxa ay ku aqoonsanaysaa sanduuq howlgab go'aan gaar ah oo loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 13-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga (ama wax- kabeddelkiisa) kaas oo xaqiijinaaya in sanduuqu u hoggaansanyahay shuruudaha lagu qeexay xeer-nidaamiyaha lagu xusay farqadda 1-aad ee Qodobkan.

3) Sanduuqa Hawlgabka iyo Liiltirka ee Shaqaalaha Rayidka Dawladda ee lagu aas- aasay Sharciga Howlgabka iyo Liiltirka Shaqaalaha Rayidka ee Dowladda ee dhaqan- galka ah waa sanduuq hawlgab oo la aqoonsanyahay. Sanduuqyo kale oo hawlgab waxaa loo aqoonsanayaa si waafaqsan faqradda 2-aad ee Qodobkan.

Qodobka 70-aad
Qaaraanka Hawlgabka ee Sanduuqyada Hawlgabka ee La Aqoon

1) Shakhsi kasta ee Dalka deegan ku waxa uu soo sheegan karaa in xisaabinta dakhligiisa canshuurgalka ah ee sanad canshuureed laga dhimo qaaraanka uu ku bixiyo sanduuq hawlgabka ee la aqoonsanyahay (eeg faqrada 2-aad ee Qodobka 10- aad). Qaaraanka waa in uu bixiyey:

b) shakhsiga; ama

t) loo shaqeeyaha shakhsigu u shaqeeyo, balse waxaa shuruud ah in qaaraanka lagu daro xisaabinta dakhliga shakhsigu ka helo shaqada sida uu dhigayo Qodobka 12(3) (kh) ee Sharcigan.

2) Lacag dhimista uu shakhsigu soo sheegan karo sanad canshuureed waa qaddarta qaaraanka ama xadka sharciga jideeyay, hadba kii yar. "Qaddarta sharcigu jideeyay" waa labada qaddar ee soo socota tooda weyn:

b) qaaraanka waajib ah ee sharcigu ka rabo inuu shakhsigu ama loo shaqeeyuhu bixiyo muddada sanadka gudihiisa ah; iyo

t) qaddarta lagu cayimay xeer-nidaamiye.

Qodobka 71-aad
Canshuurta Sanduuqyada Hawlgabka

1) Qodobkani wuxuu wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo sanduuqyada howlgabka. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

2) Qaaraanka hawlgabka ee uu helo sanduuq hawlgab waxaa laga dhaafay canshuurta sidoo kalena looma aqoonsanaayo hanti sanduuqu leeyahay ama qaan sanduuqa lagu leeyahay.

3) Sanduuqa howlgabka uma goyn karo kharash ahaan qaaraanka uu bixiyo, iyadoo qaaraankas uu bixiyayna aan lagu dari karo qiimaha hantida ama qaanta sanduuqa.

4) Dakhliga uu helo sanduuqa hawlgabku isaga oo ah sanduuq hawlgab ee la aqoonsaday waa la canshuur dhaafayaa.

5) Haddii sanduuqa hawlgabka ee la aqoonsanaa uu waayo aqoonsiga sanad

canshuureedka gudihiisa, dakhligiisa canshuurgalka ah ee sanadka waxa lagu kordhinayaa qaddar u dhigan farqiga u dhexeeya labada qaddar ee soo socda:

b) wadarta lacagaha soo socda ee sanduuqu helay intii uu ahaa sanduuq la aqoonsan yahay:

i. dhammaan qaaraanka hawlgabka ee uu sanduuqa hawlgabku ka helo shakhsiyaad Dalka deegan ku ah; iyo

ii. dakhliga canshuurgalka ah ee sanduuqa (ee la xisaabiyay iyadoo aan layska indha tirayo farqadda 4-aad ee Qodobkan) ee sanad canshuureed; oo laga gooyo

t) dhammaan lacag-bixinnada hawlgab ee sanduuqu siiyey shakhsiyaad deegan Dalka ku ah intii uu ahaa sanduuq la aqoonsan yahay.

Qodobka 72-aad
Lacagaha Hawlgab Ee Laga Helo Sanduuqyada Hawlgabka

1) Marka la xisaabinaayo dakhliga uu shakhsi sanad canshuureed gudahiisa ka helo qaaraankii u ku darsadey sanduuq hawlgab:

b) lacagaha hawlgabka ee laga bixiyo sanduuq hawlgab ee la aqoonsan yahay ee laxiriirta qaaraankii hore loogu darsadey waxa lagu darayaa dakhliga ka yimaada maalgashiga;

t) lacagaha hawlgabka ee laga helo sanduuq Dalka degaan ku ah oo aan la aqoonsaneyn taasi oo la xiriirta qaaraankii hore loogu darsadey waa la canshuur dhaafay; iyadoo

j) kororka laga helo qaaraankii hore loogu darsadey sanduuq howlgab ee aan Dalka degaan ku ahayn waxaa lagu darayaa dakhliga, balse lacag-bixinnada hawlgabka ee aan ahayn kororka waxaa laga dhaafayaa canshuurta.

2) Qodobkan gudihiisa, "kororka laga helo qaaraanka (gain from an interest)" ee sanduuq hawlgab waxa loola jeedaa xadka lacag-bixinta uu sanduuqu sameeyay ay ka badan tahay qaaraanka hawlgab ee sanduuqa lagu shubay.

QAYBTA IV
HAWLAHA DANTA GUUD, ISKAASHATADA IYO KUWA KALE

FAA'IDO- DOONKA AHAYN

Qodobka 73-aad

Aqoonsiga Ururada iyo Hay'addaha Danta Guud ee aan Faaiido Doonka Ahayn

1) Si loo gaaro ujeedooyinka Sharcigan, Wasaaraddu waxa ay u aqoonsan kartaa hay'ad ama urur inuu yahay mid aan faa'iido doon ahayn, iyad oo go'aan qoraal ah kusoo saaraysa kaas oo waafaqsan Qodobka 13-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqangalka ah, kuna sheegaysa go'aanka in hay'adda ama ururku u hoggaansanyahay faqradda 2-aad ee Qodobkan.

2) Shuruudaha looga baahanyahay hay'addaha ama ururada aan faa'iido doon ahayn waa:

b) in haya'ddu ama ururku yahay mid si sharci ah loogu aasaasay inuu ka shaqeeyo oo keliya hawlo aan faaiido doon ahayn, tusaale ahaan:

i. hay'ad danguud oo ka shaqaysa arrimo diini ah, hawlo khayri ah ama daryeel bulsho;

ii. hay'ad waxbarasho oo danguud ah; ama

iii. hay'ad danguud oo loo aasaasay ujeeddooyin dhaqan ama ciyaaro, taas oo buuxisay shuruudaha ay si gaar ah u dejiyaan xeer nidaamiyayaal; iyo

t) in hay'addu ama ururku leeyahay distuur qoran oo ka reebaya:

i. hawlkasta oo aan ahayn tan sida gaarka loogu tilmaamay farqad hoosaadka (b) ee faqrada 2-aad ee Qodobkan; iyo

ii. bixinta dheef ama faa'ido gaar ah oo ka baxsan kuwa daruuriga u ah fulinta hawlaha aan faa'iido doonka ahayn ee ururka ama ha'adda.

3) Wasaaraddu waxa ay kala noqon kartaa hay'add ama urur aqoonsiga lagu sheegay farqadda 1-aad ee Qodobka, haddii hay'addu ama ururku u dhaqmo si aan waafaqsanayn shuruudaha lagu sheegay farqadda 2-aad ee Qodobkan.

4) Habraaca kala noqoshada aqoonsiga iyo wadooyinka u furan hay'adda ama ururka lagala noqday aqoonsiga waxaa lagu qeexaya xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

Qodobka 74-aad
Canshuurista Ururada iyo Hay'addaha Dantaguud Ee Aan Faaiido Doonka Ahayn

1) Qodobkani wuxuu wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo hay'addaha iyo ururrada danta guud ee aan fa'ida doonka ahayn. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

2) Si loo gaaro ujeedooyinka Sharcigan:

b) hawlaha ururka ama hay'adda danta guud ee aan faa'iido doonka ahayn oo loogu talagalay si loogu sal-gaaro ujeedooyinka aan faai'do doonka ahayn waxaa loola dhaqmayaa sidii in uu yahay ganacsi ("ganacsi aan faa'iido doon ahayn"), kasoo ka baxsan hawl kasta oo kale oo ururka ama hay'addu qabto;

t) dakhliga ama khasaaraha sanadka ee ka dhasha ganacsiga ururka ama hay'adda ee aan faa'iido doonka ahayn si gooni ah ayaa loo xisaabinayaa;

j) Qodobka 16(t) (ii) laguma dabaqayo ganacsiga aan faaiido doonka ahayn ee ururka ama ha'adda; iyadoo

x) ganacsiga ururka aan faaiido doonka ahayn lagu dabaqayaa Qodobka 23-aad iyadoo qeexitaanka "khasaaro" ee ku jira Qodobka 23 (4) (t) ee ah "sagaashan iyo shan (95%) boqolkiiba" lagu badalayo "boqolkiiba boqol (100%)".

3) Marka la xisaabinaayo dakhliga ururka ama hay'adda danta guud ee aan faa'ido doonka ahayn ka soo gala sanad canshuureed ganacsigeeda aan faiido doonka ahayn
waxa lagu darayaa dakhligaan soo socda (iyo qaddartii kale ee lacageed ee Sharcigani waajibinaayo in lagu daro):

b) dhammaan hadiyadaha iyo deeqaha uu ururku ama ha'addu heshay sanadka gudihiisa;

t) dhammaan lacag-bixinada aan ganacsiga ahayn ee uu sameeyay ururku ama hay'addu sanadka gudihiisa.

4) Marka la xisaabinaao dakhliga ka soo gala sanad canshuureed urur ama hay'add dan guud oo aan faa'ido doon ahayn ganacsigeeda danta guud ee aan faa'iida doonka aheyn, waxa laga goynayaa lacagaha soo socda (iyo qaddartii kale ee lacageed ee Sharcigan ogolaado in laga goyn karo):

b) qaddarada lacageed ee la galay sanadka gudihiisa (xataa kharashaadka gaarka ahaa) ee ilaa xad si gaar ah loogu qabtay fulinta oo keliya hawliha aan faa'iido doonka ahayn ee ururka ama hay'adda aan faa'ido doonka ahayn; iyo

t) boqolkiiba shan (5%) dakhliga saafiga ah (adjusted income) ee ururka ama hay'adda ka soo galay sanadka gudahiisa hawlaha aan faa'iido doonka ahayn. Balse shuruudu waxa ay tahay in lacagaha loo gooynaayo sanad canshuureed si waafaqsan faqrad-hoosaadkan (t) aysan ka badnaan dakhliga saafiga ah ee ururka ama hay'adda ee ka yimid sanadka gudahiisa howlaha aan faa'iido doonka ahayn, ka dib marka laga gooyo qaddarta lacageed ee sanadkaas loo oggolyahay ee lagu sheegay farqad-hoosadka (b)

5) Haddii ay hay'ad ama urur uu sii jirto kadib markii ay lumisey aqoonsigii urur danguud oo aan faa'iido doon ahayn:

b) qaybta sanad canshuureedka ee ka horaysay inta aanay lumin aqoonsigii urur danguud oo aan faa'iido doon ahayn waxa loola dhaqmayaa sidii sannad canshuureed gooni ah ("sanadka ka horeeyay luminta aqoonsiga) oo ka duwan qaybta dambe ee sanadka ee ka danbeeysa marka ay lumiso aqoonsiga ("sanadka ka danbeeya luminta aqoonsiga");

t) hay'adda ama ururka waxaa loola dhaqmayaa sidii inuu sii waddo ganacsi faa'ido doon ah ka dib marka uu lumiyay aqoonsiga; iyadoo

j) xisaabinta dakhliga hay'adda ama ururka kasoo gala ganacsiga sanadka ka danbeeya luminta aqoonsiga lagu daraayo:

i. dhammaan lacagaha loo soo sheegtay in loo gooyo si waafaqsan farqadda (4)(t) ee sanadka ka horeeyay luminta aqoonsiga iyo shantii sanad canshuureed ee ka horeeysay; balse waa in aysan ka badnaan;

ii. qiimaha suuqa ay ka joogto hantida saafiga ah ee hay'adda ama ururka wakhtiga ay lumisey aqoonsiga.

6) Qodobkan gudihiisa:

b) "dakhliga saafiga ah (adjusted income)" ee urur ama hay'ad danguud oo aan faa'iido doon ahayn ka sameeyo ganacsigiisa aan faaiido doonka ahayn sanad canshuureedka waa dakhlikiisa ganacsi ee sanadkaas:

i. oo loo xisaabiyay qaabka caadi ah; iyad oo

ii. aan la tixgelinayn faqradaha (3) (t) and (4) ee Qodobkan;

t) "lacag-bixin aan mid ganacsi ahayn (non-business payment)" waxa loola jeedaa lacag bixin kasta oo uu bixiyo urur ama hay'ad danguud ee aan faaiido doon ahayn, oo aysan kujirin:

i. qaddar lacageedka sanadka dhexdiisa loo galay in si gaar ah loogu qabto oo keliya hawlaha aan faa'iido doonka ahayn ee ururka ama hay'adda;

ii. lacagaha dhigaalka ah ee u yaalla banki ama hay'ad maaliyadeed oo Dalka degaan ku ah ama banki ama hay'ad maaliyadeed oo aan Dalka degaan ku ahayn balse leh xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed; am

iii. lacagaha maangalka ah ee shakshi loo siiyo hanti ama adeeg uu ka iibiyay ururka ama hay'adda; iyo

j) "hawlaha aan faaiido doonka ahayn (non-profit functions)" ee urur ama hay'ad danguud oo aan faa'iido doon ahayn waxa loola jeeda macnaha lagu qeexay Qodobka 73(2)(b).

Qodobka 75-aad
Naadiyada iyo Ururada Ganacsi

1) Qodobkani waxa uu u hoggaansamaaya Qodobka 74-aad ee Sharcigan. Wuxuuna wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo howlaha naadiyaasha, ururada ganacsatada iyo hay'addaha ama ururada la midka ah. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2) Ururada ganacsatda, naadiyaasha iyo hay'addaha ama ururada la midka ah waxaa loola dhaqmayaa sidii shirkad oo kale, si loo gaaro ujeedooyinka Sharcigan.

Dhammaan howlahoodana waxa loola dhaqmayaa sidii in ay yihiin hawlo la fuliyay iyadoo lagu guda jiro ganacsi.

3) Marka la xisaabinayo dakhliga urur ganacsato, naadi ama urur iyo hay'ad la mid ah ka soo gala ganacsigooda sanad canshuureed, xisaabta waxaa lagu darayaa khidmadaha ku-biirista (xubin ka noqoshada), lacagta joogtada ah ee xubnaha laga qaado (subscriptions) iyo lacag kasta ee kale laga qaado xubnaha sannadka gudihiisa.

4) Naadi ama hay'ad Dalka deegan ku ah ama hay'addo iyo ururo la mid ah oo u qalmi lahaa in sanad canshuureed loo canshuuro iyadoo la adeegsanaayo hab- xisaabeedka caddaanka ah ee wax laga beddelay (modified cash basis) haddii ay ahaan lahaayeen shuraako, waxa ay u isticmaali karaan hab-xisaabeedka caddaanka ah ee wax laga beddelay si ay u xisaabiyaan dakhliga soo galay sanad canshuureed.

5) Qodobkan gudihiisa:

b) "Xubin" waxa loo jeedaa:

i. marka ay tahay naadi ama hay'ad la mid ah, shakhsiga:

B) xaqqa u leh inuu saami ku yeesho dhammaan hantida naadiga ama hay'adda haddii ay noqoto in la xiro ama la baabi'iyo; am

B) xaqqa cod dhiibasho ku leh shirwaynaha naadiga ama ururka; iyadoo

ii. marka ay tahay urur ganacsato, shakhsiga xaqqa cod dhiibasho ku leh shirwaynaha ururka; iyadoo

t) "Urur ganacsato":

i. waxa loola jeedaa urur ka kooban shakhsiyaad, kaas oo u diiwaangashan si waafaqsan shuruucda Dalka:

B) kuwaas oo dhammaantood si kala gooni ah ugu jira ganacsi; waxana

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

T) loo dhisay ujeeddo guud oo ah ilaalinta ama sare u qaadidda danaha ganacsi ee shakhsiyaadka; iyadoo

ii. ururada ganacsato uu sidoo kale ka koobanyahay urur shaqaale oo loo diiwangeliyay si waafaqsan shuruucda Dalka.

Qodobka 76-aad
Tabarucaadka Lagu-taageero Arrimaha Qiimaha leh

1) Shakhsigu waxa uu codsan karaa in laga dhimo, marka la xisaabinaayo dakhliga canshuur-gal ah ee sanad canshuureedka, qaddar u dhigma qaddarta wadarta tabarucaadyadii uu ku taageeray arrimaha qiimaha leh sanadka gudihiisa. Arrimaha qiimaha leh ee u qalma tabarucaadyada waxaa lagu go'aaminayaa xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

2) Dhimista la xiriirta taburucaad loo sameeyay arrin gaar ah iyo wadarta qaddarta dhimista ee la oggolyahay sanad canshuureedka waxay ku kooban tahay qaddarta lagu sheegay xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan. Haddii tabarucaadka lagu taageeray in kabadan hal arrin ee qiimaleh ee katirsan kuwa lagu go'aamiyay xeer-nidaamiyaha lagu sheegay faqradda 1-aad, waxa la dabaqayaa oo kaliya halka arrin ee qiima leh ee ugu tabarucaadka sareeysa.

3) Tabarucaadka ay shaqsiyaadka iyo shirkaduhu ku taageeram hay'adaha samafalka ee Soomaaliya oo keliya ayaa loo tixgelinayaa dhimista. Xadka wadarta qaddarta dhimista ee la oggolyahay sanad canshuureed waxaa lagu go'aaminayaa xeer- nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

CUTUBKA VIII
ARRIMAHA CAALAMIGA AH
QAYBTA I
DEGGANAANSHO IYO ISHA DAKHLIGA

Qodobka 77-aad
Shakhsiyaadka Dalka Deegaanka Ku Ah

1) Qofku waxa uu Dalka degaan ku yahay sanad canshuureed gudahiis haddii qofku uu:

b) hoy joogta ah ku leeyahay Soomaaliya;

t) yahay muwaadin Soomaaliyeed, marka laga reebo haddii uu hoy joogta ah ku lahayn meel Soomaaliya ka baxsan kaas oo sanadka oo dhan diyaar u ah;

j) joogo Soomaaliya sanadka gudihiisa, joogitaankaasina uu la egyahay muddo ama muddooyin u dhiganta marka laisku geeyo boqol sideetan iyo saddex (183) maalmood ama ka badan intii lagu guda jiro laba iyo tobankii (12) bilood ee ka bilaabmaysa ama ku dhammaanaysa sannadka; ama

j) yahay shaqaale ama sarkaal ka tirsan Dowladda Federaalka ama Dowlad Goboleedyada Soomaaliya oo Dalka dibadiisa shaqo loogu diro sanadka gudihiisa.

2) Shuraako Dalka ayay degaan ku tahay sanad canshuureed haddii waqti ka mid ah sannadka uu xubin kamid ah shuraakada uu deegaan ku yahay Soomaaliya.

3) Amaano Dalka ayey degaan ku tahey sanad canshuureed haddii:

b) lagu abuuray ama lagu aasaasay Soomaaliya;

t) waqti sanadka ka mid ah amaano-hayaha amaanada uu deegaan ku yahey Soomaaliya; ama

j) waqti ka mid ah sanadka uu shakhsi deegaan ku ah Soomaaliya koontaroolo ama awood u leeyahay koontaroolka go'aamada ammaanada, koontaroolkaasi ha noqdo:

i. mid uu kali ku yahay ama ay la wadaagaan shakhsiyaad kale; ama

ii. mid toos ah ama uu u sii marayo hal ama hay'ado kale oo dhextaal ah.

4) Shirkadi Dalka ayey deegaan ku tahay sanad canshuureed haddii:

b) lagu diiwangeliyay, lagu dhisay, lagu abaabulay ama lagu aasaasay Soomaaliya gudaheeda; ama

t) sanadka gudihiisa mar uun maamulkeeda rasmiga ah (effective management) ka howlgalo Soomaaliya.

Qodobka 78-aad
Badalashada Deganaashaha

1) Shakhsi sannad canshuureed Soomaaliya ku ahaa deegaan si waafaqsan Qodobka 77(1)(j) oo keliya, oo aan Soomaaliya degaan ku aheyn sannad canshuureedkii ka horeeyay, waxa loo aqoonsanayaa in uu Dalka degaan ku yahay oo keliya marka mudada boqol sideetan iyo saddex (183) maalmoodka ahi u bilaabato. Haddiise, shakhsigu degaan ku ahaa Soomaaliya sanad canshuureed waxaa loola dhaqmayaa inuu Dalka degaan ku ahaa sanadka oo dhan.

2) Marka shakhsi aan Dalka degaan ku aheyn uu ku noqdo Dalka degaan, qiimaha saafiga ah (cost) ee hantida shakhsigu haysto ka hor inta uusan Dalka degaan ku noqonin waxay la mid tahay qiimaha suuqa ee hantida wakhtigaas. Xeerkani laguma dabaqaayo hantida maxalliga ah ee shakhsigu lahaa ka hor inta uusan Dalka degaan ku noqon.

3) Ka hor inta shakhsi Dalka degaan ku ahaa uusan lumin degenaashihiisa Dalka, shakhsiga waxaa loola dhaqmayaa sidii inuu gacanta-ka-saaray dhammaan hantida uu lahaa (eeg Qodobka 47-aad). Haddii uu shakhsigu lumiyo deganaashihiisa bilowga
sanad canshuureedka (eeg farqadda 1-aad ee Qodobkan), gacan-ka-saaridda hantida waxaa loo arkayaa inay dhacday wax yar ka hor dhamaadka sanad canshuureedkii hore. Gacan-ka-saarista hantida ee faqradan ka hadlayso laguma dabaqaayo hantida maxalliga ah ee shakhsigu leeyahay kadib isla marka uu shakhsigu lumiyo degenaanshahiisa. Markay ku habboonaato, Wasaaraddu waxa ay adeegsan kartaa awoodaha ku qoran Qodobada 39(4) iyo 49-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkooda) si loo dhaqan geliyo waajibka canshuureed oo ay farqaddani keento.

Qodobka 79-aad
Ilaha Dakhliga iyo Lacag-bixinnada

1) Shakhsigu waa in uu dakhliga uu ka helo shaqo, ganacsi ama maalgashi si kala madax banana u xisaabiyaa, gaar ahaan waa inuu si kala madax banana u xisaabiyaa:

b) dakhliga ka yimaada il Soomaaliya gudaheeda ah; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

t) dakhliga ka soo galay il dibadeed; sidaas oo kale

j) shakhsigu waa inuu u xisaabiyaa khasaaraha ka yimaada ganacsi ama maalgashi il Soomaali leh si ka gooni ah khasaaraha il shisheeye leh (eeg Qodobka 85).

2) Dakhliga waxaa laga helay il gudaha Soomaaliya ah marka uu yahay mid kamid noocyada soo socda:

b) lacag-bixinta lagu bixiyo shaqo ama khidmadda lagu bixiyo adeeg, taasoo:

i. laga fuliyay gudaha Soomaaliya; ama

ii. ay bixiso Dawladda Federaalka ama Dawlad Goboleedyada Soomaaliya;

t) kirada ama khidmadaha xuquuqda milkiyadda ee loo bixiyo si loo isticmaalo hanti taala gudaha Soomaaliya;

j) faa'idada saamiga oo ay bixiso shirkad Dalka degaan ku ah;

x) faa'iidada laga-helo qaamaha, khidmadda xuquuqda milkiyadda (royalty), khidmadaha adeegyada farsamo, khidmadaha adeegyada dhijitaalka ah ee otomaatigga ah, dheefta caymiska muddada dheer iyo lacag-bixinnada hawlgabka:

i. ee uu bixiyo shakhsi Dalka degaan ku ah, ee aan ahayn mid loo bixiyay si loo daboolo kharashka ganacsi oo ay fuliso xarun ganacsi oo joogta ah ee dibadeed; ama

ii. uu bixiyay shakhsi aan Dalka degaan ku ahayn si uu u daboolo kharash ganacsi oo ay fuliso xarun ganacsi oo joogta ah ee soomaaliyeed;

kh) khidmada khayraadka dabiiciga ah ee lagala soo baxo Soomaaliya;

d) kororka iyo lacagaha kale ee lagu daro dakhliga kuwaa oo laga helo hantida ama qaanta maxalliga ah;

r) lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) iyo dheefta ceymiska ee la xiriirta khataraha laiska caymiyay ee Soomaaliya;

s) lacag-bixinnada uu helo shakhsi ka shaqeeya ganacsi gaadiid dhul, bad ama cir, kana shaqeeya qaadista rakaab, xamuul, fariimo ama hantida kale ee guurtada ah ee la taaban karo ee ku aadan:

i. qaadidda rakaab, xamuul, fariimo ama hantida kale ee guurtada ah ee la taaban karo, kuwaas oo socdaalkooda ka bilaabaya Soomaaliya, balse aan ahayn u kala wareejinta laba gaadiid rakaab, xamuul, fariimo ama hanti (transhipment);

ii. kiraynta konteenarada iyo qalabka la xiriirta ee kaabaha u ah daabulka lagu sheegay farqad hoosaadka (s)(i);

sh) lacag-bixinnada shakhsi Dalka degaan ku ah, ama xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed ay siiyaan shakhsi qabta ganacsiga gudbinta farriimaha isagoo adeegsanaaya waayarka, raadiyo, obtikalk faybar ama dayax-gacameed ama isgaarsiinta electarooniga ah taasoo la xiriirta gudbinta fariimo iyadoo la isticmaalaayo qalab ku rakiban Soomaaliya gudaheeda, iyadoon loo eegayn in farriimahaaasi asal ahaan ka yimaadaan Soomaaliya iyo in kale; iyo

dh) haddiyadaha iyo lacagaha maamuuska loo bixiyo ee la xiriira ama laga helo hanti ama qaan maxalli ah ah ama hawl laga qabtay gudaha Soomaaliya;

c) lacagaha magdhowga ee ku xusan Qodobka 35-aad marka sababta magdhowga loo baxshay ay tahay mid kasoo askuntay Soomaaliya.

3) Lacag-bixintu waxa ay sidoo kale kuleedahay il gudaha Soomaaliya haddii loo bixiyo ka tanaasulidda (forbearance of) :

b) fulinta ama qabashada mid kamid ah arimaha lagu sheegay farqadda 2-aad ee Qodobkan; ama

t) helista lacag lagu sheegay faqradda 2-aad ee Qodobkan.

4) Haddii heshiis caalami ah uu Soomaaliya u oggolaanaayo inay canshuurto dakhli (ha ahaato in si toos ah loogu daro dakhliga ama in la diido lacag-goynta la oggolyahay) iyada oo aan lagu saleeynayn deganaasho, xeer-nidaamiye ayaa lagu qeexi doona canshuur soo rogiddaas iyo in dakhligaas loola macaamilayo sidii dakhli laga helay il gudaha Soomaaliya ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

5) Qaddar lacageed waxaa loo tixgalinayaa inu leeyahay il dibadda ah, haddii aanu xiriir la lahayn ama aan laga soo saarin gudaha Soomaaliya.

QAYBTA II
GANACSIYADA JOOGTADA AH

Qodobka 80-aad
Xarumaha Ganacsi ee Joogtada ah iyo Mulkiilayaashooda

1) Sharcigani waxa uu aqoonsanayaa laba nooc oo xarun ganacsi oo joogto ah:

b) "Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed", waxaa:

i. loola jeedo meel cayiman oo Soomaaliya ku taala taas oo uu shakhsi aan Dalka degaan ku aheyn ku ganacsado ama uu awood u leeyahay inuu ku fushado ujeedooyinkiisa ganacsi;

ii. ka mid noqonaya xarumahan soo socda, iyadoo shuruudo tahay inay hawshooda ganacsi ay Soomaaliya ka socotay muddo sagaashan (90) maalmood ama ka badan inta lagu guda jira muddo 12 bilood ah:

B) goob Soomaaliya gudaheeda ah oo uu shakhsi aan Dalka degaan ku ahayn ku haysto, ku isticmaalayo ama ku rakibanayo qalab ama mashiinno ganacsi oo muhiiim;

T) goob Soomaaliya gudaheeda ah oo uu shakhsi aan Dalka degaan ku ahayn uu kaga shaqaynayo dhismo, mashruuc xirxirid qalab ama rakibid oo ay ku jirto goob uu ku samaynayo hawlaha korjoogteynta ee la xiriira mashruucaas;

J) goob Soomaaliya gudaheeda ah ee wakiil uu hawl ugu qabanayo ganacsiga shakhsi uu wakiil ka yahay oo aan Dalka degaan ku ahayn:

i) oo ay ku jiraan, marka ay timaado ganacsiga caymiska, ururinta lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) ama cayminta khataraha ka jira Soomaaliya; balse

ii) aysan kujirin marka wakiilku u madax-banaanyahay qabashada howlaha ganacsiga ee noocaasi ah, iyadoo wakiilku aan loo arkayn inuu madax-

banaanyahay haddii uu wakiilku u xiddid layahy shakhsiga aan Dalka deeganka ku ahayn ama wakiilkun yahay mid qabta oo keliya shaqooyinka shakhsiga aan Dalka deeganka ku ahayn ama shakhsiyaad xiddid la ah shakhsiga aan Dalka deegaanka ku ahayn;

t) Marka la go'aamiyo mudada sagaashanka (90) maalmoodka ah ee lagu sheegay faqrad hoosaadka (b)(ii), waxaa xisaabta lagu darsanayaa wixii hawlo ah oo habboon ee shakhsiga xiddidka la ah shakhsiga aan Dalka deegaan ku ahayn uu ka qabtay Soomaaliya gudaheeda muddadii 12 biloodka aheyd.

j) "Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Dibadeed" waxaa loola jeedo goob cayiman oo ganacsi taas oo shakhsi Dalka degaan ku ah ku leeyahay dal shisheeye halkaasoo uu ganacsigu si joogto uga shaqeynayey ugu yaraan lix (6) bilood, balse kuma jiraan goob kasta oo lagu qabto howlaha dabeecadoodu tahay diyaarinta (preparatory) ama caawinta (auxiliary) hawl kale.

2) "Milkiilaha" xarun gancasiga oo joogto ahi waa shakhsiga qabanaya ganacsiga ay xarunta joogtda ahi ay qeybta ka tahay.

Qodobka 81-aad
Mabaadi'ida Canshuur Qaadista

1) Marka dakhliga shakhsiga ee kasoo gala ganacsiga la xisaabinayo:

b) hawlaha xarun ganacsi kasta oo joogta ah waxa loola dhaqmaa sidii in ay yihiin ganacsi madax banaan, shakhsiguna waa in uu xisaabaadka ganacsigaasi u diyaariyaa si ka gaar ah hawl kasta oo kale ee uu shakhsigu qabtay; iyadoo

t) shakhsiga laga doonaayo inuu xisaabiyo sanad canshuureed kasta dakhliga ama khasaaraha ka dhashaa ganacsi kasta ee gaarka ah.

2) Dakhliga iyo khasaaraha xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed waxaa loo xisaabinayaa, loona canshuurayaa si la mid ah sida shirkadaha Dalka degaan ku ah, iyada oo aan loo eegayn in milkiilaheeda aan Dalka deegaanku aheyn uu yahay shakhsi, shuraako, amaano ama shirkad. Inkastoo milkiilaha uu qaadayo mas'uuliyadda, tani waxa loola jeedaa in xarun ganacsi oo joogta

ah ee Soomaaliyeed ay:

b) si milkiilaha ka gaar ah u bixisaa canshuurta lagu qeexay Qodobka 9 (1) (b) (dakhliga canshuurgalka ah) iyo (t) (canshuurta isha lacag-bixinta lagu jaro);

t) canshuurta ka reebto lacagaha ay bixiso si la mid ah sida shirkad Dalka degaan ku ah ay u reebaan;

j) canshuurta ku bixisaa si qeyb-qeyb ah iyo kdib marka qiimeynta lagu sameeyo, si lamid ah sida shirkad Dalka degaan ku ah; sidoo kalana

x) canshuur ka bixisaa dakhlikeeda dibada ka yimaada sida ku cad Qodobka 9 (1) (j) kaasoo:

i. dheeraad ku noqonaya dakhligeeda canshuurgalka ah; walibana

ii. loo bixinayo si qeyb-qeyb ah iyo kdib marka qiimeynta lagu sameeyo si waafaqsan Cutubka IX, taasoo ah si la mid ah sida loo canshuuro dakhligeeda canshuur galka ah.

3) Dakhliga ama khasaaraha xarun ganacsi oo joogta ah ee dibadeed waxaa loo nisbaynayaa milkiilaheeda deegaanka ku ah Dalka, waxay na sii lahaanaysaa sifadeedii, marka ay timaado nuuc iyo il ahaanba. Tan waxa loola jeedaa xarun ganacsi oo joogta ah ee dibadeed waajib kuma ahan iney bixiso canshuur waafaqsan Qodobka 9(1) (b) ama (t), xaqna uma lahan tixgelinta canshuureed (tax credit) oo la xiriirta dakhligeeda oo ka goonida ah milkiilaheeda.

4) Marka arrimaha soo socda laga reebo, macaamilka dhex mara xarun ganacsi oo joogta ah iyo milkiilaheeda lama aqoonsanayo. Macamilaadka laga reebay faqradan waxaa kamid ah:

b) marka ganacsi banki oo leh macnaha lagu sheegay Qodobka 65-aad uu shakhsi aan Dalka degaan ku ahayn uu fulinaayo isagoo isticmaalaya xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed:

i. mas'uuliyadda bixinta dayn ee u dhexaysa milkiilaha iyo xarunta ganacsi ee joogtada ah ama xarunta ganacsi ee joogtada ah iyo milkiilaha; iyo

ii. lacagta laga helay ama loo galay daynta lagu sheegay farqad hoosaadka

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(b)(i). Balse waxaa shuruud ah in xarunta ganacsi ee joogtada ah ay ogolaansho qoraal ah ka hesho Wasaaradda, kasoo tilmaamaya in farqaddan 2-aad la dabaqayo islamarkaasina milkiilaha iyo xarunta ganacsi ee joogta ay si isla mid ah ugu xusaan macaamilaadkas diiwanadooda xisaabeed; iyo

t) macaamilkaadka loola dhaqmaayo gacan-kudhigis (acquisition) iyo gacan-ka- saaris si waafaqsan Qodobka 82(5).

5) Marka farqadda (4) (b) la dabaqayo:

b) mas'uuliyadda dayn bixin ee mulkiiluhu u galay shakhsi kale dartiisa looma nisbeyn karo xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed si waafaqsan Qodobka 82-aad;

t) faa'idada ka dhalata daynta ee loola dhaqmay inay gashay xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed waxa laga rabaa in laga gooyo canshuur sida ay dhigayso Qeybta II ee Cutubka IX ee Sharcigan.

6) Xeerarka macaamilaadka eex la'aanta ah (transfer pricing rules) ee ku cad Qodobka 37-aad ayaa lagu dabaqayaa macaamilaadka lagu xusay farqadda (4)(b) iyo (4)(t) ee Qodobkan iyadoo laga soo qaadayo in xarunta ganacsi ee joogta ah iyo milkiilaheedu ay yihiin shakhsiyaad kala madax-banaan balse xiddid ah.

Qodobka 82-aad
Hawlaha, Hantida iyo Qaamaha Xarunta Ganacsi ee Joogtada ah

1) Hawlaha xarunta ganacsi ee joogtada ah waa howlaha uu milkiiluhu qabtay isaga oo adeegsanaya xarunta ganacsi ee joogtada ah. Waxa intaasi dheer, hawlaha soo socda ayaa loola dhaqmayaa inay qabatay xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed (balse aysan qaban xarun ganacsi oo joogta ah ee dibadeed):

b) shaqaaleysiinta shakhsi kasta oo deegan ku ah Soomaaliya ee uu sameeyo milkiilaha;

t) gaddista badeeco ganacsi ee uu sameeyo milkiilaha ama shakhsi xiddid ah ah milkiilaha taasi oo ku nuuc ah ama la mid ah kuwa la iibiyay iyadoo la adeegsanayo xarunta ganacsi ee joogtada ah; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

j) hawlaha kale ee ganacsi ee milkiilaha ama shakhsi xiddid la ah ee laga fuliyo Soomaaliya, kuwaas oo ku nuuc ah ama la mid ah kuwa la fuliyay iyadoo la adeegsanayo xarunta ganacsi ee joogtada ah.

2) Hantida iyo qaanta xarunta ganacsi ee joogtada ah waa kuwa uu leeyahay ama lagu leeyahay milkiilaha ahna:

b) hantida ay leedahay ama loo isticmaalay howlaha xarunta ganacsi ee joogtada ah;

t) hantida aan la taaban karin oo ay abuurtay xarunta ganacsi ee joogtada ah ama la abuuray iyadoo la adeegsanaayo xarunta ganacsi ee joogtada ah;

j) marka ay khuseeyso xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed, hantida aan la taaban karin ee lagu isticmaalay gudaha Soomaaliya;

x) iyadoo loo hoggaansamaayo Qodobka 81(5) (ganacsiga baankiyada), mas'uuliyadda dayn bixinta ee lagalay si lacag loo amaahdo, lacagtaas oo loo adeegsaday hawlaha xarunta ganacsi ee joogtada ah ama loo isticmaalay si gacanta- loogu soo dhigo hantida lagu xusay faqrad-hoosadka (2)(b) ee Qodobkan; iyo

kh) qaamaha kale ee sida tooska uga dhalanaaya hawlaha xarunta ganacsi ee joogtada ah.

3) Xarunta ganacsi ee joogtada ah waxa loola dhaqmayaa in ay yeelaneyso hanti ama lagu yeelanaayo qaan marka hantidaaas ama qaantaasi ay noqdaan hanti ay leedahay xarunta ganacsi ee joogtada ah ama qaan lagu leeyahay.

4) Waxaa u dheeri ah xaaladaha lagu tilmaamay Qodobbada 43-aad iyo 44-aad (gacan-ka-saarista hantida iyo qaanta), xarunta ganacsi ee joogtada ah waxa loola dhaqmaa inay gacanta-ka-saartay hanti ay laheyd ama qaan lagu lahaa mark ay hantidaasi ama qaantaasi ay noqdan kuwa aysan lahayn ama lagu lahayn xarunta ganacsi ee joogtada ah.

5) Si la jaan-qaadaysa farqaddaha 3-aad iyo 4-aad ee Qodobkan, wareejinta hanti ama qaan:

b) uu milkiiluhu ku wareejinayo xarunta ganacsi ee joogtada ah waxa loola

dhaqmayaa gacan-ka-saaris hanti ama qaan dhinaca milkiilaha iyo helid hanti ama qaan dhinaca xarunta ganacsi ee joogtada ah; iyadoo marka

t) ay xarunta ganacsi ee joogtada ah ku wareejineyso milkiilaha hanti ama qaan loola dhaqmayo inay ka tahay gacan-ka-saaris hanti ama qaan dhinaca xarunta ganacsi ee joogtada ah iyo helid hanti ama qaan dhinaca milkiilaha.

6) Si waafaqsan faqraddaha (4) iyo (5) (t) ee Qodobkan, haddii xarunta ganacsi ee joogtada ah ay meesha ka baxdo:

b) waxa loola dhaqmayaa sidii inay gacanta-ka-saartay dhammaan hantidii ay lahayd iyo qaantii lagu lahaa, kuna wareejisay milkiilaheeda; iyadoo

t) milkiiluha uu keligii qaadayo mas'uuliyadda dhamaan waajibaadka canshuureed ee taagan iyo tan mustaqbalka ee xarunta ganacsi ee joogtada ah, iyadoo marka ay habboontahay, Wasaaraddu waxa ay adeegsan karto awoodaha ku qoran Qodobbada 39(4) iyo 49-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkooda) si loo dhaqan geliyo waajibkaas canshuureed.

Qodobka 83-aad
Dakhliga iyo Khasaaraha Xarunta Ganacsi ee Joogtada ah

1) Qodobkani wuxuu wax ka badalayaa sida xeerarka caadiga ee uu Sharcigani dejiyay loogu dabaqaayo xisaabinta dakhliga ama khasaaraha xarunta ganacsi ee joogtada ah. Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

2) Marka la xisaabinayo dakhliga iyo khasaaraha ka dhasha ganacsiga xarun ganacsi ee joogta ah, waxaa loo nisbeynayaa xarunta ganacsi ee joogtada ah:

b) lacagaha ay soo saartay iyo lacag-bixinnada ay heshay ee la xiriira hantida ay leedahay, qaanta lagu leeyahay ama hawlaha xarunta ganacsi ee joogtada ah; iyo

t) kharashaadka la galay iyo lacagaha loo bixiyay ujeedooyin la xiriira hantida ay leedahay, qaanta lagu leeyahay ama hawlaha xarunta ganaci ee joogtada ah, balse kharashaadkaan iyo lacag-bixinnadaan waxaa laga tixgelinaayaa keliya hadba inta si sax ah loogu qoray xisaabta xarunta ganacsi ee joogtada ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 84-aad
Dakhliga Dibada Loo Diray

1) Dakhliga dibada loo diray (repatriated income) sanad canshuureed ee xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed waxa loola jeedaa wadarta:

b) dakhliga canshuurgalka ah ee sanadka ee xarunta ganacsi ee joogtada ah kaas oo aan dib loogu maalgalin xarunta ganacsi ee joogtada ah; oo lagu daray

t) dakhliga canshuurgalka ah ee sanad canshuureed hore ee xarunta ganacsi ee joogtada ah ee dib loogu maalgaliyay xarunta ganacsi ee joogtada ah haseyeeshee dib loogala baxay xarunta ganacsi ee joogtada sanadka gudihiisii.

2) Marka la xisaabinayo dakhli dibadda loo diray:

b) dakhliga canshuurgalka ah waxa laga jarayaa canshuurta laga bixiyey dakhligaasi;

t) waxaa isbarbardhig lagu sameynayaa, bilowga iyo dhammaadka sanadka, isbadalada kuyimid ra'sumaalka xarunta ganacsi ee joogtada ah;

j) waxaa la xisaabinayaa ra'sumaalkeeda iyada oo qiimaha saafiga ah (net cost) ee hantida xarunta ganacsi ee joogtada ah laga jarayo wixii lacag qaan saafi ah ee xarunta lagu leeyahey; sidoo kale

x) waxa laga soo qaadayaa in dakhliga canshuurgalka ah ee sanadkan iyo dakhliga canshuurgal ahaa ee dib loogu maalgaliyay sanadihii hore in dib-loo-celiyay (repatriated) ama dib loogala baxay xarunta ganacsi ee joogtada ah ka hor inta saamileyda shirkaddu kala qaadan ra'sumaalka ay ku darsadeen.

3) Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa qeexaya tilmaamaha dheeraad ah oo ku aadan dakhli dibadda loo diro ee xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed.

QAYBTA III
DAKHLIGA IYO KHASAARAHA HOWLAHA DIBADDA

Qodobka 85-aad
Lacag Goynta iyo Khasaaraha Howlaha Dibadda

1) Lacag goynta dibadda waxa keliya oo loo isticmaali karaa xisaabinta dakhliga leh ilaha dibadda balse looma isticmaali karo xisaabinta dakhliga leh ilo Soomaaliyeed. Lacag goyn waxaa loo tixgelinaaya inay tahay lacag goyn dibaddeed haddii aysan ahayn lacag goyn Soomaaliyeed. Kuwan soo socda ayaa ah lacaga goyn Soomaaliyeed:

b) lacagaha goyntooda lagu ogolaaday Qodobka 19-aad ama 20-aad:

i. marka ay la xiriiran hanti maxalli ah sida ku cad farqad-hoosaadka (b)(ii); ama

ii. markaa loo eego ganacsiga gaadiidka ee lagu sheegay Qodobka 79(2)(s), lacaga goynta la xiriira hantida guurtada ah ee la taaban karo loona adeegsado in lagu qaado rakaabka socdaalka ah ama xamuulka, fariimaha ama hanti kale ee guurto ah oo la taaban karo kuwaas oo socdaalkooda ka bilaabaya Soomaaliya, balse aan ahayn u kala wareejinta laba gaadiid rakaab, xamuul, fariimo ama hanti (transhipment);

t) khasaare ka yimid gacan-ka-saarista:

i. hanti maxalli ah oo nuuceedu yahay hanti ra'sumaal ee ganacsi ama hanti maalgashi oo canshuurgal ah; ama

ii. qaan maxalli ah ee ganacsi; iyo

j) iyadoo loo hoggaansamaayo faqraddaha (b) iyo (t), lacag goynta la xiriirta kharashka la galay, kaas oo nuuciisu yahay lacag bixin maxalli ah oo leh il Soomaaliyeed;

2) Khasaaraha dibadda ee ganacsi ama maalgashi inta lagu jiro sanad cashuureedka waa xadiga lacagta loo gooyn karo ganacsigaas ama maalgashigaas ilaha dibadeed leh ay ka badan tahay dakhliga dibadeed ee sanadkaas ka soo xarooda ganacsigaas ama maalgashigaas.

3) Marka laga soo tago xaddidaadaha lagu xusay Qodobbada 83-aad (khasaaraha

ganacsiga) iyo 24-aad (lacag goynta iyo khasaaraha maalgashiga), khasaaraha shakhsiga kasoo gaara ganacsigiisa ama maalgashigiisa dibbada:

b) waxa lacag goyn loo samayn karaa oo keliya marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ee ishiisu tahay dibadda; iyadoo

u) wax lacag goyn ah aan loo saamayn karin marka la xisaabinayo dakhliga shakhsiga ee ishiisu tahay Soomaaliya.

Qodobka 86-aad
Tixgelinta Canshuur Dibadda Lagu Baxshay

1) Shakhsi Dalka deegaan ku ah (ee aan ahayn shuraako) wuxuu codsan karaa in loo tixgeliyo canshuur uu ku bixiyey dibadda ee sanad canshuureedkaas oo ku aaddan wixii canshuur dakhli ah ee uu dibadda ku bixiyay oo la xiriira dakhliga dibadda ee shakhsiga ee qiimeyngalka ah sanadkaas. Ma jirayso tixgelin canshuur, iyadoo loo cuskanaayo xeerarka lagu xusay Qodobka 79-aad, hadii aan dakhliga dibadda laga helin isla wadanka shisheeye ee canshuurta lagu bixiyay.

2) Tixgelinta canshuur dibadda waxa loo xisaabinayaa:

b) si kala gooni ah sanad canshuureed kasta, iyo si kala gooni ah dakhli kasta dibadeed oo qiimeyngal ah ee laga helay shaqo, ganacsi ama maalgashiga; iyadoo

t) markastoo la xisaabinaayo, tixgelinta canshuurta dibbada waa in aysan ka badanin heerka celceliska canshuurta dakhliga Soomaaliya ee shakhsiga sanadkii loogu dabaqaayo dakhliga uu ka helay dibadda ee qiimeyngalka ah.

3) Shakhsigu waxa uu dooran karaa inuu ka tanaasulo tixgelinta canshuur dibaddeed ee sanadkaas ee uu heli karo, waxa uuna codsan karaa in lacag gooyn loo sameeyo canshuurta dakhliga ee uu dibadda ku bixiyay. Haddii aysan taasi dhicin, wax lacag goyn ah looma saamayn karo canshuurta dakhliga ee uu dibadda ku bixiyay.

4) Halkii laga dabaqi lahaa canshuur khafiifinta uu dhigayo Qodobkan, Wasaaraddu waxay go'aansan kartaa in lasoo saaro xeer-nidaamiye waafaqsan

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Sharcigan kaas oo qeexi doona duruufaha iyo xaaladaha keeni kara in laga dhaafo canshuurta dakhli dibadda laga helay ee ka dhashay shaqo dibadda ah, xarun ganacsi oo joogta ah ee dibadeed, ama hanti ma guurto ee dibaddeed.

5) Qodobkan gudihiisa:

b) "heerka celceliska canshuurta dakhliga ee Soomaaliyeed (average rate of Somali income tax)" ee sanad canshuureed ee shakhsi deegaan ku ah Soomaaliya waa boqollayda:

i. canshuurta ku waajibtay shakhsiga si waafaqsan Qodobka 9(1)(b) (oo la xisaabinayo iyada oo aan la tixgelinayn Qodobkan); ee

ii. dakhliga canshuurgalka ah ee shakhsiga ee sannadkaas.

t) "dakhli dibadda oo qiimeyngal ah (assessable foreign income)" waxa loola jeedaa dakhli ishiisu tahay dibadda ee lagu daray dakhliga qiimeyngalka ah ee shakhsi Dalka deegaan ku ah kasoo gala sanad canshuureed shaqo, ganacsi ama maalgashi, kolba siduu xaalku noqdo.

Qodobka 87-aad
Amaanooyinka iyo Shirkadaha Dibaddeed ee La Kontoroolo

1) Haddii dhamaadka sanad canshuureedka amaano ama shirkadi ay tahay shirkad ama ammaano dibaddeed ee la kontoroolo (controlled foreign trust or corporation), ammaanada ama shirkadda waxaa loola dhaqmayaa sidii in ay u qaybisay kahor dhamaadka sanad canshuureedka dakhligeeda aan lakala qoondayn ee sanadkaas xubnaheeda. Qaybinta waxa loo tixgelinayaa in loo sameeyay iyadoo lagu saleeynaayo xubin walba saamiga ay ku leedahay dakhliga aan la qeybin.

2) Qaybta dakhli ee xubin ka heshay ammaano ama shirkad dibaddeed ee la kontoroolo sanad canshuureedka gudahiisa (iyada oo aan la tixgelinayn farqadda 1- aad) waxa laga dhimayaa qeybtii ay xubintu ka heshay qoondooyinkii la sameeyay sanadkii hore si waafaqsan farqadda 1-aad. Dhimistu kama badnaan karto kolba tii yar:

b) inta dheeraadka ka ah dakhliga xubintu lasiiyay marka la barbar-dhigo intii ay ahayd inuu ku helo saamigiisa ee dakhliga amaanada ama shirkadda ee sanadka; ama

t) qeybintii dakhli ee sanadkii hore oo aan horay loogu saamyn dhimis si waafaqsan faqraddan.

3) Dakhliga kasta oo loola dhaqmay in loo qaybiyay si waafaqsan farqadda 1-aad ee Qodobkan waxa lagu darayaa waqtiga la qaybiyay maalgashiga xubinta uga baxay saamiga amaanada ama shirkadda.

4) Wax kastoo dhimis ah oo loo sameeyo si waafaqsan farqadda 2-aad ee Qodobkan waxa lagu darayaa dheefta xubintu ka heshay saamiga ay ku leedahay amaanada ama shirkadda waqtiga dhimista.

5) Qodobkan gudihiisa:

b) "dakhliga loo nisbeyn karo (attributable income)" ammaano ama shirkad dibaddeed ee la kontoroolo (controlled foreign trust or corporation) sanad canshuureed gudahiisa waa dakhligeeda canshuurgalka ah ee sanadka oo loo xisaabiyay sidii ayadoo Dalka degaan ku ah;

t) "ammaano ama shirkad dibaddeed ee la kontoroolo (controlled foreign trust or corporation)" waxa looga jeedaa amaano ama shirkad aan Dalka degaan ku aheyn taas oo shakhsi Dalka deegan ku ah uu ka yahay xubin wax kuleh, si toos ah ama si dadban isagoo u maraaya shirkad ama dhawr shirkadood oo dhextaal ah oo aan Dalka deegan ku ahayn, iyadoo walibana:

i. shakhsigu xiriirka uu la leeyahay ammaanada ama shirkadda ay tahay mid waafaqsan faqrada (1)(x) ama faqradda (2) ee Qodobka 4-aad; ama

ii. haddii ay jiraan shakhsiyaad u dhaxeeyay hal ilaa afar shakhsi oo kale oo Dalka degan kuwaas oo haddii ay xiddid la ahaan lahaayeen shakhsiga, ay keeni laheyd in shakhsi uu xiddid la noqdo amaanada ama shirkadda;

j) "Saamiga xubin" marka loo eego dakhliga amaano ama shirkad waxa uu:

i. le'eg yahay boqollayda xubintu ay xaq ugu leedahay saamiga dakhliga la qaybsanayo; ama

ii. haddii uusan xaqani hubaal noqon karin, boqollayda ay Wasaaraddu aragto inuu ku habboon tahay duruufaha markaas jira;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

x) "dakhli aan la qeybin" ee ammaano ama shirkad dibaddeed ee la kontoroolo ee sanad canshuureed waa:

i. dakhliga loo nisbeeyn karo in ammaanadu ama shirkaddu heshay sanadkas; oo laga jaray

ii. dakhligii ay qaybisay ammaanadu ama shirkaddu sanadka gudihiisa (iyada oo aan la dabaqayn faqradda 1-aad) ee lagu daray xisaabinta dakhliga xubnaha.

Qodobka 88-aad
Canshuur Khafiifinta La Xiriirta Faa'dada Ka-dhalata Saamiyada

1) Faa'dada saamiga oo ay shirkad dibaddeed ee la kontoroolo siiday (oo ay kujirto iyada oo loo raacayo faqradda 1-aad ee Qodobka 87-aad) saamile muhiim ah waxaa loola dhaqmayaa sidii in:

b) ay leedahay sifo la mid ah nooc iyo il ahaanba dakhliga loo nisabeeyn karo in ay hesho shirkadda dibaddeed ee la kontoroolo; walibana

t) sida u dhiganta looga bixiyay nooca iyo il kasta oo dakhli ah oo loo nisbeyn karo shirkadda dibaddeed ee la kontoroolo. Waxaa muhiim ah in la oggaado in xeerka ku qoran faqradan 1-aad ee Qodobkan aan la dabaqayn haddii faa'idada saamiga oo ay qaybisay shirkadda dibaddeed ee la kontoroolo sanad canshuureedka uu ka badan yahay dakhliga loo nisbeyn karo shirkadda sanadkaas.

2) Saamilaha lagu dabaqayo faqradda 1-aad ee Qodobkaan waxa uu ka faa'idaysanayaa canshuurta dakhliga ee Sharcigan waajibinaayo ama canshuurta dakhliga ee shuruuc dibaddeed waajibanayaan oo ay bixisey ama loola dhaqmay inay bixisay shirkadda dibaddeed ee la kontoroolo oo la xiriira dakhliga loola dhaqmay in la qaybiyay. Saamilaha waxa loo tixgalinayaa inuu bixiyay canshuurtaas waqtigii qaybintu dhacdey, waxa uuna heli karaa tixgelinta canshuur lagu bixiyey dibadda si waafaqsan Qodobka 86-aad.

3) Faqradaha 1-aad iyo 2-aad ee Qodobkan waxaa loogu dabaqayaa dakhliga ay qaybisay shirkad Dalka deegan ku ah oo ay siisay saamile muhiim ah oo aan Dalka deegan ku ahayn sidii in shirkaddu tahay shirkadda dibaddeed ee la kontoroolo, walibana dakhliga shirkadda loo nisbeeynayo ee sanad canshuureedkuna yahay dakhligeedii canshuurgalka ahaa ee sanadka.

4) Qodobkan gudihiisa:

b) "dakhli la nisbeyn karo" iyo "shirkad dibaddeed ee la kontoroolo" waxa ay yeelanayaan macnaha lagu siiyay Qodobka 87-aad"; iyadoo

t) "saamile muhiim ah" loola jeedo shirkad leh milkiyad mug leh, sida lagu qeexay Qodobka 61-aad ee Sharcigan.

CUTUBKA IX
HABRAACA CANSHUUR BIXINTA
QAYBTA I
WAAJIBAADKA GUUD

Qodobka 89-aad
Hababka Iyo Waqtiga Bixinta

1) Canshuurta loo soo rogay si waafaqsan Qodobka 9-aad waxa lagu bixin karaa canshuurta oo isha lacag-bixinta lagu jaro si waafaqsan Qaybta II, qeyb-qeyb si
waafaqsan Qaybta III ama iyadoo loo hoggaansamaayo qiimeyn la sameeyay si waafaqsan Qaybta IV.

2) Canshuurta waxa la bixinayaa:

b) marka ay tahay canshuurta isha lacag-bixinta lagu jaro, xilliga ku cad Qodobka 93-aad;

t) marka ay tahay canshuurta loo bixiyo qeyb-qeybta, taariikhda ay tahay in qeyb walibaa la bixiyo sida ay dhigayaan Qodobada 97-aad ama 100-aad; iyo

j) marka ay tahay canshuurta la bixinayo iyadoo loo hoggaansamaayo qiimayn, taariikhda ay tahay in xisaab canshuureedka dakhliga loo gudbiyo Wasaaradda ee ku cad Qodobka 101-aad.

QAYBTA II
CANSHUURTA LAGU BIXINAYO HABKA CANSHUUR KAREEBIDDA

Qodobka 90-aad
Canshuurta Loo Shaqeeyuhu Kareebayo Shaqaalaha

1) Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa qeexi doona xilliyada loo shaqeeye Dalka deegan ku ah (oo ay kujirto xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed) ay waajib ku tahay inuu canshuurta ka reebo lacag-bixin kasta oo xisaabta lagu darsanaayo marka la xisaabinaayo dakhliga canshuurgalka ah ee shaqaalaha.

2) Waajibaadka canshuur kareebidda ee saaran loo shaqeeyaha ee lagu xusay farqadda 1-aad kuma yaraanaayo ama kuma suulaayo isagoo ku andacoonaaya sababaha soo socda:

b) in loo shaqeeyuhu uu xaq u leeyahay ama waajib ka saaran yahay inuu lacago kale ka jaro lacagta uu bixinaayo; ama

t) in sharci kale oo jiro uu sheegayo in dakhliga qofka shaqaalaha ah aan wax laga reebi karin ama aan loo leexin karin qaansheeg (attachment).

Qodobka 91-aad
Canshuur Ka-jarista Lacagaha Laga-helo Maalgashiga

1) Si waafaqsan farqadda 3-aad ee Qodobkan, shakhsi Dalka deegaanka ku ah (oo ay ku jirto xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed) waxaa waajib ku ah inuu ka jaro boqolleyda canshuurta ee lagu qeexay Qodobka 5-aad ee Jadwalka Koowaad, marka:

b) uu shakhsigu siinaayo shakhsi kale faa'ido saami, khidmad khayraad dabiici, kiro, faa'ido ka dhalaty qaan, ama khidmadda xuquuqda milkiyadda; iyo

t) lacagta laga helay ama isheedu tahay Soomaaliya.

2) Marka sanduuq hawlgab ee la aqoonsaday uu bixinayo lacag hawlgab, waa in canshuurta looga jaraa lacag-bixintaas si waafaqsan Qodobka 90-aad, iyadoo loola dhaqmaayo sidii:

b) in lacagtu tahay dakhli laga helay shaqo;

t) in sababta lacag bixinta hawlgabka loo bixiyaynaayo ay tahay sabab la

xiriirta shaqo la qabtay; iyo

j) in sanduuqa hawlgabka ee la aqoonsaday uu yahay loo shaqeeye.

3) Farqadda 1-aad ee Qodobkan laguma dabaqaayo:

b) lacag-bixinnada canshuurta isha lacag-bixinta looga jaro si waafaqsan Qodobka 90-aad (dakhliga shaqada);

t) lacagaha ay bixiyaan shakhsiyaadka, marka laga reebo:

i. lacagaha lagu bixiyay qabashada hawlo ganacsi kaas oo ugu yaraan leh hal shakhsi oo shaqaale ah; ama

ii. marka lacag bixintu tahay kiro hanti ma guurto ah, iyadoo shuruudo tahay in kirada bisha ee la bixiyey ay ka badan tahay heerka uu jaangooyay xeer- nidaamiye dhaqan-gal ah;

j) kirada, faa'idada ka dhalata qaamaha, ama khidmadda xuquuqda milkiyadda ee la siiyay hay'ad Dalka degaan ku ah taas oo leh, isla markaana lacag-bixiyaha siineysa lambarka aqoonsiga canshuurbixiyaha; ama

x) lacagaha la canshuur dhaafay.

Qodobka 92-aad
Canshuur Ka-jarista Khidmadaha Adeegga

1) Iyadoo loo hoggaansamaayo farqadda 3-aad ee Qodobkan, shakhsi Dalka deegaanka ku ah (oo ay ku jirto xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed) waxaa waajib ku ah inuu ka jaro boqolleyda canshuurta ee lagu qeexay Qodobka 5-aad ee Jadwalka Koowaad, marka:

b) uu shakhsigu bixinayo khidmad adeeg oo isheeda dakhli ay tahay Soomaaliya, uuna siinayo shakhsi Dalka deegaan ku ah oo aan ahayn shaqaale, sida:

i. midda lagu bixiyo wax dhigidda, cashar-bixinta, imtixaamidda, imtixaan ilaalinta ama imtixaan kormeeridda;

ii. mida komishan ahaan loo siiyo caymis Dalka degaan ku ah, ama wakiil

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

iib- gayn;

iii. khidmadda xayaysiinta (endorsement fee); ama

iv. khidmadaha kale ee lagu qeexo xeer-nidaamiye loo soo saaro si waafaqsan Sharcigan; ama

t) uu shakhsigu bixinaayo khidmad adeeg ama lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) taas oo ay isheedu tahay Soomaaliya, uuna siinaayo shakhsi aan Dalka deegaan ku ahayn.

2) Iyada loo hoggaansamaayo faqradda 3-aad ee Qodobka, xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa lagu go'aamin karaa:

b) in shakhsi Dalka deegaan ku ah (oo ay ku jirto xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed) ay waajib ku tahay inuu canshuurta ka jaro marka uu lacag siinayo shakhsi aan Dalka deegaan ku ahayn, lacag-bixintaas nuuceeduna yahay midda lagu sheegay Qodobka 79 (2) (s) ama (sh) (lacag-bixinnada la xiriira gaadiidka dhulka, badda ama cirka ama adeegyada isgaarsiinta); iyo sidoo kale

t) boqolleyda canshuur oo ay tahay in laga jaro canshuurta lagu soo sheegay faqrad- hoosaadka (b) ee faqradaan.

3) Qodobkani laguma dabaqaayo::

b) lacag-bixinnada canshuurta isha lacag-bixinta looga jaro si waafaqsan Qodobka 90-aad (dakhliga shaqada);

t) lacagaha lagu bixiyay qabashada hawlo ganacsi kaas oo ugu yaraan leh hal shakhsi oo shaqaale ah; ama

j) lacag bixinnada canshuurta laga dhaafay.

Qodobka 93-aad
Warbixinnada iyo Bixinta Canshuurta La-jaray, ama Loola Dhaqmay in La- jaray

1) Cidkasta oo canshuur ka jartaa lacag-bixin ay sameeyanyso (oo balkaan kadib loogu yeeraayo wakiilka canshuur jarista) waa in ay Wasaaraddu ugu soo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

shubtaa canshuurtaas ay jartay muddo afar iyo toban (14) maalmood gudahood ah kadib dhamaadka bil kasta oo canshuurtaas loo jaray si waafaqsan Qaybtaan II ee Cutubkan IX.

2) Waqtiga loo soo shubaayo Wasaaradda lacagta ku xusan faqradda 1-aad, wakiilka canshuur jarista waa inuu usoo gudbiyaa Wasaaradda warbixin u qoran habka ay tilmaamtay Wasaaraddu taas oo tilmaamaysa:

b) lacag-bixinnada uu wakiilka canshuur jarista bixiyay bishii hore kuwaas oo ay ku waajibaysay canshuur ka-jaris waafaqsan Qaybtaan II ee Cutubkan IX;

t) magaca, goobta iyo lambarka aqoonsiga canshuur-bixiyaha ee shakhsiga canshuurta laga jaray;

j) canshuurta laga jaray lacag bixin kasta; iyo

x) macluumaad kasta oo kale oo ay Wasaaraddu go'aamiso.

3) Wakiil kasta ee canshuur jaris oo ku guul darraysta in uu canshuurta u jaro si waafaqsan Qaybtaan waa inuu jeebkiisa ka bixiyaa canshuurtii ay ahayd inuu jaro, isagoo usoo shubaaya Wasaaradda isla waqtigii laga rabay inuu soo shubo canshuurtii ay ahayd inuu jaro, isagoo maraaya qaabkii loo asteeyay soo shubista canshuurtii ay ahayd inuu jaro.

4) Marka wakiil canshuur jaris uu ku guuldareysto inuu canshuurta ka jaro lacagaha uu bixiyay sida ay fareeyso qaybtani:

b) cidda ay ahayd in canshuurta laga jaro waxa ay si wadajir ah iyo si kali ahba (jointly and severally) masuul ugula tahay wakiilka canshuur ka-jarista bixinta canshuurta iyo in loo soo shubo Wasaaradda canshuurtaas; iyo

t) in cidda ay ahayd in canshuurta laga jaro ay waajib kutahay inuu canshuurtaas usoo shubo Wasaaradda muddo afar iyo toban (14) maalmood gudahood ah kadib dhammaadka bisha uu helay lacag-bixinta.

5) Wakiil canshuur jaris ee canshuur jaraa isagoo adeegsanaya Qaybtaan marka uu canshuurta uu jaray siiyo Wasaaradda waxa loola dhaqmayaa sida inuu siiyay shakhsiga uu canshuurta ka jaray lacagtii uu canshuur ahaanta u

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

jaray, iyadoo shakhsiga canshuurta laga jaray uusan la imaan karin wax sheegasho ah oo la xiriirta lacagta canshuur ahaanta looga jaray ee loo shubay Wasaaradda.

6) Wakiil canshuur jaris ee ku guul darraysta inuu canshuurta u jaro si waafaqsan Qaybtaan balse siiya Wasaaradda canshuurtii ay ahayd inuu ka-jaro lacag bixinta uu sameeyay si waafaqsan faqradda 3-aad ee Qodobkan waxa uu xaq yeelanayaa inuu lacag la'eg canshuurii uu bixiyay uu kasoo ceshado shakhsiga ay ahayd in canshuurta laga jaro xilliga lacag-bixinta.

(7) Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa dejin doona in shakhsiga lacago ka badan xadka la go'aamiyay ku bixinaaya badeecado ama adeegyo ay ku waajibayso inuu Wasaaradda usoo gudbiyo waqtiga loo cayimay warbixin u qoran sida ay Wasaaraddu tilmaamtay, warbixintaas oo tilmaamaysa:

b) nooca iyo waddarta lacag ee la bixiyay;

t) magaca, goobta iyo lambarka aqoonsiga canshuur-bixiyaha lacagta la siiyey; iyo

j) macluumaad kasta oo kale oo ay Wasaaraddu go'aamiso.

Qodobka 94-aad
Shahaadooyinka Canshuur Ka-jarista

1) Wakiilka canshuur jarista waa inuu u diyaariyaa, lana wadaagaa shakhsiga canshuurta laga jaray shahaado canshuur jaris:

b) oo si gooni ah ula xiriirta waqti walba oo luga xusay faqraddaha 3-aad iyo 4-aad ee Qodobkan;

t) waqtiga lagu cayimay faqraddaha 3-aad iyo 4-aad ee Qodobkan; taasoo

j) loo diyaariyay qaabka la tilmaamay.

2) Shahaadada canshuur jarista waa inay caddaysaa qaddarta lacageed ee la siiyay shakhsiga canshuurta laga jaray iyo canshuurta wakiilka canshuur jarista uu u jaray si waafaqsan Qaybtan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3) Iyadoo loo hoggaansamaayo faqradda 4-aad ee Qodobkan, shahaadada canshuur jarista waa in ay daboosha hal bil, waana in lagula wadaagaa shakhsiga canshuurta laga jaray muddo soddon (30) maalmood gudahood ah kadib dhammaadka bisha.

4) Mark ay dhacdo in canshuurta loo jaro si waafaqsan Qodobka 90-aad (dakhliga shaqada), shahaadada canshuur jarista:

b) waa in ay dabooshaa qaybta sanadka kamidka ah ee shakhsigu shaqaalaha ahaa; sidoo kalana

t) waa in lala wadaagaa ugu dambeyn 30-ka Janaayo, kadib dhammaadka sanadka ama, hadii shakhsiga shaqaalaha ah uu joojiyay sanadka gudihiisa la shaqaynta wakiilka canshuur jarista, ugu danbayn soddon (30) maalmood gudahood oo ka bilaabanaysa taariikhdii ay shaqaalenimadiisu joogsatay.

Qodobka 95-aad
Canshuurta Lacag-bixinta Kama Dambaysta ah Laga Jaro

1) Si waafaqsan ujeeddooyinka Sharcigan, lacag-bixinnada soo socda ayaa ah lacag- bixinno ay tahay in canshuurta looga jaro isha lacag-bixinta:

b) faa'idada saamiga oo ay shirkad Dalka deegan ku ah siiso shakhsi Dalka deegan ku ah;

t) faa'idada ka dhalata daymaha (returns on debt claims) oo ay Dawladda Federaalka ee Soomaaliya ay bixiso, ee la xiriirta daymaha Dawladda:

i. taas oo ay siiso shakhsi Dalka deegaan ku ah; balse

ii. aysan kamid ahayn faa'idada ka dhalata daymaha ee uu helo shakhsi ka shaqaynaya ganacsi aan ahayn midka lagu dabaqaayo nidaamka canshuuraha la fududeeyey (eeg faqradda 4-aad ee Qodobka 9-aad);

j) faa'idada ka dhalata daymaha (returns on debt claims) oo ay bixiso haya'd maaliyadeed oo Dalka deegaan ku ah ama xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed oo qayb ka ah ganacsi bankiyeed ee hay'ad maaliyadeed oo aan Dalka deegaan ku aheyn (eeg Qodobka 65-aad), taasoo:

i. la siiyo shakhsi Dalka deegaan ku ah, lana xiriirta lacag shakhsigaas u

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

dhigtay hay'addaas; balse

ii. aysan kamid ahayn faa'idada ka dhalata daymaha ee uu helo shakhsi ka shaqaynaya ganacsi aan ahayn midka lagu dabaqaayo nidaamka canshuuraha la fududeeyey (eeg faqradda 4-aad ee Qodobka 9-aad);

x) kirada lasiiyo shakhsi Dalka deegaan ku ah oo la xiriirta hanti ma guurtada ah ee ku taala Soomaaliya;

kh) lacagaha la siiyo shakhsiyaadka aan Dalka deegan ku ahayn:

i. kuwaas oo laga rabo in canshuurta looga jaro si waafaqsan Qaybtan ama laga rabi lahaa in canshuurta laga jaro haddii Qodobada 91(3)(t) and 92(3)(t) (lacagaha aan ahayn kuwa ganacsiga oo ay shakhsiyaadku bixiyaan) aan la tixgelin; balse

ii. aysan kujirin lacag bixinnada laga helay xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed; iyo

d) wixii kale ee lacag bixin ah oo ay tilmaamaan xeer nidaamiyayaal loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

2) Canshuuraha soo socda ayaa buuxinaaya waajibaadka canshuureed ee shakhsiga canshuurta looga jarto isha lacag-bixinta si waafaqsan Qodobka 9(1)(t):

b) canshuurta isha lacag-bixinta lagu jartay si waafaqsan Qaybtan; iyo

t) canshuurta la bixiyay ee la xiriirta canshuurta ay ahayd in isha lacag-bixinta lagu jarto si waafaqsan faqradaha 3-aad ama 4-aad ee Qodobka 93 (ku guuldarraysiga canshuur ku-jarista isha lacag-bixinta).

3) Haddii lacag-bixin kama dambays ah aysan ku waajibin in canshuurta isha lacag- bixinta looga jaro sababo la xiriira Qodobka 91(3)(t) ama Qodobka 92(3)(t) (lacagaha aan ahayn kuwa ganacsiga oo ay shakhsiyaadku bixiyaan) ama in lacag-bixiyuhu uusan Dalka deegaan ku ahayn:

b) waajibaadka canshuureed ee shakhsiga lacag-bixinta qaatay ee la xiriirta Qodobka 9 (1)(t) ee la xiriirta lacag-bixintaas waxaa loo bixinayaa si qeyb-qeyb ah iyo marka qiimayn lasameeyo kadib; iyadoo

t) si loo dabaqo Qaybaha III (qayb-qayb u bixin) iyo IV (qiimayn ku bixin), waajibaadka canshuureed loola dhaqmayo sidii waajibaadka canshuureed ee ku xusan Qodobka 9(1)(b).

Qodobka 96-aad
Tixgelinta Canshuureed ee Lacag-bixinta Laga-jaray Canshuur Aan Ku Waajibin

1) Shakhsiga laga jaray canshuurta lagu jaro isha lacag-bixinta ee la xiriirta lacag- bixin aysan ku waajibin canshuurta lagu jaro isha lacag-bixinta kama dambaysta ah, waxaa loola dhaqmayaa inuu bixiyay canshuur kasta:

b) oo laga jaray lacag bixintiisa si waafaqsan Qaybtan; ama

t) loo bixiyey si waafaqsan faqradaha 3-aad ama 4-aad ee Qodobka 93 (ku guuldarraysiga canshuur ku-jarista isha lacag-bixinta).

2) Shakhsiga laga jaray canshuurta lagu jaro isha lacag-bixinta waxa uu xaq u leeyahay sanadka canshuureedka uu lacag bixinta helay tixgelin canshuureed (tax
credit) oo qiimeheedu la mid yahay canshuurta loola dhaqmay in la baxshay si waafaqsan faqradda 1-aad ee Qodobkan.

QAYBTA III
CANSHUURTA LOO BIXIYO QAYB QAYBTA

Qodobka 97-aad
Canshuur Ku Bixinta Qayb-qayb Rubucla Ah

1) Shakhsigu (qayb-qayb canshuur u bixiyaha) waa inuu ku bixiyaa canshuurta qayb- qeyb rubacla ah haddii uu shakhsigu ka helo sanad canshuureedka gudihiisa ama uu filayo inuu ka helo dakhli qiimeyngal ah:

b) ganacsi ama maalgashi; ama

t) shaqo taasoo oo loo shaqeeyaha aan laga rabin inuu canshuurta ku jaro isha lacag-bixinta si waafaqsan Qodobka 90-aad.

2) Canshuurta loo bixiyo qayb-qeybta waxaa waajib ah in la bixiyo dhammaadka rubac kasta inta lagu jiro sanad canshuureedka, iyada oo qaybta

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ugu dambeysa ee canshuurtana ay waajib tahay in la bixiyo maalinta ugu dambeysa ee sanadka.

3) Si loo gaaro ujeedooyinka Qodobkan, qadarka qayb kasta oo ay tahay in la bixiyo sanad canshuureedka gudahiisa waxa loo xisaabinayaa si waafaqsan qaacidada lagu qeexi doono xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan.

4) Xeer nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa go'aamin kara in canshuur-bixiye-yaal gaar ah laga rabo inay canshuurta ku bixiyaan si qayb-qayb ah, oo ka duwan habka lagu tilmaamay Qodobkan ama xeer-nidaamiyaasha ka farcama.

5) Shakhsiga qayb-qayb u-bixiya canshuurta waxa uu xaq u leeyahay inuu sannad canshuureedka helo tixgelin canshuureed (tax credit) oo la mid ah canshuurta uu ku bixiyay qayb-qaybta sannadkaas gudahiisa.

Qodobka 98-aad
Warbixinta Qiyaasta Canshuurta La Bixinayo

1) Qof kasta oo canshuur qayb-qayb u bixiyaa sannad canshuureed gudahiisa si waafaqsan Qodobka 97-aad waa in uu Wasaaradda u gudbiyaa qiyaasta canshuurta laga rabo inuu bixiyo sanadkaas. Qiyaasta waa in lasoo gudbiyaa taariikhda la bixinaayo qeyb-qaybta ugu horreysa ee canshuurta. Qodobka 99-aad wuxuu qeexayaa duruufaha aan xeerkani lagu dabaqayn.

2) Qiyaasta lagu sheegay faqradda 1-aad ee Qodobkaan waa in:

b) loo soo gudbiyaa si waafaqsan habka iyo foomka ay Wasaaraddu tilmaamtay, walibana qiyaastaa:

i. dakhliga shakhsiga ee qiimeyn galka ah ee sanad canshuureedka kasoo gala shaqo, ganacsi iyo maalgashi iyo isha dakhligaas; iyo

ii. dakhliga shakhsiga ee sanadka ee canshuurgalka ah iyo canshuurta ay tahay in laga bixiyo akhligaas si waafaqsan Qodobka 9(1)(b); iyo

t) ay ku jiraan, waliba ku lifaaqanaadaan wixii macluumaad kale oo ay Wasaaraddu tilmaamto.

3) Iyadoo la raacayo faqradaha 6-aad iyo 7-aad ee Qodobkan, canshuurta lagu sheegay faqradda (2)(b)(ii) waa canshuurta la qiyaasay ee uu shakhsigu bixinayo sanad canshuureedka.

4) Marka la qiyaaso canshuurta la bixinayo sanad canshuureedka ee ku cad faqradda (2)(b)(ii), shakhsigu waxa uu xisaabta ku darsan karaa canshuurta uu ku bixiyay dibadda taas ee uu sheegan karo in loo tixgeliyo si waafaqsan Qodobka 86-aad. Hasayeeshee, shakhsigu marka uu samaynayo sidaan lasoo sheegay, waxa uu xisaabta ku darsan karaa oo keliya canshuurta dakhliga ee dibadda haddii shakhsigu uu bixiyay canshuurtaas ama shakhsigu si maangal ah u saadaalinayo in canshuurta uu bixin doono sanadka dhexdiisa.

5) Qiyaasta shakhsiga canshuurta qayb-qaybta ku bixiya ee ku cad faqradda 1-aad ee Qodobkan waxa ay dhaqangal ahaanaysaa sanad canshuureedka oo dhan ilaa uu shakhsigu qiyaas dib-u-eegis lagu sameeyay usoo gudbiyo Wasaaradda.

6) Qiyaasta dib-u-eegista lagu sameeyay ee uu shakhsigu usoo gudbiyo si waafaqsan farqadda 5-aad ee Qodobkaan waa qiyaasta canshuurta shakhsigu uu bixinayo sanad canshuureedka, balse waxaa loo adeegsan karaa oo keliya xisaabinta canshuuraha qayb-qaybta loo bixiyo oo ay tahay in la bixiyo si waafaqsan Qodobka 97-aad kadib taariikhda qiyaasta dib-u-eegista lagu sameeyay loo gudbiyo Wasaaradda.

7) Marka loo gudbiyo Wasaaradda, qiyaasta ama qiyaasta dib-u-eegista lagu sameeyay waxaa loo qadarinayaa is-qiimayn oo waafaqsan Qodobka 48-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkiisa) waxaana dib wax uga badali kara Wasaaradda sida uu tilmaamay Qodobka 50-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkiisa). Wasaaraddu waxa ay ku saleyn kartaa wax-ka-beddelka canshuurta eey tahey in shakhsigu bixiyo iyadoo "sare u qaadis" ku sameeynaysa canshuurtii shakhsiga laga rabay sanad canshuureedkii hore. Shakhsigu dib-u-eegis kuma samayn karo qiyaas canshuureedka si waafaqsan faqradda 5-aad ee Qodobkan haddii ay Wasaaraddu wax-ka-beddel ku sameeysay qiyaasta.

Qodobka 99-aad
Marka Aan La Rabin Warbixinta Qiyaasta ee Canshuurta La B[illegible]

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

1) Qayb-qayb canshuur u bixiye (instalment payer) ama koox qayb-qayb canshuur u bixiye-yaal ah loogama baahna inay soo gudbiyaan qiyaasta canshurta ee lagu xusay Qodobka 98-aad haddii waajibaadkaas looga dhaafay:

b) xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan; ama

t) wareegto rasmi ah oo ay soo saartay Wasaaraddu si waafaqsan Qodobka 9-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkiisa) ama wargalin qoraal ah oo si gaar ah ugu socota canshuur-bixiye gaar ah.

2) Hadii qayb-qayb canshuur u bixiye (instalment payer) aan laga rabin inuu soo gudbiyo qiyaas canshuureed siyaabo la xiriira arrimaha ku cad faqradda 1-aad ee Qodobkaan awggeed, Wasaaraddu:

b) waa inay qiyaasta canshuurta shakhsiga uu bixinayo sanad canshuureedka, taas oo lagu saleeyn karo canshuurtii laga rabay inuu bixiyo sanad canshuureedkii hore oo loo kordhiyay si habboon oo ay Wasaaraddu u aragto; iyadoo

t) la wadaagaysa qayb-qayb canshuur u bixiyaha wargelin qoraal ah oo sheegaya qiyaasta Wasaaradda iyo sida loo xisaabiyay.

3) Haddii Wasaaraddu gudbiso wargelinta ku cad faqradda 2-aad ee Qodobkan, si waafaqsan Qodobka 97-aad qiyaasta canshuurta ee uu bixinayo shakhsigu sanad canshuureedka waa inta ay qiyaastay Wasaaraddu.

Qodobka 100-aad
Hal Mar Shubista Canshuurta Waqtiga Wareejinta Ama Lacag Helidda

1) Shakhsi kasta oo milkiyadda hanti ma guurta ah oo kutaalla Soomaaliya iska wareejinaaaya waa inuu sodon (30) maalmood gudahooda kadib marka uu dhaqan- galo heshiiska lagu wareejinayo milkiyadda hantidaas u gudbiyaa Wasaaradda warbixin muujinaysa qiyaasta lacageed ee lagu darayo xisaabinta dakhligiisa canshuurgalka ah ee kasoo galaya hantida uu gacantiisa-ka-saaray. Warbixinta qiyaasta waa inay loo qoraa habka iyo foomka ay Wasaaraddu tilmaamay. Haddii aysan Wasaaraddu ku qancin qiyaasta, dib ayay wax uga badali kartaa iyadoo cuskanaysa Qodobka 50-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkiisa).

2) Marka warbixinta qiyaasta lacagta ee ku cad faqradda 1-aad ee Qodobkan loo gudbinaayo Wasaaradda, waa in shakhsiga hantida iska wareejinaaya bixiyaa canshuur halmar la wada shubaayo oo la eg:

b) marka shakhsigu Dalka degaan kuyahay, boqolkiiba shan (5%) ee lacagta la qiyaasay inay ku darsoontay dakhliga canshuurgalka ah; ama

t) marka shakhsigu aan Dalka degaan ku ahayn, boqolkiiba shan (5%) ee kororka faa'ido ee la qiyaasay.

3) La-wareegaha hantida maguurtada ah waxa uu hal mar bixin karaa canshuurta isaga oo ka wakiil ah wareejiyaha, iyadoo qaddarta lacageed ee uu bixinaayo ay Wasaaraddu go'aaminayso. Qaddarta lacageed ee la sheegay waa in aysan ka badan boqolleyda lagu cayimay faqradda 2-aad ee Qodobkan oo lagu dhuftay boqolkiiba todobaatan (70%) ee lacagta hantida lagu iibiyay. Si arrinkaan loo dhaqangeliyo, la wareeguhu wuxuu canshuurta ka jari karaa lacagta hantida lagu iibiyay ee uu bixinaayo. Faqradaha 5-aad iyo 6-aad ee Qodobka 93 (dib lacag uga helida wareejiyaha) ayaa lagu dabaqaaya canshuur kasta ee uu bixiyo la-wareegaha hantida.

4) Wasaaraddu waa inay siisaa wareejiyaha hantida iyo la wareegahaba shahaado qoraal ah oo caddaynaysa inay u hoggaansameen faqraddaa 2-aad ama 3-aad ee Qodobkan. La-wareeguhu xaq uma lahaanaayo inuu isticmaalo hantida ma guurtada ah, halka milkiyaddiisa ku aadan hantida lagu wareejiyay aan la aqoonsanayn, walibana aan la diiwaan gelin karin iyada oo aan la soo saarin shahaadadaas. Canshuurta loo bixinayo si waafaqsan farqadda 2-aad waa rahan dulsaaran hantida ma guurtada ah si waafaqsan Qodobbada 64-aad, 65-aad iyo 66-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkood).

5) Haddii:

b) hantida ma guurtada ah ee la wareejinayo ay hoostagayso faqrad-hoosaadka (t)(ii) ee qeexitaanka "hanti ma guurto ah" ee ku xusan Qodobka 2-aad; walibana

t) xili ka mid ah labadii sano ee ka horeysay wareejinta uu wareejiyuhu (oo ay weheliyaan shakhsiyaad ay xiddid yihiin) lahaa boqolkiiba labaatan iyo shan (25%) ama in ka badan ee milkiyadda asaasiga ah ee hay'adda hey'sata

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

heshiis kiro macdan qodis, heshiiska wadaagga soo saarista shidaalka ama hanti ma guurta ah ee kutaalla Soomaaliya; hay'addaas waxa ay si wadajir ah iyo si kali ahba (jointly and severally) masuul ugula tahay wareejiyaha iyo la-wareegaha bixinta canshuurta iyo u hoggaansanaanta shuruudaha ku xusan faqraddaha 1-aad, 2-aad iyo 3-aad ee Qodobkan.

6) Haddii:

b) shakhsi aan Dalka degaan ku ahayn ay lacag ka soo gasho ganacsiga hawlgelinta gaadiid dhulka, badda iyo cirka ama kiraynta gaadiidkaas;

t) qayb ganacsigaasi ka mid ahna aan lagu fulinin iyadoo la isticmaalaayo xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed ee shakhsigu leeyahay; sidoo kalena

j) lacag-bixintaas laga helay qaadidda iyo kiraynta ku xusan Qodobka 79(2)(s), Wasaaraddu waxa ku waajibin kartaa shakhsigaas inuu bixiyo canshuurta dakhliga oo u dhiganta boqolkiiba shan (5%) lacagaha uu qabtay ee guud (gross payments), isagoo usoo shubaaya canshuurta si halmar ah.

7) Baabuurka, markabka ama diyaaradda loo isticmaalay qaadista ama la kireeyay ee ku xusan faqradda 6-aad ee Qodobkan lagama saari karo goob furdo ah ilaa ay soo bandhigaan shahaado canshuureed oo ay soo saartay Wasaaraddu taas oo sheegaysa in canshuurtii ku waajibtay shakhsiga leh ganacsigaas la bixiyay ama wax canshuur bixin ah in aan laga rabin shakhsiga leh ganacsigaas.

8) Wareejiyaha milkiyadda hanti ma guurta ah ama shakhsiga aan Dalka deegan ku ahayn ee ka ganacsada hawlgelinta ama kiraynta gaadiid dhul, bad ama cir kaas oo ay ku waajibtay in uu halmar shubo canshuurta sida uu dhigayo Qodobkan waxa uu xaq u yeelanayaa u-tixgelin canshuureed (tax credit) oo u dhiganta canshuurta uu halkamar shubay ee sanad canshuureedka waajibaadkiisa canshuureed dhashay.

QAYBTA IV
CANSHUURTA LAGU BIXINAYO QIIMAYNTA

Qodobka 101-aad
Warbixinta Xisaab-canshuureedka Dakhliga

1) Canshuurbixiye kasta waa inuu u soo gudbiyaa Wasaaradda warbixinta

xisaab canshuureedka dakhliga (return of income) ee sanad canshuureedka. Guud ahaan, warbixinta xisaab canshuureedka dakhliga waa in la soo gudbiyaa 31-da Maarso ee sanadka dhamaaday kadib. Haddii sanad canshuureedka canshuurbixiyuhu uu ku beegmi waayo dhamaadka sanadka kalandarka (Janaayo - Diseembar), waa in canshuurbixiyahaas uu soo gudbiyaa warbixinta xisaab canshuureedka dakhliga maalinta 30-aad kadib dhamaadka sanad canshuureedkiisa. Qodobka 102-aad waxa uu dhigayaa wixii ka reebban faqraddan.

2) Warbixinta xisaab canshuureedka dakhliga waa in:

b) loo qoraa qaabka iyo foomka ay Wasaaraddu go'aamiso, kuna caddahay:

i. dakhliga qiimeyngalka ah ee sanad canshuureed shakhsiga ka soo galaa shaqo, gacansi iyo/ama maalgashi kasta iyo isha dakhligaas;

ii. dakhliga canshuurgalka ah ee shakhsiga ee sanadkaas iyo canshuurta ku waajibtay ee la xiriirta dakhligaas si waafaqsan Qodobka 9(1)(b);

iii. canshuur kasta oo uu shakhsigu sanadkaas ku bixiyay nidaamyada ay kamidyihiin canshuur ka-jaris, qeyb-qeyb u-bixin ama qiimayn ku bixin taasoo ku heli karo u-tixgelin canshuur (tax credit) si waafaqsan Qodobbada 96-aad, 97- aad ama 100-aad ee Sharcigan ama Qodobka 49-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkiisa);

iv. qadarta canshuureed ee sanadkaas aan weli la bixin oo loo xisaabinayo wadarta canshuurta lagu sheegay farqad-hoosaadka (ii) oo laga jaray canshuurtii hore loo bixiyay oo lagu sheegay faqrad-hoosaadka (iii); iyo

v. macluumaad kasta oo kale oo ay Wasaaraddu go'aamiso; iyadoo

t) ay ku lifaaqanyihiin:

i. shahaado kasta oo canshuur ka-jaris ee la siiyey shakhsiga si waafaqsan Qodobka 94-aad oo la xiriirta lacagaha uu shakhsigu helay sanadkaas gudahiisa;

ii. bayaan kasta ee shakhsigu la siiyo ee ku cad Qodobka 40(3) ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax-kabeddelkiisa); iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

iii. macluumaad kasta oo kale ee ay Wasaaraddu go'aamiso.

Qodobka 102-aad
Shakhsiyaadka Aan Laga Rabin Soo Gudbinta Warbixinta Xisaab Canshuureedka Dakhliga

1) Haddii Wasaaraddu aysan si kale ogaysiis qoraal ah ugu go'aamin ama shakhsigu dooran inuu warbixin xisaab canshuureed dakhli soo gudbiyo, warbixinta xisaab canshuureedka dakhliga ee sanad canshuureed lagama rabo:

b) shakhsi Dalka degaan ku ah:

i. oo aan lahayn ama helin dakhli canshuurgal ah sanadkaas si waafaqsan Qodobka 9(1)(b); ama

ii. oo dakhligiisa canshuurgalka ee sanadka uu yahay oo keliya dakhli ka soo gala shaqo islamarkaasna canshuurta isha lacag-bixinta looga jaro si waafaqsan Qodobka 90-aad; ama

t) shakhsi aan Dalka degaan ku ahayn oo aan lahayn ama helin dakhli canshuurgal ah sanadkaas si waafaqsan Qodobka 9(1)(a).

Qodobka 103-aad
Qiimaynta iyo Canshuur Bixinta

1) Marka la soo gudbiyo iyada oo loo hoggaansamaayo Qodobka 101-aad, warbixinta xisaab canshuureedka dakhliga waxaa loo qadarinayaa is-qiimayn waafaqsan Qodobka 48-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax- kabeddelkiisa) waxaana dib wax uga badali kara Wasaaradda sida uu tilmaamay Qodobka 50-aad ee Sharciga Maamulka Dakhliga ee dhaqan-galka ah (ama wax- kabeddelkiisa).

2) Canshuurta ay tahay in la bixiyo ee ku cad is-qiimeynta lagu sheegay faqradda 1- aad ee Qodobkan waxa la bixinayaa taariikhda ay waajibka tahay in Wasaaradda loo soo gudbiyo warbixinta xisaab canshuureedka dakhliga (eeg Qodobbada 89(2)(j) iyo 101-aad).

CUTUBKA X
BURINTA, KALA GUURKA IYO DHAQAN GALKA SHARCIGAAN

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 104-aad
Iswaafajinta Wax Ka- Bedellada

1) Qodobbada, faqradaha iyo jadwallada shuruucda ku xusan Jadwalka Lixaad waa la baabi'iyay, la bedelay gebi ahaanba ama wax-ka-beddelid ayaa lagu sameeyey si loo xaqiijiyo dejinta iyo dhaqan-gelinta Sharcigan.

2) Xeer-nidaamiyeyaasha la xiriira qodobbada, faqradaha ama jadwallada lagu sheegay faqradda 1-aad ee Qodobkan ee dhaqangalka ah marka Sharcigan la ansixiyo waxay sii ahaanayan dhaqangal. Xeer-nidaamiyeyaashaas waxay usii shaqaynayaan sidii in loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ilaa lagu beddelayo ama lagu baabi'inaayo xeer-nidaamiyeyaal loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan. Hase yeeshee, waxaa la joojinaaya isticmaalka xeer-nidaamiyeyaasha aan waafaqsanayn Sharcigan. Qodobkan dhexdiisa, xeer-nidaamiyeyaal waxaa ka mid ah xeerarka, go'aannada, amarrada iyo ogeysiisyada.

Qodobka 105-aad
Xilliga Kalaguurka

1) Iyadda oo la raacayo Qodobkan, qodobbada, faqradaha iyo jadwallada shuruucda ku xusan Jadwalka Lixaad (oo halkaan kadib loogu yeerayo "sharcigii hore") waxay u sii shaqaynayaan sidii loo ansixiyay iyada oo aan waxba laga beddelin marka lagu dabaqaayo xilliyada iyo xaaladaha ka horeeyay taariikhda uu Sharcigani dhaqangalay.

2) Foomamka iyo dukumeentiyada kale ee loo isticmaali jiray sharcigii hore waxa loo sii isticmaali karaa Sharcigan. Tixraac kasta oo foomamkaas ah iyo dukumeentiyadaas ku xusan oo la xiriira qodobbo iyo faqrado katirsan sharcigii hore waxaa loo tixgelinayaa inay tixraacayaan qodobbada iyo faqradaha u dhigma ee ku qoran Sharcigan.

3) Sharcigii hore ayaa lagu sii dabaqayaa:

b) waajibaadka canshuureed ee la xiriira sanad canshuureedka dhamaanaya ka hor taariikhda dhaqangalka Sharcigan, oo ay kujiraan soo gudbinta warbixinta xisaab canshuureedka iyo xisaabinta canshuurta waajibtay; iyo sidoo kale

t) hawlaha iyo talaabooyinka maamul iyo sharci, oo ay kujiraan dacwadaha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maxkamadeed oo bilaawday ka hor taariikhda dhaqangalka Sharcigan.

4) Canshuurta waajibtay ee la xiriirta sanad canshuureed kasta oo dhamaanaya ka hor taariikhda dhaqangalka Sharcigan waxaa lagu soo uruurin karaa talaabooyin maamul iyo sharci oo cusub oo la bilaabay iyadoo la adeegsanaayo Sharcigan. Talaabooyinka maamul iyo sharci ee cusub oo loo bilaabay iyadoo la adeegsanaayo Sharcigan si loo soo uruuriyo canshuur baaqatay ma saamayn doonaan talaabooyinka maamul iyo sharci oo horay loo bilaabay oo lagu soo uruurinaayo canshuuraha baaqday.

5) Haddii xaaladda markaas jirta u baahato, marka Sharcigani tixraacayo "Sharcigan" ama qodobbo ama faqrado ka mid ah "Sharcigan," waxa loo fahmayaa inuu tixraacayo sharcigii hore ama qodobbo ama faqrado ka mid ah sharcigii hore.

6) Haddii kororka faa'ido ee laga helo gacan-ka-saarista hanti jirta taariikhda dhaqangalka Sharcigan aan la canshuuri laheyn haddii gacan-ka-saarista hantidaas ay dhici lahayd xilliga sharcigii hore uu dhaqangalka ahaa balse la canshuuraayo si waafaqsan Sharcigan, hantidaas waxaa loo nisbaynayaa kharash udhigma qiimaha suuqa ay ka joogto hantidaas taariikhda dhaqangalka Sharcigan.

7) Xeer-nidaamiyeyaal loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan ayaa go'aamin kara tallaabooyin kalaguur oo dheeri ah oo la xiriira hirgelinta Sharcigan. Tallaabooyinkas waxaa ka mid noqon kara kuwa dib-u-dhigi kara ama wax-ka-beddelli kara habka dhaqan-gelinta qodobbo, faqrado ama jadwallo Sharcigan ka mid ah, balse tallaabooyinkaas kalaguur ah waxa ay jiri karaan oo keliya muddo aan ka badnayn shan (5) sanadood.

Qodobka 106-aad
Dhaqan Galka Sharciga

Sharcigaan waxa uu dhaqan gelayaa marka uu ansixiyo Baarlamaanka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, uuna Saxiixo Madaxweynaha JFS, laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuhiyadda Federaalka Soomaaliya.

JADWALLADA

JADWALKA KOWAAD: BOQOLLEYDA CANSHUURTA (TAX RATES)

(Qodobka 9)

Qodobka 1-aad

Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Shakhsiyaadka Dabiiciga (Rates of Income Tax for Individuals)

1) Iyadoo loo hoggaansamaayo faqradda 2-aad ee Qodobkaan iyo Jadwalka Labaad ee Sharcigan, dakhliga canshuur-galka ah ee sanad canshuureed soo gala shaksi dabiici ah ee Dalka degaan ku ah waxa lagu canshuuraya boqolleyda ku xusan jaantuska socda:

Lr.	Dakhliga Canshuur-galka ah (Sanadle)	Canshuurta Laga Bixinayo
1.	Dakhliga aan ka badnayn $1,200 USD	Wax canshuur ah lagama rabo
2.	Dakhliga u dhexeeya $1,201 USD ilaa $6,000 USD	Boqolkiiba lix (6%)
3.	Dakhliga u dhexeeya $6,001 USD ilaa $18,000 USD	$288 USD oo lagu daray boqolkiiba laba iyo toban (12%) oo lagu dhuftay inta ka badan $6000 USD
4.	Dakhliga ka badan $18,000 USD	$1,788 USD oo lagu daray boqolkiiba siddeed iyo toban (18%) oo lagu dhuftay inta ka badan $18.000 USD

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2) Dakhliga canshuur-galka ah ee sanad canshuureed soo gala shakhsi dabiici ah ee Dalka degaan ku ah oo ay da'diisu ka-yar tahay siddeed iyo toban (18) sanno dhamaadka sanadka waxa lagu canshuurayaa boqolkiiba labaatan (20%) oo ah boqolleey siman, marka laga reebo markii Wasaaraddu:

b) ku qanacdo in dhammaan lacagaha xisaabta lagu darsaday (si toos ah ama si dadban) marka la xisaabinaayay dakhligaas ay yihiin kuwa u hoggaansan nidaamka eex la'aanta ah (arm's length standard) (eeg Qodobka 37-aad); walibana

t) ay qoraal ahaan ku xaqiijisay in shuruuda ku qoran farqad-hoosaadka (b) lasoo buuxiyay.

3) Marka dakhliga canshuur-galka ah ee sand canshuureed soo gala shakhsi dabiici ah ee Dalka degaan ku ah ay ku jiraan kororka faa'ido (gains) ee shakhsigu ka helay gacan-ka-saarista hanti maalgashi ee canshuur-gal ah ama lacag-bixin hawlgab oo halmar si duuduub ah looga helay sanduuqa hawlgab ee la aqoonsanyahay:

b) dakhliga canshuur-galka ah ee aan ka badnayn $18,000 USD waxaa lagu canshuurayaa boqoleyda ku xusan faqradda 1-aad ee Qodobkan; iyadoo

b) dakhliga canshuur-galka ah ee ka badan $18,000 USD lagu canshuurayo:

i. boqolkiiba shan iyo toban (15%), iyada oo aysan ka badan karin cadadka dhabta ah ee kororka faa'ido (gain) ama lacag-bixinta hawlgab ee la helay; halka

ii. wixii dakhli ah ee intaas kabadan lagu canshuuraayo boqolkiiba siddeed iyo toban (18%).

4) Dakhliga canshuur-galka ah ee shakhsi dabiici ah ee aan Dalka degaan ku aheyn sanad canshuureed waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba siddeed iyo toban (18%) oo ah boqolleey siman.

Qodobka 2-aad
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Ammaanooyinka (Rate of Income Tax for Trusts)

Dakhliga canshuur-galka ah ee Ammaanooyinka ee sanad canshuureed waxa lagu canshuuraya boqolkiiba labaatan iyo lix (26%) oo ah boqolleey

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

siman.

Qodobka 3-aad
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Shirkadaha (Rate of Income Tax for Corporations)

Dakhliga canshuur-galka ah ee Shirkaddaha ee sanad canshuureedka waxa lagu canshuuraayaa boqolkiiba shan iyo toban (15%) oo ah boqolleey siman.

Qodobka 4-aad
Boqolleeyda Canshuurta Dakhliga ee Lagu Dabaqaayo Xarun Ganacsi oo Joogta ah ee Soomaaliyeed (Rates of Income Tax for Somali Permanent Establishments)

1) Dakhliga canshuur-galka ah ee sanad canshuureed soo gala xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed waxaa lagu canshuuraya mid lamid ah boqolleeyda canshuurta dakhliga Shirkaddaha ee ku cad Qodobka 3-aad ee Jadwalkaan.

2) Dakhliga dibadda loo diray sanad canshuureed ee xarun ganacsi oo joogta ah ee Soomaaliyeed waxaa lagu canshuuraya boqolleeyda canshuureed ee ku cad faqradda (1)(t)(i) ee Qodobka 5-aad ee Jadwalkan.

Qodobka 5-aad
Boqolleeyda Canshuurta Isha Lacag-bixinta Lagu-jaro (Rates of Withholding Tax)

1) Boqolleyda canshuurta isha lacag-bixinta lagu jaro ee la xiriirta lacag-bixinnada ku xusan Qeybta II ee Cutubka IX ee Sharciga waa sidaan:

b) lacag-bixinnada lagu dabaqaayo Qodobka 90-aad ee Sharciga (dakhliga shaqada):

i) haddii uu yahay canshuur-laga-jare (withholdee) Dalka degaan ku ah, waxaa lagu canshuurayaa boqolleeyda canshuurta dakhliga ee lagu dabaqo shakhsiyaadka dabiiciga ah ee lagu cadeeyay faqradda 1-aad ee Qodobka 1- aad ee Jadwalkaan; iyadoo

ii) haddii uu yahay canshuur-laga-jare (withholdee) aan Dalka degaan ku ahayn lagu dabaqaayo boqolleeyda canshuurta dakhliga ee lagu dabaqo shakhsiyaadka dabiiciga ah ee lagu cadeeyay faqradda 1-aad ee

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 1- aad ee Jadwalkaan.

t) lacag-bixinnada lagu dabaqaayo Qodobka 91-aad (investment returns):

i. haddii ay tahay faa'idada saamiga (dividend), waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba shan (5%);

ii. haddii ay tahay faa'idada ka dhalata qaamaha (returns on debt claims), waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba toban (10%);

iii. haddii ay tahay kiro uu shakhsi Dalka degaan ku ah ka helo hanti maguurta ee Soomaaliya kutaala, waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba shan (5%); iyo

iv. haddii ay tahay kiro nooc kale ah, waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba toban (10%); sidoo kalana

v. hadii ay tahay khidmadda kheyraadka dabiiciga ah ama khidmadda xuquuqda milkiyadda (royalty), waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba shan iyo toban (15%); iyadoo

j) lacag-bixinnada lagu dabaqaayo Qodobka 92-aad (service fees):

i. haddii ay tahay khidmadaha adeegga ee lagu sheegay Qodobka 92(1)(b), waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba toban (10%);

ii. haddii ay tahay khidmadaha adeegga ee lagu sheegay Qodobka 92(1)(t), waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba toban (10%); sidoo kalana

iii. haddii ay tahay lacagaha lagu iibsado caymiska (premium) ee lagu sheegay Qodobka 92(1)(t), waxaa lagu canshuurayaa boqolkiiba shan (5%).

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

JADWALKA LABAAD: CANSHUURAHA LA-FUDUDEEYEY (SIMPLIFIED TAXATION)

(Faqradda 4-aad ee Qodobka 9-aad)

Qodobka 1-aad

Mabaadi'da Habraaca Canshuuraha La-fududayeyay

1) Jadwalkani waxa uu dejinayaa saldhiga Sharci ee ogolaanaya in wax laga beddelo, iyadoo loo maraayo xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, habraaca canshuurista shakhsiyaad Dalka deegaan ku ah ee u qalma, isagoo:

b) ogolaanaya in canshuur xisaabinteeda lagu saleeyay qiyaas dakhliyeed (presumptive tax -) lagu soo rogi karo shakhsiyaadka dakhligooda canshuur-galka ah uu ku jiro dakhli ka yimid noocyo ganacsi ee lagu cayimay xeer-nidaamiye; walibana sidoo kale

t) ogolaanaya in la dabaqo hab-xisaabeedka caddaanka ah ee wax laga beddelay (modified cash basis) marka la xisaabinayo dakhliga ka soo xarooda ganacsiyadda lagu cayimay xeer-nidaamiye.

2) Marka ay jiraan meelo aan waxba laga beddelin iyadoo loo maraayo xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan oo dhaqan-gelinaaya ujeedooyinka Jadwalkaan, xeerarka caadiga ah ee uu Sharcigani dejiyay ayaa la dabaqayaa.

Qodobka 2-aad

Xeer-nidaamiyaha Habraaca Canshuuraha La-fududayeyay

1. Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan oo dhaqan-gelinaaya ujeedooyinka Jadwalkaan ayaa lasoo saari doona, kaas oo dejinaaya arrimo ay ka mid yihiin, balse aan ku ekayn:

b) shakhsiyaadka iyo ganacsiyada u qalma iyo kuwa aan u qalmin; shuruudaha daruuriga ah, iyo habraaca canshuuraha oo ay u hoggansaamayaan; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

t) shuruudaha ay tahay in loo hoggaansamo, wax-ka-beddellada la oggolyahay, iyo sida loogu dabaqayo hab-xisaabeedka caddaanka ah ee wax laga beddelay (modified cash basis) shakhsiyaadkaad ay ka midyihiin shakhsiyaadka Dalka deegaanka ku ah iyo shuraakooyinka.

JADWALKA SADDEXAAD: DAKHLIGA LA CANSHUUR DHAAFAY (EXEMPT AMOUNTS)

(Qodobka 15)

1) Dakhliga Dowladda Federaalka, Dowlad Goboleedyada iyo Dowladaha Hoose, oo aysan kujirin dakhliga ay ka helaan howlaha si dadban ula xiriira shaqadooda Dowladeed.

2) Ilaa iyo inta uu waajibinaayo heshiiska caalami ah oo Soomaaliya looga baahanyahay inay u hoggaansanto:

b) dakhliga hay'adaha iyo ururada caalamiga ah;

t) mushaharka iyo gunooyinka kale ee wakiilada dublamaasiyadda iyo qunsuliyaddaha dawladaha shisheeye ku helaan hawlaha la xiriira shaqooyinkooda; iyo

j) mushaharka iyo gunooyinka saraakiisha iyo shaqaalaha Qaramada Midoobay iyo hay'adaheeda gaarka ah iyo sidoo kale kuwa hay'adaha caalamiga ah ka helaan hawlaha la xiriirta shaqooyinkooda.

JADWALKA AFARAAD: HANTIDA QIIMO-DHACDA (DEPRECIABLE ASSETS)

(Qodobka 20
Qodobka 1-aad)
Ujeedooyinka Jadwalkan

Jadwalkani waxa uu dejinayaa saldhiga Sharci ee ogolaanaya in xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, uu si waadix ah u faah-faahiyo xeerarka canshuureed ee hagaya kala soocida, isu gaynta, iyo qiimo dhaca hantida loo isticmaalo ganacsiga.

Qodobka 2-aad
Xeer-nidaamiyaha Ku-aadan Sida Loola-dhaqmaayo Hantida Qiimo Dhacda

1. Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan iyo dhaqan-gelinaaya ujeedooyinka Jadwalkaan ayaa lasoo saari doona, kaas oo qeexi doona xeerarka la xiriira sida loola dhaqmaayo hantida qiimo dhacda. Xeer-nidaamiyahan ayaa nidaamin doona arrimo muhiim ah oo ay ka mid yihiin:

b) kala soocidda iyo isu geynta hantida qiimo-dhacda (classifying assets);

t) xisaabinta iyo oggolaanshaha qaddarta qiimo dhaca loo ogol yahay (depreciation calculation);

j) go'aaminta qiimaha hoos u dhaca ee ee koox hanti ah oo isku nooca (depreciation basis); iyo

x) sida loola dhaqmaayo gacan-ka-saarista hantida qiimo-dhacda (asset disposal).

JADWALKA SHANAAD: QIIMAYNTA DHEEFAHA (QUANTIFICATION OF BENEFITS)
(Qodobka 32)
Qodobka 1-aad
Ujeedooyinka Jadwalkan

Jadwalkani waxa uu dejinayaa saldhiga Sharci ee ogolaanaya in xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, uu si waadix ah u faah-faahiyo xeerarka canshuureed ee hagaya qiimaynta (quantification) dheefaha la siiyo shaqaalaha ama xubnaha kale ee katirsan hay'ad, oo ay ku jiraan gaadiid, deymo, iyo hoy.

Qodobka 2-aad
Xeer-nidaamiyaha La-xiriira Sida Loo Qiimeeyo Dheefaha

1. Xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan iyo dhaqan-gelinaaya ujeedooyinka Jadwalkaan ayaa lasoo saari doona, kaas oo qeexi doona xeerarka la xiriira sida loo qiimaynaayo (quantification) manfacyada/dheefaha

la siiyo shaqaalaha ama xubnaha kale ee katirsan hay'ad. Xeer-nidaamiyahan ayaa nidaamin doona arrimo muhiim ah oo ay ka mid yihiin:

b) qiimaynta dheefaha gaadiid ee la siiyo shaqaalaha ama xubnaha kale ee katirsan hay'ad;

t) qiimaynta dheefaha daymeed ee la siiyo shaqaalaha ama xubnaha kale ee katirsan hay'ad;

j) xisaabinta dheefta hoy ee la siiyo shaqaalaha ama xubnaha kale ee katirsan hay'ad; iyo

x) qeexidda shaqaalaha u qalmda dheefta hoy.

JADWALKA LIXAAD: ISWAAFAJINTA WAX KA- BEDELLADA (CONFORMING AMENDMENTS)

(QODOBKA 104)

Qaybta I
Sharciga Canshuurta Toosan (Sharci Lr. 5 ee 5-ta Noofambar 1966)

Sharciga Canshuurta Toosan (Sharci Lr. 5 ee 5-ta Noofambar 1966) dhamaantiis ayaa la nasakhay.

Qaybta II
Wax-ka-bedelka Sharciga Maamulka Dakhliga (Sharci Lr. 13 ee 27-ka Oktoobar 2019)

Faqradaha Qodobka 3-aad waxaa lagu bedelay kuwaan soo socda:

1) Shuruucda dakhliga waxaa loo maamulayaa si waafaqsan Sharcigan.

2) "Sharci dakhli" waxa loola jeeda:

a) shuruucda soo socda:

i) Sharcigan;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ii) Sharciga Wax-ka-bedelka Sharciga Canshuuraha Furdooyinka (Sharci Lr. 21 ee 5-ta Febraayo 2020);

iii) Sharciga Canshuurta Dakhliga ee 2025;

iv) Sharciga Canshuurta Wadomarista (Sharci Lr. 4 ee 28 December 1965);

v) Sharciga Canshuurta Stambada (Sharci Lr. 6 ee 6 Disembar 1966);

vi) Sharci Canshuurta Gadidda (Sharci Lr. 2 ee 7 Janaayo 1984);

vii) Sharci Canshuurta Canshuurta Wax Soo Saarka (Sharci Lr. 3 ee 23 May 1985);

viii) Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Khayraadka Dhulka Hoostiisa (Sharci Lr. 10 ee 20-ka Maarso 2023); iyo

ix) Sharci kasta oo kale oo lagu daro liiska, iyadoo loo maraayo xeer-nidaamiye;

b) Hishiis kasta oo caalami ah oo lagu qeexay Qodobka 5-aad; iyo

c) Xeer-nidaamiye kasta oo loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 6-aad ee Sharcigan ama mid kamid ah shuruucda ku xusan xaraf (b) ee faqradaan.

Farqadda 1(a) ee Jadwalka Labaad waxaa loo beddelay sidaan soo socota:

a) marka ay timaado canshuurta dakhliga:

i) warbixinta canshuurta isha lacag-bixinta lagu jaro ee loo soo gudbiyo si waafaqsan Qodobka 93-aad ee Sharciga Canshuurta Dakhliga ee 2025;

ii) warbixinta qiyaasta dakhliga canshuur-galka ah ama warbixinta qiyaasta lacageed ee laga helay hantida gacanta-laga-saaray ee loo soo gudbiyo si waafaqsan Qodobbada 98-aad ama 100-aad ee Sharciga Canshuurta Dakhliga ee 2025; iyo

iii) warbixinta xisaab-canshuureedka dakhliga ee loo soo gudbiyo si

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

waafaqsan Qodobka 101-aad ee Sharciga Canshuurta Dakhliga ee 2025;

Qaybta III
Is-waafajinta Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Khayraadka Dhulka Hoostiisa (Sharci Lr. 10 ee 20-ka Maarso 2023) iyo Sharciga Canshuuraha Dakhliga

Wasiirka Maaliyadda waxa halkaan awood loogu siiyay inuu soo saaro Xeer-nidaamiye faah-faahsan oo la'isku waafijinaayo Sharciga Cashuuraha Dakhliga iyo Sharciga Lagu Hagayo Nidaam Maaliyadeedka Khayraadka Dhulka Hoostiisa (Sharci Lr. 10 ee 20-ka Maarso 2023) kadib marka la ansixiyo Sharciga Cashuuraha Dakhliga.

Qaybta IV
Sharciyada Kale

Qodobada ku jira sharci kasta oo kale oo ka hor imaanaya qodobada Sharcigani waa la baabi'yay.

SHARCI LR.38 **TAARIIKH: 11-DA MAAJO 2025**

SHARCIGA HAY'ADAHA MAALIYADDA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Faqradda 1aad iyo Faqradda 2aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 82aad, Faqradda 3aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 90aad, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay **XGGSH/0720/B11/25**, ku taariikheysan **11/05/2025**, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta''Hindise Sharciyeedka Hay'adaha Maaliyadda.

MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo sharcigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Sharciga Hay'adaha Maaliyadda.

Qodobka 2aad

Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

KAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
11 JUL 2025
Faduma Mohamed Dayib Saalih
ACAD _____ SAXIIX _____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

Madaxweynaha J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-051-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Gutale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

HINDISE-SHARCIYEEDKA SHARCIGA HAY'ADAHA MAALIYADDA

MAARSO 11, 2025

Table of Contents

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA *1*

CUTUBKA KOWAAD *2*

QODOBBO GUUD *2*

Qodobka 1aad: 2

Magaca Sharciga 2

Qodobka 2aad: 2

Qeexitaan 2

Qodobka 3aad: 13

Ujeeddooyinka Sharcigan 13

Qodobka 4aad: 13

Baaxadda 13

CUTUBKA LABAAD: *13*

SHATI- SIIN *13*

Qodobka 5aad: 13

Awoodda Shati- siinta 13

Qodobka 6aad: 13

Noocyada Shatiyada 13

Qodobka 7aad: 14

Mamnuucidda Ganacsi Shati La'aan ah 14

Qodobka 8aad: 14

Codsiga Shatiga 14

Qodobka 9aad: 15

Bixinta Shatiga 15

Qodobka 10aad: 17

Muddada Shatiga 17

Qodobka 11aad: 17

Diidmada Codsiga 17

Qodobka 12aad: 17

Soo-bandhigidda Shatiga 17

Qodobka 13aad: 17

Diiwaanka Hay'adaha Maaliyadda 17

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 14aad:..... 18
Awoodda Baarista Ganacsiga Sharci-darrada ah..... 18
Qodobka 15aad:..... 18
Xafiiska Wakiil Banki Shisheeye 18
Qodobka 16aad:..... 19
Bankiyada Islaamiga ah 19
CUTUBKA SADDEXAAD 19
XEERARKA TAXADDARKA IYO XADDIDAADDA KU DABBAQMAYA HAY'ADAHA MAALIYADEED..... 19
Qodobka 17 aad:..... 19
Shaqooyinka loo oggol yahay Bankiga 19
Qodobka 18 aad:..... 21
Raasamaalka ugu yar ee la bixinayo 21
Qodobka 19 aad:..... 21
Raasamaalka Waajibka ah 21
Qodobka 20 aad:..... 21
Hal-beegyada ku filnaanshaha raasamaalka waajibka ah 21
Qodobka 21 aad: 21
Shuruudaha raasamaalka waajibka ah 21
Qodobka 22 aad:..... 21
Shuruudaha hantida naqad-galka ah 21
Qodobka 23 aad:..... 22
Keydka lacagta caddaanka ah ee la dhigayo Bankiga Dhexe 22
Qodobka 24 aad:..... 22
Xaddidaadda milkiyadda saamiga ee hay'ad maaliyadeed..... 22
Qodobka 25 aad:..... 23
Shirkad milkiyad guud leh oo aan hawlgal ahayn..... 23
Qodobka 26 aad:..... 24
Shaacinta Saamileyda..... 24
Qodobka 27 aad:..... 24
Shuruudda iibsiga ama wareejinta saamiga muhiimka ah ee hay'ad maaliyadeed 24
Qodobka 28 aad:..... 25
Sababaha diidmada soo jeedinta kordhinta, iibsiga ama wareejinta saamiyada 25
Qodobka 29 aad:..... 25

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Shaacinta ku xad-gudubka qodobbo la xiriira saami muhiim ah 25
Qodobka 30 aad: 25
Waajibaadka kordhinta ama dhimista saamiga muhiimka ah ee hay'ad maaliyadeed 25
Qodobka 31 aad: *25*
Qodobka 32 aad: 26
Dhaqan-galka wareejinta, iibsiga ama midowga 26
Qodobka 33 aad: 28
Xaddidaadda Bixinta, Deymaha iyo Dammaanadaha 28
Qodobka 34 aad: 28
Xaddidaadaha Bixinta Faa'iidada Saamiyada 28
Qodobka 35 aad: 29
Xadiddaadda wax kala iibsiga ka dhexeeya hay'ad maaliyadeed iyo dhinac xiriir la leh 29
Qodobka 36 aad: 29
Xaddidaadda u Isticmaalka Saamiyada Rahan ahaan 29
Qodobka 37 aad: 30
Xaddidaadda Maal- gashiga 30
Qodobka 38 aad 30
Xaddidaadda Dhaqdhaqaaqyada Ganacsiga iyo Iibsashada Hantida Ma Guurtada Ah 30
Qodobka 39 aad: 31
Xaddidaadaha lacag-dhigashada u dhexaysa bankiyada 31
Qodobka 40 aad: 31
Xeerarka Taxaddarka iyo Hagayaasha 31
Qodobka 41 aad: 31
Hannaanka maareynta khataraha 31
Qodobka 42 aad: 32
Kala soocidda deynta iyo ka soo kabashadeeda 32
CUTUBKA AFARAAD *32*
MAAMULKA *32*
Qodobka 43 aad: 32
Waajibaadka saamilayda 32
Qodobka 44 aad: 33
Guddiga Maamulka Sare 33
Qodobka 45 aad: 33
Masuuliyadaha Guddiga Maamulka Sare 33

Qodobka 46 aad: 34
Xilkasnimada laga rabo xubnaha 34
Qodobka 47 aad: 35
Guddi-hoosaadyada Guddiga Maamulka Sare 35
Qodobka 48 aad: 35
Kulammada Guddiga Maamulka Sare 35
Qodobka 49 aad: 36
War-bixinta waajibka ah ee guddiga maamulka sare iyo fulinta 36
Qodobka 50 aad: 36
Shaacinta bah-wadaagta iyo danaha 36
Qodobka 51 aad: 37
Mas'uuliyadaha xubnaha maamulka fulinta ee hay'ad 37
maaliyadeed 37
Qodobka 52 aad: 38
Mamnuucidda Jagooyinka Badan 38
Qodobka 53 aad: 38
Ceeb-ka-saliimnimada guddiga maamulka sare, maamulka fulinta iyo saamilayda muhiimka 38
Qodobka 54 aad: 39
Dib-u-baarista guddiga maamulka sare, maamulka fulinta iyo saamilayda muhiimka ah 39
Qodobka 55aad: 40
CUTUBKA SHANAAD 40
XISAABAADKA, SHAACINTA WARBIXINNADA MAALIYADEED IYO HANTI- DHAWRKA DIBADDDA 40
Qodobka 57 aad: 40
Waajibaadka ilaalinta xisaabaadka 40
Qodobka 58 aad: 41
Soo gudbinta iyo shaacinta warbixin maaliyadeedka hay'adda maaliyadeed 41
Qodobka 59 aad: 42
Daabacaadda warbixinta sannadlaha ah 42
Qodobka 60 aad: 42
Xisaabinta wadajirta ee hay'ad maaliyadeed iyo shirkado hoos- yimaadda 42
Qodobka 61 aad: 43
Magacaabidda, xil ka qaadista iyo muddada xil- haynta hanti- dhawraha dibadda 43

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 62 aad: 45
Ku-wargelinta beddelidda hanti-dhawrka ee Bankiga Dhexe 45
Qodobka 63 aad: 45
Waajibka kalsooni-siinta hanti-dhawrka 45
Qodobka 64 aad: 45
Xayiraadda ka dhanka ah hanti-dhawrka dibadda 45
Qodobka 65 aad: 46
Hanti-dhawraha Gudaha 46
CUTUBKA LIXAAD *47*
KORMEERKA BANGIGA DHEXE EE HAY'ADAHA MAALIYADDA *47*
Qodobka 66 aad: 47
Awoodaha Kormeerka ee Bankiga Dhexe 47
Qodobka 67 aad: 48
Baaritaanka Rugta 48
Qodobka 68 aad: 48
Kormeer Wadajir ah 48
Qodobka 69 aad: 49
Kormeerka Shirkadaha Hoos-yimaada Shirkadda Milkiyadda Guud leh, Laamaha iyo Xafiisyada Wakiillada ee Hay'adaha Maaliyadda Soomaaliyeed ee laga Hirgeliyey Dal Shisheeye 49
Qodobka 70 aad: 50
Baaritaannada Gudaha Soomaaliya ee Hay'adda Kormeerka ee Waddan Shisheeye 50
Qodobka 71 aad: 50
Warbixinta Baaritaanka 50
Qodobka 72 aad: 51
Warbixinada Bankiga Dhexe 51
Qodobka 73 aad: 52
Daabacaadda Xaaladda Maaliyadeed ee Hay'adda Maaliyadda 52
Qodobka 74 aad: 52
Wada-shaqayn iyo Iskaashi 52
Qodobka 75 aad: 53
Tallaabo Sixitaan oo Degdeg ah 53
Qodobka 76 aad: 54
Awoodda Bankiga Dhexe ee Talasiinta iyo Jihaynta 54

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 77 aad: 56
Awoodaha Bankiga Dhexe ee Joojinta Shaqooyinka Hay'ad Maaliyadeed 56
Qodobka 78 aad: 56
Nidaamka Caymiska Dhigaalka 56
CUTUBKA TODDOBAAD *57*
TALLAABOOYINKA MAAMULKA IYO GANAAXYADA *57*
Qodobka 79 aad: 57
Ganaaxyada ka Dhanka ah Day'ad Maaliyadeed 57
Qodobka 80 aad: 59
Sababaha kala noqoshada shatiga 59
Qodobka 81 aad: *60*
Qodobka 82 aad: 60
Xayiraadaha ka Dhanka ah Xubnaha Guddiga Maamulka Sare, Maamulka Fulinta iyo Shaqaalaha 60
Qodobka 83 aad: 61
Ganaaxyada Lacageed 61
CUTUBKA SIDDEEDAAD *62*
QORSHAYAASHA SOO-KA-BASHADA EE HAY'ADAHA MAALIYADDA *62*
Qodobka 84 aad: 62
Soo-gudbinta qorshaha soo kabashada 62
Qodobka 85 aad: 62
Nuxurka qorshaha soo kabashada 62
Qodobka 86 aad: 63
Sababaha magacaabista maamule gaar ah 63
Qodobka 87 aad: Awoodaha maamulaha gaarka ah 64
Qodobka 88 aad: 66
Maaraynta hay'ad maaliyadeed ee maamule gaar ah 66
Qodobka 89 aad: 66
Waajibaadka maamulaha gaarka ah ee soo kabashada hay'ad maaliyadeed 66
Qodobka 90 aad: 67
Qaababka dib u soo kabashada hay'ad maaliyadeed 67
Qodobka 91 aad: 68
Raadsashada khubaro 68
Qodobka 92 aad: 68

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Mushaharka maamulaha gaarka ah iyo khubarrada 68
Qodobka 93 aad: 68
Dhammaystirka waajibaadka maamulaha gaarka ah 68
Qodobka 94 aad: 69
Iskaashiga hawlaha soo kabashada 69
CUTUBKA SAGAALAAD *69*
XARAASH *69*
Qodobka 95 aad: 69
Xaraash ikhtiyaari ah 69
Qodobka 96 aad: 70
Qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah 70
Qodobka 97 aad: 70
Meelaynta iyo bixinta Qaan-sheegashada 70
Qodobka 98 aad: 71
Dhammaystirka xaraashka ikhtiyaariga ah 71
Qodobka 99 aad: 71
Sababaha xaraashka khasabka ah 71
Qodobka 100 aad: 72
Hay'adda mas'uulka ah xaraashka khasabka ah 72
Qodobka 101 aad: 73
Faafinta go'aanka xaraashka khasabka ah 73
Qodobka 102 aad: Saamaynta magacaabista xaraashaha 73
Qodobka 103 aad: 74
Awoodaha xaraashaha 74
Qodobka 104 aad: 76
Gudbinta Qaan-sheegashooyinka 76
Qodobka 105 aad: 77
Lacag-siinta dhigtayaasha iyo deyn-bixiyayaasha kale 77
Qodobka 106 aad: 77
Luminta u-qalmitaanka hawlaha maamul ee hay'ad maaliyadeed 77
Qodobka 107 aad: 77
Guddiga maamulka sare waa inay bixiyaan deymaha hay'adaha maaliyadeed 77
Qodobka 108 aad: 78
Muddada uu xaraashku soconayo iyo ka warbixinteeda 78

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 109aad: 78
Haynta iyo hubinta buugaagta xisaabaadka ee xaraashaha 78
Qodobka 110 aad: 78
Fasixidda xaraashaha 78
Qodobka 111 aad: 79
Habka xaraashka kala- duwan 79
CUTUBKA TOBANAAD *79*
QODOBBO CIQAABEED *79*
Qodobka 112aad: 79
Dembiyada 79
CUTUBKA KOW IYO TOBONAAD *83*
QODOBBO KMA-DAMBEYS AH *83*
Qodobka 113aad: 83
Furitaanka, raridda, iyo xiritaanka rugaha ganacsiga 83
Qodobka 114aad: 84
Isticmaalka tignoolajiyadda marka ganacsiga la fulinayo 84
Qodobka 115aad: 84
Xadididda faa'iidada laga soo ceshanayo Maalgalinta bixintoodu daahday 84
Qodobka 116 aad: 85
Faragelinta celceliska faa'idada 85
Qodobka 117 aad: 86
Gelitaanka nidaamyada onlaynka ah 86
Qodobka 118aad: 86
Xasaanadda 86
Qodoboka 119aad: 86
Shaqo-u-xilsaarasho 86
Qodobka 120 aad: 87
Isticmaalka wakiillada 87
Qodobka 121 aad: 87
Diiwaannada iyo keydka 87
Qodobka 122aad: 88
U hoggaansanaanta ka hortagga lacag-dhaqidda iyo la- dagaallanka maal-gelinta argagixisada 88
Qodobka 123 aad: 89

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Tartanka furan 89
Qodobka 124 aad: 89
Xaddidaadda isticmaalka ereyga "banki" 89
Qodobka 125 aad: 90
Koontooyinka fadhiidka ah 90
Qodobka 126 aad: 91
Lacagaha laga tagey 91
Qodobka 127 aad: 91
Sir-qarin 91
Qodobka 128 aad: 92
Ilaalinta macaamiisha 92
Qodobka 129 aad: 92
Xayeysiiska marin-habaabinta lacag-dhigashada 92
Qodobka 130 aad: 93
Dokumentiyada elektaroonigga ah, isgaarsiinta iyo macluumaadka 93
Qodobka 131 aad: 94
Habka xallinta cabashooyinka 94
Qodobka 132 aad: 94
Xalliyaha cabashooyinka 94
Qodobka 133 aad: 94
Warbixin-siinta Bankiga Dhexe 94
Qodobka 134 aad: 95
Wadaagga macluumaadka amaahda 95
Qodobka 135 aad: 95
Isku- xiranka 95
Qodobka 136 aad: Hal-abuur 96
Qodobka 137 aad: 96
Fasaxa bankiga 96
Qodobka 138 aad: 97
Ururka hay'adaha maaliyadeed 97
Qodobka 139 aad: 97
Xiriirka Shuruucda kale 97
Qodobka 140 aad: 98
Qoraallada farsamada 98

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 141 aad: 98
Soo saarista wareegtooyinka iyo habraacyada 98
Qodobka 142 aad: 98
Xeer- nidaamiyayaasha 98
Qodobka 143 aad: 99
Qodobada dhaqangalka ku meel-gaarka ah 99
Qodobka 144 aad: 100
Baabi'in 100
Qodobka 145aad: 100
Dhaqan-gal 100

CUTUBKA KOWAAD
QODOBBO GUUD
Qodobka 1aad:
Magaca Sharciga

"Sharcigan waxaa lagu magacaabaa "Sharciga Hay'adaha Maaliyadda".

Qodobka 2aad:
Qeexitaan

Sharcigan gudihiisa haddii aan si kale loogu qeexin, ereyada soo socda wuxuu mid walba yeelanayaa macnaha ku hor qoran:

"Xiriirka la leh" waxaa loola jeedaa - marka loo eego hay'ad maaliyadeed - shirkad hoos timaadda hay'ad maaliyadeed ama shirkad ay hay'adda maaliyadeed hoos timaaddo ama shirkad ay si guud u wada hoos yimaaddaan hay'adda maaliyadeed;

"Raasamaal la qoondeeyay" marka loo eego banki ka yagleelan meel ka baxsan Soomaaliya oo laan ama shirkad hoos timaadda ku leh gudaha Soomaaliya, waxaa loola jeedaa raasamaal maaliyadeed oo loo qoondeeyay laantaas, iyo lacagaha kale ee uu sidaas u tixgeliyo Bankiga Dhexe;

"Bah-wadaag"

a) marka loo eego shirkad ama shirkado waxaa loola jeedaa:

i. shirkadda milkiyadda guud leh ama shirkaddeeda hoos timaadda;

ii. shirkadda hoos timaadda shirkadda milkiyadda guud leh;

iii. shirkadda leh milkiyadda guud shirkadda hoos timaadda;

iv. shirkadda milkiyadda guud leh ee aan u hawlgelayn sida shirkad hoos timaadda;

v. shirkad hoos timaadda shirkadda aan hawlgalka ahayn ee milkiyadda leh.

vi. Shirkad bah-wadaag la ah shirkadda milkiiyaddeeda leh oo aan hawlgal ahayn

vii. Shakhsi kasta oo si keligiis ah ama si wadaag ah gacanta ugu haya shirkad ama midowga shirkado ama bah- wadaagtooda marka loo eego shakhsi ahaan, waxaa loola jeedaa -1

viii. xubin kasta oo qoyskiisa ah;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQYALKA SAARE

ix. shirkad kasta ama shirkado kasta oo kale oo uu u maamulo si toos ah ama si dadban, isagoo keligii ah ama isaga iyo shurakadiisa; iyo

b) Qofkana waxa loo aqoonsanayaa inuu yahay xubin qoyska ah haddii uu yahay waalid, lammaane, walaal, ilmo, adeer, abti, eeddo, habaryar, ilmo waalid loo yahay (walaalku ama walaashu dhashay), aayo, adeer (hooyada qaba), ilmo waalid loo yahay (waalidkiis la qabo ama wax qaba), ilmaha uu korsaday/kafaalo-qaaday (sifo sharci ah lagu kafaalo-qaaday balse uusan jirin xiriir dhiig oo kala dhexeeya) qofka ay khusayso iyo haddii uu jiro ilmo la kafaalo-qaaday, labada waalid ee kafaalo-qaaday.

"Banki" waxaa loola jeedaa shirkad haysata shati ay ku qaban karto shaqo banki balse uusan ku jirin Bankiga Dhexe;

"Ganacsiga bankiyada" waxaa loola jeedaa ganacsiga:

- ka guddooma xubnaha dadweynaha lacag dhigaal ah oo ay dib ula bixi karaan marka ay rabaan ama dhammaadka muddo go'an ama ogeysiis ka dib;
- ka guddooma xubnaha dadweynaha lacag dhigaal ah iyo kala-bixid koontada socota (Current Account), aqbalaadda jeegagga; iyo furidda koontada maalgalinta (Investment Account)
- Ka shaqaysiiya lacagta lagu hayo bankiga ama koontada Socota, ama lacag kasta oo kale, iyadoo lagu bixinayo maalgalin ama qaab kasta oo kale oo aan Shareecada kahor-imanaynin, iyadoo masuuliyadda khatartuna ay saaran tahay sida hishiiska labada-dhinac uu qeexayo;

"Kooxda Bankiyada" waxaa loola jeedaa hay'ad maaliyadeed oo shati leh iyo shirkadaha hoos yimaadda, shirkadaha milkiyadda guud leh ee aan hawlgalka ahayn iyo shirkadaha hoos yimaadda shirkadaheeda milkiyadda guud leh ee aan hawlgalka ahayn;

"Buug" waxaa loola jeedaa diiwaan kasta, dokumenti ama diiwaan kale oo macluumaad iyo diiwaanka xisaabaadka, si kastaba ha loo ururiyee, oo la diiwaan-geliyay ama la keydiyay, ha ahaato qoraal, foom daabacan, muuqaal, habka elektaroonigga ah ama si kale;

" Hantiilaha Haa'idada" waxaa loola jeedaa shakhsiga -

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

- maamula adeeg-bixiyaha maaliyadeed ama shakhsiyad sharci ama isfahan; ama
- leh ama maamula macmiilka ama qofka wax kala iibsiga loo samaynayo iyo marka laba qof ama in ka badan ay wadaagaan lahaanshaha saamiyo isku shirkad ah, qof kastana uu noqdaa milkiile faa'iido ku leh tirada wadarta guud ee saamiyada shirkadda;

"Guddiga Maamulka Sare" waxaa loola jeedaa guddiga maamulka sare ee hay'ad maaliyadeed;

"Laan" waxaa loola jeedaa xarun kasta oo joogto ah oo aan ahayn xafiiskeeda guud, isla markaasna ay hay'adda maaliyadeed ku qabsato hawlaheeda gaancsiga ee gudaha ama dibadda Soomaaliya ;

"Banki aan lahayn faracyo" waxaa loola jeedaa adeegyadaa bankiga ama adeegyada hay'adaha maaliyadeed ee ay hay'ad maaliyadeed bixiso iyadoo aysan jirin dhisme xarun-laameed oo muuq ahaan u jira;

"Xarun-maaliyadeed Bulsho" waxaa loola jeedaa adeegyada xarun loo sameeyay in qaaraan rukumasho ah lagaga ururiyo xubnaha, ama sanduuq lacag horumaris ah laga siiyo xubnaha;

"Ganacsiga Xarun-maaliyadeed Bulsho" waxaa loola jeedaa:
- ganacsiga xubnaha laga ururiyo lacag rukumasho, ama sanduuqa lacago horumaris ah laga siiyo xubnaha; iyo
- arrimaha kale ee lagu qeexo Xeer-nidaamiyayaasha;

"Raasamaal" waxaa loola jeedaa raasamaal saamiyeed la bixiyay, ama haddii ay tahay hay'ad maaliyadeed oo lagu yagleelay meel ka baxsan Soomaaliya, raasamaalkeeda loo qoondeeyay;

"Bankiga Dhexe" waxaa loola jeedaa Bankiga Dhexe ee Soomaaliya oo lagu aasaasay Sharciga Bankiga Dhexe ee Soomaaliya;

"Shirkad" waxaa loola jeedaa -

- shirkad kasta oo lagu qeexay sharci qoran oo la xiriira shirkadaha oo wakhtigan dhaqan-gal ah, iyo shirkad kasta oo lagu yagleelay

  sama ku diiwaan-gashan sharci qoran oo dhaqan-gal ka ah Soomaaliya waxaana ka mid ah; shirkad kasta, ha ahaato mid lagu yagleelay, lagu sameeyay ama lagu aasaasay meel ka baxsan Soomaaliya; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

- hay'ad kasta oo lagu sifeeyay hay'ad maaliyadeed oo hoos timaadda sharcigan;

"Macmiil" waxaa loola jeedaa –

- cid kasta ama qof kasta oo isticmaala, isticmaalay ama laga yaabo inuu ku fikiro isticmaalka si toos ah ama si dadban mid ka mid ah alaabta ama adeegyada ay bixiso hay'ad maaliyadeed; iyo
- macmiilka hay'ad maaliyadeed;

"Xakameyn" waxaa loola jeedaa –

(a) Awood u lahaanshaha inuu, si toos ah ama si dadban, u saameeyo dhismaha xubnaha guddiga maamulka sare ee shirkad ama shirkado;
(b) haysashada, si toos ah ama si dadban, shakhsi ahaan ama iyadoo loo marayo shirkad milkiyad guud leh ama shirkado hoos yimaadda, ama si kaleba, wadarta guud ee boqolkiiba labaatan (%20) ama ka badan ee awoodda cod-bixinta ee shirkad ama shirkado, keligiis ha ahaado ama ha weheliyaan shuraako ama la-hawlgalayaasha kale ee shirkadda ama shirkadaha; ama
(c) iyadoo loo eegayo go'aaminta Bankiga Dhexe, marka qofku uu awood u leeyahay inuu saamayn weyn ku yeesho maamulka ama siyaasadda shirkad ama shirkado ku salaysan heshiis ama hab kasta oo kale, iyadoo aan loo eegin qaddarka lahaanshaha rasmiga ah, ama xuquuqda cod-bixinta;

"Raasamaalka Asaasiga ah" waxaa loola jeedaa saamileyda joogtada ah ee la soo saaray iyo saamiyada guud ee si buuxda loo bixiyay, ama xaaladda bankiyada lagu yagleelay dhul shisheeye, raasamaalka loo qoondeeyey, oo lagu daray dhammaan keydadka la shaaciyay, lagana jaray hantida aan la taaban karin;

"Amaah" macnaheedu waa ballan kasta oo lagu bixinayo qaddar lacag ah oo aan dulsaar lahayn ama kharashyada kale ee kadhalanaya qaddarkaas, sida dammaanad kasta oo la bixiyo, ama xuquuq kale oo lagu bixinayo qaddar lacag ah oon dulsaar lahayn;

"Maalgalin" macnaheedu waa bixinta lacag horudhac ah, ama heshiis qaab-kasta u dhexmara macaamilka iyo haya'ada maaliyadeed oo lagu sameeyay si waafaqsan Shareecada Islaamka, kaas oo ka mid ah heshiis iib ama iibsasho iyo bixinta dammaanadeeda, heshiis shuraako, ama heshiis kale oo u maalgelin

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ah;

"Hay'adda Tixraaca Amaahda" waxaa loola jeedaa hay'ad si gaar ah ugu xilsaaran ururinta, isku-dhafka, isu-geynta iyo iibinta xogta halbeegga amaah-celinta ee shakhsiyaadka iyo shirkadaha;

"Ganacsiga Hay'adda Tixraaca Amaahda" waxaa loola jeedaa –

a) Ganacsiga ururinta, isku-xirka, isu-geynta iyo faafinta xogta halbeegga amaah-celinta ee shakhsiyaadka iyo shirkadaha; iyo
b) Hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Koontada Socota" waxa loola jeedaa koonto uu bankigu ku hayo magaca, ama magaca uu u qoondeeyay macmiilka bankiga, kaas oo lacag lagu bixiyo ama faa'iido ugu jirto macmiilkaas, iyo jeegagga, kambiyaalaha, xawilaadaha iyo dhaqdhaqaaqyada kale ee bankiyeed ee lagu sameeyo amarka macmiilka:

"Lacag-dhigasho" macnaheedu waa lacag la aqbalo ama la bixiyo si waafaqsan Shareecada

1. oo ku saleysan shuruudo aan dulsaar lahayn oo lagu soo celin doono codsiga macmilka ama waqti dambe ama xaalado lagu heshiiyay; ama
2. lacag-dhigasho maalgalin, macmilka dhigtay hay'ada maaliyadeed ayadoo ujeedadu tahay in laqaybsado faa'ido iyo khasaaro; iyo
3. aan la xiriirin bixinta hantida ama adeegyada hoos yimaadda qandaraaska maalgalinta iibka, kiraynta, ama amniga dhigaalka fulinta qandaraaska maalgalinta; iyo tixraac kasta oo ku jira sharcigan oo la xiriira qaadashada ama samaynta lacag-dhigasho waa in loo macneeyaa si tan waafaqsan;

"Ganacsiga Maal-gelinta Horumarka" waxaa loola jeedaa –

a) Ganacsiga bixiya raasamaal halis badan geli kara oo la xiriira mashaariicda horumarinta dhaqaale ee aan macaash-doonka ahayn;

iyo

b) Hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Madaxa" waxaa loola jeedaa qof kasta oo haya jagada agaasinka shirkadda magac kasta ha loogu yeero e, waxaana ka mid ah qofka guddiga maamulka sare ay siiyeen awoodda ah inuu ku-sime noqdo haddii agaasimuhu awoodi waayo tegitaanka kulammada;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

"Keydadka la shaaciyey" waxaa loola jeedaa dhammaan keydka lagu abuuray ama lagu kordhiyay saami-kororka, faa'idada la hayo (ka dib marka laga jaro dhammaan kharashyada, lacagta dhitada ah ee loo dhigay si loogu daboolo karashaadka ama dhacdooyinka maaliyadeed ee mustaqbalka dhici kara, canshuuraha iyo faa'iida- qeybsiga sannadlaha ah) iyo keydka guud, haddii keydka la shaaciyay uu yahay mid joogto ah oo saafi ah sidaas awgeedna awood u leh inuu daboolo khasaaraha;

"Urur" waxaa loola jeedaa shirkad, shirkado, hay'ad kheyri ah, iskaashato, xarun- maaliyadeed bulsho, sanduuq, urur ama qof kasta oo kale;

"Khatarta maaliyadeed" waxaa ku jira adeega maalgalinta, deymaha, hormarrinnada, lacag la-bixidda xad-dhaafka ah, haysashada waraaqaha iyo sidoo kale ballan-qaadyada xaanshida xisaabxirka ka baxsan sida aqbalaadaha, dammaanadaha, caymiska, saxiixyada, iibinta saamiyada, warqadda ballan-qaadka bixinta, damiin-ka- noqoshada heshiiska, iyo deymaha kale ee mustaqbalka iman kara;

"Hay'ad maaliyadeed" waxaa loola jeedaa shirkad shati u haysata inay ka waddo ama ka fuliso ganacsiga hay'adaha maaliyadeed gudaha dalka Soomaaliya, waxaana ka mid ah banki, bankiga maalgelimaha yar-yar, shirkadda maalgelinta dhismayaasha, xafiiska sarifka lacagaha qalaad, xawaaladaha; hay'adda tixraaca amaahda; xarun maaliyadeed-bulsho, iskaashatooyinka kaydinta iyo amaahda (SACCO), bankiga kaydka xafiiska boostada, adeeg-bixiyaha kiraynta raasamaalka, adeeg-bixiyaha hafto-ku-gadashada, hay'ad maalgelin oo horumarin ama hay'ad kasta oo Xeer-nidaamiyayaasha Bankiga Dhexe ku qeexaan inay tahay hay'ad maaliyadeed si waafaqsan Shareecada Islaamka;

"Ganacsiga Hay'adaha Maaliyadeed" waxaa loola jeedaa –

a. ganacsiga bankiyada;
b. ganacsiga hay'adaha maal-gelineed ee yar-yar;
c. ganacsiga xafiiska sarifka lacagaha qalaad;
d. ganacsiga maal-gelinta dhismayaasha;
e. ganacsiga lacag dirista;
f. ganacsiga xafiiska tixraaca amaahda;
g. ganacsiga xarun-maaaliyadeed bulsho;
h. ganacsiga iskaashatada keydinta iyo amaahda (SACCO);
i. ganacsiga kireynta raasamaalka;

j. ganacsiga haftada;
k. ganacsiga maal-gelinta horumarka; iyo
l. ganacsiyada kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer- nidaamiyayaal;

" Ganacsiga Kireynta Raasamaalka" waxaa loola jeedaa –

a) ganacsiga maal-gelinta hanti la kireeyay oo uu kireystuhu ku siiyo kiro milkiilaha ama cidda maal-gelinaysa, marka ay dhammaato amminta kirada, kiraystuhu wuxuu leeyahay ikhtiyaar uu ku yeelan karo hantida; iyo
b) hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Warbixinnada Maaliyadeed" waxaa loola jeedaa xaashida xisaab-xirka, xaashida dakhliga, xaashida susunta caddaanka iyo lifaaqyada bayaannada xisaabaadka;

"Qof Ceeb-ka-saliim ah" waxa loola jeedaa qof fiyow sida lagu go'aamiyey shuruudaha ku xusan Xeer-nidaamiyayaasha Bankiga Dhexe;

"Banki Shisheeye" waxaa loola jeedaa banki lagu yagleelay meel ka baxsan Soomaaliya oo si sharci ah shati loogu siisay inuu ka fuliyo ganacsi banki gudaha dalka iyadoo ay kor-joogteynayso hay'adda u xilsaaran kormeerka bankiyada;

"Xafiiska Sarrifka Lacagaha Qalaad" waxaa loola jeedaa shirkad uu Bankiga Dhexe siiyay shati ay ku qaban karto ganacsiga sarrifka lacagaha qalaad;

"Ganacsiga Sarrifka Lacagaha Qalaad" waxaa loola jeedaa ganacsiga

a. iibsashada iyo iibinta lacagaha qalaad,
b. adeegyada xawilaadda; iyo
c. hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe jaangoyn karo;

"Koox" waxaa loola jeedaa shirkadaha milkiyadda guud leh ee aan hawlgalka ahayn, shirkadaha hoos yimaadda iyo dhammaan shirkadaha la xiriira shirkadda milkiyadda leh iyo shirkadaha hoos yimaadda;

"Ganacsiga Haftada" waxaa loola jeedaa –

a) Ganacsiga uu gatuhu siiyo lacag horumaris ah milkiilaha hantida oo uu la wareego milkiyadda iyo isticmaalka hantida, ka dibna uu haraaga qiimaha iyo faa'idada qayb-qayb u bixiyo, marka uu si buuxda u bixiyo qiimahana uu la wareego gebi ahaan milkiyadda hantida.
b) maal-gelinta gadashada kirada; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

8

c) hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Hay'ad Kormeer oo maxalli ah" waxaa loola jeedaa hay'adda kormeerka ee dalka hooyo, halkaas oo uu ku yaal xafiiska xarunta dhexe ee shirkadda milkiyadda leh;

"Shakhsi" waxaa loola jeedaa qof caadi ah;

"Daneeye Gudeed" waxaa loola jeedaa agaasime ama qof leh awood fulineed ama saamile hay'ad maaliyadeed oo uu ku jiro qof kasta oo xiriir la leh iyo dan kasta oo khusaysa qofkaas;

" Musallafid" waxaa loola jeedaa xaalad uu adeeg-bixiyaha maaliyadeed –

a) awoodi waayo inuu bixiyo deymaha marka ammintii bixinta la gaaro;
b) leeyahay hanti aan ku filnayn inay daboolaan deymaha; ama
c) leeyahay raasamaal waajib ah oo ka hooseeya inta ugu yar ee loo qoondeeyay;

"Banki Islaami ah" waxaa loola jeedaa ganacsi banki oo u shaqeeya si waafaqsan Shareecada

"Khatar Maaliyadeed Weyn" waxaa loola jeedaa deyn ay qof ama koox dad ah ku leedahay hay'ad maaliyadeed, taas oo u bandhigan halis daran, si waafaqsan qeexidda Bankiga Dhexe ee Xeer- nidaamiyayaasha;

"Shati" waxaa loola jeedaa shati uu Bankiga Dhexe ku bixiyay si waafaqsan sharcigan;

"Maal-gashiga Aqlabiyadda" waxaa loola jeedaa milkiyadda ay hay'ad maaliyadeed ku leedahay shirkad ugu yaraan boqolkiiba toban (%10) raasamaalka hay'adda ama saami ka badan boqolkiiba toban
(%10) raasamaalka waajibka ah ee hay'adda maaliyadeed;

"Xubnaha" Dadweynaha" waxaa loola jeedaa shakhsiyaadka, shuraakada, hay'adaha, maamulayaasha hay'adaha kheyriga ah, hawlgabka, iyo lacagaha hawlgabka ama lacagaha kale ee la midka ah;

"Maamule" waxaa loola jeedaa maamule sare oo hay'ad maaliyadeed, kaasoo awood u leh inuu xakameeyo, jiheeyo ama saameyn ku yeesho, go'aan gaarista arrin la xiriirta ganacsiga hay'adaha maaliyadeed;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

"Bankiga Maal-gelimaha Yar-yar" waxaa loola jeedaa shirkad shati u haysata inay sii waddo, qabato, gasho ama ka baayac-mushtarto ganacsiga maal-gelimaha yar-yar ee Soomaaliya.

"Ganacsiga hay'adaha maalgelimaha yar-yar" macneheedu waa ganacsiga aan aqbalayn lacag dhigashada iyo amaah aan dulsaar lahayn iyo maalgalinta muddada gaaban shirkadaha yar-yar iyo qoysaska dakhligoodu hooseeyo, badanaana waxaa astaan u ah isticmaalka beddelka curaarta, sida dammaanad kooxeedyada;

"Wasiir" waxaa loola jeedaa Wasiirka Maaliyadda;

"Ganacsiga Xawilaadda Lacagta" waxaa loola jeedaa-

a) ganacsiga qabashada lacag caddaan ah, jeegag, habab kale oo lacageed ama wax kale oo qiimo leh iyo siinta lacag caddaan ah ama foom kale oo u dhigma macmiilka loo diraha ah, iyadoo la adeegsanayo isgaarsiin, farriin, wareejin loona marayo shabakad hufan; iyo
b) hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Lacag-dhaqid" waxaa loola jeedaa beddelka ama wareejinta hanti kasta oo ay ku jirto lacag, iyadoo la ogyahay inay ka timid fal-dembiyeed, ujeeddaduna tahay qarinta ama daboolidda asalkeeda sharci- darrada ah ama ku caawinta qof kasta oo ku lug leh fal- dembiyeedka inuu ka baxsado cawaaqibka sharci ee falalkeeda; ama la wareegidda, haysashada ama isticmaalka hantida iyadoo la ogyahay wakhtiga la helayo inay ka timid fal- dembiyeed;

"ganacsiga maalgelinta dhismayaasha"

a) Macnaheedu waa ganacsiga maalgelinta dhismaha iyo iibka guryaha deegaanka ah ama kuwa ganacsiga; iyo
b) waxaa ka mid ah hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Shirkadda Milkiyadda Guud leh ee aan Hawlgalka ahayn" waxaa loola jeedaa shirkad, aan ahayn hay'adda maaliyadeed, taasoo oggolaatay inay maamusho hay'ad maaliyadeed, oo hawlaheeda ay ku kooban yihiin maal-gelinta shirkadaha hoos yimaadda, haynta hantida ay isticmaalaan xubnaha kooxdu; ururinta lacagaha lagu maal-geliyo ama lagu taageero shirkadaha hoos yimaadda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ururinta lacag ay ku qabtaan hawlahooda xaddidan, maal-gelinta iyadoo kooxda metalaysa qabashada waxqabadyada looga baahan yahay hawlahooda xaddidan, iyo bixinta adeegyada maamulka, maareynta khatarta iyo maaliyadda si ay u taageeraan taabbagalnimada shaqada kooxda;

"Maamulka Fulinta" marka loo eego hay'ad maaliyadeed, waxaa loola jeedaa agaasime ama qof kale, magaca uu doono ha lahaado, kaasoo fuliya ama awood u leh inuu fuliyo hawlo la xiriira jiheynta guud ee hay'addaas maaliyadeed ama ka qeyb-qaata maamulkeeda guud;

"Qof" waxaa loola jeedaa shaqsi kasta, wakiil gaar ah, shirkad, shuraako, hay'ad kheyri, sanduuq, mu'asaso ama ganacsi meel kasta oo uu ku yaal ama lagu sameeyay;

"Rug Ganacsi" waxaa loola jeedaa dhisme, oo ay ku jiraan xafiiska guud, laan, laan-hoosaad, unug suuq-geyneed, xarunta iibka, unug guurguura, dhisme wakiil, dhismaha qolo saddexaad ama dhismayaal kale ee uu Bankiga Dhexe aqoonsado, oo ah hay'ad maaliyadeed oo baayac- mushtar ku hawlan, dadweynahana u furan;

"Hay'ad Dadweyne" waxaa loola jeedaa Dawlad, Degmo ama Hay'ad Dawladeed oo uu go'aamiyay Wasiirku inay tahay hay'ad dadweyne iyadoo la tixraacayo sharcigan;

"Raasamaal Waajib ah", iyo qaybaheeda, sida uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer- nidaamiyayaal;

" Xigto" marka loo eego hay'ad maaliyadeed, waxaa loola jeedaa -

a) qofka dan weyn ka leh hay'adda maaliyadeed ama hay'adda ay dan ka leedahay qofka;
b) agaasime ama maamul sare oo ka tirsan hay'adda maaliyadda ama shirkado oo gacanta ku haya hay'adda maaliyadeed;
c) lammaanaha, ilmaha, waalidka ama asalka iyo faraca qofka lagu sheegay xarfaha (a) iyo (b);
d) hay'ad uu gacanta ku hayo qof lagu tilmaamay xarfaha (a) ilaa (c); ama
e) qof ama dabaqad dad ah oo uu Bankiga Dhexe ku magacaabay daneeye isaga oo u aanaynaya dan hore, mid hadda ah, ama xiriir uu la leeyahay hay'adda maaliyadeed oo ah mid si maangal ah loo filayo inuu saamayn ugu yeesho go'aan-gaaris kasta oo ku aaddan dhaqdhaqaaqa ganacsi ee deyn ka la maaliyadeed;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

"Iskaashatooyinka Keydinta iyo Deymaha (SACCO)" waxaa loola jeedaa hay'ad maaliyadeed oo ganacsigeeda ugu muhiimsan uu yahay inay dhiirri- geliso horumarka xubnaheeda iyo inay xubnaheeda u abuurto il amaah;

"Ganacsiga "Iskaashatooyinka kaydka iyo deymaha (SACCO)" –

a. Macnaheedu waa ganacsiga hawshiisa ugu muhiimsani ay tahay in lagu dhiirrigaliyo horumarka xubnihiisa iyo inuu ilo maalgalin u abuuro xubnihiisa; iyo
b. waxaa ka mid ah hawlaha kale ee uu Bankiga Dhexe ku ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal;

"Maamulka Fulinta" waxaa loola jeedaa qofka maamula ama gacanta ku haya hay'ad maaliyadeed oo sharcigan uu shati siiyay, waxaana ka mid ah-

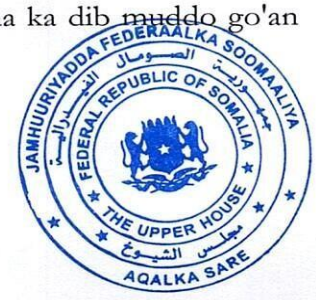
a) madaxa fulinta Maamulka, ku-xigeenka madaxa fulinta Maamulka, madaxa hawlgelinta maamulka, madaxa maaliyadda maamulka, xoghayaha guddiga maamulka, khasnajiga, madaxa hanti-dhawrka gudaha, ama maareeyaha qeyb muhiim ah oo ka mid ah hay'ad maaliyadeed oo sharcigani shati siiyay;
b) qof haya jago ama leh mas'uuliyad la mid ah sida qofka lagu tilmaamay faqradda (a);

"Saamile Muhiim ah" waxaa loola jeedaa qof, aan ahayn dawladda ama hay'ad dadweyne, oo leh, si toos ah ama si dadban, faa'ido maaliyadeed oo ah boqolkiiba shan (%5) ama ka badan saamiga raasamaal ee hay'ad maaliyadeed ama shirkad raadinaysa inay noqoto hay'ad maaliyadeed;

"Raasamaalka Kaabista" waxaa loola jeedaa dhito guud oo loo dhigay in lagu daboolo khasaaraha aan weli la aqoonsan ee mustaqbalka dhici kara, iyo dheeriga dib-u-qiimeynta dhismayaasha ganacsi ee ka soo baxa qiimeyn madax-bannaan oo dhismayaashaas lagu sameeyo, iyo nooc kasta oo kale oo raasamaal ah, sida hadba markaaas Bankiga Dhexe go'aamiyo;

"Raasamaalka Guud" waxaa loola jeedaa wadarta guud ee raasamaalka iyo raasamaalka kaabista;

"Wadarta Lacagta taal" waxaa loola jeedaa wadarta lacagta dhigaalka, ee gudaha ama dibadda Soomaaliya, dhigaal kasta oo ay qabato hay'ad maaliyadeed oo dib loo bixinayo marka la dalbado ama ka dib muddo go'an ama ogeysiis ka dib;

12

"Dhimmanaan Raasamaal" waxaa loola jeedaa hay'ad maaliyadeed oo aan si buuxda ugu hoggaansamin shuruudaha raasamaalka ee ku xusan sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaasha.

Qodobka 3aad:
Ujeeddooyinka Sharcigan

Ujeeddooyinka sharcigani waa-

a) in qaab-dhismeed loo sameeyo shati-bixinta, nidaaminta iyo kor- joogtaynta hay'adaha maaliyadda; iyo

b) in la dejiyo halbeegyo iyo xeerar ka-hortag oo ay hay'adaha maaliyadeed u hoggaansamaan si loo horumariyo loona ilaaliyo nidaam maaliyadeed oo ammaan ah, xasilloon oo sugan kuna saleesan Shareecada Islaamka.

Qodobka 4aad:
Baaxadda

Sharcigan waxaa lagu dabbaqayaa dhammaan hay'adaha maaliyadeed ee lagu tilmaamay sharcigan iyo hay'adaha kale ee maaliyadeed ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal.

CUTUBKA LABAAD:
SHATI- SIIN

Qodobka 5aad:
Awoodda Shati- siinta

Awoodda shati-siinta, nidaaminta iyo kormeerista hay'adaha maaliyadda waxaa leh Bankiga Dhexe.

Qodobka 6aad:
Noocyada Shatiyada

1) Shatiyada waxaa loo kala saarayaa sida soo socota:
   a) shatiga ganacsiga bankiyada;

13

b) shatiga ganacsiga ee hay'adaha maal-gelinnada yar-yar;
c) shatiga ganacsiga ee xafiiska sarrifka lacagaha qalaad;
d) shatiga ganacsiga ee maal-gelinta dhismayaasha;
e) shatiga ganacsiga xawaaladaha;
f) shatiga ganacsiga ee hay'adaha tixraaca amaahda;
g) shatiga ganacsiga xarun-maaaliyadeed bulsho;
h) shatiga ganacsiga ee iskaashatooyinka keydinta iyo deymaha (SACCO);
i) shatiga ganacsiga kireynta raasamaalka;
j) shatiga ganacsiga haftada;
k) shatiga ganacsiga ee maal-gelinta horumarka; iyo
l) nooc kasta oo kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer- nidaamiyayaal.

2) Qofka waxaa la siin karaa hal ama in ka badan oo shatiyo ah, marka la eego codsiga ku habboon ee uu Bankiga Dhexe u soo gudbiyo iyo markuu buuxiyo shuruudaha loo dejiyay shati kasta.
3) Hay'adda maaliyadeed waa inay qabato oo keliya ganacsiga ama ganacsiyada ku qeexan shatiga la siiyay.
4) Shatiga waa la beddeli karaa si loogu daro ama looga saaro qeybo shaqooyinka shatiga ka mid ah.
5) Bankiga Dhexe wuxuu soo saarayaa Xeer-nidaamiyayaal u gaar ah oo lagu nidaaminayo mid kasta oo ka mid ah qeybaha ganacsi ee lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan.

Qodobka 7aad:
Mamnuucidda Ganacsi Shati La'aan ah

Qofna ma qaban karo ganacsiga hay'adaha maaliyadeed isagoo aan shati ka haysan Bankiga Dhexe.

Qodobka 8aad:
Codsiga Shatiga

1) Qof kasta oo doonaya inuu sameeyo ganacsi hay'ad maaliyadeed waa inuu Bankiga Dhexe ka codsado shati.
2) Codsiga waa in lagu sameeyaa foomka loogu talagalay oo ay la socdaan dokumentiyada, macluumaadka, khidmadda codsiga iyo khidmadda shatiga si

JAMHUURIGGA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

waafaqsan sida Bankiga Dhexe uu ku qeexo Xeer-nidaamiyayaal.

3) Codsigu waa inuu qeexaa nooca shatiga la codsaday.
4) Hay'adda maaliyadeed ee shisheeye ee codsata inay shati u hesho laan ama shirkad hoos timaadda, marka laga yimaaddo macluumaadka looga baahan yahay faqradda (2), codsadaha shisheeye waa inuu buuxiyaa shuruudaha soo socda:
   a) codsadaha shisheeye waa inuu shati hay'ad maaliyadeed ka haysto dalkiisa;
   b) Codsadaha shisheeye waa inuu dhigaa qoondadii raasamaal ee loogu talagalay hawlihiisa ganacsi ee Soomaaliya, qoondadaas raasamaal marna lagama saari karo gudaha Soomaaliya;
   c) Codsadaha shisheeye waa inuu caddeyn diidmo-la'aan ka haysto kormeeraha dalkiisa;
   d) kormeeraha dalka codsadaha shisheeye waa inuu sameeyaa kormeer koobaya dhammaan laamaha codsadaha;
   e) Codsadaha shisheeye waa inuu keeno caddeynta oggolaanshaha kormeeraha dalkiisa ee la-wadaagga macluumaadka iyo la-shaqaynta Bankiga Dhexe; iyo
   f) shuruudaha kale sida uu Bankiga Dhexe soo saaro.

5) Bankiga Dhexe ayaa dejinaya shuruudaha shati-siinta hay'adaha maaliyadeed, kuwaas oo shuruudo kala duwan ku xiraya noocyada kala duwan ee ganacsiyada hay'adaha maaliyadeed.

Qodobka 9aad:
Bixinta Shatiga

1) Marka la helo codsiga shatiga, Bankiga Dhexe wuxuu hubinayaa codsiga, haddii ay jiraan macluumaad ka maqan codsiga, wuxuu ogeysiinayaa codsadaha kana dalbanayaa macluumaadka dheeraadka ee loo baahan yahay.
2) Marka uu codsaduhu soo gudbiyo codsi dhammeystiran, Bankiga Dhexe ayaa ka baaraandegaya codsiga isaga ayaana go'aan ka gaaraya.
3) Bankiga Dhexe wuxuu siinayaa shati codsadaha haddii uu ku qanco arrimaha soo socda-
   a) dhammeystirnaanta iyo ansaxnimada dokumentiyada iyo macluumaadka loo soo gudbiyay;
   b) codsaduhu inuu haysto raasamaalkii loo baahnaa inuu bixiyo, ilaha raasumaalkuna ay yihiin kuwo sharci ah oo hufan;
   c) saamilayda codsaduhu inay leeyihiin tab iyo tabar ku filan oo ay ku bixiyaan raasamaal dheeraad ah, marka loo baahdo;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

d) aqoonta, kartida iyo waayo-aragnimada xubnaha la soo jeediyay ee guddiga maamulka sare iyo xubnaha maamulka fulinta ee codsadha inay shaqada xiriir la leeyihiin, iyo in dhammaan shakhsiyaadkaasi ay yihiin kuwo waxgal ah si waafaqsan shuruudihii loo dejiyay;

e) guddiga maamulka sare in uu leeyahay aqoon wanaagsan oo wadajir ah oo ku saabsan hawlaha muhiimka ah ee codsaduhu doonayo inuu fuliyo iyo khataraha ku gedaaman;

f) milkiyadda iyo qaab-dhismeedka maamulka codsadaha-

i) waa inuu u daah-furan yahay si ku filan oo suurta-gelin karta taxaddar iyo kormeer wadajir ah oo wax-ku-ool ah; iyo

ii) inuusan hor is-taagi doonin hirgelinta tallaabooyinka sixitaan ee mustaqbalka;

g) saamilayda ku leh saami muhiim ah codsadaha oo ay ku jiraan milkiilayaasha kama-danbeysta ah ee faa'idada leh inay yihiin kuwo habboon oo lagu kalsoonaan karo, si loo hubiyo in codsaduhu uusan ku lug lahayn lacag-dhaqid, maal-gelin argagixiso ama falal- dembiyeedyo kale;

h) oddoroska ku saabsan xaaladda maaliyadeed ee codsadaha inay muujinayaan ififaale maaliyadeed oo quman oo lagu hirgelin karo ganacsiga la cayimay ee hay'adda maaliyadeed;

i) nidaam habboon oo maamul shirkadeed, maareynta khatarta iyo

j) halbeegyada dhawrista gudaha ah, oo ay ku jiraan kuwa la xiriira

k) ogaanshaha iyo ka-hortagga fal-dembiyeedka, iyo sidoo kale kor- joogtaynta hawlaha la soo jeediyay in qolo saddexaad loo xilsaaran doono;

l) qaab-dhismeedka, shaqada, siyaasadaha iyo sidoo kale halbeegyada dhawrista gudaha ee codsadaha inay ku habboon yihiin hawlaha ama ganacsiga la filayo; iyo

m) Shuruudaha kale ee lagu qeexay Xeer-nidaamiyayaasha.

4) Bankiga Dhexe waa inuu ku caddeeyaa shatiga nooca ganacsiga ee lagu bixiyay.

5) Shatiga waxaa lagu bixin karaa shuruud ama shuruud la'aan, shuruudahana wax waa laga beddeli karaa sida uu go'aamiyo Bankiga Dhexe ama codsi ka yimid hay'ad maaliyadeed ka dib.

6) Bankiga Dhexe waa inuu, afar iyo toban maalmood gudahood, laga bilaabo taariikhda shatiga la soo saaray ku daabaco Faafinta Rasmiga ah ama si kale u helo shatiga, magaca hay'adda maaliyadeed ee shatiga leh, nooca shatiga iyo taariikhda shatiga.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

7) Bankiga Dhexe shati ma siinayo banki qalfoof ahaan u jira (shell bank).

Qodobka 10aad:
Muddada Shatiga

Shatiga lagu bixiyay sharcigan wuxuu ansax ahaanayaa muddada lagu qeexi doono Xeer-nidaamiyayaasha.

Qodobka 11aad:
Diidmada Codsiga

1) Haddii codsaduhu uusan buuxin dhammaan shuruudaha shatiga ama xogta uu soo gudbiyay ay kala dhimmanaato, Bankiga Dhexe wuxuu diidayaa codsiga, go'aanka diidmada oo ay weheliyaan sababaha loo diidayna waxaa la gaarsiinayaa codsadaha toban maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda go'aanka.
2) Codsadaha codsigiisa la diiday wuxuu racfaan u qaadan karaa Bankiga Dhexe si dib-u-eegis loogu sameeyo codsigiisa.
3) Racfaanka loo qaatay Bankiga Dhexe sida ku cad faqradda (2), Bankiga Dhexe wuxuu dhisayaa koox maamulayaal sare ah oo aan ka qeyb-qaadan qiimayntii codsiga shati-siinta, si loo go'aamiyo racfaanka.
4) Habraaca la xiriira diidmada codsiga waxaa lagu qeexayaa Xeer-nidaamiye.

Qodobka 12aad:
Soo-bandhigidda Shatiga

Hay'adda maaliyadeed waa inay had iyo jeer ku soo bandhigtaa nuqulka shatiga meel laga arki karo oo gudaha goobteeda ganacsiga ka mid ah.

Qodobka 13aad:
Diiwaanka Hay'adaha Maaliyadda

1) Bankiga Dhexe wuxuu mar kasta diyaarinayaa, haynayaana diiwaanka dhammaan hay'adaha maaliyadeed ee shatiga haysta iyo xafiisyada wakiillada hay'adaha maaliyadda ee shisheeye.
2) Diiwaanka lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan, waa in lagu daabacaa mareegta Bankiga Dhexe iyo habkii kale ee Bankigu go'aamiyo.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

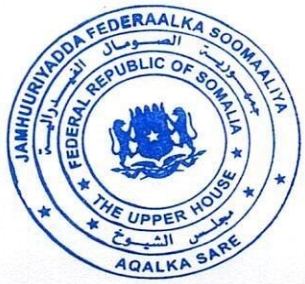
Qodobka 14aad:
Awoodda Baarista Ganacsiga Sharci-darrada ah

1) Marka uu Bankiga Dhexe si maangal ah uga shakiyo in qofku uu ku hawlan yahay ganacsi hay'ad maaliyadeed oo aan shati haysan si waafaqsan sharcigan, Bankiga Dhexe isagoo maraya hay'adaha sharci fulinta-
   a) Wuxuu gelayaa dhisme kasta isagoo samaynaya baaritaan;
   b) Wuxuu baarayaa dokumenti kasta, macluumaad, diiwaan, nidaamka kombiyuutarada ama shay kasta oo kale oo khuseeya baaritaanka;
   c) Wuxuu qaadanayaa dukumeenti kasta, nuqulkiisa asalka ah ama koobiga ah; iyo shay kasta oo kale oo loogu baahan karo baaritaanno dheeraad ah;
   d) Wuxuu ka codsanayaa qof kasta inuu soo saaro dukumeenti, xog, diiwaan, ama shay kasta oo kale oo qofka baarista wada u baahan karo;
   e) Wuxuu waraysi la xiriira xog kasta oo ganacsiga ku saabsan la yeelan karaa qof kasta;
2) Wuxuu farayaa qofka ganacsiga samaynaya inuu isla markiiba joojiyo sii wadidda ganacsiga si ku-meel-gaar ah ilaa inta baaritaannada la dhammeystirayo ama si kama-dambays ah; iyo Wuxuu qaadayaa tallaabo kasta oo kale oo lagama-maarmaan ah si uu u sii wado baaritaanka.Bankiga Dhexe, halkii uu baaris ku sameyn lahaa arrin qodobkan hoos imanaysa,

   wuxuu arrinta u gudbin karaa hay'ad sharci-fulineed si ay baaris iyo tallaabo ku habboon uga qaaddo.

Qodobka 15aad:
Xafiiska Wakiil Banki Shisheeye

1) Bankiga Dhexe wuxuu u oggolaanayaa banki shisheeye inuu xafiis wakiil ka ah ka sameysto Soomaaliya.
2) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa shuruudaha oggolaansho-siinta, hawlgelinta iyo warbixin-siinta ee xafiiska wakiilka bankiga shisheeye ama hay'adaha maaliyadeed ee kale ee shisheeye.
3) Xafiiska wakiilku ma samyn karo wax ganacsi ah ama hawl kasta oo u baahan shati si waafaqsan sharcigan.

Qodobka 16aad:
Bankiyada Islaamiga ah

1) Bangi kasta oo shati kuqaata xeerkan waa inuu ganacsigiisu waafaqsanyahay Shareecada Islaamka.
2) Bankigii doonaya inuu sameeyo ganacsi banki Islaami ah waa in uu oggolaansho ka helo Bankiga Dhexe.
3) Bankiga Dhexe waxa uu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa qaabka ay bankiyada Islaamiga ah iyo ganacsiga kale ee hay'adaha maaliyadeed ugu hawlgeli karaan si waafaqsan Shareecada Islaamka.
4) Ganacsi kasta oo hay'ad maaliyadeed oo lagu sameeyo si waafaqsan Mabaadi'da Shareecada Islaamka waa inay u hoggaansamaan qodobbada Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyayaashiisa, haddii aysan Xeer- nidaamiyayaashu si kale go'aamin.

CUTUBKA SADDEXAAD
XEERARKA TAXADDARKA IYO XADDIDAADDA KU DABBAQMAYA HAY'ADAHA MAALIYADEED

Qodobka 17 aad:
Shaqooyinka loo oggol yahay Bankiga

1) Bankigu wuxuu qaban karaa shaqooyinka soo socda:
a) qabashada dhigaalka;
b) bixinta deynta, haddii ay dammaanad leedahay iyo haddii kaleba;
c) kireynta raasamaalka;
d) wakiil ka noqoshada lacagta Soomaaliya iyo lacagaha qalaad;
e) sarrifka lacagaha qalaad;
f) bixinta adeegyada lacag-dirista;
g) bixinta iyo maamulidda kaararka lacag-bixinta, deynta ama kuwa lacag-dhigashada, jeegagga, ballan-qaadyada lacag- bixineed iyo, iyadoo lala kaashanayo adeeg-bixiyeyaasha, hawlgelinta nidaamyada kaararka lacag-bixinta, deynta iyo kuwa lacag- dhigashada;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

h) u dhaqmidda sidii dammaanad-bixiye, fuliye ama maamule hanti dad kale;
i) dillaalidda lacagta;
j) u dhaqmidda sidii wakiil maaliyadeed;
k) adeegyada tixraaca amaahda;
l) adeegyada ilaalinta iyo keydinta; iyo maamulka alaabta qaaliga ah, oo ay ku jiraan shahaadooyinka maal-gashiyada;
m) bixinta adeegyada bankiyada ganacsiga, oo ay ku jiraan qaabaynta iyo dammaanad-siinta saamiyada, maal-gelinta ganacsiga, maal- gelinta shirkadaha iyo bixinta talo maaliyadeed;
n) iibsashada iyo gadashada saamiyada iyaga oo ka wakiil ah macaamiisha
o) maamulka iyo talo ka bixinta maal-gashiyada;
p) talabixin ku saabsan qaab-dhismeedka raasamaalka, istaraatiijiyadda warshadaha, iyo su'aalaha iyo talada la xiriirta, iyo sidoo kale adeegyada la xiriira isku-biirista iyo iibsashada ganacsiyada;
q) wakiil ka noqoshada maal-gashiyada macaamiisha;
r) bixinta adeegyo banki oo aan laan lahayn;
s) bixinta dammaanad-qaadka iyo ballan-qaadyada;
t) maal-gelinta horumarka;
u) maal-gelinta dhismaha guryaha;
v) gelitaanka heshiisyada hafto-ku-gadashada;
w) ka ganacsiga koontadiisa gaarka ah ee hawlaha maamulka khasnadda
x) ka ganacsiga koonto u gaar ah ama koontooyinka macaamiisha:
y) agabyada suuqa lacagta sida jeegagga, biilasha, iyo shahaadooyinka lacag-dhigashada;
z) sarifka lacagaha qalaad;
aa)heshiisyada maaliyadeed ee ka ganacsiga saamiyada mustaqbalka;
bb) agabyadaa sarifka iyo faa'iidada;
cc) maal-gashiyo la wareejin karo; iyo
dd) hawl kasta oo kale si waafaqsan qeexitaanka ama ansixinta Bankiga Dhexe.

2) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiye ku qeexayaa hawlaha loo oggol yahay hay'adaha kale ee maaliyadeed.
3) Hay'ad maaliyadeed waxay ku lug yeelan kartaa iyadoo u dhex- maraysa shirkad hoos timaadda samaynta ganacsiga caymiska ama ka qeyb-qaadashada arrimaha dammaanadda saamiyada iyo bixinta adeegyada la xiriira hawlahan.

20

Qodobka 18 aad:
Raasamaalka ugu yar ee la bixinayo

1) Bankiga Dhexe, ayaa xeer-nidaamiye ku qeexaya raasamaalka ugu yar ee ay tahay inay bixiyaan hay'adaha maaliyadeed.
2) Bankiga Dhexe isagoo raacaya xeer-nidaamiyayaasha wuxuu marmarka qaar kordhin karaa raasamaalka ugu yar ee ay tahay in la bixiyo, wuxuuna dammaanad dhigaal ku soo rogi karaa hay'adaha maaliyadeed.

Qodobka 19 aad:
Raasamaalka Waajibka ah

Bankiga Dhexe waxuu xeer-nidaamiye ku qeexayaa qaabka uu noqonayo raasamaalka waajibka ah ee hay'adaha maaliyadda.

Qodobka 20 aad:
Hal-beegyada ku filnaanshaha raasamaalka waajibka ah

1. Hay'adda maaliyadeed waa inay ilaalisaa halbeegga shuruud ahaan looga baahan yahay inay buuxiso si waafaqsan qaddarka raasamaalkeeda, sida uu Bankiga Dhexe ku qeexo xeer-nidaamiyeyaasha, si keligeed ah ama si wadajir ah.
2. Bankiga Dhexe wuxuu hay'ad maaliyadeed uga baahan karaa, si keligeed ah ama si wadajir ah, joogtaynta hal-beeg sare oo la jaanqaadaya raasamaalkeeda, taasi oo ku xirnaan doonta heerka khatarta maaliyadeed ee ay waajahayso.

Qodobka 21 aad:
Shuruudaha raasamaalka waajibka ah

Bankiga Dhexe soo rogi karaa, isagoo digreeto soo saaraya ama isaga oo u maraya xeer-nidaamiyeyaal, shuruudaha raasamaalka waajibka ah oo ku salaysan khatarta gaarka ah ee ay waajahayso hay'adda maaliyadeed.

Qodobka 22 aad:
Shuruudaha hantida naqad-galka ah

1) Hay'adda maaliyadeed waa in ay buuxisaa, si keligeed ah ama si wadajir ah, waajibaadka hantideeda, deymaaheeda, iyo masuuliyadaha ka baxsan xaaladda xisaab-xirka si ay u awooddo in ay u gudato waajibaadkeeda maaliyadeed marka

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ammintooda la gaaro.

2) Hay'adda maaliyadeed waa inay keydisaa, si keligeed ah ama si wadajir ah, hanti naqad-gal ah oo ku filan si ay si habsami leh ugu gudato waajibaadkeeda maaliyadeed wakhtiga ku habboon, marka ammintooda la gaaro.
3) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiyeyaal ku soo saari karaa xaddiga hantida naqad-galka ah ee ay tahay inuu haysto Banki ama Hay'ad kasta oo kale oo maaliyadeed, waxaa kale oo xeer-nidaamiyeyaashu caddayn doonaan xaddiga ugu yar ee hantida naqad-galka ah iyo shuruudaha kale ee la xiriira.

Qodobka 23 aad:
Keydka lacagta caddaanka ah ee la dhigayo Bankiga Dhexe

1) Bankigu waa in uu dhigaa Bankiga Dhexe keyd lacageed oo caddaan ah si waafaqsan hal-beegga uu Bankiga Dhexe markaas ku qeexo digreetooyin.
2) Xaddiga keydka lacagta caddaanka ah waa in uu noqdaa hal-beegga wadarta guud ee lacagaha dhigaalka ah oo loo xisaabiyay hab gaar ah iyo wakhti cayiman oo sannad gudihiis ah, si waafaqsan qeexitaannada uu soo saarayo Bankiga Dhexe.
3) Bankiga Dhexe wuxuu digreetooyin ku qeexayaa-

a) qeybaha kale ee hay'adaha maaliyadeed ee keyd lacageed oo caddaan ah dhigaya Bankiga Dhexe; iyo
b) Halbeegga keydka lacagaha caddaanka ah ee qeybaha kala duwan ee hay'adaha maaliyadeed.

Qodobka 24 aad:
Xaddidaadda milkiyadda saamiga ee hay'ad maaliyadeed

1) Qofku waa in uusan si toos ah ama si dadban u yeelan ama si kale ugu yeelan dano faa'iido ah in ka badan boqolkiiba shan iyo labaatan saamiga bankiga.
2) Bankiga Dhexe wuxuu codsi ka dib qofka ka dhaafi karaa xaddidaadda faqradda (1) si waafaqsan xaaladaha iyo muddada uu Bankiga Dhexe cayimo.
3) Xadka saami-qeybsiga ee ku xusan faqradda (1) laguma dabbaqi doono hay'adaha soo socda:
   a) Dawladda Soomaaliya;
   b) Dawlad shisheeye.
   c) hay'ad dadweyne;

22

d) hay'ad caalami ah; iyo
e) shirkad aan hawlgal ahayn oo leh milkiyad guud oo uu ansixiyay Bankiga Dhexe.

4) Bankiga Dhexe waa inuu xeer-nidaamiyeyaal ku qeexaa xadka saamiga milkiyadda ee hay'adaha kale ee maaliyadeed, waxaana xeer- nidaamiyeyaashu ka dhaafi karaan shuruudaha qaarkood, iyadoo la tixgelinayo dabeecadda, iyo khatarta hay'adahaas u gaarka ah.

Qodobka 25 aad:
Shirkad milkiyad guud leh oo aan hawlgal ahayn

1) Bankiga Dhexe wuxuu shirkad deynteedu ku xaddidan tahay hantideeda "limited liablity" u aqoonsan karaa shirkad milkiyad guud leh oo aan hawlgal ahayn.
2) Shirkad looma aqoonsan karo shirkad milkiyad guud leh oo aan hawlgal ahayn ilaa uu Bankiga Dhexe ku qanco-

a) kala duwanaanshaha qaab-dhismeedka saami-lahaanshaheeda ama kan kooxdeeda;
b) diiwaankeeda ganacsi ama diiwaanka ganacsi ee saamilaydeeda;
c) xaaladda maaliyadeed iyo taariikhda shirkadda ama saamilaydeeda;
d) dabeecadda maamulkeeda;
e) ku-habboonaanta saamilaydeeda muhiimka ah ee tooska ah iyo kuwa dadban oo ay ku jiraan ka-faa'iideystayaasha ugu dambeeya ee saamiga muhiimka ah ku leh shirkadda;
f) Xaddiga qaab-dhismeedkeeda raasamaal iyo fursadaheeda faa'idada;
g) awood u lahaanshaheeda inay wakhti kooban raasamaal dheeri ah ugu biirin karto hay'ad maaliyadeed oo ay ku leedahay saami, haddii loo baahdo; iyo
h) shuruudaha kale ee lagu qeexi doono xeer-nidaamiyeyaasha.

3) Shirkad leh milkiyad guud oo aan hawlgal ahayn lana ansixiyay waxay yeelan kartaa gebi ahaan ama qeyb ahaan hay'ad maaliyadeed.
4) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa qaabka ansixinta iyo hawlgelinta shirkadaha leh milkiyadda guud ee aan hawlgalka ahayn iyo arrin kasta oo la xiriirta.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

23

Qodobka 26 aad:
Shaacinta Saamileyda

Saami kasta oo ay leedahay shirkad, qof loo magacaabay, ama wakiil metalaya qof kale ee hay'ad maaliyadeed, kolba sida xaalku yahay, hay'adda maaliyadeed waa inay usoo bandhigtaa Bankiga Dhexe warbixin buuxda oo ku saabsan milkiilayaasha iyo ka faa'idayaasha u danbeeya ee saamiga.

Qodobka 27 aad:
Shuruudda iibsiga ama wareejinta saamiga muhiimka ah ee hay'ad maaliyadeed

1) Ma jiro qof si toos ah ama si dadban u yeelan kara ama u wareejin kara saami muhiim ah ee hay'ad maaliyadeed iyadoooo aan ka hor oggolaansho laga helin Bankiga Dhexe.
2) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa shuruudaha looga baahan yahay si loo yeesho ama loo wareejiyo saami muhiim ah ee hay'ad maaliyadeed.
3) Qof kasta oo iibsada ama wareejiya saami muhiim ah ee hay'ad maaliyadeed si aan waafaqsaneyn faqradda (1)-

a) wuxuu luminayaa xuquuqda faa'iidada, midda codaynta iyo xuquuqda kale ee ku xiran saamiyadaas;
b) waxaa laga xannibayaa xuquuqda cod-bixinta ee hay'adda maaliyadda si waafaqsan muddada uu Bankiga Dhexe cayimo; ama
c) waxuu luminayaa dhammaan xuquuqdiisa cod-bixinta ama xuquuq kasta oo kale oo uu ku lahaa maamulka hay'adda maaliyadeed, Bankiga Dhexena wuxuu qaadayaa tallaabooyin uu saamiga saamilaha ay khusayso ugu wareejinayo saamile kale oo ka tirsan hay'adda, ama mid cusub.

4) Hay'adda maaliyadeed waa inay muddadiiba mar ogeysiisaa Bankiga Dhexe wixii wareejin ama la wareegid ah ee la xiriira saamiyada hay'adda maaliyadeed, kuwaas oo ka hooseeya xaddiga saamiga muhiimka ah.
5) Hay'adda maaliyadeed waa inay ogeysiisaa Bankiga Dhexe isla marki ay ogaato xog kasta oo saamayn taban ku yeelan karta sumcadda saamilaha muhiimka ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

24

Qodobka 28 aad:
Sababaha diidmada soo jeedinta kordhinta, iibsiga ama wareejinta saamiyada

1. Bankiga Dhexe wuxuu diidi karaa codsiga kordhinta, iibsiga ama wareejinta saamiyada ee hay'ad maaliyadeed haddii uu-wax u dhimayo tayada maamulka hay'adda maaliyadda ama bed- qabkeeda dhaqaale;
   a) khatar-gelinayo danaha dadka lacagaha dhigtay hay'adda maaliyadeed, waa haddii ay tahay hay'ad maaliyadeed oo aqbasha lacag-dhigashada; ama
   b) caqabad ku yahay kormeerka wax-ku-oolka ah ee hay'adda maaliyadda.

Qodobka 29 aad:
Shaacinta ku xad-gudubka qodobbo la xiriira saami muhiim ah

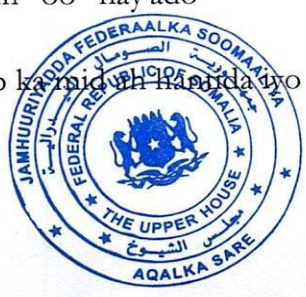
Haddii uu xogteeda helo, xubin kasta oo ka tirsan guddiga maamulka sare, madaxa maamulka fulinta iyo hanti-dhawrka dibadda ee hay'ad maaliyadeed waa inay si degdeg ah u ogeysiiyaan Bankiga Dhexe xaddi kasta oo lagu kordhiyay, lala wareegay ama laga wareejiyay saamile muhiim ah ee hay'ad maaliyadeed iyada oo aan oggolaansho hore laga helin Bankiga Dhexe.

Qodobka 30 aad:
Waajibaadka kordhinta ama dhimista saamiga muhiimka ah ee hay'ad maaliyadeed

Bankiga Dhexe wuxuu fari karaa saamile kasta oo muhiim ah ama qof kasta oo saami mug leh ku leh hay'ad maaliyadeed inuu kordhiyo ama dhimo saamigiisa haddii arrintaasi lagama-maarmaan u tahay hay'adda maaliyadeed.

Qodobka 31 aad:
Oggolaanshaha Iibsashada ama Mideynta Hay'adaha Maaliyadda

1) Iyadoo aan waxba loo dhimayn qodobbada sharciga lagu maamulayo shirkadaha, Bankiga Dhexe wuxuu bixin karaa oggolaanshaha-
   a) Midowga ama isku-biirista laba ama in ka badan oo hay'ado maaliyadeed ah; ama
   b) In hay'ad maaliyadeed ay iibsato dhammaan ama qeyb ka midh hanida iyo

25

deymaha hay'ad maaliyadeed oo kale.

2) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa qaabka iyo shuruudaha codsiga iyo ansixinta wareejinta, iibsiga, midaynta iyo isku- biirista.

Qodobka 32 aad:
Dhaqan-galka wareejinta, iibsiga ama midowga

1) Marka uu dhaqan-galo macaamil ganacsi oo saamaynaya wareejinta, la wareegidda ama midaynta hay'ad maaliyadeed oo ay samaynayso hay'ad kale oo maaliyadeed, ama ku wareejinta ay hay'ad maaliyadeed ugu wareejinayso dhammaan ama qeybka mid ah hantideeda iyo deymaheeda hay'ad maaliyadeed oo kale

a) dhammaan hantida iyo deymaha hay'adaha midoobay, ama haddii la wareejinayo hanti iyo deyn, hantidaas iyo deymahaas hay'adda maaliyadeed ee wareejinta samaynaysa ee lagu wareejiyay habka wax kala iibsiga, waa in ay masuuliyaddooda qaaddo hay'adda maaliyadeed ee la- midowga samaysay, ama, sida xaaladdu noqon karto, hay'adda maaliyadeed ee wax lagu wareejiyay;

b) Hay'adaha maaliyadeed ee midoobay ama marka la wareejinayo hantida iyo deymaha, hay'adda maaliyadeed ee wax la wareegaysa, waxay yeelanaysaa xuquuq iyo waajibaad la mid ah kuwii hay'adda maaliyadeed ee la-midowga samaysay ama, sida xaalku noqon karo, isla kuwii ay lahayd hay'adda wax wareejisay, ama xitaa kuwii ay hay'addaasi guddoontay ka hor midowga ama wareejinta;

c) dhammaan heshiisyada, ballamaha, macaamilka iyo dukumeentiyada la galay, la sameeyay, la fuliyay, ama lagu taageeray mid ka mid ah hay'adaha maaliyadeed ee midoobay ama, sida ay xaaladdu noqon karto, hay'adda maaliyadeed ee wareejinta samaysay oo la dhaqan- geliyay isla markiiba ka hor midowga , iibsashada ama wareejinta, marka laga reebo heshiisyada, ballamaha, macaamilka iyo dukumentiyada, iyada oo la raacayo shuruudaha midowga, iibsiga ama wareejinta ee lagu heshiiyay inaan la dabbaqin, waxay ahaanayaan kuwo si buuxda u shaqaynaya oo saamaynaya oo loo fasirtay ujeeddooyin kasta sidii in lagu soo galay, lagu sameeyay ama

lagu fuliyay, ama lagu taageeray hay'adda maaliyadeed ee midowga samaysay ama, sida ay xaaladdu noqon karto, hay'ad maaliyadeed ee wax lagu wareejiyay ama qofka hantida iyo deymaha lagu wareejiyay; iyo qaan-sheegad, ballan, dammaanad ama agab kasta oo lagu sugayo macaamilka mustaqbalka, tashiilaad ama adeegyada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

mid ka mid ah hay'adaha maaliyadeed ee midoobay ama, sida ay xaaladdu noqon karto, hay'adda maaliyadeed ee wareejinta samaysay, kuwaas oo dhaqangal ahaa ka hor midowga ama wareejinta, waa inay si buuxda dhaqangal usii ahaadaan, waxaana loo fasiran doonaa inay yihiin qaan-sheegad, ballan, dammaanad ama agab la siiyay ama lagu taageerayo hay'adda maaliyadeed ee midowga samaysay ama, sida ay xaaladdu noqon karto, hay'adda maaliyadeed ee wax lagu wareejiyay ama qofka hantida iyo dayntaas lagu wareejiyay, waxaana sidaas la mid ah dammaanadda macaamilka mustaqbalka, tashiilaadka ama adeegyada hay'addaas maaliyadeed ama qofkaas marka laga reebo in heshiiska wareejinta aanay qeyb ka ahayn qodob waajibinaya arrimahaas.

2) Midowga, la wareegidda ama wareejinta hantida iyo deymaha waa in lagu ansixiyo shirka guud ee saamilayda mid kasta oo ka mid ah hay'adaha maaliyadeed ee ay khusayso.
3) Midowga, la wareegidda ama wareejinta hantida iyo deymuhu ma hirgelayaan ilaa lagu faafiyo mareegta Bankiga Dhexe.
4) Markii uu Bankiga Dhexe ku faafiyo mareegtiisa wareejinta, la wareegidda ama midowga, dhammaan dadka oo ay ku jiraan hay'adaha dawliga ahi waa inay si toos ah u aqoonsadaan-

a) sharcinnimada wareejinta, iibsiga ama midowga; iyo
b) xuquuqda iyo waajibaadka hay'adaha maaliyadeed ee ku lug leh wareejinta, iibsiga ama midowga, si waafaqsan qodobbada iyo shuruudaha ku xusan heshiiska wareejinta, iibsiga ama midowga.

5) Diiwaan-hayaha Shirkadaha iyo Diiwaan-hayaha Milkiyadaha, iyo maamul fulinta sare ama qof kasta oo mas'uul ka ah diiwaan-gelinta milkiyadaha ama xafiis kasta oo kale oo ay khusayso, waa in marka uu soo saaro wax kasta oo la xiriira milkiyad, dammaanad, qaan-sheegad, saamiyo, keyd saamiyeed, shahaado, warqad ballan, shati ama dokumeenti kale oo uu saameeyay midowga, iibsiga ama wareejintu, uu wax ka beddelka lagama- maarmaanka ah ku sameeyo diiwaankiisa si loo diiwaan-geliyo wareejinta qaan-sheegadka hantida ee khuseysa ama xuquuq kale, saami, curaar, deyn
, warqad ballan ama shati iyo wixii xuquuq ah ee hoos yimaada hay'adda maaliyadeed ee ka dhalatay midowga ama, sida ay xaaladdu tahay, hay'adda maaliyadeed ee wax la wareegtay.
6) Ma jiro wax kharash kala-wareejin, cashuur, khidmad diiwaangelin, cashuur-shati

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

27

ama kharashyada kale oo laga bixinayo:-

a) wareejinta hantida iyo deymaha; ama
b) meel-marin ama wax-ka-beddel kasta oo la sameeyo si loo diiwaan- geliyo wareejinta noocaas ah, marka loo gudbiyo Diiwaan-hayaha Shirkadaha, Diiwaan-hayaha Milkiyadda, ama qof kasta oo kale oo lagu sheegay faqradda (5).

Qodobka 33 aad:
Xaddidaadda Bixinta, Deymaha iyo Dammaanadaha

1) Hay'ad maaliyadeed waa in aanay siin qofna lacag, amaah ama aanay bixin wax dammaanad maaliyadeed ah, ama aanay aqbalin deyn iyadoo ka wakiil ah qof, iyada oo wadarta qiimaha lacagta, denta, dammaanadaha maaliyadeed iyo deymaha kale ee khuseeya ay ka badan tahay boqolley cayiman oo ku salaysan raasamaalka waajibka ah, ama qeyb ka mid ah, sida uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyeyaaa;
2) Bankiga Dhexe wuxuu hay'ad maaliyadeed ka dhaafi karaa xadiddaadaha ku xusan faqradda (1) ee qodobkan, iyadoo lagu salaynayo xaaladaha uu Bankiga Dhexe arrintan u arki karo lagama-maarmaan.
3) Ka dhaafidda lagu xusay faqradda (2) ee qodobkan, waxay ahaanaysaa dhaqangal inta lagu jiro muddada uu Bankiga Dhexe cayimo.
4) Si waafaqsan ujeeddooyinka faqradda (1) ee qodobkan, tixraaca qof kasta waxaa ku jira qofkaas iyo bah-wadaagtiisa; iyo-

a) Lacagta, amaahda, dammaanad-qaadyada maaliyadeed iyo deymaha kale ee qofkaas iyo bah-wadaagtiisa waa in la isu geeyo si loo xisaabiyo wadarta qiimahooda; iyo
b) Xaddidaadaha lagu soo rogay faqradda (1) ee qodobkan, ayaa lagu dabbaqi doonaa lacagta, amaahda, dammaanad-qaadka maaliyadeed iyo deymaha khuseeya qofkaas iyo bah-wadaagtiisa.

Qodobka 34 aad:
Xaddidaadaha Bixinta Faa'iidada Saamiyada

1) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiye ku xaddidayaa bixinta faa'iidada, iyadoo loo eegayo halbeegga raasamaalka waajibka ah ee hay'adda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maaliyadeed.

2) Ma jirto Hay'ad maaliyadeed oo ku dhawaaqi karta, biirin karta, bixin karta ama dibadda u wareejin karta wax faa'ido ah ama samayn karta wareejin kasta oo la xiriirta faa'idadii la sameeyay ilaa -

a) La gudo dhammaan kharashaadkii dib loo dhigay, oo ay ku jiraan kharashaadka hordhaca ah iyo kuwa la xiriira aasaaska shirkaddda, faa'idada iibinta saamiyada, dullaalnimada, khasaaraha dhacay iyo shay kasta oo kale oo kharash ah oo aan loo hayn hanti la taaban karo;
b) La tixgeliyo kharashaadka iyo lacagta dheeriga ah ee lagu biirinayo raasamaalkeeda;iyo
c) Loo diyaariyo qoondo ku filan deymaha xumaaday ama shakiga leh ama hantida kale, taas oo ku qanacsan yahay Bankiga Dhexe, marka laga hadlayo hay'ad maaliyadeed oo bixisa deymo ama tashiilaad amaah.

3) Loo tixgeliyo soo saarista saamiyada dhiirrigelinta ah oo ka imanaya macaashka bixinta faai'idada saamiyada.

Qodobka 35 aad:
Xadiddaadda wax kala iibsiga ka dhexeeya hay'ad maaliyadeed iyo dhinac xiriir la leh

1) Dhammaan wax kala iibsiga ay hay'ad maaliyadeed la yeelato dhinac xiriir la leh waa in loo fuliyaa si waafaqsan shuruudaha u degsan macaamilka u dhexeeya hay'ad maaliyadeed iyo xubin ka mid ah dadweynaha.
2) Bankiga Dhexe waxuu xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa shuruudaha lagu dabbaqi karo wax kala iibsiga ka dhexeeya hay'ad maaliyadeed iyo dhinac xiriir la leh ama dhinacyo isku xiran, wuxuuna caddaynayaa xaaladaha ka reebban qodobkan iyadoo lagu salaynayo waxyaabaha lagama-maarmaanka u ah nooca xiriirka ama wax kala iibsiga.

Qodobka 36 aad:
Xaddidaadda u Isticmaalka Saamiyada Rahan ahaan

Hay'adda maaliyadeed waa in aanay wax tashiilaad deymeed ah siinin qofna iyadoo rahan iyo dammaanad ahaan loo isticmaalayo saamiyadeeda.

29

Qodobka 37 aad:
Xaddidaadda Maal- gashiga

1) Hay'ad maaliyadeed ma sameyn karto maal-gashi weyn iyadoo aan oggolaansho hore laga helin Bankiga Dhexe.
2) Marka la qiimaynayo codsiga maal-gashi weyn, Bankiga Dhexe waa in uu xaqiijiyaa in maal-gashiga hay'adda maaliyadeed ee la soo jeediyay aanay:
   a) hoos u dhigayn maamulka hay'adda maaliyadda iyo bed- qabkeeda maaliyadeed;
   b) khatar gelinayn danaha dadka lacagta dhigtay, saamilayda ama dayn-bixiyeyaasha, iyadoo lagu salaynayo xaaladda markaas;
   c) caqabad ku ahayn kormeerka wax-ku-oolka ah ee hay'adda maaliyadda;
   d) caqabad ku ahayn fulinta tallaabooyinka sixitaanka mustaqbalka; iyo
   e) Inaanay u bandhignayn hay'adda maaliyadeed khataro xad-dhaaf ah.
3) Bankiga Dhexe ma oggolaan karo maal-gashi la soo jeediyay haddii uusan ku qanacsanayn in hay'adda maaliyadeed ay haysato ilo dhaqaale, maamul iyo khibrad ku filan oo ay ku maarayso maal-gashiga.
4) Bankiga Dhexe wuxuu xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa shuruudaha maal-gashiyada waaweyn ee hay'ad maaliyadeed.

Qodobka 38 aad
Xaddidaadda Dhaqdhaqaaqyada Ganacsiga iyo Iibsashada Hantida Ma Guurtada Ah

1) Hay'ad maaliyadeed ma samayn karto, si keligeed ah ama iyadoo kaashanaysa cid kale, ganacsi jumlo ama tafaariiq ah, oo uu ku jiro ka ganacsiga soo dejinta ama dhoofinta, marka laga reebo inay u qaadanayso deymo ka maqan.
2) Hay'ad maaliyadeed ma yeelan karto hanti ma guurto ah, marka laga reebo in ay u qaadanayso deyn ka maqan.
3) Hay'ad maaliyadeed waa ay iibsan kartaa hanti ma guurto ah ama xuquuq la mid marka ay taasi lagama-maarmaan u tahay hawlgelinta ganacsigeeda ama marka ay shaqaalaheeda siinayso adeegyo, waxaase shardi ah in qiimaha hantidu aanu ka badnayn boqolley ka mid ah raasamaalka waajibka ah ee hay'adda maaliyadeed, ama qeybo ka mid ah, sida uu Bankiga Dhexe qeexi doono
4) Bankiga Dhexe waxuu go'aaminayaa muddada hantida lagu [illegible]

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

waafaqsan faqradda (1) ee qodobkan lagu iibinayo.

5) Mamnuucidda ku xusan qodobkan laguma dabbaqi karo hay'ad maaliyadeed oo ganacsi u samaynaysa si waafaqsan mabaadi'da shareecada Islaamka.

Qodobka 39 aad:
Xaddidaadaha lacag-dhigashada u dhexaysa bankiyada

1) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyeyaal ku qeexi doonaa boqolkiiba inta raasamaalka waajibka ah ee bankiga, ama qeybihiisa, ee ay hay'ad maaliyadeed dhigan karto ama ku shuban karto hay'adaha kale ee maaliyadeed.
2) Lacag-dhigashada u dhexaysa hay'adaha maaliyadeed ee xiriirka leh waxaa loo tixgalinayaa inay tahay wax kala iibsi gudaha ah, waxayna ku dabbaqmaysaa qodobbada Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyayaasha.

Qodobka 40 aad:
Xeerarka Taxaddarka iyo Hagayaasha

Bankiga Dhexe wuxuu dejinayaa xeerar taxaddar iyo hagayaal ku habboon qeybaha kala duwan ee hay'adaha maaliyadeed iyadoo lagu salaynayo nooca ganacsigooda, hawlahooda iyo heerka khatarta ay wajahayaan.

Qodobka 41 aad:
Hannaanka maareynta khataraha

1) Hay'adda maaliyadeed waa inay, si keligeed ah ama si wadajir ah, u meelmariso siyaasad dhammaystiran oo maareyn khatareed ah si loo aqoonsado, loo cabbiro, loo qiimeeyo, loo kormeero, looga warbixiyo, loona xakameeyo, ama si joogto ah loogu yareeyo dhamman khataraha.
2) Siyaasadda waa inay qeyb ka tahay kormeer wax-ku-ool ah oo ay samaynayaan guddigeeda maamulka sare iyo maamulkeeda fulinta.
3) Hay'adda maaliyadeed waa inay si keligeed ah ama si wadajir ah u qiimeysaa xaddiga raasamaalkeeda waajibka ah iyo shuruudaha hantida naqad-galka ah ee la xiriira heerkeeda khatar, xaaladaha suuqa iyo dhaqaalaha guud.
4) Siyaasadda maaraynta khatarta waa in ugu yaraan lagu tixgeliyo khataraha soo socda:
   a) khatarta waafaqsanaan la'anta shareecada islaamka;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

31

b) khatarta hantida naqad-galka ah;
c) khatarta hawlgelinta;
d) khatarta suuqa;
e) khatarta dalka;
f) khatarta istaraatiijiga ah;
g) khatarta tignaloojiyadda;
h) khatarta sharci;
i) khatarta u hoggaansanaanta sharci
j) khatar kasta oo kale oo hay'ad maaliyadeed u tixgelin karto lagama maarmaan.

5) Siyaasadda maaraynta khatarta ee lagu xusay faqradda (4) waa inay tixgelisaa dabeecadda ganacsiga iyo heerka khatar ee hay'adda maaliyadeed u gaarka ah.
6) Siyaasadda maaraynta khatarta ee hay'ad maaliyadeed waa inay u hoggaansanaato xeerar ama habraacyo kasta oo uu soo saaro Bankiga Dhexe.

Qodobka 42 aad:
Kala soocidda deynta iyo ka soo kabashadeeda

1) Hay'adda maaliyadeed ee ganacsigeeda ay ku jirto bixinta deymuhu waa inay kala soocdaa noocyada deymaha ay bixiso oo ay ku ilaalisaa mar walba heer ay ka soo kaban karto.
2) Bankiga Dhexe waxuuu Xeer-nidaamiyeyaal ku go'aaminayaa shuruudaha kala soocidda deymaha iyo heerarka ka soo kabashadeeda ee hay'adaha maaliyadeed ee kala duwan.

CUTUBKA AFARAAD
MAAMULKA

Qodobka 43 aad:
Waajibaadka saamilayda

1) Iyadoo aan waxba loo dhimayn qodobbada sharciga ee khuseeya shirkadaha, saamilayda hay'adda maaliyadeed waa inay si wadajir ah u ilaaliyaan, u dhowraan oo ay si firfircoon u isticmaalaan awoodda ugu sarraysa ee hay'ad maaliyadeed marka ay qabsanayaan shirarka guud.
2) Waajibaadka saamilayda waxa ka mid ah-
   a) hubinta in dad amaano iyo karti leh loo doorto xubnaha guddiga maamulka sare;
   b) hubinta in guddiga maamulka sare si joogto ah loogula xisaabtamo inay si

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hufan oo wax-ku-ool ah u gutaan maamulka hay'adda maaliyadda;

c) wax ka beddelidda xubnaha guddiga maamulka sare haddii ay dhacdo wax-qabad la'aan ama si waafaqsan siyaasadda la ansixiyay ee hay'adda maaliyadeed;
d) hubinta in xubnaha guddiga maamulka sare ay yihiin kuwo u qalma shaqada ay hayaan lehna xirfado kala duwan; iyo
e) mas'uuliyadaha kale ee la qeexi doono.

Qodobka 44 aad:
Guddiga Maamulka Sare

1) Hay'ad kasta oo maaliyadeed waa inay dhistaa guddi maamul sare oo awoodda ugu danbaysa u leh maaraynta hay'adda maaliyadeed.
2) Guddiga maamulka sare ee bankigu wuxuu ka kooban yahay ugu yaraan(5) shan xubnood,(3) saddex meelood laba meelna aysan lahayn awood fulin.
3) Guddoomiyaha Bankigu wuxuu noqonayaa xubin aan fulin lahayn, halka madaxa fulinta ee xubnaha maamulka sare uu noqon doono xubin fulin leh.
4) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa shuruudaha kala duwan iyo xubnaha ay ka koobnaanayaan guddiga maamulka sare ee
5) noocyada kala duwan ee hay'adaha maaliyadeed.
6) Bankiga Dhexe qof uusan baarin isla mar ahaantaana ansixinin looma magacaabi karo xubin ka tirsan guddiga maamulka sare ee hay'ad maaliyadeed.

Qodobka 45 aad:
Masuuliyadaha Guddiga Maamulka Sare

1) Guddiga maamulka sare ee hay'ad maaliyadeed waxay yeelanayaan masuuliyadaha soo socda:

a) in uu kormeero hawlaha hay'adda maaliyadda isla markaana kor- joogteeyo maamulka hay'adda maaliyadda si loo hubiyo bedqabkeeda;
b) in uu ansixiyo jihada istiraatijiyadeed ee hay'adda maaliyadeed, xaddiga khatarta iyo siyaasadaha, in uu saameeyo oo baahiyo dhaqanka iyo qiyamka shirkadda, iyo in uu diyaariyo siyaasadda danaha is-diiddan iyo jawi xakamayn oo xooggan hadba markii loo baahdo;
c) in uu hubiyo maamul wanaagga hay'adda maaliyadda;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

d) in uu hubiyo in ganacsiga hay'adda maaliyadeed loo fuliyo si waafaqsan dhammaan sharciyada, xeer-nidaamiyeyaasha, hab- raacyada, awaamiirta Bankiga Dhexe, siyaasadaha la ansixiyay iyo in uu la jaanqaadayo hab-dhaqannada sugaya badbaadada iyo sammaanta;

e) in uu hubiyo in xubnaha maamulka fulintu ay qaadaan tallaabooyinka lagama-maarmaanka u ah aqoonsiga, cabbirka, kor-joogtaynta iyo xakamaynta khataraha;

f) in uu magacaabo oo beddelo markii loo baahdo xubnaha maamulka fulinta iyo in uu go'aamiyo qorshaha ku habboon maamul-dhaxlidda;

g) in uu kormeero maamulka fulinta ee hay'adda maaliyadda taasi oo qeyb ka ah isla-xisaabsanka iyo is-dheellitirka;

h) in uu ilaaliyo danaha sharciga ah ee saamilayda, dhigtayaasha, deyn-bixiyeyaasha, macaamiisha iyo daneeyayaasha kale ee la xiriira hay'adda maaliyadeed

i) in uu ansixiyo qaab-dhismeedka maamulka hay'adda, xisaab-xirrada iyo faaida-qeybsiga;

j) in uu uga warbixiyo saamilayda marka la gaaro shir sanadeedka guud, waxqabadka, xakamaynta gudaha iyo nidaamyada; iyo habraacyada maaraynta macluumaadka ee hay'adda maaliyadeed;

k) in uu uga warbixiyo Bankiga Dhexe wixii isbeddel saamayn leh ee ku yimaada hawlaha, qaab-dhismeedka maamulka iyo xaaladda maaliyadeed ee hay'adda maaliyadda;

l) in uu uga warbixiyo Bankiga Dhexe arrimaha saamayn kara sumcadda saamilayda, guddiga maamulka sare iyo xubnaha maamulka fulinta iyo arrimaha kale ee looga baahan yahay in uu guddigu u gudbiyo Bankiga Dhexe.

m) in uu hubiyo in hay'adda maaliyadeed ay sii waddo xiriirrada wax- ku- oolka ah oo ay la leedahay kormeerayaasheeda; iyo

n) masuuliyadaha kale ee uu jideeyay sharci kasta oo kale iyo Xeer-nidaamiyayaasha kale ee ka soo baxa Bankiga Dhexe.

Qodobka 46 aad:
Xilkasnimada laga rabo xubnaha

1. Xubintu waa in, marka loo eego hay'adda maaliyadeed ee uu u shaqaynayo, uu muujiyo xilkasnimo lana yeesho xiriir daacad ah hay'adda maaliyadda iyo saamilaydeeda isagoo gudanaya waajibaadka soo socda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

a) in uu u dhaqmo si daacad iyo niyad-wanaag ku dheehan tahay;
b) in uu u dhaqmo sida ay ku jirto danta ugu wanaagsan oo ay faa'iidadu ugu jirto hay'adda maaliyadda
c) in uu u dhaqmo si madax-bannaan, oo xor ka ah saamaynta aan habboonayn ee qof kale; iyo
d) in uu helo macluumaadka lagama-maarmaanka ah si ay ugu suurtagasho inuu guto mas'uuliyaddiisa.

Qodobka 47 aad:
Guddi-hoosaadyada Guddiga Maamulka Sare

1) Guddiga maamulka sare ee hay'adda maaliyadeed waa in ay dhisaan guddi-hoosaadyada lagama-maarmaanka ah iyada oo la tixgelinayo baaxadda, nooca ganacsiga iyo khataraha uu la kulmi karo.
2) Iyadoo aan waxba loo dhimayn faqradda (1) ee qodobkan, Bankigu waa inuu dhiso guddiyada soo socda ee guddiga maamulka sare:
   a) Guddiga Amaahda;
   b) Guddiga Hanti-dhawrka;
   c) Guddiga Maaraynta Khatarta;
   d) Guddiga Maamulka Shaqaalaha
   e) Guddiga Mushaaraadka (kan sugan iyo kan aan sugnayn); iyo
   f) Guddiyada kale ee uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer- nidaamiyeyaasha ama bankigu ku jideeyo xeer-hoosaadkiisa guddiga maamulka sare, ama hab kale.
3) Masuuliyadaha guddi kasta oo lagu xusay faqradda (2) waxaa lagu qeexayaa Xeer-nidaamiyayaal.
4) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyeyaal ku qeexi doonaa nooca guddi-hoosaadyada ay tahay inay dhisaan guddiga maamulka sare ee hay'adaha kale ee maaliyadeed iyo awoodahooda.

Qodobka 48 aad:
Kulammada Guddiga Maamulka Sare

1) Guddigu wux uu qaban karaa tiro cayiman oo shirar ah sannad gudihii si waafaqsan sida la go'aamiyay ama sida ganacsiga hay'adda maaliyadeed u baahan karo.
2) Bankiga Dhexe wuxuu amri karaa in ay guddigu ku kulmaan wakhti iyo goob cayiman iyo in ay ka tashadaan arrimaha uu bankiga Dhexe cayimo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

35

3) Bankiga Dhexe wuxuu u magacaabi karaa shirka guddiga korjooge, korjooguhuna wuxuu qaadan karaa qoraallada lagama-maarmaanka u ah ujeeddooyinka Bankiga Dhexe.
4) Marka ay guddigu ku guul-darraystaan inay fuliyaan awaamiirta Bankiga Dhexe si waafaqsan faqradda (2), Bankiga Dhexe wuxuu qaadi karaa tallaabada ku habboon si uu u ilaaliyo hufnaanta nidaamka maaliyadeed, danaha hay'adda maaliyadeed iyo macaamiisheeda.
5) Bankiga Dhexe wuxauu Xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa kooramka loo baahan yahay, qaabka go'aan-qaadashada, isticmaalka tiknoolajiyada sida shirarka guddiga ee habka fogaan-aragga ah iyo shuruudaha kale, si loo suurta-geliyo wada-tashiyo guddi oo wax-ku-oolka ah, loona sugo habka go'aan-gaarista.

Qodobka 49 aad:
War-bixinta waajibka ah ee guddiga maamulka sare iyo fulinta

1) Guddiga maamulka iyo xubin kasta, shakhsi ahaan, waa inay isla markiiba qoraal ahaan ugu soo gudbiyaan Bankiga Dhexe haddii ay jirto sabab ay ku rumaystaan in hay'adda maaliyadeed-
   a) Aysan awoodin in ay sii waddo ganacsigeeda;
   b) u muuqato ama ay u badan tahay in mustaqbalka dhow aanay awoodin inay ka soo baxdo dhammaan ama mid kasta oo ka mid ah waajibaadkeeda marka ammintooda la gaaro; iyo
   c) aysan awoodin in ay buuxiso shuruudaha raasamaalka waajibka ah sida ku qeexan Sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaasha.

2) Bankiga Dhexe wuxuu qaadayaa tallaabo ka dhan ah xubinta guddiga ama fulinta ka tirsan ee ay masuuliyadeeda tahay, haddii guddiga ama fulintu ay ku guul-darraystaan in ay usoo gudbiyaan warbixinta Bankiga Dhexe si waafaqsan faqradda (1), oo ay ku jirto shaqo ka joojin ama ka saarista guddiga ama xil-kaqaadista xubinta fulinta.

Qodobka 50 aad:
Shaacinta bah-wadaagta iyo danaha

1) Xubinta fulintu waa inay qoraal ugu gudbisaa hay'adda maaliyadeed iyo guddigeeda maamulka sare:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

a) dhammaan bah-wadaagteeda;
b) dhammaan danaha ay ka leedahay hay'ad maaliyadeed ama bah- wadaagta hay'ad maaliyadeed; iyo
c) arrin kasta oo keeni karta dano is-diiddan haddii ay ka qeyb-qaadato habka go'aan-qaadashada ku aaddan arrinta.

2) Shaacinta ku cad faqradda (1) waa in lagu wargeliyaa Bankiga Dhexe iyadoo la raacayo habka loogu talagalay.

Qodobka 51[aad]:
Mas'uuliyadaha xubnaha maamulka fulinta ee hay'ad maaliyadeed

1) Xubnaha maamulka fulinta ee hay'ad maaliyadeed, oo hoos imaanaya agaasinka guddiga maamulka sare, waa inay xaqiijiyaan in hawlaha hay'adda maaliyadeed ay waafaqsan yihiin istiraatijiyaddeeda, u adkaysigeeda khatarta iyo siyaasadaha ay ansixiyeen guddiga maamulka sare.
2) Madaxa maamulka fulinta ee Bankiga wuxuu leeyahay masuuliyadaha soo socda-
   a) hubinta in siyaasadaha uu guddigu qeexay ee ku jira istaraatiijiyadda guud ee bankiga la hirgeliyay;
   b) hubinta u hoggaansanaanta sharcigan, shuruucda kale ee qoran ee dhaqangalka ah, Xeer-nidaamiyayaasha, habraacyada, tilmaamaha, shuruudaha iyo amarrada uu soo saaro Bankiga Dhexe;
   c) xulidda iyo kula-talinta guddiga, si waafaqsan siyaasadda shaqaalaha, xubno maamul oo karti u leh inay maareeyaan hawlaha bankiga;
   d) isku xirka hawlaha waaxyaha kala duwan ee Bankiga dhexdiisa;
   e) samaynta iyo hawlgelinta habab wax-ku-ool ah oo la xiriira nidaamyada xakamaynta ee gudaha;
   f) naqshadaynta iyo hirgelinta hababka lagama-maarmaanka ah ee maamulka xogaha si gudaha Bankiga looga fududeeyo isgaarsiin hufan oo waxtar leh;
   g) hubinta in guddigu si joogta ah oo ku filan u qiimeeyo hawlaha Bankiga iyadoo loo soo bandhigayo waraaqaha guddiga ee khuseeya; iyo
   h) mas'uuliyadaha kale ee la qeexi doono.

3) Bankiga Dhexe wuxuu ku qeexayaa Xeer-nidaamiyeyaal, mas'uuliyadaha xubnaha maamulka fulinta ee hay'adaha kale ee maaliyadeed.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

37

Qodobka 52 aad:
Mamnuucidda Jagooyinka Badan

1) Qofna ma noqon karo xubin ka mid ah Guddiga Maamulka Sare ama xubin ka mid ah Maamulka Fulinta in ka badan hal hay'ad- maaliyadeed oo shati lagu siiyay Sharcigan marka laga reebo in ay yihiin shirkado hoos yimaadda ama shirkadda milkiyadda guud leh.
2) Ma jiro saamile muhiim ah oo loo magacaabi karo guddoomiyaha Guddiga Maamulka Sare ama madaxa Maamulka Fulinta ee banki.
3) Qofna iskuma hayn karo jagooyinka guddoomiyaha guddiga maamulka sare iyo waajibaadka madaxa maamulka fulinta ee hay'ad maaliyadeed.
4) Bankiga Dhexe wuxuu ka dhaafi karaa hay'ad maaliyadeed oo lacag qabasho aan ka shaqayn qaar ka mid ah waxyaabaha lagu mamnuucay qodobkan, iyadoo la raacayo shuruudaha uu Bankiga Dhexe ku qeexo ka- dhaafidda.

Qodobka 53 aad:
Ceeb-ka-saliimnimada guddiga maamulka sare, maamulka fulinta iyo saamilayda muhiimka

1) Qofna looma magacaabi karo xubin ka tirsan guddiga maamulka sare ama maamulka fulinta ee hay'ad maaliyadeed, iyadoo aan oggolaansho laga helin Bankiga Dhexe.
2) Bankiga Dhexe wuxuu qiimayn ku samaynayaa ka gun-gaarista ceebaha qofka la soo jeediyay in loo magacaabo xubin guddiga maamulka sare ama maamulka fulinta ka tirsan, waana in uu caddeeyaa in uu yahay ceeb- ka- saliim si loogu magacaabo maamulidda ama xakamaynta hay'ad maaliyadeed.
3) Qiimaynta ceeb-ka-saliimnimada waa in loo fuliyaa si waafaqsan shuruudaha u Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyeyaasha.
4) Qofka waxaa loo magacaabi karaa maamulka fulinta si tijaabo ah, iyadoo la sugayo qiimaynta ceeb-ka-saliimnimada ee Bankiga Dhexe, magacaabis kasta oo noocaas ahna waa in isla markiiba la ogeysiiyaa Bankiga Dhexe.
5) Qofna ma noqon karo saamile muhiim ah oo hay'ad maaliyadeed ilaa Bankiga Dhexe uu caddeeyo inuu yahay qof ceeb-ka-saliim ah.
6) Ceeb-ka-saliimnimada iyo qiimaynta ku xusan faqradda (5) waa in loo sameeyaa

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

38

si waafaqsan shuruudaha Bankiga Dhexe.

7) Qof kasta oo lagu helo in aanu ahayn ceeb-ka-saliim ma noqonayo saamile muhiim ah, xubin ka tirsan guddiga maamulka sare ama maamulka fulinta ee hay'ad maaliyadeed, hadba sida ay noqoto.

Qodobka 54 aad:
Dib-u-baarista guddiga maamulka sare, maamulka fulinta iyo saamilayda muhiimka ah

1) Bankigaa Dhexe wuxuu hadba, marka uu u arko inay lagama-maarmaan tahay waa inuu , qiimayn ku samaynayaa ceeb-ka-saliimnimada qof hore loogu ansixiyay inuu noqdo xubin ka tirsan guddiga maamulka sare, maamulka fulinta, ama saamile muhiim ah.
2) Qiimayntu, sida ay dhigayso faqradda (1) ee qodobkan, waa in ay ahaataa mid waafaqsan shuruudaha loo dejiyay.
3) Marka la sameeyo qiimaynta faqradda (1) ee qodobkan ka dib, Bankiga Dhexena ku qanco in qofku yahay ceeb-ka-saliim u qalma maamulidda ama xakamaynta hay'adda maaliyadeed, wuxuu aqbalayaa in uu u shaqeeyo hay'addaas.
4) Marka qiimaynta ceeb-ka-saliimnimada qofka, ka dib uu Bankiga Dhexe gaaro go'aan ah in qofkaasi aanu ahayn ceeb-ka-saliim aan u qalmin maamulidda ama maaraynta hay'adda maaliyadeed, Bankiga Dhexe wuxuu shaqada ka xayuubinayaa qofkaas isagoo ku wargelinayaa hay'adda maaliyadeed.
5) Qofka uu Bankigu ka xayuubiyey xilka sida ay dhigayso faqradda (4) ee qodobkan wuxuu joojinayaa in uu guto xilka hay'adda maaliyadda, dibna wax xil ah ugama qabanayo hay'ad maaliyadeed ugu yaraan (5) shan sano, laga bilaabo taariikhda xilka laga qaaday, marka uu yahayse saamile muhiim ah-
   a) Bankiga Dhexe wuxuu ku amrayaa in uu hoos u dhigo saamiga uu ku leeyahay hay'adda maaliyadeed oo uu ka hoos mariyo heerka sharcigu cayimay muddo jaango'an; sida la qeexi doono;
   b) Bankiga Dhexe wuxuu ku amrayaa in uu ku gado dhammaan saamiyadii uu ku lahaa hay'adda maaliyadda muddo cayiman gudahood;
   c) Bankiga Dhexe wuxuu amrayaa in dhammaan saamigiisa ama qeyb ka mid ah laga iibiyo cid saddexaad; ama
   d) Bankiga Dhexe wuxuu ka hor istaagayaa in uu isticmaalo xuquuqdiisa cod-bixinta ee hay'adda maaliyadda; ama
   e) Bankiga Dhexe wuxuu kusoo rogi karaa shuruudo kale sida [illegible] qeexay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

awaamiirta ama Xeer-nidaamiyeyaasha.

Qodobka 55aad:
Mabaadi'da iyo Qaab-Dhismeedka Maamul ee Waafaqsan Shareecada Islaamka (Islamic principle for Sharia Governance Framework)

1) Bankiga Dhexe waxa uu xeernidaamiye ku qeexayaa Qaab-dhismeedka Maamulka Shareecada iyo mucaamalaadkooda ee hay'adaha maaliyadda si waafaqsan mabaadi'da guud ee Guddiga Adeegyada Maaliyadeed ee Islaamiga ah (Islamic Financial Service Board).
2) Bankiga Dhexe waxa uu xeernidaamiyayaal ku qeexaya qaabka ay hay'adaha bixiya adeegga maaliyadeed ee ku dhisan shareecada u dajinayaan xisaabaadookda si waafaqsan Hay'adda Xisaabaadka iyo Dabalgalka Hay'adaha Maaliyadeed ee Islaamiga ah (Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions).

CUTUBKA SHANAAD
XISAABAADKA, SHAACINTA WARBIXINNADA MAALIYADEED IYO HANTI- DHAWRKA DIBADDDA

Qodobka 56 aad:
Halbeegyada diyaarinta warbixinta maaliyadeed

Warbixinnada maaliyadeed ee hay'ad maaliyadeed waa inay u hoggaansamaan Halbeegyada Warbixinta Maaliyadeed ee Caalamiga ah ama halbeegyada kale ee caalamiga ah ee ku habboon ee uu ansixiyay Bankiga Dhexe.

Qodobka 57 aad:
Waajibaadka ilaalinta xisaabaadka

1) Hay'adda maaliyadeed waa in ay xisaabteeda u ilaaliso si waafaqsan mabaadi'da xisaabaadka ee uu qeexayo Bankiga Dhexe.
2) Shirkad hoos-timaadda ama laan ka mid ah hay'ad maaliyadeed oo shisheeye, ganacsina ka wadda gudaha Soomaaliya waa inay u ilaalisaa xisaabaadkeeda sida madax-bannaan tan hay'adda maaliyadeed ee milkiyadda guud leh

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3) Waxa waajib ku ah hay'adda maaliyadeed-
   a. in la xafido buugaag xisaabeedka saxda ah iyo diiwaanka maaliyadeed ee dhabta ah ee la xiriira xisaabaadka kuwaas oo si dhammaystiran oo run ah u muujinaya xaaladda maaliyadeed ee hay'adda; iyo
   b. in la diyaariyo warbixin xisaabeed sannadle ah oo muujinaysa xaaladda, dakhliga iyo kharashka hay'adda maaliyadeed.

Qodobka 58 aad:
Soo gudbinta iyo shaacinta warbixin maaliyadeedka hay'adda maaliyadeed

1) Hay'adda maaliyadeed waa inay u soo gudbisaa Bankiga Dhexe warbixinnada maaliyadeed ee hanti-dhawrku hubiyay muddo saddex bilood gudahood ah ka dib dhammaadka sannad maaliyadeedka;
2) Sannad maaliyadeedku wuxuu ka bilaabanayaa 1-da Janaayo wuxuuna dhammaanayaa 31-ka Diseemba ee isla sannadkaas.
3) Lama daabici karo warbixinnada maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed ee hanti-dhawrku hubiyay ilaa uu Bankiga Dhexe fasaxo.
4) Bankiga Dhexe wuxuu dib u eegis ku samaynayaa warbixinnada maaliyadeed ee la soo gudbiyay, markaas ayuuna-

a. fasaxayaa warbixinnada maaliyadeed si loo daabaco;
b. ku amrayaa hay'adda maaliyadeed iyo hanti-dhawrkeeda dibadda inay wax ka beddelaan ama saxaan warbixinta maaliyadeed haddii ay

jiraan arrimo, walaac, khaladaad ama waxyaabo laga tagay;

c. diidayaa warbixinta maaliyadeed kuna amrayaa hay'adda maaliyadeed iyo hanti-dhawrkeeda dibadda inay dib u soo saaraan oo dib u hubiyaan warbixinnada maaliyadeed; ama
d. ka dalbanayaa hay'adda maaliyadeed iyo hanti-dhawrkeeda dibadda wixii macluumaad dheeraad ah ee loo baahdo.

5) Warbixinnada maaliyadeed ee hanti-dhawrku hubiyay ee hay'ad maaliyadeed waa in lagu soo daabacaa afar (4) bilood gudahooda ka dib dhammaadka sannad maaliyadeedka.
6) Bankiga Dhexe wuxuu sabab macquul ah awgeed iyo codsi ka yimi hay'adda maaliyadeed ka dib kordhin karaa muddada soo gudbinta warbixinnada maaliyadeed ee la hubiyay ama daabacaadda warbixinnada maaliyadeed, muddo kordhintuna waxa ay noqon kartaa wakhtiga uu bankiga Dhexe go'aamiyo.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

muddo kordhintu marna waa in aysan ka badan lixdan (60) maalmood laga bilaabo taariikhda la qeexay.

7) Hay'ad kasta oo maaliyadeed waa inay ku daabacdaa mareegaheeda Internet- ka, warbixinnada maaliyadeed ee la hubiyay iyo xog kasta oo uu Bankiga Dhexe qeexo.
8) Warbixinnada maaliyadeed ee la hubiyay ee hay'ad maaliyadeed waa in si furan loogu soo bandhigaa goobaheeda ganacsi sannadka oo dhan.
9) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa xogta ay tahay in laga helo warbixinnada maaliyadeed ee la hubiyay, shaacinnada kale, qaabka iyo habka loo daabacayo warbixinnada maaliyadeed ee khusaysa qeyb kasta oo ka mid ah hay'adaha maaliyadeed iyo arrin kasta oo kale oo la xiriirta.

Qodobka 59 aad:
Daabacaadda warbixinta sannadlaha ah

Iyada oo aan waxba loo dhimayn qodobbada Sharciga ee la xiriira shirkadaha, hay'adda maaliyadeed waa in ay daabacdaa warbixin sannadle ah oo ka tarjumaysa shuruudaha raasamaalkeeda waajibka ah, u bandhignaanta khatarta iyo istaraatijiyadda maaraynta khatarta.

Qodobka 60 aad:
Xisaabinta wadajirta ee hay'ad maaliyadeed iyo shirkado hoos- yimaadda

1) Hay'ad maaliyadeed oo leh shirkado hoos-yimaadda waa in ay u diyaarisaa warbixinnada maaliyadeed si goonni ah iyo si wadajir ahba.
2) Marka la go'aaminayo heerka raasamaalka waajibka ah ee hay'ad maaliyadeed, hay'adda maaliyadeed waa in ay u hoggaansantaa Xeer- nidaamiyayaasha uu qeexay Bankiga Dhexe.
3) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa shuruudaha warbixinnada maaliyadeed ee wadajirka ah ee hay'adaha maaliyadeed ee kale ee u shaqeeya koox ahaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

42

Qodobka 61[aad]:
Magacaabidda, xil ka qaadista iyo muddada xil- haynta hanti- dhawraha dibadda

1) Hay'adda maaliyadeed waa inay sannad-maaliyadeed kasta soo magacawdaa hanti-dhawre dibadeed oo aqoon iyo karti leh, shaqadiisuna tahay hubinta iyo ka-warbixinta xisaabxirka sannadka, faa'idada iyo khasaaraha hay'adda maaliyadeed.
2) Warbixin kasta oo noocaas ah waa inuu ku jiraa aragti qeexaysa in xisaabaadka xisaabxirka sannadka, faa'idada iyo khasaaruhu ay si dhab ah uga turjumayaan xaaladda hay'adda maaliyadeed iyo natiijada ka soo baxday muddada dhammaatay, oo ay qeyb ka yihiin arrimo kale iyo macluumaadka kale ee Bankiga Dhexe uu ku qeexo Xeer- nidaamiyayaashiisa.
3) Bankiga Dhexe wuxuu u magacaabayaa hanti-dhawraha dibadeed ee hay'adda maaliyadeed, marka hay'adda maaliyadeed ay ku guul- darraaysato inay soo magacawdo hanti-dhawre dibadeed ama inay
4) buuxiso boos bannaan sabab kasta ha ahaatee, dhammaan kharashaadka hanti-dhawrahana waxaa bixinaya hay'adda maaliyadeed.
5) Hanti-dhawre lama magacaabi karo iyadoo aan oggolaansho laga helin Bankiga Dhexe.
6) Hanti-dhawraha dibadda wuxuu hubin karaa hay'ad maaliyadeed muddo saddex (3) sano ah oo xiriir ah, waxaana xilka loo cusboonaysiin karaa si waafaqsan shuruudaha lagu qeexi doono Xeer-nidaamiyayaasha.
7) Bankiga Dhexe wuxuu u fari karaa hanti-dhawraha in uu qabto hawlahan soo socda, marka laga yimaaddo kuwa lagu xusay faqradda (1).
   a) In uu u soo gudbiyo Bankiga Dhexe macluumaadka dheeraadka ah ee la xiriira hanti-dhawrkiisa, si waafaqsan sida uu Bankiga Dhexe u arko lagama-maarmaan;
   b) in uu sameeyo hubin kasta oo kale oo khaas ah ama hanti-dhawr; iyo
   c) in uu soo gudbiyo warbixin ku saabsan mid ka mid ah arrimaha lagu sheegay faqrad-hoosaadyada (a) iyo (b) ee faqradda (6) ee qodobkan; hay'adda maaliyadeed ee ay khusayso ayaana bixinaysa dhammaan kharashka.

8) Haddii hanti-dhawraha hay'ad maaliyadeed, isagoo ku guda-jira gudashada waajibaadkiisa ku cad Sharcigan, uu ku qanco:-
   a) In ay dhacday jebin culus ama ku-dhaqan la'aan la xiriirta qodobbada Sharcigan, Xeer-nidaamiyayaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudaha lagu soo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

43

rogay ama amarrada uu soo saaray Bankiga Dhexe ama jebinta sharciyo kale oo qoran oo xiriir la leh;

b) Fal-dembiyeedyo ku lug leh khiyaamo ama daacad-darro kale oo ay gashay hay'adda maaliyadeed ama mid ka mid ah xubnaha maamulkeeda fulinta ama shaqaalaheeda;

c) khasaare dhacay kaas oo hoos u dhigaya raasamaalka bud-dhigga ah boqolkiiba konton ama wax ka badan

d) khaladaad ba'an oo dhacay kuwaas oo khatar gelin kara bedqabka dhigtayaasha ama deyn-bixiyayaasha hay'adda maaliyadeed; ama

e) in uu xaqiijin kari waayo in qaan-sheegadka dhigtayaasha ama deyn-bixiyayaasha hay'adda maaliyadeed laga daboolki karo hantida hay'adda maaliyadeed, waa in uu si degdeg ah arrinka ugu gudbiyo Bankiga Dhexe.

9) Bankiga Dhexe wuxuu qabanqaabinayaa shirar saddex geesood ah oo uu la yeesho hay'adda maaliyadeed iyo hanti-dhawraheeda wakhti ka wakhti, si ay uga wada hadlaan arrimaha khuseeya mas'uuliyadaha kormeerka ee Bankiga Dhexe ee ka dhashay baaritaanka sharciga ah ee hay'adda maaliyadda oo ay ku jiraan arrimaha khuseeya hay'adaha ganacsiga ee hay'adda maaliyadda, hab xisaabeedka, xakamaynta iyo warbixinta sannadlaha ah.

10) Hanti-dhawrku waa inuu si buuxda galaangal ugu yeelan karo goob kasta, dukumeenti, macluumaad, diiwaan, kombiyuutar, qalab kasta, iyo sidoo kale xubin kasta oo ka tirsan guddiga maamulka sare, maamulka fulinta, shaqaale, wakiil, shirkad bah-wadaag ah ama xiriir la leh hay'ad maaliyadeed.

11) Qofku uma qalmayo in loo magacaabo hanti-dhawraha hay'ad maaliyadeed haddii uu yahay:-

a) xubin ka tirsan guddiga maamulka sare, maamulka fulinta ama shaqaalaha hay'addaas maaliyadeed;

b) qof ay shuraako yihiin xubin ka tirsan guddiga maamulka, maamulka fulinta ama shaqaalaha hay'addaas maaliyadeed;

c) qof ah loo-shaqeeye ama shaqaalaha xubin ka tirsan guddiga maamulka sare, maamulka fulinta ama shaqaalaha bah-wadaagta hay'addaas maaliyadeed;

d) qof ah xubin ka tirsan guddiga maamulka sare, maamulka fulinta ama shaqaale ka tirsan shirkadaha bah-wadaagta la ah hay'adda maaliyadeed; ama

e) qof, isaga, shuraakadiisa ama shaqaalihiisu, si joogto ah u gutaan waajibaadka xoghaye ama buug-haye ee hay'addaas maaliyadeed; ama

f) shirkad ama xubin ka mid ah shirkad hanti-dhawr oo shuraako la ah ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

shaqaale kasta oo qeybaha kore lagu xusay qeyb ka ah.

12) Bankiga Dhexe ayaa Xeer-nidaamiyayaasha ku qeexaya shuruudaha kale ee la xiriira hanti-dhawrka dibadda iyo shaqadooda.

Qodobka 62 aad:
Ku-wargelinta beddelidda hanti-dhawrka ee Bankiga Dhexe

1) Ma jirto hay'ad maaliyadeed oo xilka ka qaadi karta ama beddeli karta hanti-dhawraheeda iyada oo aan oggolaansho qoraal ah ka helin Bankiga Dhexe.
   a) Hanti-dhawraha hay'adda maaliyadeed waa in uu isla markaaba ogeysiis qoraal ah siiyaa Bankiga Dhexe haddii uu: -xafiiska iska casilo;
   b) uusan doonayn in dib loo magacaabo;
   c) kusoo daro warbixintiisa ama qabyo-qoraalka warbixintiisa ku saabsan xisaabaadka hay'adda maaliyadda aragti cusub oo aan ku jirin warbixin maaliyadeedkii sannadkii hore.

Qodobka 63 aad:
Waajibka kalsooni-siinta hanti-dhawrka

1) Xadgudub ka dhan ah hay'ad maaliyadeed laguma eedayn karo hanti- dhawre iyadoo lagu sababaynayo in uu si daacad ah ula wadaagay Bankiga Dhexe, isagoo ka jawaabayo codsi uu u gudbiyay iyo haddii kaleba, xog

   kasta ama ra'yi kasta oo ku saabsan arrin gaar ah taasoo khusaysa shaqo kasta oo uu Bankiga Dhexe qabto si waafaqsan Sharcigan.

2) Qodobkani wuxuu khuseeyaa arrin kasta oo uu hanti-dhawrku ku ogaado xilkiisa hanti-dhawraha ah ama gudashada waajibaadkiisa Sharcigan ee la xiriira ganacsiga ama arrimaha hay'adda maaliyadeed ama cid kasta oo la xiriirta hay'addaas maaliyadeed.

Qodobka 64 aad:
Xayiraadda ka dhanka ah hanti-dhawrka dibadda

1) Haddii uu hanti-dhawraha dibaddu-
   a) ku guul-daraysto in uu u hoggaansamo shuruudaha Sharcigan ama xeer

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

nidaamiyayaal;

b) ku guul-darraysto inuu si waafi ah oo habboon u fuliyo hawlaha iyo waajibaadka hanti-dhawrayaasha dibadda uu Sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaashu ku waajibinayaan;
c) uu buuxin waayo shuruudaha ceeb-ka-saliimnimada ee qofka ee ku qeexan Sharcigan;
d) uu haysto sababo macquul ah oo uu ku aamino in hay'adda maaliyadeed ay tahay mid musallaftay, ama ay jirto khatar weyn oo ay hay'adda maaliyadeed ku noqon karto mid musallaftay; ama hay'adda maaliyadeed ay ku guul-darraysatay inay u hoggaansanto shuruudaha ka-taxaddarka ee ku qeexan Sharcigan; ama ogaanshaha xaqiiqo jirta oo ku saabsan hay'adda maaliyadeed oo laga yaabo inay wax u dhinto danaha dhigtayaasha, deyn-bixiaeyaasha
e) ama daneeyayaasha kale, ama ku guul-darraysiga u warbixinta Bankga Dhexe;
f) lagu xukumay dembi la xiriira daacadnimo darro;
g) yahay mid aan karti u lahayn ama aan ku habboonayn inuu qabto hawlaha hanti-dhawraha dibadda; ama
h) ku guul-darraystay inuu shaaciyo dano toos ah ama kuwo dadban oo dhalind kara dano is-diiddan oo khuseeya hawlaha hanti-dhawraha;

Bankiga Dhexe wuxuu;

I. amar ku siinayaa hay'adda maaliyadeed in ay xilka ka qaaddo hanti-dhawraha;
II. ka mamnuucayaa in uu hawl-gal hanti-dhawr ka fuliyo hay'adda maaliyadda;
III. ka mamnuucayaa in uu u qabto adeegyada hanti-dhawrka hay'ad kale oo maaliyadeed ilaa laga gaarayo muddada uu Bankiga Dhexe go'aamiyo; ama
IV. ku soo rogayaa ganaax lacageed oo kale, sida Bankiga Dhexe go'aamiyo.

2) Bankiga Dhexe wuxuu siinayaa hanti-dhawraha ay khusayso mid ka mid ah arrimaha ku xusan faqradda (1) fursad uu isku difaaco ka hor inta aan go'aan laga gaarin.

Qodobka 65 [aad]:
Hanti-dhawraha Gudaha

1) Hay'adda maaliyadeed waa in ay dhistaa waax hanti-dhawr oo madax banaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ayna magacawdaa hanti-dhawre gudeed si uu u fuliyo hawlaha ay farto ama u xilsaarto hay'adda maaliyadeed.

2) Hanti-dhawraha gudaha xilka lagama qaadi karo, iyadoo aan oggolaansho laga helin Bankiga Dhexe.
3) Hanti-dhawrka dibadda iyo hanti-dhawraha gudaha waa inay si joogto ah u wada tashadaan.
4) Bankiga Dhexe ayaa Xeer-nidaamiyayaal kusoo saaraya shuruudo dheeraad ah oo khuseeya hanti-dhawrka gudaha.

CUTUBKA LIXAAD
KORMEERKA BANGIGA DHEXE EE HAY'ADAHA MAALIYADDA

Qodobka 66 aad:
Awoodaha Kormeerka ee Bankiga Dhexe

1. Bankiga Dhexe wuxuu kormeeraa hay'adaha maaliyadda iyo kooxahooda, isagoo adeegsanaya farsamooyinka iyo agabka kormeerka ee ku habboon, si loo hubiyo in hay'adaha maaliyadda iyo kooxahooda ay u hoggaansamaan qodobbada Sharcigan, sharciyada kale ee Dalka ee dhaqan-galka ah, Xeer- nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudaha la soo rogay iyo amarrada ka soo baxa Bankiga Dhexe.
2. Bankiga Dhexe wuxuu isticmaalayaa awooddiisa kormeerka, si uu u qiimeeyo u hoggaansanaanta hay'adaha maaliyadeed ee Sharciga ka Hortagga Lacag-dhaqidda iyo Maal-gelinta Argagaxisada iyo Xeer-nidaamiyeyaasha dhaqan-galka ah.
3. Bankiga Dhexe wuxuu galaangal buuxa u yeelanayaa diiwaannada guddiga mamulka sare, maamulka fulinta iyo shaqaalaha hay'adda maaliyadeed, si uu dib ugu eego u hoggaansanaanta xeerarka iyo xanydaabyada gudaha iyo sidoo kale sharciyada dibadda iyo Xeer- nidaamiyeyaasha.
4. Bankiga Dhexe wuxuu qaadan karaa hab ku salaysan khatarta oo lagu kormeerayo hay'adaha maaliyadda iyo kooxahooda iyadoo la tixgelinayo muuqooda khatareed iyo muhiimadda ay leeyihiin iyo hababka yaraynta khatarta kala duwan ee jira.
5. Isagoo ku dhaqmaya awooddiisa kormeer ee Sharcigan, Bankiga Dhexe ma hoos iman karo cid kale.
6. Bankiga Dhexe wuxuu isticmaalayaa cid saddexaad oo madax-bananan, haddii ay taasi dhacdo:-

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

a) waa in uusan ku wareejin mas'uuliyaddiisa taxaddar cid saddexaad; iyo
b) wuxuu qiimaynayaa in natiijada la isugu hallayn karo ilaa heerka loogu talagalay iyo in kale, wuxuuna tix-gelinayaa eexaha saameyn kara dhinacyada saddexaad.

Qodobka 67 aad:
Baaritaanka Rugta

1. Bankiga Dhexe wuxuu mar kasta ama marmarka qaar go'aansan karaa in qof uu u igmaday uu hubin ku sameeyo hay'ad kasta oo maaliyadeed iyo wakiilladeeda.
2. Qofka hubinta samaynaya wuxuu xaq aan xaddidnayn u yeelanayaa in uu galo goob kasta oo ganacsi oo ka mid ah hay'adaha maaliyadeed, wuxuuna baari karaa hawlaheeda ganacsi oo ay ku jiraan buugaagta, xisaabaadka, diiwaannada, lacagta caddaanka ah ee taal, dammaanadaha iyo qiimayaasha maal-gashiyada kale, warbixinnada kulammada, waraaqaha la is- dhaafsaday, bayaannada, rasiidada, nidaamka kombiyuutarka, qalabka, agabka iyo sidoo kale wixii kale ee dukumeenti ah ama alaabaha loo baahan yahay in la baaro.
3. Hay'ad maaliyadeed, maamulkeeda fulinta, shaqaalaheeda iyo wakiilladeedu waa inay soo saaraan oo ay u bandhigaan qofka hubinta samaynaya dukumeenti, macluumaad ama wax kasta oo kale oo uu u baahan karo, waana inay, si buuxda u helaan xarumahaas iyo nidaamyada muddadaas ay hawsha wadaan.
4. Baare kasta waxaa la siinayaa dukumentiga asalka ah ama nuqulka rasiid kasta, haddii la codsado in falanqayn dheeraad ah lagu soo sameeyo, iyadoo la geynayo xarunta Bankiga Dhexe.
5. Awoodaha kormeerka ee Bankiga Dhexe ee qodobkan ku xusan, waxay daboolayaan shirkad kasta ama hay'ad kasta oo xisaabaadkeeda lagu daray hay'addaas maaliyadeed iyo cid kasta oo kale oo la xiriirta hay'adda maaliyadeed.
6. Xog kasta oo la helo inta lagu guda-jiro hubinta waa in loo maareeya, si sir qarin leh, loona isticmaalo oo keliya ujeeddooyinka Sharcigan, Sharciga Bankiga Dhexe ee Soomaaliya iyo ujeeddo kasta oo kale oo sharci ah oo uu leeyahay Bankiga Dhexe.

Qodobka 68 aad:
Kormeer Wadajir ah

1. Bankiga Dhexe wuxuu si wadajir ah ugu soo rogayaa halbeegyo taxaddar, ururinayaa oo falanqaynayaa warbixinnada maaliyadeed iyo macluumaadka kale ee kooxda Bankiyada ama kooxda hay'adaha maaliyadeed, kuwaasi oo koobaya

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

qeybaha ay ka midka yihiin ku filnaanshaha raa'sumaalka waajibka ah, naqadka, u bandhignaanta khatarta, xadka ugu badan ee amaahda, qaab- dhismeedka kooxda iyo meelaha kale ee la qeexi doono.

2. Bankiga Dhexe wuxuu kormeer wadajira ku samayn karaa hay'ad kasta oo maaliyadeed iyo kooxdeeda ama bah-wadaagteeda ama kuwa ku- sidkan, waxaana laga yaabaa in uu dalbado macluumaadka uu Bankiga Dhexe uga maarmi waayo ujeeddooyinka kormeeridda wadajirka ah.
3. Bankiga Dhexe wuxuu awood u leeyahay inuu xaddido hawlaha kala duwan ee koox wadajirta ay qaban karto iyo goobaha lagu qabanayo hawlaha oo ay ku jiraan xiritaanka xafiisyada shisheeye haddii ay go'aamiso in:-
   a) Badbaadada iyo bedqabka hay'adda maaliyadeed iyo kooxdeeda khalkhal la geliyay, ayna hawlahaasi hay'adda maaliyadeed iyo kooxdeeda u bandhigayaan khatar xad-dhaaf ah oo aysan jirin wax tallaabo ah oo lagaga hor-tegayo;
   b) Kormeerka kormeereyaasha kale uusan ku filnayn marka la eego hawlaha markaas socda; ama
   c) Marka samaynta kormeer wax-ku-oolka ah ee wadajirka ah la hor- istaago.
4. Bankiga Dhexe wuxuu soo rogi karaa shuruudo taxaddar oo xooggan oo loogu talagalay hay'adaha maaliyadeed ee gaarka ah iyo bah- wadaagtooda, iyadoo lagu salaynayo xaaladdooda khatareed iyo muhiimadda nidaamkooda.

Qodobka 69 aad:
Kormeerka Shirkadaha Hoos-yimaada Shirkadda Milkiyadda Guud leh, Laamaha iyo Xafiisyada Wakiillada ee Hay'adaha Maaliyadda Soomaaliyeed ee laga Hirgeliyey Dal Shisheeye

1. Bankiga Dhexe wuxuu kormeerayaa faracyada, laamaha iyo xafiisyada wakiillada ee hay'adaha maaliyadda Soomaaliyeed ee lagu yagleelay waddan shisheeye, iyadoo aan waxba loo dhimayn awoodaha maamulka kormeerka ee Dalka laga hirgeliyey.
2. Kormeerka lagu sheegay faqradda (1) ee qodobkan, waxaa lagu samaynayaa heshiis wada-shaqayn oo dhex-mara Bankiga Dhexe iyo hay'adda kormeerka ee dalka martida loo yahay.
3. Bankiga Dhexe oo ah kormeeraha maxalliga ah, wuxuu qabanqaabinayaa iskaashi kormeer oo uu la samaynayo hay'adaha kormeerka ee dalka martigeliya ah, kaasi oo lagu samaynayo hay'adaha maaliyadeed ee Soomaaliyeed ee ka hawlgala dalalka shisheeye.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 70 aad:
Baaritaannada Gudaha Soomaaliya ee Hay'adda Kormeerka ee Waddan Shisheeye

Iyadoo aan waxba loo dhimayn ku dhaqanka heshiis kasta oo iskaashi oo ka dhaxeeya hay'adda kormeer ee dalka uu asal ahaan ka soo jeedo, kormeereyaasha ka socda hay'adda kormeerka ee Dal shisheeye waxay gudaha Soomaaliya ka gudan karaan shaqadooda la xiriirta kormeerka faracyada, laamaha iyo xafiisyada wakiillada hay'adahooda maaliyadeed marka ay ogeysiis qoraal ah iyo codsi ay usoo gudbiyaan Bankiga Dhexe.

Qodobka 71 aad:
Warbixinta Baaritaanka

1. Marka la dhammeeyo hubinta hay'ad maaliyadeed, Bankiga Dhexe wuxuu diyaarinayaa warbixinta baaritaanka oo uu:-
   a) ku muujinayo xadgudub kasta oo loo geystay Sharcigan, Xeer-nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudaha, amarrada, tilmaamaha ama sharci kasta oo la xiriira sida Sharciga Ka- hortagga lacag-dhaqida iyo La-dagaallanka Maal-gelinta Argagixisada;
   b) ku muujinayo bedqabka maaliyadeed ee hay'adda maaliyadda;
   c) ku muujinayo wixii gaabis ah ee jira;
   d) ku samaynayo wixii tala-bixin ah ee ku saabsan sida xadgudubyada ama meelaha gaabisku ka jiro wax looga qabanayo;
   e) ku sameynayo wixii tala-bixin ah ee ku saabsan ciqaab kasta ama tallaabo maamul oo laga qaadayo hay'adda maaliyadda, maamulkeeda fulinta, shaqaalaheeda, wakiillada ama qof kasta oo kale.
   f) ku sameynayo indho-indhayn ama tala-bixin kasta oo kale haddii ay lagama-maarmaan noqoto.

2. Bankiga Dhexe wuxuu warbixinta baaritaanka iyo talooyinka la wadaagayaa guddiga maamulka sare ee hay'adda maaliyadeed ee la kormeeray, waxaana nuqul ka mid ah loo dirayaa maamulka fulinta ee hay'adda maaliyadda.
3. Bankiga Dhexe, haddii uu u arko in ay habboon tahay, wuxuu la wadaagayaa nuqul ka mid ah talooyinka hanti-dhowraha dibadda ee
4. hay'adda maaliyadeed ee la baaray.

50

5. Hay'adda maaliyadeed ee la baaray waxay u gudbinaysaa Bankiga Dhexe qorshe-hawleed lagu fulinayo dhammaan talooyinka ku xusan warbixinta kormeerka, qorshe-hawleedkuna, waa inuu muujiyaa wakhtiga kama- dambaysta ah ee talo kasta la fulinayo.
6. Fulin la'aanta talooyinka Bankiga Dhexe waxay horseedaysaa in Bankiga Dhexe uu qaado tallaabo sixitaan ah ama xayiraad ka dhan ah hay'adaha maaliyadeed ee ay khusayso si waafaqsan qodobbada Sharcigan iyo Xeer- nidaamiyeyaasha.
7. Talooyinka Bankiga Dhexe ee ku xusan qodobkan, waa in loo tixgeliyo inay yihiin awaamiir ka soo baxday Bankiga Dhexe, waxayna waajib ku yihiin oo lagula xisaabtamayaa hay'adda maaliyadeed, maamulkeeda fulinta, shaqaalaheeda iyo wakiilladeeda.

Qodobka 72 aad:
Warbixinada Bankiga Dhexe

1. Hay'adda maaliyadeed waa in ay u soo gudbisaa dukumeentiyada, warbixinnada maaliyadeed, warbixinada kale iyo macluumaad kasta oo uu Bankiga Dhexe uga baahdo, si uu u guto shaqadiisa.
2. Dukumeentiyada, warbixinnada maaliyadeed, warbixinada kale iyo macluumaad kasta oo kale; wixii caddayn ah ee arrintaas khuseeyana waa in loogu soo gudbiyaa Bankiga Dhexe qaabka iyo muddada uu cayimo.
3. Bankiga Dhexe haddii uu uga baahdo wakiil kasta, bah-wadaagta, shirkadda milkiyadda guud leh ee aan hawlgalka ahayn ama shirkad hoos-timaadda shirkad milkiyad guud leh ama qof kasta oo saami muhiim ah ku leh hay'ad maaliyadeed, waa in uu siiyo Bankiga Dhexe ama wakiilkiisa la magacaabay macluumaadkaas ama dukumentiyadaas, oo ay ku jiraan warbixinnada maaliyadeed iyo diiwaannada xisaabeed ee kale, haddii loo arko inay lagama- maarmaan tahay, si loogu go'aamiyo in qodobbada Sharcigan iyo Xeer- nidaamiyeyaasha la raacay iyo in la hubiyo:-
   a) qaab-dhismeedka sharci, maamul iyo hawleed ee kooxda;
   b) xaalada khatareed ee kooxda iyo shirkadahooda hoos-yimaadda;
   c) habka maaraynta khatarta gudaha looga agaasimay loogana fuliyay kooxda dhexdeeda; iyo
   d) shirkadaha, dhaqaalaha iyo xiriirrada kale ee ka dhexeeya xubnaha kooxda.
4. Hay'adda maaliyadeed waa in ay ogeysiisaa Bankiga Dhexe isbeddel kasta oo la taaban karo oo ku yimaadda hawlaheedaa, qaab- dhismeedkeeda iyo xaaladdeeda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

51

guud ama isla marka ay ogaadaan isbeddel kasta oo oo soo kordhay, oo ay ku jiraan jebinta shuruudaha Sharciga ama kuwa taxaddarka.

5. saamile, xubin ka mid ah guddiga maamulka sare, maamulka fulinta, shaqaale, wakiil ama adeeg-bixiye saddexaad ee hay'ad maaliyadeed midkoodna uma cuskan karo waajibaadka sir-qarinta ama ilaalinta sir- mihnadeedka, si uu ugaga hortago shaacinta macluumaadka uu u baahan yahay Bankiga Dhexe.

Qodobka 73 aad:
Daabacaadda Xaaladda Maaliyadeed ee Hay'adda Maaliyadda

1. Bankiga Dhexe wuxuu daabacayaa, gebi ahaan ama qeyb ahaan, xaaladda maaliyadeed ee hay'adaha maaliyadeed si wadajir ah.
2. Daabacaaddu sida ku cad faqradda (1) ee qodobkan, waa in aysan shaacin arrimaha maaliyadeed ee hay'ad maaliyadeed ama macaamiisheeda marka laga reebo: -
   a) in ay si toos ah ugu dirto hay'adda maaliyadeed ama macaamiisheeda;
   b) in ay u dirto cid saddexaad laakiin haysata oggolaansho qoran oo ka yimid hay'adda maaliyadeed ama macaamiisheeda;
   c) in uu oggolaanayo sharci qoran;
   d) in ay amarto maxkamad sharci ah;
   e) in la ilaalinayo danaha Bankiga Dhexe;
   f) iyadoo la raacayo qaabka wadaagista macluumaadka amaahda ee uu Sharcigani oggolaanayo; ama
   g) marka uu Bankiga Dhexe la wadaagayo macluumaadka hay'ad maaliyadeed ee ku saabsan hawlaha deynta iyo culaysyo haysta lacag- bixinta hay'ad maaliyadeed kale ama macaamiisheeda.

3. Marka laga reebo sida uu dhigayo Sharcigani, qofna daaha kama qaadi karo mana daabici karo wax xog ah oo soo galay gacantiisa taasoo ka dhalatay gudashada waajibaadkiisa ama masuuliyadihiisa uu Sharcigani siiyay.

Qodobka 74 aad:
Wada-shaqayn iyo Iskaashi

1. Iyadoo aan loo eegin Qodobkan, Bankiga Dhexe wuxuu u bandhigi karaa macluumaad kasta hay'ad lacageed, hay'ad maamusha hay'adaha maaliyadeed, hay'adda ilaalinta dhigaalka, xafiiska tixraaca amaahda ama wakaaladda

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

52

cashuuraha ama hay'adda sharci fulinta ee gudaha ama dibadda Soomaaliya, taasoo macluumaadka noocaas ah, si macquul ah ugu baahan yahay, si sax ah loogu fuliyo hawlaha Bankiga Dhexe ama hay'adda lacagta ee codsiga samaysay, hay'ad maamusha hay'adaha maaliyadeed, hay'adda ilaalinta dhigaalka, xafiiska tixraaca amaahda ama wakaaladda cashuuraha ama hay'adda sharci fulinta.

2. Marka lala wadaagayo macluumaadka hay'ado ka baxsan Soomaaliya waxaa shardi ah inuu jiro heshiis xog is-weydaarsi oo labada dhinac u dhexeeya.
3. Bankiga Dhexe wuxuu heshiis la gelayaa Hay'adaha kale ee kormeerka, iyadoo ujeeddadu tahay fulinta hawlo wadajir ah iyo wadaagista macluumaadka kormeerka, si waafaqsan shuruudo cayiman kuwaas oo hubinayaa:-
   a) ilaalinta sirta macluumaadka la wadaagayo;
   b) in macluumaadka la wadaagayo loo isticmaalo keliya ujeeddada la cayimay; iyo
   c) in oggolaansho la raadsaday oo la helay ka hor inta aan xogta lala wadaagin ama la siin cid saddexaad.

Qodobka 75 aad: Tallaabo Sixitaan oo Degdeg ah

1. Marka uu Bankiga Dhexe go'aamiyo in:-
   a) hay'ad maaliyadeed ku xad-gudbtay ama ku guul-darraysatay inay u hoggaansanto qodob kasta oo ka mid ah Sharcigan, Xeer- nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudda ama amar uu soo saaray Bankiga Dhexe;
   b) hay'ad maaliyadeed ku hawlan tahay hab-dhaqan aan bedqab iyo badbaado lahayn ama dhaqdhaqaaqyo u keeni kara khatar hay'adda maaliyadda ama nidaamka maaliyadda;
   c) heerka raa'sumaalka waajibka ah ee hay'adda maaliyadeed uu hoos u
   d) dhacay oo ka hooseeyo ugu yaraan intii loogu talagalay; ama
   e) uu jiro gaabis weyn oo la xiriira ganacsiga hay'adda maaliyadda; Bankiga Dhexe wuxuu u baahanayaa hay'adda maaliyadeed inay:-
      I. Qaaddo tallaabo sixitaan oo degdeg ah, si wax looga qabto xad-gudubyada, ka-tegidda, hab-dhaqannada aan bedqabka iyo badbaadada lahayn; gaabisyada kale; ama
      II. Inay u soo gudbiso qorshaha dib-u-soo-celinta raa'sumaalka waajibka ah muddo shan iyo afartan (45) maalmood gudahood ah, kaasi oo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

faahfaahinaya tallaabooyinka ay hay'adda maaliyaddu qaadi doonto, si ay dib ugu soo celiso raa'sumaalkii waajibka ahaa ugu yaraan heerkii loogu talagalay.

2. Bankiga Dhexe wuxuu u magacaabayaa, iyada oo ay kharashka bixinayso hay'adda maaliyadeed, qof ku habboon, kartina leh, si waafaqsan aragtida Bankiga Dhexe, si uu ugala taliyo, ugana caawiyo hay'adda maaliyadda qaabaynta iyo hirgelinta qorshaha soo-celinta raa'sumaalka ama qorshe- hawleedyada kale ee sixitaanka; qofka la magacaabay waa inuu si joogto ah u siiyaa Bankiga Dhexe warbixin ku saabsan halka uu marayo qorshuhu.
3. Haddii hay'ad maaliyadeed uu Bankiga Dhexe ku amro inay qaaddo tallaabooyin sixitaan oo cayiman, hay'adda maaliyadeed waa inay u soo gudbisaa Bankiga Dhexe warbixin xilliyeed ku saabsan hirgelinta tallaabooyinka sixitaanka, waana inay hubisaa in tallaabooyinka sixitaanka,

si dhammaystiran loo fuliyo inta lagu jiro muddadaas cayiman.

Qodobka 76 aad:
Awoodda Bankiga Dhexe ee Talasiinta iyo Jihaynta

1. Haddii Bankiga Dhexe uu helo sabab uu ku rumaysto in: -
   a) ganacsiga hay'ad maaliyadeed loo maray hab ka soo horjeeda ama aan waafaqsanayn Sharcigan, Xeer-nidaamiyeyaasha, habraacyada, ama amarrada ka soo baxa Bankiga Dhexe ama wax kasta oo wax u dhimaya ama aysan dani ugu jirin dhigtayaasheeda, deyn- bixiyeyaasheeda ama xubnaha dadweynaha, ama
   b) mid ka mid ah maamulka fulinta, shaqaalaha ama wakiillada hay'ad maaliyadeed uu ku hawlan yahay dhacdo ay u badan tahay inay ka hor imanayso mid ka mid ah qodobbada Sharcigan, xeer- nidaamiyeyaasha, habraacyada, shuruudaha ama amarrada uu soo saaray Bankiga Dhexe.

   Bankiga Dhexe wuxuu:-

   I. talo iyo soo-jeedin siinayaa hay'adda maaliyadeed taasoo ku aaddan sidii ay guud ahaan u maarayn lahaayeen ganacsigooda.

   II. soo saarayaa tilmaamo ku saabsan tallaabooyinka sixitaanka ee la qaadayo, si loo hagaajiyo maamulka ama hababka ganacsiga ee hay'adda maaliyadeed ama si loo sugo ama loo hagaajiyo u hoggaansanaanta shuruudaha Sharcigan, xeer- nidaamiyeyaasha, habraacyada, shuruudaha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

54

ama amarrada uu soo saaray Bankiga Dhexe, ama si waafaqsan sharci kasta oo Dalka ama Xeer- nidaamiyeyaasha; ama si wax looga qabto gaabis kasta oo jira;

III. xaalad kasta oo faqradda (1)(b) ee qodobkan, ay khusayso wuxuu soo saarayaa tilmaamaha hay'adda maaliyadeed, maamulka fulinta, shaqaalaha, wakiilka ama qof kale si ay u joojiyaan dhaqankaas;

IV. magacaabayaa qof ku habboon, kartina u leh sida uu qabo Bankiga Dhexe, si uu ugala taliyo oo u caawiyo hay'adaha

maaliyadeed guud ahaan ama gacan uga siiyo fulinta ujeeddooyinka tilmaamaha hoos yimaadda faqradda (1)(b)(ii)(iii) ee qodobkan, talada qofka magacaabanna waxay yeelanaysaa awood iyo saamayn la mid ah tilmaanta lagu caddeeyay faqradda (1)(b)(ii) (iii) ee qodobkan, waxaana loo aqoonsanayaa inuu yahay jihada Bankiga Dhexe ee qaybtan.

2. Haddii Bankiga Dhexe uu Go'aamiyo:-
   a) in xubin ka tirsan koox aan ahayn hay'ad maaliyadeed ay ku kacday wax xadgudub ah oo ka dhan ah Sharcigan, Xeer- nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudaha ama amarrada ka soo baxa Bankiga Dhexe, ama
   b) in hawlaha xubin noocaas ah ay saamayn taban ku yeelanayaan hay'adda maaliyadeed ama ay khatar gelin karaan danaha dhigtayaasha. Bankiga Dhexe wuxuu xubinta ku amrayaa in ay meesha ka saarto hab- dhaqankaas inta lagu guda-jiro muddada uu go'aamiyay.

3. Bankiga Dhexe wuxuu magacaabayaa hay'ad karti u leh ama qof khibrad u leh arrimaha ay khusayso, si uu u qabto fulinta tilmaamaha lagu caddeeyay faqradda (2) ee qodobkan.
4. Bankiga Dhexe wuxuu, marka laga yimaaddo talaabooyinka lagu sheegayfaqradda (3) ee qodobkan, go'aaminayaa in uu tilmaamo dheeraad ah siiyo cidda ay khusayso si loo:-
   a) hakiyo maal-gashi kasta oo dheeri ah oo ay hay'adda maaliyadeed ku samaynayso shirkad hoos-timaadda;
   b) joojiyo awoodda shirkad milkiyad guud leh oo aan hawlgal ahayn ay ku leedahay hay'ad maaliyadeed;
   c) hakiyo wax kala iibsiga ka dhexeeya hay'adaha bah-wadaagta ah iyo hay'adda maaliyadeed; ama
   d) hakiyo ka qayb-galka qof kasta ee arrimaha hay'adda maaliyadda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

55

5. Bankiga Dhexe ka hor inta uusan soo saarin tilmaamaha ku xusan faqradda (1) ee qodobkan, gaarsiinayaa hay'adda maaliyadda, maamulkeeda fulinta, shaqaalaheeda, wakiilkeeda ama qof kale, ogeysiis ujeedkiisu yahay caddaynta sababaha, kuna waajibinaya hay'adda maaliyadda, maamulka fulinta, shaqaalaha, wakiilka ama qof kale soo bandhigidda sababta ay tahay in aan loo soo saarin tilmaamo, muddada lagu cayimay ogeysiiska gudaheed.
6. Hay'adda maaliyadeed ee hesha tilmaanta sida uu dhigayo qodobkan, waa in ay ugu hoggaansantaa muddada lagu cayimay, haddii loo baahdana waa in ay soo bandhigtaa caddaynta in ay sidaas samaysay.
7. Bankiga Dhexe wuxuu soo saarayaa awaamiir ku waajahan hay'adaha guud ahaan, si ay u gutaan waajibaadkooda ku xusan Sharcigan iyo gaar ahaan, iyadoo la eegayo:-
   a) halbeegyada ay tahay in ay u hoggaansanto hay'adda maaliyadeed marka ay ku guda-jirto ganacsigeeda Soomaaliya ama waddan kasta oo ay ku taal laan ama shirkad hoos-timaadda hay'adda maaliyadeed; iyo
   b) habraacyada ay tahay in ay raacaan hay'adaha maaliyadeed, si loo xaqiijiyo nidaam maaliyadeed oo bedqaba, badbaado leh, xasilloon oo hufan.

Qodobka 77 aad:
Awoodaha Bankiga Dhexe ee Joojinta Shaqooyinka Hay'ad Maaliyadeed

1. Haddii ay jiraan sababo macquula oo Bankiga Dhexe ku rumaysto in hawlaha hay'ad maaliyadeed ay waxyeelaynayaan xasilloonida, bedqabka, shaqada ama nidaamsanaanta hay'adda maaliyadeed ama hannaanka maaliyadeed, wuxuu joojinayaa dhammaan hawlaha ama hawlaha qaarkood ee hay'adda maaliyadeed.
2. Joojintu waxay dhaqan-gal ahaanaysaa muddada uu Bankiga Dhexe cayimo.
3. Ka dib markay dhammaato muddada lagu xusay faqradda (2) ee qodobkan, Bankiga Dhexe wuxuu qaadayaa tallaabo kasta oo kale si waafaqsan Sharciga.

Qodobka 78 aad:
Nidaamka Caymiska Dhigaalka

1. Bankiga Dhexe wuxuu dejinayaa isla markaana haynayaa, sida lagu qeexo Xeer-nidaamiyeyaasha, nidaam caymis dhigaal, kaasoo lagaga hor- tegayo khasaaraha ku iman kara qeyb ama gebi ahaan dhigaalka Bankiga ama hay'adaha maaliyadeed.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ee kale ee qabta dhigaalka, isagoo u maraya hab sare u qaadaya xasilinta nidaamka maaliyadeed ee Soomaaliya iyo yaraynta u bandhignaantooda khasaaraha.

2. Iyadoo aan waxba loo dhimayn guud ahaan faqradda (1) ee qodobka, Xeer-nidaamiyeyaasha hoos yimaadda faqradda (1) ee qodobkan, ayaa qeexaya shuruudaha nidaamka oo ay ka mid yihiin: -
   a) maal-gelinta nidaamka caymiska dhigaalka, iyadoo loo marayo sanduuqa caymiska, kaasoo lagu salaynayaa khidmadaha laga qaado Bankiyada iyo hay'adaha kale ee qabta dhigaalka, waxaana lagu dallicayaa dhammaan kharashyada la xiriira bixinta dhigaalka, dib-u- qaabayn kasta oo lagu sameeyo hay'adaha maaliyadeed ee ay khusayso, si loo dhimo ama looga hortago khasaare halis ah oo ku yimaadda nidaamka ama in la bixiyo kharashka xaraashkooda;
   b) noocyada dhigaalka la daboolay iyo xadka daboolidda;
   c) qaddarka lacagta caymiska ee uu bixiyo banki kasta ama hay'ad maaliyadeed oo qabata dhigaalka
   d) awoodaha Bankiga Dhexe ee maamulidda nidaamka;
   e) maamulka nidaamka; iyo
   f) Shuruud kasta oo kale oo uu Bankiga Dhexe qeexo.

3. Bankiga Dhexe wuxuu horumarinayaa lacagta sanduuqa caymiska dhigaalka, isagoo ku salaynaya shuruudaha dib-u-bixin ee uu u arko inay ku habboon yihiin maamulka nidaamka caymiska dhigaalka.

CUTUBKA TODDOBAAD
TALLAABOOYINKA MAAMULKA IYO GANAAXYADA
Qodobka 79 aad:
Ganaaxyada ka Dhanka ah Day'ad Maaliyadeed

1) Haddii hay'ad maaliyadeed-
   a) ku xadgudubto ama ku guul-darraysato in ay u hoggaansantanto qodob ka mid ah Sharcigan, Xeer-nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudda ama go'aannada uu soo saaray Bankiga Dhexe;
   b) ku hawlan tahay hab-dhaqan aan bedqad iyo badbaado lahayn ama dhaqdhaqaaqyo keeni kara khataro ku wajahan hay'adda maaliyadda ama nidaamka maaliyadeed, ama marka danaha dhigtayaasha ama dey-

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

57

bixiyeyaasha ay si kale khatar u soo wajahdo; ama

c) ay ku sugan tahay dhimmanaan raa'sumaal; Bankiga Dhexe wuxuu ku soo rogayaa mid kasta oo ka mid ah ganaaxyada soo socda ee ka dhanka ah hay'adda maaliyadeed, iyadoo ku xiran culayska xadgudubka, khaladka ama xaaladda:-

I. digniin qoraal ah;
II. soo-saarista amar joojin iyo soo afjarid;
III. joojinta dhammaan taageerada Bankiga Dhexe;
IV. mamnuucidda ku dhawaaqidda sama bixinta faa'idada saamiga;
V. mamnuucidda laamo cusub ama rugo kale oo ganacsi;
VI. mamnuucidda ku lug yeelashadahawlo cusub ama ballaarinta hawlaha jira;
VII. joojinta amaahda, maal-gashiga, ama hawlaha fidinta amaahda;
VIII. mamnuucidda iibinta hantida ama ku kasbashada hanti dheeraad ah iibsi, kiro muddo gaaban ama kiro muddo dheer;
IX. mamnuucidda in la aqbalo dhigaal kale ama noocyada kale ee deymeed;
X. mamnuucidda bixinta nooc kasta oo mushaar ah, xirmooyinka shaqo ka-goynta, khidmadaha maamulka ama magdhowga kale ee ku meel- gaarka ah ee guddiga maamulka sare;
XI. mamnuucidda bixinta nooc kasta oo ka mid ah gunnooyinka mushaharka, khidmadaha maamulka ama magdhowga kale ee ku habboon maamulka fulinta iyo shaqaalaha;
XII. amridda in hay'adda maaliyadeed ay joogtayso xaddi sare oo taxaddar sida uu qeexo Bankiga Dhexe;
XIII. joojinta adeegyada wakiilka ama adeeg-bixiye dhinac saddexaad ah;
XIV. kala noqoshada shatiga; ama
XV. xayiraad kasta oo kale sida uu qeexo Bankiga Dhexe.

2) Marka la go'aaminayo xayiraadaha ku habboon in lagu soo rogo, Bankiga Dhexe wuxuu tixgelinayaa arrimaha soo socda-

a) Dabeecadda xukunka Sharcigan, Xeer-nidaamiyayaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudda ama go'aanka lagu xadgudbay ama aan la raacin;
b) culayska ama khatarta xadgudubka;
c) dabeecadda ganacsiga ee hay'adda maaliyadeed;
d) tallaabo kasta oo sixitaan oo ay qaadday hay'adda maaliyadeed;
e) xaaladda maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed; ama
f) haddii hay'adda maaliyadeed ay diyaar u tahay baaritaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

58

Qodobka 80 aad:
Sababaha kala noqoshada shatiga

1) Bankiga Dhexe wuxuu kala noqonayaa shatiga la siiyay hay'ad maaliyadeed wakhti kasta haddii hay'adda maaliyadeed:
   a) aanay bilaabin shaqada lix (6) bilood gudahood laga bilaabo taariikhda shatiga la siiyay;
   b) ay shaqada joojisay in ka badan hal bil iyadoo aan loo soo bandhigin sabab macquul ah Bankiga Dhexe ee Soomaaliya.
   c) ku heshay shatiga hab ku salaysan xog been ah ama qaab khiyaano ah;
   d) ay si weyn ugu xadgudubtay qodobbada Sharcigan,
   e) Xeer- nidaamiyeyaasha ama habraacyada uu soo saaray Bankiga Dhexe;
   f) ay marar badan ku guul-darraystay in ay u hoggaansanaato shuruudo, tallaabooyin sixitaan ama amar kasoo baxay Bankiga Dhexe;
   g) ay buuxin weydo shuruudaha shatiga ee dhaqan-galka ah;
   h) ay bixin kari weydo deyntii lagu lahaa, lagala wareego maamulka ama la xaraasho hantideeda si deyn loogu gudo; ama ay soo saarto go'aan xiritaan oo ikhtiyaari ah;
   i) ay ku hawlan tahay lacag-dhaqid ama maal-gelinta argagixisada;
   j) ay ku kacdo hab-dhaqan aan bedqad iyo badbaado lahayn, ama fuliso hawlo wax u dhimaya ama awood u leh inay wax u dhimaan bedqabkaqaybta maaliyadda, ama qayb-hoosaadkeeda;
   k) ay u diiddo Bankiga Dhexe ama maamulkiisa fulinta ama wakiilkiisa awoodda u leh inay galaan rugahooda ganacsi, oo helaan buugaagta, xisaabaadka, nidaamka, dukumenti ama macluumaad.
   l) ay ku guul-darraysto in ay bixiso ganaax lacageed oo uu amray Bankiga Dhexe; ama
   m) ay shirkadda milkiyadda guud leh la kulanto musallafid, xayiraad sharci ama xaraash.
2) Shatiga lagama qaadi karo sida uu dhigayo qodobkan haddii aan hay'adda maaliyadda la siin ogeysiis maangal ah oo aan ka yarayn kow iyo labaatan maalmood (21) si ay u soo bandhigto sababta aan shatiga loogala noqon karin oo ay ku qoran tahay sababaha la doonayo in loogala noqdo.
3) Bankiga Dhexe waa in uu tixgeliyaa wixii la-tashi sharci ah ee laga addo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maaliyadeed ka hor inta uusan go'aan ka gaarin.

Qodobka 81 aad:

Saamaynta ay Yeelanayso Shati kala Noqoshada

1) Hay'ad maaliyadeed oo shatiga lagala noqday waxa la gelinayaa xaraash khasab ah sida ku cad sharcigan iyo Xeer-nidaamiyeyaasha.
2) Iyadoo aan loo eegin faqradda (1) ee qodobkan, Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku caddaynayaa habraacyo kale oo lagu soo afjarayo ganacsiga hay'ad maaliyadeed oo aan lacag-qabasho samayn oo shatigii lagala noqday, taasoo dabciga ganacsigeeda iyo duruufteeda awgeed aysan waajib ku ahayn in lagu khasbo xaraash hanti sida ku cad Sharcigan.

Qodobka 82 aad:
Xayiraadaha ka Dhanka ah Xubnaha Guddiga Maamulka Sare, Maamulka Fulinta iyo Shaqaalaha

1) Haddii Bankiga Dhexe uu caddeeyo in xubin ka mid ah Guddiga maamulka sare, maamulka fulinta ama shaqaalaha hay'ad maaliyadeed uu-
   a) ku xadgudbay ama ku guul-darraystay in ay u hoggaansamaan qodobbada Sharcigan, sharci kale oo qoran, xeer-nidaamiyeyaal, habraacyo, digreetooyin, shuruud ama amar ka soo baxay Bankiga Dhexe; ama
   b) ku hawlan yahay hab-dhaqan aan bedqad iyo badbaado lahayn; Bankiga Dhexe wuxuu ku soo rogayaa mid ka mid ah xayiraadaha soo socota, iyadoo ku xiran culayska xadgudubka ama dhaqan-xumada.
      I. digniin;
      II. amar joojin iyo soo afjarid oo ku aaddan inay joojiyaan hawsha ama dhaqankaas;
      III. amar ah in uu bixiyo ganaax lacageed oo la qeexay iyada oo lacag- bixintu ay ka imanayso ilaha dhaqaale ee qofka;
      IV. ka joojinta xafiiska ama shaqada; ama
      V. ka qaadista xilka ama shaqada.

2) Qofna laguma soo rogi karo xayiraad haddii aan qofka la siin ogeysiis maangal ah oo aan ka yarayn kow iyo labaatan (21) maalmood si uu u caddeeyo sababta aas tahay inaan xayiraada loogu soo rogin, waana in lagu caddeeyaa sababaha loo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

60

cuskaday xayiraadda.

3) Bankiga Dhexe wuxuu tixgelinayaa la-tashi sharci oo kasta oo uu qofku sameeyo ka hor inta uusan go'aan ka gaarin.
4) Qofka laga eryay xafiiska ama shaqada sida ku cad faqradda (1) ee qodobkan, waa-
   a) in aanu xaq u yeelan in uu ka shaqeeyo hay'ad kasta oo maaliyadeed ugu yaraan shan sano laga bilaabo taariikhda la eryay; iyo
   b) in aan la shaqaaleysiin shanta sano ka dib iyada oo aan oggolaansho laga helin Bankiga Dhexe.

Qodobka 83 aad:
Ganaaxyada Lacageed

1) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyeyaal ku qeexayaa ganaaxa lacageed oo ay bixinayaan hay'adaha maaliyadeed, maamulka sare, shaqaalaha ama wakiillada hay'adaha maaliyadeed ee ku xadgudbay ama ku guul-darraystay inay u hoggaansamaan qodob kasta oo ka mid ah Sharcigan, xeer- nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudaha ama go'aan uu soo saaray Bankiga Dhexe; ama ku hawlan yihiin hab-dhaqan aan bedqab iyo badbaado lahayn, waa in aan ganaaxiisu ka badan USD 100,000, (boqol kun oo dollar Markeynka ah ama Lacag Shilin Soomaali u dhiganta) marka ay hay'ad maaliyadeed tahay ama USD 5,000 (Shan kun oo dollar Markeynka ah ama Lacag Shilin Soomaali u dhiganta) marka uu shakhsi yahay, iyadoo ay ku xiran tahay culayska xadgudubka.
2) Bankiga Dhexe wuxuu ku soo rogayaa ganaax lacageed oo maalinle ah oo dhan USD 1,000 (kun oo doollar Markeynka ah ama Lacag Shilin Soomaali u dhiganta), hay'addii maaliyadeed ama USD100, (boqo doollar Markeynka ah ama Lacag Shillin Soomaali u dhiganta) shakhsigii sii wada ku xadgudubka ama u hoggaansami la'aanta qodob kasta oo ka mid ah Sharcigan, Xeer-nidaamiyeyaasha, habraacyada, digreetooyinka, shuruudaha
3) ama go'aanka uu soo saaray Bankiga Dhexe, ka dib marka lagu wargeliyay xadgudubka.
4) Wax ganaax lacageed ah lama qaadi karo haddii aan hay'adda maaliyadeed ama qofka ay khusayso la siin ogeysiis maangal ah oo aan ka yarayn kow iyo labaatan (21) maalmood si ay u soo bandhigto sababta aan xayiraadda loogu soo rogi karin hay'adda maaliyadeed ama qofkuna waa inay caddeeyaan sababaha aanu ugu

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

61

waajibin ganaaxa lacageed.

5) Bankiga Dhexe waxa i uu tixgelinayaa la-tashi kasta oo uu qofku sameeyo ka hor inta uusan go'aan ka gaarin.

6) Ganaaxa lacageed waa lagu oogi karaa iyadoo lagu beddelayo mid kale ama lagu kordhinayo xayiraad kasta oo kale oo lagu cayimay Sharcigan ama Xeer- nidaamiyeyaal.

7) Ganaax kasta oo lacageed oo la siinayo Bankiga Dhexe si waafaqsan Sharcigan ama Xeer-nidaamiyeyaasha-
   a) waxaa si toos ah u bixinaya hay'adda maaliyadeed ama qofka ay khusayso;
   b) Bankiga Dhexe wuxuu si toos ah uga saari karaa koonto kasta oo ay leedahay hay'adda maaliyadeed oo ka furan Bankiga Dhexe; ama
   c) Ganaaxa waxaa lagu soo ceshan karaa dacwad madani ah, iyadoo loo marayo wado kasta oo sharci ah.

CUTUBKA SIDDEEDAAD
QORSHAYAASHA SOO-KA-BASHADA EE HAY'ADAHA MAALIYADDA

Qodobka 84 aad:
Soo-gudbinta qorshaha soo kabashada

Marka ay baahidu keento, Bankiga Dhexe wuxuu farayaa hay'adda maaliyadeed in ay u soo gudbiso qorshe soo kabasho si loo ansixiyo.

Qodobka 85 aad:
Nuxurka qorshaha soo kabashada

1) Qorshaha soo kabashada wuxu ka koobnaanayaa waxyaabahan soo socda:
   a) tallaabooyinka ay tahay in la qaado wakhti cayiman si loo soo celiyo ama loo xoojiyo bedqabka maaliyadeed ee hay'ad maaliyadeed;
   b) samaynta sahay ama keyd;
   c) joojinta bixinta faa'idada saamiga;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

d) kordhinta ra'sumaalka waajibka ah ilaa heerka uu Bankiga Dhexe jaangoyn karo;
e) tallaabooyinka ay tahay in la qaado si dib loogu habeeyo qaab- dhismeedka shaqo ee hay'adda maaliyadda si kor loogu qaado tayada hawlaheeda iyo maamulkeeda; ama
f) tallaabo kasta oo kaleee loo baahan yahay si wax looga qabto meelaha gaabisku ka jiro.

2) Haddii uu Bankiga Dhexe ku qanci waayo ku filnaanshiyaha, macquulnimada ama wax-ku-oolnimada qorshaha dib-u-soo-kabashada, Bankiga Dhexe wuxuu;
   a) tilmaamayaa tallaabooyinka dheeraadka ah ee ay tahay in lagu daro qorshaha soo kabashada; ama
   b) diidayaa in la ansixiyo qorshaha soo kabashada, wuxuuna magacaabayaa maamule gaar ah.

Qodobka 86 [aad]:
Sababaha magacaabista maamule gaar ah

1. Bankiga Dhexe wuxuu u magacaabayaa mid ka mid ah maamulkiisa sare ama qof kasta oo kale maamule gaar ah oo ka tirsan hay'ad maaliyadeed sababaha soo socda awgood:

a) ku xad-gudub loo geysto qodobbada Sharcigan, Xeer- nidaamiyayaasha, awaamiirta ama go'aannada uu soo saaro Bankiga Dhexe;
b) u-hoggaansanaan la'aanta shuruud kasta oo ku xiran shatiga;
c) hay'adda maaliyadeed oo la kulanta culaysyo u baahan in ay kasoo kabato;
d) haddii hay'adda maaliyadeed ay ku guul-darraysato inay gudato waajibaadka maaliyadeed, marka muddeeda la gaaro oo ay ku jirto waajibka inay bixiso lacagta dhigtayaasha ama deyn-bixiyayaasha;
e) xaaladda maaliyadeed oo ay ku jirto ra'sumaalka waajibka ah, ama mid ka mid ah qeybaha xaaladda maaliyadeed oo sii xumaada;
f) hay'adda maaliyadeed oo ku guul-darraysata inay soo gudbiso qorshaha dib- u-soo-celinta ra'sumaalka ama ku guul-darraysata inay fuliso qorshaha dib-u- soo-celinta ra'sumaalka ee la ansixiyay;
g) khasaare dhacay kaas oo hoos u dhigaya ra'sumaalka waajibka ah ee hay'adda maaliyadda boqolkiiba konton ama ka badan;
h) hay'adda maaliyadeed oo ku kacda dhaqamo ganacsi oo khatar ah;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

i) hay'adda maaliyadeed oo looga shakiyo inay ku lug leedahay lacag- dhaqid ama maal-gelinta argagixisada;

j) Hay'adda maaliyadeed iyadaoo sheeganeysainay u-hoggaansantay shuruud kasta oo ku xusan Sharcigan, si bareer ah ama ka fiirsasho la'aan ah Bankiga Dhexe u siisa xog been-abuur ama marin-habaabin ah oo gaar ah;

k) Hay'adda maaliyadeed oo caqabad ku noqota hawlihii kormeerka ee Bankiga Dhexe;

l) hay'adda maaliyadeed oo caqabad ku noqota shaqadii hanti-dhawraha dibadda;

m) xaaladda hay'adda maaliyadeed oo halis gelin karta danaha dhigtayaasha;

n) shatigii la siiyay hay'adda maaliyadda oo lagala noqday; ama

o) sabab kasta oo kale oo u horseedi karta magacaabistiisa ama magacaabisteeda.

Qodobka 87 aad: Awoodaha maamulaha gaarka ah

1) Maamule gaar ah ayaa awood u leh inuu-

a) fuliyo dhammaan hawlaha maamulka ee hay'adda maaliyadda, iyadoo ay ku xiran tahay kormeerka Bankiga Dhexe;

b) kala noqdo qof kasta, kalana wareego dhammaan hantida hay'adda maaliyadeed;

c) hubin ku sameeyo ama hanti-dhawr geliyo hay'ad maaliyadeed iyo kooxdeeda;

d) oggolaansho ka bixiyo go'aannada, tilmaamaha, macaamillada iyo hawlaha kale ee hay'adda maaliyadeed;

e) dib u habeeyo hay'adda maaliyadeed;

f) shaqaalaysiiyo ama shaqada ka cayriyo shaqaalaha;

g) magaca hay'adda maaliyadeed ku soo saaro dukumeenti kasta ama agab kasta;

h) magaca hay'adda maaliyadeed ku bilaabo ama ku difaaco dacwad kasta oo sharci ah;

i) fuliyo awoodaha guddiga maamulka sare si wadajir ah iyo si gaar ah, oo ay ku jiraan awoodaha guddiga ee daadajinta maamulka iyo isticmaalka tiimbarada;

j) iibiyo wax kasta oo ka mid ah hantida hay'adda maaliyadeed inta lagu guda-jiro habka caadiga ah ee ganacsiga hay'adda maaliyadeed;

k) joojiyo ama xaddido bixinta waajibaadka hay'adda maaliyadeed, tallaabadaasna kama turjumi karto fal musallafid ama kicid;

l) baabi'iyo heshiis kasta oo amaah ama deyn ah oo ay gasho hay'adda maaliyadeed ama wax bixin kasta haddii, ra'yiga maamulaha gaarka ah, ...

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

yahay in bixintan, deyntan ama amaahdani aysan ahayn mid sugan ama aan dib loogu bixin karin si waafaqsan shuruudaha, iyadoo oo maamulaha gaarka ahi sidaas ku qanacsan yahay ama haddii hay'adda maaliyadeed aysan haysan dhaqaalaha lagama-maarmaanka u ah fulinta waajibaadkeeda ku aaddan heshiis noocan ah ama haddii

aysan sidaas ku jirin danta hay'adda maaliyadeed;

m) joojiyo ama dhimo xaqa deyn-bixiyayaasha hay'adda maaliyadeed si ay u dalbadaan ama u helaan faa'ido lacag kasta oo ay ku leeyihiin hay'addaas maaliyadeed;

n) qabto shir-sannadeedka iyo shir kasta oo kale oo ay yeeshaan saamileyda hay'adda maaliyadeed ee uu qabo sharciga nidaaminaya shirkadaha;

o) kulan isugu yeero deyn-bixiyayaasha hay'adda maaliyadeed si loo xaddido deymaha hay'adda maaliyadeed;

p) xafido diiwaannada xisaabaadka oo diyaariyo warbixinnada maaliyadeed e sanadlaha ah, warbixinnada ku meel-gaarka ah iyo warbixinnada maaliyadeed ee sannadlaha ah ee ku meel-gaarka ah sida hay'adda maaliyadeed uu ku waajibinayo Sharcigan, xeer- nidaamiyayaasha, sharci kasta oo kale ama Bankiga Dhexe;

q) hubiyo u-hoggaansanaanta hay'adda maaliyadeed ee waajibaadkeeda si waafaqsan Sharcigan; iyo

r) sameeyo arinl ama walax kasta oo lagama-maarmaan u ah oo waxtar u leh fududaynta fulinta arimaha loogu idmaday qaybta sare.

2) Bankiga Dhexe wuxuu warqad magacaabis ah ku qeexayaa awoodaha iyo waajibaadka shaqo ee maamulaha gaarka ah iyo ujeeddada magacaabista, awoodaha iyo waajibaadka wax baa laga beddeli karaa ama waa ay kala duwanaan karaan, hadba sida Bankiga Dhexe u arko lagama-maarmaan.

3) Maamulaha gaarka ahi waa in uu si aan xad lahayn oo aan xaddidnayn u helaa xog kasta oo uu uga baahdo hay'adda maaliyadeed, guddiga maamulka sare, shaqaalaheeda, wakiilladeeda, bah-wadaagteeda ama qof kasta oo kale oo laga yaabo in uu xogta hayo, qofna waa in aanu marmarsiiyo ka dhigan ilaalinta sir mihnadeed si uu macluumaadka ugu diido maamulaha gaarka ah.

4) Hay'ad maaliyadeed, maamulkeeda fulinta, shaqaalaheeda, wakiilladeeda iyo bah-wadaagteeda waa inay taageero buuxda iyo wada-shaqayn buuxda siiyaan maamulaha gaarka ah si uu u fuliyo awoodihiisa una guto waajibaadkiisa, waana inay siiyaan dhammaan xogta, dukumentiyada, kartida aadanaha, agabka iyo wax kasta oo kale oo uu u baahan karo.

5) Marka shaqada maamulaha gaarka ah ay ka mid tahay bixinta oggolaansho la

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

65

xiriira go'aannada, tilmaamaha, wax kala iibsiga iyo hawlaha kale, Bankiga Dhexe ayaa ku qeexaya warqadda magacaabista, noocyada go'aannada, tilmaamaha, macaamilka iyo hawlgallada u baahan inuu ansixiyo maamulaha gaarka ah.

6) Go'aan kasta oo uu sameeyo, macaamil ama hawlgal uu fuliyo maamule gaar ah oo jebinaya awaamiirta gaarka ah ee Bankiga Dhexe ee faqradda (5) waxa waajib ah in uu baabi'iyo Bankiga Dhexe, hanti kasta oo lagu wareejiyay ama uu helayna waa la soo celinayaa ama dib ayaa loo gudayaa.

Qodobka 88 aad:
Maaraynta hay'ad maaliyadeed ee maamule gaar ah

1) Marka maamule gaar ah loo magacaabo inuu maamulo hay'ad maaliyadeed-
   a) Bankiga Dhexe wuxuu ku daabacayaa magaacista mareegtiisa;
   b) Bankiga Dhexe wxuu xaddidayaa ama laalayaa awoodaha maamulka sare, guddiga maamulka iyo golaha guud ee saamilayda hay'adda maaliyadda;
   c) awooddiisu waxa ay gaaraysaa bah-wadaagta iyo dhinacyada kale ee saddexaad ee la macaamilaya hay'adda maaliyadeed;
   d) wuxuu joojinayaa gebi ahaan ama qeyb ahaan, lacag kasta, wareejinta hantida, fulinta qandaraaska ama wax kala iibsiga ee hay'adda maaliyadeed haddii uu u arko inay lama-huraan tahay oo aan la fulin wax lacag, wareejin hanti, fulin qandaraas ama wax kala iibsi ah iyadoo aan oggolaansho laga helin maamulaha gaarka ah.

2) joojin kasta oo lagu sameeyo ama lagu fuliyo faqradda (1) (d) ee qodobkan waa in lagu daabacaa mareegaha hay'adda maaliyadeed.
3) Inta lagu jiro joojinta, deyn-bixiyeyaashu lama wareegi karaan wax hanti oo ay hay'ad maaliyadeed leedahay, dacwad ka dhan ah hay'adda maaliyadeedna uma gudbin karaan maxakamad sharci ah, dhammaan tallaabooyinka helidda ama dib u soo celinta deyn kasta oo ka imaanaysa hay'adda maaliyadeed waa in la joojiyaa.
4) Marka uu xilkiisa gudanayo, maamulaha gaarka ahi waa inuu si joogto ah ula tashadaa Bankiga Dhexa.

Qodobka 89 aad:
Waajibaadka maamulaha gaarka ah ee soo kabashada hay'ad maaliyadeed

1) Haddii xilka maamulaha gaarka ahi uu yahay dib-u-habaynta, dib-u- qaabaynta ama dib-u-soo-kabashada hay'ad maaliyadeed, waa inuu falanqeeyaa kaalmada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maaliyadeed ee hay'adda maaliyadda, qaab- dhismeedka maamul iyo xaaladaha ay ku shaqayso, wuxuuna uu u gudbinayaa Bankiga Dhexe warbixin la xiriirta rajada soo celinta bed-

qabka maaliyadeed ee hay'adda ama hagaajinta qaab-dhismeedkeeda shaqo.

2) Marka uu helo warbixinta maamulaha gaarka ah, Bankiga Dhexe wuxuu go'aan ka gaarayaa rajada laga qabo in dib loo soo celiyo bed-qabka maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed ama dib u habaynta maamulkeeda ama qaab-dhismeedka shaqo, ka horna wuxuu Bankiga Dhexe la kulmayaa Guddiga maamulka sare, maamulka fulinta, saamilayda iyo deyn- bixiyayaasha hay'adda.

Qodobka 90 aad:
Qaababka dib u soo kabashada hay'ad maaliyadeed

1) Haddii uu Bankiga Dhexe qabo ra'yiga ah in la soo celin karo bed-qabkii maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed ama ay tahay in la hagaajiyo qaab-dhismeedkeeda maamul ama xaaladdeeda shaqo, Bankiga Dhexe wuxuu ku wargelinayaa hay'adda maaliyadda, maamulkeeda fulinta, guddiga maamulka sare, saamilayda ama deyn-bixiyayaasha hababka soo kabashada ee la rabo in la qaato.
2) Hababka dib loogu soo kabayo hay'ad maaliyadeed ee uu Bankiga Dhexe adeegsanayo waxaa ka mid ah kuwan soo socda.
   a) baabi'inta qaar ama dhammaan deymaha caadiga ah ee hay'adda maaliyadeed;
   b) iibsashada dhammaan ama qayb ka mid ah hantida iyo deymaha hay'adda maaliyadeed ee hay'ad maaliyadeed oo kale;
   c) deymaha oo loo beddelo saamiyo;
   d) ka iibinta deymaha bixintoodu daahday hay'ad maal-gashi ama hay'ad kasta oo kale oo u qalanta sida uu u ansixiyo Bankiga Dhexe;
   e) ku biirinta ama la wareegidda hay'adda maaliyadeed ee liidata ee hay'ad maaliyadeed oo xooggan ama maaliyad ahaan fayo-qabta;
   f) dib-u-qaabeynta habka saami lahaanshaha, maamulka ama hawlgelinta hay'adda maaliyadeed;
   g) sameynta banki ku-meel-gaar si uu si ku-meel-gaar ah ula wareego banki liita;
   h) Taageeridda Bankiga Dhexe ee ku aaddan xaraash degdeg ah oo la geliyo hay'ad maaliyadeed iyadoo lagu salaynayo shuruudaha uu Bankiga Dhexe ku soo rogi karo oo ay ka mid noqon karaan bixinta dammaanad;
   i) Qaramaynta ama la wareegidda hay'ad maaliyadeed oo liidata oo ay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Dawladdu samayso; ama

j) samaynta macaamil ama hawlgal kasta oo soo celin kara bed-qabka maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed;

3) Awoodaha Bankiga Dhexe ee farqaddiisa (2) ee qodobkan waxaa la fulinayaa iyadoo ujeeddadu tahay inuu qaado tallaabada ugu habboon xaalad kasta.
   a) inuu ilaaliyo oo kor u qaado xasilloonida nidaamka maaliyadeed ee Soomaaliya;
   b) inuu ilaaliyo oo kor u qaado kalsoonida ay shacabku ku qabaan xasilloonida nidaamka maaliyadeed ee Soomaaliya; iyo
   c) inuu ilaaliyo dhigtayaasha.

4) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyaal ku qeexayaa qaab-dhismeedka hirgelinta hababka soo kabashada ee lagu xusay qodobkan ama hababka kale ee dheeraadka ah ee uu cayimi karo.

Qodobka 91aad:
Raadsashada khubaro

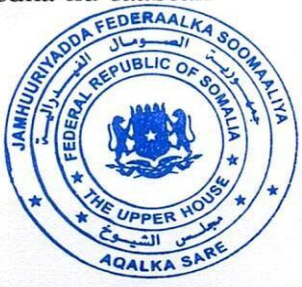
Marka uu gudanayo waajibaadkiisa, maamulaha gaarka ah wuxuu raadsanayaa adeegyada khubarrada oo ay ku jiraan xisaabiyayaasha, hanti-dhawrka dibadda iyo qareennada.

Qodobka 92 aad:
Mushaharka maamulaha gaarka ah iyo khubarrada

Gunnada maamulaha gaarka ah iyo kharash kasta ama kharashaad kasta oo uu si sharci ah u galo oo ay ku jiraan kuwa shaqaalaysiinta khabiir waxa bixinaysa hay'adda maaliyadeed.

Qodobka 93 aad:
Dhammaystirka waajibaadka maamulaha gaarka ah

1) Marka uu dhammeeyo shaqadiisa, maamulaha gaarka ah waa inuu u soo gudbiyaa warbixin dhammaystiran Bankiga Dhexe oo ka kooban talooyin gaar ah oo ku saabsan tallaabooyinka la qaadayo.
2) Maamulaha gaarka ah waxaa ku waajib ah ilaalinta sir-mihnadeedka ku saabsan xog kasta oo uu helo ee la xiriirta shaqadiisa.

68

Qodobka 94 aad:
Iskaashiga hawlaha soo kabashada

Bankiga Dhexe wxuu la shaqaynayaa oo uu kaashanayaa masuuliyiinta ay khusayso ee gudaha iyo dibadda labadaba si loo xaqiijiyo soo kabashada nidaamsan ee hay'adda maaliyadeed.

CUTUBKA SAGAALAAD
XARAASH

Qodobka 95 aad:
Xaraash ikhtiyaari ah

1) Hay'adda maaliyadeed waxay si ikhtiyaari ah u soo afjari kartaa hawlaheeda ganacsi.
2) Ma dhici karo xaraash ikhtiyaari ah iyadoo aan oggolaansho laga helin Bankiga Dhexe.
3) Codsiga oggolaanshaha xaraashka ikhtiyaariga ah waa in loo gudbiyaa Bankiga Dhexe iyadoo ay la socdaan dokumentiyada ama macluumaadka soo socda-
   a) qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah;
   b) faahfaahinta xaraashka la soo jeediyay;
   c) warbixin uu soo saaray hanti-dhawr madax-bannaan oo caddaynaysa in hay'adda maaliyadeed ay tahay mid is-bixin karta oo awood u leh inay si degdeg ah u xalliso dhammaan sheegashooyinka ka dhanka ah oo ay ku jiraan qaan-sheegashooyinka dhigtayaasha iyo deyn- bixiyeyaasha kale, hadba sida xaaladdu tahay.

4) Bankiga Dhexe wuxuu tixgelinayaa codsiga isagoo go'aan kaga gaarayaa lixdan maalmood gudahooda laga bilaabo taariikhda la helo macluumaadka oo dhammaystiran.
5) Ka hor inta aan la bixin oggolaanshaha xaraashka ikhtiyaariga ah, Bankiga Dhexe waa inuu ku qancaa in hay'adda maaliyadeed ay haysato hanti ku filan oo diyaar ah si dhakhso ah ugu debbarto dhammaan qaan- sheegashooyinka.
6) Bankiga Dhexe wuxuu ogolaanayaa isaga oo ku salaynaya shuruudaha lama-huraanka u ah in dhammaan qaan-sheegashooyinka ay si degdeg ah u xalliso hay'adda maaliyadeed oo ay ku jiraan deymanaha xaraashka ka dib.
7) Haddii xaraashka ikhtiyaariga ah aan loo fulin si waafaqsan qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah ee la ansixiyay, Bankiga Dhexe wuxuu la wareegayaa hay'adda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maaliyadeed isaga oo gelin kara xaraash khasab ah.

8) Bankiga Dhexe wxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa shuruudaha xaraashka ikhtiyaariga ah ee hay'adaha maaliyadeed guud ahaan ama noocyada gaarka ah ee hay'adaha maaliyadeed, iyadoo Xeer- nidaamiyayaashu ay faahfaahin doonaan-
   a) meeleynta, caddeynta iyo bixinta qaan-sheegashooyinka uu sameeyay xaraashaha;
   b) hawlaha uu ansixinayo Bankiga Dhexe;
   c) awoodaha xaraashaha;
   d) xal u helidda dhigaalka iyo lacagaha kale ee aan la sheegan; iyo
   e) arrin kasta oo kale ee lagama-maarmaan u ah suurtagelinta hirgelinta wax- ku-oolka ah ee xaraashka ikhtiyaariga ah iyo bixinta dhammaan sheegashooyinka.

Qodobka 96 aad:
Qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah

1) Qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah waa inuu ka kooban yahay-
a) warbixin dhammaystiran oo la xiriira hantida iyo qiimahooda;
   b) warbixin dhammaystiran oo la xiriira deymaha oo qeexaya qaddarka deyn kasta, nooceeda, iyo haddii lagu muransan yahay iyo in kale;
   c) faahfaahinta dhigtayaasha ama deyn-bixiyayaasha, sida hadba xaalku yahay, oo ay ku jiraan magacyadooda, dokumentiyada aqoonsiga iyo qaan-sheegashooyinkooda ka dhanka ah hay'adda maaliyadeed.

2) Marka la ansixiyo qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah, xaraashaha hay'adda maaliyadeed waa inuu toddobaad walba, saddex toddobaad oo xiriir ah, ku soo daabacaa wargeys si fiican ugu baahsan Soomaaliya iyo marin kasta oo kale ee ku habboon, oo ay ku jiraan mareegaha hay'adda maaliyadda, ogeysiis ku saabsan xaraashka ikhtiyaariga ah iyo ku wargelinta qaanlayaasha soo gudbinta qaan-sheegashooyinkooda ku aaddan xaraashaha.

Qodobka 97 aad:
Meelaynta iyo bixinta Qaan-sheegashada

1) Qof kasta oo danaynaya wuxuu dacwad u gudbinayaa xaraashaha saddex bilood gudahood laga bilaabo taariikhda la daabacay ogeysiiska ku wargelinta qaan-sheegtayaasha inay soo gudbistaan qaan- sheegashooyinkooda.
2) Xaraashuhu wuxuu ka codsanayaa codsade kasta soo gudbinta dokumentiyada taageeraya qaan-sheegashadiisa ama wxuu adeegsanayaa dokumentiyada ama macluumaadka gacanta ugu jira hay'adda maaliyadeed.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3) Xaraashuhu waa inuu bixiyaa qaan-sheegashooyinka sida buuxda loogu qancay, loona caddeeyey.
4) Bixinta qaan-sheegashooyinka waa in loo sameeyaa loona kala horumariyaa sida soo socota -
   a) kharashaadka bixintooda uu waajibinaayo Sharcigani ama sharci kale oo qoran;
   b) lacag-dhigtayaasha;
   c) deyn-bixiyayaasha kale. iyo
   d) mushaharka iyo gunooyinka shaqaalaha.

Qodobka 98 aad:
Dhammaystirka xaraashka ikhtiyaariga ah

1) Xaraashuhu markuu dhammeeyo xaraashka ikhtiyaariga ah, waa inuu soo diyaariyo oo u soo gudbiyaa Bankiga Dhexe warbixin dhammaystiran oo faahfaahinaysa hawlihiisa, baaxadda fulinta qorshaha xaraashka ikhtiyaariga ah ee la ansixiyay, xallinta cabashooyinka, heerka maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed iyo wixii kale ee aan weli la xallin.
2) Bankiga Dhexe waa inuu turxaan bixiyaa warbixinta oo uu ka codsadaa xog ama caddayn dheeri ah xaraashaha, haddii uu ku qanco dhammaystirka hannaanka xaraashkana wuxuu fasaxayaa xaraashaha.

Qodobka 99 aad:
Sababaha xaraashka khasabka ah

1) Bankiga Dhexe wuxuu ku wargelinayaa hay'ad maaliyadeed xaraash khasab ah isagoo cuskanaya mid ka mid ah sababahan soo socda-
   a) qorshaha dib u soo kabashada oo ay diyaarisay hay'adda maaliyadeed oo aan la fulin ama khatar gelinaya danaha dhigtayaasha ama dayn- bixiyeyaasha kale, hadba sida ay xaaladdu tahay;
   b) hay'adda maaliyadeed oo ku xadgudubta Sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaasha;
   c) hay'adda maaliyadeed oo awoodi weyda ama ay u badan tahay inay awoodi weydo, inay bixiso deymaheeda;
   d) hay'adda maaliyadeed oo ku guul-darraysata ama ay u badan tahay inay ku guul-darraysato, inay u buuxiso shuruudaha ra'sumaalka waajibka ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

waafaqsan Sharcigan;

e) maamulaha gaarka ah oo keena caddayn ah in xaraashiddu tahay lagama-maarmaan
f) hay'adda maaliyadeed oo musallifta, aysanna jirin suurtagalnimo soo kabasho;
g) hay'adda maaliyadeed ee ay ka soo farcantay ama shirkadda milkiyadda guud leh oo xaraash gasha;
h) Hay'adda maaliyadeed oo shatiga lagala noqdo; ama
i) hay'adda maaliyadeed oo fududaysa lacag-dhaqidda ama maal-gelinta argagixisada;

2) Marka lagu dhawaaqo xaraashka khasabka ah ee hay'ad maaliyadeed, Bankiga Dhexe waa inuu qaadaa tallaabooyin iyo tilmaamo lagu hubinayo ilaalinta hantida hay'adda maaliyadeed iyo ilaalinta danaha kuwa lacagta dhigtay iyo deyn-bixiyeyaasha, hadba sida uu markaas xaalku yahay.
3) Haddii uu jiro u qeybsane idman oo magacaawnaa, awoodaha u qebysanaha idman ee hay'adda maaliyadeed waa in la xayiro isla marka uu Bankiga Dhexe ku soo rogo hay'adda maaliyadeed xaraash khasab ah.

Qodobka 100 aad:
Hay'adda mas'uulka ah xaraashka khasabka ah

1) Bankiga Dhexe ayaa noqonaya hay'adda mas'uulka ka ah xaraashka khasabka ah ee hay'adaha maaliyadeed.
2) Bankiga Dhexe ayaa u magacaabaya xaraashe hay'ad maaliyadeed oo lagu soo rogay xaraash khasab ah, mar kastana wuxuu xilka ka qaadi karaa qofka loo magacaabay xaraashaha.
3) Awoodaha guddiga maamulka sare, maamulka fulinta iyo saamilayda hay'adda maaliyadeed waxa ay is-taagayaan marka la magacaabo xaraashe.
4) Mushahaarka xaraashaha iyo kharashyada kale ee la xiriira xaraashka khasabka ah ee hay'ad maaliyadeed waxa bixin doonta isla hay'adda maaliyadeed.
5) Inta lagu guda-jiro xaraashka, hay'adda maaliyadeed waa in ay hoos timaaddaa kormeerka Bankiga Dhexe.
6) Bankiga Dhexe waa inuu soo saaraa Xeer-nidaamiyayaal lagu maamulayo hab-socodka xaraashka khasabka ah, waana inuu fuliyaa dhammaan [illegible] khuseeya oo ay ku jiraan, laakiin aan ku koobnayn kuwan soo socda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

a) waajibaadka iyo hawlaha xaraashaha;
b) meelaynta, caddaynta iyo bixinta qaan-sheegashooyinka;
c) la kulanka deyn-bixiyayaasha, lacag-dhigtayaasha iyo saamilayda;
d) awoodaha kormeerka ee Bankiga Dhexe;
e) warbixinta uu Bankiga Dhexe u soo gudbiyay xaraashuhu;
f) magacaabista khubarada;
g) kala mudnaanta bixinta qaan-sheegashooyinka;
h) ilaalinta diiwaannada iyo hubinta buugaagta xisaabaadka inta lagu guda- jiro hannaanka xaraashka;
i) arrin kasta oo kale oo lagama-maarmaan u ah habsami u socoshada xaraashka hay'adda maaliyadeed.

7) Bankiga Dhexe ayaa Xeer-nidaamiyeku go'aaminayaa hay'adaha maaliyadeed ee si khasab ah loogu xaraashayo si waafaqsan Sharcigan;
   a) Waa haddii bankiyada, bankiyada maal-gelimaha yar-yar iyo hay'adaha kale ee dhigaalka ay si toos ah ugu dabbaqmayaan xaraashka khasabka ah ee ku xusan Sharcigan.

Qodobka 101 aad: Faafinta go'aanka xaraashka khasabka ah

Bankiga Dhexe waa inuu laba maalmood gudahood laga bilaabo maalinta uu hay'ad maaliyadeed ku amro xaraashka khasabka ah, ku daabaco mareegaha Internet-ka, ogeysiis ku saabsan xaraashka khasabka ah ee lagu soo rogay hay'adda maaliyadeed iyo magacaabista xaraashe.

Qodobka 102 aad: Saamaynta magacaabista xaraashaha

1) Laga bilaabo taariikhda magacaabista xaraashaha-
   a) dhammaan bixinta deymaha nooc kasta oo ay yihiin ee ka soo baxa hay'adda maaliyadeed ee la siinayo qof kasta waa la joojinayaa; iyo
   b) wax fal ah oo ka dhan ah hay'adda maaliyadeed laguma qaadi karo, lama sii wadi karo ama lama dacwayn karo, wax xukun ahna laguma soo oogi karo hantida hay'adda maaliyadeed iyadoon fasax laga helin maxkamadda.
2) Lama iibin karo wax hanti ah oo ay leedahay hay'ad maaliyadeed ka dib taariikhda shaacinta xaraashka khasabka ah;
3) Wax kasta oo iib hanti ah oo ay leedahay hay'ad maaliyadeed oo la samaynayay lix bilood gudahood ka hor taariikhda xaraashka khasabka ah waxay noqonaysaa mid

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

73

aan waxba ka jirin oo ka dhan ah hay'adda maaliyadeed.

4) Dhammaan lacag-bixinta iyo falalka kale ee ay fuliso hay'adda maaliyadeed ee xaraashku ku socdo iyo lacag-bixinnada la siiyo hay'adda maaliyadeed ee xaraashka ku jirta, iyadoo lagu xad-gudbayo amarka la wareegidda ee saamaynaya, laguma dacwayn karo deyn-bixiyeyaasha hay'adda maaliyadeed.
5) Qodobkani ma khusayn doono hab kasta oo hanti ama lacag-bixin kasta ama heshiis loo fuliyay si waafaqsan xeerarka nidaamka lacag-bixinta iyo sida uu oggol yahay sharciyada khuseeya Nidaamka Lacag-bixinta.
6) Hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo waa in ay sii lahaato shakhsiyaddeeda sharciga ah ilaa laga dhammaynayo hannaanka xaraashka oo la baabi'inayosi waafaqsan sharciga la xiriira xiritaanka shirkadaha.
7) Dhammaan xiriirrada u Dhexeeya xaraashaha iyo dhinac saddexaad, xaraashuhu waa inuu ogeysiiyaa dhinacyada saddexaad in hay'adda maaliyadeed la xaraashayo.

Qodobka 103 aad: Awoodaha xaraashaha

1) Xaraashuhu waa inuu lahaadaa awoodo uu:
   a) ku bilaabi karo dacwado sharci ah isaga oo ka wakiil ah hay'adda maaliyadeed ee xaraashku ku socdo ama ka difaaco dacwad kasta oo sharci ah;
   b) ku maaraynayo hay'adda maaliyadeed;
   c) ku helayo adeegyada Qareennada, Nootaayooyinka, Xisaabiyayaasha, qiimeeyayaasha iyo La-taliyayaasha kale ee Xirfadlayaasha ah;
   d) ku sameeyo tanaasul kasta ama heshiis kasta oo u dhexeeya hay'adda maaliyadeed iyo deyn-bixiyayaasha, dadka sheeganaya inay yihiin deyn-bixiyayaal ama shakhsiyaad sheeganaya inay leeyihiin qaan- sheegashooyin taagan, kuwo mustaqbalka ah ama qaan- sheegashooyin xaraash;
   e) ku sameeyo tanaasul ku saabsan codsiyada lacagaha, khataraha la xiriira codsiyada lacagaha, bandhigyada laga yaabo inay keeni karaan deymo, nooc kasta oo qaan-sheegasho oo taagan ama mustaqbalka ah oo laga yaabo inay keento sheegashada magdhaw iyo khataraha jira ama ay u badan tahay inay ka dhex jiraan hay'adda maaliyadeed ee xaraashka ku socdo iyo qolo saddexaad;
   f) ku ururiyo ama kusoo celiyo dhammaan hantida iyo qaan- sheegashooyinka kale ee hay'adda maaliyadeed
   g) ku iibiyo hantida guurtada ah iyo tan ma guurtada ah ee hay'adda maaliyadeed

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

isagoo u maraya xaraash dadweyne ama heshiis wadaag ah, hal ama dhowr qeybood ;

h) ku iibiyo dhammaan ama qeyb ka mid ah hantida hay'adda maaliyadeed si uu dib ugu gudo deyn-bixiyayaasha;

i) ku dhawaaqo inuu buray oo uu waxb-kama-jiraan yahay fal kasta oo ay samaysay hay'adda maaliyadeed muddo sannad gudaheed ah oo

ka bilaabmaysa taariikhda uu Bankiga Dhexe ka soo baxay go'aanka uu ku magacaabay xaraashaha, haddii ay hay'adda maaliyadda iyo dhinac saddexaad ogaayeen ama ay ahayd inay ogaadaan in falalkaasi ay khatar gelinayaan danaha hay'adda maaliyadeed, lacag- dhigtayaasheeda ama dayn- bixiyeyaasheeda, hadba sida xaalku noqdo;

j) saxiixo oo fuliyo dhammaan falalkaisagoo ka wakiil ah hay'adda maaliyadeed ee uu ku socdo xaraashku;

k) wakiil uga ahaado hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo dacwadaha musallifiddda ee la xiriira shirkad kale ama shirkad ay hay'adda maaliyadeed dan ku qabto;

l) soo saaro ama ayido, isagoo wakiil ka ah hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo, warqad kasta oo ganacsi oo ku dhex jirta xayndaabka awoodaha xaraashaha;

m) ururiyo lacagaha lagama-maarmaanka ah iyadoo la adeegsanayo dammaanadaha hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo;

n) magacaabo qof kasta oo isaga metalaya;

o) aqoonsado deynta shakhsiga ah ee saamile kasta, xubin ka mid ah guddiga maamulka sare iyo maamulka fulinta hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo;

p) meesha ka saaro faa'idooyinka la siiyo saamilayda;

q) heshiis ka galo, ka wada xaajoodo, oo soo gebagebeeyo fal kasta oo ay dani ugu jirto lacag-dhigtayaasha hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo;

r) qoraal wax kaga codsado qof kasta oo ah ama ahaa maamule fulin, maareeye, shaqaale ama hanti-dhawraha dibadda ee hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo, ama qof kasta oo kale oo haysta lacagaha ama hantida kale ee hay'adda maaliyadeed ee la baabi'inayo-

I. caawiyo xaraashaha inta lagu jiro habka xaraashka;
II. u bandhigo xaraashaha si uu u tixgeliyo wax kasta oo khuseeya xaraashka;
III. soo saaro dokumenti kasta oo la xiriira hawlaha hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo.

75

2) Xaraashuhu waa inuu baaritaan ku sameeyo -
   a) ka sal-gaaridda sababaha keenay musallifaadda;
   b) warbixin ku saabsan wax kala iibsiga kala duwan ee la xiriira:

      I. dhinacyada xiriirka la leh;
      II. ku xadgudubka shuruucda iyo Xeer-nidaamiyayaasha;
      III. dabeecadda wax kala iibsiga iyo hababka amaahinta, marka ay khuseyso; ama
      IV. siyaasadaha iyo habraacyada hay'adda maaliyadeed ee la la xaraashayo.

Qodobka 104 aad:
Gudbinta Qaan-sheegashooyinka

1) Shan iyo afartan maalmood ka dib markii la daabacay ogeysiiska ku saabsan xaraashka khasabka ah ee hay'ad maaliyadeed, xaraashuhu waa in uu ku daabacaa ogeysiis mareegaha hay'adda maaliyadda iyo kanaallada kale, isaga oo ka codsanaya dhammaan dadka qaba wax qaan- sheegasho ah oo ka dhan ah hay'adda maaliyadeed inay xaraashaha u soo gudbiyaan qaan- sheegashadooda.
2) Cabashada waa in loogu gudbiyaa xaraashaha lixdan maalmood gudahooda laga bilaabo taariikhda ogeysiiska codsiga ee xaraashaha ee lagu sheegay faqradda (1) laakiin xaraashuhu wuxuu kordhin karaa muddadan haddii uu u arko lagama-maarmaan.
3) Cabashada lagu soo gudbiyay faqradda (1) waa in lagu sheegaa-
   a) tafaasiil buuxda iyo faahfaahinta aqoonsiga ee dacwoodaha;
   b) nooca qaan-sheegashada iyo sida ay ku timid;
   c) wadarta cadadka la sheeganayo; iyo
   d) Faahfaahinta kale sida xaraashuhu ku shaacin karo ogeysiiska codsi soo gudbinta ama sida lagu caddayn karo Xeer- nidaamiyayaasha.

4) Nuqullada dkumenti kasta oo la heli karo oo taageeraya qaan-sheegasho kasta waa in loo gudbiyaa xaraashaha iyadoo lagu lifaaqay qaan- sheegashada.
5) Xaraashuhu wuxuu u oggolaanaya qaan-sheegtaha ku guul-darraystay in uu ku xareeyo dacwadddiisa mudada lagu cayimay farqada (2) inuu ku soo gudbiyo wakhtiga dheeraadka ah ee uu xaraashuhu cayimay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 105 aad:
Lacag-siinta dhigtayaasha iyo deyn-bixiyayaasha kale

1) Lix bilood gudahood laga bilaabo taariikhda la guda-galay xaraashka khasabka ah ee hay'ad maaliyadeed, xaraashuhu waa inuu bilaabo bixinta

lacagta dhigtayaasha iyo deyn-bixiyayaasha, hadba sida xaalku yahay, isagoo u kala horraysiinaya sida soo socota-

a) lacagaha sharciga ah;
b) kharashyada xaraashka;
c) dhigtayaasha la sugay ama la ilaaliyay;
d) dhigtayaasha aan la sugin;
e) deyn-bixiyayaasha kale ee loo habeeyay si siman; iyo
f) mushaharka shaqaalaha iyo mushaharka saafiga ah ee ka baxsan wixii deyn ah ee hay'adda maaliyadeed lagu leeyahay; saamilayda.

2) Lacagaha la siiyo dhigtayaasha iyo deyn-bixiyeyaasha kale waa inay ahaaadaan kuwa laga saafi yeelay deymaha ay iyagu hay`adda maaliyadda ku leedahay.

Qodobka 106 aad:
Luminta u-qalmitaanka hawlaha maamul ee hay'ad maaliyadeed

Qof kasta, oo baaritaan ka dib lagu helo inuu ku xadgudbay Sharcigan, Xeer-nidaamiyayaasha, siyaasadaha ama habraaca hay'ad maaliyadeed oo la xaraashayo ama ka qayb-qaatay musallafkeedda wuxuu waayayaa xuquuqda in loo magacaabo maamulka ama maaraynta hay'ad maaliyadeed oo ka jirta Soomaaliya ugu yaraan shan sano ka dib taariikhda go'aankaas.

Qodobka 107 aad:
Guddiga maamulka sare waa inay bixiyaan deymaha hay'adaha maaliyadeed

1) Marka xaraashka hay'ad maaliyadeed uu muujiyo in hantida hay'addu aysan ku filnayn gudista deymaheeda, Bankiga Dhexe wuxuu, codsi kaga yimid xaraashaha, ka dalban karaa maxkamadda sharciga ah amar ku waajibinaya xubin ama xubno ka tirsan guddiga maamulka sare ama maamulka fulinta ee hay'adda maaliyadda inay bixiyaan qayb ama gebi ahaanba deymaha hay'adda maaliyadeed.

77

2) Amarka maxkamada ee lagu xusay faqradda (1) wuxuu oggolaanayaa ku xiridda iyo iibinta hantida gaarka ah ee xubin ama xubnaha guddiga maamulka saare ama maamulka fulinta ee hay'adda maaliyadeed.

Qodobka 108 aad:
Muddada uu xaraashku soconayo iyo ka warbixinteeda

Muddada xil-haynta xaraashuhu waa laba sano, laakiin waxaa dib ugu cusboonaysiin kara Bankiga Dhexe ilaa inta lagama- maarmaanka ah.

Qodobka 109 aad:
Haynta iyo hubinta buugaagta xisaabaadka ee xaraashaha

1) Xaraashuhu waa inuu;
   a) hayo buugaag xisaabeed sax ah iyo diiwaanka maaliyadeed ee dhabta ah ee la xiriira xisaabaadka kuwaas oo si dhammeystiran oo run ah uga turjumaya arrimaha hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo;
   b) diyaariyo saddexdii biloodba mar warbixin xisaabeed muujinaysa xaaladda arrimaha hay'adda maaliyadeed ee la xaraashayo;
   c) hubiyo in dhammaan xisaabaadka iyo diiwaannada maaliyadeed ay u hoggaansamaan Hal-beegyada Warbixinta Maaliyadeed ee Caalamiga ah;
   d) 6-dii biloodba mar soo kiraysto adeegyada hanti-dhawrka si uu u hubiyo xisaabaadka hay'adda maaliyadda, si sharci ah; iyo
   e) u gudbiyo Bankiga Dhexe warbixinnada xisaabaadka la hubiyay.

2) Marka xaraashuhu ogaado dhammaan hantida hay'adda maaliyadeed, ama in badan oo ka mid ah, sida uu qabo, lana xaqiijiyay iyadoo aan loo baahnayn in la sii daahiyo xaraashka, oo uu u qeybiyo lacagaha dhammaan dhigtayaasha iyo deyn-bixiyayaasha, isaga ama iyadu waa in uu amraa ama amartaa diyaarinta warbixinnada maaliyadeed oo si kama- dambays ah loo hubiyay, una gudbiyo Bankiga Dhexe.

Qodobka 110 aad:
Fasixidda xaraashaha

1) Haddii uu Bankiga Dhexe ku qanco in warbixinnada maaliyadeed ee la hubiyay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

78

ay soo bandhigayaan xaalad sax ah oo ku saabsan xaraashka, isla markaana uu ku qanco hawl-qabadkii xaraashaha, Bankiga Dhexe wuxuu fasixi karaa xaraashaha, isagoo ka qaadaya dhammaan mas'uuliyaddii saarnayd ee uu u gutay ama u sameeyay si daacadnimo ah taasi oo ku aaddan maamulka arrimaha hay'adda maaliyadeed; marka laga reebo in fasixidda noocaas ah lagu burin karo caddaynta in lagu helay khiyaano ama xakamaynta ama qarinta wax kasta oo xaqiiqo ah.

2) Fasixidda xaraashuhu waxay ka dhigan tahay in xilkii xafiiska laga qaaday.

Qodobka 111 aad:
Habka xaraashka kala- duwan

1) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa hannaan gaar ah oo lagu soo afjaraayo ganacsiga qeyb gaar ah oo aan dhigaal ahayn ee hay'adaha maaliyadeed, isagoo tixgelinaya -
   a) dabeecadda ganacsi ee hay'adaha maaliyadeed ee hoos yimaadda qaybtaas;
   b) Dabeecadda danta deyn-bixiyayaasha ama dadka kale ee u baahan in la ilaaliyo;
   c) waxyeellada suurtagalka ah ee loo geysan karo hay'adda maaliyadeed ama dadka kale;
   d) Kharashka ay u badan tahay inuu ka dhasho khasab ku xaraashka hay'adda maaliyadeed.

2) Marka uu Bankigaa Dhexe u qoondeeyo hannaan u gaar ah qayb kasta oo ka mid ah hay'adaha maaliyadeed, habkaas waa in lagu dabbaqaa beddelka hannaanka khasabka ah ee xaraashka ee ku xusan Sharcigan.

CUTUBKA TOBANAAD
QODOBBO CIQAABEED
Qodobka 112 aad:
Dembiyada

1) Qof kasta oo sameeya ganacsi hay'ad maaliyadeed oo aan shati ka haysan Bankiga Dhexe wuxuu gelayaa dembi, waxana uu mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 3(saddex) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomali u dhigma 100,000, boqol kun dolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran sida dembigu u kala culus yahay.
2) Qof kasta oo isticmaala ereyga "Banki", "Hay'ad Maaliyadeed", "Maaliyad" ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

erayada laga soo dhanbalay oo u isticmaala magaca shirkaddiisa, magac ganacsi, magac mareeg, calaamad ama xayaysiis, isaga oo aan haysan shati ka soo baxay Bankiga Dhexe wuxuu gelayaa dembi waxana uu muteysanayaa marka lagu xukumo xabsi aan ka badnayn1 (ha)l sano ama ganaax lacgeed aan ka badnayn Shilin Soomali u dhigma USD 20,000, laabtan kun dolarka mareykanka ah ama labadaba.

3) Qof kasta oo lacag dhigaal ah ka qaata xubnaha dadweynaha isaga oo aan haysan shati u fasaxaysa inuu qaato dhigaal lagu soo saaray Sharcigan wuxuu gelayaa dembi waxana uu mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 3 (saddex) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomali u dhigma USD 100,000, boqolkun dolarka mareykanka ah ama labadaba iyo in uu celiyo dhigaalkii uu qaatay.
4) Sidaas oo kale:

   a) Qof kasta oo ah xubin ka tirsan guddiga maamulka sare, maamulka fulinta, shaqaale, wakiil ama xiriiriye hay'ad maaliyadeed oo xog been ah siiya Bankiga Dhexe;
   b) Qof kasta oo ku lug yeesha maamulka ama qaadashada go'aannada ku saabsan hay'ad maaliyadeed iyadoo uu shaqo fariisin ku sameeyay bankiga Dhexe ama hay'adda sharciyeynta ama lagu dhawaaqay inuu shakhsi ahaan ku musallafay gudaha Soomaaliya ama dibadda;
   c) Qof kasta oo ka qayb-qaatay xubinnimada guddiga maamulka sare ama maamulka fulinta ee hay'ad maaliyadeed oo uu guud ahaan ama qayb ahaan uga qayb-qaatay musallafidda hay'adda maaliyadeed; Wuxuu gelayaa fal-dembiyeed waxaana uu ku mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 3 (saddex) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomali u dhigma USD 50,000, konton kun oo dolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran sida dembigu u kala culus yahay.

5) Qof kasta oo:
   a) Aan u hoggaansamin shuruudaha xaraashaha inta lagu jiro xaraashka hay'ad maaliyadeed;
   b) Hor istaaga xaraashaha xilliga uu gudanayo waajibaadkiisa;
   c) Siiya xaraashaha war been ah ama si bareer ah u sheega hadallo been- abuur ah ama marin-habaabin ah;
      I. Wuxuu gelayaa dembi wuxuuna mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

aan ka badnayn 2 (laba) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Somaali u dhigama USD 10,000, toban kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran sida dembiga u kala culus yahay.

6) Xubin kasta oo ka mid ah guddiga maamulka sare ee hay'ad maaliyadeed ama qof kasta oo kale oo u shaqeeya hay'ad maaliyadeed, kaas oo:
   a) ka jawaabi waaya codsiyada Bankiga Dhexe ama bixiya xog been- abuur ah;
   b) si uun u hor is-taaga hawlaha kormeerka ee Bankiga Dhexe;
   c) hor is-taaga hanti-dhawraha dibadda, maamulaha gaarka ah ama hawlaha xaraashaha ama diida inuu mid ka mid ah siiyo helitaanka dhammaan dukumeentiyada ama macluumaadka la xiriira gudashada waajibaadkiisa;
      I. Wuxuu gelayaa dembi waxaana uu mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 2 (laba) sano ama ganaax lacageed aan ka badnaynShilin Soomaali u dhigma USD 30,000, sodon kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba.

7) Xubin kasta oo guddiga maamulka sare kamid ah oo ku guul-darraysta in uu u soo warbixiyo Bankiga Dhexe marka uu helo sabab uu ku aamino ama ay tahay inuu rumaysto in hay'ad maaliyadeed -
   a) Aysan awoodin in ay qabato ama sii waddo hawlaheeda ganacsi;
   b) Aysan awoodin, u muuqato ama ay u badan tahay mustaqbalka dhow inaysan awoodi doonin in ay daboosho dhammaan ama qayb ka mid ah waajibaadkeeda marka ammintooda la gaaro.
   c) Ama aysan awoodin inay buuxiso shuruudaha raasamaalka waajibka ah sida lagu qeexay Sharcigan ama Xeer- nidaamiyayaasha.
      I. Wuxuu gelayaa fal-dambiyeed waxaana uu mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xarig aan ka badnayn hal sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomaali u dhigma USD 10,000, Toban kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran sida dembiga u kala culus yahay.

8) Hanti-dhawre kasta oo dibadda ah oo ku guul-darraysta inuu u warbixiyo Bankiga Dhexe marka uu ogaado in -
   a) in ay dhacday jebin weyn ama ku dhaqmid-la'aan la xiriirta qodobbada Sharcigan, Xeer-nidaamyayaasha, hab-raacyada, digreetooyinka, shuruudaha lagu soo rogay ama amarrada ka soo baxay Bankiga Dhexe iyo ku xadgudubka sharciyo kale oo qoran oo khuseeya hay'ad maaliyadeed oo ku

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hanti-dhawrku ku jiro;

b) In uu jiro dembi ku lug leh khiyaamo ama daacad-darro kale oo ay gashay hay'adda maaliyadeed ama mid ka mid ah maamulkeeda sare ama shaqaalaheeda;
c) inuu dhacay khasaare hoos u dhigaya ra'sumaalka waajibka ah, iyo qeyb kasta oo ka mid ah, ee hay'adda maaliyadda boqolkiiba konton ama ka badan;

9) Wuxuu gelayaa dembi, wuxuuna mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 1 (hal) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomaali u dhigma USD 20,000, labaatan kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran culayska dembiga.

10) Xubin kasta oo maamulka fulinta ah oo ku guul-darraysatay in ay ku wargeliso hay'ad maaliyadeed iyo guddiga maamulkeeda sare-
a) Dhammaan bah-wadaagteeda;
b) Dhammaan danaha ay ka leedahay hay'ad maaliyadeed ama bah- wadaagta hay'addaas maaliyadeed;
c) Iyo arrin kasta oo keeni kara dano is-diiddan haddii uu ka qayb- qaato habka go'aan-qaadashada ee arrintaas.

I. Wuxuu gelayaa dembi, wuxuuna mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 1(hal) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomaali u dhigma USD 10,000, toban kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran culayska dembiga.

11) Qof kasta oo Bankiga Dhexe ku helo in aanu ahayn ceeb ka-saliim si uu u noqdo ama u sii ahaado agaasime, maamul sare ama saamile muhiim ah oo ka tirsan hay'ad maaliyadeed, wuxuu gelayaa dembi haddii uu sharciyaysto in uu sii ahaado agaasime, maamul sare ama saamile muhiim ah oo ka tirsan hay'addaas maaliyadeed, wuxuuna mutaysan doonaa marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 1(hal) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomaali u dhigma USD 20,000, labaatan kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran sida dembiga u culus yahay.
12) Maamulka fulinta, shaqaale ama wakiil kasta oo ka tirsan, hay'ad maaliyadeed iyo cid kasta oo si aan sharciga waafaqsanayn u soo bandhigta xog kasta oo uu helo isaga oo gudanaya waajibaadkiisa ama masuuliyadihiisa si waafaqsan Sharcigan, wuxuu gelayaa dambi marka la xukumo, wuxuuna mutaysanayaa marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 1(hal) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

82

Shilin Soomaali u dhigma USD 20,000, labaatan kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran culayska dembiga.

13) Qofka u hoggaansami waaya awaamiirta Bankiga Dhexe ee ku soo baxay Sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaasha lagu soo saaray Sharcigan wuxuu gelayaa dembi, waxaana uu mutaysanayaa, marka lagu xukumo, xabsi aan ka badnayn 1 (hal) sano ama ganaax lacageed aan ka badnayn Shilin Soomaali u dhigma USD 10,000, toban kun oo doolarka mareykanka ah ama labadaba iyadoo ku xiran culayska dembiga.

14) Ciqaab kasta oo lagu fuliyo hay'ad maaliyadeed, maamulka fulinta, shaqaale ama wakiil kasta sida ku cad qodobkan waxa ay ka madax- bannaanaan doontaa ciqaab kasta ama tallaabo maamul oo kale oo uu Bankiga Dhexe ku soo rogi karo hay'ad maaliyadeed, maamulka fulinta, shaqaale ama wakiil sida uu dhigayo Sharcigan.

CUTUBKA KOW IYO TOBONAAD
QODOBBO KMA-DAMBEYS AH
Qodobka 113 aad:
Furitaanka, raridda, iyo xiritaanka rugaha ganacsiga

1) Hay'ad maaliyadeed waa in ay oggolaansho ka heshaa Bankiga Dhexe ka hor inta aan la furin, rarin ama la xirin goobaha ganacsiga ee soo socda-
   a) Xafiiska guud; iyo
   b) laamaha.

2) Bankiga Dhexe wuxuu diidayaa in uu ansixiyo furitaanka, raritaanka ama xiritaanka rug ganacsi sida ay dhigayso faqradda (1)-
   a) Haddii hawlgalku wax u dhimi karo tayada maamulka ama bedqabka maaliyadeed ee hay'adda maaliyadeed;
   b) Haddii ay khatar gelinayso danaha macaamiisha hay'adda maaliyadeed, ama
   c) haddii ay caqabad ku noqon doonto kormeerka wax-ku-oolka ah hay'adda maaliyadeed.

3) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa shuruudaha furitaanka, raritaanka iyo xiritaanka rugaha kale ee ganacsiga.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 114 aad:
Isticmaalka tignoolajiyadda marka ganacsiga la fulinayo

1) Hay'adda maaliyadeed waxay isticmaali kartaa tignoolajiyad si ay u qabato ganacsigeeda ama u bixiso adeegyo.
2) Tignoolajiyadda lagu sheegay faqradda (1) waxa ku jira, balse aan ku koobnayn, isticmaalka-
   a) kanaallada elektaroonigga ah;
   b) makiinadaha xisaabaadka (ATM-yada);
   c) barta iibka (POS);
   d) kaararka sida kaararka iibsiga, kaararka deynta, kaararka keyda
   e) iyo qalabka kale ee lacag-bixinta;
   f) internet-ka;
   g) aaladaha gacanta sida taleefanka gacanta; iyo
   h) siyaabo ama habab kale sida uu Bankiga Dhexe ku ansixin karo codsiga hay'ad maaliyadeed.

3) Hay'adaha maaliyadeed waxa ay la heshiinaysaa bixiyayaasha adeegga lacag-bixinta, bixiyeyaasha qalabka lacag-bixinta ama hawl-wadeennada shabakadda adeegga teleefannada, si ay adeegyada u siiyaan macaamiishooda iyagoo isticmaalaya adeegyada ama qalabka ay bixiyaan dhinacyadan saddexaad.
4) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa qaab- dhismeedka ama shuruudaha isticmaalka mid ka mid ah tignoolajiyadda ama kanaallada ku xusan faqradda (2), Xeer-nidaamiyayaashu waxa ay jidayn karaan shuruudo kala duwan oo loogu talagalay teknoolojiyadda kala duwan si waafaqsan qeexitaanka Bankiga Dhexe.

Qodobka 115aad:
Xadididda faa'iidada laga soo ceshanayo Maalgalinta bixintoodu daahday

1) Hay'ad maaliyadeed oo ganacsigeeda uu qayb ka yahay bixinta tashiilaadka maalgalinada waa in la xaddidaa waxa ay ka soo ceshan karto maalgalin- qaataha marka loo eego maalgalinada daahay ilaa qadarka ugu badan ee soo socda-
   a) haraaga aan la bixin ee raasamaalka marka maalgalinta noqoto mid daahday;
   b) ribxiga, iyadoo la raacayo heshiiska u dhexeeya maalgalin-qaataha iyo hay'adda maaliyadeed ama sharci kasta oo khuseeya, waana in aanu ka badnayn raasamaalka lagu leeyahay marka deyntu noqoto mid daahday; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

c) kharashyada ku baxay dib u soo celinta wax kasta oo lagu leeyahay maalgalin-qaataha.

2) Haddii maalgalinta noqoto mid daahday ka dibna maalgalin-qaatuhu dib u bilaabo bixinta maalgalinta ka dibna maalgalinta noqoto mid daahday mar kale, xaddidaadda cutubyada (a) iyo (b) ee faqradda (1) waa in la go'aamiyaa iyada oo la eegayo markii ugu dambeysay ee amaahdu noqotay mid daahday
3) Xaddidaadda lagu sheegay qodobkani ma khusayso lacag ay amartay maxkamad sharci ah ilaa inta xaddigii hore dacwadda maxkamadda loogu sheegtay aanu ka hor imanayn xaddidaadaha ku xusan qodobkan.
4) Bankiga Dhexe waxa uu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa-
   a) wakhtiga maalgalinta noqoto mid aan la filayn in dib loo gudo marka loo eego qaybaha kala duwan ee hay'adaha maaliyadeed, nooca maalgalinta iyo maalgalin-qaataha; iyo
   b) habka xisaabinta iyo muujinta faa'iidada ama celceliska faa'idad.

Qodobka 116 [aad]:
Faragelinta celceliska faa'idada

1) Bankiga Dhexe waxa uu faragelinayaa oo uu nidaaminayaa celceliska faa'iidada ee ay hay'adaha maaliyadeed saartaan maalgalinta iyo dhigaalka maalgalinta mudaysan haddii ay dani ugu jirto macaamiisha ama dhaqaalaha. Marka uu farageliyo, Bankiga Dhexe waxa uu tixgelinayaa arrimaha soo socda:
   a) habsami u socodka heerka dhaqaalaha ee markaas;
   b) Baahida loo qabo in la dardargeliyo helista maalgelin ee inta badan shacabka oo ay ku jiraan ganacsatada yar-yar iyo kuwa dhexe, haweenka iyo dhallinyarada,;
   c) heerka maalgalinta bixinteedu daahday guud ahaan; ama
   d) baahida loo qabo in la kordhiyo qaadashada maalgalinta guud ahaan;

2) Faragelin kasta oo hoos timaada faqradda (1) waa in lagu daabacaa mareegta Bangiga Dhexe, waana in lagu qeexaa heerka faa'iidada ama celceliska faa'iidada la isticmaalayo ama qaacidada loo isticmaalayo in lagu xisaabiyo heerka ama celceliska faa'iidada.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

85

Qodobka 117 aad:
Gelitaanka nidaamyada onlaynka ah

1) Hay'adda maaliyadeed waa in ay siisaa Bankiga Dhexe marin ammaan ah oo onlayn ah, isla markaana akhris-keliya ah si uu ula socdo, wax kala iibsiga wakhtiga dhabta ah iyo diiwaannada lagu hayo nidaamka.
2) Hay'adda maaliyadeed waa inay samaysaa hab ku habboon oo awood u siinaya Bankiga Dhexe inuu yeesho galaangalka ku xusan faqradda (1).
3) Iyadoo aan loo eegin faqradda (1), Bankiga Dhexe ama cidda uu magacaabayo waxa ay hanti-dhawr ku samaynayaan nidaamka rugta hay'adda maaliyadeed.

Qodobka 118 aad:
Xasaanadda

1) Ma jiro wax tallaabo ah oo laga qaadayo Xukuumadda, Bankiga Dhexe, Maamulka Fulinta, Shaqaale ama Wakiil ka tirsan Bankiga Dhexe ama cid kasta oo ku shaqaysa amarka Bankiga Dhexe oo ku aaddan wax kasta oo loo sameeyo ama looga tago si daacadnimo ku dheehan tahay oo ku aaddan maaraynta Sharcigan iyo Xeer-nidaamiyayaasha; ama fulinta wax kasta oo

   awood ama waajibaad ah oo la oggolaaday ama looga baahan yahay sharci kasta oo kale oo la xiriira Sharcigan.
2) Bankiga Dhexe waa in uu magdhaw ka bixiyaa xubin ka tirsan maamulka fulinta, shaqaale, wakiil ama qof kale oo la magacaabay iyada oo lagu salaynayo kharashaadka lagu difaacayo falkiisa ama gefafka uga dhacay si daacadnimo ku jirto isaga oo gudanaya waajibaadkiisa.

Qodoboka 119 aad:
Shaqo-u-xilsaarasho

1) Hay'adda maaliyadeed waxay u xilsaaran kartaa qayb ka mid ah hawlaheeda shaqo ama waajibaadkeeda adeeg-bixiye dhinac saddexaad oo awood u leh, iyadoo la raacayo shuruudaha la qeexi doono.
2) Hay'adda maaliyadeed waa in aysan cidna u xilsaaran hawlaha maaraynta asaasiga ah ee soo socda-
   a) qorshaynta;
   b) qaab-dhismeedka hay'adda;
   c) maamulka iyo hanti-dhawrka; iyo

86

d) hawlaha go'aan qaadashada sida go'aaminta u hoggaansanaanta shuruucda iyo qawaaniinta dhaqangalka ah, go'aanka bixinta amaahda iyo maareanta galalka maal-gashiga ee hay'adda maaliyadeed.

3) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiye ku qeexayaa shuruudo dheeraad ah oo ku saabsan shaqo u xilsaarashada oo ay ku jiraan hawlaha muhiimka ah ee hay'adda maaliyadeed ee ay tahay in uu ansixiyo Bankiga Dhexe, ka hor inta aan cid kale loo xilsaaran.

Qodobka 120 aad:
Isticmaalka wakiillada

1) Hay'ad maaliyadeed waxa ay qandaraas siin kartaa wakiil si uu u bixiyo adeegyo cayiman isagoo iyada metalaya.
2) Magacaabista hawl-wadeennada iyo wakiilladu waa inay waafaqdaa shuruudaha uu Bankiga Dhexe ku qeexo Xeer-nidaamiyayaasha.
3) Hay'adda maaliyadeed ayaa mas'uul ka ah wixii khasaare ama dhaawac ah ee soo gaara macmiilka ee ka dhasha falalka ama gefafka wakiilladeeda, haddii falalka ama gefafku ay la xiriiraan waajibaadka wakiilka ee ku aaddan macmiilka.
4) Qandaraaska u dhexeeya hay'ad maaliyadeed iyo wakiilku waa in uu noqdaa mid aan gaar ahayn, wakiilkuna waa inuu xor u yahay inuu bixiyo adeegyada hay'adaha kale ee maaliyadeed;
   a. Haddii wakiilku leeyahay awood, tashiilaad iyo agab uu si badbaado leh oo ku habboon ugu bixiyo adeegyada in ka badan hal hay'ad oo maaliyadeed.

Qodobka 121 aad:
Diiwaannada iyo keydka

1) Hay'adda maaliyadeed waa in ay haysaa diiwaanno dhammaystiran oo sax ah oo la xiriira hawlaheeda ganacsi.
2) Diiwaannada waa in lagu xafidaa qaab cayiman oo uu ku jiro foomka dhijitaalka ah ee ay hay'adda maaliyadeed go'aamin karto, ilaa inta diiwaannadaasi ay yihiin kuwo dib loo soo saari karo qayb ahaan iyo guud ahaanba, iyada oo asalkooda aan wax loo dhimayn.
3) Diiwaannada mar walba waa in si dhijitaal ah loogu keydiyaa wakhtigooda dhabta ah iyo meel aamin ah oo ka fog goobaha ganacsiga ee hay'adda maaliyadeed.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4) Dhammaan diiwaannada ay ku jiraan waraaqaha la xiriira ganacsiga hay'ad maaliyadeed waa in la hayaa ugu yaraan shan sano.

Qodobka 122 aad:
U hoggaansanaanta ka hortagga lacag-dhaqidda iyo la- dagaallanka maal-gelinta argagixisada

1) Hay'adda maaliyadeed, maamulkeeda fulinta, shaqaalaheeda, wakiilladeeda iyo adeeg-bixiyayaasha dhinac saddexaad ee shaqada loo xilsaartay waa in ay mar walba u hoggaansamaan sharciga iyo Xeer- nidaamiyayaasha jira ee la xiriira ka hortagga lacag-dhaqidda iyo la- dagaallanka maal-gelinta argagixisada.
2) Hay'adda maaliyadeed waa in ay yeelataa hab ku salaysan khatarta si ay wax uga qabato halista ka hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaallanka maal- gelinta argagixisada ee la xiriira ganacsigeeda.
3) Iyada oo aan waxba loo dhimayn guud ahaan faqradda hore, hay'adda maaliyadeed waa inay-
   a) dhaqangelisaa hababka aqoonsiga macmiilka kaas oo xaqiijinaya in la sugo aqoonsiga dhabta ah ee macmiilka iyo dabeecaddiisa ganacsi;
   b) samaysaa habab ku habboon iyo tallaabooyinka xakamaynta gudaha ah oo la xiriira la socodka iyo hubinta macmiilka; iyo aqoonsiga dhaqdhaqaaqyada ganacsi ee shakiga leh;
   c) lagula xisaabtamaa oo ay mas'uul ka noqoto u hoggaansanaanta wakiilladeeda ee sharciga iyo Xeer-nidaamiyayaasha ka hortagga lacag- dhaqidda iyo la-dagaallanka maal-gelinta argagixisada ee jira;
   d) horumarisaa barnaamijka u hogaansanaanta ka hortagga lacag- dhaqidda iyo la-dagaallanka maal-gelinta argagixisada ee habboon, lana magacaabo maadaxa u hoggaansanaanta sharciga ee maamulka si loo hubiyo u hoggaansanaanta sharciga iyo Xeer-nidaamiyeyaasha ka hortagga lacag- dhaqidda iyo la-dagaallanka maal-gelinta argagixisada;
   e) siisaa tababarro joogto ah shaqaalaha iyo wakiillada si loo hubiyo in la baray horumarrada cusub, lacagaha la dhaqay iyo farsamooyinka maal- gelinta argagixisada, hababka iyo isbeddellada;
   f) uga warbixisaa Xarunta Warbixinnada Maaliyadeed dhaqdhaqaaqyada shakiga leh iyo macaamilka lacagta caddaanka ah ee waaweyn iyo inay u hoggaansanto habraacyada ay soo saarto Xarunta Warbixinnada Maaliyadeed.

88

g) si joogto ah u samayso dib u eegis madax-bannaan oo ku saabsan waxtarka barnaamijka ka hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaallanka maal-gelinta argagixisada; una gudbiso warbixinnadaas Bankiga Dhexe.

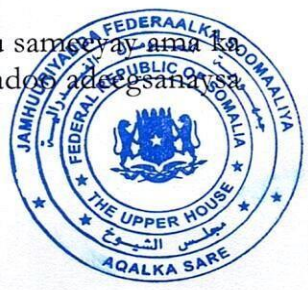
4) Dhammaan hay'adaha maaliyadeed ee shatiga haysta waa inay si wax-ku- ool ah u hirgeliyaan hannaan aqoonsi oo wax-ku-ool ah si waafaqsan shuruudaha uu Bankiga Dhexe jideeyay ee Xeer-nidaamiyayaasha, iyaga oo u adeegsanaya aqoonsiga macaamiishooda dukumentiyo la ansixiyay oo gaar ah ama hab kasta oo kale oo ku habboon, ha ahaato elektaroonig ama si kale; oo xaqiijinaya aasaaska aqoonsiga dhabta ah ee macaamiisha.

Qodobka 123 aad:
Tartanka furan

1) Hay'adaha maaliyadeed kuma lug yeelan karaan dhaqamo ka soo horjeeda tartanka furan, qandaraasyada, qabanqaabada ama hawlo ay u badan tahay inay si weyn u carqaladeeyaan tartanka suuqa.
2) Hay'adda maaliyadeed waa in aysan takoorin qof kasta oo adeeg u doonta marka laga reebo tuhunka la xiriira maal-gelinta argagixisada.

Qodobka 124 aad:
Xaddidaadda isticmaalka ereyga "banki"

1) Marka laga reebo qeexitaanka Sharcigan, qofna ma adeegsan karo erayga "banki" ama mid ka mid ah erayada kale ee la micne ah ee luuqad kasta ama magaca uu qofkaasi ganacsi kaga samaynayo Soomaaliya, ama uu ku sameeyo isagoo adeegsanaya astaan kasta oo caynkaas ah kuna qorto boor, warqad, xaashi, ogeysiis, xayaysiis ama qaab kasta oo kale.
2) Iyadoo la raacayo faqradda (3), cid aan banki ahayn, laguma aasaasi karo ama iskuma diiwaangelin karto magac ama summad, qofka aan banki ahaynna waa inaanu magaciisa u beddelin magac ama summad uu ku jiro ereyga "banki" ama mid ka mid ah asalkiisa oo ku qoran luuqad kasta.
3) Qodobkan laguma dabbaqi karo -
   a) Hay'ad lagu yagleelay sharci kasta oo kale;
   b) Hay'ad kasta oo lagu yagleelay ama aan lagu yagleelin, lagu sameeyay ama ka diiwaangashan waddan kasta oo aan Soomaaliya ahayn, iyadoo adeegsanaysa

89

magac ama summad ay ku jiraan ereyga "Bankiga" ama wax kasta oo la micne ah oo uu Bankiga Dhexe u fasaxay adeegsiga ereygaas ama erayada la micne ah oo la xiriirta yagleelidda ama ka shaqaynta bankiga ama xafiiska wakiilka ee Soomaaliya;

c) Qayb kasta oo hoos timaadda banki shati leh kaas oo uu Bankiga Dhexe u fasaxay inuu isticmaalo ereyga "banki" ama mid ka mid ah asalkiisa; iyo
d) Ururo guud oo ka kooban bankiyada ama shaqaalaha bankiga, oo loo sameeyay ilaalinta dantooda guud.

4) Iyadoo aan loo eegin faqradda (1), Bankiga Dhexe wuxuu, marka la tixgeliyo shuruudaha hadba sida loo arko inay ugu habboon yihiin, u oggolaanayaa shirkad banki oo milkiyad guud leh inay isticmaasho ereyga "banki" ama mid kasta oo ka mid ah erayada la micne ah ee luuqad kasta.
5) Isticmaalka ereyga "maaliyad" ama "hay'ad maaliyadeed" waxay u xaddidan tahay si la mid ah sida uu isticmaalka ereyga "banki" u xaddidan yahay marka la joogo Qodobkan, qofna ma isticmaali karo ereyga "maaliyadeed" ama "hay'ad maaliyadeed" ama asalkiisa haddii aan la raacayn shatiga uu bixiyo Bankiga Dhexe; ama marka laga reebo marka isticmaalku uu hoos imanayo arrimaha lagu xusay faqradda (3).

Qodobka 125 aad:
Koontooyinka fadhiidka ah

1) Koontooyinku wuxay noqdaan fadhiid haddii aan wax hawl ah lagu qabanin muddo lix bilood ah oo xiriir ah.
2) Wax kharash ah lagama qaadi doono koonto fadhiid ah.
3) Hay'adda maaliyadeed waa inay xirtaa koontooyinka macaamiisha ee fadhiidka noqday oo aan wax dhaqdhaqaaq ah lagu samaynin muddo laba sano ah oo xiriir ah.
4) Lacag kasta oo ku jirta koonto fadhiid ah waa in loo hayaa si aammin ah iyadoo la sugayo raadinta macmiilka ama dib u hawlgelinta koontada.
5) Hay'adda maaliyadeed waa in ay samayso dadaal kasta oo ay ku raadinayso macmiilka koontadiisu noqotay mid fadhiid ah, waana in ay isticmaalaan dhammaan xiriirrada la heli karo iyo kuwa la yaqaan oo ay ku jiraan dadka qaraabadiisa ah, dadaalladaasna waa in la diiwaangeliyaa.
6) Marka la furayo koontada, hay'adda maaliyadeed waa inay si buuxda u diiwaangelisaa xogta macmiilka sida qaraabada iyo dadka kale ee la

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

7) xiriira.
8) Hay'adda maaliyadeed waa in ay macaamiisheeda ku waajibiso in ay cusboonaysiiyaan diiwaankooda gaarka ah iyo faahfaahinta dadka lagala xiriirayo ugu yaraan labadii sannaba mar.
9) Bankiga Dhexe wuxuu soo saarayaa shuruudo dheeraad ah oo ku saabsan koontooyinka fadhiidka ah.

Qodobka 126 aad:
Lacagaha laga tagey

1) Lacagaha ku jira koontada macmiilka ee loo xiray fadhiidnimo awgeed waa in lagu wareejiyo Bankiga Dhexe iyada oo ay la socoto faahfaahinta milkiilayaasha lacagaha.
2) Lacag kasta oo lagu soo wareejiyo Bankiga Dhexe waxaa loo sii deynayaa milkiilaha ama wakiilkiisa sharciga ah marka la sugo aqoonsigiisa dhabta ah iyo sheegashadiisa lacagaha.
3) Bankiga Dhexe wuxuu samaynaya Xeer-nidaamiyayaal lagu maamulo la macaamilka iyo maaraynta lacagaha laga tegay.
4) Hay'adda maaliyadeed waxaa ka degaya mas'uuliyadda ka saaran lacagaha ay ku wareejisay Bankiga Dhexe, laakiin waxay mas'uul ka ahaan doontaa ku- darid kasta ama ka-dhaafid kasta oo la xiriirta lacagahaas ka hor inta aan lacagahaas lagu wareejin Bankiga Dhexe.

Qodobka 127 aad:
Sir-qarin

1) Hay'adda maaliyadeed iyo wakiilladeeda waa inay xafidaan macluumaadka sirta ah ee macaamiisha.
2) In kasta oo ay jirto mamnuucidda faqradda (1), haddana hay'adda maaliyadeed waa in ay siiso macluumaadka macaamiisha-
   a) macmiilka ay khusayso;
   b) Bankiga Dhexe;
   c) qof kale, oo haysta oggolaansho cad ama oggolaanshaha macmiilka ay khusayso oo qoraal ah;
   d) sida uu jideeyo sharci qoran, oo uu ku jiro Sharcigan; ama
   e) si ay amartay maxkamad awood u leh.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 128 aad:
Ilaalinta macaamiisha

1) Hay'adda maaliyadeed waa in ay meelmarisaa oo ay qaadataa siyaasad guud oo ku saabsan hawlgallada sugidda bedqabka, sirta macluumaadka macaamilka, adeeg la isku hallayn karo oo tayo leh, daah-furnaanta adeegyada, u xaqsooridda, ka falcelinta degdegga ah ee cabashooyinka, weyddiimaha iyo xallinta degdegga ah ee cabashooyinka.
2) Bankiga Dhexe wuxuu horumarinayaa oo uu dhiirigalinayaa barnaamijyada iyo hindisayaasha, isagoo la kaashanaya hay'adaha maaliyadeed ama hay'adaha metalaya hay'adaha maaliyadeed, si loogu baraarujiyo oo wax looga baro macaamiisha ama macaamiisha suurtagalka ah ee badeecadaha iyo adeegyada maaliyadeed.
3) Hay'adda maaliyadeed waa inay magacawdo maamul sare oo wax ka qabta cabashooyinka iyo waxyaaabaha ay tirsanayaan macaamiishoodu.
4) Macmiil kasta oo ka tirsan hay'ad maaliyadeed oo ka xumaada fal kasta ama tacaddi kasta ee uu kala kulmo hay'adda maaliyadeed wuxuu u caban karaa hay'adda maaliyadeed si ay wax uga qabato.
5) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiye ku qeexayaa hannaan dhammaystiran oo ku saabsan ilaalinta macaamiisha.

Qodobka 129 aad:
Xayeysiiska marin-habaabinta lacag-dhigashada

1) Hay'ad maaliyadeed ama qof kale midna ma samayn karo xayeysiis, buug- yare, wareegto ama dukumeenti kale oo uu qof ku martiqaadayo inuu sameeyo lacag-dhigasho kaas;
   (a) si been-abuur ah u muujinaya inuu oggolaansho u haysto inuu lacag qabto ama uu shati u haysto si waafaqsan Sharcigan; ama
   (b) lagu soo saaray si ka soo horjeedda tilmaam kasta oo uu bixiyay Bankiga Dhexe oo ku xusan faqradda (2).
2) Bankiga Dhexe wuxuu wakhti kasta farayaa qof kasta in uu ka noqdo, wax ka beddelo ama ka waantoobo soo saarista xayeysiis, buug-yare, wareegto ama dukumeenti kale oo la xiriira lacag-dhigasho oo go'aankiisa uu u arko in uu yahay mid marin-habaabin ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

92

Qodobka 130 aad:
Dokumentiyada elektaroonigga ah, isgaarsiinta iyo macluumaadka

1) Bankiga Dhexe, hay'ad maaliyadeed, macmiil, wakiil ama qof kasta oo kale oo uu saameynayo ama uu khuseeyo Sharcigani wuxuu u isticmaalayaa hab elektaroonig ah si uu-
   a) u curiyo u soo saaro dokumenti, diiwaangelin ama macluumaad kasta oo kale;
   b) macluumaad ugu gudbiyo qof;
   c) xiriir uga helo qof; ama
   d) u keydiyo dukumeenti, diiwaan ama macluumaad kale;

2) Isticmaal kasta oo dukumeenti elektaroonig ah, isgaarsiin ama macluumaad waa inay buuxiyaan arrimaha soo socda-
   a) asalka dukumeentiga, isgaarsiinta ama macluumaadka in la xifdiyey mar walba;
   b) asalka iyo qoraaga dukumeentiga, isgaarsiinta ama macluumaadka in si xooggan loo sugay;
   c) Dhammaan khataraha la xiriira dukumeentiyada elektaroonigga ah, isgaarsiinta iyo macluumaadka in la aqoonsaday, la qiimeeyay, la maareeyay, la xakameeyay oo la yareeyay;
   d) dukumeentiga, isgaarsiinta ama macluumaadka in lagu keydiyay hab si habboon loogu soo celin karo qaabkeedii asalka ahaa markii loo baahdo;
   e) farriimaha elegtaroonigga ah inay ku jiraan tafaasiil buuxa oo ku saabsan isha, qoraaga, taariikhda iyo wakhtiga la daabacay; iyo qaataha ama meesha uu u socdo; iyo
   f) Shuruudaha kale ee uu Bankiga Dhexe qeexo.

3) Dukumeentiyada elektaroonigga ah, diiwaannada, isgaarsiinta ama macluumaadka iyo soosaarkooda waa in lagu oggolaadaa caddayn maxkamad ama caddaaladeed halkaas oo dokumeentiyada, diiwaannada, isgaarsiinta ama macluumaadka looga baahan yahay.
4) Ilaa inta la hubinayo dukumeentiyada elektaroonigga ah, diiwaannada, isgaarsiinta ama macluumaadka inay yihiin qaabkoodii asalka ahaa ama la soo saari karo ama lagu soo celin karo qaabkoodii asalka ahaa.
5) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiyayaal ku qeexayaa shuruudo dheeraad ah oo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ku saabsan dukumeentiyada elektaroonigga ah, isgaarsiinta iyo macluumaadka.

Qodobka 131 aad:
Habka xallinta cabashooyinka

1) Hay'adda maaliyadeed waa inay diyaarisaa hab fudud, habboon, oo la heli karo oo cabashooyinka lagu gudbiyo.
2) Cabashooyinka ama murannada waa in si degdeg ah loo xalliyaa, haddii aanay taasi suurtagal ahayn, waa in lagu furdaamiyo wakhti macquul ah ama muddada kale ee uu Bankiga Dhexe qeexo.
3) Macmiilka waa in si joogto ah loogu wargeliyaa horumarka laga sameeyay xallinta cabashadiisa.
4) Hay'adda maaliyadeed waa inay xallisaa cabashada si uu maacmiilku ugu qanco, haddii macmiilku aanu ku qanacsanayn natiijada xallinta, wuxuu isticmaalayaa jidadka kale ee la heli karo oo ay ku jirto in isla cabasho la mid ah uu u gudbiyo Bankiga Dhexe.

Qodobka 132 aad:
Xalliyaha cabashooyinka

1) Marka uu maqan yahay wakiilka qaranka ee ilaalinta macaamiisha, Bankiga Dhexe wuxuu u magacaabayaa mid ka mid ah maamulkiisa fulinta inuu noqdo xalliyaha cabashooyinka hay'adaha maaliyadda.
2) Bankiga Dhexe waa inuu dejiyaa Xeer-nidaamiye kasta oo loo baahdo oo-

    a) Ku saabsan hawlaha, waajibaadka iyo awoodaha xalliyaha cabashooyinka; iyo
    b) Wax ka qabashada cabashooyinka ka dhanka ah hay'adaha maaliyadeed ee macaamiishooda.

Qodobka 133 aad:
Warbixin-siinta Bankiga Dhexe

1) Bankigu waa inuu Bankiga Dhexe uga warbixiyaa, iyada oo kelinah nuqiyaco

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

wadajir ahba, xaaladdiisa maaliyadeed, waxqabadkiisa iyo khatartiisa, marka loo baahdo iyo si joogto ahba.

2) Warbixinnada lagu xusay faqradda (1) waa inay bixiyaan macluumaadka sida hantida iyo deymaha ku jira ama aan ku jirin xaanshida xisaabxirka, faa'iidada iyo khasaaraha, ku filnaanta raasamaalka, ku filnaanta xaraashka, u bandhignaanta khatarta, ururSanaanta khatarta (oo ay ku jiraan qaybta dhaqaalaha, juqraafiga iyo lacagta), tayada hantida, bixinta deynta luntay, wax kala iibsiga dhinacyada xiriirka leh, heerka faa'idada deynta, khatarta suuqa iyo arrimaha kale sida Bankiga Dhexe uu ku qeexo Xeer- nidaamiyayaasha.

3) Bankiga Dhexe wuxuu Xeer-nidaamiye ku qeexayaa warbixinnada hay'adaha kale ee maaliyadeed looga baahan yahay in ay u soo gudbiyaan marka uu dalbado Bangiga Dhexe iyo wakhtiyo cayiman oo joogto ah.

Qodobka 134 aad:
Wadaagga macluumaadka amaahda

1) Hay'adaha maaliyadeed ee Sharcigan ku shatiyaysan waa in ay wadaagaan macluumaadka daynta ee togan iyo kuwa taban ee macaamiishooda si waafaqsan Xeer-nidaamiyayaasha.
2) Bankiga Dhexe wuxuu shati u siinayaa xafiisyada tixraaca amaahda si ay u ururiyaan, u lafaguraan oo ula wadaagaan macluumaadka deynta macaamiisha hay'adaha maaliyadeed iyo qof kasta oo kale oo idman.
3) Macmiilka waa in la siiyaa-
   (a) ogeysiis ka hor inta aan xogta deynta loo gudbin xafiiska tixraaca amaahda; iyo
   (b) ogeysiis ka dib markii macluumaadkiisa amaahda loo gudbiyo hay'ad.
   (c)
4) Bankiga Dhexe waa in uu sharciyeeyaa hab-dhismeedka wadaagga macluumaadka amaahda iyo hawlgelinta xafiisyada tixraaca amaahda.

Qodobka 135 aad:
Isku- xiranka

1) Hay'adda maaliyadeed waa inay isticmaashaa nidaamyo tignoolajiyadeed oo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

95

awood u leh inay la shaqeeyaan nidaamyada kale ee dalka iyo kuwa caalamiga ah, si loo fududeeyo wada-shaqayn buuxda.

2) Hay'adda maaliyadeed waxa ay la geli kartaa wada-shaqayn ama heshiis isku- xiran hay'adaha kale ee maaliyadeed si ay awood ugu siiso wax kala

iibsiga dhammaan shabakadaha, nidaamyada ama goobaha ganacsiga iyada oo aan wax xaddidnaan ama xanibaad ah jirin.

3) Bankiga Dhexe wuxuu soo saarayaa tilmaamo ku saabsan hirgelinta wada-shaqaynta noocan ah.

Qodobka 136aad: Hal-abuur

1) Si loo horumariyo hal-abuurka iyo horumarka nidaamka maaliyadeed, hay'adda maaliyadeed waxa ay maal-gelinaysaa cilmi-baaris ay ku soo saarto badeecooyin ama adeegyo cusub si gaar ah ama iyadoo kaashanaysa cid kale, oo loo marayo hab tijaabo ah ama "Tijaabi oo Baro", kaasoo aan ku dabbaqmi doonin qodobbada Sharcigan iyo Xeer- nidaamiyayaasha inta lagu jiro marxaladda tijaabada.
2) Iyadoo lala tashanayo lagana helayo oggolaansho Bankiga Dhexe, lana fulinayo shuruudaha uu jideeyo Bankiga Dhexe, hay'adda maaliyadeed waxay degaan la ilaaliyay ku samayn kartaa tijaabo horudhac ah oo ku saabsan badeecad ama adeeg cusub, waana inay la socodsiisaa Bankiga Dhexe horumarka laga gaaro tijaabadaas.
3) Khatar kasta oo la xiriirta badeecadda ama adeegga hal-abuurka leh ee la tijaabinayo waa in la aqoonsadaa, la qiimeeyaa, la maareeyaa, lana yareeyaa, warbixinnada qiimaynta khatarta leh waa in loo gudbiyaa Bankiga Dhexe.

Qodobka 137 aad:
Fasaxa bankiga

1) Bankiga Dhexe wuxuu markasta ogeysiis ku bixinayaa boggiisa internet- ka, marka uu ku dhawaaqayo xilliga fasaxa bankiga.
2) Hay'adda maaliyadeed waa in aanay dadweynaha u furnaan maalinta fasaxa bankiga.
3) Fasaxa bankiga ee lagu xusay faqradda (1) ee qodobkan khasab maahan uu noqdo.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

96

fasax guud, nuxurka qodobkan looma qaadan karo in uu saamaynayo qodobbada xeer kasta oo dhaqangal ah ee la xiriira maalmaha ciidaha.

4) Iyada oo aan waxba loo dhimayn faqradda (1), Bankiga Dhexe wuxuu marka uu codsi uga yimaado hay'ad maaliyadeed ama qayb ka mid ah hay'ad maaliyadeed, haddii uu ku qanco in ay lagama-maarmaan tahay, u oggolaanayaa hay'adda maaliyadda ama laanta inay xirnaanto maalin ama gelin ka mid ah, ama maalmo sida lagu qeexo oggolaanshaha, iyadoo la raacayo shuruudaha iyo shuruucda uu Bankiga Dhexe jideeyo.

Qodobka 138 aad:
Ururka hay'adaha maaliyadeed

1. Hay'adaha maaliyadeed waxay samayn karaan ururro ujeeddkoodu yahay-

a) horumarinta naftooda iyo ganacsigooda;
b) dejinta xeer-dhaqan dhammaan hay'adaha maaliyadeed ee hoos yimaadda qayb gaar ah ay ku dhaqmi doonaan;
c) fududaynta qabanqaabada wada-shaqaynta dhexdooda ah ama midda ay la leeyihiin hay'adaha kale ee maaliyadeed;
d) horumarinta halbeegyada warshadaha iyo tilmaamaha loogu talagalay bixinta adeegyada badbaadada, bedqabka iyo hufnaanta leh;
e) qaadashada halbeegyada caalamiga ah iyo hababka ugu wanaagsan ee la xiriira ganacsigooda;
f) uga qareemidda danahooda Bankiga Dhexe ama hay'ad kale oo dawladeed ama urur kale;
g) horumarinta qaab-dhismeedka xallinta khilaafaadka ee looga dan leeyahay furdaaminta khilaafaadka dhexdooda ah; iyo
h) qaadashada siyaasadaha iyo hab-dhaqanka wadajirka ah ee ku wajahan ilaalinta macaamiisha.

Qodobka 139 aad:
Xiriirka Shuruucda kale

Haddii ay is-khilaafaan qodobbada Sharcigan iyo qodobbada xeer kale oo qoran oo dhaqangal u ah hay'ad maaliyadeed oo Sharcigani shati siiyay, qodobbada Sharcigan ayaa lagu dhaqmayaa ilaa xadka khilaafka sharciga;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

97

Qodobka 140 aad:
Qoraallada farsamada

Bankiga Dhexe wuxuu wareegto ku soo saarayaa qoraallo farsamo si uu u sharraxo eray kasta ama jumlad kasta oo lagu isticmaalay Sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaasha si loo fududeeyo maaraynta Sharciga iyo Xeer- nidaamiyayaasha.

Qodobka 141 aad:
Soo saarista wareegtooyinka iyo habraacyada

1) Bankiga Dhexe wuxuu soo saarayaa wareegtooyin ku saabsan ku dhaqanka ama hirgelinta qodob kasta oo ka mid ah Sharcigan ama Xeer- nidaamiyayaasha.
2) Bankiga Dhexe wuxuu soo saarayaa habraacyo khuseeya-
   a) tallaabooyinka ay tahay inay qaadaan hay'adaha maaliyadeed ee la xiriira ku dhaqanka ama hirgelinta Sharcigan iyo Xeer- nidaamiyayaasha;
   b) halbeegyada ay tahay in ay u hoggaansanto hay'adda maaliyadeed marka ay ku guda-jirto ganacsigeeda Soomaaliya ama waddan kasta oo ay ku taal laan ama qayb ka mid ah hay'adda maaliyadeed;
   c) tallaabooyinka iyo halbeegyada ay tahay in ay raacaan hay'adaha maaliyadeed si loo hirgeliyo nidaam-maaliyadeed xasilloon, bedqaba, oo hufan; ama
   d) qaadashada halbeegyada caalamiga ah, mabaadi'da ama dhaqammada la xiriira ganacsiga hay'adaha maaliyadeed.

3) habraac kasta oo lagu soo saaro Sharcigan ama Xeer-nidaamiyayaal wuxuu noqonayaa mid ansax ah oo la fulin karo, haddii la jebiyo ama aan la raacin waxaa lagu mutaysanayaa ganaax lacageed ama tallaabo kale oo maamul sida uu go'aamiyo Bankiga Dhexe.

Qodobka 142 aad:
Xeer- nidaamiyayaasha

1) Bankiga Dhexe wuxuu samaynayaa Xeer-nidaamiyayaasha uu u arko inay ku habboon yihiin ujeeddooyinka ama hirgelinta qodob kasta oo Sharcigan ka mid ah;
2) Bankiga Dhexe wuxuu ku jideynayaa Xeer-nidaamiyayaal-
   a) in la dejiyo qaab-dhismeedka iyo shuruudaha kale ee shati-siinta hawlgalka, kormeerka iyo dardargelinta hawlaha ganacsi ee qayb kasta oo ka mid ah

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hay'adaha maaliyadeed ee hoos yimaadda Sharcigan.

b) in la dejiyo foomamka codsiyada, shatiyada, oggolaanshaha, diiwaanka, ogeysiisyada, amarrada iyo dokumentiyada kale ee looga baahan yahay ujeeddooyinka Sharcigan;

c) in la qeexo xogta lagu bixinayo warbixinnada, soo celinta iyo dokumentiyada kale ee la keenay ama loo sameeyay ujeeddooyinka Sharcigan;

d) in uu qeexo khidmadaha iyo kharashaadka laga rabo inay bixiyaan hay'adaha maaliyadeed;

e) in uu jideeyo dembiyada iyo ciqaabaha ka dhasha ku xadgudubka Sharciga iyo Xeer-nidaamiyayaasha;

f) in la qaato halbeeg kasta oo caalami ah, mabaadi'da ama hababka ugu wanaagsan ee laga yaabo inay faa'iido u leeyihiin hay'adaha maaliyadeed ama nidaamka maaliyadeed;

g) in la caddeeyo arrin kasta oo aan si cad loogu qeexin Sharcigan balse lagama-maarmaanka u ah badbaadada, xasilloonida iyo wanaagga hay'adaha maaliyadda, nidaamka maaliyadeed ama danta guud.

h) Sababaha kale ee uu Bankiga Dhexe u arko inay ku habboon yihiin.

Qodobka 143 aad:
Qodobada dhaqangalka ku meel-gaarka ah

1) Shatiyada lagu bixiyay Sharciga Hay'adaha Maaliyadda (2012) ee dhaqan- galka ahaa ilaa taariikhda bilawga Sharcigan, way sii jiri doonaan waxaana loo qaadanayaa in lagu bixiyay Sharcigan.
2) Fal kasta, nidaamin iyo habraac kasta oo lagu sameeyay Sharciga Hay'adaha Maaliyadda 2012, wuxuu ahaanayaa mid ansax ah waxaana loo qaadan doonaa in lagu sameeyay Sharcigan.
3) Xuquuq kasta oo la bixiyay ama waajibka lagu soo rogay, si waafaqsan Sharciga Hay'adaha Maaliyadeed 2012, qof ama ka dhan ah qof waa inay sii ahaadaan dhaqan-gal si la mid ah in lagu bixiyay ama lagu soo rogay Sharcigan oo kale.
4) Codsi kasta oo hakad ku jira, si waafaqsan Sharciga la baabi'iyay, waxaa loo qaadanayaa in loo sameeyay si waafaqsan qodobbada Sharcigan. Waxaana loogu

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

dhaqmayaa si waafaqsan Sharcigan.

5) Xuquuq kasta ama faa'iido kasta oo la helay ama mas'uulliyad ka ratibmatay, si waafaqsan Sharciga la baabi'iyay, waa inay u sii jirtaa si waafaqsan Sharcigan.
6) Amar kasta, ogeysiis ama tilmaamo la bixiyay ama la sameeyay oo dhaqan- gal ah, si waafaqsan sharciga la baabi'iyay waa in, haddii aysan waafaqsanayn Sharcigan, ay u sii ahaadaan dhaqan-gal ilaa inta looga noqonayo si waafaqsan Sharcigan.
7) Dhammaan Xeer-nidaamiyayaasha Bankiga Dhexe ee lagu soo saaray Sharciga Hay'adaha Maaliyadda 2012 oo dhaqan-gal ahaa ka hor inta aan la fulin Sharcigan, way sii jiri doonaan haddii aan dib loo eegin ama lagu beddelin Xeer-nidaamiyayaal lagu soo saaray Sharcigan.
8) Qodob kasta oo ka mid ah Xeer-nidaamiyayaasha dhaqan-galka ah ee lagu soo saaray Sharciga Hay'adaha Maaliyadda 2012 ee aan waafaqsanayn qodob kasta oo Sharcigan ka mid ah waa in loo fasiraa si waafaqsan qodobbada Sharcigan.

Qodobka 144 aad:
Baabi'in

Sharcigani wuxuu baabi'inayaa Sharciga Hay'adaha Maaliyadda ee 2012.

Qodobka 145aad:
Dhaqan-gal

Sharcigan wuxuu dhaqan-gelayaa markuu ansixiyo baarlamaanka Federaalka ah, Madaxweynaha JFS uu saxiixo, laguna soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

10

SHARCI LR.39 **TAARIIKH: 11-DA MAAJO 2025**

SHARCIGA SHIRKADAHA CEYMISKA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Faqradda 1aad iyo Faqradda 2aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 82aad, Faqradda 3aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 90aad, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay **XGGSH/0721/B11/25**, ku taariikheysan **11/05/2025**, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta''Hindise Sharciyeedka Shirkadaha Ceymiska.

MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo sharcigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Sharciga Shirkadaha Ceymiska.

Qodobka 2aad

Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
21 JUL 2025
BY: Fadumo Mohamed Omar Saalah
GACAD SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

Madaxweynaha J. F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-050-2025
TAARIIKH : 09-09-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Guuleh
Hantidhowraha Guud ee JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA MAALIYADDA

HINDISE-SHARCIYEEDKA SHIRKADAHA CAYMISKA

Waxaa diyaariyay Wasaaradda Maaliyadda Xukuumadda JFS, 2023

Table of Contents

HINDISE-SHARCIYEEDKA SHIRKADAHA CAYMISKA *1*

CUTUBKA KOWAAD *13*

QODOBADA HORDHACA AH *13*

Qodobka 1aad 13

Magaca Sharciga 13

Qodobka 2aad 13

Ujeeddooyinka 13

Qodobka 3aad 13

Eray-bixinno 13

Qodobka 4aad 18

Baaxadda Sharciga 18

Qodobka 5aad 18

Shahaadada Caymiska ee Reeban 18

Qodobka 6aad 18

Mabaadi'da Guud ee Caymiska 18

CUTUBKA LABAAD *19*

MAAMULKA SHARCIYEYNTA IYO KORMEERKA *19*

Qodobka 7aad 19

Awoodda Rukhsadda Sharciyeynta iyo Kormeerk 19

Qodobka 8aad 19

Sharciyada iyo Ujeeddooyinka Kormeerka ee Bankiga 19

Qodobka 9aad 19

Awoodaha iyo Xilalka Guud ee Bankiga 19

Qodobka 10aad 20

Awoodaha Kormeerka iyo Hanti-dhawrka 20

Qodobka 11aad 22

Kormeerka 22

Qodobka 12aad 22

Guddiga Sare ee Shareecada 22

Qodobka 13aad 23

Waajibaadka Golaha Sare ee Shareecada 23

Qodobka 14aad 24

Xeerka Habsami-maamulka 24

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 15aad....24
Wadajirka Kormeerka....24
CUTUBKA SADEXAAD....*24*
HAB DHAQANKA HAWLAHA CAYMISKA AH....*24*
Qodobka 16aad....24
Isticmaalka Erayga Caymiska/Takaaful....24
Qodobka 17aad....25
Sameynta iyo Maamulidda Sanduuqyada....25
Qodobka 18aad....26
Shuruudaha Hantida Sanduuqa Caymiska....26
Qodobka 19aad....26
Hagaajinta Xisaabaadka....26
Qodobka 20aad....26
Diiwan-gelin Shahaadooyin Caymis....26
Qodobka 21aad....27
Ka-noqosho Shahaadooyin....27
Qodobka 22aad....27
Warbixin Maaliyadeed....27
Qodobka 23aad....28
Warbixin Gaar ah ee Caymis....28
Qodobka 24aad....28
Akjuweeriga hawlaha Caymiska....28
Qodobka 25aad....29
Heerarka Akjuweeriyada Dhabta ah....29
Qodobka 26aad....29
Qaabeynta Dib-u-caymiska....29
Qodobka 27aad....30
Xakamaynta Isbeddelka....30
Qodobka 28aad....30
Awoodaha Kormeerka....30
Qodobka 29aad....30
Warbixinta Kormeerka....30
Qodobka 30aad....31
Waajibaadka Dheeraadka ah iyo Dhaqanka Suuqa....31

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

CUTUBKA AFARAAD *31*
SHATI-SIINTA *31*
Qodobka 31aad 31
Shati-siin Shirkad Caymis 31
Qodobka 32aad 32
Xaq-u-yeelashada Codsadaha 32
Qodobka 33aad 32
Debaajiga Bankiga Dhexe 32
Qodobka 34aad 32
Shati Gaar ah 32
Qodobka 35aad 32
Habka Shati-siinta 32
Qodobka 36aad 33
Go'aanka Bankiga 33
Qodobka 37aad 33
Muddada Shatiga 33
Qodobka 38aad 34
Xafiiska Maamulka 34
Qodobka 39aad 34
Diiwan-gelin Shirkad Caymis 34
Qodobka 40aad 34
Laalis iyo Rukhsad Kala Noqosho 34
Qodobka 41aad 35
Joojin Shati 35
Qodobka 42aad 36
Shati-siinta Shirkadaha Ajaanibka ah 36
Qodobka 43aad 36
Wakiillo Shirkad Caymis Shisheeye 36
Qodobka 44aad 36
Laamaha Shirkadaha Caymiska 36
Qodobka 45aad 37
Wakiil Sharci 37
CUTUBKA SHANAAD *37*
RUKHSAD-SIINTA IYO KORMEERKA DHEX-DHEXAADIYEYAASHA *37*

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 46aad....37
Dhex-dhexaadiyeyaasha....37
Qodobka 47aad....38
Rukhsad-siin dhex-dhexaadiyeyaal....38
Qodobka 48aad....38
Jiritaanka Shatiga....38
Qodobka 49aad....38
Diiwan-gelin Dhex-dhexaadiye....38
Qodobka 50aad....38
Magacaabista Shaqaalaha Muhiimka ah....38
Qodobka 51aad....39
Xakameynta kale....39
Qodobka 52aad....39
Warbixinta Maaliyadeed ee Dhex-dhexaadiyayaasha....39
Qodobka 53aad....39
Ilaalinta Xisaabaadka Dhex-dhexaadiyayaasha....39
Qodobka 54aad....40
Banka-takaful....40
Qodobka 55aad....40
Awooda Kormeerka....40
CUTUBKA LIXAAD....40
MAAMULKA HAWLAHA TAAKAFUL....40
Qodobka 56aad....40
Maamulka iyo Qaab-dhismeedka Shirkadda Caymiska....40
Qodobka 57aad....41
Doorka iyo Shaqada Golaha Maamulka....41
Qodobka 58aad....41
Madaxa Fulinta iyo Ku-xigeennada....41
Qodobka 59aad....41
Hanti-dhawraha Dibadda....41
Qodobka 60aad....42
Saxiix Akjuweeri....42
Qodobka 61aad....42
Qoritaan iyo Joojin Shaqaale....42

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 62aad....42
Qodobbada Asaasiga ah ee Shirkadda....42
Qodobka 63aad....42
Guddiga Shareecada....42
Qodobka 64aad....43
Shuruudaha Xubinta Guddida Shareecada....43
Qodobka 65aad....43
Diidmada Magacaabista iyo Joojinta Xubinta Guddiga Shareecada....43
Qodobka 66aad....44
Xaddidaada Xubinimada Guddiga Shareecada....44
Qodobka 67aad....44
Waajibaadka Guddiga Shareecada....44
Qodobka 68aad....45
Madax-bannaanida Guddiga Shareecada....45
Qodobka 69aad....45
Oggolaanshaha Guddiga Shareecada....45
Qodobka 70aad....45
Sarkaalka Ku-dhaqanka Shareecada....45
Qodobka 71aad....46
Hanti-dhawraha Shareecada Ka Madax-bannaan Shirkadaha....46
Qodobka 72aad....46
Dhaqan-gelinta Hannaanka Shareecada....46
Qodobka 73aad....47
Wareejinta, Isku-dhafka iyo La-wareegidda Ganacsiga Caymiska....47
CUTUBKA TODOBAAD....47
NOOCYADA CAYMISKAKA....47
Qodobka 74aad....47
Noocyada Caymiska....47
Qodobka 75aad....47
Qaababka Hawl-gelinta Caymiska....47
CUTUBKA SIDDEEDAAD....48
DHAQAALAHA CAYMISKA/TAKAAFULKA....48
Qodobka 76aad....48
Sanduuqa Saamileyda....48

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodabka 77aad 49
Qaadashada Waajibaadka 49
Qodobka 78aad 49
Sanduuqa Caymiska ee ka Qeyb-galayaasha 49
Qodobka 79aad 50
Go'aaminta Kharashka Shirkadda Caymiska 50
Qodobka 80aad 50
Sanduuqa Magdhawga Caymiska 50
Qodobka 81aad 51
Soo-gelitaanka Dakhliga Sanduuqa Magdhawga Caymiska 51
Qodobka 82aad 51
Bixinta Magdhawga Caymiska 51
Qodobka 83aad 51
Keydka Sanduuqa Cayminta 51
Qodobka 84aad 52
Hantida Sanduuqa magdhawga Caymiska 52
Qodobka 85aad 52
Sanduuqa Maal-gelinta ee Caymiska 52
CUTUBKA SAGAALAAD 52
QEYBINTA DHEERAADKA KHAASKA AH 52
Qodobka 86aad 52
Shuruucda Maareynta Dakhliga Dheeraadka Khaaska ah 52
Qodobka 87aad 53
Xeerarka Qeybinta Dheeraadka 53
Qodobka 88aad 53
Ra'yiga Akjuweeriga 53
CUTUBKA TOBNAAD 54
QARD-XASAN (DEEN WANAAGSAN) 54
Qodobka 89aad 54
Adeegga Qard-xasan (Deen Wanaagsan) 54
Qodobka 90aad 54
Xaaladaha Qard-xasan 54
Qodobka 91aad 55
Dib-u-bixinta Qard-xasan 55

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

CUTUBKA KOW IYO TOBNAAD *55*
ADEEGYADA CAYMISKA *55*
Qodobka 92aad 55
Adeeg Caymis oo Cusub 55
Qodobka 93aad 56
Mas'uuliyadda Shirkadda Caymiska ee Adeegyada Cusub 56
Qodobka 94aad 56
Maareynta Khatarta Adeegyada Caymiska 56
Qodobka 95aad 57
Amniga iyo Hufnaanta Nidaamyada 57
Qodobka 96aad 57
Hab-raaca Kor-joogteynta 57
CUTUBKA LABO IYO TOBNAAD *57*
HESHIISYADA CAYMISKA *57*
Qodobka 97aad 58
Heshiisyada Caymiska 58
Qodobka 98aad 58
Qaadashada Heshiiska Caymiska 58
Qodobka 99aad 58
Cusbooneysiinta iyo Kordhinta Heshiiska Caymiska 58
Qodobka 100aad 58
Nuxurka Heshiiska Caymiska 58
Qodobka 101aad 59
Caymiska Waajibka ah 59
Qodobka 102aad 59
Qaaraanka ama tabarucaadda 59
CUTUBKA SADEX IYO TOBNAAD *60*
WAAJIBAADKA SHIRKADAHA CAYMISKA *60*
Qodobka 103aad 60
Mabaadi'da Maal-gelinta 60
Qodobka 104aad 61
Shaacin Guud 61
Qodobka 105aad 61
Hawlo Reebban 61

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 106aad 62
Diidmo Khatar 62
Qodobka 107aad 62
Joojin Adeegyo Caymis 62
Qodobka 108aad 62
Ku-filanaansho Hanti Shirkad 62
Qodobka 109aad 63
Dib-u-caymis 63
Qodobka 110aad 63
Keydin Diiwaan-gelin 63
Qodobka 111aad 63
Khidmad Kormeer 63
Qodobka 112aad 63
Celinta Shahaadada Heshiiska 63
CUTUBKA AFAR IYO TOBNAAD 64
NUQSAANTA LACAGTA IYO HABEYNTA KHASAARAHA 64
Qodobka 113aad 64
Sheega-shooyin 64
Qodobka 114aad 65
Sheegasho iyo Dokumentiyo Been ah 65
Qodobka 115aad 65
Arimaha Waajibaadka ah ee hoos u dhaca Sanduuqa Magdhawga Caymiska 65
CUTUBKA SHAN IYO TOBNAAD 65
HANTI-DHAWRKA IYO SAXIIXAHA AKJUWEERIGA 65
Qodobka 116aad 65
Warbixin Hanti-dhawr 65
Qodobka 117aad 66
Doorka Saxiixaha Akjuweeriga 66
CUTUBKA LIX IYO TOBNAAD 68
SHURUUDAHA FULINTA EE GANACSIGA CAYMISKA/TAKAFULKA 68
Qodobka 118aad 68
Xaddidaad Ra'sumaal 68
Qodobka 119aad 68
Xaddidaad Isku-filnaasho Maaliyadeed 68

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 120aad 68
Tilmaamo Maal-gelin 68
Qodobka 121aad 69
Siyaasado la Xiriira Sanduuq Takaful 69
Qodobka 122aad 69
Qodobbada Xalinta 69
Qodobka 123aad 69
Qiyaasta Xalinta 69
CUTUBKA TODOBO IYO TOBNAAD 69
DHAQAN-GELINTA, TALLAABOOYINKA SIXIDDA IYO TALLAABADA SOO-AFJARIDDA 69
Qodobka 124aad 70
Magacaabis Khabiir 70
Qodobka 125aad 70
Baarayaal Madax-bannaan 70
Qodobka 126aad 70
Maamul iyo Awoodo Faro-gelin 70
Qodobka 127aad 71
Hab-dhaqanka Ganacsiga Shati Kala-noqoshada kadib 71
Qodobka 128aad 71
Gaba-gabeyn iyo Soo-afmeerid 71
Qodobka 129aad 72
Iibin-naado Khasab ah 72
Qodobka 130aad 73
Qofka Naadada Mas'uulka ka ah 73
Qodobka 131aad 74
Qorshaha Dammaanadda Ka-qeyb-galayaasha 74
Qodobka 132aad 75
Kidmadda Maamulka 75
CUTUBKA SIDEED IYO TOBNAAD 75
GANAAXYADA 75
Qodobka 133aad 75
Caymis aan Shati Haysan 75
Qodobka 134aad 75
Dib-ugu-dhicida Cusboonaysiinta Shatiga 75

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 135aad 76
Ku-xad-gudub Shuruudo Shati 76
Qodobka 136aad 76
Dembiga la Xiriira Hantida Ugu Yar iyo Xadka Isku Filnaanta 76
Qodobka 137aad 76
Bixinta Adeeg Caymis oo aan Fasax Laga Haysan Bankiga 76
Qodobka 138aad 76
U Hogaansan La'aanta Shareecada 76
Qodobka 139aad 77
Ka-qeyb-gal Caymis Shisheeye 77
Qodobka 140aad 77
Dib-u-dhigis Macluumaad 77
Qodobka 141aad 77
Hadalo Been Abuur ah 77
Qodobka 142aad 77
Ku-xad-gudub Shuruudo Dib-u-Caymis 77
Qodobka 143aad 78
Ku-noqoshada Xad-gudubyada 78
Qodobka 144aad 78
Ku-xadgudub Shuruuco iyo Xeer-nidaamiyeyaal 78
Qodobka 145aad 78
Shaacin Xog Qarsoon 78
Qodobka 146aad 78
Bixin War Been Abuur Ah 78
Qodobka 147aad 79
Xad-gudubyada Shaqaalaha Dawladda 79
Qodobka 148aad 79
Warbixinno aan Sax ahayn 79
Qodobka 149aad 79
Ku Dhaqan-galka Shuruucda Kale 79
Qodobka 150aad 79
La-dagaalanka Lacag-dhaqidda iyo Ka-hortagga Maal-gelinta Argagaxisada 79
Qodobka 151aad 80

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Xad-Gudubyada aan Lagu Xusin Sharcigan 80
CUTUBKA SAGAAL IYO TOBAN *81*
QODOBBO KAMA DAMBAYS AH *81*
Qodobka 152aad 81
Xaddidaadda Shatiga 81
Qodobka 153aad 81
Heshiiska Maal-gelinta 81
Qodobka 154aad 81
Isku-dhaca Danaha 81
Qodobka 155aad 81
Asaaska Ururada iyo Hay'adaha kale 81
Qodobka 156aad 81
Awoodaha Bankiga ee Soo-saarista Xeer-nidaamiyayaal 81
Qodobka 157aad 82
Baabi'in 82
Qodobka 158aad 82
Dhaqan-galka Sharcigan 82

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

CUTUBKA KOWAAD
QODOBADA HORDHACA AH

Qodobka 1aad
Magaca Sharciga

1. Sharcigan waxaa lagu magacaabaa "Sharciga Shirkadaha Caymiska".
2. Sharcigan waxaa tixraac u ah sharciyada soo socda
   b) Sharci lr. 69 ee 30/09/1972 (Abuuritaanka Caymiska Qaranka Soomaaliyeed)
   t) Sharci lr.20 ee Janaayo 1973 sharciga caymiska khasabka ah.
   j) Sharci lr.8 ee 26ka Jannaayo 1989, oo u oggolaanayay shirkadaha caymiska gaarka loo leeyahay ee dalka iyo kuwa shisheeye inay ka shaqeeyaan dalka.
   x) Sharci lr.37 ee 23 Nofeembar 1989, Xeerarka hay'adda maaliyadeed ee Soomaaliya.

Qodobka 2aad
Ujeeddooyinka

1. In la sameeyo nidaam lagu maamulo laguna kormeero dhammaan arrimaha Caymiska;
2. Qaab-dhismeedka iyo kobcinta Caymiska;
3. Ilaalinta xuquuqda iyo danaha macaamiisha Caymiska;
4. Taageeridda iyo horumarinta xirfadeed ee suuqa Caymiska; iyo
5. Taageerida jawi tartan oo wanaagsan oo dhexmara Shirkadaha Caymiska.

Qodobka 3aad
Eray-bixinno

Sharcigan dhexdiisa, ereyadan iyo tibaaxyadaba waa inay lahaadaan macnaha ku hor qoran:

1. **"Akjuweeri"**(Actuary) waxaa loola jeedaa xirfadle aqoon durugsan u leh odoroska khasaaraha ku dhici kara ganacsiga iyo hantida maaliyadeed ee shirkad, banki ama hay'ad ku hawlan ganacsi dhaqaale.

2. **"Wakiil Shirkad Caymis"** Waxaa loola jeedaa shakhsi fulinaya ganacsi caymis isagoo matalaya shirkad caymis rukhsad haysata, waxaana la macna noqonaya "Wakiil Caymis", kaas oo Bankigu siiyey oggolaanshiyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. **"Qodobbada Xeerka Ururka"** waxaa loola jeedaa dokumenti sharci ah oo qeexaya xeerarka lagu maamulayo hawl-wadeennada Shirkadaha caymiska/takaful maamulkiisa gudaha iyo hawlaha.

4. **"Banka-takaful"** Waxaa loola jeeddaa iibinta, suuq-geynta, iyo qeybinta adeegyada caymiska/takafulka ee uu banki u qabanayo isagoo ka wakiil ah shirkadda caymiska/ takaful.

5. **"Bankiga"** waxaa loola jeedaa Bankiga Dhexe ee Soomaaliya, oo lagu dhisay Xeerka Bankiga Dhexe ee Soomaaliya, 2012. Isla markaana sii maamulaya shikadaha Caymiska ilaa inta dib loo soo celinayo Hay'addii Caymiska Qaranka.

6. **"Xuquuqlaha"**waxaa loola jeedaa qofka helay xuquuqda shahaadada Caymiska ama ku helay wareejin sharci ah.

7. **"Golaha Maamulka"** waxaa loola jeedaa Guddiga Maamulka loo xilsaaray, kaas oo kormeera habka maamul ee Shirkaddaha Caymiska.

8. **"Wakiil dallaal"** Waxaa loola jeedaa shaqsi fuliya ganacsi caymis isaga oo matalaaya dallaal caymis oo rukhsad haysta kaas oo Bankigu siiyey ogolaansho.

9. **"Dalaalka"** waxaa loola jeedaa hawlaha ay ka mid yihiin dhexdhexaadinta, diyaarinta, iyo gorgortanka Hishiiska Caymiska ama cusbooneysiintiisa ama kordhinta ka qeyb- galayaasha.

10. **"Heerarka Adeegyada"** waxaa loola jeedaa kala soocida adeegyada layska caymiyo ee ay fulinayso shirkada caymiska/takaful.

11. **"Shirkad"** waxaa loola jeedaa shirkad kasta oo lagu qeexay sharci kasta oo qoran waqtigan la joogo ee la xiriira shirkadaha iyo shirkad kasta oo lagu daray ama ka diiwaan gashan Soomaaliya;

12. **"La-taliyaha"**waxaa loola jeedaa qof uu Bankigu shati u siiyay in uu bixiyo adeegyada la-talinta ee Shirkadda Caymiska, oo ay ku jiraan laakiin aan ku xaddidnayn la-talinta Shareecada iyo Qiimaynta khatarta Caymiska.

13. **"Khabiir"** waxa loola jeedaa qof karti u leh oo loo magacaabay si waafaqsan sharcigan si uu ula taliyo shirakada caymiska talaabooyinka muhiimka u baahan

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ama sixitaanka ee bankigu ka doonayo.

14. **"Caymiska Qoyska"** waxa uu bixiyaa caymiska haddii ay timaado dhimashada ama naafanimada ka-qeyb-qaataha ama Xuquuqlaha u diiwaan-geshan ama xilliga heshiiska caymiska dhamaado, iyo bixinta lacag kabidda ee maaliyadeed.

15. **"Sannad Maaliyadeed"** waxaa loola jeedaa sanadka xisaab-xirka ee dhammaan dadka shatiga u haysta sharcigan.

16. **"U-qalmid"**waxaa loola jeedaa halbeeg loo isticmaalo in lagu go'aamiyo qofka daacadnimadiisa iyo sumcadiisa si loo xaqiijiyo in uu ku haboon yahay doorkiisa.

17. **"Shirkadaha Caymiska ee Ajnabiga ah"** waxaa loola jeedaa hawl-wadeen takaaful oo shati u haysta shuruucda dal shisheeye loona oggolaaday in uu ka shaqeeyo hawlaha caymiska si waafaqsan sharcigan.

18. **"Caymiska Guud"**waxaa loola jeedaa Caymiska sanadlaha ah, oo aan ahayn Caymiska qoyska.

19. **"Baaraha Madax-banaan"** waxaa loola jeedaa qof karti u leh oo loo magacaabay si waafaqsan sharcigan si uu baaris u sameeyo isagoo ka wakiil ah Bankiga

20. **"Dhexdhexaadiye"** waxaa loola jeedaa qofka qabanaya hawlaha dulaalnimada, wakiilnimada ama qiimeeyaha khasaare ama bankigu u go'aamin karo dhexdhexaadiye takaaful ah.

21. **"Maal-gashiyada"**waxaa loola jeedaa waxqabadka maal-gashiga, sameynta raasu- maalka shirkadda Caymiska iyadoo laga fili karo faa'iido.

22. **"Shatiga"** waxaa loola jeedaa oggolaansho lagu fulinayo ganacsi caymis/takaful ama dhexdhexaadin Takaful ah oo uu soo saaray Bankigu si waafaqsan sharcigan.

23. **"Khasaare qiimeeye"**waxaa loola jeedaa qof Bankigu shati u siiyay inuu qiimeeyo dacwad Caymis oo uu go'aamiyo cadadka Magdhawga ee la siinayo qofka cabanaya.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

24. **"Guddiga Maamulka"** waxaa loola jeedaa koox mas'uuliyiin sare ah oo u xilsaaran maamulka shirkadda caymiska.

25. **"Raasa-maal ugu Yar"**waxaa loola jeedaa raasa-maalka ugu yar ee loo baahan yahay in uu si joogto ah u ilaaliyo hawl-wadeenka Caymiska ah sida uu farayo sharcigu.

26. **"Habraaca Caymiska"**waxaa loola jeedaa hannaan waafaqsan shareecada oo qeexaya xiriirka iyo waajibaadka ka dhexeeya Shirkadda Caymiska iyo Ka-qeyb-galayaasha.

27. **"Ka qeyb-qaataha"**waxaa loola jeedaa qof haysta Shahaadada Caymiska ee Heshiiska la saxiixday shirkadda Caymiska oo ay ku waajibtay bixinta khidmadda Caymiska.

28. **"Sanduuqa Caymiska ka qeyb-qaateyaasha"**waxaa loola jeedaa sanduuq qaaraanka la bixiyo u gaar ah.

29. **"Dib-u-Caymiska"**waxaa loola jeedaa hab shirkad caymis oo lagu kalsoonyahay la gasho heshiis shirkad Dib-u- Caymiska ee la wadaagida cadad ka mid ah qaaraanka, isla markaana la qeybsata hadii uu qaan-sheegad ku yimaado shirkadda.

30. **"Xeer-nidaamiye"** waxaa loola jeedaa xeerar iyo hab-raacyo lagu saleeyey sharcigan.

31. **"Golaha Saamileyda"**waxaa loola jeedaa hay'ad u taagan danaha dhammaan saamileyda.

32. **"Sanduuqa Saamileyda"**waxaa loola jeedaa akoonka haya raasu-maalka la bixiyay oo ay bixiyaan saamilayda shirkadda Takaful halkaasoo kharashaadka maamulka iyo hawlaha kale lagu bixiyo si waafaqsan sharcigan.

33. **"Guddiga Sare ee Shareecada"**waxaa loola jeedaa guddi khubaro ah oo ku takhasusay Shareecada oo uu sameeyay Bankigu si uu hay'ad la-talin iyo siyaasad- dejineed oo ku saabsan mabaadi'da shareecada ee

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

xiriirta hawlaha Caymiska.

34. **"Shareecada"**waxaa loola jeedaa Shareecada Islaamka.

35. **"Sharci-dhawrka Shareecada"**waxaa loola jeedaa qiimayn xilliyeed oo la sameeyo waqti ka waqti si loo sameeyo qiimayn madax-bannaan oo lagu fulinayo awaamiirta Shareecada ee sharcigan iyo xeerarka Caymiska, ee Guddiga Shareecada iyo Guddiga Sare ee Shareecada.

36. **"Sharci-dhawraha Shareecada"**waxaa loola jeedaa qof Bankigu u oggolaaday inuu sameeyo baaris shareecada ah ee la xiriita hawlaha Caymiska.

37. **"Guddiga Shareecada"**waxaa loola jeedaa guddi xeel-dheereyaal shareecada islaamka ah oo ay soo agaasintay Shirkadda Caymiska ah si loo hubiyo ku dhaqanka Shareecada ee hawlaha Caymiska.

38. **"Aqbalka Akjuweeri"**waxaa loola jeedaa qof haysta shatiga Bankiga kaasoo fulinaya waajibaadka wax lagu aqbali karo ama dib-u-eegista lagu smaeyn karo.

39. **"Qasaare qiimeeye"**waxaa loola jeedaa qof Bankigu shati u siiyay inuu baaro khasaaraha iyo inuu hubiyo xaaladda khasaaraha sida burburka baabuurta, adeegyada caymiska, qalabka, ama hantida.

40. **"Caymiska"**waxaa loola jeedaa nidaam caymis oo waafaqsan shareecada ujeedadiisuna tahay in la helo wada-shaqeyn dhex marta koox ka mid ah ka qeyb-galeyaasha si ay wadajir iskaga caawiyaan hadii midkood ku timaado khatar lama filaan ah, ayagoo markaas ku heshiiyey inay bixiyaan qaaraanka isla markaasna shirkadda caymisku u maamusho si waafaqsan shareecada.

41. **"Shahaadada Caymiska"** waxaa loola jeedaa dokumenti caddeynaya jiritaanka heshiis caymis/takaful.

42. **"khidmada Qaaraanka Caymiska"** waxaa loola jeedaa lacagta uu ka qeyb-qaataha caymiska ka bixiyo shahaadada caddeynta ka mid ahaanshaha caymiska.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

43. **"Sanduuqa Maal-gelinta ee caymiska"** macneheedu waa Keyd sanduuq oo u gaar ah ka qeyb-galeyaasha oo loogu tala-galo maal-gelin.

44. **"Hawl-wadeenka Caymiska"**waxaa loola jeedaa shirkadda uu Bankigu u oggolaado in ay qabato hawlaha Caymiska.

45. **"Diiwaanka Heshiiska Caymiska"**waxaa loola jeedaa diiwaanka heshiiska oo qoraal ah una dhaxeeya hawl-wadeenka Caymiska iyo caymis-qaataha,wuxuu ka kooban yahay shuruudaha cayminta, xuquuqda iyo heshiisyada labada dhinac, isla markaana lagu bixiyo shahaadada Caymiska.

46. **"Sanduuqa Magdhawga Caymiska"** waa sanduuqa qaaraanka kaqeyb-qaatayaashu dhigtaan si loogu bixiyo caawinaadda kharashaadka khatarta imaan karta.

Qodobka 4aad
Baaxadda Sharciga

1. Sharcigani wuxuu khuseeyaa dhammaan Shirkadaha Caymiska, oo ay ku jiraan shirkadaha gudaha iyo kuwa ajnabiga ah ee ka hawl-gala Soomaaliya ee ka shaqeeya ganacsiga Caymiska iyo dhammaan Shirkadaha Caymiska.
2. Sharcigani wuxuu saameynayaa arrimaha la xiriirta shirkadaha dib-u-caymiska ee ku salaysan heshiiska shirkadda Caymiska oo ah shirkad leh dalbashada la- qeybsiga khatarta iyo dib-u-caymiska oo oggolaata la-qeybsiga khatarta.

Qodobka 5aad
Shahaadada Caymiska ee Reeban

1. Shakhsi ama hay'ad kama qaadan karto shahaado Caymis meel ka baxsan Soomaaliya, marka laga reebo in Shirkadaha Caymiska gudaha aysan dabooli karin khatarta.
2. Qof kasta ee doonaya inuu ka soo qaato shahaado Caymis meel ka baxsan Soomaaliya waa inuu marka hore oggolaansho ka helaa Bankiga Dhexe ee Soomaaliya.

Qodobka 6aad
Mabaadi'da Guud ee Caymiska

1. Dhinacyada ganacsiga Caymiska waxaa looga baahan yahay inay ...

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hoggaansamaan mabaadi'da guud ee soo socota:

b) ku-dhaqanka shareecada iyo shuruucda kale ee degsan
t) Iskaashiga;
j) daacadnimo;
x) ku-daneysasho ku salaysan Caymiska;
kh) oggaanshaha xaqiiqda sababta dhabta ah;
d) qiimo-ridka;
r) magdhawyada; iyo
s) u-hogaansanaanta nidaamka dib-u-caymiska

CUTUBKA LABAAD
MAAMULKA SHARCIYEYNTA IYO KORMEERKA

Qodobka 7aad
Awoodda Rukhsadda Sharciyeynta iyo Kormeerk

Awoodda shati-siinta, sharciyeynta iyo ilaalinta hawlaha Caymiska iyo kuwa qabta shaqadaas ee ka diiwaan-gashan Soomaaliya, waxaa leh Bankiga dhexe ee Soomaaliya

Qodobka 8aad
Sharciyada iyo Ujeeddooyinka Kormeerka ee Bankiga

1. Bankigu waa inuu u gutaa awoodihiisa uu sharcigan siinayo si uu u arko inay ugu habboon tahay inuu u fuliyo ujeeddooyinka xeer-nidaamiye iyo kormeer ee soo socda-

b)ilaalinta ka-qeyb-galayaasha caymiska iyo ka-faa'iidaystayaashooda
t) in kor loo qaado ilaalinta hufnaanta, bed-qabka, iyo habsami-u-socodka shaqada caymiska
j) ka-qeyb-qaadashada xasiloonida maaliyadeed; iyo
x)inuu qabto hawlaha kale ee uu sharcigani u oggolyahay iyo sharciyada kale ee dalka.

Qodobka 9aad
Awoodaha iyo Xilalka Guud ee Bankiga

1. Bankigu wuxuu leeyahay xilalka iyo awoodaha soo socda:

b) dejinta, fulinta iyo ilaalinta siyaasadaha, habraacyada, qorshaynta iyo iyo kuwa horumarineed ee la xiriira Caymiska.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

t) in la dejiyo barnaamijyada horumarinta mustaqbalka Caymiska ee dalka.

j) jiheynta, qiimaynta, xisaabinta iyo kormeeridda hawlaha Shirkadaha Caymiska, laamaha Shirkadaha Caymiska iyo hawl-wadeennada Caymiska.

x) soo-saarista, cusboonaysiinta, joojinta, wax-ka-beddelka, iyo kala noqoshada shatiyada Shirkadaha Caymiska, laamaha Shirkadaha Caymiska iyo hawl- wadeenka Caymiska

kh) helitaanka iyo isdhaafsiga xogta kormeerka ee hay'adaha kale ee Caymiska ee ku saabsan Shirkadaha Caymiska ee dalka ama Shirkadaha Shisheeye ee Caymiska ka hawl-gala dalka ama hay'adahooda sharciga ah.

d) dejinta iyo dhaqan-gelinta xeer-nidaamiyeyaal, habraacyo, wareegtooyin ku saabsan arrimaha Caymiska iyo hab-dhaqanka, anshaxa, maamulka, hanti- dhawrka, maaraynta khatarta, maamulka shareecada iyo u-hoggaansanaanta, bed- qabka, habka Keydka iyo noocyada Keydka Shirkadaha Caymiska, xuquuqda iyo faa'iidooyinka ka qeyb-galayaasha iyo xeerarka kale ee lagu sheegay sharcigan.

r) qabashada warbixinnada, macluumaadka iyo dukumentiyada Shirkadaha Caymiska iyo Xirfadlayaasha Caymiska xilli kasta iyo marka loo baahdaba.

s) helitaanka iyo tallaabo ka-qaadidda cabashooyinka iyo in la caddeeyo dembiilayaasha iyo Shirkadaha ku xad-gudbay qodobbada Sharcigan iyo shuruudaha ku cad rukhsadooda ganacsi.

sh) Daabacaadda warbixinnada iyo macluumaadka hawlaha la xiriira Shirkadaha Caymiska.

dh) in la fuliyo dhammaan waxbixinada shareecada ee ka soo baxda guddiga sare ee shareecada.

c) in la helo oggolaanshaha Guddiga Sare ee Shareecada dhammaan noocyada caymis ee cusub iyo arrimaha shareecada ee ay soo gudbiyaan Shirkadaha Caymiska.

g) shaqaalaysiinta, tababaradda xirfadlayaasha Caymiska iyo khabiirrada Caymiska.

f) Sameynta waajibaadyada kale ee ku qeexan sharcigan.

Qodobka 10aad

Awoodaha Kormeerka iyo Hanti-dhawrka

1. Bankigu waa inuu lahaadaa awoodaha soo socda si uu u kormeero xoogga

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

xisaabiyo hawlaha Caymiska:

b) inuu kormeero oo uu baaro Shirkadaha Caymiska xagga u-hoggaansanaanta iyo dhinacyada la xiriira khataraha ayadoo lagu fulinayo kormeerka ka baxsan

goobta iyo kan goobta iyo kormeerka ku salaysan khatarta si loo baaro hawlaha Shirkadaha iyo Xirfadlayaasha Caymiska, qiimeynta xaaladahooda iyo kormeeridda tayada iyo wax-ku-oolnimada maamulkeeda ka shirkad ahaan iyo u-hoggaansanaantooda sharciga khuseeya iyo shuruudaha kormeerka.

t) Samaynta Sharci-dhawrka shareecada ee Shirkadaha Caymiska.

j) In hanti-dhawrayaashu ay u soo gudbiyaan qorshahooda Sharci/hanti-dhawrka rubuca hore ee sannad-maaliyadeed kasta Bankiga.

x) In la sameeyo oo la hirgeliyo halbeegyada daahfurnaanta ee hawlaha ay qabtaan Shirkadaha Caymiska iyo Hawl-wadeenka Caymiska.

kh) Qiimaynta iyo ilaalinta tayada iyo heerka saxda ah ee saamilayda, xubnaha Guddida Shareecada, xubnaha Guddida Maamulka, maamulka, iyo shaqaalaha muhiimka ah ee Shirkadaha Caymiska si gaar ah iyo si wadajir ah.

d) inuu kormeero Shirkadaha Caymiska ganacsigooda, kuna dhaqma xirfaddooda, daryeelka iyo hawl-karnimo, ulana dhaqmaan ka-qeyb-galayaasha si caddaalad ah, ka hor inta aan la gelin heshiiska Caymiska iyo ilaa heer ay dhammaan waajibaadka Heshiiska Caymiska ku jiraan lagu qanco.

r) oggaanshaha, kormeerka iyo falanqaynta suuqa iyo horumarka maaliyadeed iyo arrimaha kale ee deegaanka ee saameeya hawlaha Caymiska.

s) qaadashadatallaabooyinka degdegga ah ee lagama maarmaanka ah haddii ay jiraan xaalado aan caadi ahayn.

2. Shaqaalaha Bankigu waa inay u kormeeraan si xirfad sare ku jirto marka ay gudanayaan waajibaadkooda, waana inay ilaaliyaan sirta.
3. Shaqaalaha Bankigu waxay yeelanayaan xasaanad sharci, marka ay gudanayaan waajibaadkooda rasmiga ah.
4. Bankigu waa inuu si joogto ah u baaro buugaagta iyo diiwaannada Shirkadaha Caymiska iyo hawl-wadeenka Caymiska.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 11aad
Kormeerka

1. Bankigu waa inuu ku sameeyaa baaris goobta Shirkadda Caymiska, joogteynta baarista xisaab-xirka ayadoo lagu saleynayo xaaladaha ay leedahay Shirkad kasta, inta lagu jiro xisaab-xirka goobtaas.
2. Bankiga waa inuu dib-u-eegis ku sameeyaa arrimaha maaliyadda, maamulka, iyo sharciga, u-hoggaansanaanta Shareecada, wax kala iibsiga, xisaabaadka, hantida, iyo dokumentiyada, oo ay ku jiraan heshiisyada dib-u-caymiska, caddaynta dakhliga iyo kharashyada iyo dokumentiyada kale ee lagama maarmaanka ah ee la xiriira kuwa cusub iyo kuwii hore ee arrimaha shirkadaha Caymiska.
3. Shirkadaha Caymiska waxaa looga baahan yahay inay keenaan dokumentiyada lagama maarmaanka ah, diiwaannada iyo warbixinnada loo xilsaaray hanti-

   dhawrka ama Bankiga inta lagu jiro ama ka hor xisaabinta, Hanti-dhowruhu waa inuu geli karaa meelaha dokumentiyada iyo diiwaannada lagu hayo, sida kombuyuutarrada iyo qaanadaha/qasnadaha.
4. Marka laga reebo xaaladaha Shirkadda Caymiska la kulmo dacwadaha kicitaan ama xaalado kale oo degdeg ah, Bankigu waa inuu ku wargeliyaa Shirkadda Caymiska toban maalmood oo warqad qoraal rasmi ah ka hor inta uusan ku fulin ficillada kor ku xusan.
5. Dhammaan macluumaadka uu Bankigu helo waxaa loola dhaqmayaa si qarsoodi ah marka laga reebo si kale oo uu sharci u qeexay.
6. Bankigu waxa uu isticmaali karaa hanti-dhawre dibadda ah si uu u xisaabiyo Shirkadda Caymiska oo uu siiyo waxa lagama maarmaanka ah tilmaamaha lagu gudan karo waajibaadka laga rabo, isla markaasna Shirkadda Caymiska ayaa bixin doonta kharashka.

Qodobka 12aad
Guddiga Sare ee Shareecada

1. Bankigu waa inuu dhisaa guddi sare oo shareecada ka shaqeeya oo ah hay'adda la- talinta mabaadi'da shareecada ee la xiriira hawlaha caymiska ee Soomaaliya.
2. Guddiga Sare ee Shareecada wuxuu ka koobnaanayaa 5 xubnood.
3. Bankigu waa inuu hubiyo in xubin kasta oo ka tirsan Golaha Sare ee Shareecada ay buuxiso shuruudaha ku xusan sharcigan.
4. Bankigu wuxuu u soo jeedin karaa la-taliyeyaashiisa sare inuu ku saro

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ilaa 5 xubnood ee shareecada, khubarada Caymiska, sharciyaqaan ama kuwo la midah oo takhasuskaas leh oo noqonaya xubno aan codeyn ku dhex lahayn Guddiga Sare ee Shareecada.

5. Xubnaha Golaha Sare ee Shareecada ayaa xubnahooda mid ka mid ah u dooranaya guddoomiye midna guddoomiye ku-xigeen.
6. Xubinta Guddida Sare ee Shareecada ma noqon karto agaasime, xubin ka tirsan guddiga shareecada, shaqaalaha maamulka fulinta ama saamile ka mid ah Shirkadaha Caymiska ee dalka.
7. Guddida Sare ee Shareecada waxay u yeeran karaan guddiyada shareecada ee Shirkadaha Caymiska sida shirar laba geesood ama wadareed ah si ay uga doodaan arrimaha hoos yimaada mas'uuliyadda guddiyada shareecada ama dhibaatooyinka khuseeya Caymiska.

Qodobka 13aad
Waajibaadka Golaha Sare ee Shareecada

1. Guddiga Sare ee Shareecada waa awoodda ugu sareysa ee ku-dhaqanka shareecada ee Caymiska.
2. Haddii ay dhacdo kala duwanaansho ra'yiga Shareecada ee Caymiska ama
   fikradda, go'aanka maxkamadda ayaa noqonaya kama dambays.
3. Guddiga Sare ee Shareecada wuxuu yeelanayaa shaqooyinka soo socda:
   b) la-talinta Bankiga ee ilaalinta ku-dhaqanka shareecada ee Caymiska.
   t) Qiimaynta iyo ansixinta xeerarka, siyaasadaha iyo hab-raacyada Bankiga ee ku-dhaqanka shareecada ka hor inta aan la dirin ayagoo gacansiinaya hay'adaha ay khusayso ka dibna lagu dabaqo Shirkadaha Caymiska.
4. Qiimaynta iyo ansixinta maamulka shareecada iyo u-hogaansanaanta siyaasadaha, adeegyada, hab-tilmaameedka iyo hab-raacyada hawl-fulinta iyo maaraynta Shirkadaha Caymiska si loogu hoggaansamo shareecada, Guddiga Sare ee Shareecada waa in ay fikradahooda iyo talooyinkooda ku bixiyaan qaab- qoraal ah.
5. Xubnaha Guddiga Sare ee Shareecada waa inay xafidaan dhammaan macluumaadka laga helo Bankiga, Shirkadaha Caymiska iyo Xirfadlayaasha Caymiska.
6. Marka dacwad kasta oo la xiriirta ganacsi caymis/takaful la horgeeyo maxkamad ama gar-qaade kasta ay ka soo baxdo su'aal ku saabsan arrimaha la xiriira shareecada, maxkamadda ama dhexdhexaadiyaha waxay su'aashaas kala tashanayaan Guddiga Sare ee Shareecada.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE
مجلس الشيوخ

7. Maxkamadda, iyadoo loo eegayo soo-jeedinta Gollaha Sare ee shareecada iyada
ayaa leh go'aanka kama dambaysta ah.

Qodobka 14aad
Xeerka Habsami-maamulka

1. Bankigu waa inuu dejiyaa qaab-dhismeedka hab-sami-u-maamulka kor-joogteynta kaasoo ku lug leh aqoonsiga, la-socodka iyo qiimaynta:
   b) daldaloolada guud ee qeybaha iyo soo-bandhigidda dhameystiran ee qeybta caymiska; iyo
   t) khatarta kordhi karta iyo gudbinta lamafilaanka leh ee nidaamka maaliyadeed iyo dhaqaalaha oo ay sababto baaxadda, ku-adkaashaha, wax-ka-beddel la'aanta iyo/ama isku xirka caymiska dhibaateysan ama fashilmay ama arrimaha isku jirka ah ee cakiran ee saameeya caymisyo isla mid ah oo la kulma khataraha caadiga ah.

Qodobka 15aad
Wadajirka Kormeerka

1. Bankigu waa inuu kormeer dhammeystiran ku sameeyo hawl-wadeennada caymiska oo qeyb-qeyb u habaysan si waafaqsan qodobbada sharcigan.
2. Bankigu waa inuu kormeer buuxa ku sameeyo shirkadaha sharciga ah ee la xiriira hawl-wadeennada caymiska ama xubnaha hawl-wadeennada caymiska ama dadka xiriirka la leh shirkadaha wax ka leh hawl-wadeennada caymiska ee Soomaaliya, xubin ama waddan shisheeye oo xafiisyadooda ku yaallo Soomaaliya.

CUTUBKA SADEXAAD
HAB DHAQANKA HAWLAHA CAYMISKA AH

Qodobka 16aad
Isticmaalka Erayga Caymiska/Takaaful

1. Looma diiwaan-gelin karo erayga caymis/takaaful qof ama hay'ad aan ka shaqayn hawlaha caymiska/takaafulka sida uu qabo sharcigan, iyadoo aan oggolaansho laga haysan Bankiga,
2. Marka ay helaan oggolaanshaha Bankiga, adeegsiga erayga

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

caymis/takaaful ama erayo u dhigma kuwaasoo laga soo dheegtay luuqado kale ama erayo kale oo lagu qaban karo hawlaha caymis/takaaful ee gudaha Sooomaaliya, magacaas ayay u isticmaali karaan dokumentiyada iyo xayaysiintooda.

Qodobka 17aad
Sameynta iyo Maamulidda Sanduuqyada

1. Shirkad kasta oo ka mid ah Shiradaha Caymiska ee ku diiwaan-gashan sharcigan waa inay abuurtaa, si waafaqsan qodobkan, sanduuqa Caymiska oo la xiriira heerka nooca Caymiska ee ay shiraddu ka waddo Soomaaliya, taasoo waafaqsan nidaamka hawlaha caymiska ee Soomaaliya.
2. Waa in lagu shubaa sanduuqa Caymiska dhammaan lacagta la qabtay ee u gaarka ah nooca caymis ee sanduuqu la xiriiro (oo ay ku jiraan dakhliga sanduuqa ka yimid maal-gelinta), hantida ku jirta sanduuqa waxaa lagu dabaqi karaa oo keliya si loo daboolo qeybtaas, waxaana hantida sanduuqa laga jari karaa oo keliya qaamaha iyo kharashyada ku taagan Shirkaddaasi.
3. Marka laga hadlayo sanduuqa ganacsiga Caymiska qoyska, qeyb ka mid ah sanduuqa laguma qoondayn karo faa'iidooyinka Caymiska ee ka-qeyb-galayaasha, marka laga reebo oggolaanshaha akjuweeriga, haddii hantida dheeraadka ee ka badatay kharashaadka la bixiyey sida ku cad qiimaynta sharciga ah ee ugu danbeysa ee sanduuqa, hantida dheeraadka ah waa in loola dhaqmaa nidaam ka- qeybqaataha looga dhimayo bixinta khidmada hore loogu qoondeeyay.
4. Haddii saddex sano oo xiriir ah ay hoos u dhacdo sanduuqa qaaraanka caymiska, hawl-wadeenada caymisku waa in ay u gudbiyaan bankiga warbixin ay ku sharxayaan sababaha.
5. Haddii ay dhacdo xaalad is-bixin la'aan, hantida ku jirta deebaajiga uu sameeyay hawl-wadeen caymiska sharcigani ee khuseeya nooc caymis, waxaa loo diiwaan- gelinayaa hanti sanduuqa caymisku leeyahay ee hawl-wadeennadu u asaasay dhinaca hawlaha caymiska, waxaana hantidaas lagu dabaqayaa qodobkan farqaddiisa 2aad.
6. Hadii Shirkad Caymis la baabi'iyo lacagaha macaamiisha iyo xuquuqaadka kale oo ay haysay waxaa loo maamulayaa sida uu Bankiga Dhexe kusoo saaro Xeer-nidaamiye.
7. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye ku saabsan sharciyada la xiriira lacagaha Caymiska gaar ahaan kororka iyo hoos u dhaca ku

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

yimaada hantida takaaful/caymis iyo faa'iidada lacagta Caymiska, iyo hab-raac kasta oo kale oo la xiriira maaraynta taxadarka leh iyo ilaalinta lacagaha Caymiska.

Qodobka 18aad
Shuruudaha Hantida Sanduuqa Caymiska

1. Hantida sanduuqa Caymiska ee sharcigan ku cad waa in laga ilaaliyaa dhammaan hantida kale ee Shirkadda. Waa in aanay ku darin hantida ka kooban deebaaji ee sharcigan ama wax lacag ah sababtuna tahay niyad wanaag, faa'iidada kharashka horumarinta, ama adeeg caymis la mid ah oo aan la xaqiijin karin marka laga reebo ganacsiga ama qeyb ka mid ah ganacsiga Shirkadda.
2. Ma jiro wax kala beddelasho ah oo u dhexeeya maaliyad kasta oo Caymiska ah oo ay aasaastay Shirkadda Caymiska ah iyada oo aan oggolaansho hore laga helin Bankiga.

Qodobka 19aad
Hagaajinta Xisaabaadka

1. Shirkadda Caymiska waa inay xafiddaa xisaabaadkeeda si waafaqsan Heerarka Warbixin-xisaabeedka Soomaaliyeed ee la oggolyahay.
2. Bankigu wuxuu soo saarayaa xeer-nidaamiye qeexaya:
   b) qaabka iyo habka loo ilaaliyo diiwaannada xisaabaadka ee Shiradaha Caymiska;
   t) diiwaannada lagu hayo qeyb ka mid ah diiwaannada xisaabaadka hawlwadeenka Caymiska;
   x) muddada la hayo diiwaannada xisaabaadka, iyo
   kh) Shuruudaha kale ee lagu dabaqi karo diiwaannada xisaabaadka.
3. Diiwaanka xisaabaadka ee Shirkadda Caymiska waa in lagu hayaa xafiiskeeda Soomaaliya.

Qodobka 20aad
Diiwan-gelin Shahaadooyin Caymis

1. Shirkadda Caymiska waa inay sameysaa oo ku xafiddaa diiwaanka shahaadooyinka Caymiska ee la xiriira ganacsigeeda oogobta ugu

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

muhiimsan ee ganacsiga Soomaaliya, wax shahaado ah oo soo galey diiwaanka shirkadda lagama saari karo ilaa iyo inta ay jirto mas'uuliyadda hawlwadeenka Caymiska ee ku saabsan shahaaddadaas.

2. Bankigu waa inuu qeexaa qaabka, nuxurka iyo shuruudaha kale ee la xiriira Diiwaanka Shahaadooyinka Caymiska.
3. Codsiga qof kasta oo danaynaya shahaadada Shirkadda, Shirkaddu waa inay ku war-gelisaa inay ku jirto Diiwaanka iyo in kale.

Qodobka 21aad
Ka-noqosho Shahaadooyin

1. Shirkadda Caymisku waa inay hubisaa in Sharciga Caymisku qeexayo duruufaha lagu bixinayo lacag-u-celinta ka-noqoshada shahaadooyinka ka-qeyb-qaataha iyadoo si saxan loo xisaaabinayo.
2. Shirkadaha Caymisku waa inay tixgeliyaan arrimaha soo socda marka ay go'aaminayaan qiimaha shahaado-celinta, oo ay ku jirto kharash kasta oo la xiriira arintaas-
   b) haddii ay khusayso, si waafaqsan mabaadi'da akjuweeriga ah ee la aqbalay;
   t) si loo hubiyo in si cadaalad ah loola dhaqmo ka qeyb-galayaasha; iyo
   j) iyadoo la raacayo halbeegyada hab-dhaqanka suuqa ee ku qeexan sharcigan ama xeerarka uu soo saaro Bankiga.

3. Shirkadda Caymisku waa in ay xaqiijisaa lacagta dib loogu celinaayo caymislaha in laga soo saaro koontada saxda ah.

Qodobka 22aad
Warbixin Maaliyadeed

1. Xisaab-xirka hawl-wadeennada caymiska ee la hubiyay waxay ka kooban yihiin:
   b)bayaan ku saabsan mawqifka maaliyadeed ee hawl-wadeennada caymiska sida taariikh xisaabeedkeeda;
   t) bayaan ku saabsan heerka maaliyadeed ee shirkadda caymiska sida taariikh xisaabeedkeeda;
   j) bayaan dakhli dhammaystiran ee hawl-wadeenka caymiska ee la xiriira sannad-maaliyadeedka ku dhammaanaya taariikhda haraaga xisaab-xirka;
   x) bayaan xisaabeedka dakhliga ee ku saabsan ganaasi kasta oo caymis ah oo uu wado hawl-wadeenku sanadkaas;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

kh) bayaan ku saabsan socodka lacagta caddaanka ah ee hawl-wadeenada ee la xiriira sannad-maaliyadeedka ku dhammaanaya taariikhda haraaga xisaab- xirka iyo

d) Qoraal kasta ama dokumenti kale oo siinaya macluumaad la xiriira xisaabaadka iyo caddeynta baaqiga ee uu Bankigu u baahan karo.

2. Hawl-wadeennada caymisku waa inay u soo gudbiyaan xisaab-xirka xisaabaadka la baaray muddo saddex bilood gudahood ah ka dib dhammaadka sannadka ay khusayso xisaab-xirkaas.
3. Hawl-wadeenku sidoo kale waa inuu u soo gudbiyaa Bankiga xisaab-xirkiisa xisaabeed ee aan la baarin saddexdii biloodba hal bil gudaheed ka dib dhammaadka rubuc sanad maaliyadeed kasta.
4. Bankigu wuxuu soo saari karaa xeerar qeexaya shuruudaha la xiriira diyaarinta, qaabka ama arrimaha ku jira xisaab xirka xisaabaadka ee ay diyaarinayso shirkadda caymiska.

Qodobka 23aad
Warbixin Gaar ah ee Caymis

1. Marka lagu daro shuruudaha ku xusan qodobka 23aad ee sharcigan, warbixinta maaliyadeed ee Shirkadda Caymiska waxa kale oo ku jiri doona kuwan soo socda;
   b) adeeg caymis oo gaar u ah nooc kasta oo Caymis;
   t) faafaahinta maaliyadeed ee sanduuqa caymiska;
   j) faahfaahinta Qard-xasan;
   x) faahfaahinta dakhliga dheeriga ah iyo qeybintiisa;
   kh) faahfaahinta ku-dhaqanka shareecada;
   d) wax-ka-beddelka Guddiga Shareecada iyo Waaxda Shareecada;
   r) natiijooyinka ka yimaada Sharci-dhawrka shareecada; iyo
   s) warbixin kasta oo kale oo uu Bankiga u baahan yahay.

Qodobka 24aad
Akjuweeriga hawlaha Caymiska

1. Caymisku waa inuu dejiyaa akjuweeriyaal dhab ah oo awood u leh inay qiimeeyaan ugu yaraan qodobbada farsamo, khidmadaha caymiska iyo qiimayntooda, u- hoggaansanaanta shuruudaha sharciga ee la xiriira.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maaraynta cawaaqibka maaliyadeed ee ka dhalanaya dhacdooyin ama khataro aan la filayn.

2. Marka caymisku sameeyo caymiska qoyska ama caymiska muddada dheer, caymisku waa inuu hawl-geliyaa hawlwadeen la magacaabay oo awood u leh in uu bixiyo kormeeridda shaqada dhabta ah.

Qodobka 25aad
Heerarka Akjuweeriyada Dhabta ah

1. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye qeexaya halbeegyada:
   b) xisaabinta akjuweeriyadda dhabta ah ee lagu sameeyay si waafaqsan shaqada dhabta ah ee caymiska, oo ay ku jiraan qodobbada farsamada;
   t) nuxurka iyo qaabka xogta akjuweeriyada dhabta ah iyo warbixinaha la siiyo Bankiga.

2. Xeerar-nidaamiyeyaashani waa inay sidoo kale qeexaan arrimahan soo socda:
   b) hab-raaca ay raacayaan hawl-wadeennada caymiska/takafulka ee ku saabsan magacaabista akjuweeriga.
   t) awoodaha iyo waajibaadka shaqo ee akjuweeriga.
   j) baaritaannada uu samaynayo akjuweeriga.
   x) bixinta ogeysiisyada iyo warbixinnada dhabta ah ee la siinayo Bankiga; iyo
   kh) heerarka akjuweeriyada ah ee lagu aqoonsaday tirakoobka shaqada caymiska/ takaafulka ee ay tahay in ay raacaan akjuweeriga uu magacaabay hawl-wadeenada Caymiska.

Qodobka 26aad
Qaabeynta Dib-u-caymiska

1. Shirkadda Ceymiska waa inay lahaataa qaabab waafaqsan mabaadi'da Caymiska ee qaadashada hannaanka dib-u-ceymiska qaamaheeda ee khuseeya khataraha ay gashay ama shirkaddu ku fili karto inta ay ku gudo jirto hawsha Caymiska.
2. Bankiga wuxuu ku soo saari karaa wargelin qoraal ah, wuxuuna uga baahan karaa Shirkadda Caymiska fulinta kormeerkiisa, muddo lagu cayimay war-gelinta Bankiga, heshiisyada dib-u-Caymiska, macluumaadka kale ee faahfaahsan ee ku saabsan, iyo wixii kale ee dib-u-caymiska ah xaaladaha gaarka ah ee looga baahan yahay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 27aad
Xakamaynta Isbeddelka

1. Wax isbeddel ah laguma samayn karo gacan-ku-haynta Shirkadda Caymiska ee ka diiwaan-geshan Soomaaliya ilaa Bankiga uu qoraal ku oggolaado isbeddelkaas.

2. Qeybtan, "xakamaynta" waxaa loola jeedaa haysashada lahaansho, si toos ah ama si dadban, awoodda lagu hagi karo ama jiheyn karo maamulka iyo shuruucda shirkadda.

Qodobka 28aad
Awoodaha Kormeerka

1. Bankigu wuxuu awood u leeyahay inuu sameeyo kormeerka meel ka baxsan goobta iyo kormeerka goobta dhexdeeda ah ee dhammaan hay'adaha lagu kormeerayo sharcigan, wuxuuna awood u leeyahay inuu codsado dhammaan macluumaadka lagama maarmaanka ah si uu u guto waajibaadkiisa.
2. Bankigu wuxuu soo saari karaa xeer-nidaamiye qeexaya
   b) shuruudaha goobta iyo hawlaha kormeerka goobta, kuwaasoo ku kala duwanaan kara nooca caymis iyo qeybta hawlaha Caymiska;
   t) xeerar qeexaya inta jeer ee kormeerka, baaxadda, iyo qoto dheeraanta hawsha kormeerka Bankiga.

Qodobka 29aad
Warbixinta Kormeerka

1. Natiijooyinka kormeerka goob-joogga ah ee uu Bankiga sameeyay waa in lagu war- geliyo Guddiga Maamulka, nuqul ka mid ahna loo diro maamulka Shirkadda Caymiska.
2. Caymisku waa inuu u soo gudbiyo Bankiga qorshe-hawleed uu ku fulinayo dhammaan talooyinka ku jira warbixinta, qorshe-hawleedkuna waa inuu muujiyo waqtiga kama dambaysta ah ee soo-jeedin kasta la fulinayo.

Qodobka 30aad
Waajibaadka Dheeraadka ah iyo Dhaqanka Suuqa

1. Bankigu wuxuu soo saari karaa xeer-nidaamiye qeexaya waajibaadka Shareecada ee dheeraadka ah ee Shirkadaha Caymiska.
2. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye ku saabsan shuruudaha anshaxa suuqa gaarka ah, oo ay ku jiraan balse aan ku xaddidnayn:
   b) qaab-dhismeedka khidmadda iyo saamiga faa'iidada wadaagga;
   t) siinta macluumaadka ka qeyb-galayaasha;
   j) macluumaadka ku saabsan ka qeyb-galayaasha;
   x) xayeysiisyada;
   kh) wax-ka-qabashada qaan-sheegatooyinka iyo cabashooyinka;
   d) iibinta adeegga ama qorshayaasha Caymiska iyadoo loo marayo internetka ama hababka talefanka gacanta.
   r) Caddaalad kula dhaqanka macaamiisha.

CUTUBKA AFARAAD
SHATI-SIINTA

Qodobka 31aad
Shati-siin Shirkad Caymis

1. Marka laga reebo sida ku xusan sharcigan, kaliya shirkadda ku diiwaan-gashan sharcigan ayaa sii wadi karta hawlaha caymiska/takaful:

   b) gudaha Soomaaliya (ha ahaato dhinaca caymiska/takaful ama dib-u- caymiska ee Soomaaliya; ama
   t) meel ka baxsan Soomaaliya marka laga hadlayo hawlaha caymiska, marka laga reebo kaliya hawlaha dib-u-caymiska Soomaalida.

2. Shirkadda hawlaheeda caymis/takaful ah oo ka hor imaanaya farqada (1) ee qodobkan, waxay gelaysaa fal-dembiyeed, waxaana lagu xukumayaa ganaax lacageed sida uu dhigayo sharciga.
3. Bankigu wuxuu bixin karaa shatiyada ganacsiga caymiska/takaful qoyska iyo ganacsiga guud ee takaful.
4. Hawl-wadeenka caymiska/takafulka waxaa laga yaabaa in loo fasaxo nooca ama noocyada caymiska sida ku cad xeerarka.
5. Shirkad kasta oo shati haysata waa inay ku soo bandhigtaa rukhsaddeeda xafiiska maamulkeeda iyo nuqulka shatiga dhammaan

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

laamihiisa.

Qodobka 32aad
Xaq-u-yeelashada Codsadaha

1. Codsadaha shatiga si uu u fuliyo ganacsi kasta oo Caymis ah waa inuu ahaadaa mid mas'uuliyadda shirkaddu xaddidan tahay.
2. Shirkadda u diiwaan-gashan Shirkad Caymis si waafaqsan sharcigan, waxay xaq u leedahay inay qaaddo keliya nooc ama noocyada hoos yimaadda ee ganacsiga Caymiska oo ay u diiwaan-gashan yihiin.
3. Codsadaha shatiga si uu u fuliyo ganacsiga Caymiska waxaa ka mamnuuc ah qabashada ganacsi kasta oo kale.
4. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye qeexaya shuruudaha shati-siinta Shirkadda Caymiska, oo ay ku jiraan dukumentiyo iyo shuruudaha kale ee habka codsiga.

Qodobka 33aad
Debaajiga Bankiga Dhexe

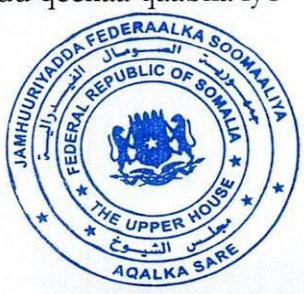
Shirkadda caymiska ee codsanaysa shati in la siiyo, waa inay dhigtaa oo ku keydisaa Bankiga Dhexe ee Soomaaliya boqoley ka mid ah hantideeda guud sida lagu qeexi doono xeer-nidaamiyayaasha Bankiga dhexe soo saaro.

Qodobka 34aad
Shati Gaar ah

Shirkadda Caymiska waa inay ka qaadataa Bankiga shati gaar ah sida Caymiska Qoyska iyo Caymiska Guud.

Qodobka 35aad
Habka Shati-siinta

1. Shirkadda Caymiska ee codsanaysa shatiga si ay u sii waddo ganacsiga Caymiska, waa inay soo gudbisaa arji, si sax ah loo dhammaystiray oo qoraal ah, isla markaana ay la socdaan dokumentiyada lagu qeexay xeer-nidaamiyaha uu soo saaray Bankigu.
2. Xeer-nidaamiyaha laga soo saarayo arintan waa inuu qeexaa qaabka iyo kharashka shatiga.

Qodobka 36aad
Go'aanka Bankiga

1. Marka codsiga shatigu soo gaaro Bankiga, waa inuu muddo toddobo (7) maalmood gudahooda ah, qoraal ahaan oo ay ku jiri karaan hab elektaroonig ah ugu caddeeyaa codsadaha.
2. Haddii Bankigu oggaado in codsaduhu aanu buuxin shuruudaha, waa inuu codsadaa faahfaahin dheeraad ah si loo buuxiyo codsiga, Bankiguna waa in uu ku caddeeyaa helitaanka macluumaadka la codsaday kow iyo labaatan (21) maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta la helo qoraalka, oo ay ku jiri karaan hab elektaroonig ah.
3. Muddo aan ka badnayn saddex (3) bilood oo ka bilaabmaysa taariikhda la helay codsiga oo dhammaystiran, Bankigu waa inuu go'aansadaa inuu oggolaado ama diido codsiga, Bankigu waa inuu qoraal ku ogeysiiyaa codsadaha shatiga.
4. Shatiga la bixiyay waa:
   b) inuu ahaado qoraal iyo foomka hab qeexan; iyo
   t) sheegidda nooca uu yahay shatiga, oo ay ku jiraan nooca, noocyada, ama noocyada hoos yimaadda ee ganacsiga Caymiyaha qofka loo oggolaaday inuu ka shaqeeyo.

5. Bankigu wuxuu Shirkadda Caymiska ee shatiga la siiyay ku soo rogi karaa xaddidaadyo dheeraad ah sama shuruudo si waafaqsan sharcigan.
6. Haddii uu Bankigu diido inuu siiyo rukhsad codsadaha ama uu shuruudo ku soo rogo bixinta shatiga, waa inuu qoraal ku caddeeyaa sababaha diidmada ama shuruudaha keenay.
7. Go'aamada Bankiga waxaa laga qaadan karaa rafcaan ama dib-u-eegis iyadoo loo marayo hab sharcigu qeexayo.

Qodobka 37aad
Muddada Shatiga

1. Shatiga dhammaan shirkadaha Caymisku wuxuu dhacayaa 31 Diseembar ee sannad kasta.
2. Shirkadda Caymiska waa in loo oggolaadaa inay ku shaqeyso muddo la cusboonaysiin karo oo ah labo iyo toban (12) bilood.
3. Shati-siinta kowaad, Shirkadda Caymisku waa inay ku wargelisaa Bankiga afar iyo toban (14) maalmood gudahooda marka ay bilawdo ganacsigeeda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4. Haddii Shirkadda Caymisku aysan bilaabin ganacsiga muddo laba iyo toban (12) bilood gudahooda laga bilaabo taariikhda shatiga, looma oggola inay billawdo ganacsiga shatiga loo siiyay, iyadoo aan oggolaansho qoraal ah kahelin Bankiga.
5. Caymiyaha jebiya farqada (3) ee qodobkan, waxa lagu soo rogaayaa in uu bixiyo ganaax lacageed sida ku cad sharcigan.

Qodobka 38aad
Xafiiska Maamulka

1. Shirkadaha Caymiska ee ku diiwaan-gashan sharcigan, waa inay xafiiskooda maamulka ku leeyihiin Soomaaliya.
2. Shirkad Ajnabi ah oo Caymis kana shaqeysa gudaha Soomaaliya si waafaqsan sharcigan, waa in ay xafiis maamuleed ka sameysataa Soomaaliya.

Qodobka 39aad
Diiwan-gelin Shirkad Caymis

1. Bankigu waa inuu sameeyaa oo uu hayaa diiwaan cusboonaysiin ee dhammaan Shirkadaha Caymiska ee idman shatigana haysta.
2. Diiwaanka la cusboonaysiiyay ee dhammaan Shirkadaha Caymiska ee la oggol yahay iyo kuwa shatiga haysta waa in lagu daabacaa mareegaha Bankiga.

Qodobka 40aad
Laalis iyo Rukhsad Kala Noqosho

1. Shatiga ma ansaxayo xaaladaha soo socda:
   b) haddii Sharcigan la laalo;
   t) haddii shatiga uu kala laabto Bankiga ama sidaa ay codsatay shirkadda shatiga haysata.
   j) haddii la billaabo dacwad ku saabsan kicidda maaliyadeed ee shirkadda shatiga haysata.
2. Haddii ay dhacdo in saamilayda Shirkad Caymis ay codsadaan in lagala noqdo shatiga, Saamilayda iyo Shirkadda Caymisku,waa inay soo gudbiyaan qorshe lagu ilaalinayo danaha ka-qeyb-galayaasha iyo kuwa deynta ku sheeganaya si looga ansixiyo Bankiga.
3. Haddii Bankigu uu ansixiyo qorshaha la soo jeediyay, waa inuu bilaabo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

habka rasmiga ah ee lagu joojinayo shatiga, isla markaana Shirkadda Caymisku ma fulin karto hawl caymis oo cusub.

4. Marka uu bankigu shatiga kala noqdo, bankigu waa in uu shirkadda shatiga haysata ka tirtiraa diwaanka hawl-wadeenada caymiska ama dhexdhexaadiyeyaasha Caymiska ee rukhsadda haysta.

Qodobka 41aad
Joojin Shati

1. Bankigu waa inuu baabi'iyaa shatiga xaaladaha soo socda:
   b) Haddii shirkadda Caymisku ay ku xad-gudubto ku-dhaqanka shareecada ama maamulka sida ay go'aamiyeen Golaha Sare ee Shareecada;
   t) Haddii shirkadda Caymisku ku dhaqmi waydo rukhsadda muddo lix bilood ah oo ka billaabanaysa marka rukhsadda la siiyo, marka laga reebo in Bankigu u kordhiyo sababo dhab ah oo la qiimeeyay;
   j) Haddii shirkadda Caymisku joojiso hawlaha Caymiska, iyadoo aan fasax laga haysan Bankiga;
   x) Haddii Caymiyuhu si joogto ah ugu guuldaraysto inuu hayo hanti ka badan deymaha ku jira Sanduuqa Magdhawga Caymiska muddo ka badan lix bilood;
   kh) Haddii shirkadda Caymisku ay bixiso macluumaad been abuur ah, marin- habaabin ah ama aan sax ahayn ama uu qariyay ama ku guul-darraystay inuu shaaciyo xaqiiqooyinka dhabta ah ee codsiga shatiga;
   d) Haddii shirkadda Caymisku ku guuldaraysato inay u hoggaansanto shuruudaha xalka maaliyadeed sida ku cad sharcigan;
   r) Haddii shirkadda Caymisku hawlaheeda caymis ay ku dhaawacdo danaha ka- qeyb-galayaasha;
   s) Haddii shirkadda Caymisku ku guuldaraysato inay qabato qabanqaabada dhameystiran ee dib-u-caymiska;
   sh) Haddii Qofka shatiga haysta lagu helo inuu jabiyay shuruudaha iyo nidaamka shatiga;
   dh) Haddii shatiga la joojiyo arimo la xiriira dan guud;
   c) Haddii shirkadda Caymisku diiddo inay aqbasho ka-qeyb-qaataha sabab aan caddayn;
   g) Haddii ganacsiga Caymiskuka hor imaanayo qodobbada sharcigan tan iyo markuu shaqada bilaabay, ama ay caddaato inuu jebiyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

qodobbada sharcigan;

f) Haddii shirkadd Caymisku awoodi waydo ama ku guul-darraysato inay u hoggaansanto qodobbada sharcigan iyo dhammaan xeer-nidaamiyeyaasha kale ee Caymiska; iyo

q) Xaaladaha kale ee ku xusan sharcigan.

Qodobka 42aad
Shati-siinta Shirkadaha Ajaanibka ah

1. Sida uu dhigayo sharcigan, Caymiyaha ajnabiga ah wuxuu Bankiga ka heli karaa shatiga ganacsiga Caymiska.
2. Codsadaha ku xusan faqradda (1) ee qodobkan waxaa looga baahan yahay inuu la yimaado shahaado iyo shati uu ku lahaa dalka dibaddiisa, taasoo ay caddeeyeen mas'uuliyiinta safaaradahooda ee dalka Soomaaliya u jooga ama mas'uuliyiinta safaaradaha Soomaaliya u joogta dalalkaas, marka lagu daro dokumentiyada iyo macluumaadka looga baahan yahay sida uu sharcigu qabo.

Qodobka 43aad
Wakiillo Shirkad Caymis Shisheeye

1. Shirkadda Caymiska ee ajnabiga ah oo haysata shahaado xasilooni maaliyadeed oo ay ansixiyeen hay'adooda kormeer ee waddankooda ka diiwaan-gashan, wuxuu si ku-meel-gaar ah ugu shaqayn karaa wakiil ahaan hal sano ka dib marka uu helo shatiga.
2. Hay'adda ku xusan faqradda (1) ee qodobkan, waxay hal sano ka dib heli kartaa
rukhsad hawl-fuliye Caymis si waafaqsan qodobbada sharcigan.

Qodobka 44aad
Laamaha Shirkadaha Caymiska

1. Shirkadda Caymiska waxay xafiisyo laameed ka samaysan kartaa dhammaan gobolada Soomaaliya iyo dalka dibaddiisa iyadoo ay ku xiran tahay oggolaanshaha qoraal ee Bankiga.
2. Caymiyuhu waa inuu u soo gudbiyaa dokumentiyada sugan ee loo baahan yahay ugu yaraan 30 (sodon) maalmood ka hor inta aan la bilaabin xafiis laan ah iyadoo la raacayo sharcigan.
3. Bankigu wuxuu ku ansixin karaa samaynta laamaha 30 (sodon) maalmood gudahood ka dib marka uu qiimeeyo heerka maaliyadeed;

xasiloonida maaliyaddeed iyo raasamaalka Shirkadda Caymiska sida uu dhigayo sharcigan.

Qodobka 45aad
Wakiil Sharci

Codsade kasta oo raba inuu shati ka qaato Bankiga waa inuu keenaa la-taliye sharci si uu u habeeyo nidaamka helidda shatiga.

CUTUBKA SHANAAD
RUKHSAD-SIINTA IYO KORMEERKA DHEX-DHEXAADIYEYAASHA

Qodobka 46aad
Dhex-dhexaadiyeyaasha

1. Dhex-dhexaadinta takaful/caymis waxaa loola jeedaa hawsha soo-bandhigidda, soo-jeedinta iyo fulinta hawlaha kale ee diyaarinta ah ilaa inta laga gelayo heshiiska qandaraasyada caymiska/takaful ama dib-u-cayminta, iyo bixinta kharashaadka inta lagu jiro muddada heshiiskaas, gaar ahaan kiiska sheegashooyinka.
2. Rukhsadda ganacsi ee dhex-dhexaadiyaha Caymiska wuxuu Bankigu ku bixin karaa mid ka mid ah qeybahan soo socda:
    b) Shatiga dillaaliinta caymiska/takafulka;
    t) Shatiga wakiilka caymiska/takafulka;
    j) Shatiga la-taliye caymis/takaful;
    x) Shatiga hagaajiyaha khasaarada;
    kh) Shatiga sahmiyaha;
    d) Shatiga dilaaliinta dib-u-caymiska;

3. Qofka doonaya inuu ganacsi u sii wado isaga oo ah dhex-dhexaadiye caymis/ takaful waa inuu soo gudbiyaa arji si sax ah loo soo buuxiyey oo qeexan oo ay la socdaan dukumentiyada kale ee lagu qeexi doono xeer-nidaamiye kasoo baxa Bankiga.
4. Qofku waa in aanu ganacsi dhex-dhexaadiye caymis/takaful ah ka dhex samayn karin Soomaaliya isagoo aan haysan oggolaansho ama shati ku habboon.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 47aad
Rukhsad-siin dhex-dhexaadiyeyaal

1. Bankigu wuxuu siinayaa rukhsadda dhex-dhexaadiye Caymis marka uu ku qanco in dhex-dhexaadiyaha takaful buuxiyay shuruudaha bixinta shatiga.
2. Codsadaha doonaya in loo sharciyeeyo dhex-dhexaadiye Caymis waa inuu bixiyaa khidmad go'an oo ah codsiga is-diiwaan-gelinta iyo kharashka cusboonaysiin xiliyeedka.
3. Shatigu waa inuu si cad u sheegaa qeybta dhex-dhexaadiyaha Caymiska.
4. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye qeexaya qeybaha dhex-dhexaadiyaha Caymiska, iyo sidoo kale shuruudaha shatiga, habraaca, kharashaadka iyo shuruudaha kale ee uu u baahan yahay dhex-dhexaadiye Caymis si loogu oggolaado inay ganacsigooda u fuliyaan qeyb kasta oo ah dhex-dhexaadiye caymis.

Qodobka 48aad
Jiritaanka Shatiga

Shatiga dhex-dhexaadiyaha takaful wuxuu jiri karaa muddo 1 sano ah waxaana la cusboonaysiin karaa sanadka xiga.

Qodobka 49aad
Diiwan-gelin Dhex-dhexaadiye

1. Bankigu waa inuu sameeyaa oo uu hayaa diiwaanka cusboonaysiinta dhammaan dhexdhexaadiyeyaasha caymiska/takafulka ee la oggolyahay iyo kuwa shatiga haysta.
2. Diiwaanka la cusboonaysiiyay ee dhammaan dhex-dhexaadiyeyaasha caymiska/takaaful ee la oggol yahay iyo kuwa shatiga haysta waa inay ahaataa mid lagu daabacay mareegta Bankiga.

Qodobka 50aad
Magacaabista Shaqaalaha Muhiimka ah

1. Magacaabista shaqaalaha muhiimka ah ee dhexdhexaadiyeyaasha waxay dhaqan-gelayaan ka dib marka lahelo oggolaanshaha Bankiga oo qoraal ah.
2. Bankiga ayaa soo saaraya xeerar qeexaya shahaadooyinka loogu baahan

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

yahay dhexdhexaadiyaha takaaful/caymis.

Qodobka 51aad
Xakameynta kale

Bankigu wuxuu soo saarayaa xeer-nidaamiyeyaasha dhex-dhexaadiyeyaasha caymiska/takaful ee la xiriira maareynta tabarucaadka, qiimaha komishanka iyo khidmadaha kale.

Qodobka 52aad
Warbixinta Maaliyadeed ee Dhex-dhexaadiyayaasha

1. Qoraal Xisaabeedka caymiska/takaafulka dhex-dhexaadiye waa inuu waafaqo Heerarka Warbixinta Maaliyadeed ee Caalamiga ah (IFRS) iyo sidoo kale Ururka Xisaabinta iyo Hanti-dhawrka ee Hay'adaha Maaliyadda Islaamiga ah (AAOIFI).
2. Wakiillada Caymiska ah, xisaabaadka amaanada ee ay ku shaqeeyaan waa inay waafaqaan mabaadi'da xisaabaadka ee ku xusan farqada (1) ee qodobkan.

Qodobka 53aad
Ilaalinta Xisaabaadka Dhex-dhexaadiyayaasha

1. Dhex-dhexaadiyaha Caymiska waa inuu xisaabaadkiisa u ilaaliyaa si waafaqsan
   mabaadi'da xisaabaadka iyo sida uu Bankigu u amro.
2. Dhex-dhexaadiyaha Caymiska waa inuu u soo gudbiyaa bankiga xisaab-xirkiisa la baaray muddo saddex (3) bilood gudahood ah kadib dhammaadka sannad- maaliyadeedka.
3. Bankigu waxa uu soo saari karaa xeer-nidaamiye qeexaya:
   b) qaabka iyo habka loo hayo diiwaannada xisaabaadka;
   t) diiwaannada lagu hayo qeyb ka mid ah diiwaannada xisaabaadka dhex-dhexaadiyaha;
   j) muddada lagu haynayo diiwaannada xisaabaadka;
   x) shuruudaha kale ee lagu dabaqi karo diiwaannada xisaabaadka.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 54aad
Banka-takaful

1. Bankiga doonaya inuu iibiyo, suuq-geeyo ama qeybiyo badeecadaha caymiska waa inuu soo codsadaa shatiga Banka-takaful.
2. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye khuseeya Banka-takaful.

Qodobka 55aad
Awooda Kormeerka

Dhex-dhexaadiyaha takaful waa in lagu sameeyaa dib-u-eegis kormeer, oo ay ku jiraan kormeeridda goobta iyo la socodka ka baxsan goobta. Bankigu waxaa laga rabaa inuu cayimo macluumaadka ujeeddooyin kormeer goobta ah.

CUTUBKA LIXAAD
MAAMULKA HAWLAHA TAAKAFUL

Qodobka 56aad
Maamulka iyo Qaab-dhismeedka Shirkadda Caymiska

1. Shirkadda Caymiska waa inay lahaataa qaab-dhismeedka maamul ee soo socda:
   b) Golaha Saamileyda
   t) Golaha Maamulka
   j) Guddiga Maamulka
   x) Madaxa Maaliyadda
   kh) Sarkaalka Sharciyada iyo u-hogaansamidda
   d) Sarkaalka Warbixinta ee Nidaamka Lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada
   r) Shaqada hanti-dhawrka gudaha
   s) Shaqada maareynta khatarta
   sh) Saxiixa Akjuweeri
   dh) Guddiga Shareecada
   k) Sarkaalka Ku-dhaqanka Shareecada

2. Shirkadda Caymiska waa inay ka qaadataa oggolaanshaha ka hor xirfadlayaasha aan kor ku soo xusnay inta aan la qaadan.
3. Bankigu wuu aqbali karaa ama wuu diidi karaa magacaabista xirfadlayaasha kor ku xusan ama wuxuu codsan karaa macluumaad dheeraad ah.
4. Bankigu waa inuu diidmadiisa qoraal ahaan ugu soo bandhigaa Shirkadda Caymiska ee ay khuseyso.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 57aad
Doorka iyo Shaqada Golaha Maamulka

1. Golaha agaasinku waa in ay kormeeraan maamulka oo ay siiyaan tilmaamaha hawl-wadeenka caymiska/takaful.
2. Shirkadda caymiska lama siin karo shatiga ilaa ugu yaraan saddex-meelood laba meelood xubnaha Golaha Agaasimayaasha ay yihiin muwaadiniin Soomaaliyeed.
3. Golaha Agaasimayaashu waa in ay ka koobnaadaan ugu yaraan 5 (shan) xubnood.

Qodobka 58aad
Madaxa Fulinta iyo Ku-xigeennada

1. Madaxa fulinta ayaa u xilsaaran hagidda hawlaha Shirkadda caymiska iyo hoggaaminta golaha maamulka.
2. Shirkadda Caymisku waxay u magacaabi kartaa hal ama in ka badan oo ku- xigeenno ah madaxa fulinta.

Qodobka 59aad
Hanti-dhawraha Dibadda

1. Shirkadda Caymiska waa in ay magacawdaa hanti-dhawre dibadda ah oo baara hawlaha iyo maaliyadda Shirkadda si waafaqsan sharcigan.
2. Hanti-dhawraha dibaddu waa inuu dib-u-eegis ku sameeyaa warbixinnada dhabta ah ee soo bandhigaya khataraha muddada dhow ama imaan kara mustaqbalka ee soo food saaraya Shirkadda, waana in shirkadda la siiyaa nuqullo ka mid ah warbixinnadan waqtigii loogu talagalay.
3. Caymiyuhu waa inuu ogaysiiyaa Bankiga marka Shirkaddu doonayso inay ka joojiso shaqada hanti-dhawrkooda isla markaana sharraxaad ka bixiso go'aan gaaridaas ama si la mid ah haddii uu is-casilo hanti-dhawruhu, waana in hantidhawr cusub lagu magacaabaa saddex bilood gudahood marka uu hanti- dhawrkii hore ka tago.
4. Shirkadda Caymiska waa inay ka helaan oggolaansho qoraal ah Bankiga ka hor inta aysan magacaabin hanti-dhawrkeeda cusub.
5. Isagoo tixgelinaya soo-jeedinta magacaabista hanti-dhawrka sida ku cad qodobkan, Bankigu wuxuu ogaanaya khibradda, [illegible]

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

sumcadda hanti- dhawrka iyadoo la eegayo baaxadda iyo xaddiga ganacsiga Caymiska iyo sidoo kale darajada madax-bannaanida hanti-dhawraha ee maamulka Shirkadda Caymiska ee xisaab-xidhkiisa.

6. Hanti-dhawraha iscasilay ama hanti-dhawraha shaqada laga joojiyay waa inuu qoraal ku ogeysiiyaa sababaha is-casilaadda ama joojinta Bankiga muddo 30 (soddon)maalmood gudahooda ah oo ka bilaabanta dhacdada.

Qodobka 60aad
Saxiix Akjuweeri

Shirkadda Caymisku waa in ay magacawdaa Akjuweeri ama raadsataa adeegyada shirkad Akjuweeri ka dib marka ay oggolaansho qoraal ah ka hesho Bankiga.

Qodobka 61aad
Qoritaan iyo Joojin Shaqaale

1. Shirkadda Caymiska waa inay shaqaaleysiinama shaqo-joojin ku sameyn kartaashaqaalaheeda ayadoo raacaysa sida Bankigu farayo.
2. Shirkadda Caymiska iyo Hawl-wadeennada caymiska waa inay bixiyaan tababar ku filan oo ku habboon dhammaan shaqaalahooda.
3. Bankigu wuxuu fari karaa tababar kasta oo gaar ah ama takhasus kasta oo gaar ah.

Qodobka 62aad
Qodobbada Asaasiga ah ee Shirkadda

Hawl-wadeenka caymiska/takaafulka waa inay maamulaan hawlahooda iyagoo raacaya Qodobbada asaaska Shirkadda.

Qodobka 63aad
Guddiga Shareecada

1. Guddiga Shareecada waxaa lagu magacaabayaa go'aan ka soo baxa saamileyda, waxaana ansixinaya Bankiga.
2. Guddiga Shareecada wuxuu ka koobnaan doonaa 3 (saddex) ilaa 5 (shan) xubnood.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. Xubnaha Guddiga waxay mid ka mid ah u dooranayaan guddoomiye, mid kalena guddoomiye ku-xigeen.
4. Qof aan lahayn shakhsiyad qaanuuni ah oo keliya ayaa xubin ka noqon kara Guddiga Shareecada.
5. Guddida Shareecada waxay u warbixinaysaa shirka guud ee saamilayda shirkadda Caymiska.

Qodobka 64aad
Shuruudaha Xubinta Guddida Shareecada

1. Shirkadda Caymiska waa inay hubiso in xubin kasta oo ka tirsan Guddiga Shareecada ay buuxisay shuruudaha soo socda:
   b) inuu fayow yahay jir ahaan iyo maskax ahaan;
   t) inuu yahay Muslim kuna dhaqma shareecada;
   j) inuu haysto shahaado jaamacadeed oo la aqoonsan yahay, takhasuska shareecada ama culuumta islaamka ah;
   x) waa inuu ku xeel-dheer yahay Fiqh Almucaamalatka; iyo
   kh) waa inuu aqoon iyo khibrad u leeyahay takaaful iyo dhaqamada maaliyadeed ee takaaful.
2. Bankigu wuxuu soo saari karaa xeer-nidaamiye hagaya Guddiga Shareecada, magacaabistiisa iyo u-qalmitaanka xubnihiisa, isla markaana wuxuu dalban karaa shuruudo dheeraad ah.

Qodobka 65aad
Diidmada Magacaabista iyo Joojinta Xubinta Guddiga Shareecada

1. Bankigu wuu diidi karaa magacaabista ama wuu joojin karaa xubin kasta oo Guddiga Shareecada ah oo ku guul-dareysta inuu buuxiyo shuruudaha.
2. Bankigu wuu diidi karaa magacaabista ama ka joojin karaa shakhsi xubinnimada Guddiga Shareecada marka uu shakhsiga:
   b) Uusan u qalmin tayo ahaan iyo ku haboonaansho ahaan;
   t) Uusan maskaxiyan fayoobayn;
   j) xaalad caafimaad darro oo soo wajahday awgeed uusan gudan karin xilkiisa.
   x) lagu caddeeyo inuu kacay (musallafay) ama uusan awoodin bixinta deynta.
   kh) Haddii xubin ka tirsan guddiga shareecada uu ka [illegible] 50% shirarka guddiga shareecada sanad gudihiis iyadoon sabab [illegible] ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

loo helin.

3. Haddii Bankigu diido ama joojiyo magacaabista shakhsiga Guddiga Shareecada, Shirkadda Caymisku waa inay si degdeg ah u joojisaa magacaabista qofkaas.

Qodobka 66aad
Xaddidaada Xubinimada Guddiga Shareecada

1. Xayiraadaha guud ee soo socda ayaa lagu dabaqi doonaa xubinnimada Guddiga Shareecada:
   b) Shakhsigu waa in aanu xubin ka noqonin wax ka badan saddex guddi oo shareecada ah ee Shirkadaha Caymiska ee Soomaaliya.
   t) Xubinta Guddiga Shareecada ee Shirkadda Caymiska kama mid noqon karo Guddiga Sare ee Shareecada ee Bankiga.
   j) Xubinta Guddiga Shareecada ee Shirkadda Caymiska waa in aanay noqon agaasime, hawlwadeenka maamulka fulinta ama saami-qeybsiga Shirkadda Caymiska.

2. Shakhsiga ka mid noqonaya Guddiga Shareecada waa in aan u shaqayn muddo ka badan 9 sano hal shirkad oo takaaful ah.

Qodobka 67aad
Waajibaadka Guddiga Shareecada

1. Guddiga Shareecada wuxuu yeelanayaa xilalka iyo shaqooyinka soo socda:
   b) wuxuu ilaalinayaa ku dhaqanka shareecada guud ee hawlaha Caymiska.
   t) wuxuu dib-u-eegis ku samaynayaa qorshayaasha degsan, adeegyada, hab- raacyada hawl-gallada iyo maaraynta ganacsiga Caymiska si loogu hoggaansamo shareecada.
   j) wuxuu kala talinayaa guddiga maamulka arrimaha la xiriira ku dhaqanka shareecada ee socodsiinta ganacsiga Caymiska.
   x) Guddoomiyaha ama guddoomiye ku-xigeenka guddiga shareecada waa in loo oggolaadaa inuu ka soo qeyb galo shirka guud iyo shirarka guddiga si ay uga tashadaan shareecada ama la wadaago ra'yiga Guddiga Shareecada.
   kh) wuxuu kala talinayaa Shirkadda Caymiska xagga Shareecada haddii khilaaf ka yimaado Sharci-dhawrka shareecada oo Hawlaha Shirkadda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

d) wuxuu kala talinayaa Shirkadda Caymiska xaga Shareecada si uu u saxo wixii ka soo baxa Sharci-dhawrka shareecada.

2. Guddiga Shareecadu waa in ay fikradahooda iyo talooyinkooda ku soo gudbiyaan qaab qoraal ah.
3. Xubnaha Guddiga Shareecada waa inay xafidaan dhammaan macluumaadka.

Qodobka 68aad
Madax-bannaanida Guddiga Shareecada

1. Qofna looma oggolaan karo inuu saameyn ku yeesho Guddiga Shareecada go'aankooda.
2. Guddida Shareecada waa inay qaataan dowr firfircoon oo madax-banaan oo la xiriirta arrimaha shareecada ee Shirkadda Caymiska.
3. Si ay u gutaan waajibaadkooda, Guddiga Shareecada waa in ay ka helaan Shirkadda Caymiska macluumaad dhammaystiran, waafi ah waqti ku habboon ka hor kulanka dhammaan shirarka Guddiga.

Qodobka 69aad
Oggolaanshaha Guddiga Shareecada

Marka shirkadda Caymiska looga baahan yahay in ay dokumenti u gudbiso Bankiga, kaasoo u baahan oggolaansho ka hor Guddiga Shareecada, Shirkadda Caymisku dokumentiyada loo baahan yahay, waa in ay ku soo lifaaqdaa oggolaanshaha Guddiga Shareecada.

Qodobka 70aad
Sarkaalka Ku-dhaqanka Shareecada

1. Shirkadda Caymiska waa inaylahaataa sarkaal u hoggaansan shareecada oo uga mas'uul ah Guddigooda Shareecada arimaha ku saabsan ku-taabba-gelinta Ra'yiga Guddiga Shareecada.
2. Saraakiisha u hoggaansan shareecada waa inay aqoon ku filan u leeyihiin Fiqh Almucaamalat.
3. Bankigu wuxuu amri karaa qaadasha saraakiil badan oo ah u-hoggaansanaanta shareecada taasoo ku xiran baaxadda hawlaha ganacsi ee Shirkadda Caymiska.
4. Sarkaalka u-hoggaansanaanta Shareecada waa inuu noqdaa xiriiriyaha u dhexeeya Guddiga Shareecada iyo maamulka Shirkadda Caymiska.
5. Sarkaalka u-hoggaansanaanta Shareecada wuxuu ahaanayaa xoghayaha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

guddiga shareecada.

6. Sarkaalka u-hoggaansanaanta Shareecada waa inuu qaban-qaabiyaa shirarka Guddiga Shareecada oo uu xafidaa diiwaannada go'aamada, ra'yiga, tilmaamaha, oggolaanshaha iyo dokumentiyada.
7. Sarkaalka ku dhaqanka shareecada waa inuu si joogto ah u diyaariyaa una fuliyo qorshayaasha dib-u-eegista shareecada, warbixinna u gudbiyaa guddiga shareecada iyo maamulka sare.

Qodobka 71aad
Hanti-dhawraha Shareecada Ka Madax-bannaan Shirkadaha

1. Caymiyuhu wuxuu magacaabayaa hanti-dhawraha shareecada oo madax- bannaan oo dibadda ah.
2. Dowrka hanti-dhawraha shareecada dibadda waa inuu dib-u-eegis ku sameeyaa xisaabaadka, qandaraasyada iyo dokumentiyada kale si loo hubiyo inay ku dhaqmaan shareecada, Hanti-dhowruhu waa inuu sidoo kale qiimeeyaa hawlaha caymiska/takafulka si loo hubiyo u-hoggaansanaanta mabaadi'da iyo tilmaamaha Islaamka.
3. Hanti-dhawraha shareecada dibadda waa inuu si weyn u fahamsan yahay sharciga Islaamka, mabaadi'da xisaabaadka maaliyadeed iyo halbeegyada hanti- dhawrka, sidoo kale waa inay lahaadaan xirfado gorfayn iyo isgaarsiin heer sare ah, maadaama ay inta badan ku qasban yihiin inay natiijooyinkooda u soo bandhigaan Guddiga Maamulka.
4. Shirkadda caymiska waa inuu hirgeliyaa qorshe-hawleed sixid oo uu raacayo hab- raaca guddiga shareecada.
5. Sarkaalka u-hogaansanaanta shareecada waa inuu ka warbixiyaa fulinta qorshe- hawleedka sixitaanka Guddiga Shareecada.
6. Shirkadda caymiska waa inay soo gudbisaa warbixinta Hanti-dhawrka Shareecada iyo qorshe-hawleedka sixitaanka muddo (30) maalmood gudahooda oo ka bilaabmaya maalinta uu helo warbixinta Hantidhawrka Shareecada iyo warbixinta fulinta marka la saxo natiijada.
7. Inta jeer ee la qabanayo baaritaanada shareecada dibadda waa in lagu qeexaa Xeer- nidaamiyaha.

Qodobka 72aad
Dhaqan-gelinta Hannaanka Shareecada

Madaxa fulinta, guddiga maamulka iyo guddiyada ay khusayso ee Shirkadda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Caymiska ayaa mas'uul ka ah fulinta go'aamada guddiga shareecada.

Qodobka 73aad
Wareejinta, Isku-dhafka iyo La-wareegidda Ganacsiga Caymiska

1. Dhammaan ama qeyb ka mid ah ganacsiga Caymiska ee Shirkad ku diiwaan- gashan sharcigan, waxaa lagu wareejin karaa Shirkad kale oo ku diiwaangashan nooc caymis ama noocyo caymis.
2. Kahor intaan qeyb ka mid ah ganacsigeeda lagu wareejin shirkad kale, Shirkadda Caymisku waa inay heshaa oggolaanshaha Bankiga oo qoraal ah.
3. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye khuseeya hab-raacyada, war- gelinnada, daah-furka Shirkadda Caymiska iyo shuruudo kasta oo kale haddii la oggolaado wareejinta, isku-dhafka iyo la-wareegidda ganacsi kasta oo Caymis ah.

CUTUBKA TODOBAAD
NOOCYADA CAYMISKAKA

Qodobka 74aad
Noocyada Caymiska

1. Shirkadaha Caymisku waxay bixin karaan Caymiska Qoyska iyo Caymiska Guud ka qeyb-galayaasha si waafaqsan qodobbada sharcigan iyo xeer-nidaamiyeyaashiisa iyo hab-raacyada kale.
2. Shirkadaha Caymisku waxay bixin karaan adeeg-caymisyo kala duwan oo hoos yimaada Caymiska qoyska iyo Caymiska Guud, oo ay ku jiraan kuwa qiimaha jaban iyo kuwa loo isticmaalo Khadka Caymiska, ka dib markay oggolaansho ka helaan Bankiga si waafaqsan qodobbada sharcigan, xeer-nidaamiyeyaasha iyo hab-raacyada kale.

Qodobka 75aad
Qaababka Hawl-gelinta Caymiska

1. Bankigu wuxuu dooran karaa hal ama in ka badan oo ah noocyada Caymiska ee dalka.
2. Shirkadda Caymisku waa inay ka hesho oggolaansho qoraal ah

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Bankiga ka hor inta aysanbilaabin ama wax ka beddelin nooc kasta oo caymis ah.

3. Keliya hab-raaca nooca caymis ee uu soo xushay Bankiga, waa inuu qaataa hawl- wadeenka Caymisku.
4. Shirkadda Caymiska waa inay haysataa dokumenti la xiriirta qaabka hawl-gelinta ee la isticmaalo, oo ay ku jiraan:
   b) Shuruucda Caymiska;
   t) Shuruucda maaliyadda;
   j) Shuruucda maalgashiga;
   x) Shuruucda haraaga dheeraadka ah;
   kh) Shuruucda qard-xasan;
   d) Shuruucda khidmadda hawl-wadeenka Caymiska;
   r) Qaabeynta iyo habraaca qiimaha;
   s) Habraaca suuqgeynta;
   sh) Habraaca Keydinta; iyo
   dh) Macluumaad kasta oo kale oo Bankigu u baahan yahay.

CUTUBKA SIDDEEDAAD
DHAQAALAHA CAYMISKA/TAKAAFULKA

Qodobka 76aad
Sanduuqa Saamileyda

1. Hawl-wadeenka caymiska/takafulka waa inuu abuuraa oo ilaaliyaa Sanduuqa Saamileyda.
2. Sanduuqa saamilayda waa inuu ka koobanadaa raasamaal la bixiyay iyo faa'iidada aan loo qeybin saamilayda.
3. Sanduuqa saamilayda waa in loo qabtaa si waafaqsan siyaasad ay ansixiyeen Guddigiisa Agaasimayaasha, Bankiga iyo talooyinka hawl-wadeennada akjuweeriga.
4. Marka uu hawl-wadeennada caymiska/takaafulka u sameeyo caymiska qoyska iyo mid guudba sida shirkad isku dhafan, hawl-wadeenka caymisku/takaaful waa inuu hubiyo in si daahfuran lagu bixiyo dakhliga la xiriira Sanduuqa saamilayda iyo ka bixista mid kasta oo ka mid ah caymiska guud iyo qoyska takaful, oo ay ku jiraan balse aan ku xaddidnayn khidmadaha, faa'iidada maal-gashiga, horumarinta iyo dib-u-bixinta Qard-xasan.
5. Faa'iidada saamilayda waa in lagu saleeyaa qaabka takaful ee ay qaateen hawl- wadeennada takaaful oo uu bankigu ansixiyo wuxuuna ka koobnaan karaa:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

b) kharashka hawlwadeenka Takaafulka.
t) faa'iido laga helo hawlaha maal-gashiga.
j) ujuurada/khidmada dhiiri-gelinta.
x) kharash kasta oo kale.

6. Kharashaadka Sanduuqa Saamilayda waa inuu ka koobnaadaa dhammaan kharashaadka la xiriira hawl-wadeenka caymiska/takaafulka, oo ay ku jiraan dhammaan khidmadaha suuq-geynta, maamulka iyo hawl-gelinta.

Qodabka 77aad
Qaadashada Waajibaadka

Saamilayda waa in ay fuliyaan dhammaan bixinta sheegashada Sanduuqa Mag-dhawga Caymiska si shuruud la'aan ah, balse qaansheegadka ay arrintani khusayso waa inay ka badnaan Sanduuqa Saamileyda.

Qodobka 78aad
Sanduuqa Caymiska ee ka Qeyb-galayaasha

1. Shirkadda Caymiska waa inay ilaalisaa Sanduuqa Caymiska Ka-qeyb-galayaasha ee tabarucaadka u soo xarooda caymiska qoyska iyo caymiska Guud ee Shirkadda, kuna shubtaa akoon u gaar ah oo khuseeya xisaabaadka nooc kasta oo caymis ah.
2. Dhammaan tabarucaadyada la qabto ee Sanduuqa Caymiska ka-qeyb-galayaasha waa in loo qeybiyaa qeybaha soo socda oo kala ah:
   b) qeyb la xiriirta cayminta khatarta;
   t) qeybta khidmadaha Shirkadda Caymiska; iyo.
   j) Keydinta la xiriirta haddii ay tahay Caymiska qoyska.
3. Cayimuhu waa inuu lahaadaa siyaasadda Sanduuqa Caymiska ee Ka-qeyb- galeyaasha, taasoo noqon doonta mabaadi'da iyo xeerarka ganacsiga Caymiska ee guud ahaan la oggol yahay ama dib-u-habeyn wax looga beddelay iyadoo uu hagayo Guddiga Shareecada ee Shirkadda Caymiska iyo Bankiga.
4. Guddiga Shareecada iyo Bankigu waa inay sidoo kale ansixiyaan isbeddel kasta oo ku yimaada xeerarka Sanduuqa Caymiska ka-qeyb-galayaasha.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 79aad
Go'aaminta Kharashka Shirkadda Caymiska

1. Kharashka hawl-wadeenada caymiska/takafulka waa in hore loo sii hagaajiyaa waxaana loo sheegi karaa boqolkiiba inta ay ka tahay khidmada qaaraanka,marka la dejiyan waa inaan wax laga beddelin muddada qandaraaska takaafulka, waana in si cad loogu sheegaa heshiiska.
2. Kharashka Shirkadda Caymiska laguma go'aamin doono wax khuseeya ama uu noqon doono mid ku tiirsan lacagta ka soo harta kharashka ka soo hara sanduuqa Magdhawga caymiska/takafulka.
3. Kharashka Shirkadda caymisku waa inuu daboolaa wadarta guud ee qeybaha soo socda:
    b) kharashaadka maamulka;
    t) kharashyada qeybinta, oo ay ku jiraan kharashka dhex-dhexaadiyaha iyo kharashaadka wakiillada;
    j) kharashyada kale ee ku jira samaynta adeegyada caymiska/takafulka ee la soo bandhigi karo; iyo
    x) arimaha macquulka ah ee ku habboon faa'iidada hawl-galka.
4. Shirkadda caymiska waa inay xaqiijisaa in maamulka, qeybinta iyo kharashaadka kale ee aan kor ku soo sheegnay aan laga bixin Sanduuqa Mag-dhawga ka- qeybqaataha balse laga bixiyo Sanduuqa Saamileyda.
5. Kharashka Shirkadda caymiska waxaa caddaynaya hawl-wadeenka akjuweeriga takafulka ka dibna waxaa ansixin doona guddiga shareecada iyo bankiga.
6. Aragtidiisa xirfadeed, hawl-wadeenka akjuweeriga waa inuu xaqiijiyaa in tabarucaadka haray ee la siinayo Sanduuqa Mag-dhawga Caymiska/Takafulka ay ku filan yihiin inay daboolaan khataraha.

Qodobka 80aad
Sanduuqa Magdhawga Caymiska

Shirkadda Caymiska waxaa laga yaabaa inuu u abuuro hal sanduuq oo mag-dhawga Caymiska ah ama dhawr sanduuq oo mag-dhawyada Caymiska ah ee noocyada caymisyo kala duwan.

Qodobka 81aad
Soo-gelitaanka Dakhliga Sanduuqa Magdhawga Caymiska

1. Soo-gelitaanka dakhliga ee Sanduuqa Magdhawga Caymiska wuxuu ka kooban yahay kuwan soo socda:
   b) qeybaha tabarucaadda khatarta ah ee ay soo biiriyaan ka-qeyb-qaatayaasha.
   t) magdhawga laga helo Shirkadaha Dib-u-caymiska.
   j) khidmadda ay bixiso Shirkadaha Dib-u-caymiska
   x) Qard-xasan haddii ay wax ka dhinaato sanduuqa Magdhawga Caymiska.
   kh) deeq kasta oo ay bixiyaan saamilaydu.

Qodobka 82aad
Bixinta Magdhawga Caymiska

1. Ka bixidda Sanduuqa magdhawga Caymiska waa in loogu talo-galaa:
   b) kharashka sheegashooyiinka la siiyay ka-qeyb-galayaasha;
   t) kharashaadka ku baxa Dib-u-caymiska; iyo
   j) kusoo celinta Qard-xasanka Sanduuqa Saamileyda.

Qodobka 83aad
Keydka Sanduuqa Cayminta

1. Shirkadaha Caymiska waa in ay keyd ka sameeyaan Sanduuqa Magdhawga Caymiska marka ay soo jeediyaan Akjuweeriga shirkadda.
2. Keyd ka sameynta Sanduuqa Magdhawga Caymiska waa inuu ka koobnaadaa dhammaan ama mid ka mid ah keydadka soo socda ama isku darka labo ama ka badan kuwan ama keydka kale sida Akjuweeriga shirkaddu u baahan karo in la sameeyo:
   b) Keydka loogu talo-galo sheegashooyinka taagnaan kara ama aan weli la xalin;
   t) Keydka qaaraanka ee aan la kasban;
   j) Keyd la galay balse aan la sheegin;
   x) Keyd la galay balse aan sidii la rabay loo sheegin;
   kh) Keydka yaraanta ama nusqaanta;
   d) Keydadka ku talo-galka lama filaanka;
   r) Keydadka si loo daboolo deymaha mustaqbalka ee hoos yimaada adeegyada Caymiska Qoyska;
   s) Keydka Qard-xasanka; iyo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

sh) Keydka isku-jaangoynta dheeraadka ah.

Qodobka 84aad
Hantida Sanduuqa magdhawga Caymiska

1. Caymiyuhu waa inuu xaqiijiyaa in hantida Sanduuqa magdhawga Caymiska ay ku filan tahay inay daboosho deymaha isla markaana ay kaafin karto khataraha ganacsiga Caymiska, iyadoo la tixgelinayo arrimaha soo socda:
   b) kobcinta hantida;
   t) caddeynta hantida;
   j) suuq-geynta hantida;
   x) iskudhigga muddada iyo lacagta.

Qodobka 85aad
Sanduuqa Maal-gelinta ee Caymiska

1. Sanduuqa Maalgelinta Caymiska waa in loo abuuraa qeybta keydka ee Tabarucaadka ka-qeyb-qaatayaasha ee ku xiran Caymiska qoyska.
2. Caymiyuhu wuxuu u abuuri karaa hal sanduuq oo maalgelineed oo Caymiska ah ama dhawr maalgelineed oo Caymiska ah oo loogu talo-galay caymisyada kala duwan.
3. Hantida ku jirta sanduuqa Maalgelinta Caymiska waxaa lagu maalgalin karaa hay'ad maaliyadeed oo la aqoonsan yahay ama ah qaab-maaliyadeed sida uu Bankigu u ansixiyay mabaadi'da Shareecada ee uu doorto hawl-wadeenka Caymiska iyadoo la raacayo ansixinta guddiga shareecada.
4. Qeyb ka mid ah faa'iidada hantida maalgelinta ama khidmad ama isku darka labadaba, iyadoo ku xiran qaabka maalgashigu yahay, waa in la siiyaa Shirkadda Caymiska, kaas oo ay go'aamin doonaan Akjuweeriga shirkadda isla markaana ay ansixiyaan Guddiga Shareecada.

CUTUBKA SAGAALAAD
QEYBINTA DHEERAADKA KHAASKA AH

Qodobka 86aad
Shuruucda Maareynta Dakhliga Dheeraadka Khaaska ah

1. Shirkadda Caymisku waa in ay ilaalisaa Shuruucda uu Bankigu u ansixiyay si uu u maareeyo lacagta dheeraadka ah ee Sanduuqa Magdhawga Caymiska oo ay la socdaan talooyinka Akjuweeriga

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

shirkadda iyo talada Guddiga Shareecada.

2. Haddii aan lagu diidin qoraal shan iyo toban maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta soo gudbinta, waxa loo qaadanayaa in la ansixiyo oo uu sii jiro.
3. Bankigu waxa uu diidi karaa shuruud kasta oo ka mid ah Shuruucda maaraynta dheeraadka ah; sidaa darteed, diidmadaa waa in ay u aqbashaa Shirkadda Caymisku sida uu Bankiga u dhigay.

Qodobka 87aad
Xeerarka Qeybinta Dheeraadka

1. Caymiyuhu waa inuu dhawraa tilaabooyinka soo socda marka la qeybinayo lacagta dheeraadka ah:
   b) qeybinta dheeriga ah waxaa ku talinaya Akjuweeriga shirkadda, waxaana oggolaanaya Golaha Maamulka, waxaana ansixinaya Guddiga Shareecada;
   t) qeybinta dheeriga ah waa in lagu saleeyaa Shuruucda Sanduuqa Magdhawga Caymiska iyo heshiiska Caymiska;
   j) qeybinta dheeraadka ah waa in lagu saleeyaa wadarta qiimaynta deymaha sida uu caddeeyey Akjuweeriga shirkadda iyo warbixin dhamaystiran oo la hubiyay;
   x) Sanduuqa Magdhawga Caymiska waa in aanu hoos u dhicin ka dib marka la qeybiyo dheeraadka;
   kh) lacagta dheeriga ah waa in loo qeybiyaa si cadaalad ah;
   d) dhammaan ka qeyb-galayaasha horay loo siiyey Magdhaw Caymis ma helayaan wax dheeraadka dakhliga ah muddadaas.

2. Bankigu wuxuu xad u samayn karaa, xeer-nidaamiye ahaan, lacagta dheeraadka ah ee loo qeybin karo hawl-wadeennada caymiska/takafulka.

Qodobka 88aad
Ra'yiga Akjuweeriga

1. Akjuweeriga shirkadda kuma talinayo qeybinta dheeraadka ah haddii, aragtidiisa xirfadeed uu u arko in dakhliga dheeraadka ahi ku sii jiro Sanduuqa Magdhawga Caymiska si uu u daboolo deymaha mustaqbalka.
2. Caymiyuhu waa inuu ku war-geliyaa Bankiga talooyinka Akjuweeriga.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Shirkadda ee ku saabsan lacagta dheeraadka ah 15 (shan iyo tobon) maalmood gudahood.

3. Bankigu wuxuu diidi karaa ama aqbali karaa soo-jeedinta Akjuweeriga Shirkadda ee ku saabsan talo-soo-jeedintiisa dakhliga dheeraadka ah.

CUTUBKA TOBNAAD
QARD-XASAN (DEEN WANAAGSAN)

Qodobka 89aad
Adeegga Qard-xasan (Deen Wanaagsan)

1. Shirkadda Caymiska waa inay dejisaa nidaamka Qard-xasan si ay u daboosho khasaaraha ku dhaca Sanduuqa Magdhawga Caymiska.
2. Hoos u dhaca kharashaadka sanduuqa waxaa lagu kabayaa Qard-xasan, ka yimi Sanduuqa Saamileyda ama Sanduuqa Magdhawga Caymiska.
3. Shirkadda Caymiska waa inay dejisaa habraacyo lagu daboolayo khasaaraha ku dhaca Sanduuqa Magdhawga Caymiska iyadoo loo marayo Qard-xasan, waana in hab- raacyadu nidaamiyaan arrimaha soo socda:
   b) xaaladaha sababaya Qard-xasan;
   t) qeybinta dheeriga ka-qeyb-galayaasha ayadoo ay taagan tahay deynta Qard-xasanka;
   j) muddada ay tahay in Qard-xasanka la bixiyo;
   x) duruufaha keenaya inaan Qard-xasanka la bixin; iyo
   kh) wax kasta oo hoos u dhac ah iyo saamaynta ay Qard-xasanka ku leedahay ka- qeyb-galayaasha cusub ee imaan kara.

Qodobka 90aad
Xaaladaha Qard-xasan

1. Caymiyuhu kama saari karo adeegga Qard-xasan marka laga reebo in Sanduuqa Magdhawga Caymisku uu buuxiyo shuruudaha ku filnaanshaha adeegga Qard- xasan.
2. Haddii Shirkadda Caymisku ay joojiso hawlaheeda shaqo, sabab kastaba ha lahaatee, Qard-xasan kasta oo la siiyey Sanduuqa Magdhawga Caymiska waxaa loola dhaqmayaa sidii deeq la tabarucay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 91aad
Dib-u-bixinta Qard-xasan

1. Wixii dheeri ah ee la ogaado waa in marka hore loo isticmaalo dib-u-bixinta Qard- xasan ka hor inta aan loo qeybin ka-qeyb-galayaasha.
2. Hawlwadeenka caymiska/takafulka waxaa looga baahan yahay inuu yeesho siyaasad ku saabsan sida loo soo celinayo Qard-xasan iyo in lagu daro habka lagu baaro xaaladaha ciladaha Qard-xasan.
3. Hawl-wadeenka caymiska/takafulka waa inuu ku war-geliyaa Bankiga muddo 7 (toddobo) maalmood gudahood ah haddii ay jirto khasaare ku yimaadda sanduuqa Magdhawga ka-qeyb-galayaasha, waana in Bankigu qiimeeyaa wax kasta oo keeni kara cilad.
4. Qard-xasan waa la laalayaa haddii Sanduuqa Magdhawga Caymiska/Takafulka uu awoodi waayo inuu ku bixiyo deynta muddo saddex sano gudahood ah khasaare joogto ah awgeed.
5. Cilad kasta oo ku saabsan dib-u-bixinta Qard-xasan waxaa lagu qeexayaa xeer- nidaamiye.

CUTUBKA KOW IYO TOBNAAD
ADEEGYADA CAYMISKA

Qodobka 92aad
Adeeg Caymis oo Cusub

1. Shirkadaha Caymiska waa inay ka helaan oggolaansho qoraal ah Bankiga ka hor inta aysan soo saarin adeeg caymis oo cusub.
2. Shirkadda Caymisku waa inay xaqiijisaa in shuruudaha soo socda la buuxiyay ka hor inta aysan bixin adeegga caymis ee cusub;
   b) in adeegga cusubi uu ku yimid rabitaanka ganacsiga Caymiska sida uu Bankigu ansixiyay.
   t) in Shirkadda Caymisku si waafi ah u maamuli karto oo u xakamayn karto khataraha adeegga caymiska cusub, oo ay ku jiraan awoodda maaliyadeed ee lagu maareyn karo adeegyadii caymis ee hore iyo kuwa cusub.

3. Shirkad kasta oo buuxisa shuruudaha halkan ku xusan waa inay u soo gudbisaa Bankiga adeegga Caymiska cusub, qaab-dhismeedka shareecada, daraasadka laga sameyey ee maaliyadeed, suuqeeda,

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

shareecada iyo suurto-galnimada sharci, caddeynta Akjuweeriga in adeeggu yahay farsamo ahaan mid wanaagsan, ansixinta Guddiga Shareecada iyo Golaha Maamulka Shirkadda Caymiska, iyo macluumaadka kale ee khuseeya dib-u-eegista iyo ansixinta, waana in hawl- wadeenka caymisku/takafulku uu:

b) hayaa diiwaannada heshiisyada xiriirka ka dhexeeya ka-qeyb-galayaasha iyo hawl-wadeennada caymiska/takafulka iyo macluumaadka kale ee khuseeya qaabka hawlgalka.
t) usoo gudbiyo Bankiga nidaamka hawl-galka wakhtiga la fulinayo ama ka hor inta aan la qaadan hab cusub oo fulineed.
j) muujiyo qaabka nooca adeegga heshiiska caymiska, shahaadada heshiiska caymiska ee ka-qeyb-qaataha iyo xisaab-xirka sanadlaha ah.

4. Bankigu waa inuu ansixiyo nidaamyada iyo habraacyada adeegga caymiska.
5. Heshiisyada u dhexeeya Shirkadaha Caymiska ama laamihiisa iyo Wakiillada dullaaliinta ee ku saabsan adeeg cusub, waxay noqonayaan kuwo aan waxba ka jirin iyo kuwa xadgudub ah laguna mutaysanayo ganaax ku jira sharcigan iyo sharciyada kale ee lagu dabaqi karo, haddii aan oggolaanshiyo laga haysan Bankiga.

Qodobka 93aad
Mas'uuliyadda Shirkadda Caymiska ee Adeegyada Cusub

Guddiga Maamulka iyo sarkaalka sare ee hawl-wadeenka Caymiska ayaa mas'uul ka ah hubinta in si wanaagsan loo maareeyo khataraha la filayo ee adeegga Caymiska iyo in baahiyaha iyo xuquuqda ka-qeyb-galayaasha si habboon loo maamulo.

Qodobka 94aad
Maareynta Khatarta Adeegyada Caymiska

1. Shirkadaha Caymiska waa inay lahaadaan siyaasado iyo hab-raacyo ku habboon maareynta khataraha la xiriira adeegyada Caymiska ay bixiso iyo inay u caddeeyaan mas'uuliyadaha ka saaran ka-qeyb-galeyaasha.
2. Shirkadaha Caymiska waa inay hubiyaan in siyaasadaha iyo hab-raacyadu ay ku habboon yihiin xeyn-daabka khataraha la xiriira adeegyada Caymiska ee uu bixiyo Caymiyuhu oo loogu takey galay inay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

aqoonsadaan oo ay xakameeyaan khataraha adeegga Caymiska ee dhammaan isku xiran oo ay ku jiraan heerarka adeegga Caymiska ee horumarinta, oggolaanshaha, qiimaha adeega, suuq-geynta, iibinta, qeybinta, maareynta faylalka, xisaabaadka, iyo adeegga iyo daryeelka.

3. Siyaasadaha iyo hab-raacyada lagu maareynayo khataraha adeegga Caymiska ee adeegyada cusub ee Caymiska iyo dib-u-qiimeynta ama dhaqan-gelinta isbedelada iyo shuruudaha adeegyada Caymiska ee jira waa in si rasmi ah loo dhaqan-geliyo ka dib marka ay ansixiyaan Golaha Maamulka Caymiska iyo Bankiga.
4. Shirkadaha Caymiska waa inay xaqiijiyaan in maaraynta khataraha adeegga Caymiska ay si wanaagsan iskugu xiraan qaab-dhismeedka maamulka guud ee Caymiska iyo nidaamka maaraynta khatarta.
5. Dhammaan siyaasadaha iyo hab-raacyada maareynta khatarta waa inuu u gudbiyaa Shirkadda Caymiska waqtiga ugu habboon dhammaan qeybaha iyo heerarka ay khusayso ee ka tirsan Shirkadda Caymiska isla markaana markasta dib loo eego shaqada maaraynta khatarta ee Shirkadda Caymiska.

Qodobka 95aad
Amniga iyo Hufnaanta Nidaamyada

1. Caymiyuhu waa inuu lahaadaa nidaamtiknoolajiyadeed oo Takaaful oo wanaagsan
2. Shirkadaha Caymisku waa inay xaqiijiyaan ku-filnaanta iyo amniga nidaamyada teknoolojiyadda iyo kaabayaasha si ay u taageeraan adeegyadadooda iyagoo samaynaya qiimeyn sax ah oo joogto ah oo ku saabsan khatarta la xiriirta tignoolajiyada.
3. Shirkadaha Caymiska waa inay lahaadaan siyaasad ku aaddan bed-qabka iyo ku- filnaanta nidaamyada.

Qodobka 96aad
Hab-raaca Kor-joogteynta

Shirkadaha Caymiska waa in ay xaqiijiyaan in ay leeyihiin siyaasado iyo hab-raacyo ku filan la-socodka iyo xakameynta khatarta adeegyada Caymiska.

CUTUBKA LABO IYO TOBNAAD
HESHIISYADA CAYMISKA

Qodobka 97aad
Heshiisyada Caymiska

1. Heshiiska Caymiska waa in loo diyaariyaa oo loo saxiixaa laba nuqul, hal nuqul, oo ay weheliso lifaaqyadiisa iyo dokumentiyada taageeraya, waa inuu hayaa hawl- wadeenka Caymiska iyadoo laga dhigayo nuqul la geliyey diiwaan iyo mid ku jira Aladaha wax lagu keydiyo, nuqulka kale waa in lagu wareejiyo ka qeybqaataha.
2. Shirkadaha Caymiska, wakiillada caymiska iyo wakiillada dillaaliinta waxay eegi karaan mawduuca heshiiska Caymiska ka hor intaanay gelinheshiiska Caymiska.
3. Shirkadda Caymiska, wakiillada caymiska, wakiillada dillaaliinta iyo ka-qeyb- galayaashu waa inay helaan oggolaanshaha dhinaca kale si qoraal ahaan ah oo ay ku jiraan shuruudaha iyo waajibaadka u horseedaya kordhinta ama dhimista mas'uuliyadda dhinac kasta.

Qodobka 98aad
Qaadashada Heshiiska Caymiska

Dhammaan faa'iidooyinka siiyaa adeegga caymiska/takafulka waa in la ka- faa'iideystayaasha la aqoonsaday.

Qodobka 99aad
Cusbooneysiinta iyo Kordhinta Heshiiska Caymiska

1. Ka-qeyb-qaataha waa inuu codsi qoraal ah oo ku saabsan cusboonaysiinta ama kordhinta Heshiiska Caymiska u soo gudbiyaa Shirkadda Caymiska.
2. Caymiyuhu waa inuu qiimeeyaa cusboonaysiinta ama kordhinta Heshiiska Caymiska, isagoo tixgelinaya khatarta imaan karta, wuxuuna wax ka beddeli karaa qiimaha si waafaqsan heshiiska.
3. Caymiyuhu kuma xiri karo bixinta faa'iidada ama qeyb ka mid ah cusboonaysiinta Heshiiska Caymiska.

Qodobka 100aad
Nuxurka Heshiiska Caymiska

1. Heshiiska Caymiska waa inuu ku jiraa dhammaan shuruudaha ay ku heshiiyeen dhinacyada.
2. Dhinacyada iyo ka-faa'iideystayaasha kale looma oggola in la beddelaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

waxa ku jira Heshiiska Caymiska iyagoo aan oggolaansho hore ka haysan dhinaca kale.

3. Heshiiska Caymiska waa inuu lahaadaa waxa soo socda:
   b) magaca buuxa iyo ciwaanka qeybaha;
   t) magaca iyo lambarka diiwaanka Heshiiska Caymiska;
   j) qaaraanka iyo habka lacag-bixinta;
   x) qadarka faa'iidada ee Caymiska iyo habka Magdhawga khasaaraha;
   kh) waxa la cayminayo iyo goobta;
   d) khatarta la xiriiri karta Caymiska;
   r) muddada Heshiiska Caymiska;
   s) cinwaanka iyo nambarka Bankiga lagala soo xiriirayo haddii ay jirto cabashooyinka;
   sh) ciwaanka iyo nambarka lagala xiriiri karo waaxda sheegashada ee hawl- wadeenka Caymiska;
   dh) xaaladaha iyo arrimaha dib-u-la-noqoshada Heshiiska Caymiska iyo xisaabinta lacag-celinta ka-qeyb-qaataha; iyo
   c) shuruudahaiyo arrimaha kale ee Caymiska ee ay ku heshiiyeen dhinacyadu.

4. Bankigu wuxuu dib-u-qaabeyn karaa waxa ku jira Heshiiska Caymiska ee adeeg kasta ama qeyb kasta oo gaar ah kana dhigi karaa mid ku waajib ah Shirkadaha Caymiska.

Qodobka 101aad
Caymiska Waajibka ah

1. Bankiga iyo Dawladdu waxay ka dhigi karaan Caymiska mid ku khasban qeyb ama caymin gaar ah marka loo eego qodobbada sharcigan.
2. Arrimaha la xiriirta noocyada Caymiska khasabka ah ee ku xusan faqradda (1) ee qodobkan waxaa lagu maamulayaa sharci keleoo caymis ah.

Qodobka 102aad
Qaaraanka ama tabarucaadda

1. Ka-qeyb-galeyaashu waxay mas'uul ka yihiin inay bixiyaan qaaraanka ama tabarucaada oo sal-dhig u ah habka loo go'aamiyay shuruudaha iyo waafaqsanaanta Caymiska.
2. Dhammaan Qaaraanka ama tabarucaada waa in si toos ah loogu shubaa Shirkadda Caymiska ama xisaabta Banki ee Shirkadda Caymisku

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

leedahay.

3. Mas'uuliyadda Shirkadda Caymiska ee ka-qeyb-galaha waxay bilaaban doontaa marka qaaraanka/tabarucaada la bixiyo haddii aan si kale ugu heshiin dhinacyadu.
4. Qaaraanka la siiyo Shirkadda Caymiska waxay ahaanaysaa mid hoos timaada shuruucda canshuuraha.
5. Haddii ay dhacdo wax-ka-badelka Shuruucda Caymiska ama khatarta la fili karo ee isbeddelka, qaaraanku waa la bedeli karaa iyadoo la raacayo heshiiska dhinaca kale.
6. Haddii dhinacyadu ku heshiin waayaan isbeddellada lagu sheegay faqradda (4) ee qodobkan, Shuruucda Caymiska waa lala noqonayaa.
7. Ku-tabaruca waa in loo qaddariyaa inay dhacday marka laga soo saaro khasnadda ka-qeyb-qaataha ee sanduuqa Magdhawga ah.

CUTUBKA SADEX IYO TOBNAAD
WAAJIBAADKA SHIRKADAHA CAYMISKA

Qodobka 103aad
Mabaadi'da Maal-gelinta

1. Shirkadda Caymisku waa in ay dhawrtaa mabaadi'da soo socota markay maal-gelinayso hantida:
   b) maal-gashigu waa inuu ahaadaa mid waafaqsan shareecada sida ay jideeyaan hab-raacyada Bankigu iyo guddiga shareecada.
   t) waa inay lahaataa waax aqoon iyo xirfad ku dhisan oo sameysa maal-gashiga
   j) waa in hantida si taxadir leh oo xirfadaysan loo maal-geliyaa ayadoo loo eegayo danta ka-qeyb-galayaasha iyo saamileyda taasoo ku dabooli karta nooca deymahooda.
   x) Shaqada maamulidda hantida Shirkadda iyo maamulka Caymiska waa inay xaqiijiyaan danta ka-qeyb-galayaasha iyo saamileyda haddii ay jiraan khilaaf danaysi ah.
   kh) waa inay maal-gashataa hantida ay si sahlan ku maareyn karto, oo ay si cad u xakamayn karto khatartooda oo ay awood u yeelan karto bixinta baahideeda lacageed.
   c) waa in inaysan maalgelin wax xaaraan ah oo aan sharci ahayn.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 104aad
Shaacin Guud

1. Shirkadaha Caymisku waa inay daabacaan faahfaahinta qaabkeeda hawl-gal, mabaadi'da shareecada ee salka ku haysa iyo shahaadada shareecada oo ay saxiixeen guddiga shareecada.
2. Shirkadaha Caymisku waa inay ku daabacaan mareegaha iyo qoraallada, faahfaahinta Guddigooda Shareecada oo ay helaan ka-qeyb-galayaashu.
3. Xogta la daabacay waa inay noqotaa mid sax ah, waafi ah, oo cusub, waana inay ahaataa luuqad cad oo la fahmi karo, oo ay ku jirto keliya erayo farsamo oo kooban.
4. Shirkadaha Caymiska waa inay xaqiijiyaan waafaqsanaanta macluumaadka lagu sheegay dukumentiyada kala duwan iyo waafaqsanaanta macluumaadka la siiyo ka-qeyb-galayaasha oo la mid ah macluumaadka loo gudbiyo Bankiga.
5. Shirkadaha Caymiska waa inay, 7 (toddobo) maalmood gudahood, ku war- geliyaan ka-qeyb-galayaasha oo ay helaan oggolaanshaha wax-ka-beddelka ama isbeddelka qaab-hawleedkeeda ama shuruudaha adeeg iyo saameynta isbeddelladaas.
6. Marka saameynta isbedeladdu ay tahay mid maaddi ah oo dhaqaale ahaan sare, sii- deyntaas waa in si ku filan loo tifaftiro si ka-qeyb-galayaashu u fahmaan.
7. Bankigu wuxuu qeexi karaa shuruudo warbixineed oo gaar ah Shirkadaha Caymiska ee khuseeya siidaynta iyo faahfaahintalala wadaagayo dadweynaha.

Qodobka 105aad
Hawlo Reebban

1. Sirkadaha Caymiska waxaa looga baahan yahay inay iska ilaaliyaan inay sameeyaan waxyaabaha soo socda:
   b) isticmaalka hababab ganacsi oo been abuur ah iyo kuwo sharci darro ah;
   t) sameynta lacag-dhaqis iyo maal-gelin argagixiso iyadoo la isticmaalayo ilaha dhaqaale ee ka soo baxa adeegyada Caymiska.
   j) soo-saarista ganacsi Caymis oo been abuur ah.
   x) bixin macluumaad been ah iyo ka-warbixinta xaaladaha maaliyadeed ee ku wajahan Bankiga, ka-qeyb-galeyaasha iyo dadweynaha.
   kh) gelidda heshiis ama wax-qabad caqabad ku abuuri kara

habsamida Caymiska ama isku keli-yeelidda adeegyada Caymiska.

Qodobka 106aad
Diidmo Khatar

Shirkadda Caymiska waa in inaysan diidin sheegashooyinka la xiriira khatarta ama khatarta lama filaanka ah ee sababta koowaad ee khasaaraha iyadoo aan lagu sameyn baaritaan sax ah.

Qodobka 107aad
Joojin Adeegyo Caymis

1. Shirkadaha Caymiska, wakiillada caymiska iyo wakiillada dillaaliinta ma joojin karaan shaqadooda iyagoo aan oggolaansho qoraal ah ka helin Bankiga.
2. Shirkadda Caymiska, wakiilka caymiska iyo wakiilka dillaaliintu waa in aanay diidin inay siiyaan adeegyada Caymiska qof kasta.

Qodobka 108aad
Ku-filanaansho Hanti Shirkad

1. Shirkadda Caymiska waa inay haysaa hanti ku filan oo uu ku fuliyo hawlaha ganacsi si uu u daboolo kharashaadka iyo waajibaadka loo baahan yahay ee ku xusan sharcigan.
2. Bankigu waa inuu ilaaliyaa oo ku dhaqmaa shuruudaha raasamaalka iyo hababka xisaabaadka ee Shirkadaha Caymiska iyadoo la raacayo heerarka caalamiga ah ee laga hir-geliyo dalka.
3. Shirkadaha Caymiska waa inay kordhiyaan raasamaalkooda oo ka sarreeya heerka khatarta kulmi karo ee ganacsiga caymiska la xiriirta, sida ku cad awaamiirta Bankiga.
4. Bankigu waa inuu ku qiimeeyaa hantida iyo amaahyada Shirkadda Caymiska iyadoo la raacayo qodobbo ka mid ah sharcigan oo ku xiran jadwalka kormeerka Bankiga.
5. Arrimaha khuseeya qiimeynta hantida iyo amaahyada Shirkadaha Caymiska waa in lagu nidaamiyaa habraac gaar ah.
6. Bankigu wuxuu qiimeyn karaa hantida iyo amaahyada Shirkadaha Caymiska ama wuxuu u dhiibi karaa adeegayaal maddax-bannaan isla markaana kharashaadka lagu dalacayo Shirkadaha Caymiska.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 109aad
Dib-u-caymis

1. Shirkadda Caymiska waxaa looga baahan yahay inuu dib-u-caymiska ka helo Shirkadaha dib-u-caymiska ee Soomaaliya ama dibadda sida ku cad oggolaanshaha Bankiga.
2. Shirkadda Caymisku waa inay u soo gudbisaa Bankiga shahaadada jiritaanka iyo xasilloonida maaliyadeed ee Shirkadda Dib-u-caymiska, oo ay hay'addeeda kormeer usoo gudbisay Bankiga.
3. Haddii dib-u-caymiska aysan ahayn mid joogta Dalka, Shirkadda Caymiska, oo haysata oggolaanshaha Guddigeeda Shareecada, waa inay usoo gudbisaa Bankiga sabab macquul oo qoraal ah si uu u helo ogolaansho gaar ah, wuxuu Bankiga oo oggolaansho ka haysta Guddiga Sare ee Shareecada bixin karaa oggolaansho gaar ah oo dib-u-ceymis ah.

Qodobka 110aad
Keydin Diiwaan-gelin

1. Shirkadaha Caymiska waa inay diiwaanka ku hayaan dokumentiyada Caymiska ugu yaraan shan sano.
2. Shirkadaha Caymiska waxaa looga baahan yahay inay xafidaan nuqullo ku keydsan alaadaha wax lagu keydiyo iyo dhammaystirnaanta dokumentiyada hantida, macaamilka.
3. Bankigu si uu u hubiyo, wuxuu baari karaa oo qiimeyn karaa dokumentiyada Caymiska ee ay hayaan Shirkadaha Caymiska iyo Hawl-wadeenada caymis.

Qodobka 111aad
Khidmad Kormeer

Shirkadaha Caymiska waxay qaadayaan kharashka hanti-dhawraha dibadda ama khabiirka Bankigu u diray si uu u baaro arimaha la xiriira dhaqaalaha ama dukumintiga kale ee Shirkadaha Caymiska.

Qodobka 112aad
Celinta Shahaadada Heshiiska

1. Shirkadda Caymiska waa inay ku qeexdaa heshiiska Caymiska sababaha iyo asaaska dib-u-celinta heshiiska Caymiska iyo xisaab soo celinta ka.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

qeyb-qaataha, kaasoo noqonaya mid ay fasaxeen guddiga shareecada.

2. Caymiyuhu waa inuu tixgaliyaa arrimaha soo socda marka la go'aaminayo qiimaha dhiibitaanka shahaadada:
    b) meesha ay khusayso, si waafaqsan mabaadi'da dhabta ah ee la aqbalay;
    t) si loo hubiyo in si cadaalad ah loola dhaqmo ka-qeyb-galayaasha; iyo
    j) in la raaco heerarka hab-dhaqanka suuqa.

3. Shirkadda Caymiska waa in ay xaqiijisaa in qaddarka la siinayo ka-qeyb-qaataha marka ay dib-u-celinayso shahaadada in laga saaro Sanduuqa Magdhawga Caymiska iyo Sanduuqa Maal-gelinta Caymiska ilaa inta ay khusayso.
4. Shirkadda Caymiska keliya ayaa dalbanaysa kharashka hawlaha dhiibista iyo xisaabinta oo lagu qeexay Heshiiska Caymiska kharashka habaynta iyo ka- shaqeynta codsiga dhiibista.

CUTUBKA AFAR IYO TOBNAAD
NUQSAANTA LACAGTA IYO HABEYNTA KHASAARAHA

Qodobka 113aad
Sheega-shooyin

1. Xuquuqlaha waa inuu u soo gudbiyaa Shirkadda Caymiska sheegashadiisa cayminta.
2. Shirkadaha Caymiska waa inay bixiyaan cayminta Xuquuqlaha iyadoo loo eegayo shuruudaha Heshiiska Caymiska iyo khasaaraha dhacay 30 (soddon) maalmood gudahood, laga bilaabo taariikhda sheegashada.
3. Caymiyuhu waa inuu ka bixiyaa khasaaraha Xuquuqlaha sanduuqa ay khuseeyso si ku salaysan go'aanka heshiiska iyo hab-raaca Sanduuqa Magdhawga Caymiska iyo Heshiiska Caymiska.
4. Caymiyuhu waa inuusan diidin sheegashada marka laga reebo ku salaysnaan caddayn dhab ah oo macquul ah waana inuu Xuquuqlaha u ogeysiiyaa qoraal ahaan sababaha diidmada sheegashada.
5. Caymiyuhu waa inuu ku war-geliyaa Bankiga cabashada Xuquuq-laha la diiday 7 (toddobo) maalmood oo shaqo gudahood.
6. Xuquuqlaha wuxuu xaq u leeyahay inuu u gudbiyo Bankiga cabasho ka dhan ah diidmada sheegashada wuxuuna xaq u leeyahay inuu ka gudbiyo dacwad.
7. Bankigu waa inuu u jawaabaa Xuquuqlaha 15 (shan iyo toban) maalmood oo shaqo gudahood marka uu helo cabashada.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 114aad
Sheegasho iyo Dokumentiyo Been ah

1. Ka-qeyb-galeyaashu waa in aysan si-ula-kac ah u bixin macluumaad been ah ama warbixinno si ay lacag ama dheefo u helaan sheega-shooyin been abuur ah oo ay diyaariyaan dokumenti been ah ooay ku doonayaan magdhaw.
2. Shirkadaha Caymiska waxaa looga baahan yahay inay dejiyaan habab wax-ku-ool ah si loo go'aamiyo loogana hortago wax-is-daba-marinnada, Bankiga wuxuu kormeerayaa hir-gelinta habkan.

Qodobka 115aad
Arimaha Waajibaadka ah ee hoos u dhaca Sanduuqa Magdhawga Caymiska

1. Shirkadaha Caymiska waa inay dib-u-habayn Qard-xasan ku sameeyaan marka hantida Sanduuqa Magdhawga Caymiska aysan ku filnayn inay buuxiso deymaha.
2. Shirkadaha Caymiska waa inay qaadaan dhammaan tallaabooyinka uu Bankigu farayo.

CUTUBKA SHAN IYO TOBNAAD
HANTI-DHAWRKA IYO SAXIIXAHA AKJUWEERIGA

Qodobka 116aad
Warbixin Hanti-dhawr

1. Hawl-wadeennada caymiska/takaafulka iyo shirkadaha haysta hawl-wadeennada takaaful waa inay diyaariyaan warbixin xisaabeedka sannadlaha ah ee hawlahooda si waafaqsan Heerarka Warbixinta Maaliyadeed ee Caalamiga ah (IFRS) iyo si waafaqsan Xisaabinta iyo Heerarka Ururka Hanti-dhawrka ee Machadyada Maaliyadeed ee Islaamka (AAOIFI) sida uu bankigu u qeexayo.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2. Marka lagu daro faqradda (1) ee shuruudaha qodobkan, Shirkadda Caymiska waa inay ku dartaa warbixinta xisaabinta hawlaha gaarka ah ee Caymiska sida ku cad sharcigan.

Qodobka 117aad
Doorka Saxiixaha Akjuweeriga

1. Hawlaha Akjuweeriga ee Shirkadda Caymiska waa inay ahaadaan sida soo socota:
   b) inuu helo dhammaan macluumaadka loo baahan yahay iyo macluumaadka saxiixaa kjuweeriyadii hore.
   t) hubinta heerka dhaqaale ee Shirkadda Caymiska.
   j) qiimeynta awoodda Shirkadda Caymiska si uu u guto waajibaadkiisa mustaqbalka.
   x) qiimeynta xaaladda ee Sanduuqa Magdhawga ee Caymiska iyo hanaanka Qard- xasan;
   kh) inuu talo ka bixiyo qiimaha badeecadaha shirkadda caymiska/takaafulka oo uu caddeeyo in qiimuhu ku filan yahay, bankiguna wuxuu ka soo saarayaa xeer- nidaamiye ku saabsan waxa ay ka koobnaanayso warbixinta xaaladda maaliyadeed;
   d) bixinta iyo oggolaanshaha talooyin la xiriira maalgashiga.
   r) inuu bixiyo talo iyo tusaale la xiriira hawl-wadeenada caymiska/takafulka
   s) siyaasadda maalgashiga.
   sh) inuu go'aamiyo oo u soo jeediyo guddiga shareecada takaful ee haraaga sanduuqa Magdhawga ah oo diyaar u ah in loo qeybiyo ka-qeyb-galayaasha.
   dh) iyo talooyin kale oo wax-ku-ool ah

2. Saxiixaha Akjuweeriga wuxuu masuul ka noqonayaa si xirfadaysan taladiisa iyo farsamo ahaanba adeegyada uu siiyo Shirkadda Caymiska, oo marka uu helo codsiga Shirkadda Caymiska, uu siiyo maamulka Shirkadda Caymiska macluumaadka iyo dukumentiyada soo socda:
   b) xog akjuweeri ah iyo warbixinno ku saabsan heerka maaliyadeed ee shirkadda caymiska/takafulka;
   t) warbixin 60 (lixdan) maalmood gudahooda laga bilaabo taariikhda uu dhacayo sanad-xisaabeedka shirkadda caymiska/takaafulka, taasoo ka tarjumaysa ku-filnaanta qodobbada farsamo ee hawl-wadeennada caymiska/takaafulka;
   j) warbixin 60 (lixdan) maalmood gudahooda laga billaabo taariikhda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

uu dhacayo adeegga;

x) sanad-maaliyadeedka oo ka tarjumaysa ku-filnaanta qiimaha adeegga caymiska/takafulka;

kh) gaar ahaan ku-filnaanta tabarucaadka sanduuqa magdhawga ka-qeyb- galayaasha;

d) falanqeynta helidda faa'idada maal-gashiga;

r) falanqeynta horumarinta faylalka ee hawl-wadeenka Takaful;

s) qiimaynta qiimaha;

sh) warbixin ka-tarjumeysa ku-filnaanta ama haddii kale la mid ah hantida deymaha; iyo

dh) horumarinta siyaasadda hoos ku qoran.

3. Caymiyuhu waa inuu hubiyo u-hoggaansanaanta dhammaan waajibaadka iyo warbixinnada akjuweeriga ee loo baahan yahay, haddii kale, Bankigu waa inuu magacaabaa Shirkad fulisa hawlaha akjuweeriga isla markaana shirkadda Caymisku bixiso kharashka si uu u guto waajibaadyadiisa.
4. Hawl-qabadka akjuweeriga ee Shirkadda Caymiska waa in, iyadoo ay jiraan khataro dhici kara si degdeg ah ama dhici kara mustaqbalka soo food leh Shirkadda Caymiska, waa in uu u soo gudbiyaa warbixin ku salaysan arintaas, balse aan ka dambayn 7 (toddobo) maalmood, isla markaana si toos ah ugu gudbiyo maamulka Shirkadda Caymiska, maamulkuna waa inay baaraan warbixinta, soona jeediyaan in si deg deg loo xaliyo, loona gudbiyaa Bankiga dhammaan macluumaadka la xiriira 15 (shan iyo toban) maalmood gudahooda marka la helo warbixinta.
5. Hawl-qabadka akjuweeriga ee Shirkadda Caymiska waa inay bixisaa warbixinta xaaladda maaliyadeed ugu yaraan sannad kasta ama si gaar ah mar kasta oo uu Bankiga u baahdo.
6. Warbixinta xaaladda maaliyadeed ee lagu sheegay faqradda (5) ee qodobkan waa inay si dhab ah u qiimeysaa xaaladda maaliyadeed ee guud ee Shirkadda Caymiska, iyadoo la raacayo hab-raaca Caymiska ee uu soo saaro Bankiga.
7. Shirkadda Caymisku waa inay lahaataa siyaasad loo dhan yahay oo lagu maareeyo khatarta ganacsiga si loo maareeyo khatarteeda iyo khataraha maal- gelinta Caymiska iyo in la caddeeyo doorka Akjuweeriga shirkadda, shaqada maareynta khatarta, Sarkaalka u-hoggaansanaanta Shareecada iyo kuwa kale ee arrintan la xiriira.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

CUTUBKA LIX IYO TOBNAAD
SHURUUDAHA FULINTA EE GANACSIGA CAYMISKA/TAKAFULKA

Qodobka 118aad
Xaddidaad Ra'sumaal

1. Bankiga waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye qeexaya xaddiga ugu yar ee uu noqonayo Ra'sumaalka Shirkadaha Caymiska ee ka ganacsada noocyada kala duwan ee caymiska.
2. Shirkadda Caymisku waa inay wada haysaa dhammaan saamiyada inta aanan la diiwaan-gelinta.

Qodobka 119aad
Xaddidaad Isku-filnaasho Maaliyadeed

1. Bankiga waa inuu xeer-nidaamiye ku dajiyaa xaddiga isku-filnaashaha maaliyadda, Bankiga ayaana jaangoynaya habka kala duwan ee loogu dajinayo noocyada kala duwan ee caymiska.
2. Shirkada Caymisku waa inay hubisaa in aysan ka hoos marin xaddiga isku- filnaashaha maaliyadda ee uu xeer-nidaamiyuhu qeexay.

Qodobka 120aad
Tilmaamo Maal-gelin

1. Bankiga oo raacayo xeer-nidaamiye waa inuu,
   b) sameeyo hab-raacyo kala duwan oo loogu talo-galay maalgashiga nooc kasta oo ka mid ah adeegga caymiska/takafulka iyo qeybta hawlaha caymiska/ takafulka;
   t) qeexo dariiqooyinka maal-gashiga ee waafaqsan shareecada Islaamka iyo kuwa aan waafaqsanayn.
   j) caddeeyo doorka guddiga shareecada ee ansixinta siyaasadaha maal-gashiga.
   x) dejiyo ugu yaraan iyo ugu badnaan soo-bandhigidda maalgashiga qeyb kasta oo ka mid ah adeegyada maal-gashiga ee wadarta hantida shirkadda caymiska/takafulka;
   kh) hubiyo in shirkadda caymiska/takaafulka uu haysto maamul iyo dhaqaale ku filan oo uu ku maareeyo maal-gashigiisa; iyo
   c) bixiyo tilmaamo kasta oo kale oo la xiriira hawlaha maal-gashiga.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 121aad
Siyaasado la Xiriira Sanduuq Takaful

1. Caymiyuhu waa inuu, sanduuq kasta, u dejiyaa Siyaasado Sanduuq oo qeexaya:
   b) khataraha in la daboolo, gaar ahaan iyadoo la tixraacayo nooca cayminta;
   t) dhacdooyinka lacagta laga bixinayo sanduuqa ka-qeybqaataha iyo habka lagu go'aaminayo qadarka la bixinayo;
   j) kharashyada lagu dallaci karo sanduuqa;
   x) habka iyo sida lagu go'aamiyo faa'iidada ama nusqaanta sanduuqa;
   kh) habka loo bixinayo hantida dheeriga ah ee sanduuqa; iyo
   d) habka loo xalinayo wax kasta oo dhiman.

Qodobka 122aad
Qodobbada Xalinta

1. Caymiyuhu waa inuu hubiyaa:
   b) in la xaqiijiyo isku-filnaansho lagu sameeyay Sanduuqa Khatarta Caymiska si loo hubiyo in sheegashada ka-qeyb-galayaasha la fulin karo.
   t) in shirkaddu haysato dhaqaale ku filan oo ay kudabooli karto kharashaadkeeda iyo waajibaadkeeda oo ay ka mid tahay in ay Qard-xasan siiso Sanduuqa Khatarta Caymiska haddii ay ku timaado nusqaan Sanduuqa Khatarta Caymiska.

2. Shirkadda Caymiska waa inay caddeysaa raasu-maalkeeda ay uheli karto Qard- xasan Sanduuqa Khatarta Caymiska marka lagu daro xalkaas Shuruudaha ku talo- galka Raasa-maal.

Qodobka 123aad
Qiyaasta Xalinta

Bankigu waa inuu dejiyaa cabbirrada iyo beegsiga bartilmaameedka xalinta shuruudaha is-bixinta Shirkadda Caymiska

CUTUBKA TODOBO IYO TOBNAAD
DHAQAN-GELINTA, TALLAABOOYINKA SIXIDDA IYO TALLAABADA SOO-AFJARIDDA

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 124aad
Magacaabis Khabiir

1. Markay u muuqato Bankiga inay jiraan sababo lagu fulinayo ama lagu sixi karo takaaful, waxay ogeysiis qoraal ah kaga dalban kartaa shirkadda caymiska/takaafulka inay u magacawdo khabiir si uu ugala taliyo shirkadda hawlaheeda oo dhan iyo diyaarinta warbixinta Bankiga.
2. Caymiyuhu wuxuu u fududaynayaa khabiirka la magacaabayo kharash kasta oo uu ku hawl-gelayo.

Qodobka 125aad
Baarayaal Madax-bannaan

1. Bankigu wuxuu u magacaabi karaa hal qof ama in ka badan oo karti u leh baaritaannada madaxa-bannaan si ay u baaraan Shirkadda Caymiska iyagoo metelaya Bankiga, si ay uga talo-bixiyaan dhamman xaaladaha Shirkadda Caymiska.
2. Baaritaan sameeyaha madaxa-bannaan waa inuu u soo gudbiyaa warbixin la xiriirta weydiimaha uu ka qabo hawl-wadeenka shirkadda caymiska.
3. Kharash kasta iyo kharashaadka kasta oo la xiriira baaritaanka madaxbannaan waxa bixinaya hawl-wadeenka shirkadda caymiska.

Qodobka 126aad
Maamul iyo Awoodo Faro-gelin

1. Bankigu wuxuu u magacaabi karaa qof maamula hawlaha shirkadda caymiska haddii ay dhacdo sababo macquul ah oo ay maamulayaasha shirkaddu muujiyaan heer aan ku filnayn waxqabadkooda.
2. Bankigu wuxuu soo saarayaa xeer-nidaamiye si uu u qeexo sababaha macquulka ah ee faqradda (1) ee qodobkan.
3. Maamulaha uu Bankiga u magacaabayo si waafaqsan qodobkan, wuxuu awood u leeyahay, kuna maamuli karaa shaqada iyo arrimaha qofka loo magacaabay.
4. Maamuluhu wuxuu mas'uul ka yahay qaadista tallaabadaas iyo sameynta wax kasta oo lagama maarmaanka u ah ilaalinta iyo dhawridda adeegyada ama hantida shirkadda loo magacaabay iyo danaha ka-qeyb-galayaasha, macaamiisha, deyn- bixiyeyaasha ama dadweynaha.
5. Maamuluhu waa inuu Bankiga u soo gudbiyaa warbixinaha uu u baahan

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

yahay, wixii kharash ee la xiriira maamulka waxa bixinaya shirkadda caymiska.

Qodobka 127aad
Hab-dhaqanka Ganacsiga Shati Kala-noqoshada kadib

1. Marka lagala noqdo rukhsadda hawl-wadeennada takaaful, sida uu dhigayo sharciga, shirkadda caymiska marka ay hesho ogaysiiska Shati-kala- noqoshada kadib, ma sameyn karto;
   b) gelidda qandaraas cusub oo caymis ah;
   t) dib-u-cusboonaysiin ama beddelaad qandaraas takaful ah oo la galay ka hor taariikhda la bilaabay;
   j) inuu codsado ama kala xaajoodo ganacsiga caymiska oo ay ku jirto dib-u- cusboonaysiinta iyo sii-wadidda ganacsigaas shirkad shisheeye oo caymis ah; ama
   x) dhex-dhexaadinta macaamiil gudaha Soomaaliya iyo shirkad ajnebi ah oo caymis ah si uu u soo fuliyo adeegyada caymiska.

2. Caymiyuhu waa inuu ku dhaqaaqaa hadba sida ay lagama maarmaan u tahay ama uu Bankigu uga baahan yahay si uu u hubiyo in loo sameeyey ama loo samayn doono wax maangal ah oo lagu leeyahay iyo in la sameeyo qabanqaabo ku filan ama ay jiri doonto bixinta qaaraan iyo kharash macquul ah.

Qodobka 128aad
Gaba-gabeyn iyo Soo-afmeerid

1. Caymiyuhu ma go'aamin karo inuu si iskiis ah shaqada uga baxo isagoo aan ka haysan oggolaansho Bankiga.
2. Caymiyuhu kama dalban karo Bankiga ka-bixidda shaqada isagoon la kulmin Bankiga.
3. Markuu bankigu oggolaado qaadashada go'aanka musalafnimada ikhtiyaarka ah, qaraarka waa in lagu daabacaa faafinta rasmiga ah.
4. Haddii shirkadda caymisku kacdo musalafnimo awgeed, iyadoon loo eegayn hannaanka isbixin la'aanta iyo ilaalinta xuquuqda deyn-bixiyayaasha, hantida shirkadda ee la caddeynayo ama lagu iibiyo naado (auction) waa in marka hore la gutaa waajibaadka shirkadda ka saaran ka-qeyb-galayaasha caymiska.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

5. Bankigu wuxuu billaabi karaa ama ku lug yeelan karaa caddeynta ama naado- gelinta shirkada caymiska ama laanta caymiska shisheeye ee ka howl-gasha Soomaaliya.

Qodobka 129aad
Iibin-naado Khasab ah

1. Bankigu wuxuu ku amri karaa shirkadda caymiska in ay si khasab ah loogu iibiyo naado, mid ka mid ah sababahan soo socda awgood.
   b) in caymiyuhu ku xad-gudbo sharcigan ama xeer-nidaamiyaha si daran;
   t) in shirkadda caymisku aysan awoodin ama ay u badan tahay in ay awoodi waydo in ay bixiso deymaha;
   j) in shirkadda caymisku ku guul-darraysato ama ay u badan tahay inay ku guul-darraysan doonto buuxinta shuruudaha raasa-maal ee sharcigan;
   x) in baaraha madaxa-bannaan uu caddeeyo in naado-gelintu ay lagama maarmaan u tahay danta guud;
   kh) in shirkadda caymisku aysan is-bixin karin sidoo kalana laga rajo qabin in ay soo kabato;
   d) in shirkadda caymiska, milkiyadeeda shirkadda leh ay gasho xaalad musalafnimo;
   r) in shirkadda caymiska shatiga lagala noqdo; ama
   s) in shirkadda caymisku fududeeysay lacag-dhaqid ama maal-gelin argagixiso.

2. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-nidaamiye lagu maamulayo habka naadada khasabka ah, waxaana uu bixinayaa dhammaan arrimaha khuseeya hab-socodka howlahaas.
3. Haddii rabitaanka naadada uu la yimaado qof kale sida qof deyn ku leh shirkada caymiska, Bankigu waxa uu eegayaa codsiga, isla markaana kala doodayaa arrimahaas qofka raadinaya naadada.
4. Bankigu waa inuu 2 (labo) maalmood gudahooda oo ka bilaabanta maalinta uu Shirkadda Caymiska ee sida khasabka loogu iibinayo naadada, ku soo daabaco faafinta rasmiga ah iyo ugu yaraan 2 (labo) wargeys oo maxali ah iyo mareegaha Internetka, ogeysiis ku saabsan meeleynta shirkadda musalaftay ee sida khasabka ah loo iibinayo naadada iyo balan-qabashada fulinteeda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 130aad
Qofka Naadada Mas'uulka ka ah

1. Qofka naadada mas'uulka ka ah waa in uu awood u leeyahay inuu-
   b) inuu billaabo nidaam sharci ah isagoo ka wakiil ah shirkadda caymiska ah oo dacwad naado wajaheysa ama ka difaaco dacwad kasta oo sharci ah;
   t) inuu maamulo arrimaha Shirkadda caymiska;
   j) helitaanka adeegyada akjuweeriyada, qareennada, nootaayayaasha, xisaabiyeyaasha, qiimeeyayaasha iyo la-taliyayaasha kale ee xirfadlayaasha ah;
   x) inay sameeyaan dhexdhexaadin ama habayn u dhexaysa shirkadda caymiska iyo dadka sheeganaya inay yihiin kuwa daynta leh ama shakhsiyaad sheeganaya inay leeyihiin sheegashooyin hadda taagan ama mustaqbalka;
   kh) ururiyo oo soo ceshado dhammaan hantida iyo sheegashooyinka kale ee Shirkadda Caymiska;
   d) ku iibiyo naado dadweyne hantida ma-guurtada ee Shirkadda Caymiska ama nidaam wada oggol ah oo ku saabsan, qeyb ama dhowr qeybood;
   r) iibiyo dhammaan ama qeyb ka mid ah hantida maaliyadeed ee shirkadda si ay ugu celiso dadka deynta leh;
   s) caddeynta waxba kama jiraanka iyo diidmada fal kasta oo ay ku kacday Shirkadda Caymisku muddo sannad gudaheed ah laga billaabo taariikhda uu Bankiga kasoo baxay go'aanka uu ku magacaabay hawl-wadeenka naadada mas'uulka ka ah, oo ayna ogaadaan in falalkaasi ay halis ku yihiin danaha Shirkadda Caymiska, ka-qeyb-galayaasheeda ama dadka deynta leh, sida ay xaaladdu tahay;
   sh) saxiixo dhammaan falalka uu fulinayo isagoo ka wakiil ah Shirkadda Caymiska
   dh) ka-wakiil ahaado shirkadda caymiska ee wajeheysa naadada dhan kasta oo lagu fulinayo inay ku lugleeyihiin shirkad kale ama shirkad kale oo Shirkadda Caymiska la laheyd xiriir;
   c) soo-saarista, warqad ganacsi ama wax la mid ah oo ku dhex jira xaydaabka hawlaha naadada;
   g) abaabulidda dhaqaalaha lagama maarmaanka ah iyadoo la adeegsanayo dammaanad-qaadka Shirkadda Caymiska oo la xaraashayo;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

f) uu magacaabo qof kasta oo isaga wakiil ka ah;
q) caddeeyo mas'uuliyadda shaqsiga ah ee ka saaran saamile kasta, xubin ka mid ah guddiga maamulka iyo maareeyayaasha shirkadda caymiska ee wajaheysa naadada;
k) meesha ka saaro dheefaha la siiyo saamilayda;
l) heshiiska ama gorgortanka iyo ka-go'aan-gaaridda fal kasta oo ay dani ugu jirto ka-qeyb-galayaasha adeegyada shirkadda caymiska ee wajaheysa naadada;
m) u dirista codsi qoraal ah qof kasta oo ah ama ahaa sarkaal, maareeye, shaqaale ama hanti-dhawraha dibadda ee Shirkadda Caymiska ama qof kasta oo kale oo xafidaya lacagaha ama hantida kale ee caymiska ee uu ku socto naadadu si ay u:
    i. Caawiyaan qofka mas'uulka ka ah naadada inta lagu jiro nidaamka naadada;
    ii. la shaqeeyaan qofka mas'uulka ka ah naadada si ay ugu fududaato wax kasta oo khuseeya naadada;
    iii. usoo saara dokumenti kasta oo la xiriira hawlaha Shirkadda Caymiska.

2. Qofka mas'uulka ka ah naadada wuxuu samayn karaa baaris si loo ogaado sababaha keenay khasaare iyo inuu ka warbixiyo dadka ku lug leh khasaaraha, ku xad- gudubka xeerarka ama xeer-nidaamiyayaasha iyo siyaasadaha shirkadda caymiska ee naadadu ku soctoo.

Qodobka 131aad
Qorshaha Dammaanadda Ka-qeyb-galayaasha

1. Waa inuu abuuraa oo uu ilaaliyaa Bankigu si waafaqsan qodobkan, ka-qeyb- galayaashu waxa ay dammaanad-qaadayaan dhaqaale ku saabsan Caymiska guud iyo caymiska qoyska ee ay fulinayaan hawl-wadeennada takaaful ee Soomaaliya kaasoo waafaqsan siyaasadaha Takaaful ee Soomaaliya in magdhaw la siiyo dadka ku andacoonaya in ay qaan ku leeyihiin shirkadda musaliftay.
2. Waa in loo soo shubaa ka-qeyb-galeyaasha dhaqaalaha ilaalinta Bankiga dhammaan canshuuraha lagu soo rogo lagana qaado hawl-wadeennada takaaful si Bankiga u cayimo.
3. Bankigu waa inuu soo saaraa xeer-hoosaadyo qeexaya habka dammaanad-qaadka ka-qeyb-galayaashu u hawl-gelinayaan una maamulayaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 132aad
Kidmadda Maamulka

1. Bankiga Dhexe waxay soo rogaysaa khidmad ka-qaadis hawl-wadeenada takaaful si loo fududeeyo xeer-nidaamiyayaasha iyo kormeerka lagu xusay sharcigan.
2. Bankiga Dhexe waxay dejineysaa xeer-nidaamiyaha qaabka khidmaddan loo soo rogayo.

CUTUBKA SIDEED IYO TOBNAAD
GANAAXYADA

Qodobka 133aad
Caymis aan Shati Haysan

1. Ganaaxyada soo socda ayaa lagu soo rogayaa hawl-wadeennada caymiska ee bixiya ganacsiga caymiska iyadoo aan laga helin Bankiga shatiga loo baahan yahay ama ku lugyeesha hawlo ka-hor-imaanaya shuruudaha shatiga uu Bankigu bixiyo sida ku cad xeerkan.
    b) Shirkadda caymiska:USD 50,000 (konton kun) Doolarka Mareykanka ama lacag shillin soomaali u dhiganta;
    t) Hawl-wadeennada caymiska:USD 10,000 (toban kun) Doolarka Mareykanka ama lacag shillin Soomaali u dhiganta.

2. Haddii qofku ku celiyo hawlo aan shati lahayn mar labaad, ganaaxyada ku xusan qodobkan waxaa lagu dalacayaa laban-laab qiimaha kor ku xusan.

Qodobka 134aad
Dib-ugu-dhicida Cusboonaysiinta Shatiga

Haddii Shirkadda Caymiska ama hawl-wadeennada caymiska uu ku kaco dib-u-dhac cusboonaysiinta shatiga, waxay mutaysanaysaa ganaax USD 1000 ama lacag shilin Soomaali u dhiganta maalin kasta oo dib-u-dhac ah.

Qodobka 135aad
Ku-xad-gudub Shuruudo Shati

Marka la caddeeyo, inta lagu guda jiro habka qiimeynta, in codsiga shatiga lagu sheegay macluumaad been abuur ah oo aan run ahayn oo ka hor imaanaya sharcigan, codsaduhu wuxuu gelayaa dembi wuxuuna mutaysan doonaa, marka ay caddayso maxkamadda awoodda u leh, ganaax dhan lacag shillin soomaali u dhigantaUSD 20,000 doolarka mareykanka ama xarig 6 (lix) bilood ah, ama ganaax iyo xadhig wada socda.

Qodobka 136aad
Dembiga la Xiriira Hantida Ugu Yar iyo Xadka Isku Filnaanta

Shirkadda caymiska ee u-hoggaansami wayda raasa-maalka ugu yar iyo shuruudaha xalinta maaliyadeed,waxay galaysaa fal-dambiyeed, waxayna mutaysanaysaa ganaax aan ka badnayn lacag shillin Soomaali u dhiganta USD 30,000 (soddon kun) Doolarka Mareykan.

Qodobka 137aad
Bixinta Adeeg Caymis oo aan Fasax Laga Haysan Bankiga

Shirkad Cay mis ama Wakiil caymis ama Wakiil dillaal oo bixiya adeeg caymis oo uusan fasax uga haysan Bankiga wuxuu mutaysanayaa ganaax aan ka badnaynUSD 5,000 (shan kun) Doolarka Mareykan ama lacag shillin Soomaali oo u dhiganta.

Qodobka 138aad
U Hogaansan La'aanta Shareecada

1. Haddii ay dhacdo in Shirkadda Caymiska aysi bareer ah ugu xad-gudubto mabaadi'da Shareecada ama ay qaaddo tallaabooyin aan sax aheyn ee ah ku- dhaqan la'aanta Shareecada, waxay mutaysanaysaa ganaax dhan USD 20,000 (labaatan kun) Doolarka Mareykan ama lacag shillin Soomaali u dhiganta.
2. Haddii xad-gudubku sii socdo, Bankigu wuxuu xaq u leeyahay inuu ka joojiyo shatiga.

Qodobka 139aad
Ka-qeyb-gal Caymis Shisheeye

Haddii ay shirkaddu jebiso qodobka 42aad ee sharcigan, waxay mutaysanaysaa ganaax aan ka badneyd kharash-qabashada heshiiska Caymiska.

Qodobka 140aad
Dib-u-dhigis Macluumaad

1. Haddii Shirkadda Caymisku ama hawl-wadeenka Caymisku ay ku guul-dareystaan inay u hoggaansamaan shuruudaha warbixinta ee uu qeexay sharcigan, waxay mutaysanayaan ganaax aan ka yarayn USD 10,000 (toban kun) doolarka mareykanka ama lacag shillin Soomaali u dhiganta.
2. Haddii daahitaanku dhaafo 10(toban) maalmood oo maalmo shaqo ah, Shirkadda Caymiska ama Hawl-wadeenka Caymiska, hadba sida ay xaaladdu tahay, waxa lagu ganaaxayaa USD 500 (shan boqol) oo doolarka mareykanka ama lacag shillin soomaali u dhiganta maalintiiba.
3. Haddii Shirkadda Caymisku ama Hawl-wadeenka Caymisku uu u hoggaansami waayo faqradaha (1) iyo (2) ee qodobkan, Bankigu wuxuu laali karaa shatiga muddada uu u arko inay ku habboon tahay ka dib marka uu ogeysiis qoraal ah siiyo shirkadda shatiga haysata.

Qodobka 141aad
Hadalo Been Abuur ah

Haddii shirkaddu siiso Bankiga macluumaad been abuur ah oo aan sax ahayn oo la xiriira ganacsiga Caymiska, Shirkadda Caymiska, ama howlwadeennada caymiska, waxaa lagu ciqaabayaa ganaax dhanUSD 20,000 (labaatan kun) doolarka mareykanka ah ama lacag shillin Soomaali u dhiganta.

Qodobka 142aad
Ku-xad-gudub Shuruudo Dib-u-Caymis

Shirkaddii u hoggaansami wayda qabanqaabada dib-u-caymiska ee lagu sheegay sharcigan waxay gelaysaa fal-dembiyeed ay ku mutaysanayso USD 20,000 (labaatan kun) doolarka mareykanka ama lacag shillin Soomaali u dhiganta.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

77

Qodobka 143aad
Ku-noqoshada Xad-gudubyada

Shirkadda Caymiska ama Hawl-wadeenka Caymiska hadii ay ku celceliyaan jebinta shuruudaha sharcigan iyo xeer-nidaamiyeyaashiisa, Bankiga wuxuu ka joojin karaa shatiga isla markaana u diidi karaa inuu u cusboonaysiiyo.

Qodobka 144aad
Ku-xadgudub Shuruuco iyo Xeer-nidaamiyeyaal

Mar kasta oo shirkadda Caymiska ay u hoggaansami waydo qodobbada sharcigan, xeer- nidaamyada, habraacyada, awaamiirta, wareegtooyinka ama dukumentiyada kale ee muhiimka ah ee uu soo saaro Bankiga, waxaa la joojin karaa ama la burin karaa shatiga Caymiska, iyadoo la eegayo dabeecadda iyo culayska xadgudubka.

Qodobka 145aad
Shaacin Xog Qarsoon

Marka shaqaale rayid ah, xubin ka tirsan Guddiga Sare ee Shareecada, xubin ka tirsan Guddiga Shareecada ama shaqaale caymis ee shirkadda caymiska, uu bixiyo sir iyo macluumaad sir ah ama dukumentiyo la xiriira Shirkadaha Caymiska, Hawl-wadeenka Caymiska ama ganacsiga Caymiska guud waa in loo gudbiyo hay'adaha baarista iyo xeer- ilaalinta si dacwad ciqaabeed loogu soo oogo.

Qodobka 146aad
Bixin War Been Abuur Ah

Haddii ka-qeyb-qaataha ama xuquuqlaha uu sameeyo khiyaano isagoo soo gudbinaya macluumaad been ah si uu u helo magdhaw ama dhacdada uu khuseeyo Heshiiska Caymiska ay u dhacday ujeedadooda khaldan awgeed, ka-qeyb-qaataha iyo Xuquuqlaha keliya ma waayi doonaan xaqa lacag bixinta; arrinta waa in loo gudbiyaa hay'adaha sharciga iyo garsoorka si baaritaan dheeri ah loogu sameeyo oo loo dacweeyo.

Qodobka 147aad
Xad-gudubyada Shaqaalaha Dawladda

Haddii shaqaale dawladeed uu gacan ka geysto diyaarinta, ama uu oggolaado sheegashooyinka beenta ah iyo kuwa aan sal iyo raadka lahayn, dokumentiyada la xiriira sheegashadaas ama diiwaannada iyo warbixinnada maaliyadeed iyo hanti-dhawrka, ama warbixinnada la xiriira dhacdada isaga ama iyada waa laga joojinayaa xilka, waxaana loo gudbinayaa hay'adaha sharciga iyo garsoorka si loo sameeyo baaritaan la xiriirta eedeynta.

Qodobka 148aad
Warbixinno aan Sax ahayn

Haddii hanti-dhawraha, akjuweeriga, khasaare qiimeeyaha ama hawl-wadeennada kale ay u soo gudbiyaan warbixinno aan sax ahayn oo been abuur ah Bankiga, waxaa lagu ganaaxayaa lacag dhan USD 20,000 (labaatan kun) oo doolarka Maraykanka ah ama lacag shilin Soomaali u dhiganta, iyo soo-kabidda khasaarihii dhacay.

Qodobka 149aad
Ku Dhaqan-galka Shuruucda Kale

Xeerka Ciqaabta, Shuruucda Bankiyada, Shuruucda musalafnimada, Sharciga ka Hortagga Lacag-dhaqidda iyo Ladagaalanka Maal-gelinta Argagaxisada iyo kuwa kale ayaa ahaan doona kuwo lagu dabaqi karo dhammaan kiisaska jebinta sharcigan.

Qodobka 150aad
La-dagaalanka Lacag-dhaqidda iyo Ka-hortagga Maal-gelinta Argagaxisada

1. Shirkadda Caymiska, saraakiishiisa, shaqaalaheeda, wakiillada iyo bixiyeyaasha adeegga ee cid saddexaad ee dibadda laga soo diray waa inay had iyo jeer u hoggaansamaan qodobbada jira ee Ka-hortagga Lacag-dhaqidda iyo Ka-hortagga Maal-gelinta Argagaxisada (AML/CFT)
2. Shirkadda Caymiska waa inay:
   b) hirgeliso hababka aqoonsiga macmiilka si loo hubiyo aqoonsiga dhabta ah ee macmiilka iyo nooca ganacsigiisa;
   t) in la sameeyo habab ku habboon iyo tallaabooyinka kala duwan ee

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

gudaha ee la-socodka macaamilka iyo dhaqdhaqaaqyada maaliyadeed ee laga shakiyay;

in lagula xisaabtamo oo uu mas'uul ka yahay hoggaansanaanta wakiillada ee Shuruucda AML/CFT;

j) in ay horumariyaan barnaamijka u-hogaansanaanta AML/CFT ee ku habboon oo ay magacaabaan sarkaalka u-hogaansanaanta si loo hubiyo u- hogaansanaanta Shuruucda iyo Xeerarka AML/CFT;

x) in la siiyo tababarro joogto ah shaqaalaha iyo wakiillada si loo hubiyo in lagu war-geliyo isbeddelada cusub iyo lacagaha la dhaqay iyo farsamooyinka maal- gelinta argagixisada, hababka iyo isbeddelada;

kh) uga warbixiyaan Xarunta Warbixinta Maaliyadda macaamilada laga shakiyo ayadoo la raacayo tilmaamaha ay bixiso Xarunta Warbixinta Maaliyadeed; iyo

d) u soo gudbinta Bankiga warbixinnada loo baahan yahay sida uu Bankigu qeexi doono.

3. Bankigu waa in uu soo saaraa xeer-nidaamiye si Sharciga Ka-hortagga Lacag- dhaqidda iyo Ladagaalanka Maal-gelinta Argagaxisada ee caymiska loogu hirgeliyo arrimaha caymiska.

Qodobka 151aad
Xad-Gudubyada aan Lagu Xusin Sharcigan

1. Haddii Shirkadda Caymiska ama Caymiska-ku-shaqeeyuhu uu ku xad-gudbo qodobbada sharcigan, wakhtiga uu dhaqan-galka yahay, Xeer-hoosaadka, hab- raacyada la ansixiyay iyo arrimaha wareegtooyinka ama Sharciyada kale ee la dhaqan galiyay ee aan sheegin wax ciqaab ah xadgudubka noocaas ah, Bankigu wuxuu qaadi karaa mid ama in ka badan oo ka mid ah tallaabooyinka soo socda:
   a) talo qoraal ah si loo horumariyo Waxqabadka;
   b) digniin qoraal ah;
   c) laalista shatiga ilaa 45 maalmood; ama
   d) laallidda shatiga iyo u-gudbinta dacwadda garsoorka si baaritaan dheeri ah loogu sameeyo.
2. Bankigu waa inuu tixgaliyaa nooca, culayska iyo tirada xad-gudubyada uu sameeyo Caymiyuhu ama Hawl-wadeenka Caymisku.
3. Farqada (1) ee qodobkan, shirkadda caymiska ama Hawl-wadeenka caymiska

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

wuxuu xaq u leeyahay in ay ka andacoon karaan go'aanka bankigu qaatay.

CUTUBKA SAGAAL IYO TOBAN
QODOBBO KAMA DAMBAYS AH

Qodobka 152aad
Xaddidaadda Shatiga

Shatiyada lagu bixiyo sharcigan waa inay ahaadaan mid aan la wareejin karin oo aan lagu meeleyn karin dad aan ahayn kuwa shatiga haysta.

Qodobka 153aad
Heshiiska Maal-gelinta

1. Caymiyuhu wuxuu la geli karaa heshiis maaliyadeed oo waafaqsan shareecada hay'adaha kale ee maaliyadeed.
2. Hay'adaha maaliyadeed ee ku xusan faqradda (1) ee qodobkan uma qalmaan inay shatiyo wakiilnimo iyo dillaal ka helaan Bankiga.

Qodobka 154aad
Isku-dhaca Danaha

Agaasimaha Guud, Agaasimeyaasha kale, Ku-xigeennada, Hanti-dhawrka iyo Mas'uuliyiinta Bankiga ma sameysan karaan Shirkad Caymis, balse waxay ka faa'iidaysan karaan gelintaanka adeegga.

Qodobka 155aad
Asaaska Ururada iyo Hay'adaha kale

Dadka danaynaya waxay asaasi karaan dalladda Shirkadaha Caymiska iyo Machadyada Tababarka Caymiska, waase haddii aanay sinaba u wiiqayn bixinta Caymiska.

Qodobka 156aad
Awoodaha Bankiga ee Soo-saarista Xeer-nidaamiyayaal

1. Si loo dhaqan-geliyo sharcigan, Bankigu wuxuu soo saari karaa xeer-nidaamiyeyaaal, wareegtooyin, xeer hoosaadyo iyo habraacyo.
2. Bankigu waa inuu daabacaa dhammaan dokumentiyada jagu soo saaray farqada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(1) ee qodobkan oo uu dib-u-eegis iyo cusboonaysiin ku samaynayo marka loo baahdo.

3. Bankigu, isagoo ogaysiis ku soo saarayo faafinta rasmiga ah, wuxuu ka dhaafi karaa qof ama koox dad ah dhammaan ama mid ka mid ah qodobbada sharcigan muddadaas oo ay ku xiran yihiin shuruudaha uu bankigu cayimi karo.
4. Bankigu waa kala tashan karaa daneeyayaasha ceymiska hadii uu u arko muhiim.

Qodobka 157aad
Baabi'in

Sharcigaan wuxuu baabi'inayaa dhammaan sharciyadaan hoos ku xusan:

1. Sharci Lr.69 ee 30 Sept 1972, oo ah sharcigii lagu asaasay hay'addii Caymiska Qaranka, oo dowladdu lahayd (sharcigaasi 'private sector' uma oggolayn inay bixiyaan adeegga caymiska).
2. Sharci Lr 20 ee 15ka January 1973, oo ah shircigii waajibka (compulsory) looga dhigay caymiska Baabuurta ee loo yaqaan (third party motor insurance).
3. Sharci Lr. 8 ee 26ka January 1989 waxaa la fasaxay in adeeg caymis oo gaar loo leeyahay (private sector insurance service) la samaysan karo.

Qodobka 158aad
Dhaqan-galka Sharcigan

Sharcigan wuxuu dhaqan-gelayaa marka uu ansixiyo Baarlamaanka JFS, Madaxweynuhuna saxiixo isla markaasna lagu soo saaro Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda.

SHARCI LR.40 **TAARIIKH: 11-DA MAAJO 2025**

SHARCIGA WAX-KA-BEDDELKA SHARCIGA KA-HORTAGIDDA LACAG DHAQIDDA IYO MAALGELINTA ARGAGIXISADA

MADAXWEYNAHA J.F.S,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Faqradda 1aad iyo Faqradda 2aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 82aad, Faqradda 3aad ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Qodobka 90aad, Xarafka "F" ee Dastuurka KMG.

MARKUU ARKAY: Warqadda Guddoomiyaha Golaha Shacabka ee summaddeedu tahay **XGGSH/0722/B11/25**, ku taariikheysan **11/05/2025**, ujeeddaduna tahay Soo Gudbin Ansixinta''Hindise Sharciyeedka Sharciga Wax-ka-beddelka Sharciga Ka-hortagidda Lacag Dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada.

MARKUU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo in la meel mariyo sharcigan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray sharcigan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo Sharcigan, waxaa si rasmi ah loo oggolaaday Sharciga Wax-ka-beddelka Sharciga Ka-hortagidda Lacag Dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada.

Qodobka 2aad

Waxa uu sharcigan dhaqan gelayaa isla marka uu Madaxwaynaha J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

KAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
21 JUL 2025
SAACAD ____ SAXNX ____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIWAAN NO: HAN-049-2025
TAARIIKH : 09-05-2025
SAXNX :

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA MAALIYADDA

HINDISE-SHARCIYEEDKA WAX-KA-BEDELKA SHARCIGA KA-HORTAGA LACAGDHAQIDDA IYO MAALGELINTA ARGAGIXISADA

Maarso 11, 2025

Table of Contents

QAYBTA 1-AAD *8*

QEEXITAANNADA IYO UJEEDADA *8*

Qodobka 1-aad 8

Qeexitaannada 8

Qodobka 1A 20

Ujeedada iyo Magaca 20

QAYBTA 2-AAD *20*

DAMBIYADA LACAG DHAQIDDA IYO MAALGELINTA ARGAGIXISADA *20*

Qodobka 2-aad 20

Dambiyada Lacag Dhaqidda 20

Qodobka 2A 21

Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka dabiiciga ah ee gala fal-dambiyeedyada lacag-dhaqidda 21

Qodobka 2B 22

Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee gala fal-dambiyeedyada lacag-dhaqidda 22

Qodobka 3-aad 22

Dembiyada Maalgelinta Argagixiso 22

Qodobka 3A 24

Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka dabiiciga ah ee gala fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso 24

Qodobka 3B 25

Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee gala fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso 25

Qodobka 3C 25

La wareegista khasabka ah ee lacagaha iyo hantida markii dembiyada lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixiso la galo 25

QAYBTA 3AAD *26*

KA HORTAGGA LACAG-DHAQIDDA IYO MAALGELINTAARGAGIXISADA *26*

Qodobka 4-aad 26

Hay'adaha iyo xirfadaha lagu dabaqaayo Sharcigan 26

Qodobka 5-aad 28

Xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macmiilka (CDD) 28

Qodobka 6-aad 32

Mamnuucista koontoyinka banki ee mulkiiluhu qarsoonyahay 32

Qodobka 7-aad 32

Xiriirada la mamnuucay 32

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 8-aad 32
Fulinta xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macaamiilka (EDD)..... 32
Qodobka 9-aad 32
Waajibaadka ku aadan fulinta baarista khataraha la xiriira lacag dhaqidda iyomaalgelinta argagixisada..... 32
Qodobka 9A..... 33
Waajibaadka ku aadan maareynta khataraha lacag dhaqidda iyo maalgelintaargagixisada 33
Qodobka 10-aad 34
Shaqsiyaadka haya xil Dawladeed ama Siyaasadeed (PEPs)..... 34
Qodobka 11-aad 35
La socodka khaas ah ee macaamilaadka..... 35
Qodobka 12-aad 36
Waajibaadka xaqiijinta xogta ku aadan bankiga lala yeelanaayo xiriirkaiswakiilashada bankiyada (correspondent banking)..... 36
Qodobka 13-aad 37
Kaydinta Diiwaanada 37
Qodobka 14-aad 38
Waajibaadka kasoo warbixinta 38
Qodobka 14A..... 39
Dembiyada kala qaybinta macaalimaadka maaliyadeed (Structuring offenses) 39
Qodobka 14B 39
Ciqaabaha ka dhanka ah dembiyada kala qaybinta macaalimaadka maaliyadeed(Structuring offenses)..... 39
Qodobka 14C 40
Hay'addaha warbixinnada ee aan lagu dabaqayn waajibaadka kasoo warbixinta 40
Qodobka 15-aad 40
Sir dhawrista iyo marka la oggolyahay in si niyad sami ku dheehantahay loo dirowarbixin ku aadan arrin shaki dhalisay..... 40
Qodobka 16-aad 41
U hogaansanaan la'aanta waajibaadka sir dhowrista ee Sharcigaan ogolyahay 41
Qodobka 17-aad 41
Barnaamijyada Ka-hortagga Lacag-dhaqidda iyo La-dagaalanka MaalgelintaArgagixisada (AML/CFT programs)..... 41
Qodobka 18-aad 44
Ka warbixinta lacagaha ka gudbaya goobaha furdooyinka ah 44
Qodobka 19-aad 49
Xawilaad iyo lacaga dirista 49
Qodobka 19A..... 52
Cunaqabataynta Maaliyadeed ee Cayiman ee la xiriirta Kororka Hubka WaxGumaada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(Proliferation) 52
QAYBTA 4-AAD *54*
XARUNTA WARBIXINADA MAALIYADDA *54*
Qodobka 20 -aad 54
Aasaasidda Xarunta Warbixinada Maaliyadda 54
Qodobka 20A 55
Agaasimayaasha iyo shaqaalaha 55
Qodobka 21-aad 56
Mas'uuliyadaha, awoodaha, iyo shaqooyinka 56
Qodobka 21A 58
Awoodaha gaarka ah ee Xarunta 58
Qodobka 22-aad 60
Sir dhawrista iyo halbeedgyada xirfad wanaagga 60
QAYBTA 4 (A)KORMEERKA *61*
Qodobka 22A 61
Mamnuucista bankiyada aan lahayn meel cayiman oo loogu soo hagaago (shellbanks) 61
Qodobka 23-aad 61
Kormeerka ku aadan sida hay'addaha warbixinnadu (reporting entities) ugu hoggaansanyihiin Sharcigan 61
Qodobka 23A 62
Mas'uuliyaddaha Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka 62
Qodobka 23B 63
Awoodaha Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka 63
QAYBTA 4 (B) *65*
HUFNAANTA LOOGA BAAHANYAHAY SHAKHSIYAADKA QAANUUNIGA AH IYO XIRIIRADA SHARCIGA KU DHISAN *65*
Qodobka 23C 65
Hufnaanta looga baahanyahay shakhsiyaadka qaanuuniga ah 65
Qodobka 23D 70
Hufnaanta looga baahanyahay xiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements) 70
Qodobka 23E 72
Iskaashiga caalamiga ah ee ku saabsan shakhsiyaadka qaanuuniga ah iyoxiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements) 72
Qodobka 23F 73
Waajibaadyada saaran shakhsiyaadka qaanuuniga ah, ammanooyinka iyoxiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements) ee ka u tartamaaya iibkaDowladda 73
QAYBTA 5-AAD *74*
GUDDIGA QARAN EE KA-HORTAGGA LACAG DHAQIDDA IYO LA-DAGAALANKA

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

MAALGELINTA ARGAGIXISADA *74*
Qodobka 24-aad 74
Aasaasidda Guddiga 74
Qodobka 25-aad 74
Hawlaha iyo Mas'uuliyadaha Guddiga 74
Qodobka 26-aad 76
Xubnaha iyo Fadhiyada Guddiga 76
QAYBTA 5 A *77*
TIRAKOOBKA *77*
Qodobka 26A 77
Qodobbo guud oo la xiriira tirakoobka 77
Qodobka 26B 78
Tirakoobka Xarunta Warbixinada Maaliyadda laga rabo inay kaydiso 78
Qodobka 26C 79
Tirakoobka laga rabo inay kaydiyan Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka eeawoodda u leh ee la cayimay 79
Qodobka 26D 80
Tirakoobka laga rabo inay kaydiyan hay'adaha sharci fulinta iyo WasaaraddaCadaaladda 80
QAYBTA 6-AAD *81*
CIQAABAHA *81*
Qodobka 27-aad 81
Dabeecada iyo dabaqidda ciqaabaha 81
Qodobka 28-aad 82
Ciqaabaha lagu soo rogaayo hay'adaha warbixinnada (reporting entities) 82
Qodobka 29-aad 82
Racfaan qaadashada 82
QAYBTA 7-AAD *83*
TALLAABOOYINKA KU-MEEL-GAARKA AH, LA-WAREEGISTA HANTIDA EE XUKUNNADA CIQAABTA AH KA DHASHA IYO LA- WAREEGISTA HANTIDA OO AAN KU SALEYSNAYN XUKUNNADACIQAABEED *83*
Qodobka 30-aad 83
Baaxadda qaybtan 83
Qodobka 31-aad 83
Amarrada xannibaada 83
Qodobka 32-aad 84
Habraaca codsiga amarka xannibaada 84
Qodobka 33-aad 86
Nidaamka maareynta hantida inta Dowladdu hayso gacan ku haynteeda 86

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 34-aad 87
Shuruudaha la wareegidda hantida 87
Qodobka 35-aad 88
Habraaca codsiga amarka hanti la wareegista 88
Qodobka 35A 89
Awaamiirta hantid la wareegista oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed 89
QAYBTA 8AAD 90
ISKAASHIGA CAALAMIGA AH: ISKA-KAASHIGA WADAJIR AH EE DHAQANGELINTA SHARCIYADA IYO ISKU-CELINTA EEDAYSANAYAASHA 90
Qodobka 36-aad 90
Qodob guud 90
Qodobka 37-aad 91
Codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada 91
Qodobka 38-aad 92
Diidmada ku aadan dhaqangelinta codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ahee dhaqangelinta sharciyada 92
Qodobka 39-aad 94
Codsiyada la xiriira dhaqangelinta tallaabooyin baaris 94
Qodobka 40-aad 94
Codsiyada la xiriira dhaqangelinta tallaabooyin ku meel gaar ah 94
Qodobka 41-aad 95
Codsiyada ku aadan hanti la wareegidda ee ka yimaada dalalka shisheeye 95
Qodobka 42-aad 95
Isticmaalka ama iibinta hantida lala wareegay ama la qaatay gacan kuhaynteeda 95
Qodobka 43-aad 96
Baaritaanada loo fuliyo sida wadajirka ah 96
Qodobka 44-aad 96
Isku-celinta eedaysanayaasha 96
Qodobka 45-aad 98
Habka maareynta codsiyada la xiriira isku-celinta eedaysanayaasha iyo iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada 98
Qodobka 46-aad 99
Nuxurka codsiyada 99
Qodobka 47-aad 101
Macluumaadka dheeriga ah 101
Qodobka 48-aad 101
Dhawrista sirta codsiyada 101
Qodobka 49-aad 101

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Dib u dhaca dhaqangelinta codsiyada 101
Qodobka 50-aad 102
Kharashaadka ku baxa dhaqangelinta codsiyada 102
Qodobka 51-aad 102
Habka qaybsiga hantida lala wareegay 102
QAYBTA 9-AAD 102
NOOCYADA KALE EE ISKAASHIGA CAALAMIGA AH 102
Qodobka 51A 102
Qodob guud 102
Qodobka 51B 103
Awoodda hay'addaha Dowladda ee kaalmo siinta hay'addaha shisheeye eedhigooda ah 103
Qodobka 51C 105
Diididda kaalmo siinta hay'addaha shisheeye 105
Qodobka 51D 106
Codsashada kaalmo hay'ado shisheeye 106
QAYBTA 10-AAD 106
QODOBBO GUUD 106
Qodobka 52-aad 106
Awoodda soo saarista Xeer-nidaamiye-yaasha 106
Qodobka 53-aad 107
Wax-ka beddelka sharciyadii ka horeeyay 107
Qodobka 54-aad 107
Dhaqan-Galka 107

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

QAYBTA 1-AAD
QEEXITAANNADA IYO UJEEDADA

Qodobka 1-aad
Qeexitaannada

Sharcigan dhexdiisa, ereyadan soo socda wuxuu mid walba yeelanayaa macnaha kuhor qoran:

1. **"Koonto Banki"** waxa ku jira adeeg ama hab kasta oo hay'ad warbixinneed (reporting entity) u adeegsato mid ama in ka badan oo ka mid ah hawlaha soo socda:

   (b) Kaydinta lacagaha caddaanka ah iyo waraaqaha maaliyadeed ee leh qiime lacageed (monetary instruments);

   (t) Bixinta lacagaha caddaanka ah iyo waraaqaha maaliyadeed ee leh qiime lacageed (monetary instruments) ama ku wareejinta ama ka wareejinta isla koontadaas banki;

   (j) Bixinta jeegaga ama amarrada lacag-bixineed ee kayimaada hay'addaha maaliyadeed ama ay u adeegsato ururinta jeegaga ama amarada lacag- bixinneed iyadoo wakiil ka ah shakhsi kale;

   (x) Bixinta adeeg ama nidaam loogu talagalay kaydinta lacagaha la kaydiyo muddada xaddidan ama sanduuqyada lagu shubto alaabaha qiimaha leh(safety deposit box);

   (kh) Bixinta lacagaha iyada oo loo marayo kaararka ku xiran koontooyinka bankiyada (debit cards) ama kaararka deyn-qaadashada ee bankiyada (credit card); ama

   (d) Bixinta lacagaha amaahda ah iyo dib-u-ururinteeda.

2. **"Macluumaad sax ah"** waxaa loola jeeda macluumaad la xaqiijiyay saxnimadiisa iyadoo la hubinaayo aqoonsiga iyo jiritaanka milkiilayaasha sida sharciga ah u leh macluumaadkan. Marka la xaqiijinayo macluumaadkan, waxaa la isticmaalaya dokumantiyo, xog ama macluumaad la isku halayn karo oo si madax banaan loo helay.

3. **"Macluumaad dhamaystiran"** waxaa loola jeeda macluumaad dhamaystiran oo loo isticmaali karo in lagu aqoonsado shakhsiyaadka dabiiciga ah ee isticmaala, walibana sida sharciga ah u leh milkiyaadda macluumaadkaas, iyo sida shaqsiyaadkaas ay u maamulaan xakameeyan macluumaadkaas.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4. **"Koonto banki oo mulkiiluhu qarsoonyahay (anonymous account)"** waxaa loola jeeda koonto banki oo lagu isticmaalayo magacyo been abuur ah, magacyo aan jirin, ama lambaro keliya, iyada oo aan la qeexin magaca mulkiilaha koontada.

5. **"Macluumaadka aasaasiga ah"** waxa loola jeedaa macluumaadka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobka 23D ee Sharcigan.

6. **"Waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs)"** waxaa loola jeeda waraaqado maaliyadeed kuwaa oo lahaanshiyaha siiya qofka markaa sita, sida jeegaga safarrada, ama waraaqadaha maaliyadeed ee gorgortanka gala (oo ay ku jiraan jeegaga, balan-qaadyada lacag-bixineed ee qoran, iyo amarrada lacag bixineed) kuwaa oo ay ku jiraan kuwo leh magaca qofka sitaa, kuwo aan lahayn wax magac ah, kuwo leh magac aan jirin, kuwo saxiixan balse magaca lacag- qaataha laga saaray, ama kuwo qaabkoodu u ogolaanayo in milkiyadoodu ay u gudbi karto ciddii lasiiyo, taasoo u ogolaanaysa in qof kasta oo haysta waraaqadahan maaliyadeed uu iibin karo ama ku sarrifan karo lacag caddaan ah ama ku beddelan karo wax kale oo qiimo kale leh.

7. **"Saamiyada uu leeyahay shakhsiga markaas sitaa"** waxaa loola jeeda waraaqado ay ku qoranyihiin saamiyada shirkad, kuwaa oo gorgortan gala, lahaanshiyahana siinaya qofka markaa sita.

8. **"Milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada uleh"** waxaa loola jeedaa shakhsiga dabiiciga ah ee ugu dambeyntii iska leh faa'iidada ama maamula macaamilka ama shakhsiga dabiiciga ah ee isagoo wakiil ah fuliya macaamilaad maaliyadeed. Waxa kale oo ka mid ah shakhsiyaadka dabiiciga ah ee iska leh maamuulka dhabta ah ee ugu danbeeya ee ku aadan cidda leh shakhsiyadda qaanuuneed.

9. **"Ka faa'iideyste",** marka loo eego hannaanka sharci ee nidaamiya ammaanada, waxaa loola jeedaa shakhsi dabiici ah, ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed oo xaq u leh faa'iidooyinka laga helo nidaamka ammaanada ah. Marka loo eego nidaamyada caymiska shakshiga ama maalgashiga kale ee xiriirka la leh caymiska shakhsiyaadka, "ka faa'iideyste" waxaa loola jeedaa shakhsiga dabiiciga ah, cid leh shakhsiyad qaanuuneed ama shakhsiyaad kale kuwaa oo xaq u leh faa'iidooyinka laga helo caymiska marka ay yimaadan arrimaha la iska caymiyay. Marka ay timaado xawilaadda/dirista lacagaha, "ka faa'iideyste" waxaa loola jeedaa shakhsiga dabiiciga ah ama cidda leh shakhsiyadda qaanuuneed ee qofka lacagta soo diraya uu tilmaamay inuu yahay shakhsiga lacagta qaadanaya.

10. **"Faa'iido"** waxa loola jeedaa faa'iido kasta, koror dhaqaale, macaash, ama lacag bixin nooc kasta oo ay tahay ama faa'iidada uu shakhsi ka helo ama

FEDERAAL REPUBLIC OF SOMALIA
FEDERAALKA SOOMAALIYA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

uga soo kordha kuwaas, oo ay ku jiraan faa'iidada shakhsi qaanuuni ah ee uu leeyahay isagu ama hoos yimaada maamulkiisa helo ama u soo kordha.

11. **"Xiriirka ganacsi"** macnehiisu waa xiriir xirfadeed oo bilawgiisaba la filayo inuu socdo in muddo ah, walibana ka koobnaado macaamilaad ama adeeg bixinno badan.
12. **"Hay'adda awoodda u leh"** waxaa loola jeedaa hay'ad Dawladeed ee xil ka saran yahay la dagaallanka lacag dhaqidda iyo/ama maalgelinta argagixisada.

13. **"Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh"** waxaa loola jeedaa hay'addaha Dowladdaha, kuwaa oo si waafaqsan shuruucda iyo xeerar aas-aaska u ah, loo xilsaaray inay mas'uul ka yihiin la socodka iyo hubinta in hay'addaha warbixinnadu u hoggaansamaan waajibaadkooda lagu qeexay Sharcigaan iyo xeer-nidaamiyaashiisa.

14. **"La-wareegis"** waxaa loola jeedaa in si aan ka noqosho lahayn loola wareego lacag ama hantida kale, si waafaqsan amar kasoo baxay hay'ad awood u leh ama maxkamad.

15. **"La-wareegis aan ka dhalan xukun"** waxaa loola jeeda la wareegis lacag ama hantida kale oo la fuliyay iyadoo loo hoggaansamaayo amar kasoo baxay dacwad ka dhacaysa maxkamad oo la xiriira fal-dembiyeed, taasoo aan u baahnayn in maxkamaddu soo saarto ama gaarto xukun ciqaabeed.

16. **"Iswakiilasha Bankiyada (Correspondent Banking)"** waxaa loola jeedaa marka banki (bankiga wakiilka ah) siiyo adeegyada bankiyada, banki kale (bankiga muwakilka ah).

17. **"Dal"** - erayga "dal" ee loo isticmaalo waddan ama waddamo waxaa sidoo kale loo isticmaalaya dhulalka ama maamulada.

18. **"Macaamiil"** waxaa loola jeedaa shakhsi dabiici ah, ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed, taasoo ka iibsata hay'add warbixin (a reporting entity) alaabo ama adeegyo, oo ay ku jiraan adeegyo talo bixin.

19. **"Shakhsi ama Hay'ad Laga-saaray Liiska"** waxaa loola jeedaa shakhsi ama ha'ad laga saaray liiska cunaqabataynta, taasoo macnaheedu yahay in shakhsigaas ama hay'addas aan lagu dabaqi doonin cunaqabataynta maaliyadeed ee cayiman.

20. **"Ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs)"** waxaa loola jeedaa:

    (b) Dulaaliinta guryaha iyo dhulalka.

FEDERAALKA SOOMAALIYA
JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(t) Ganacsatada biraha qaaliga ah.

(j) Ganacsatada dhagaxaanta qaaliga ah.

(x) Qareennada, nootaayooyinka, xirfadlayaasha kale ee sharciga ee madax-bannaan iyo xisaabiyeyaasha.

(kh) Shirkadaha ama shakhsiyaadka bixiya adeegyada maamulidda ammaanooyinka (trust) ama adeegyada kale ee la xiriira hawlaha shirkadaha, kuwaas oo ganacsi ahaan, siiya cid saddexaad mid ka mid ah adeegyadan soo socda:

i. iyagoo wakiil ka ah cid kale, dhisidda shirkadaha iyo ururada kale ee leh shakhsiyadda qaanuuneed;

ii. iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama u hawgelinta qof kale inuu wakiil noqdo) ka noqoshada agaasime ama xoghaye shirkad, ama xubin ka noqoshada shuraako ama ka qabashada jago kuwaas la mid ah shirkad ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed;

iii. u samaynta xafiis diiwaan gashan, cinwaan ganacsi, hoy, ama ciwaan maamul oo loogu talagalay shirkad, shuraako ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed;

iv. iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama u hawgelinta qof kale inuu wakiil noqdo) qabashada hawl ka kooban maamulidda ammaano (trust) ama u qabashada shaqo u dhiganta middaas cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed; ama

v. noqoshoda saamile magac u yaal ah, iyagoo wakiil ka ah cid kale (amau hawgelinta qof kale inuu wakiil ka noqdo).

21. **"Shakhsi ama hay'ad asteeysan"** waxaa loola jeeda shakhsi ama hay'ad kastaee uu asteeyay Guddi Cunaqabatayn ee Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay, Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay laftiisa ama Guddiga Qaran ee ka Hortagga Lacag Dhaqidda, taasoo cunaqabatayn cayiman ee maaliyadeed lagu soo rogay.

22. **"Dhaqaale"** waxaa loola jeedaa hanti nooc kasta oo ay tahay, taasoo loo isticmaali karo in lagu helo lacag ama hanti kale, alaab, ama adeegyo.

23. **"Hay'add",** marka loo eego Qodobka 19A, waxaa loola jeedaa qeyb kasta, hay'add aan diwaangashanayn, shuraako, sanduuq, ama koox kasta oo kale oo aanlahayn shakhsiyad qaanuuneed.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

24. **"Hay'ad maaliyadeed"** waxaa loola jeedaa cid leh shakhsiyad qaanuuneed oo loo qeexay si waafaqsan ama lagu qeexay Sharciga Hay'addaha Maaliyadda, 2012 iyo wax ka beddellada Sharcigaas ee dib laga sameeyay. Hay'ad maaliyadeed waxaa sidoo kale ka mid ah shakhsi dabiici ah ama mid qaanuuneed kaas oo u qabta macaamil, mid ama in ka badan oo kamid ah hawlaha soo socda:

(b) Kaydinta lacagaha kaydka ah iyo lacagaha kale ee dib loo bixinaayo iyo bixinta adeegyada gaar ah ee bankiyada;

(t) Amaahinta lacagaha, oo ay ku jiraan maalgelinta alaabaha iyo adeegyada (consumer credit), maalgelinta guryaha, maalgelinta iyadoo loo maraayo iibsashada qaansheegyada (factoring) iyo maalgelinta macaamilaadka ganacsi (oo ay kamid tahay iibsashada qaansheegyada alaabaha la dhoofiyay- "forfeiting").

(j) Maalgelinta kiraynta (financial leasing), oo aan ku jirin maalingelinta alaabaha dadku isticmaalan.

(x) Xawilaada/dirista lacagaha iyo dukumintiyada kale ee qiimaha leh;

(kh) Soo saarista iyo maaraynta hababka lacag bixinta (tusaale ahaan, kaararkaku xiran koontooyinka bankiyada "debit cards" iyo kaararka deyn-qaadashada ee bankiyada "credit cards", jeegaga caadiga ah, jeegaga safarrada, amarrada lacag-bixinta, jeegaga bankiyadu bixiyaan "bankers' drafts" ama lacagaha elektarooniga ah);

(d) Bixinta dammaanad-qaadyada iyo ballanqaadyada maaliyadeed

(r) Ka ganacsiga dukumintiyada maalgelinta muddada gaaban (money market instruments) sida jeegaga, dukumintiyada Dowladduhu lacagaha ku aamahdan (treasury bills), shahaadooyinka lacag dhigishada muddada go'an, dammaanadaha iwm; sarifka lacagaha qalaad, qiimaha dulsaarka, iyo dukumintiyada maaliyadeed ee xiriirka la leh suuqyada saamiyada (index instruments), maalgashiyada dammaanad-qaadka leh ee la wareejin karo (transferable securities), ama heshiisyada badeecooyinka mustaqbalka la kala gadanaayo (commodity futures).

(s) Maaraynta maalgashiga shakhsiyaadka iyo hay'adaha kale.

(sh) Ilaalinta iyo maamulida lacagta caddaanka ah ama maalgashiyada dammaanad-qaadka leh ee iibka gali kara isla markaas (liquid securities) iyagoo wakiil uga ah shakhsiyaad kale;

(dh) Maalgelinta, maamulida, ama maaraynta lacagaha iyagoo wakiil uga ah shakhsiyaad kale;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(c) Isku beddelida lacagaha kala duwan;

(g) Bixinta adeegyada lacagaha elegtarooniga ah, oo sidoo kale loo yaqaan adeegyada "e-money".

(f) Soo saarista maalgashiyada dammaanad-qaadka leh ee iibka gali kara (Securities) iyo bixinta adeegyada maaliyadeed ee la xiriira; ama

(q) Bixinta dammaanad-qaadyada (underwriting) iyo maal-gelinta caymiska shakshiyaadka ama maalgashiyada kale ee xiriirka la leh caymiskashakhsiyaadka.

25. **"Maalgelin argagixiso"** waxaa loola jeedaa dembiga maalgelinta argagixisada ee ku qeexan Qodobka 3-aad ee Sharcigan.

26. **"Xayiraad"** waxaa loola jeedaa in la mamnuuco wareejinta, beddellida, iibinta, ama dhaqdhaqaaqyada kale ee wax kastoo maaliyad ah ama hantida nuucayadeeda kale oo ay leeyihiin ama ay maamulaan shakhsiyaad ama hay'ado la asteeyay, iyadoo lagu salaynayo go'aan uu soo saaray Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay ama si waafaqsan qaraar dhaqan-gal ah ee Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay ama go'aan ka soo baxay hay'adaha awoodda u leh ee Dowladda Federaalka ee Soomaaliya.

27. **"Hay'ad Shisheeye ee Dhiggeeda ah"** waxaa loola jeedaa hay'add shisheeyey eewadankeeda dhexdiisa awood uleh fulinta waajibaadyada iyo shaqooyin lamid ah kuwa ay qabtaan hay'addaha maxalliga ah ee awoodda u leh, shaqooyinkaas oo hoos imaan kara habka wada shaqayn ee la codsaday.

28. **"Hanti"** waxaa loola jeedaa hanti nooc kasta oo ay tahay, si kasta oo lagu soo helayba, ha ahaato mid la taaban karo ama aan la taaban karin, guurto ama ma guurto. Waxa kale oo ka mid ah dukumeentiyada sharciga ah, oo ay ku jiraan kuwa elektaroonig ama dhijitaalka ah, kuwaa oo caddaynaya lahaanshiyaha hantidaas.

29. **"Lacag ama Hanti kale"** waxaa loola jeeda hanti kasta, oo ay ku jiraan, laakiin aan ku koobnayn, hanti maaliyadeed, ilo dhaqaale (oo ay ku jiraan shidaalka iyo kheyraadka kale ee dabiiciga ah), hanti nooc kasta, ha ahaato mid la taaban karo ama aan la taaban karin, guurto ama ma guurto, si kastaba oo lagu kasbadayba, iyo dukumeentiyo sharci nooc kasta oo ay yihiin, oo ay ku jiraan kuwa elektarooniga ama dhijitaalka ah, oo caddaynaya lahaanshaha ama dan-ka- lahaansho lacagahaas ama hantidaas kale oo ay ku jiraan, laakiin aan ku xaddidnayn, deymaha bankiyada, jeegagga safarrada, jeegagga bankiyada,amarrada lacag bixinta, saamiyada,

AMIINUDDAWLADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maalgashiyada dammaanad-qaadka leh ee iibka gali kara (Securities), dukumeenti muujinaya deymaha Dowladda iyo shirkadaha lasiiyay, damaanadaha bangiyada, faa'iidada saamilayda ama dakhliga kale ama macaash ka soo xarooda ama ay soo saaraan lacagahan ama hantidan kale, iyo hanti kasta oo kale oo laga yaabo in loo isticmaalo si loo helo lacag, alaabo ama adeegyo.

30. **"Lacag ama agab hantiyeed ee loo isticmaalayo in lagu maalgeliyo fal dembiyeed (instrumentalities)"** waxaa loola jeedaa lacag kasta oo loo isticmaalayo ama loogu talagalay in loo isticmaalo, gabi ahaanba ama qayb kamid ah, si loogu maalgeliyo fal dembiyeed. Lacagahaan waxaa kamid ah lacagaha loo isticmaalo ama loogu talagalay in loo isticmaalo maalgelinta argagixisada, falalka argagixisada, ururada argagixisada, ama shakhsiyaad argagixiso ah.

31. **"Dagaalyahan Argagixiso ee Shisheeye"** waxaa loola jeedaa qofka u dhoofa dalaan kiisa ahayn ama deggeneyn, ujeeddadiisuna tahay in uu geysto, qorsheeyo, diyaariyo ama ka qayb qaato falal argagixiso ama bixiyo ama qaato tababar argagixiso.

32. **"Xog loo isticmaali karo aqoonsi"** waxaa loola jeedaa dukumeentiyo laga helo ilo madax banaan, ama xog, ama macluumaad kuwaa oo la isku halayn karo.

33. **"Xiriirada sharciga ku dhisan (Legal arrangement)"** waxaa loola jeedaa xiriirammaano oo qoran ama xiriirada kale ee lamidka ah ee lagu dhisay nidaam sharciga waafaqsan.

34. **"Cid leh shakhsiyad qaanuuneed"** waxa loola jeedaa cid kasta oo aan ahayn shakhsi dabiici ah ama aan ahayn xiriirka lagu dhisay nidaam sharciga waafaqsan,kaas oo la samaysan kara xiriir macaamiil oo joogto ah hay'ad maaliyadeed, ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs) ama hay'addaha ka ganacsada lacagaha iyo hantida dhijitaal ah, ama ah mid iyadu awooda inay hanti yeelan karto.

35. **"Ku darista Liiska"** waxaa loola jeeda ku daabacaadda liiska, magaca shakhsi ama hay'ad kasta oo lagu soo rogay cunaqabatayn maaliyadeed ee cayiman si waafaqsan Qaraar Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay ama go'aan Guddiga Qaran ee ka Hortagga Lacag Dhaqidda, iyo sidoo kale dhammaan macluumaadka la xiriira aqoonsiga shakhsigaas ama hay'addaas, iyo sababaha looasteeyay.

36. **"Lacag-dhaqidd"** waxaa loola jeedaa dembiga lagu qeexay Qodobka 2- aad ee Sharcigan.

37. **"Muwakil (Nominator)"** waxaa loola jeedaa shakhsi dabiici, koox ama ah, ama cid leh shakhsiyad qaanuuneed tasoo, si toos ah ama si dadban, u

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

siisa awaamiir, shakhsi kale ama cid leh shakhsiyad qaanuuneed, kuwaa oo ku aadan inuu ku matalo jogooyinkooda kala ah agaasime ama saamile.

38. **"Wakiil (Nominee)"** waxa loola jeedaa shakhsi dabiici, ama cid leh shakhsiyad qaanuuneed tasoo shakhsi dabiici, ama cid leh shakhsiyad qaanuuneed ay fartay inuu ku matalo macaamil lala yeelanaayo cid leh shakhsiyad qaanuuneed. Shakhsiga wakiilka ah marnaba ma ahan milkiilaha sida dhabta ah u leh faa'iidadakasoo xarota cidda leh shakhsiyad qaanuuneed.

39. **"Tignoolajiyada cusub"** waxaa loola jeeda soo saarista ama abuurista aalado cusub ama nidaamyo cusub ee ganacsi oo ay ku jiraan hababka cusub ee la is kugudiro lacagaha ama loo bixiyo lacagaha iyo u isticmaalida tignoolajiyada cusub iyokuwa soo ifbaxaaya adeegyada cusub iyo kuwa horay u jiray ee shirkad ama hay'ad.

40. **"Adeegsashada koontooyinka banki ee ka furan banki la wakiishay (Payablethrough accounts)"** waxaa loola jeeda koontooyinka banki ee ka furan banki la wakiishay, kuwaa oo ay adeegsadaan dhinacyo saddexaad oo aan ahayn bankiga wakiilka laga yahay, si'ay u sameeystaan macaamilaad ganacsi, iyagoo aan soo marayn bankiga wakiilka laga yahay.

41. **"Shakhsi"** waxaa loola jeedaa shakhsi kasta oo dabiici ah ama mid kasta oo leh shakhsiyad qaanuuni ah.

42. **"Ka gudbinta xuduudaha lacago ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara"** waxaa loola jeedaa ka dhoofinta ama kasoo dejinta xuduudaha lacago ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara, kuwaasoo u kala gudbaaya labo dal, oo ay ku jiraan ka gudbinta xuduudaha ee uu sameeyo shakhsi dabiici ah ama iyadoola isticmaalayo boorsooyinka, ama gaadiidka shakhsigaas. Waxaa sidoo kalekamid ah shixnad ahaan usoo rarista lacago ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara ama marka shakhsi dabiici ah uu boosta kusoo diro lacago ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara.

43. **"Shaqsiyaadka haya xil Dawladeed ama Siyaasadeed (PEPs)"** waxaa loola jeedaa qof kasta oo ka haya ama lagu aaminay xil Dowladda Federaalka Soomaaliya ama xil dowladda dal shisheeye, tusaale ahaan sida madaxa dowladdaha ama xukuumaddaha, siyaasiinta sarsare, saraakiisha sarsare ee xukuumada, garsoorka ama ciidamada, madaxda shirkadaha dawladdu leedahay ama hoggaamiyaasha iyo saraakiisha xisbiyada siyaasadeed ee muhiimka ah iyo sidoo kale xubnaha sare ee maamulka u haaya ururada caalamiga ah.

44. **"Macaamilaadka aan joogtada aheyn"** wuxuu leeyahay macnaha lagu siiyay Qodobka 5-aad ee Sharcigaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

45. **"Dambiyada asalka ah (Predicate offences)"** waxaa loola jeedaa fal dembiyeed kasta, ee uu Xeerka Ciqaabta ama sharciyada kale u aqoonsadeen inuu yahay fal dembiyeed, kaas oo soo saara faa'iido lacageed ama hantiyeed. Dambiyada asalkaah ee sharciga lagu qeexay waxaa kamid ah dembiga maalgelinta argagixisada ee lagu qeexay Qodobka 3-aad ee Sharcigaan iyo dembiyada sharci lagu qeexay kuwaa oo lagu galay meel ka baxsan Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, balse waa haddii dembiyadaas ay yihiin kuwo looga aqoonsanyahay Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya inay yihiin fal dembiyeedyo.

46. **"Faa'idada ka dhalata Dembi"** waxaa loola jeedaa hanti kasta, lacag ama faa'iido ama manfac ka yimid ama laga helay, si toos ah ama dadban, fal dembiyeed.

47. **"Hay'ad warbixinneed (Reporting entity)"** waxaa loola jeedaa shakhsi kasta oo dabiici ah ama mid kasta oo leh shakhsiyad qaanuuni ah oo lagu qeexay Qodobka 4 ee Sharcigan.

48. **"Diiwageliyaha xogta milkiilayaasha sida dhabta ah faa'iidada uleh"** waxa uu leeyahaya macanaha lagu siiyay Qodobka 23C ee Sharcigaan.

49. **"Xannibaad"** waxaa loola jeedaa in la mamnuuco wareejinta, beddellida, iibinta,ama dhaqdhaqaaqyada kale ee wax kastoo maaliyad ah, qalab ah ama hantida nuucayadeeda kale ah, iyadoo lagu salaynayo go'aan xannibaad oo ay soo saarto hay'ad awood u leh ama maxkamad, taaso ku eg ilaa iyo inta laga gaaraayo go'aan la-wareegis oo ay soo saarto hay'adda awoodda u leh.

50. **"Gacan ku dhigis"** waxaa loola jeedaa in la mamnuuco wareejinta, beddellida, iibinta, ama dhaqdhaqaaqyada kale ee wax kastoo maaliyad ah, iyadoo lagu salaynayo nidaam xayiraad kaaso u oggolaanaya hay'ad awoodda u leh ama maxkamad inay gacanta ku dhigto lacag la cayimay.

51. **"Qof hantidiisa geliya nidaam ammaano ah"** waxaa loola jeedaa shakshi dabiici ah ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuned, kaas oo ku wareejiya lahaanshaha hantidiisa mid ama in ka badan nidaam ammaano ah, isagoo isticmaalaya heshiis ammaano ah ama nidaam sharciyeed ee lamid ah.

52. **"Banki aan lahayn meel ama maamul loogu soo hagaago (Shell bank)"** waxaa loola jeedaa banki aan ku lahayn meel ama maamul loogu soo hagaago gudaha dalka laga aas-aasay ee uu shattiga ka haysto, kaasoo walibana aan xiriir maamul la laheyn hay'add maaliyadeed...

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

korjoogteeyo. "Leh meel ama maamul loogu soo hagaago" macnaheedu waa in ay bankigu ku leeyahay dalka lagu aas-aasay, ee uu shatiga ka haysto, hannaan maamul iyo go'aan gaaris oo wax ku ool ah.

53. **"Kala-qaybinta macaamilaadka maaliyadeed (Structuring)"** waxaa loola jeedaa in lagu sameeyo ama la isku dayo in lagu sameeyo hal maalin ama maalmo badan gudahood, macaamilaad ku aadan qadar lacageed, iyadoo la adeegsanaayo hal ama in ka badan oo ah hay'ad maaliyadeed, ama hay'ad ka ganacsata lacagaha iyo hantida dhijitaal ah ama mid ka mid ah ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed, iyadoo ujeedadu tahay inaan loo hoggaansamin waajibaadka kasoo warbixinta ee saaran hay'addaha warbixinnada ee lagu qeexay Sharcigaan.

54. **"Warbixinta Macaamilaadka Shakiga Dhaliyay (Suspicious Transaction Report)"** waxaa loola jeeda warbixin loo soo gudbiyay si waafaqsan Qodobka 14-aad ee Sharcigaan.

55. **"Cunaqabatayn Maaliyadeed ee Cayiman"** waxaa loola jeeda xayiraada iyo mamnuucista, si looga hortago in lacago ama hanti kale oo ay ka faa'idaysan karan shakhsiyaad iyo hay'addo la asteeyay, loo siiyo shakhsiyaadkaas ama hay'addahaas, si toos ah ama si dadban.

56. **"Argagixiso"** waxaa loola jeedaa shakshi kasta oo dabiici ah oo:

(b) Si toos ah ama si dadban, oo ah sharci darro iyo ula kac, galaa, ama isku dayo inuu galo, falal argagixisanimo nuucay doonaanba ha ahaadaane;

(t) Ka qaybqaata, isagoo gacan ka gaysanaya, falal argagixisanimo;

(j) Abaabula ama ku hagaa shakhsiyaad kale inay gaystaan falal argagixisanimo; ama

(x) Gacan ka geystaa falal argagixisanimo oo ay fulinayaan koox isku ujeedo ah, iyadoo gacan ka gaysashada falka loo sameeyay si ula kac, iyadoo ujeedada laga leeyahay ay tahay in la xaqiijiyo falka argagixisanimo ama falka loo galo iyadoo maanka lagu haayo ujeedooyinka kooxda geysanaysa falal argagixisanimo.

57. **"Fal Argagixiso"** waxaa loola jeedaa:

(b) Fal loo aqoonsanyahay inuu yahay fal dembiyeed si waafaqsan qeexitaannada ku qoran heshiisyada ku lifaaqan Axdiga Caalamiga ah ee La- dagaalanka Maalgelinta Argagaxisada ee 1999; iyo

(t) Fal kasta oo kale oo ujeedadiisu tahay in dhimasho ama dhaawac

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

jireed oo halis ah loo geysto qof rayid ah, ama qof kale oo aan si toos ah uga qayb

qaadanayn dagaaladda, marka ay jirto xaalad colaadeed, iyadoo ujeedada falkaas, marka loo eego dabeecaddiisa iyo xaaladaha lagu dhex fuliyay, ay tahay in la cabsi geliyo shacabka, ama lagu qasbo dowladda ama hay'ad caalami ah inay sameyso ficil ama ka joogsato sameeynta ficil.

58. **"Urur Argagaxiso"** waxaa loola jeedaa koox kasta oo argagixiso oo:

(b) Si toos ah ama si dadban, oo ah sharci darro iyo ula kac, galaa, ama isku dayo inuu galo, falal argagixisanimo nuucay doonaanba ha ahaadaane;

(t) Ka qaybqaata, isagoo gacan ka gaysanaya, falal argagixisanimo;

(j) Abaabula ama ku hagaa shakhsiyaad kale inay gaystaan falal argagixisanimo; ama

(x) Gacan ka geystaa falal argagixisanimo oo ay fulinayaan koox isku ujeedo ah, iyadoo gacan ka gaysashada falka loo sameeyay si ula kac, iyadoo ujeedada laga leeyahay ay tahay in la xaqiijiyo falka argagixisanimo ama falka loo galo iyadoo maanka lagu haayo ujeedooyinka kooxda geysanaysa falal argagixisanimo.

59. **"Hanti argagixiso"** waxaa loola jeedaa:

(b) Dakhli laga helo fulinta fal argagixisanimo ama dakhli ka dhashaa maalgelin argagixiso;

(t) Hanti loo isticmaalay, markaas loo isticmaalayo, ama la rabo in loo isticmaalo fal argagixiso;

(j) Hanti, urur argagixiso ama shakhsi argagixiso ah u isticmaalay, markaas u isticmaalayo, ama uu rabo in uu isticmaalo fal argagixiso;

(x) Hanti uu leeyahay ama uu maamulo urur argagixiso ama ururkaas wakiil looga yahay; ama

(kh) Hanti loo isticmaalay, markaas loo isticmaalayo ama loogu talagalay in loo isticmaalo maalgelin argagixiso.

60. **"Xarunta"** waxaa loola jeedaa Xarunta Warbixinada Maaliyadda ee la dhisay Qodobka 20-aad ee Sharcigan.

61. **"Guddiga"** waxaa loola jeedaa Guddiga Qaran ee Ka-hortagga Argag

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Dhaqidda iyo La-dagaalanka Maalgelinta Argagixisada, kaas oo magaciisa loo soo koobi karo "Guddiga Qaran ee Ka-hortagga Lacag Dhaqidda".

62. "Shirkadaha ama shakhsiyaadka bixiya adeegyada maamulidda ammaanooyinka **(trust)** ama adeegyada kale ee la xiriira hawlaha shirkadaha **(Trust and Company Service Providers)"** waxa loola jeedaa dhammaan cid kasta, oo ganacsi ahaan, siida cid saddexaad mid ka mid ah adeegyadan soo socda:

    (b) iyagoo wakiil ka ah cid kale, dhisidda shirkadaha iyo ururada kale ee leh shakhsiyadda qaanuuneed;

    (t) iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama u hawgelinta qof kale inuu wakiil noqdo) ka noqoshada agaasime ama xoghaye shirkad, ama xubin ka noqoshada shuraako ama ka qabashada jago kuwaas la mid ah shirkad ama cid kale oo lehshakhsiyad qaanuuneed;

    (j) u samaynta xafiis diiwaan gashan, cinwaan ganacsi, hoy, ama ciwaan maamul oo loogu talagalay shirkad, shuraako ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed;

    (x) iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama u hawgelinta qof kale inuu wakiil noqdo) qabashada hawl ka kooban maamulidda ammaano (trust) ama u qabashada shaqo u dhiganta middaas cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed; ama

    (kh) noqoshoda saamile magac uyaal ah, iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama uhawgelinta qof kale inuu wakiil ka noqdo).

63. **"Macluumaadkii ugu dambayay (Up-to-date information)"** waxaa loola jeedamacluumaadkii ugu dambayay, kaas oo la cusbooneysiiyay hal bil gudaheed, markasta oo ay dhacaan isbeddello taabanaya dhamaystirnaanta macluumaadkan.

64. **"Hanti dhijitaal ah"** macnaheedu waa hanti u jirta qaab dhijitaal ah, taaso looga ganacsan karo qaab dhijitaal ah, loo wareejin karo qaab dhijitaal ah ama loo isticmaali karo ujeedooyin lacag bixineed ama maalgashi.

65. **"Hay'addaha ka ganacsada lacagaha iyo hantida dhijitaal ah (VASPs)"** waxaa loola jeedaa shakhsi kasta oo dabiici aha ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed, kaas oo ganacsi ahaan u qabta isaga laftigiisa ama isagoo wakiil ah, mid ama in ka badan oo ka mid ah hawlaha soo socda:

    (b) isku-sarrifida lacagaha dhijitaalka ah iyo lacagaha dowladdinhu soo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

saaran.

(t) isku beddellida hantida iyo lacagaha kala duwan ee dhijitaalka ah;

(j) xawiladda iyo dirista hantida iyo lacagaha kala duwan ee dhijitaalka ah;

(x) kaydinta iyo maamulista hantida iyo lacagaha dhijitaalka ah; iyo

(kh) ka qaybqaadashada iyo bixinta adeegyada maaliyadeed ee la xiriira iibintaama iibsashada hantida dhijtaalka ah.

Qodobka 1A
Ujeedada iyo Magaca

1. Ujeedada Sharcigaani ayaa in wax ka bedel lagu sameeyo Sharciga Ka-HortagaLacag Dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada ee 2016 (Sharci Lr. 01 ee Febraayo 21,
2016). Marka uu Sharcigaani dhaqan galo, waxaa la joojinaaya isticmaalka SharcigaKa Hortaga Lacag Dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada ee 2016.

2. Sharcigan waxaa loogu yeerayaa "Wax-ka-bedelka Sharciga Ka-hortaga Lacag Dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada".

QAYBTA 2-AAD
DAMBIYADA LACAG DHAQIDDA IYO MAALGELINTA ARGAGIXISADA

Qodobka 2-aad
Dambiyada Lacag Dhaqidda

1. Shakhsi waxa uu galayaa dambiga lacag-dhaqidda, haddii isaga oo og ama ay ahayd inuu ogaado in lacag, si toos ah ama si dadban, ay tahay ama ay qayb ka tahay lacag kasoo xarootay fal dembiyeed, uu shakhsigaasi:

(b) Beddelo, ama xawilo lacagtaas iyadoo ujeedadu tahay in la qariyo ama la raadtiro asalka sharci darrada ah ee lacagtaas ama uu ka caawiyo shakhsi kasta oo kale oo ku lug leh gelista fal-dembiyeedka lacagtu kasoo xarootay, si uu uga baxsado cawaaqibka sharci ee ka dhalanaaya falka uu galay;

(t) Qariyo ama raadtiro asalka sharci-darrada ah ee lacagtu kasoo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

xarootay, ama nuuca tacagtu tahay, goobta ay taalo, inta lacagtu ka koobantahay, dhaqdhaqaaqeeda, mulkiilayaasheeda ama cidda xaqqa uleh lacagtaas; ama

(j) Qaato, isticmaalo, ama la wareego gacan ku haynta lacagtaas.

2. Shakhsi waxa uu galayaa fal-dambiyeedka isku-day lacag dhaqid, haddii uu isku dayo inuu galo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan.

3. Shakhsi waxa uu galayaa fal-dambiyeedka fududayn lacag dhaqid, haddii uu ka qaybqaato, kaalmeeyo, ama kula heshiiyo shakshi kale fulinta, ama caawiyo, fududeeyo, ama kala taliyo shakhsi kale gelista fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada koowaad ee Qodobkan.

4. Dembiga lacag-dhaqidda waxaa loo arkayaa inuu yahay mid la galay, iyadoon loo eegayn nooca ama qiimaha lacagta ee sida toos ah ama si dadban uga soo xarootay fal-dembiyeedka. Qasadka iyo ogaalka la rabo si loo cadeeyo denbiga lacag dhaqista waxaa laga soo dheegan karaa duruufaha maadiga ee ku gadaaman dhacdada fal- dembiyeedka.

5. Marka la caddaynayo in lacagtu ay tahay mid kasoo xarootay fal-dambiyeed, looma baahna in la cadeeyo in shakhsi loo xukumay fal-dambiyeedka lacagtu kasoo xarootay.

6. Muddada shakhi lagu soo oogi karo eed la xiriirta fal-dambiyeedka lacag-dhaqidda waxaa lagu xaddiday toban (10) sano oo ka bilaabmaysa waqtiga fal-dambiyeedka lagalay. Socodka muddadan la cayimay way joogsanaysa haddii la bilaabo baaris ku aadan fal-dambiyeedka, oo ay ku jirto in shakhsiga la tuhmay lagu lasoo eedeeyo.

7. Iyadda oo aan waxba loo dhimayn habraaca sharci ee ku xusan Qodobka 47-aad ee Xeerka Habka Ciqaaabta Somaaliya, mudada xiritaanka ka hor bilowga garmaqalka Maxkamadda ee dhamaan dadka loo xiro tuhunka fal-danbiyeedyadda ku xusan Qodobkan waxa ay noqonaysaa 90 maalmood, waxaana la cusboonaysiin karaa hal mar oo kaliya oo ay Maxkamadi ogolaato.

8. Maxkamadda awoodda u leh qaadista dacwadaha la xiriira dembiyada ku qeexan Qodobkan waa Maxkamadda Gobolka ee uu fal-dembiyeedku ka dhacay.

Qodobka 2A

Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka dabiiciga ah ee gala fal-dambiyeedyada lacag-dhaqidda

1. Shakhsiyaadka dabiiciga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

1- aad ee Qodobka 2-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan xabsi u dhexeeya saddex (3) ilaa toban (10) sano, iyo ganaax u dhexeeya kun Dooar (USD $1,000) ilaa toban kun oo Doolar (USD $10,000), iyo saddex u jibaar qiimaha lacagta ku lugta leh, ee walibana ka soo xarootay fal-dambiyeedka. Haddii ganaaxa faqradaan ku qoran uu u muuqdo mid aan wax ku ool ahayn sababo la xiriira xaalada dhaqaale ee dambiilaha,garsooraha ayaa awood leh inuu kordhiyo ama uu dhimo.

2. Shakhsiyaadka dabiiciga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 2- aad ama farqadda 3-aad ee Qodobka 2-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan xabsi u dhexeeya sideed iyo toban (18) bilood ilaa shan (5) sano ama ganaax u dhexeeya kun Dooar (USD $1,000) ilaa toban kun oo Doolar (USD $10,000) iyo saddex u jibaar qiimaha lacagta ku lugta leh, ee walibana ka soo xarootay fal- dambiyeedka. Haddii ganaaxa faqradaan ku qoran uu u muuqdo mid aan wax ku ool ahayn sababo la xiriira xaalada dhaqaale ee dambiilaha, garsooraha ayaa awood leh inuu kordhiyo ama dhimo.

Qodobka 2B
Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee gala fal-dambiyeedyada lacag-dhaqidda

1. Shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobka 2-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan ganaax lacageed ee u dhexeeya labaatan iyo shan kun oo doolar (USD $25,000) ilaa hal milyan oo Doolar (USD $1,000,000). Haddii ganaaxa faqradaan ku qoran uu u muuqdo mid aan wax ku ool ahayn sababo la xiriira xaalada dhaqaale ee dambiilaha, garsooraha ayaa awood leh inuu kordhiyo.

2. Shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 2-aad ama farqadda 3-aad ee Qodobka 2-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan ganaax lacageed ee u dhexeeya labaatan iyo shan kun oo doolar (USD $25,000) ilaa hal milyan oo Doolar (USD $1,000,000). Haddii ganaaxa faqradaan ku qoran uu u muuqdo mid aan wax ku ool ahayn sababo la xiriira xaalada dhaqaale ee dambiilaha, garsooraha ayaa awood leh inuu kordhiyay.

Qodobka 3-aad
Dembiyada Maalgelinta Argagixiso

1. Shakhsi waxa uu galayaa dambiga maalgelin argagixiso, haddii isagoo isticmaalayawaddo kasta oo toosan ama dadban, uu si rabitaankiisa ku salaysan siiyo ama u aruursho lacag ama hantida nuucyadeeda kala duwan, iyadoo ujeedadiisa ama fahamkiisa uu lacagta ama hantida ubixinaayo ama uun aruurinaayo ay tahay mid sharci darro ah, oo looga gol leeyahay in uu isticmaalo ama loo isticmaalo, guud ahaan ama qayb kamid ah lacagtaa ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hantidaas:

(b) Si loo fuliyo fal argagixiso;

(t) Shakhsi argagixiso ah;

(j) Urur argagixiso; ama

(x) Si loogu maalgeliyo safarka dagaalyahan argagixiso ee shisheeye.

2. Dembiga ku xusan faqradda 1-aad ee Qodobkaan waxaa la galay:

(b) Xataa haddii falka argagixiso uusan dhicin ama aan la isku dayin.

(t) Iyada oo aan loo eegayn in lacagta ama hantida nuucyadeeda kale:

i. Dhab ahaantii loo isticmaalay in lagu galo ama la isku dayo in lagugalo falka argagixisanimo;

ii. Ay xiriir la leedahay fal argagixiso oo gaar ah; ama

iii. Ay tahay mid ka timid ilo sharci ah ama kuwo sharci darro ah.

(j) Iyada oo aan loo eegayn dalka ama dhulka gudihiisa:

i. falka argagixiso uu ka dhacay ama la damacsanaa inuu ka dhaco; ama

ii. shakhsiga ama ururka argagixsada ah uu ku suganyahay.

3. Shakhsi waxa uu galayaa fal-dambiyeedka isku-day maalgelin argagixiso, haddii uuisku dayo inuu galo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan.

4. Shakhsi waxa uu galayaa fal-dambiyeedka fududayn maalgelin argagixiso, haddii:

(b) Uu ka qaybqaato, isagoo kaalintiisu tahay gacan siin, gelista fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan;

(t) Uu abaabulo ama ku hago shakhsiyaad kale inay galaan fal-dambiyeedkalagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan; ama

(j) Uu si ula kac ah gacan uga geysto gelista fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan, kaas oo ay galayaan koox isku ujeedo ah, iyadoo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

gacan ka gaysashada galista falka loo sameeyay:

i. si loo xaqiijiyo fal-dambiyeedka ama ujeedada sharci darrada ah ee kooxda, iyadoo falkaan ama ujeedada ay kamid tahay galista fal- dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan; ama

ii. iyadoo maanka lagu haayo ujeedooyinka kooxda geysanaysa fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada (1) ee Qodobkan.

5. 5. Qasadka iyo ogaalka la rabo si loo cadeeyo gelista fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad, 3-aad, ama 4-aad ee Qodobkan waxaa laga soo dheegan karaa duruufaha maadiga ee ku gadaaman dhacdada fal-dembiyeedka.

6. Dembiga lagu qeexay farqada 1-aad, 3-aad, ama 4-aad ee Qodobkan waa dembi asal u ah (predicate offence) lacag dhaqidda.

7. Iyadda oo aan waxba loo dhimayn habraaca sharci ee ku xusan Qodobka 47-aad ee Xeerka Habka Ciqaaabta Somaaliya, mudada xiritaanka ka hor bilowga garmaqalka Maxkamadda ee dhamaan dadka loo xiro tuhunka fal-danbiyeedyadda ku xusan Qodobkan waxa ay noqonaysaa 90 maalmood, waxaana la cusboonaysiin karaa hal mar oo kaliya.

8. Maxkamadda awoodda u leh qaadista dacwadaha la xiriira dembiyada ku qeexan Qodobkan waa Maxkamadda Gobolka ee uu fal-dembiyeedku ka dhacay.

Qodobka 3A
Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka dabiiciga ah ee gala fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso

1. Shakhsiyaadka dabiiciga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1- aad ee Qodobka 3-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan xabsi u dhexeeya shan (5) sano ilaa toban (10) sano iyo ganaax u dhexeeya shan kun oo Dooar (USD $5,000) ilaa labaatan kun oo Doolar (USD $20,000. Haddii ganaaxa faqradaan ku qoran uu u muuqdo mid aan wax ku ool ahayn sababo la xiriira xaalada dhaqaale ee dambiilaha, garsooraha ayaa awood leh inuu kordhiyo ama uu dhimo.

2. Shakhsiyaadka dabiiciga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 3- aad ama 4-aad ee Qodobka 3-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan xabsi u dhexeeya labo (2) sano ilaa lix (6) sano iyo ganaax u dhexeeya shan kun oo Dooar (USD $5,000) ilaa shan iyo toban kun oo Doolar (USD $15,000). Haddii ganaaxa faqradaan ku qoran uu u muuqdo mid aan wax ku ool ahayn sababo la xiriira xaalada dhaqaale ee dambiilaha, garsooraha ayaa awood leh inuu kordhiyo ama uu dhimo.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 3B
Ciqaabaha lagu soo rogi karo shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee gala fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso

1. Shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobka 3-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan ganaax lacageed ee aan ka yarayn shan iyo labaatan kun oo doolar (USD $25,000).

2. Shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee lagu helo fal-dambiyeedka lagu qeexay farqada 3- aad ama 4-aad ee Qodobka 3-aad ee Sharcigaan waxa ay mutaysanayaan ganaax lacageed ee aan ka yarayn shan iyo labaatan kun oo doolar (USD $25,000).

Qodobka 3C
La wareegista khasabka ah ee lacagaha iyo hantida markii dembiyada lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixiso la galo

1. Maxkamadduhu waa inay amraan la wareegista lacagaha iyo hantida markasta ooay gaaran xukunnada la xiriira fal-dambiyeedyada lacag-dhaqidda ama isku dayga fal-dambiyeedyada lacag-dhaqidda. Maxkamadduhu waxa ay amrayaan in Khasnadda dhexe ee Dawladda lagu shubo, lacagaha iyo hantida loo isticmaalay ama loogu talagalay in loo isticmaalo gelista fal-dambiyeedka, lacagaha iyo hantida kasoo xarootay fal-dam biyeedka iyo dhammaan hantida guurtada ah iyo ma guurtada ah ee lagu iibsaday ama lagu bedeshay lacagahaas ama hantidaas. Waxaa sidoo kale lala wareegayaa lacagaha iyo hantida sida sharciga ah loo helay ee ku dhex milmay lacagahan iyo hantidaan sharci darrada ah iyo dakhli iyo faa'idooyin kasta oo kale ee kasoo xarooday lacagahaas iyo hantidaas, iyada oo aan loo eegin cidda lacagtaas iyo hantidas iska leh, ilaa ay dhacdo in cidda sida sharciga ah lacagtaas iyo hantidaas uleh ay caddeyso in aysan ka warqabin lacagaha iyo hantida sharci darrada ah ee kudhex milmay lacagtiisa iyo hantidiisa.

2. Maxkamadduhu waa inay amraan la wareegista lacagaha iyo hantida markasta ooay gaaran xukunnada la xiriira fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso ama isku dayga fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso. Maxkamadduhu waxa ay amrayaan in Khasnadda dhexe ee Dawladda lagu shubo, lacagaha iyo hantida xiriirka laleh maalgelinta argagixiso iyo dhammaan hantida guurtada ah iyo midda ma guurtada ah ee loo isticmaalay ama loogu talagalay in loo isticmaalo gelista fal-dambiyeedyada maalgelinta argagixiso. Haddii ay u aragto lagama maarmaan, Dawladdu waxay u qoondayn kartaa lacagta iyo hantida kale ee lala wareegay, sanduuq loogu talagalay la dagaaalanka dembiyada abaabulan ama mid magdhow laga siiyo dhibanayaasha ay dhibaatadu kasoo gaartay falalka argagixiso.

3. Go'aanka maxkamdda ee lagu amraya in lala wareego hantida iyo lacagaha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ee ku xusan farqadaha 1-aad iyo 2-aad ee Qodobkan ayaa tilmaamaya nuuca iyo goobta ay yeelaana lacagaha iyo hantida lala wareegaayo. Haddii ay dhacdo in lacagta iyohantida kale ee lala wareegaayo aan si sax loo tilmaami karin, Maxkamadduhu waxay amrayaan in lala wareego qiimo lacageed ee u dhigma.

4. Shakhsi kasta oo sheeganaya inuu xaq u leeyahay ama uu xaq ku leeyahay lacagahaiyo hantida kale ee lagu soo rogay amarka la wareegista, waxaa uu codsi u gudbisan kara maxkamadda amarka soo saartay, si xuquuqdiisa loo ilaaliyo ama dib loogu soo celsho, muddo lix (6) bilood gudahood ah, oo ka bilaabmaysa maalinta lasoo saaray go'aanka la wareegista.

5. Hadii wax lagu waayo Shakhsiyaadka Dabiiciga ah ama Shakhsiyaadka Qaanuuniga ah ee la soo eedeeyey wuxuu yeelanayaa magdhow u dhigma eediisa.

QAYBTA 3AAD
KA HORTAGGA LACAG-DHAQIDDA IYO MAALGELINTA ARGAGIXISADA

Qodobka 4-aad
Hay'adaha iyo xirfadaha lagu dabaqaayo Sharcigan

Waajibaadka ka hortagga ee lagu qeexay Sharcigan waxa lagu dabaqayaa shakhsiyaadka loogu yeero "Hay'addaha Warbixinnada" kuwaas oo hoos imanaya talaabooyinka iyo waajibaadka ku qeexan Sharcigan:

1. Hay'adaha maaliyadeed;

2. Ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs), gaar ahaan:

   (b) Qareennada, nootaayooyinka, xirfadlayaasha kale ee sharciga ee madax- bannaan iyo xisaabiyeyaasha, marka ay iskudubaridayan ama ay u fulinayaan macaamilaadka macaamiishooda ee ku aadan hawlaha soo socda:

   i. Soo iibinta iyo sii iibinta hantida ma-guurtada ah;

   ii. Soo iibinta iyo sii iibinta hantida guurguurta;

   iii. Maareynta lacagaha, maalgashiyada dammaanad-qaadka leh ee iibka gali kara (securities) ama hantida nuucyadeeda kale oo ay leeyihiin macaamiishu;

   iv. Furista ama maamulka koontooyinka bankiyada, kaydadka

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

lacaga,ama kaydadka maalgashiyada dammaanad-qaadka leh ee iibka gali kara (securities);

v. Soo ururinta maalgashiyada, oo ay ku jiraan lacagaha iyo hantida nuucyadeeda kala duwan ee lagama maarmaanka u ah abuurista, hawlgalinta, ama maamulida shirkadaha; ama

vi. Abuurista, hawlgelinta, ama maaraynta hay'addaha, ururada iyo cid kasta oo leh shakhsiyad qaanuuneed, ammaanooyinka sharciga ku dhisan ama shirkadaha gancsi iyo soo iibinta iyo sii iibinta shirkadahaganacsi.

(t) Shirkadaha ama shaqsiyaadka bixiya adeegyada maamulidda ammaanooyinka (trust) ama adeegyada kale ee la xiriira hawlaha shirkadaha, marka ay iskudubaridayan ama ay u fulinayaan macaamiishooda, macaamilaad ku aadan hawlaha soo socda:

i. iyagoo wakiil ka ah cid kale, dhisidda shirkadaha, ururada iyo cid kasta oo kale ee leh shakhsiyadda qaanuuneed;

ii. iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama u hawgelinta qof kale inuu wakiil noqdo) ka noqoshada agaasime ama xoghaye shirkad, ama xubin ka noqoshada shuraako ama ka qabashada jago kuwaas la mid ah shirkad ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed;

iii. u samaynta xafiis diiwaan gashan, cinwaan ganacsi, hoy, ama ciwaan maamul oo loogu talagalay shirkad, shuraako ama cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed;

iv. iyagoo wakiil ka ah cid kale (ama u hawgelinta qof kale inuu wakiil noqdo) qabashada hawl ka kooban maamulidda ammaano (trust) ama u qabashada shaqo u dhiganta middaas cid kale oo leh shakhsiyad qaanuuneed; ama

v. noqoshoda saamile magac uyaal ah, iyagoo wakiil ka ah cid kale (amau hawgelinta qof kale inuu wakiil ka noqdo).

(j) Dulaaliinta guryaha iyo dhulalka, marka ay ku guda jiraan macaalimaadka macaamiishooda ee ku aadan soo iibinta ama sii iibinta hantida ma-guurtada ah;

(x) Ganacsatada biraha iyo dhagaxaanta qaaliga ah, marka ay macaamil kala macaamilayaan lacag caddaan ah oo la eg ama ka badan waddiga lacageed ee lagu cayimay sharciga iyo xeerarka;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. Hay'addaha ka ganacsada lacagaha iyo hantida dhijitaal ah; iyo

4. Cid kasta oo kale ee lagu qeexo xeer-nidaamiye ay soo diyaariso Xarunta Warbixinada Maaliyadda, kaas oo loo soo saaro si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigan.

Qodobka 5-aad
Xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macmiilka (CDD)

1. Hay'addaha warbixinnada waa inay qaadaan tallaabooyinkan soo socda ee ku aadanxaqiijinta xogta aqoonsiga ee macaamiisha:

(b) Waa inay aqoonsadaan macmiil kasta, iyagoo xaqiijinaaya xogta aqoonsiga macmiilka iyagoo isticmaalaya dokumantiyo, xog ama macluumaad la isku halayn karo oo si madax banaan loo soo helo.

(t) Waa inay xaqiijiyaan in shakhsiga sheeganaya inuu cid kale wakiil ka yahay uu haysto wakaalad sax, kadibna waa inay aqoonsadaan, oo ay xaqiijiyaan aqoonsiga shakhsigaas;

(j) Waa inay aqoonsadaan milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada uleh (the beneficial owner), iyagoo qaadaya tillaabooyin wax ku ool ah oo lagu xaqiijinaayo aqoonsiga milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada uleh iyagoo isticmaalaya dokumantiyo, xog ama macluumaad la isku halayn karo oo si madax banaan loo soo helo. Tillaabooyinkan waa inay ka dhalataa in hay'adda warbixinnadu ay ku qanacdo inay fahamsantahay milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada uleh, iyadoo haddii arrinku khuseeyo cid leh shakhsiyad qaannuuneed ama cid kale oo ku dhisan xiriirada sharciga ogolyahay, ay daruuri tahay in hay'adda warbixinnadu ay ku qanacdo inay fahamsantahay cidda leh iyo haykalka maamulka ee macaamilka;

(x) Waa inay fahmaan, kana helaan macaamilka, xogta ugu habboon ee ku aadan ujeedada uu ka leeyahay xiriirka ganacsi ee uu la yeelanaayo hay'addaaswarbixinnada; iyo

(kh) Waa inay fuliyaan tallaabooyin joogta ee lagu xaqiijinaayo xogta xiriirkaganacsiga, oo ay ku jiraan:

i. Baarista macaamilaadka dhexmaray labadooda intii uu socday xiriirka ganacsi si loo hubiyo in macaamilaadka uu sameeyay shakhsigu ay yihiin kuwa la jaan qaadi kara fahamka hay'adda warbixinnadu ka haysato shakhsigaas, oo ay ku jirto fahamka hay'adda warbixinnadu ka haysato shakhsiga ganacsigiisa, iyo khataraha ka iman kara, iyo waliba haddii loo baahdo, meesha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

dakhligu kasoo galo; iyo

ii. Hubinta in la cusboonaysiiyo dukumeentiyada, xogta, ama macluumaadka kuwaasoo laga aruuriyay macaamilka markii lagu guda jiray xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macaamiilka (CDD), iyadoo dib u eegis lagu samaynayo diiwaanada xogta macaamilka ee gaar ahaan macaamiisha khatartu ka iman karto.

2. Hay'addaha warbixinnada waa inay dabaqaan tallaabooyina xaqiijinta xogtaaqoonsiga ee macaamiilka, markasta oo ay:

(b) La samaysanayaan xiriir ganacsi cid kale:

(t) Fulinayaan macaamilaad aan joogta ahayn ama hal macaamil oo dhacaya halmar oo keliya kaasoo lacagtiisa caddaanka ah ay la egtahay ama ay ka badantahay toban kun oo Doollar (USD $10,000) ama lacag kale ee aanDoolar ahayn oo u dhiganta. Waxaa sidoo kale shuruudaan la dabaqayaahaddii macaamilka la fuliyo halmar oo keliya ama haddii loo fuliyo marar kaladuwan oo u muuqda inay xiriir leeyihiin;

(j) Ka shakiyaan in macaamilku la xiriiro lacag-dhaqis ama maalgelin argagixiso, iyada oo aan loo eegayn cadadka lacagta sharcigu cayimay ama in hay'addahaasi ka reebanyihiin waajibaadka kasoo warbixinta;

(x) Fulinayaan macaamilaad aan joogta ahayn oo nuuciisu yahay xawilaad lacag, taasoo gaaraysa kun Doolar (USD $1,000) ama ka badan ama lacag
kale ee aan Doolar ahayn oo u dhiganta; amd

(kh) Hay'adda warbixinnadu shaki ka qabto dhamaystirnaanta ama saxnaantaxogta aqoonsiga macaamiilka ee hore looga helay macaamiilka.

3. Marka la fulinaayo hawsha aqoonsiga iyo xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macaamilka iyo milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada uleh (beneficial owner), hay'addaha warbixinnadu waa inay qaadaan dhammaan tallaabooyinka suurtagalka ah, si ay u helaan, kadibna u kaydsadaan macluumaadka iyo dukumintiyada muujinaaya inay ku qanceen saxnaanta iyo dhamaytirnaanta ku aadan aqoonsiga macaamilka iyo milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada uleh.

4. Xogta iyo dukumeentiyada ugu yar oo hay'addaha warbixinnada ee kala duwan ay u baahnyihiin waa in lagu qeexa xeer-nidaamiye faahfaansan oo ay soo diyaariyeen hay'addaha babagalka iyo kormeerka ee awoodda uleh, kadibna waxaa loo soo saaraya si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharciga.

5. Hay'adda warbixinnadu waxay dabaqi karaan nidaamyo la fududeeyay ee ku

FEDERAAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

aadan tallaaboyinka xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macaamiilka (simplified CDD), si waafaqsan xeer-nidaamiye-yaal loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigaan.

6. Xeer-nidaamiye kasta oo loo soo saaray si waafaqsan faqradda 5-aad ee Qodobkaan,kaas oo dejiyaa nidaamyo la fududeeyay ee ku aadan tallaaboyinka xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macaamiilka (simplified CDD), iyadoo danta laga leeyahay ay tahay in kor loo qaado tirada bulshada isticmaasha adeegyada maaliyadeed oo ay bixiyaan hay'addaha warbixinnadu kuwooda maaliyadda, waa inuu ku saleysnaada cilmi-baaris qoran oo muujinaysa in khatarta ka iman karta ay tahay mid iska yar marka la eego duruufaha gaarka ah ee dadka ka faa'idaysanaaya iyo adeegyada ama aaladaha maaliyadeed oo ah kuwo baaxadoodu koobantahay.

7. Aqoonsiga shakhsiyaadka qaannuuniga ah iyo xiriirada sharciga ku dhisan (legal arrangements), oo ay ku jiraan nidaamyada ammaanada ah, waa in lagu saleyaamacluumaadka iyo xogta soo socota:

(b) Magacooda, qaab dhismoodkooda sharci, iyo caddaynta muujinaysa jiritaankooda;

(t) Awoodaha sharci ee lagu maamulo shakhsiyaadka qaannuuniga ah iyo kuwo saldhiga u ah xiriirada sharciga ku dhisan, iyo sidoo kale magacyada shakhsiyaadka dabiiciga ah ee ka hayaa jagooyinka sare kuwaan. Waxaa sidoo kale la isticmaali kara, haddii ay leeyihiin, shatiyadooda iyo oggolaanshiyada ay ku hawl-galaan; iyo

(j) Ciwaanka xafiiskooda diwaangashan, haddii ay kala duwanyihiina, waxaa sidoo kale loo baahanyahay cinwaanka goobta ugu muhiimsan oo ay ku ganacsato.

8. Hay'addaha warbixinnada waa inay aqoonsadaan, iyagoo qaadaaya dhammaan tillaabooyin suurtagalka ah, si ay u xaqiijiyaan aqoonsiga dhammaan milkiilayaasha

sida dhabta ah uleh faa'iidooyinka kasoo xarooda shakhsiyaadka qaanuuniga ah iyo xiriirada sharciga ku dhisan (legal arrangements), oo ay ku jiraan nidaamyada ammaanada. Si taas loo fuliyo, hay'addaha warbixinnadu waa inay ka helaan kuwa hore lagu xusay, dukumintiyo iyo xog dhammeystiran, si ay u fahmaan cidda iska leh iyo haykalkooda maamul. Hay'addaha warbixinnadu waxay aqoonsiga kuwa hore lagu xusay ku saleynayaan macluumaadka soo socda:

(b) Marka tallaabooyinka aqoonsigu ay khuseeyaan shakhsiyaadka qaanuunigaah:

i. Aqoonsiga shakhsiyaadka dabiiciga ah ee sida dhabta ah u

FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maamulo shakhsiyaadka qaanuuniga ah;

ii. Haddii shaki ka jiro in shakhsiyaadka dabiiciga ah ee sida dhabta ah u maamulo shakhsiyaadka qaanuuniga ah ay yihiin milkiilayaasha sida dhabta ah u leh faa'iidada kasoo xaroota shakhsiyaadkaas qaanuuniga ama haddii uusan jirin shakhsi dabiici ah oo si dhab ah u leh maamulka lahaanshiyaha, waa in lagu tiirsanaadaa macluumaadka aqoonsiga ee shakhsiga dabiiciga ah ee maamula shakhsiga qaanuuniga isagoo usoo maraaya wadooyin kale; iyo

iii. Haddii la aqoonsan waayo shakhsi daabiici ah ee haaya maamulka shakhsiga qaanuuniga ah, iyadoo la raacayo faqrad-hoosadka (ii) ama faqrad-hoosaadka (ii), waxaa la isticmaalaya macluumaadka aqoonsiga ee shakhsiga dabiiciga ah ee haaya jagada ugu sareeysa.

(t) Marka tallaabooyinka aqoonsigu ay khuseeyaan nidaamyada ammaanooyinka, waa in la isticmaala aqoonsiga shakhsiga abuuray ammaanada, cidda lagu aaminay, cidda korjoogtaysa iyo shakhsiga ama shakhsiyaadka ka faa'ideeysta, iyo shakhsi kasta oo dabiici ah oo sida dhabta ah u maamula nidaamka ammaanada, oo ay ku jirto marka maamulka nidaamka ammaanada uu yahay mid loo soo maro wadooyin kale;

(j) Marka tallaabooyinka aqoonsigu ay khuseeyaan xiriirada sharciga ku dhisan ee aan ahayn ammaanada (other legal arrangements), waa in la isticmaala aqoonsiga shakhsiyaadka lamidka ee udhigma midka abuuray ammaanada, cidda lagu aaminay, cidda korjoogtaysa iyo shakhsiga ama shakhsiyaadka ka faa'ideeysta, iyo shakhsi kasta oo dabiici ah oo sida dhabta ah u maamula xiriiradan sharciga ku dhisan ee aan ahayn ammaanada, oo ay kujirto marka nidaamka maamulku uu yahay mid loo soo maro wadooyin kale;

9. Xeer-nidaamiyeyaal loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigaan waa inay dejiyaan habraac faahfaansan oo lagu hago dhaqan-gelinta faqradaha kore eekhuseeya hay'addaha warbixinnada ee kala duwan.

10. Haddii hay'adda warbixinnadu aysan awoodin inay u hoggaansanto waajibaadka ku xusan Qodobkan iyo kuwa ku xusan xeer-nidaamiyaasha la xiriira, markaa waa in hay'adda warbixinnadu aysan furin koontada banki, bilaabin xiriirka ganacsi ama aysan fulin macaamilka ganacsi ee aan joogtada ahayn ama ay joojiso xiriirka ganacsi, haddii markaas uu jiro. Xaaladahan kale marka ay la kulanto, hay'adda warbixinnadu waa inay usoo dirtaa Xarunta Warbixinada Maaliyadda, warbixintamacaamilaadka shakiga-dhaliyay ee la xiriirta macaamilka.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 6-aad
Mamnuucista koontoyinka banki ee mulkiiluhu qarsoonyahay

Hay'addaha warbixinnada waxaa mamnuuc ka ah inay furaan ama ogolaadan jiritaanka koontooyin banki ee mulkiiluhu qarsoonyahay ama kuwo ku diiwangashan magacyo been abuur ah.

Qodobka 7-aad
Xiriirada la mamnuucay

Hay'addaha warbixinnada waxaa mamnuuc ka ah inay la sameeystaan ama la sii wadaan xiriirka ganacsi, ama ay u fuliyaan macaamil, banki aan lahayn meel cayiman ama maamul loogu soo hagaago (shell bank) ama hay'ad kasta ee maaliyadeed oo aan ku lahayn meel cayiman oo loogu soo hagaago gudaha dalka lagu abuuray ama shatiga ay ka haysato.

Qodobka 8-aad
Fulinta xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macaamiilka (EDD)

1. Hay'addaha warbixinnada waa inay fuliyaan xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macaamiilka (EDD), haddii intaa markaas la ogyahay oo ku salaysan qiimayn ku filan ee dhanka khataraha ah, xariirka ganacsi ama macaamilaadku uu leeyahay ama keeni karo khatar sare ee la xiriita lacag dhaqid ama maalgelin argagixiso.

2. Tallaabooyinka xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macaamiilka (EDD) oo ay dabaqdo hay'add warbixinneed waa in ay sida uga habboon u maareeyaan, una yareeyaan khataraha heerkoodu sareeyo ee la ogaaday.

3. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waa inay diyaariyaanXeer-nidaamiye-yaal faahfaahsan oo nidaaminaaya dhaqangelinta habraac ku salaysan heerka khatarta ee markaa jirta (risk-based approach) iyo dabaqidda tallaabooyinka xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macaamiilka (EDD). Xeer- nidaamiyeyaashan waxaa loo soo saarayaa si waafaqsan Qodobka 52 ee Sharcigan.

Qodobka 9-aad
Waajibaadka ku aadan fulinta baarista khataraha la xiriira lacag dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada

1. Hay'addaha warbixinnadu waa inay fuliyaan baarista gudaha ee ku aadan khataraha,si ay u aqoonsadaan, u qiimeeyaan, walibana u fahmaan khataraha la

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

xiriira lacag dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada oo ay wajihi karaan. Baarista khataraha ee la fulinaayo waa in ay xisaabta ku darsataa khataraha ka imaan kara macaamiisha kala duwan, wadamada ama deegaanada dhuleed, iyo aaladaha, adeegyada iyo hababka lacag bixinta ee gaarka ah, oo ay ku jiraan macaamilaadka aan ahayn ka fool-ka- foolka. Waa in sidoo kale xisaabta lagu darsadaa khataraha ka imaan kara nidaamyada cusub ee ganacsi oo ay ku jiraan hababka cusub ee lacag bixinta iyo u adeegsiga
tignoolajiyada cusub iyo midda soo ifbaxeeysa adeegyada cusub iyo kuwa horay ujiray ee shirkad ama hay'ad.

2. Marka ay timaado isticmaalka aaladaha, adeegyada, hababka ganacsi iyo tignoolajiyada cusub, hay'addaha warbixinnadu waa inay sameeyaan baarista khataraha ka imaan kara ee lagu qeexay faqradda 1-aad ee Qodobkan, ka hor inta aysan bilaabin hawlgelinta ama isticmaalka aaladahaan, adeegyadaan, hababkaan iyo tignoolajiyadaan.

3. Marka la fulinaayo baarista khataraha ee lagu sheegay faqradda 1-aad ee Qodobkaan, Hay'addaha warbixinnadu waa in ay xisaabta ku darsadaan natiijada kasoo baxday baaritaannada khataraha ee heer Qaran ama heer ganacsi ama hay'adoodee horay loo sameeyay.

4. Nuxurka iyo baaxadda baaritaannada khataraha ee gudaha oo hay'addaha warbixinnadu u sameeyaan si waafaqsan faqradda 1-aad ee Qodobkaan waa inay ahaadan kuwo ku habboon nooca iyo baaxadda ee hay'adda warbixinneed.

5. Baaritaannada khataraha ee gudaha oo hay'addaha warbixinnadu u sameeyeen si waafaqsan faqradda 1-aad ee Qodobkaan waa inay ahaadaan qoraal, la sameeyaa sanad walba ama waqti kasta oo kale oo loo baahdo ama ay soo dalbato Hay'adda Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh. Natiijada baaritaannadaan waa in lala wadaagaa Hay'adda Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh, marka ay soo dalbato.

Qodobka 9A
Waajibaadka ku aadan maareynta khataraha lacag dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada

1. Hay'addaha warbixinnadu waa in ay qiimeeyaan dhammaan meelaha habboon ee khatarahu ka imaan karaan (sida koontooyinka, nuucyada macaamiisha kala duwan, aaladaha, adeegayada, macaamilaadka, deegaanada dhuleed, hababka lacag dirista iyobixinta iyo teknoolojiyadda cusub) ka hor inta aysan go'aan ka gaarin inta ay la'egtahay khatarta guud iyo tallaabooyinka habboon ee lagu yareeyn karo oo ay tahayin dabaqo.

2. Si loo yareeyo, walibana si wax ku ool ah loogu maareeyo khataraha

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ogaaday ee la xiriira lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada, hay'addaha warbixinnadu waa in ay lahaadaan siyaasado, nidaamyo korjoogtayn, iyo habraacyo ay ansixiyaan maamulkooda sare.

3. Siyaasadaha, nidaamyada korjoogtaynta, iyo habraacyada la aasaasay iyadoo loo hoggaansamaayo faqradda 2-aad ee Qodobkaan waa in ay ku jiraan tilaabooyinka xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macaamiilka (EDD), si loo maareeyo, loona yareeyo khataraha, haddii hay'adda warbixinnadu ogaato in heerarka khataraha jira ay sareeyaan ama haddii sidaas lagu go'aamiyo xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Qodobkaa 52-aad ee Sharcigaan.

Qodobka 10-aad
Shaqsiyaadka haya xil Dawladeed ama Siyaasadeed (PEPs)

1. Hay'addaha warbixinnadu waa inay lahaadaan nidaamyada ku habboon ee maaraynta khataraha, si ay u ogaadaan in macaamilka, ama milkiilaha sida dhabta ah faa'iidada u leh (beneficial owner) oo ay la macaamilayaan uu yahay shakhsi haya xil Dawladeed ama mid siyaasadeed (PEPs) iyo in kale.

2. Hay'addaha warbixinnadu waa inay qaadaan tillaabooyinkan soo socda ee ku aadanmacmiil ama milkiile kasta oo si dhab ah uleh faa'iidada (beneficial owner), kaas oo ah shakhsi ka haya xil Dawladeed ama mid siyaasadeed (PEPs) dal shisheeye ama Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama ah shakhsi xil sare ka haaya urur caalami ah iyo qaraabada ama saaxiibada shakhsiyaadkaan:

(b) Waa in hay'adda warbixinnadu ka heshaa maamulkeeda sare ogolaanshoku aadan inay macaamilaad u fulin karto ama la yeelan karto xiriir ganacsi ama lasii wadi karto xiriir ganacsi oo horay u jiray;

(t) Waa in hay'adda warbixinnadu qaada tillaabooyin wax ku ool ah oo ay ku ogaanayso ilaha dhaqaalaha iyo lacageed ee shakhsiyaadkaas;

(j) Waa in hay'adda warbixinnadu iska xaqiijisaa macluumaadka ku aadan shakhsiga haya xilka Dawladeed ama midka siyaasadeed (PEPs) iyo halka macluumaadkaasi ka yimaadeen; walibana,

(x) Waa in hay'adda warbixinnadu ku sameeydaa koorjoogtayn xoogan oo joogta ah xiriirka ganacsi oo ay la leedahay shakhsiyaadkaas;

3. Marka arrinku ku saabsan yahay heshiisyada caymiska shakshiga (life insurance policies), waxaa looga baahan yahay hay'adaha maaliyadda:

(b) In ay qaadan tallaabooyin wax ku ool ah oo ay ku ogaanayaan in cidda ka faa'ideysanaysa heshiiska caymiska ama milkiilaha sida dhabta

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ah u leh faa'iidada (beneficial owner) cidda ka faa'ideysanaysa heshiiska caymiska uu yahay shakhsi haya xil Dawladeed ama mid siyaasadeed (PEPs) iyo in kale; iyo

(t) Marka ay ka war helaan jiritaanka khatar heerkeedu sareeyso, hay'adaha maaliyaddu:

i. Waa inay ogeysiiyaan maamulkooda sare ka hor inta aysan bixin lacagta heshiiska caymiska;

ii. Waa inay ku sameeyaan dib u eegis xoogan guud ahaan xiriirka iyo macaamilaadka ganacsi oo ay la leeyihiin cidda ka faa'ideysanysa heshiiska caymiska;

iii. Waa inay ka fikiraan inay habboontahay inay diraan warbixin ku aadan macaamilaad shaki dhaliyay (STR).

4. Xeernidaamiye ayaa qeexaya xilalka loo aqoonsan doono in ay yihiin xilal muhiim ah oo Dawladeed ama Siyaasadeed (PEPs) iyo waqtiga laga saarayo shakhsiga asteeynta ah inu yaahay shakhsi haaya xil Dawladeed ama Siyaasadeed (PEPs), kadib marka uu xilkaas baneeyo.

Qodobka 11-aad
La socodka khaas ah ee macaamilaadka

1. Hay'addaha warbixinnadu waa inay, iyagoo diiwangelinaaya tallaabo kasta, kudabaqaan tallaabooyinka xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macmiilka (EDD) macaamilaadkaan soo socda:

(b) Macaamilaadka waaweyn ama kuwa u baahan shaqooyin badan ee kala duwan (complex) iyo macaalimaadka aan hore loo arag ama ka baxsan noocyada caadiga ah, kuwaa oo aan lahayn ujeeddo sharci ah oo si cad u muuqata ama ah kuwo laga shakiyay.

(t) Xiriirada ganacsi iyo macaamilaadka lala sameeynaayo shakhsiyaad dabiici ah ama kuwo qaanuuni ah, iyo hay'addo maaliyadeed oo ku saleysan deegaanoiyo wadamo kuwaa oo Hay'adda Caalamiga ah ee Ka-hortagga Lacag- dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada (FATF) ama Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh ay u asteeyeen inay kajirto khatar heerkoodu sareeyso ee lacag-dhaqid ama maalgelin argagixiso. Tallaabooyinka xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macmiilka (EDD) ee la dabaqaayo waa inay ahaadaan kuwo u dhigma khatarta ka imaan karta deegaannadaas iyo wadamadaas.

2. Hay'addaha warbixinnadu waa inay qaadaan tillaabooyinka kasoo baxa Hay'adda Caalamiga ah ee Ka-hortagga Lacag-dhaqidda iyo Maalgelinta

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Argagixisada (FATF) ama Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, kuwaa oo looga hortagaayo khataraha la ogaaday ee ka imaan karaaya shakhsiyaadka dabiiciga ah iyo kuwa qaanuuniga ah iyo hay'addaha maaliyadda ee ku saleysan deegaannada iyo wadamada ay kajirto khatar heerkoodu sareeyso ee la xiriirta lacag-dhaqidda ama maalgelinta argagixisada.

3. Natiijooyinka kasoo baxay iyo dukumintiyada ku aadan tallaabooyinka hay'addaha warbixinnadu u qaadeen si waafaqsan faqradda 1-aad iyo 2-aad ee Qodobkaan waa in si waqtiyeysan loola wadaaga Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, markay soo codsadaan.

Qodobka 12-aad
Waajibaadka xaqiijinta xogta ku aadan bankiga lala yeelanaayo xiriirka iswakiilashada bankiyada (correspondent banking)

1. Marka la galayo xiriirka iswakiilashada bankiyada (correspondent banking relationships), hay'addaha maaliyaddu waa inay:

(b) Aqoonsadaan, oo ay xaqiijiyaan xogta aqoonsiga ee bankiga la wakiisha eeadeega bixinaaya (respondent institution);

(t) U ururiyaan qaab qoraal ah, xog sugan oo ku saabsan bankiga la wakiisha
ee adeegga bixinaaya (respondent institution), si ay ugu fahamaan si buuxda nuucyada ganacsiyada ee bankigu bixiyo;

(j) Baaran sumcadda bankiga la wakiisha ee adeeggaa bixinaaya (respondent institution), tayada kormeerka uu ku sameeyo macmiilkiisa, iyo sidoo kale in horay loogu sameeyay baaris la xiriirta lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada ama ay tallaabo ka qaaday hay'adda dowladeed ee isaga kormeerta. Marka baaristaan la sameeynaayo waxaa la isticmaalaya macluumaadka sida guud looga heli karo ilaha madaxa banaan.

(x) Maamulkooda sare ka kelaan ogolaansho qoran, kahor inta xiriirka iswakiilashada bankiyada (correspondent banking relationships) aysan la sameeysan bankiga cusub ee loo wakiilinayo inuu adeeg siiyo bankigaan (respondent institution);

(kh) Soo helaan, kadibna qiimeeyaan siyaasadaha, nidaamyada korjoogtaynta, iyo habraacyada loogu talagalay la dagaalanka lacag-dhaqidda iyo kahortaga maalgelinta argagixisada ee uu dhaqan-geliyay bankiga la wakiisha ee adeeggabixinaaya (respondent institution). Waa in hay'addaha maaliyaddu la wadaagan hay'adaha kale ee maaliyadeed ee xiriir lasameeysanaaya iyaga(correspondent institutions) nuqulada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

siyaasadaha, nidaamyada korjoogtaynta,iyo habraacyada loogu talagalay la dagaalanka lacag-dhaqidda iyo kahortaga maalgelinta argagixisada ee uu dhaqan-geliyay bankiga la wakiisha ee adeega bixinaaya (respondent institution), si hay'addahaas maaliyadeed iskaaga xaqiijiyaan.

(d) Heshiis la galaan bankiga la wakiishay ee adeega bixinaaya (respondent institution), kaas oo dejinaya xilalka ay kala leeyihiin oo ku aadan la dagaalanka lacag-dhaqidda iyo kahortaga maalgelinta argagixisada; iyo

(r) Iska xaqiijiyaan in bankiga la wakiishay ee adeegga bixinaaya (respondent institution) uusan ahayn bankiyada aan lahayn meel cayiman oo loogu soo hagaago (shell banks), walibana uusan xiriir ganacsi la laheyn bankiyada aan lahayn meel cayiman oo loogu soo hagaago (shell banks).

2. Markii arrinku ku saabsanyahay adeegsashada koontooyinka banki ee ka furan banki la wakiishay ee adeeg bixinaay (payable through accounts), hay'addaha maaliyaddu waa inay xaqiijiyaan in bankiga la wakiisha ee adeeggaas bixinaaya(respondent institution):

(b) Inuu ka qaaday tallaabooyinka xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macmiilka (CDD) dhammaan macaamiisha sida tooska ah u adeegsan kara koontooyinka uu leeyahay bankiga wax wakiishay (correspondent institution); iyo

(t) Uu heshiis qoraal ah ku aqbalo, walibana uu awooddo inuu si waqtiyeysan kula wadaago bankiga wax wakiishay (correspondent institution), xogta macmiilka ee la xaqiijiyay marka bankiga wax wakiishay (correspondent institution) oo soo codsado.

Qodobka 13-aad
Kaydinta Diiwaanada

1. Hay'addaha warbixinnadu waa in ay kaydiyaan, ugu yaraan **shan (5)** sano oo ka bilaabmaysa taariikhda macaamilku dhacay, dhammaan diiwaannada lagama maarmaanka ah ee macaamil, ha ahaado mid la xiriira gudaha dalka ama dibaddaba, si ay awood ugu yeeshaan in ay si degdeg ah ugu hoggaansamaan codsiyada macluumaad wadaagista oo ay soo diraan Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh. Haddii loo baahdo, si ay u noqdaa caddaymo loo isticmaali karo dacwad oogis fal dambiyeed, diiwaanada noocan ah waa inay ahaadaan kuwo dhamaystiran oo oggolaanaaya in masawir cad laga qaadan karo macaamilaadka shakhsiyaadka (oo ay ku jiraan caddadka iyo noocyada lacagta lagu macaamilay), ha ahaadaan macaamilaad ay sameeyeen shakhsiyaad leh koontooyin iyo kuwo aan lahayn

FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

intaba.

2. Hay'addaha warbixinnadu waa in ay kaydiyaan, dhammaan diiwaanada la xiriira tallaaboyinka xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macmiilka, oo ay ku jiraan galalka macmiilka, galalka koontooyinka, waraaqaha xiriirada ganacsi iyo natiijooyinka kasoo baxay baarisyada hay'addu ay ku sameeyday macmiilka, ugu yaraan **shan (5)** sano kadib marka xiriirka ganacsi uu dhammaaday ama taarikhda la sameeyay macaamilaadka ay leeyihiin shakhsiyaadka aan hay'adda la lahayn xiriir ganacsi.

3. Xogta aqoonsiga, diiwaannada macaamilaadka, iyo dhammaan macluumaadka ka dhashaa tallaaboyinka xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macmiilka iyo baaritaannada hay'addaha warbixinnadu sameeyaan waa in si waqtiyeysan loola wadaago Xarunta Warbixinada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, iyo hay'addaha kale ee awoodda u leh, marka ay soo codsadaan.

Qodobka 14-aad
Waajibaadka kasoo warbixinta

1. Hay'addaha warbixinnadu waa inay si degdeg ah ugu wargeliyaan Xarunta Warbixinada Maaliyadda dhammaan macluumaadka la xiriira lacag kasta, macaamilaad ama macaamilaadyo kasta oo dhawr ah ee xiriira, oo ay ku jiraan isku dayga kasta ee macaamilaad, iyada oo aan loo eegayn qaddarka lacagta macaamilaadka, haddii ay ka shakiyaan ama ay haystaan sababo maangal ah oo ay uga shaki karaan in lacagaha, macaamilaadka ama macaamilaadyada dhawrka ah ee xiriira ama isku dayga macaamilaadkaas ay yihiin ama ay la xiriiran:

(b) Lacag-dhaqidda lagu qeexay Qodobka 2 ee Sharcigan ama ay yihiin dakhlikasoo xarooday fal-dembiyeedka; ama

(t) Maalgelinta argagixiso ee lagu qeexan Qodobka 3-aad ee Sharcigaan.

2. Hay'addaha warbixinnadu waa inay si degdeg ah ugu soo wargeliyaan Xarunta Warbixinada Maaliyadda macaaamilaad kasta, macaamilaadyo kasta oo dhawr ah ee umuuqda inay xiriiran ama isku day kasta ee macaalimaad nuuciisu yahay lacag caddaan ah, kuwaa oo ka badan qaddarka lacageed ee lagu cayimay xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigaan. Warbixinnada ku salaysan qaddarka lacageed ee la cayimay (threshold-based reporting) waxaa sidoo
kale lagu dabaqi kara macaamilaadyada kale iyadoo loo maraayo xeer-nidaamiye. Sidoo kale, hay'addaha warbixinnadu waa inay si degdeg ah ugu soo wargeliyaan Xarunta Warbixinada Maaliyadda macaaamilaad kasta, isku day macaamilaad kasta, ama macaamilaadyo kasta oo dhawr ah ee u muuqda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

inay xiriiran ama isku daygooda,kuwaa oo sababo la xiriira qaddarkooda lacageed, waqtigooda, ama duruufahoodakale ee u gaarka ah, u muuqda inay yihiin kala qaybin macaalimaad maaliyadeed (structuring) oo looga dan leeyahay in looga baxsado ama looga dhuunto waajibaadkakasoo warbixinta macaamilaadka ee Sharcigaani soo rogay.

3. Warbixinada looga baahan yahay inay soo diraan hay'addaha warbixinnada eeSharcigaan lagu qeexay waa in loo diraa Xarunta Warbixinada Maaliyadda iyadoo la raacayo qaab-qoraalka iyo habraaca lagu dejiyay xeer-nidaamiye ay soo diyaarisay Xarunta Warbixinada Maaliyadda ama Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh, kaas oo loo soo saaray si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigaan. Hay'addaha warbixinnadu waa inay markasta u hoggaansamaan habraacyadaan.

Qodobka 14A
Dembiyada kala qaybinta macaalimaadka maaliyadeed (Structuring offenses)

1. Shakhsi waxa uu galayaa fal dambiyeedka kala qaybinta macaalimaadka maaliyadeed (structuring offense), hadii, iyadoo ujeeddada uu ka leeyahay ay tahay inuu ka baxsado ama ka dhuunto waajibaadka kasoo warbixinta ee Sharcigaani soo rogay, uu ku sababo ama isku dayo inuu ku sababo hay'ad warbixinneed in ay ku guuldarraysato inay soo dirto warbixin uu Sharcigaani waajib ka dhigay ama lagu jideeyay xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan Sharcigaan.

2. Shakhsi waxa uu galayaa fal dambiyeedka fududaynta kala qaybin macaalimaadka maaliyadeed, haddii uu ka qaybqaato, kaalmeeyo, ama kula heshiiyo shakshi kale gelista, ama caawiyo, fududeeyo, ama kala taliyo shakhsi kale gelista fal- dambiyeedka lagu qeexay farqada 1-aad ee Qodobkan.

3. Maxkamadda awoodda u leh qaadista dacwadaha la xiriira dembiyada ku qeexan Qodobkan waa Maxkamadda Gobolka ee uu fal-dembiyeedku ka dhacay.

Qodobka 14B
Ciqaabaha ka dhanka ah dembiyada kala qaybinta macaalimaadka maaliyadeed(Structuring offenses)

1. Ciqaabaha soo socda ayaa lagu soo rogi karaa shakhsiyaadkii galaa fal dambiyeedyada lagu qeexay faqradda 1-aad iyo 2-aad ee Qodobka 14A:

(b) Xabsi aan ka yarayn lix (6) bilood, iyo/ama

(t) Ganaax aan ka yarayn shan boqol oo doolar (USD $500) iyo ilaa laba ujibaar lacagta ku lugta leh fal dambiyeedka la galay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 14C
Hay'addaha warbixinnada ee aan lagu dabaqayn waajibaadka kasoo warbixinta

Iyadoo laga reebayo, oo an lagu dabaqayn shuruudaha ku qoran Qodobka 14-aad iyo 14A ee Sharcigaan, Qareennada, nootaayooyinka, xirfadlayaasha kale ee sharciga ee madax-bannaan iyo xisaabiyeyaasha loogama baahna inay u hoggaansamaan waajibaadka kasoo warbixinta haddii macluumaadka ay hayaan uu yahay mid ay heleen iyagoo fulinaya shaqooyinkooda looga baahanyahay inay u hoggaansamaan waajibaadka ilaalinta sirta shaqada iyo xogta macmiilka iyo qareenka ka dhaxeeysa,oo ay kujiraan macluumaadka ay soo heleen inta ay kug guda jireen hawlaha xaqiijinta tallaabooyin sharci ee u furan macmilkooda ama kuwa la xiriira ka difaacidda ama ku matalaadda macmiilkooda dacwado ka furan maxkamad ama meelo kale ee dhexdhexaadin, iyadoon loo eegayn in macluumaadkaas ay soo heleen ka hor, inta lagu jiro ama ka dib dacwaddaas. Hay'addahan warbixinnada kama faa'iidaysanayan, lagumana dabaqaayo ka reebista lagu sheegay qaybta hore ee faqradaan haddii ay ka qaybqaateen falal la xiriira lacag-dhaqid ama maalgelin argagixiso, ama ay bixiyeen talo-bixin sharci oo lagu taageeraayo ujeedoodin lacag- dhaqid ama maalgelin argagixiso ama ay ka war qabeen in macmiilkoodu soo raadsaday talo-bixinta sharci si'uu u sameeyo hawlo la xiriira lacag-dhaqid ama maalgelin argagixiso.

Qodobka 15-aad
Sir dhawrista iyo marka la oggolyahay in si niyad sami ku dheehantahay loo dirowarbixin ku aadan arrin shaki dhalisay

1. Hay'addaha warbixinnada, agaasimayaashooda, saraakiishooda, iyo shaqaalahooda midna looma qabansan karo in ay mas'uul ka yihiin xad-gudub, oo ay ka mid tahay xad-gudub ciqaabeed, madani, ama maamul, haddii aysan u-hoggaansamin wajibaadkooda ku aadan xakameynta xog wadaagis, kaas oo loo soo rogay si waafaqsan heshiis ama sharci, xeer-nidaamiye ama habraac maamul, inta ay ku guda jiraan u hoggaansanaanta waajibaadkooda kasoo warbixinta macaamilaadka laga shakiyo ama kuwo lacagaha caddaan ah oo dhaafsiisan xadka lacageed ee lagu cayimay Xeer-nidaamiye ama markasta oo ay si niyad sami ku dheehantahay ugu soo gudbiyaan Xarunta Warbixinada Maaliyadda maclumaad habbon.

2. Hay'addaha warbixinnada, agaasimayaashooda, saraakiishooda, iyo shaqaalahooda waxaa ka mamnuuc ah inay cid la wadaagan xogta ku aadan in warbixin macaamilaad shaki-dhaliyay (STR) ama macluumaad la xiriira loo gudbiyay ama loo gudbinaayo Xarunta Warbixinada Maaliyadda iyo Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. Tallaabo kasta oo ay qaadaan qareenno, nootaayooyin, xirfadlayaasha kale ee sharciga ee madax-bannaan iyo xisaabiyeyaal, iyagoo ku dadaalaya si ay ugu qanciyaan macmiilkooda inuusan ka qaybqaadan fal sharci darro ah kama dhigna xog wadaagista lagu mamnuucay farqada (2) ee Qodobkan.

4. Agaasimayaasha, saraakiisha iyo shaqaalaha hay'addaha warbixinnada waxay usheegi karaan hay'adaha garsoorka ama hay'adaha sharci fulinta ee haysta amar maxkamadeed in warbixin lala wadaagay Xarunta Warbixinada Maaliyadda si waafaqsan Qodobka 14-aad ee Sharcigaan. Xaaladahan oo kale marka ay jiraan,

hay'adaha garsoorka ama sharci fulinta ee haysta amar maxkamadeed waxay ka codsan karaan Xarunta Warbixinada Maaliyadda inay u xaqiijiso in warbixinta lala wadaagay.

5. Warbixinta macaamilaad shaki-dhaliyay (STR) iyo warbixinnada kale waxaa lala wadaagi karaa oo kaliya hay'adaha garsoorka ama hay'adaha sharci fulinta ee haysta amar maxkamadeed marka ay soo codsato Xarunta Warbixinada Maaliyadda, waana shardi in warbixintaas lagama maarmaan u tahay in la cadeeyo xadgudub ay sameeyeen hay'addaha warbixinnada ee lagu qeexay Qodobka 4-aad ee Sharcigaan, ama agaasimayaasha, saraakiisha iyo shaqaalaha hay'addahaas ama marka baaris fal dambiyeed ay muujiso in hay'addahaan ama shakhsiyaadka u shaqeeya ay ku lug yeelan karaan lacag-dhaqis iyo maalgelin argagixiso oo ay soo sheegeen.

Qodobka 16-aad
U hogaansanaan la'aanta waajibaadka sir dhowrista ee Sharcigaan ogolyahay

Hay'addaha warbixinnada, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh iyo hantidhawrayaashu waa inay u hoggaansamaan shuruudaha Sharcigan soo rogayo iyadoo aan lagu Xadgudbeyn waajibaad kasta ee sir dhowris ama xaddidaad kasta oo kale ee aan ogolayn wadaagista macluumaad, taasoo lagu jideeyay sharci kale ama nidaam kale.

Qodobka 17-aad
Barnaamijyada Ka-hortagga Lacag-dhaqidda iyo La-dagaalanka MaalgelintaArgagixisada (AML/CFT programs)

1. Hay'addaha warbixinnadu waa in ay diyaariyaan oo ay hirgeliyaan barnaamijyo looga hortaggaayo lacag-dhaqidda, lagulana dagaalamaayo maalgelinta argagixisada. Waa inay sidoo kale diyaariyaan oo ay hirgeliyaan barnaamijyo loo adeegsanaayo qiimeeynta, ogaanshaha, maaraynta, iyo yaraynta khataraha la xiriira lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada. Barnaamijyadaan waa inay ka koobnaadaan kuwan soo socda:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(b) Siyaasado, habraacyo iyo nidaamyo korjoogtayn oo gudaha ah ee qoran, taariikhaysan, walibana ay ansixiyaan maamulkood sare, kuwaas oo ku salaysan qiimeyn lagu sameeyay heerka khatarta jirta ee la xiriirta lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada iyo baaxadda ganacsiga, iyo sidoo kale shuruucda, xeer-nidaamiyeyaasha, iyo hagayaasha ku aadan arrimahan;

(t) Habraaca hubinta u hoggaansananta siyaasadaha, habraacyada iyo nidaamyada korjoogtayn gudaha iyo wax ku oolnimadooda iyo magacaabista sarkaal loo xilsaaray hubinta u hoggaansananta iyo dhaqangelinta siyaasadaha,habraacyada iyo nidaamyada korjoogtayn ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada. Sarkaalka loo xilsaaray hubinta u hoggaansananta nidaamyada:

i. Waa inuu awood u yeesha inuu heli karo dhammaan buugaagta, diiwaannada, iyo shaqaalaha hay'adda warbixinnada, mar kasta oo uu u baahdo si'uu u guto waajibaadkiisa.
ii. Waa inuu ahaada maareeye sare oo leh khibrad ku filan, waana inlasiiya waxyaabaha uu u baahanyahay oo ku filan.

(j) Nidaamyo xaqiijin oo la isku halayn karo si loo hubiyo shaqaaleysiinta dad aqoon leh marka la qaadanaayo shaqaalaha;

(x) Tababarro joogta ah ee la siinaayo shaqaalaha, maamulka iyo wakiilada adeegyada xawilaadaha lacagta iyo alaabaha kale ee, kaas oo la diiwaangelinaayo marka uu qabsoomo, walibana la korjoogtaynaayo, si loo hubiyo in loo hoggaansamo jadwallada qabashadiisa;

(kh) Hantidhawris madaxa banaan ee gudaha ah ama mid ay fuliyaan shakhsiyaad bannaanka ka ah hay'adda si loo hubiyo u hoggaansanaanta, iyo waxtarka, siyaasadaha, habraacyada iyo nidaamyada korjoogtayn ee gudaha eelagu qeexay faqrad-hoosaadka (b) iyo dhammaan tallaabooyinka kale ee la qaaday si dabaqo Sharcigan; iyo

(d) Shakhsiyaad mas'uulka ka ah baarista hanti-dhawrista ee gudaha waa inay sidoo kale mas'uul ka noqdaan qiimeynta ku aadan isku halaynta lagu qabi karo barnaamijka ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada, iyagoo baaraya dhaqangelintiisa iyo sida loogu hoggaansamayo.

2. Hay'addaha warbixinnada oo ay weheliyaan laamahooda iyo shirkadaha ka farcamaoo saamiga ugu badan ay ku leeyihiin, waxaa loo arkayaa inay isku yihiin hal koox, waxana looga baahan yahay inay fuliyaan barnaamijyo saamaynaaya dhamman xubnaha kooxda kaas oo loogu talagalay ka-hortagga lacag dhaqidda iyo la- dagaalanka maalgelinta argagixisada. Waxay barnaamijyado noqdaan kuwo lagu dabaqi karo, kuna habboon dhammaan

FEDERAAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

laamaha iyo shirkadaha ka farcama kooxda. Barnaamijyadani waa in ay ka koobnaadaan:

(b) Tallaabooyinka loo baahan yahay ee ku xusan inta u dhaxeeysa faqrad- hoosaadyada (b) ilaa (d) ee faqradda (1) ee Qodobkaan, kuwaas oo ay tahay in lagu dabaqqo dhammaan xubnaha kala duwan ee kooxda ay ka koobantahay hay'adda warbixinnada;

(t) Siyaasado iyo habraacyo lagu nidaamiyo habka wadaagista macluumaadka ku aadan macmiilka, koontooyinka, iyo macaalimaadka, kaas oo ka dhaxeeya xubnaha kamidka ah kooxda hay'adda warbixinnada, oo ay kujiraan laamaha iyo shirkadaha ka farcama hay'adda warbixinnada oo ay saamiga ugu badan ayku leedahay, mar kasta oo wadaagista macluumaaadka uu uyahay lagamamaarmaan ka-hortagga lacag-dhaqis iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada, sida fulinta tallaabooyinka la xriira xaqiijinta xogta aqoonsiga eemacmiilka, baarista iyo kasoo warbixinta macaamilaadka shakiga laga qabo iyo maareynta khataraha ka imaan kara lacag dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada; iyo

(j) Nidaamyo waxtar leh oo lagu ilaaliyo sir dhawrista iyo habka maclumaad wadaagista, sidoo kalana looga hortagi karo u digista macaamiisha xogtooda lala wadaagay Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh (tipping-off);

3. Haddii nidaamyada aasaasiga ah ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada ee ka jira wadamada ay ku saleysanyihiin laamaha iyoshirkadaha ka farcama hay'adda warbixinnada oo ay saamiga ugu badan ku leedahay ay yihiin kuwo ka ka daciifsan kuwa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya:

(b) Hay'addaha warbixinnadu waa inay ku waajibiyaan laamaha iyo faracyada ay ku leeyihiin wadama shisheeye inay adeegsadaan nidaamyo loogu talagalay ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada ee la jaanqaadi kara kuwo u degsan Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, iyagoo ku saleynaaya ilaa iyo inta shuruucda iyo xeer-nidamiyaasha ka jira dalkaas shisheeye ay oggolyihiin.

(t) Haddii shuruucda iyo xeer-nidamiyaasha ka jira dalkaas shisheeye aysan oggoleen in loo hoggaansamo waajibaadka ku xusan farqad-hoosadka (b) ee kor ku xusan, waa in hay'addahaas warbixinnada iyo laamaha iyo faracyadooda kuyaala dalka shisheeye oo ay isku kooxda yihiin ku wargeliyaan arrinkaan Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda ulehee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Xaaladahan oo kale marka ay dhacaan, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

awoodda uleh waxay qaadi karaan talaabooyinka kormeerka ee ku haboon, iyagoo ku dabaqayaa kooxdaas tillaabooyinka dheeriga ah ee ku haboon si loo mareeyo khataraha ka imaan kara lacag dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada.

(j) Haddii ujeedooyinka Sharcigan la fulin kari waayo, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxay go'aamin karaan in la xiro laamaha ama shirkadaha ka farcama hay'adda warbixinnada ee kuyaala dalkaas shisheeye.

(x) Hay'addaha warbixinnada waxaa looga bahanyahay inuu kala dhaxeeyo laamaha iyo shirkadaha ka farcama oo ay saamiga ugu wayn ku leeyihiin ee kuyaala dalalka shisheeye nidaam wax ku ool ah ee macluumaad wadaagis, si ay awood ugu yeeshaan in ay si waqtiyeysan ugu soo jawaabaan codsiyada macluumaad soo gudbinta ee ka yimaada Hay'addaha Dabagalka iyoKormeerka ee awoodda uleh.

Qodobka 18-aad
Ka warbixinta lacagaha ka gudbaya goobaha furdooyinka ah

1. Shakhsi kasta oo:

(b) Ka baxaya ama soo galaya Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya isagoo wata, ama ka soo dejiyaa ama ka dhoofiya isagoo isticmaalaya boosto, adeegyada alaabaha qaada ama si kale, lacag dhan toban kun oo Doollar (USD
$10,000) ama ka badan ama lacago kale ee u dhigma qaddarkaas oo ah lacago maxaalli ah ama kuwa shisheeye, ha ahaadaan kuwo nuucoodu yahay lacago caddaan ah ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs), waa inuu siiya Maamulka Waaxda Canshuuraha Furdooyinka ee Wasaaradda Maaliyadda ("Waaxda Canshuuraha Furdooyinka") ee kuyaala goobtaas furdada ah, warbixin qoran taasoo sax ah. Waajibaadka warbixin dhiibista
looma arkaayo in loo hoggaansamay haddii macluumaadka la bixiyay uuyahay mid khaldan ama aan dhamaystirnayn;

(t) U hoggaansami waaya faqrad-hosaadka (b) ee faqraddan waxa uu mutaysanayaa ciqaabaha ku xusan faqradaha 16-aad iyo 17-aad ee Qodobkan iyo shuruucda kale ee arrinkaan khuseeya.

2. Sarkaal katirsan Waaxda Canshuuraha Furdooyinka ee tuhmaa xad-gudub ka dhan waajibka ka-warbixinta ee ku xusan faqrad-hoosaadka (b) ee faqraddaa 1-aad ee Qodobkaan, waxa uu awood u leeyahay in uu:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(b) Baaro wax kasta oo shakhsigu wato ama kujira boorsadiisa; iyo

(t) Baaro shakhsiga laftiisa.

3. Shakhsiyaadka loo baaraayo si waafaqsan faqrad-hoosaadka (t) ee faqradda 2-aadee Qodobkaan waxa baaraya hal ama in ka badan oo ah saraakiisha Waaxda Canshuuraha Furdooyinka, kuwaa oo ku jinsi ah shakhsiga la baaraayo.

4. Si loo xaqiijiyo fulinta iyo dhaqangelinta waajibaadka ka-warbixinta ee ku xusan faqrad-hoosaadka (b) ee faqrada 1-aad ee Qodobkan, saraakiisha Waaxda Canshuuraha Furdooyinka waxay awood u leeyihiin inay joojiyaan, fuulaan, walibanabaaran markab, iyo diyaarad kasta ama nooc kasta oo kale oo gaadiid ah oo ku sugan goobaha ay maamusho Waaxda Canshuuraha Furdooyinka.

5. Haddii sarkaal katirsan Waaxda Canshuuraha Furdooyinka oo helo lacag caddaanah ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) kuwaa oo aan laga soowarbixin ama laga dhiibay warbixin been abuur ah, si waafaqsan faqrada-hoosaadka
(b) ee faqrada 1-aad ee Qodobkan, sarkaalku waa inuu ku sameeya baaris dheeraad ahkiiska, wuxuuna awood u leeyahay inuu ka dalbado ama ka qaato shakhsiga la baaraayo macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan sababaha iyo ujeedooyinka looga safrinaayo xuduudaha dalka lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs), asalkooda iyo isticmaalka loogu talagalay. Sarkaalka Waaxda Canshuuraha Furdooyinka wuxuu sidoo kale adeegsan karaa awoodo kuwaa lamid ah,xataa haddii iyadoo laga soo warbixiyay lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs), ay u muuqato, iyadoo lagu saleynaayo xaqiiqooyinka iyo duruufaha markaas jira, in loo baahanyahay in shakhsiga waraysi lala yeesho, walibana laga uruuriyo xog, si jawaabo loogu helo arrimo kale.

6. Haddii lacag caddaanka ah ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) aan laga warbixin ama laga bixiyo warbixin been abuur ah, sarkaalka Waaxda Canshuuraha Furdooyinka waxa uu caddaynta arrinkaa ku saabnsan siinayaa maamulka Waaxda Canshuuraha Furdooyinka ee ku sugan furdadaas, iyadoo maamulka Waaxda Canshuuraha Furdooyinka ee ku sugan furdadaas looga baahan yahay inay la wareegaan gacan ku haynta lacagtaas caddaanka ah ama waraaqadahaas maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) muddo aan ka badnayn sodon (30) maalmood, oo ka bilaabmaysa marka lagala wareegay gacan ku haynta lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) shakhsiga sitay ama mulkiilaha. Kadib marka muddadani dhammaato, lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) waxaa dib loogu soo celinayaa shakhsigii lagala wareegay gacan ku haynteeda ama mulkiilaheeda ahaa, iyada oo aan waxba laga dhimayn suurtagalnimada in mar kale hay'adaha garsoorka ee awoodda u leh

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ama hay'addaha kale ee awoodda uleh oo isticmaalaya amar maxkamadeed ay dib ula wareegi karaan gacan ku haynteeda.

7. Haddii laga shakiyo lacag-dhaqid, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) ama maalgelin argagixiso, sarkaalka Waaxda Canshuura Furdooyinka, oo ay weheliyaan maamulka Waaxda Cashuuraha Furdooyinka ee furdadaas, wuxuu awood u leeyahay inuu joojiyo shakhsiga sida, kadibna uu la wareego gacan ku haynta lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) muddo soddon (30) maalmood ah, taasoo ay maxkamadda gobolku kordhin karto oo ay ka dhigi karto sagaashan (90) maalmood, kadib marka uu soo codsado Xafiiska Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka, si go'aan looga gaaro in la bilaabaayo baaris rasmi ah oo ku saabsan lacag-dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) ama maalgelin argagixiso. Kadib marka muddadani dheeriga ah dhammaato, lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) waxaa dib loogu soo celinayaa shakhsigii lagala wareegay gacan ku haynteeda ama mulkiilaheeda ahaa,iyada oo aan waxba loo dhimayn suurtagalnimada in mar kale hay'adaha garsoorka ee awoodda u leh ama hay'addaha kale ee awoodda uleh oo isticmaalaya amar maxkamadeed ay dib ula wareegi karaan gacan ku haynteeda.

8. Hay'adaha sharci fulinta ayaa soo saaraaaya xeer-nidamiyaasha dejinaya habraacyada loo ururinaayo caddaymaha dheeriga ah ee lagama maarmaan ah u ah dembi-baarista.

9. Waaxda Canshuuraha Furdooyinka waa inay:

(b) Hubisaa inay kaydiso macluumaadka la xiriira falalka ka safrinta xuduudaha dalka lacagaha caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs), haddii ay dhacdo:

i. In lasoo gudbiyo warbixin ku aadan lacag dhan toban kun oo Doollar (USD $10,000) ama ka badan ama lacago kale ee u dhigma qaddarkaas oo ah lacago maxaalli ah ama kuwa shisheeye; ama

ii. In aan lasoo gudbin wax warbixin ah ama lasoo gudbiyay warbixin been abuur ah; ama

iii. Inuu jiro shaki laga qabo lacag-dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) ama maalgelin argagixiso.

(t) Hubisaa in macluumaadka la kaydiyay ay ku jiraan, ugu yaraan, tirada lacagta caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(BNIs) oo ah Doolar, lacagta maxalliga ah ama lacago qalaad, ha ahadaan kuwa laga soo warbixiyay ama kuwo baaris lagu ogaaday, iyo sidoo kale macluumaadka ogolaanaya aqoonsiga shakhsiga lacagahaas sitay, ama shakhsiyaadka lalaxiriirinaayo, haddii ay ahaayeen kuwo aan lala socon. Macluumaadkan waa in lagu kaydiyaa nidaam elektaroonig ah kaas oo oggolaanaya in macluumaadkan

si wax ku ool ah, degdeg ah, oo walibana ammaan loola wadaago Xarunta Warbixinada Maaliyadda, hay'addaha kale ee awoodda uleh ee maxalliga ah ama hay'addaha awoodda uleh ee shisheeye.

10. Lacag kasta oo caddaan ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs)ee gacan ku hayntooda loola wareego si waafqsan farqadaha 6-aad iyo 7-aad ee Qodobkan waxa lagu wareejinayaa Xafiiska Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka, kaas oo kaydinaaya lacagta caddaan ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) ee lala wareegay gacan ku hayntooda si waafaqsan Xeer-nidaamiye Sharciga Canshuuraha Furdooyinka, 2020, ee uu soo saaray Wasiirka Maaliyadda.

11. Haddii laga shakiyo lacag-dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) ama maalgelin argagixiso, ama aan lasoo gudbin wax warbixin ah ama lasoo gudbiyay warbixin been abuur ah, Waaxda Canshuuraha Furdooyinka waa inay hubisaa in lala wadaago Xarunta Warbixinada Maaliyadda dhammaan macluumaadka lagu xusay faqrad-hoosaadka (t) ee Qodobka 9-aad. Macluumaadkan waxa lagula wadaagaya Xarunta Warbixinada Maaliyadda sida ugu dhakhsaha badan oo aan ka dambaynayn afar iyo labaatan (24) saacadood gudahood. Macluumaadkaan waa in loo diraa qaab elegtaroonig ah si loo hubiyo in macluumaadku noqdo mid wax ku ool ah, degdeg loo helo, aminigiisuna suganyahay. Marka ay soo codsato, waa in muddo aan ka badnayn shan iyo toban (15) maalmood lagula wadaaga Xarunta Warbixinada Maaliyadda, nuqullada warbixinnada shakhsiyaadku bixiyeen (declarations) ee la xiriira lacagaha caddaan ah iyo waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs).

12. Macluumaadka ay ururiso Waaxda Canshuuraha Furdooyinka waa in sidoo kale lala wadaaga hay'adaha kale ee awoodda u leh, oo ay ku jiraan Hay'adda Socdaalka, Waaxaha kale ee Canshuuraha, hay'addaha dembi baarista iyo dacwad-oogista, iyo hay'adaha kale ee Dawladda ee ku habboon, marka ay soo codsadaan. Macluumaadkaan waa in loo diraa qaab elegtaroonig ah si loo hubiyo in macluumaadku noqdo mid wax ku ool ah, degdeg loo helo, aminigiisuna suganyahay.

13. Macluumaadka ay ururiso Waaxda Canshuuraha Furdooyinka waa in sidoo kale lala wadaaga hay'adaha kale ee awoodda u leh ee dalalka shisheeye, waafaqsan heshiisyada iskaashiga caalamiga ah ee dhaqangalka ah. Mar kasta oo ay suurtogal tahay, macluumaadkaan waa in loo diraa qaab elegtaroonig ah si loo hubiyo in macluumaadku noqdo mid wax ku ool ah, degdeg loo helo,

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

aminigiisuna suganyahay.

14. Haddii laba (2) sano ay ka soo wareegato markii hay'adda awoodda uleh ay gaartay go'aanka ah in lacagaha caddaanka ah iyo waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) ee lala wareegay gacan ku hayntooda aysan xiriir la lahayn wax dambi ah ama dambi-baaris socota, walibana lacagahaas caddaanka ah iyo waraaqadahaas maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) Dawladdu aysan ula wareegin si aan ka soo noqosho lahayn ama uusan soo sheegan shakhsigii xaqa u lahayd, Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka wuxuu ka codsan karaa maxkamadda awoodda u leh in si'aan ka soo noqosho lahayn loogu wareejiyo Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya,lacagahaas caddaanka ah iyo waraaqadahaas maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs). Cidda sida xaqa ah uleh lacagahaas caddaanka ah iyo waraaqadahaas maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) waa in la ogeysiiyaa maxkamaddu inta aysan go'aanka gaarin kahor, iyadoo fursad loo siinaayo inay iska difaacan codsiga ah in si'aan ka soonoqosho lahayn loogu wareejiyo Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

15. Hay'addaha awoodda uleh waa inay soo saaraan habraacyada kale ee dheeraad ah oo lagama maarmaanka u ah hirgelinta faqraddaha Qodobkan. Hay'addaha awoodda uleh waa in sidoo kale hubiyaan in macluumaadka lagu uruuriyo nidaamka macluumaad uruurinta (declaration system) aysan sinaba u xadidin isku socodkalacagaha ganacsiga ee la xiriira is dhaafsiga badeecadaha iyo adeegyada ee u dhaxeeya wadamada iyo isku socodka xorta ah ee maalgashiyada.

16. Xad-gudubyada ama isku-dayga xad-gudubyada ka dhanka ah wajibaadka ka warbixinta ee lagu xusay faqradda 1-aad ee Qodobkaan waxa lagu ciqaabayaa ganaax aan ka yarayn shan boqol oo Doollar (USD $500) ama ilaa boqolkiiba saddex (3%) eeqiimaha lacagaha caddaanka ah ama waraaqadaha maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs). Haddii ay dhacdo in xadgudubku soo noqdo shan sano gudahood ka dib xadgudubkii hore, ciqaabta waa la labanlaabayaa. Warbixinta rasmiga ah oo ay soo saarto Waaxda Canshuuraha Furdooyinka ayaa noqonaysa cadaynta ka dhanka ah xadgudubyada iyo isku dayga xadgudubyada.

17. Shaqsiyaadka ka safriyaa xuduudaha dalka lacago caddaanka ah ama waraaqado maaliyadeed ee sarrifmi kara (BNIs) ee la xiriira lacag-dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) ama maalgelin argagixiso, waxay mutaysanayaan ciqaabaha lagu sheegay Qodobbada 2A, 3A iyo 3B, iyo talaabooyinka kale ee lagu xusay Qaybta 7-aad ee Sharcigan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 19-aad
Xawilaad iyo lacaga dirista

1. Marka ay samaynayaan xawilaad ama lacaga diris, Hay'addaha Maaliyaddu waa inay:

(b) Kaydiyaan magaca lacag diraha, iyadoo haddii lacagta la diraayo ay le'eg tahay ama ka badantahay kun Doolar (USD $1,000) ama ay tahay lacag kale ee u dhiganta lacagtaas, ay waajibtahay inay aqoonsadaan, waliba xaqiijiyaan aqoonsiga shakhsiga lacagta diraaya;

(t) Kaydiyaan lambarka koontada ee shakhsiga lacagta diraaya, iyadoo haddii shakhsiga lacagta diraaya uusan lahayn koonto, ay waajib ku tahay inay kaydiyaan lambarka gaarka ah ee tixraac macaamilka, kaas oo ogolaanaya in la raadraaci karo macaamilkaas;

(j) Kaydiyaan ciwaanka ama xogta goobta uu deganyahay shakhsiga lacagta diraaya, iyadoo haddii uusan lahayn ciiwan muujinaya deegaankiisa, ay waajibtahay in la kaydiyo lambarka aqoonsiga ama taariikhda iyo goobta uu ku dhashay shakhsiga lacagta diraaya;

(x) Kaydiyaan lambarka koontada ee shakhsiga lacagta loo diraayo, iyadoo haddii shakhsiga lacagta loo diraayo uusan lahayn koonto, ay waajib ku tahay inay kaydiyaan lambarka gaarka ah ee tixraac macaamilka, kaas oo ogolaanaya in la raadraaci karo macaamilkaas;

(kh) Ku daraan macluumaadka lagu qeexay farqad-hoosaadyada (b) ilaa (x) ee faqraddaan, fariinta ama foomka lacag-dirista ee la socda lacag dirista;

2. Marka ay timaado lacag dirista ama xawilaadda, iyadoon loo eegayn waajibaadka ku xusan faqradda 1-aad ee Qodobkaan, hay'addaha maaliyadda loogama baahna inay xaqiijiyaan aqoonsiga macmiilka ay la leedahay xiriir ganacsi oo markaas jira, iyadoo shuruudu tahay in ay ku qanacsantahay inay aqoonsatahay macmiilka, oo ay walibana soo xaqiijisay xogta aqoonsigiisa. Balse, haddii uu jiro tuhun laga qabo lacag-dhaqis ama maalgelin argagixiso ama haddii hay'adda maaliyadeed ay shaki ka qabto saxnaanta ama dhammaystirnaanta xogta aqoonsiga ee macmiilka ee hore loo helay, waa in hay'adda maaliyaddu dabaqdaa shuruudaha ku xusan faqradda 1-aad ee Qodobkaan.

3. Marka hay'ad maaliyadeed ay udhaxeeyso labo hay'ad maaliyadeed ee lacag isku diraaya (intermediary) waa inay:

(b) Hubisaa in ay kaydiso dhammaan macluumaadka la xiriira shakhsiga lacagta soo diraaya iyo midka loo diraayo ee la socda lacag dirista caalamiga ah;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(t) Kaydisaa, ugu yaraan shan (5) sano, diiwaannada dhammaan macluumaadka laga helay hay'adda maaliyadeed ee lacagta soo diraysa ama hay'ad kale ee maaliyadeed ee u dhaxeeysa laba hay'addood oo kale, haddii ay dhacdo in xaddidaad farsamo awgeed, hay'adda maxalliga ah ee maaliyadeed ee lacagta loo diraayo aysan kaydin karin macluumaadka shakhsiga lacagta soo diraayaa iyo mid loo diraayo ee la socda lacag dirista caalamiga ah;

(j) Qaadaa tillaabooyin macquul ah, kuwaas oo la jaanqaadi kara nidaamka lacag-bixinta ee elegtarooniga tooska ah (STP), si ay u aqoonsadaan, una qabtaan lacag dirista caalamiga ah ee aan lahayn macluumaadka loo baahanyahay ee ku aadan shakhsiga lacagta soo diraaya iyo midka lacagta loo diraayo; iyo

(x) Sameesataa, kuna dhaqantaa siyaasado iyo habraacyo loogo talagalay kahortaga khataraha, kuwaa oo saldhig u noqonaaya marka la go'aaminaayo in la fasixi karo, la diidi karo ama la joojin karo lacag diris aan lahayn macluumaadka loo baahanyahay ee shakhsiga lacagta soo diraaya iyo midka lacagta loo diraayo, iyo tallaabooyinka dabagalka ee ku habboon arrimahan.

3A. Marka hay'ad maaliyadeed ay tahay hay'adda lacagta lagu soo hagaajinaayo amaloo soo diraayo, waa inay:

(b) Qaadaa tillaabooyin macquul ah, oo ay ku jiraan dabagal lasameeyo dhacdada lacag dirista ah kadib, ama haddii ay suurtagal tahay, la socodka lacag diris kasta oo markaas dhacaysa, si ay u aqoonsadaan, una qabtaan lacag dirista caalamiga ah ee aan lahayn macluumaadka loo baahanyahay ee ku aadan shakhsiga lacagta soo diraaya iyo midka lacagta loo diraayo;

(t) Xaqiijisaa aqoonsiga shakhsiga lacagta loo soo diraayo, marka aqoonsiga shakhsigaas aan horay loo xaqiijin, haddii lacagata lasoo diraayo ay tahay ama

ka badantahay un Doolar (USD $1,000) ama ay tahay lacag kale oo aan Doolar ahayn ee u dhiganta lacagtaas. Hay'adda maaliyaddu waa inay kaydisaa, ugu yaraan shan (5) sano, dhammaan diiwaannada macluumaadka lahelay marka la xaqiijinaayay aqoonsiga shakhsiga iyo sidoo kale baaris kasta oo la xiriirta arrinkaan oo lasameeyay; iyo

(j) Sameesataa, kuna dhaqantaa siyaasado iyo habraacyo loogo talagalay kahortaga khataraha, kuwaa oo saldhig u noqonaaya marka la go'aaminaayo in la fasixi karo, la diidi karo ama la joojin karo lacag diris aan lahayn macluumaadka loo baahanyahay ee shakhsiga lacagta soo diraaya iyo midka lacagta loo diraayo, iyo tallaabooyinka dabagalka ee ku habboon arrimahan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3B. Hay'adaha maaliyadda ee bixiya adeegyada xawilaada lacagaha ama aaladaha kale ee maaliyadeed ee sarifmi kara (MVTS) waa inay u hoggaansamaan shuruudaha ku habboon ee Qodobkan ku qoran, marka ay ka hawl galayaan dhammaan waddamada ay ka shaqeeyaan, ha ahaato dal ay si toos ah uga hawl galaan mise mid ay ku leeyihiin wakiil.

3C. Marka hay'add maaliyadeed ee bixisa adeegyada xawilaada lacagaha ama aaladaha kale ee maaliyadeed ee sarifmi kara (MVTS) ay xukunto labada waji ee kala ah lacag dirista iyo lacag bixinta, waa inay:

(b) Isticmaasha dhammaan macluumaadka ka imanaya labada waji ee lacag dirista iyo lacag bixinta ee adeegga lacag dirista, marka ay diyaarinayso ama go'aansanayso inay dirto warbixinta macaamilaad shaki-dhaliyay (STR); iyo

(t) Mar kasta oo ay soo gudbinayso warbixinta macaamilaad shaki-dhaliyay (STR), la wadaaagtaa warbixintaas dal kasta oo ay saamaysay xawilaadda ama lacag dirista warbixintu ku saabsantahay, iyadoo markasta sidoo kale la wadaagaysa Xarunta Warbixinada Maaliyadda macluumaadka ku saabsan arrinkan.

4. Xeer-nidaamiye lagu xoojinayo dhaqangelinta Qodobkan waa inay soo diyaarisaa Xarunta Warbixinada Maaliyadda iyo/ama Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, waxaana loo soo saaraya si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigan.

5. Faqrada (1) ilaa (3C) ee Qodobkan laguma dabaqaayo:

(b) Xawilaada iyo dirista lacagaha ee loo maro iyadoo la isticmaalayo kaararkaku xiran koontooyinka bankiyada (debit cards) ama kaararka deyn-qaadashadaee bankiyada (credit card), iyadoo shuruudu tahay in lambarrada kaararka lacagta laga diray ay ka muuqdaan macluumaadka ka dhalanayamacaalimaadka lacag dirista; ama

(t) Kala wareejinta lacagaha ay leeyihiin hay'addaha maaliyadda ee u dhaxaysahay'adahaas maaliyadda laftigooda.

6. Iyada oo aan loo eegayn faqrad-hoosadka (x) ee faqradda (3) iyo faqrad-hoosadka
(j) ee faqrada (3A) ee Qodobkan, marka hay'ad maaliyadeed iyadoo udhaxeeysa labo hay'ad maaliyadeed ee lacag isku soo diraaya (intermediary) ama iyadoo ah hay'adda
lacagta lagu soo hagaajinaayo ama loo soo diraayo, ay hesho lacag diris ama xawilaadlacageed oo aan lahayn xogta shakhsiga lacagta soo diraaya, waa in ay:

(b) Qaadaa tillaabooyinka ku habboon si'ay macluumaadka maqan ugu

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hesho, ugana xaqiijiso hay'adda maaliyadeed ee lacagta soo diraysa ama hay'adda maaliyadeed ee lacagta loo soo diraayo; iyo

(u) Diidaa in ay fuliso lacag wareejinta ama lacag bixinta, haddi aanay ka helinhay'adda maaliyadda ee hayso macluumaad maqan ee lagu sheegay farqad- hoosadka (b) ee faqradaan.

Qodobka 19A
Cunaqabataynta Maaliyadeed ee Cayiman ee la xiriirta Kororka Hubka Wax Gumaada (Proliferation)

1. Dhammaan shakhsiyaadka iyo hay'adahu waa in ay xayiraan lacagaha ama hantida kale ay leeyihiin shakhsiyaadka iyo hay'adaha ay asteeyeen hay'adaha iyo guddiyada Qaramada Midoobay (UN) si waafaqsan qaraar kasoo baxay Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay (UNSCRs) ee la xiriira kororka hubka wax gumaada (WMD proliferation) ee lagu qeexay xeer-nidaamiye loo soo saaray si waafaqsan faqrad hoosaadka (b) ee faqradda 6-aad ee Qodobkaa.

2. Xayiraadda ku xusan farqada 1-aad ee Qodobkan taasoo looga baahanyahay inay dhaqangeliyaan shakhsiyaadka iyo hay'addaha, waa in lafuliyaa:

(b) Labaatan iyo afar (24) saacadood gudahood oo ka bilaabmaysa marka hay'adda ama guddiga Qaramada Midoobay uu asteeyay shakhsiga ama hay'adda, si waafaqsan qaraar kasoo baxay Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay (UNSCRs) ee la xiriira kororka hubka wax gumaada (WMD proliferation) ama isla markiiba, kadib markasta oo lasoo codsado ama la isku dayo macaamil la xiriira lacago ama hanti kale oo ay saarantahay xayiraad Qaramada Midoobay, iyadoo loo fiirinaayo hadba midka soo hormara oo laga warhelo.

(t) Iyadoon ogaysiis hore la siin shakhsiyaadka ama hay'addaha la asteeyay, wakiilada, asxaabta ama hawl-wadeennada shakhsiyaadka ama hay'addaha la asteeyay ama cid kasta oo kale taasoo u digi karta shakhsiyaadka ama hay'addaha la asteeyay.

3. Si loo fuliyo ujeedooyinka Qodobkaan iyo xeer-nidaamiyaasha la xriira, shakhsiyaadka iyo hay'addaha waxaa loo tixgelinayaa in la asteeyay marka la soo saaro war-saxaafadeedka Qaramada Midoobay oo si guud ugu dhawaaqaya go'aanka hay'ad ama guddi katirsan Qaramada Midoobay, kaas oo waaqfsan qaraar kasoobaxay Golaha Ammaanka ee Qaramada Midoobay (UNSCRs) ee la xiriira kororka hubka wax gumaada (WMD proliferation).

4. Lacagaha ama hantida kale oo ay leeyihiin shakhsiyaadka iyo hay'addaha la asteeyay oo ay tahay in lagu fuliyo tallaabooyinka xayiraadda ah ee lagu

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

cayimay faqradda 1-aad ee Qodobkaan waxaa ka mid ah kuwan soo socda:

(b) Dhammaan lacagaha ama hantida nuucyadeed kale ee uu leeyahay ama uu gacanta ku hayo shakhsiya ama hay'adda la asteeyay, kumana eka oo keliya lacagaha iyo hantida nuucyadeed kale ee lala xiriirin karo ficil, qorshe ama khatar gaar ah oo ku aadan kororka hubka wax gumaada.

(t) Lacagaha ama hantida nuucyadeeda kale oo ay si toos ah ama si dadban, oobuuxda ama wada jir ah ay u leeyihiin, ama ay gacanta ugu hayaan, shakhsiyaad ama hay'addo la asteeyay.

(j) Lacagaha ama hantida nuucyadeeda kale ee laga soo saaray lacagaha ama hantida nuucyadeeda kale oo ay si toos ah ama si dadban, oo buuxda amawada jir ah ay u leeyihiin, ama ay gacanta ugu hayaan, shakhsiyaad ama hay'addo la asteeyay.

(x) Lacagaha ama hantida nuucyadeeda kale oo ay leeyihiin shakhsiyaadka iyo hay'addaha wakiilka ka ah ama ku shaqeeya tilmaamaha shakhsiyaad ama hay'addaha la asteeyay.

5. Marka laga reebo xilliga iyo marka si cad Guddigu ugu oggolaado, dhammaan shakhsiyaadka iyo hay'addaha waxaa laga mamnuucay in, si toos ah ama dadban, si buuxda ama wadajir ah, ay siiyaan ama u oggolaadan wax lacag ah ama hanti nuucyadeeda kale, awood dhaqaale, ama adeegyo maaliyadeed ama adeegyo kale oola xiriira:

(b) Shakhsiyaadka ama hay'addaha lagu xusay faqradda 1-aad ee Qodobkaan ama cid kale oo shakhsiyaadkaas ama hay'addahaas usoo wareejinta karta faa'iido;

(t) Shakhsiyaadka ama hay'addaha, si toos ah ama dadban, ama si buuxda ama wada jir ah ay u leeyihiin, ama ay gacanta ugu hayaan shakhsiyaadka ama hay'addaha lagu xusay faqradda 1-aad ee Qodobkaan, ama cid kale oo shakhsiyaadkaas ama hay'addahaas usoo wareejinta karta faa'iido; ama

(j) Shakhsiyaadka iyo hay'addaha wakiilka ka ah ama ku shaqeeya tilmaamahashakhsiyaad ama hay'addaha lagu xusay faqradda 1-aad ee Qodobkaan amacid kale oo shakhsiyaadkaas ama hay'addahaas usoo wareejinta karta faa'iido.

6. Dhaqan-gelinta Qodobkan waxaa korjoogtaynaaya Guddiga, kaasoo mas'uul ka ah:

(b) Diyaarinta xeer-nidaamiyaasha xoojinaya dhaqangelinta Qodobkan kuwaaoo loo soo saarayo si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharciga aan;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(t) La wadaagista hay'addaha warbixinnada, go'aamadda la xiriira asteeynta, wax ka beddelka liiska shakhsiyaadka la asteeyay iyo ka saarida shakhsiyaad ama hay'addo liiska shakhsiyaadka la asteeyay;

(j) Soo saarista hagayaal loogu talagalay hay'addaha warbixinnada oo ku aadan waajibaadkooda la xiriira fulinta faqradaha Qodobkan iyo xeer-nidaamiyaasha la xiriira;

(x) Oggolaanshaha arrimaha aan lagu dabaqeyn faqradaha Qodobkaan iyoxeer-nidaamiyaasha la xiriira iyo maarayntooda;

7. Marka la fulinayo faqradaha Qodobkan iyo xeer-nidaamiyaasha la xiriira, dhammaan shakhsiyaadka iyo hay'adahu waa in ay ixtiraamaan xuquuqda dhinacyada saddexaad ee daacadda ah, kuwaa oo u dhaqmaya si niyad wanaag ku dheehantahay.

QAYBTA 4-AAD
XARUNTA WARBIXINADA MAALIYADDA

Qodobka 20 -aad
Aasaasidda Xarunta Warbixinada Maaliyadda

1. Waxaa halkaan lagu aasaasay Xarunta Warbixinada Maaliyadda (oo loogu yeeri doono "Xarunta"), taaso noqonaysa hay'adda dhexe ee heer Qaran oo mas'uul ka ah uruurinta, dalbashada iyo falanqaynta warbixinnada loo soo gudbiyo si waafaqsan Qodobbada 14-aad iyo 18-aad ee Sharcigaan iyo macluumaadka iyo xogaha kale ee laxiriira lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) iyo maalgelin argagixisada. Xaruntu waxay sidoo kale mas'uul katahay in sida ugu habboon loo faafiyo natiijooyinka kasoo baxa falanqaynta warbixinnadaas iyo macluumaadkaas.

2. Xarunta waxay noqonaysaa hay'add gooni u taagan (autonomous), oo si buuxda ugu madax-bannaan gudashada waajibaadkeeda shaqo, taasoo macnaheedu tahay inay ka madax-banaan tahay jihaynta, tilmaamaha ama korjoogtaynta shakhsi iyo hay'add kasta marka ay gudanayso waajibaadkeeda shaqo.

3. Xarunta waa in la siiyaa maaliyadda, shaqaalaha iyo taageerada farsamo ee lagama maarmaanka u ah waajibaadkeeda shaqo. Si taas loo gaaro:

(b) Miisaaniyadda Xarunta waxa soo diyaarinaaya Agaasimaheeda Guud, waxaana ansixinaaya Guddiga.

(t) Miisaaniyadda Guddigu ansixiyay sida ku cad faqrad-hoosaadka (b)

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ee faqradan waa in la tixgeliyo marka la diyaarinaayo soo jeedinta miisaaniyad sanadeedka ee Dowladda Federaalka Soomaaliya.

(j) Xarunta waxay awood u leedahay in ay deeqo ka hesho meelo kale, oo ay ku jirto taageero dhaqaale ee ka timaada deeq bixiyayaal caalami ah, kuwaas oo loo maaraynaayo si waafaqsan Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud.

Qodobka 20A
Agaasimayaasha iyo shaqaalaha

1. Xarunta waxaa hoggaaminaaya Agaasime Guud oo ah mas'uulka ugu sarreeyaXarunta. Agaasimaha Guud ayaa u xilsaaran hoggaanka iyo maamulka Xarunta. Agaasimaha Guud waxa uu dejinaaya qaab dhismeedka Xarunta iyo waliba tirada iyo noocyada jagooyinka shaqaalaha ee Xarunta.

2. Xaruntu waxay yeelanaysaa Ku-xigeen Agaasime Guud oo u xilsaaran fulinta hawlaha uu Agaasimaha Guud u igmado, si loo hubiyo madax-bannaanida shaqo ee Xarunta. Ku-xigeenka Agaasimaha Guud waxa uu qabanayaa xilka Agaasimaha Guud marka Agaasimaha Guud uu ka maqan yahay ama aanu gudan karin hawlaha xafiiska.

3. Agaasimaha Guud waxaa magacaabaya Guddiga, ka dib marka uu soo jeediyo wasiirka maaliyadda halka Ku-xigeenka Agaasimaha Guud oo magacaabayo Agaasimaha Guud. Agaasimaha Guud ee la magacaabay wuxuu xilka haynayaa muddo shan (5) sanadood ah oo la cusbooneysiin karo.

4. Qof aan soo buuxin shuruudaha soo socda looma magacaabi karo xilka Agaasimaha Guud ama midka Ku-xigeenka Agaasimaha Guud ee Xarunta:

(b) Waa in aan si kama dambays ah loogu xukumin dembi;

(v) Waa in aysan jirin sababo loogu diidi karo inuu qabto Xafiis Dawladeed;iyo

(j) Waa in uu leeyahay tacliinta iyo waayo-aragnimada shaqo ee ku haboon.

5. Agaasimaha guud iyo Ku-xigeenka Agaasimaha Guud waa in:

(b) ay maraan dambi baaris iyo baaris dhanka sumcad wanaagga ah oo xilliyeeysan, si loo hubiyo inay soo buuxin karaan shuruudaha laga cayimay faqrad-hoosaadka (b) ee faqrada 5-aad ee Qodobkaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(t) aysan hayn xil siyaasadeed oo ay doorasho ku yimaadeen ama xil iyo xafiis kale oo ay lacag ku qaatan, kaas oo aan la jaanqaadi karin madax-banaanida ama sumcadda Xarunta.

6. Agaasimaha Guud xilka lagama qaadi karo inta lagu guda jiro muddada xilhayntiisa haddii aan lagu helin eedo si cad loogu helay oo ku xusan farqooyinka (b), (t) iyo (j) ee isla qodobkan. Sidoo kale waxaa Agaasimaha guud xilka looga qaadi karaa marka ay ku cadaadaan eedaymaha farqooyinka (b), (t) iyo (j), ee isla qodobkan isla markaana saddex meelood labo meel ee xubnaha Guddiga ay si codeyn ah iskugu racaan. Agaasimaha Guud ama masuul sare ee kasta ee Xarunta ku matalaaya Guddiga kama qayb qaadan doono codayntan. Xil kaqaadista ayaa lagu saleynaya mid ama ka badan oo ka mid ah sababahan soo socda:

(b) Waxa la go'aamiyay in aan lasoo buuxin mid kamid ah shuruudaha ku xusan faqrada 5-aad ee Qodobkaan;

(t) Waxa Agaasimaha Guud ama Ku-xigeenka Agaasimaha Guud lagu soo oogay eed fal-dembiyeed ama waxaa lagu xukumay fal-dembiyeed; ama

(j) Agaasimaha guud ama Ku-xigeenka Agaasimaha Guud waxa uu noqday mid aan u qalmin ama aan awoodin jagadaas sababo la xiriira:

i. Dhaqan xumo daran; ama
ii. Naafanimo jireed ama maskaxeed oo aan laga soo kaban karin.

7. Agaasimaha Guud iyo Ku-xigeenka Agaasimaha Guud xilka lagama qaadi karo si waafaqsan faqrada 7-aad ee Qodobkan ilaa Agaasimaha Guud ama Ku-xigeenkaAgaasimaha Guud ama qareenkooda la siiyo fursad lagu dhageysto.

8. Shaqaalaha Xarunta waa shaqaale Dawladeed, waxaana lagu salaynayaa habka qorista, maamulka iyo maaraynta shaqaalaha Xarunta habraacyada Xeer-nidaamiye ay usoo diyaarisey Xaruntu si waafaqsan faqradda 1aad ee qodobkaan.

Qodobka 21-aad
Mas'uuliyadaha, awoodaha, iyo shaqooyinka

Marka laga yimaaddo fulinta dhammaan hawlaha lagama maarmaanka u ah gudashada waajibaadkeeda asaasiga ah ee lagu cadeeyay faqrada 1-aad ee Qodobka 20-aad ee Sharcigaan, Xaruntu waa inay:

1. Sameeysaa hawgallada falanqaynta ee maalinlaha ah (operational analysis

SHIHHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

iyadoo adeegsanaysa warbixinnada ay hayso iyo kuwa ay heli karto, oo ay ku jiraan macluumaadyada kale, si loo ogaado bartilmaameedyada gaarka ah ee loo baahanyahay, ama loo raadraaco falal gaar ah ama macaamilaad, kadibna loo go'aamiyo xiriirka ka dhexeeyn kara arrimaha lagu bartilmaameedsaday hawgallada falanqaynta iyo lacago ama hanti kale oo suurtagal ah inay kasoo xarootay fal dembiyeed, lacag dhaqis ama maalgelin argagixiso.

2. Sameeysaa falanqeynta istaraatiijiga ah iyadoo adeegsanaysa warbixinnada ay hayso iyo kuwa ay heli karto, oo ay ku jiraan macluumaadyada kale, si ay ula socoto, u baarto, walibana u aqoonsato isbeddellada, noocyada, khataraha, qaababka, iyo horumarada la xiriira lacag dhaqista iyo maalgelinta argagixisada.

3. In ay la wadaagto Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud macluumaadka iyo natiijooyinka ka dhashaa falanqaynteeda istaraatiijiga ah iyo midda maalinlaha ahee lagu xusay faqrada 1-aad iyo 2-aad ee Qodobkan, marka ay jiraan sababo macquul ah oo keeni kara in laga shakiyo jiritaanka falal la xiriira lacag-dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) ama maalgelinta argagixiso.

4. La wadaagto falanqaynteeda ama macluumaadka ay hayso hay'addaha sirdoonka qaranka iyo kuwa sharci fulinta, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka, hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh, hay'addaha sirdoonka maaliyadda ee shisheeye, kadib marka ay soo codsadaan ama marka Xaruntu go'aansato. Macluumaadka iyo natiijooyinka falaqaynta ee la diraayo waa inuu yahay mid u suurta gelinaaya hay'adda Dowladda ee warbixinta loo gudbinaayo inay gudato waajibaadkeea ku cad Sharcigaan. Waajibaadka macluumaad- wadaagista ee ku xusan faqradaan waa in loo fuliyaa si waafaqsan shuruudaha soo socda:

   (b) Xaruntu waxay la wadaagi kartaa macluumaadka ay hayso hay'addaha sirdoonka qaranka iyo kuwa sharci fulinta, haddii macluumaadku la xiriiro arrimo amniga ama tuhun ku addan fal-dembiyeed.

   (t) Xaruntu waxa ay la wadaagi kartaa macluumaadka ay haysto hay'addaha sirdoonka maaliyadda ee dalalka shisheeye, iyadoo u hoggaansameeysa mabaadi'da sir qarsoodiga iyo isku tiirsanaanta (reciprocity), iyadoo aysan qasab ahayn inuu jiro heshiis is-afgarad (MOU) ee udhaxeeya Xarunta iyo hay'adda shisheeye.

   (j) Iyada oo aan la saamaynayn farqad-hoosaadka (t) ee faqradaan, xaruntu waxay awood u leedahay inay si madaxbanaan ula gasho heshiisyo is-afgarad ah (MOUs) mar kasta oo loo baahdo ama uu sahlaayo hawlaha macluumaadka wadaagista ee ka dhaxeeya Xarunta

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

iyo hay'ddaha awoodda uleh ee Dowladda,Hay'addaha Dowladda ee Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh ama hay'addaha sirdoonka maaliyadda ee shisheeye.

5. Dhisto, oo ay hawlgeliso nidaam sirta dhawri kara oo amnigiisu suganyahay, kaas oo ay u adeegsanayso ku kaydinta warbixinnada iyo macluumadyada kale oo ay uhesho si waafaqsan Sharcigaan. Marka ay hay'addaha kale la wadaageysto macluumaadka iyo natiijooyinka falanqaynteeda, Xaruntu waa inay isticmaasha nidaam amnigiisu suganyahay, la ilaaliyo oo gaar u ah hawlahaan macluumaad wadaagista.

6. Siiso hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh iyo hay'addaha warbixinnada (reporting entities), tilmaamo iyo macluumaadka kale ee daruuriga ah oo ku aadan khataraha maxalliga ah ee la xiriira lacag dhaqista iyo maalgelinta argagixisada, caalamadaha khatarta (risk indicators) ee lagu garto lacag dhaqista iyo maalgelinta argagixisada, waajibaadyada gaarka ee warbixin soo dirista, iyo arrimaha kale ee lagu xoojinaayo wax ku oolnimada nidaamyada maxalliga ah ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada.

7. Siiso hay'addaha warbixnnada (reporting entities) jawaab celin waqtigeedu habboonyahay oo ku aadan hab-dhaqankooda warbixin soo dirista iyo sidoo kale tayada iyo faa'iidada warbixinnada ay soo direen. Xaruntu waxay sidoo kale la socodsiin kartaa hay'addaha warbixnnada (reporting entities), marka ay habbontahay, tallaabooyinka dheeriga ah oo Xarunta qaaday ee la xiriira warbixinnadooda.

8. Siiso Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, macluumaad ku aadan hab-dhaqanka warbixin soo dirista ee hay'addaha warbixinnada (reporting entities) iyo sidoo kale tayada iyo faa'iidada laga gelay warbixinnada ay soo direen.

9. Ku matashaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, shirarka laba geesoodka ah,kuwa heer gobol, iyo heer caalami, iyo ururada diiradda saara la dagaallanka lacag dhaqista iyo/ama maalgelinta argagixisada.

10. U qabataa Guddiga shaqooyinka xoghaynimada iyo adeegyada kale ee aas-aasiga ee Guddigu u baahanyahay.

Qodobka 21A
Awoodaha gaarka ah ee Xarunta

1. Xaruntu waxay ka dalban kartaa hay'addaha warbixinnada (reporting entities) dhammaan macluumaadka iyo dukumentiyada laga rabo inay uruuriyaan, walibana kaydiyaan. Marka hawshaan la fulinayo:

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(b) Hay'adaha warbixinnadu (reporting entities) waa inay Xarunta kula wadaagaan muddada loo cayimay gudaheed, dhammaan macluumaadka iyo dukumeentiyada ay soo dalbato.

(t) Bixinta macluumaadka iyo dukumeentiyada ay Xaruntu soo dalbatay si waafaqsan faqrad-hoosaadka (b) ee faqradan looma qaadaanayo inay xad- gudub kutahay sir dhawrista ama waajibaadyada kale ee la xiriira xogta dhawrista.

(j) Hay'adaha warbixinnada (reporting entities) waa inay u hoggaansamaan dhammaan tilmaamaha Xaruntu soo saartu ee ku saabsan sida macluumaadka iyo dukumeentiga lasoo dalbaday loola wadaagaayo Xarunta.

2. Xaruntu waxay ka codsan kartaa hay'addaha awoodda uleh ee Dowladda, wixii macluumaad ama dukumintiyo maaliyadeed, maamul, ama sharci fulin oo ay u baahantahay si'ay u fuliso dhammaan hawlaha lagama maarmaanka u ah gudashada waajibaadkeeda asaasiga ah ee ku xusan faqrada 1-aad ee Qodobka 2-aad ee Sharcigaan iyo sidoo kale dhammaan hawlaha lagama maarmaanka u ah fulinta hawlaheeda ku xusan Qodobka 21-aad ee Sharcigaan. Marka hawshaan la fulinayo:

(b) Hay'adaha awoodda uleh ee Dowladda waa inay Xarunta kula wadaagaan muddada loo cayimay gudaheed, dhammaan macluumaadka iyodukumeentiyada ay soo codsato.

(t) Bixinta macluumaadka iyo dukumeentiyada ay Xaruntu soo dalbatay si waafaqsan faqrad-hoosaadka (b) ee faqradan looma qaadaanayo inay xad- gudub kutahay sir dhawrista ama waajibaadyada kale ee la xiriira xogta dhawrista.

3. Xaruntu waxa ay ku amri kartaa hay'ad warbixineed (reporting entity) inay joojisyo,muddo aan ka badnayn afartan iyo siddeed (48) saacadood fulinta dhammaan macaalimaad gaar ah ama macaamilaadyo loo sameeynaayo macaamiil cayiman, haddii ay hayso sababo macquul ah oo la rumaysan karo, kuwaas oo ku salaysan macluumaad laga dhex-helay dadwaynaha ama ay bixisay hay'ad warbixineed (reporting entity), hay'add Dowladeed ee awood uleh ama hay'ad awood uleh ee dowlad shisheeye, kuwaas oo muujinaya in macaamilaad ama macaamilaadyo gaar ah:

(b) Ay ku lug leeyihiin lacag ama hantid kale ee kasoo xarootay fal dambiyeed; ama

(t) Ay yihiin kuwo la xiriira lacago dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soosaara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offences) ama maalgelin argagixiso.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

4. Xaruntu waa inay si degdeg ah u ogaysiisaa Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka iyo Maxkamadda Gobolka ee awoodda u leh marka ay soo saarto amarka ku xusanfaqrada 3-aad ee Qodobkan.

Qodobka 22-aad
Sir dhawrista iyo halbeedgyada xirfad wanaagga

1. Haddii Sharcigaan uusan meel kale ku oggolaan, dhammaan hawl-wadeennada Xarunta, oo ay ku jiraan Agaasimaha Guud, Ku-xigeenka Agaasimaha Guud, saraakiisha, shaqaalaha, wakiillada, ama dadka kale ee jagooyinka ka haaya Xarunta waa inay haystan cadayn muujinaysa heerka sir helista (security clearance levels), waxaana looga baahan yahay inay xafidaan macluumaad kasta oo ay helaan inta ay ku guda jiraan gudashada waajibaadkooda shaqo. Dhammaan hawl-wadeennada korewaxaa sidoo kale looga baahanyahay inay xafidaan macluumaadkaas xataa marka ay joojiyaan shaqadaas ay Xarunta u haaya. Si loo dhaqan geliyo faqradaan:

(b) Agaasimaha Guud, Ku-xigeenka Agaasimaha Guud, saraakiisha, shaqaalaha, wakiillada, ama dadka kale ee jagooyinka ka haaya Xarunta oo si sharci-darro ah u faafiya ama cid kale ula wadaagga macluumaad ay helaan inta ay ku guda jiraan gudashada waajibaadkooda shaqo waxaa loo ciqaabaayaa si waafaqsan Xeerka Ciqaabta Soomaaliyeed iyo sharuucda kale ee dhaqan galka ah ee habboon.

(t) Agaasimaha Guud, Ku-xigeenka Agaasimaha Guud, saraakiisha, shaqaalaha, wakiillada, ama dadka kale ee jagooyinka ka haaya Xarunta waain la siiyaa tababarada ku haboon, si ay u fahmaan mas'uuliyadda ka saaran maaraynta iyo habka wadaagista macluumaadka xasaasiga iyo kuwa sirta ah.

2. Macluumaadka Xarunta hesho inta ay ku guda jirto gudashada waajibaadkeeda shaqo looma isticmaali karo ujeedooyin aan ka ahyn kuwo lagu sheegay Sharcigaan, iyadoo macluumaadkaas lala wadaagi karo oo keliya hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh marka ay habboontahay, si loo baaro, walibana looga hortago lacag dhaqis, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses) ama maalgelin argagixiso.

3. Xaruntu waa inay dhaqan-gelisaa hagayaal iyo habraacyo shaqo oo gudaha ah, ee uu kujiro Xeerka Anshaxa, si ay u xaqiijiso heerar sare ee dhanka anshax wanaagga, sumcad wanaagga, iyo xirfad wanaagga, walibana looga hortaggo loona yareeyo danaha is diidan iyo musuqmaasuqa.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

QAYBTA 4 (A) KORMEERKA

Qodobka 22A
Mamnuucista bankiyada aan lahayn meel cayiman oo loogu soo hagaago (shellbanks)

Waxaa ka mamnuuc Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya abuurista ama sii wadida hawlgallada bankiyada aan lahayn meel ama maamul cayiman oo loogu soo hagagi karo (shell banks).

Qodobka 23-aad
Kormeerka ku aadan sida hay'addaha warbixinnadu (reporting entities) uguhoggaansanyihiin Sharcigan

1. Mas'uuliyadda dabagalka iyo kormeerka ee lagu hubinaayo sida hay'addaha warbixinnadu (reporting entities) ugu hoggaansanyihiin shuruudaha iyo waajibaadyada ku xusan Sharcigan waxaa iska leh hay'addaha dabagalka iyo kormeerka ee lagu cayimay xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Qodobka52-aad ee Sharcigan.

2. Dhammaan hay'addaha dabagalka iyo kormeerka waa in ay u fuliyaan hawlaha kormeerka hab ku salaysan heerka khatarta ee markaa jira (risk-based approach). Inta jeer ee kormeerka la sameeynaayo, meesha diirada lagu saarayo iyo baaxaddiisawaxaa lagu salaynaya:

(b) Khataraha lacag dhaqista iyo maalgelinta argagixisada oo ay wajihi karto hay'ad warbixineed (reporting entity), iyo siyaasadaha, habraacyada iyo nidaamyada korjoogtayn ee gudaha oo ay leedahay, oo lagu ogaaday qiimayn ay sameeysay hay'adda dabagalka iyo kormeerka ee awoodda uleh, oo laxiriirta khataraha lacag-dhaqista iyo maalgelinta argagixisada oo ay wajihi karto hay'addaas warbixineed (reporting entity);

(t) Khataraha lacag dhaqista iyo maalgelinta argagixisada ee kajira hay'addaha warbixinnada (reporting enties) ee gaar ah iyo khataraha kadhex jira Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya; iyo

(j) Astaamaha hay'addaha warbixinnada (reporting enties) ee ka hay[illegible] gala ganacsiyo gaar ah, gaar ahaan nuucyada kala duwan iyo tirada

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hay'addaha warbixinnada (reporting enties) iyo awooddaha lagu dhex siiyay hay'addahaas nidaamka ladagaalanka lacag dhaqista iyo maalgelinta argagixisada oo kusaleysan heerarka khataraha jira (risk-based approach).

Qodobka 23A
Mas'uuliyaddaha Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka

Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waa inay:

1. Diyaariyan xeer-nidaamiyaasha loogu talagalay in lagu nidaamiyo hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee hoos yimaada koormeerkooda, iyo xoojinta
dhaqangelinta Sharcigan. Xeer-nidaamiyaashan waxaa loo soo saaraya si waafaqsanQodobka 52-aad ee Sharcigan;

2. La socdaan, kormeeraan, walibana ay xaqiijiyaan sida hay'addaha warbixinnadu (reporting entities) ugu hoggaansanyihiin shuruudaha iyo waajibaadyada saaran ee ku xusan Sharcigan, xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan iyo sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada;

3. Ka qaadan tillaabooyinka ku habboon hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee ku xad-guduba shuruudaha iyo waajibaadyada saaran ee ku xusan Sharcigan, xeer- nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan iyo sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada. Waa in tillaabooyinka looga qaada hay'addaha warbixinnada (reporting entities) si waafaqsan Sharcigan, xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan iyo sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag- dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada.

4. Iskaashi la yeeshaan, walibana macluumaadkaa isla wadagaan hay'addaha kale ee dabagalka iyo kormeerka ee awoodda uleh, hay'addaha kale ee Dowladda ee maxalliga ah iyo hay'addaha dowladaha shisheeye, oo ay kujiraan hay'addaha dhigooda ah ee dowladaha shisheeye;

5. Soo saaraan hagayaal, walibana siiyan jawaab celinnada ay u baahanyihiin hay'addaha warbixinnada (reporting entities) si loogu garab siiyo hay'addaha warbixinnada (reporting entities) dhaqan-gelinta Sharcigan, xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, iyo sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada. Hagayaashaas waa in sidoo kale ay ka taageeran hay'addaha fahamkooda ku aadan khataraha la xiriira lacag dhaqista iyo maalgelinta

GOLAHA GUUDAHA DOWLADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

argagixisada oo ay wajihi karaan, sida loo baaro khatarahaas iyo sida loo soo diro warbixinta macaamilaad shaki-dhaliyay (STR); iyo

6. Si iskood ah, walibana degdeg ah, ugu soo wargeliyaan Xarunta Warbixinada Maaliyadda, xadgudubyada ay kusoo ogaadeen hawlahooda la xiriira kormeerada hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee ka dhanka ah waajibaadka kasoo warbixinta macaamilaadka shakiga dhaliya iyo macaamilaadyada kale, si waafaqsan Qodobka 14-aad ee Sharcigan.

Qodobka 23B
Awoodaha Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka

1. Iyada oo aan waxba laga beddelayn mas'uuliyadaha lagu siiyay shuruucda kale, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, si ay u fuliyaan mas'uuliyadahooda ku xusan Qodobka 23A ee Sharcigan, waxay xaq u leeyihiin:

(b) Ka helaan hay'addaha warbixinnada (reporting entities), wakqtiga lo cayimay gudahiis, macluumaad iyo dukuminti kasta oo ay uga codsadaan si waafaqsan hawlahooda kormeerka iyo dabagalka;

(t) Marin buuxa u helaan xog kasta oo ay haayan hay'addaha warbixinnada (reporting entities) kuwaa oo hoos yimaada awoodahooda dabagalka iyo kormeerka, taasoo lagama maarmaan u ah gudashada mas'uuliyadahooda ku xusan qodobka, sida buugaagta, diiwaannada, dukumentiyada, iyo nidaayada kale ee wax lagu kaydiyo nuuc walba oo ay yihiin, oo ay kujiraan kuwa elegtarooniga ama dhijitaalka ah, oo ay sidoo kale ka mid tahay xogta ku jirta gacanta ama hoos timaada gacan ku haynta maamule, agaasime, agaasime kormeer, hanti-dhawrka banaanka ah, ama shaqaale ka tirsan hay'adda warbixinnada (reporting entity) ama ku jirta gacan ku haynta garab saddexaad. Marin siinta loogu talagalay kormeerka waxaa kamid ah in ay nuqullo ka qaadan karaan xogta; iyo

(j) Marin buuxa u helaan nidaamkasta ee tignoolajiyadeed oo lagu kaydiyo macluumaadka ama nidaamyada aan ku tiirsanayn tignoolajiyadda (manual systems) oo ay hadda isticmaalan ama ay horay u isticmaaleen hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee hoos yimaada awoodahooda kormeerka iyo dabagalka, si ay ugu hoggaansamaan wajibaadkooda ku xusan Sharcigan, xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, iyo sharci ama xeer-nidaamiye kasta oo loogu talagalay ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la- dagaalanka maalgelinta argagixisada.

2. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waxay awoodda uleyihiin inay macluumaad ka helaan, kuna sameeyaan kormeer xarumaha ay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

leeyihiin hay'adaha warbixinnada (reporting entities) ee hoos yimaada awoodahooda kormeerka iyo dabagalka. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerku waxay kormeeri karaan xarumaha hay'adaha warbixinnada (reporting entities), ogeesiis muddo **1maalin ah** iyo inta jeer oo ay u arkaan daruuri.

3. Si Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh u gutaan mas'uuliyadahooda ku xusan Qodobka 23A ee Sharcigan, hay'ad kasta ee warbixineed (reporting entity) waxaa waajib ku ah in ay si daacad ah ula shaqeyso Hay'addahaas Dabagalka iyo Kormeerka.

4. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waxay siin karaan awaamiir qoraal ah mid kasta oo ka mid hay'adaha warbixinnada (reporting entities) ee hoos yimaada, taasoo aan u hoggaansamin waajibaadkeeda ku xusan Sharcigan, xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, iyo sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada. Awaamiirta ay soo saareen Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka waxay ka dalban karaan hay'addaha warbixinnada (reporting entities) inayku fuliyaan, waqti macquul ah gudahiis, tallaabooyin cayiman oo ku aadan arrimolagu sheegay awaamiirta. Awaamiirta noocaan ah waxaa sidoo kale la siin karaa hay'adda warbixinnada (reporting entity), saraakiisheeda, maareeye-yaasheeda iyo/ama agaasimayaasheeda sare.

5. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waxay ku soo rogi karaan ganaax lacageed oo nuuciisu yahay mid maamul hay'addaha warbixinnada (reporting enties) ee aan gudan waajibaadkooda ku xusan Sharcigan ama xeer-nidaamiyaashaloo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, ama kuwa ku xusan sharci sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelintaargagixisada ama aan gudan waajibaadkooda ku xusan awaamiirta loo soo saaray si waafaqsan faqrada 4-aad ee Qodobkaan ama aan u gudan waajibaadkooda si waafaqsan waqtigii loo cayimay.

6. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waxay ka qaadi karaan, halama in ka badan oo ka mid ah tallaabooyinkan soo socda, oo ay wehliyaan ama aysan wehlin tallaabooyinka ku xusan faqrada 4-aad iyo 5-aad ee Qodobkan, oo ka dhan ah hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee aan gudan waajibaadkooda ku xusan Sharcigan ama xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, ama kuwa ku xusan sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag- dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada ama aan gudan waajibaadkooda ku xusan awaamiirta loo soo saaray si waafaqsan faqrada 4-aad ee Qodobkaan ama aan u gudan waajibaadkooda si waafaqsan waqtigii loo cayimay:

(b) Wax siin karaan digniin qoraal ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(t) Waxa ku amri karaan so gudbinta warbixinno.

(j) Waxay kormeeri karaan xarumaha, walibana geli karaan nidaamyada hay'addaha warbixinnada (reporting entities). Waxay sidoo kale korjoogtayn karaan hawlgallada hay'addaha warbixinnada, iyagoo isticmaalaya korjoogayaal ay Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerku magacaabeen, kuwaas oo kharashka ku baxaaya ay dhiiban hay'addaha warbixinnada (reporting entities).

(x) Waxay xaddidi karaan shatiyada ama ama hawlaha ganaci ee hay'addaha warbixinnada (reporting entities), oo ay kamid tahay xaddidaad ka dhan ah badeecaddaha ama adeegyada ay iibiso, gaar ahaan nuccyada, tirada, ama qiimaha macaamilaadka ay hay'addu sameeyn karto. Waxay sidoo kale xaddidi karaan nuucyada iyo tirada macaamiisha ay hay'adduhu adeegga siin karaa ama gobollada dalka ama wadamada kale oo ka hawlgali karto, ama ay ka sameeyn karto ama ka fududeeyn karto macaamilaad.

(kh) Waxay joojin karaan isticmaalka shatiyada hay'addaha warbixinnada ama,haddii Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka aysan ahayn hay'adda shatiyada bixisay, waxay ka codsan karaan hay'adda shatiyada bixisay inay joojiso isticmaalkooda.

(d) Waxay kala noqon karaan shatiyada hay'addaha warbixinnada ama, haddii Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka aysan ahayn hay'adda shatiyada bixisay, waxay ka codsan karaan hay'adda shatiyada bixisay inay kala noqoto shattiyada.

(r) Waxay ka codsan karaan Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud inuu ku soo oogo dacwad ciqaabeed.

QAYBTA 4 (B)
HUFNAANTA LOOGA BAAHANYAHAY SHAKHSIYAADKA QAANUUNIGA AH IYO XIRIIRADA SHARCIGA KU DHISAN

Qodobka 23C
Hufnaanta looga baahanyahay shakhsiyaadka qaanuuniga ah

1. Dhammaan shakhsiyaadka qaanuuniga ah ee lagu abuuray, kana hawlgala Soomaaliya:

(b) Waa inay keenaan, walibana diiwaan-geliyaan macluumaadkaan

FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

aasaasiga ah ee soo socda, marka la aas-aasaayo ama la diiwaangelinaayo, marka dib loo cusboonaysiinayo diiwaangelinta sannadlaha ah ama markasta oo isbeddel lagu sameeyo macluumaadkooda aasaasiga ah:

i. magaca shirkadda;
ii. shahaadada shirkadda ee diiwaangelinta
iii. qaabka dhismaheeda sharci iyo xaaladda ay ku sugantahay;
iv. cinwaanka goobta u ku yaalo xafiiska u diiwaangashan;
v. xeerka dhismaha shirkadda;
vi. liiska agaasimayaasha;
vii. Lambarka aqoonsiga canshuur-bixiyaha
viii. diiwaanka saamilayda ama xubnaha, oo ay ku jiraan magacyada saamilayda iyo xubnaha, tirada saamiyada uu haysto saamile kasta iyo nuucyada saamiyada oo muujinaya nooca ay tahay xuquuqda cod bixinta ee la xiriirta;

(t) Waa inay hubiyaan in xogtooda aasaasiga ah ay ahaato mid sax ah oo xilli kasta dhammeystiran, walibana ku wargeliyaan Diiwaangeliyaha Shirkadaha isbeddel kasta oo lagu sameeyo macluumaadkan, sida ugu dhakhsaha badan uguna suurtogalsan, ama hal (1) bil gudaheed oo ka bilaabmaysa taariikhda isbeddelku dhacay. Haddii ay suurtagal tahay, dhammaan xogtaan waa in loo soo gudbiyaa qaab elektaroonik ah;

(j) Waa inay ku kaydiyaan macluumaadka ku xusan faqrad-hoosaadka (b) ee faqradaan, gudaha Dalka, xafiiska u diiwaangashan shakhsiga qaanuuniga ah ama goobta uu cayimo Diiwaangeliyaha Shirkaddaha.Shakhsi qaanuuni ah wuxuu ku kaydin karaa oo kaliya diiwaanka saamilaydiisa ama xubnahiisa Dalka dibadiisa, haddii lasoo buuxiyo labadan shuruudood ee soo socda:

i. Macluumaadka milkiilaha sida dhabta uleh faa'iidada waxaa lagu hayaa Dalka gudihiisa, si waafaqsan farqada 22-aad ee Qodobkan; iyo
ii. Shakhsiga qaanuuniga wuxuu si degdeg ah ku keeni karaa macluumaadkaan marka laga soo dalbado;

(x) Waa inay haayan macluumaad sax ah oo dhammeystiran oo ku saabsan milkiilayaasha sida saxda uleh faa'iidadooda, walibana ku kaydiyaan macluumaadkan diiwaanka milkiilayaasha sida saxda uleh faa'iidada kaas oo yaala xafiiska u diiwaangashan shakhsiga qaanuuniga ah ama goobta uu
cayimo Diiwaangeliyaha Shirkaddaha oo kutaala Soomaaliya. Shakhsiyaadka qaanuuniga waa inay sidoo kale hubiyaan in marka macluumaadka milkiilaha sida saxda ah uleh faa'iidaa uu yahay ugu danbeeyay oo dhammeystiran, walibna sax ah.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(kh) Waa inay la wadagaan Diiwangeliyaha Shirkaddaha, marka la aas-aasaayo ama la diiwaangelinaayo, marka dib loo cusboonaysiinayo diiwaangelinta sannadlaha ah ama markasta oo isbeddel lagu sameeyo macluumaadkooda aasaasiga ah, macluumaadkii ugu danbeeyay, oo dhammeystiran, walibana sax ah oo ku saabsaan shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada, iyagoo raacaya habka uu tilmaamay Diiwangeliyaha Shirkaddaha. Isbeddelada lagu sameeyo macluumaadka ku saabsan shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada waa in lala wadaaga Diiwangeliyaha Shirkadaha, sida ugu dhakhsaha badan uguna suurtogalsan, ama hal (1) bil gudaheed oo ka bilaabmaysa taariikhda isbeddelku dhacay. Haddii ay suurtagal tahay, dhammaan xogtaan waa in loo soo gudbiyaa qaab elektaroonik ah;

(d) Waa inay si buuxda ula shaqeeyaan hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh si loo ogaado milkiilayaasha sida dhabta ah uleh faa'iidada, iyada oo la hubinayo:

i. Shakhsiga dabiiciga ah ee degan Dalka ee shakhsiga qaanuuniga ahi wakiishay, kaas oo hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh kala xisaabtami karaan bixintinta dhammaan macuulmaad ku saabsan shakhsiga qaanuuniga ah iyo macluumadka ku aadan shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada iyo wixii kale oo wadashaqayn ah oo hay'addaha Dowladdu u baahdaan; ama

ii. Ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs) ee degan Dalka ee shakhsiga qaanuuniga ahi wakiishay, kuwaas oo hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh kala xisaabtami karaan bixintinta dhammaan macuulmaad ku saabsan shakhsiga qaanuuniga ah iyo macluumadka ku aadan shakhsiga sida dhabta ah faa'iidada uleh iyo wixii kale oo wadashaqayn ah oo hay'addaha Dowladdu u baahdaan.

(r) Waa inay marka laga soo dalbado, la wadaagaan waqtiga loo cayimay gudahiis, hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh, macluumaadkii ugu danbeeyay, oo dhammeystiran, waliban saxan oo ku saabsan shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership), iyagoo raacaya habka loo tilmaamay;

(s) Waa inay la wadaagan macluumaadkii ugu danbeeyay, oo dhammeystiran, waliban saxan oo ku saabsan shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada shakhsiga qaanuuniga ah (beneficial ownership) marka ay xiriir ganaci la abuuranayan hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee waajibaadku saaranyahay ama marka la sameeysanayaan macaamilaad aan joogta ahayn. Shakhsiyaadka qaanuuniga ah waxaa

FEDERAALKA SOOMAALIYA
REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

sidoo kale looga baahanyahay inay kula wadaagan hal (1) bil gudaheed hay'addahaas isbeddel kasta ee ku yimaada macluumaadka shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership), iyagoo si gaar ah u tilmaamaya xilliga isbeddelku dhacay; iyo

(sh) Waxay mutaysanayaan ciqaab maamul oo u dhaxeeysa shan boqol oo Doolar (USD$500) ilaa shan iyo toban kun oo doolar (USD $15,000), haddi ayu hogaansami waayaan shuruudaha ku xusan inta udhaxeeysa faqad- hoosaadka (b) ilaa (s) ee faqradda 1-aad ee Qodobkan.

2. Diiwaangeliyaha Shirkaddaha waa inuu hubiyaa in macluumaadka aasaasiga ah eeku xusan faqradda 1(b) si guud loo heli karo.

3. Diiwaangeliyaha Shirkaddaha waa in:

(b) Uu dhisaa diiwaanka milkiilayaasha sida dhabta ah faa'iidada u leh (register of beneficial owners), kadibna ururiyaa, walibana kaydiyaa macluumaadkii ugu danbeeyay, saxda ahaa oo dhammeystiran oo ku saabsaanshakhsiyaadka sida dhabta uleh faa'iidada (beneficial owners) shakhsiga qaanuuniga ah iyo haykalka maamulka ee dhammaan shakhsiyaadka qaanuuniga ah aa lagu abuuray ama ka hawlgalla Soomaaliya. Waa inuu sidoo kale hubiyaa in macluumaadkan lagu kaydiyo diiwaanka macluumaadka ee shakhsiyaadka sida dhabta uleh faa'iidada (register of beneficial owners) ee uu dhisay;

(t) Inuu dhisaa nidaam xog-kaydin oo gaar ah, sii loo ilaaliyo diiwaanka lagu dhisay faqrad-hoosaadka (b) ee faqradaan. Waa inuu sidoo kale dejiyaa xeer- hosaadyada iyo habraacyada hagaya amniga iyo dhawrista macluumaadka, oo ay ka mid yihiin habraacyo loogu talagalay maareynta, kaydinta, ilaalinta iyo habka wadaagista macluumaadka lagu kaydiyay nidaamka xog-kaydinta;

(j) Dib u eegis waqtiyeeysan ku sameeyaa, walibana xaqiijiya macluulaadka ku saabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information) ee ku kaydsan nidaamka keydinta macluumaadka ee loo dhisay si waafaqsan faqrad-hosaadka (t) ee faqradaan. Waa inuu sidoo kaleqaada tallaabooyinka loo baahanyahay si uu u hubiyo in macluumaadka kujira diiwaanka ay yihiin kuwii ugu daneebayay oo saxan;

(x) hubiyaa in Xarunta Warbixinada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, hay'addaha sharci fulinta, hay'addaha garsoorka iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh ay si toos ah u heli karaan macluumaadka kujira nidaamka xog-kaydinta ee diiwaanka milkiilayaasha sida dhabta ah faa'iidada u leh

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(register of beneficial owners); iyo

(kh) Hubiyaa in hay'addaha warbixnnada (reporting entities) ay si waqtiyeeysan ku heli karaan macluumaadka kujira diiwaanka milkiilayaasha sida dhabta ah faa'iidada u leh (register of beneficial owners).

4. Saamileyda iyo agaasimayaasha magac uyaalka ah ee la wakiishay (nominees):

(b) waa in la siiya shatiga looga talagalay shirkadaha ama shakhsiyaadka bixiya adeegyada maamulidda ammaanooyinka (trust), si waafaqsan faqrad- hoosaadka (t) ee faqradda 2-aad ee Qodobka 4-aad, iyadoo macluumaadka ku

aadan darajadooda wakiilnimo ama magac-uyaaleed lagu kaydinaayoDiiwaanka Shirkadaha;

(t) waa in ay usheegaan darajadooda hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee lagu xusay Qodobka 4-aad ee Sharcigan;

(j) waa in ay kaydiyaan macluumaadka caddaynaya shakhsiga soo wakiisha(the nominator), walibana la wadaagaan macluumaadka hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh markay ay soo dalabadaan; iyo

(x) waxay mutaysanayan ciqaab maamul oo udhaxeeysa shan boqol oo Doolar (USD $500) ilaa shan iyo toban kun oo doolar (USD 15,000), haddii ay u hoggaansami waayaan faqrad-hoosadyada (b) ilaa (j).

5. Macluumaadka lagu sheegay farqadaha 1-aad, 2-aad iyo 3-aad ee Qodobkan waa inay ku kaydsanaadan Diiwaanka Shirkadda, ama ay kujiraan gacanta hay'adahawarbixinnada (reporting entities) ee lagu sheegay Qodobka 4-aad ee Sharcigan, shakhsiyaadka qaanuuniga ah laftigooda ama maamulkooda, xirfadlayaasha masuulkaka ah iskudubaridka xirista shirkadaha (liquidators) ama shakhsiyaadka kale ee ku lugta lahaa xirista shirkad, muddo toban sano ka dib taariikhda ay shirkaddu burburtay ama la xiray, ama muddo toban (10) sano ka dib taariikhda cida leh shakshiyadda qaanuuniga ay joojisay inay ahaato macmiilka hay'add warbixineed (reporting entity).

6. Waxaa ka mamnuuca ah Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya in la sameeyo ama la isticmaalo saamiyada aan cid ku diiwangashneen (bearer shares).

Qodobka 23D
Hufnaanta looga baahanyahay xiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements)

1. Shakhsiyaadka mas'uulka ka ah ammaanooyinka (trustees) iyo shakhsiyaadka kale ee ka haya jagooyinka kuwaa lamid ah nidaamyada ammaanada ee sharciga lagu dhisay iyo/ama xiriirada sharciga ku dhisan (legal arrangements), kuwaas oo lagu aas-aasay ama ka hawlgala Soomaaliya:

(b) waa inay ka helaan, walibana kaydiyaan macluumaadkii ugu danbeeyay, oo dhammeystiran oo sax ah oo ku aadan aqoonsiga:

i. shakhsiyaad ammaanada abuurtay;
ii. shakhsiyaadka kale ee mas'uulka ka ah ammaanada;
iii. shakhsiyaad korjoogteeya, oo ilaaliya ammaanada;
iv. shakhsiyaadka looga talagalay inay ka faa'idaystaan ammaanada; iyo
v. shakhsi kasta oo dabiici ah oo leh maamulka ugu danbeeya ee wax kuoolka ah ee ku aadan ammaanada;

(t) waa inay ka helaan, walibana kaydiyaan macluumaadka shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information) iyo macluumaadkii ugu danbeeyay, oo dhammeystiran oo sax ah oo ku saabsan shakhsiyaadka qaanuuniga ah ama xiriirada sharciga ku dhisan (legalarrangement) ee dhinacyada ka ah dhismaha ammaanada iyo xiriirada sharciga ku dhisan (legal arrangement);

(j) waa inay haayan xogta aasaasiga ah ee wakiilada sharciyeeysan iyo shakhsiyaad adeegga siiya ammaanada, oo ay ku jiraan lataliyayaasha arrimaha maalgashiga ama maamulayaasha, xisaabiyeyaasha, iyo lataliyayaasha cashuuraha;

(x) waa inay hubiyaan in macluumaad ku qeexan faqrad hoosaadka (b) iyo (t) ee faqrada 1-aad ee Qodobkan uu yahay midkii ugu danbeeysay oo sax ah, walibana ay cusbooneysiiyaan macluumaadka hal (1) bil gudaheed oo kabilaabmaysa taariikhda isbeddelka lagu sameeyay;

(kh) waa inay haayan macluumaadka ku xusan faqrad-hoosaadka (b) iyo (t) ee faqrada 1-aad ee Qodobkaan muddo ugu yaaran ah toban (10) sano, kadib marka ay dhammaato doorka ay ku lahaayeen ammaanda, haddii ay yihiin xirfadlayaal ku shaqeeysta maamulida ammaanooyinka (professional trustees);

(d) waa inay la wadaagan darajadooda hay'addaha warbixinnada (reporting entities) marka ay la abuurayan xiriir ganaci hay'addaas ama marka loo fulinaayo macaalimaad aan joogto ahayn;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

(r) waa inay siiyaan Diiwaangeliyaha Shirkaddaha macluumaad sax ah oo ku saabsan shakshiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial owners) ammaanada iyo xiriirada kale ee sharciga ku dhisan, marka ay noqdaan cidda mas'uulka ka ah ammaanada ama jago taas lamid ah ka haysa xiriirada sharciga ku dhisan (legal arrangement), iyo markasta uu isbeddel ku yimaado macluumaadk shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial owners);

(s) waa inay ku wargeliyaan Diiwaangeliyaha Shirkaddaha, hal (1) bil gudaheed oo ka bilaabmaysa taariikhda isbeddelka lagu sameeyay, isbeddel kasta ama cusbooneeysiis kasta oo lagu sameeyo macluumaadka ku xusan faqrad-hoosaadka (r) ee faqradaan;

(sh) waa inay si buuxda ula shaqeeyaan hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh, oo aay ka mid tahay la wadaagista hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh dhammaan macluumaadka la xiriira ammaanada iyo xiriirada kale ee sharciga kudhisan (legal arrangement);

(dh) waa inay la wadaagan, marka ay soo codsadaan, hay'addaha warbixinnada (reporting entities) macluumaadka la xiriira shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership) iyo hantida ay leedahay ammanadu, kuwaa oo loo haayo ama loo maareeyo si waafaqsan xiriirkaganaci oo ay la leeyihiin hay'addaha warbixinnada (reporting entities); iyo

(c) waxay mutaysanayan ciqaab maamul oo u dhaxeeysa shan boqol oo Doolar(USD $500) ilaa shan iyo toban kun oo doolar (USD $15,000) haddii ay u hoggaansami waayaan shuruudaha faqrad-hoosaadyada (b) ilaa (dh) ee faqradaan.

2. Diiwangeliyaha Shirkaddaha ayaa ah cidda loo xilsaaray uruurinta macluumaadka ku aadan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada ka dhalata ammaanada iyo xiriirada sharciga ku dhisan ee lamidka ah (legal arrangements). Maclumaadka shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information) ee uu uruuriyo,walibana uu kaydiyo Diiwangeliyaha Shirkaddaha waa in la dhawraa inay yihiin kuwii ugu danbeeyay, dhammaystiran, walibana sax ah.

3. Diiwangeliyaha Shirkaddaha waa inuu hubiyaa in Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, hay'addaha kormeerka iyo dabagalka ee awoodda uleh, hay'addaha sharci fulinta, hay'addaha garsoorka iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh, ay si toos ah u heli karaan macluumaadka Diiwangeliyaha Shirkaddahu u haayo siwaafaqsan Qodobkaan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 23E
Iskaashiga caalamiga ah ee ku saabsan shakhsiyaadka qaanuuniga ah iyoxiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements)

1. Diiwangeliyaha Shirkaddaha waa inuu hubiyaa in hay'addaha Dowladda Soomaaliya ay si toos ah u heli karaan dhammaan macluumaadka aasaasiga ah iyo macluumaadka ku saabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership) si'ay uga jawaaban codsiyada caalamiga ah ee ku aadan helista macluumaadkaas. Diiwangeliyahu waa inuu sidoo kale hubiyaa in qaabka loo heli karo macluumaadkan uu yahay mid waafaqsan shuruucda Soomaaliya ee la xiriirta iskaashiga caalamiga ah.

2. Hay'addaha Dowladda ee awoodda u leh waa inay:

(b) Hubiyaan inay jiraan nidaamyada fududayn kara in si amnigeedu suganyahay, oo degdeg ah loo diri karo macluumaadka ku saabsaan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidaa (beneficial ownership), walibana sahli kara in laga jawaabo codsiyada lagu xusay faqrada 1-aad ee Qodobkaan, si waafaqsan shuruucda kale iyo xeer-nidaamiyaasha xiriirka laleh arrimahan;

(t) hubiyaan in iskaashiga caalamiga ah oo ay la leeyihiin dhigooda dowladaha shisheeye ee arrimaha la xiriira hufnaanta shakhsiyaadka qaanuuniga ah ay ku saleysantahay heshiisyo iskaashi, heshiisyo caalami ah, ama mabaadi'da sir qarsoodiga iyo isku tiirsanaanta (reciprocity);

(j) waa inaysan ku xirin shuruudo aan macquul ahayn ama shuruudo keenaya xaddidaad badan, isdhaafsiga iyo wadaagista macluumaadka aasaasiga ah iyo macluumaadka ku saabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada ama kaalmo siinta la xiriirta hufnaan shakhsiyaadka qaanuuniga ah;

(x) la wadaagan macluumaadka hay'addaha dhigooda dowladaha shisheeye, iyadoon loo eegayn nooca ay yihiin hay'addahaas (sida, hay'addo madani ah, kuwo maamul, kuwo sharci fulin, kuwo garsoor, ama kuwa kale) ama in codsigu ku saabsanyahay arrimo maaliyadeed ama uu xiriir laleeyahay baaris, ama dacwad maxkamadeed ee socota;

(kh) aysan isticmaalin cudurdaaro ay ka mid yihiin dhawrist sir maaliyadeed
ama siraha kale ee sharcigu ilaaliyay, si'ay u diidan inay macluumaad la wadaagaan ama kaalmo siiyaan hay'ad awood uleh ee dowlad shisheeye marka laga reebo qareennada, nootaayooyinka, xirfadlayaasha kaas ee sharcigaee madax-bannaan iyo xisaabiyeyaasha, haddii macluumaadkas yahay mid ay heleen iyagoo fulinaya shaqooyinkooda [illegible]

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

baahanyahay inay u hoggaansamaan waajibaadka ilaalinta sirta shaqada, xogta macmiilka iyo macluumaadka dhexmara qareenka iyo macmiilkiisa, oo ay kujiraan macluumaadka ay soo heleen inta ay kug guda jireen hawlaha xaqiijinta tallaabooyin sharci ee u furan macmilkooda ama kuwa la xiriira ka difaacidda ama ku matalaadda macmiilkooda dacwado ka furan maxkamad ama meelo kale ee dhexdhexaadin, iyadoon loo eegayn in macluumaadkaas ay soo heleen ka hor, inta lagu jiro ama ka dib dacwaddaas;

(d) fududeeyaan helitaanka macluumaadka aasaasiga ah ee ku jira Diiwaanka Shirkaddaha iyo wadaagista macluumaadka ku saabsan saamilayda;

(r) isticmaalaan awoodooda, si waafaqsan shuruuca Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, si ay u soo helaan macluumaadka ku saabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information) oo ay u baahanyihiin hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhiggooda ah; iyo

(s) la socdaan tayada taageerada iskaashi oo ay ka helaan hay'addaha dowladdaha shisheeya kadib marka ay ka codsadaan in lala wadaago macluumaadka aasaasiga ah iyo macluumaadka la xiriira shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information) ama codsiyada kuaadan taageerada la xiriirta helitaanka shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada ee degan dalalka shisheeye;

Qodobka 23F

Waajibaadyada saaran shakhsiyaadka qaanuuniga ah, ammanooyinka iyoxiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements) ee ka u tartamaaya iibka Dowladda

1. Dhammaan shakhsiyaadka qaanuuniga ah, ammanooyinka ah iyo xiriirada sharciga kudhisan (legal arrangements) ee ka qaybqaadanaya hawlaha iibka Dowladda ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waa inay usoo gudbiyaan hay'adda Dowladeed ee hawsha iibka hoggaaminaysa, marka ay soo gudbinaayan dukumintiyada tartanka, macluumaad dhammeystiran oo sax ah oo ku saabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information). Dukumentiyada tartanka oo aysan la socon macluumaadka ku saabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah uleh faa'iidada shirkadda soo tartameeysa lama tixgelinaayo, waxaana laga saaraya hawsha iibka Dowladda.

2. Marka la bixiyo qandaraas kasta ee Dowladeed kadib, hay'adda Dowladda ee hoggaaminaysa hawlaha iibka waa inay kusoo daabacdaa boggeeda internetka, magaca shakhsiga dabiiciga ah ama qaanuuniga ah ee qandaraaska la siiyay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. Haddii ay kasoo codsadaan, hay'adda Dowladeed ee bixisay qandaraaska waa inay la wadaagtaa ururada aan dawliga ahayn, warbaahinta, iyo machadyada tacliinta ee diiwaan gashan, macluumaadka kusaabsan shakhsiyaadka sida dhabta ah u leh faa'iidada (beneficial ownership information) shakhsiyaadka qaanuuniga ah, ammaanooyinka ama xiriirada sharciga ku dhisan (legal arrangements) ee la siiyay qandaraas Dowladeed. Ujeedada macluumaadkaan loo bixin karo ayaa ah in la ogaado in musuqmaasuq la xiriira hawshaas iibka Dowladeed ah uu dhacay iyo in kale.

4. Hay'adda Dowladeed ee qanaraaska bixisay ayaa go'aaminaysa shuruudaha hagayaa isticmaalka macluumaadka ku saabsan shakhsiga sida dhabta ah uleh faa'iidada (beneficial ownership information) ee loo bixiyay si waafaqsan faqrada 3- aad ee Qodobkaan.

QAYBTA 5-AAD
GUDDIGA QARAN EE KA-HORTAGGA LACAG DHAQIDDA IYO LA-DAGAALANKA MAALGELINTA ARGAGIXISADA

Qodobka 24-aad
Aasaasidda Guddiga

Waxa halkan lagu aasasay Guddiga Qaran ee Ka-hortagga Lacag Dhaqidda iyo La- dagaalanka Maalgelinta Argagixisada.

Qodobka 25-aad
Hawlaha iyo Mas'uuliyadaha Guddiga

Hawlaha iyo mas'uuliyadaha Guddigu waa:

1. Kor u qaadida iyo fududaynta xog iswaydaarsiga, iskaashiga, iyo wada shaqayntalabada heer ee siyaasad dejinta iyo hawl-fulinta ee ka dhaxaysa hay'adaha xubnaha ka ah ee ujeeddooyinkoodu yihiin ka-hortagga lacag dhaqidda iyo la- dagaalanka maalgelinta argagixisada, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses), iyo markii loo baahdo,maalgelinta kororka hubka wax gumaada.

2. Taageerista iyo isku dubaridka dhisidda awooddaha hay'adaha Dowladda ee awoodda u leh, si ay ula dagaallamaan lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada, iyo markii loo baahdo, maalgelinta kororka hubka wax gumaada.

3. Isku-dubbaridka hawlaha Qiimaynta Khatarta Dalka kajirta ee la xiriirta

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

lacag- dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada iyo korjoogtaynta dib-u-eegistiisa xilliyeeysan, iyo la wadaagista hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh iyo hay'addaha warbixinnada (reporting entities) natiijooyinka kasoo baxay qiimayntaas.

4. Dejinta siyaasadaha Qaranka iyo istaraatiijiyad guud ee lagula dagaalamayo lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada, iyo markii loo baahdo, maalgelinta kororka hubka wax gumaada, iyagoo tixgalinaya khataraha la xiriira lacag- dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada ee la oggaaday, iyagoo sidoo kale si joogta ah qiimayn iyo dib-u-eegis ugu sameeynaaya khatarahas.

5. Qiimaynta nidaamyada Dalku leeyahay ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la- dagaalanka maalgelinta argagixisada, si loo dejiyo, lana iskaga kaashado dhaqangelinta istiraatiijiyadda Dalka ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada.

6. Fududeynta wada shaqaynta iyo iskaashiga ka dhexeeya hay'addaha Dowladda eeawoodda uleh, hay'addaha warbixinnada (reporting entities) iyo ururada is- maamula ee ku aadan dejinta iyo dhaqangelinta siyaasado iyo barnaamijyo lagula dagaallamayo lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada, iyo markii loo baahdo, maalgelinta kororka hubka wax gumaada.

7. Hoggaaminta hawlaha la xiriira qiimaynta bannaanka ka imaanaysa ee ku saabsan nidaamyada Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ee la dagaallanka lacag- dhaqidda, maalgelinta argagixisada, iyo maalgelinta kororka hubka wax gumaada.

8. Kor u qaadida wacyiga ku aadan iyo soo saarista talooyin la xiriira khataraha ka imaan kara nidaamyada daciifka ah ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la- dagaalanka maalgelinta argagixisada ee ka jira wadamada kale iyo dhaqangelinta tallaabooyinka xaqiijinta xoogan ee xogta aqoonsiga ee macmiilka (EDD) iyo sidoo kale tallaabooyin-ka-hortagga ah oo ay codsatay Hay'adda Caalamiga ah ee Ka-hortagga Lacag-dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada (FATF) ama ay si guud ugu baaqday Hay'adda Caalamiga ah ee Ka-hortagga Lacag-dhaqidda iyo Maalgelinta Argagixisada (FATF).

9. Fududeynta wada shaqaynta iyo iskaashiga ka dhexeeya hay'addaha Dowladda eeawoodda uleh, si loo xaqiijiyo in shuuradaha uu dejiyay nidaamka sharci ee ka- hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada ay la jaan- qaadi karaan shuruucda dhawrista xogta iyo sirta.

10. Isku-dubbaridka hawlaha ururinta iyo middaynta xogta tirakoobka iyo

FEDERAAL JAMHUURIYADDA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

kujirta gacanta hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh, si waafaqsan Qodobbada 26A iyo 26D ee Sharcigan.

11. Korjoogtaynta dhaqangelinta cunaqabataynta maaliyadeed ee cayiman, si waafaqsan faqrada 6-aad ee Qodobka 19A ee Sharcigan.

Qodobka 26-aad
Xubnaha iyo Fadhiyada Guddiga

1. Guddiga wuxuu ka koobanyahay kow iyo toban (11) xubnood ee soo socda ama ciddii kawakiil ah oo ay soo xusheen:

(b) Wasiirka Maaliyadda oo noqonaya Gudoomiyaha Guddiga;

(t) Wasiirka Cadaaladda;

(j) Xeer-ilaaliyaha Guud;

(x) Wasiirka Ganacsiga iyo

Warshadaha;(kh) Wasiirka Amniga

Gudaha;

(d) Wasaaradda Isgaarsiinta iyo tiknoolajiyadda

Qaranka

(r) Gudoomiyaha Bankiga Dhexe ee Soomaaliya;

(s) Agaasimaha Hay'adda Sirdoonka iyo Nabadsugidda Qaranka;

(sh) Agaasimaha Guud ee Xarunta Warbixinada Maaliyadda oo ah XoghayahaGuddiga; iyo

(dh) Taliyaha Ciidanka Booliska Soomaaliyeed;

(c) Hay'ada Isgaarsiinta Qaranka.

2. Markasta oo loo baahdo, si loo guto waajibaadka iyo mas'uuliyadaha Guddiga ee ku xusan Qodobka 25-aad Sharcigan, Guddoomiyaha Guddigu wuxuu ku martiqaadi karaa shirarka Guddiga, hay'adaha kale ee Dawladda iyo wakiilada ganacsiyada gaarka loo leeyahay, si ay uga qayb qaataan doodaha.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Guddiga, iyadoo doorkoodu ahaan doono goob-joogayaal aan cod lahayn.

3. Iyada oo Guddoomiyaha isugu yeearyo, Guddigu waxa uu yeelanayaa ugu yaraan afar (4) fadhi oo caadi ah sanadkii ama goor walba oo loo baahdo, ama marka ay ugu yaraan shan xubnood soo dalbadaan kulan hab qoraal ah.

4. Guntanka fadhiyada Guddiga wuxuu ku ansaxayaa joogitaanka ugu yaraan shan xunbood.

5. Haddaan si kale loo sheegin qodob kale oo Sharcigan ah, go'aannada Guddigu waxa ay ku ansaxayaan cod hal dheeri ah.

QAYBTA 5 A
TIRAKOOBKA

Qodobka 26A
Qodobbo guud oo la xiriira tirakoobka

1. Si ay uga qayb qaatan diyaarinta qiimaynta khatarta Dalka kajirta ee la xiriira lacag dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada, walibana awood loogu yeesho in la qiimeeyso wax ku oolnimada nidaamka Dalka ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada, dhammaan hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh waainay kaydiyaan tirokoob dhammaystiran oo ay ku jiraan:

(b) Xog cabbir buuxda ka bixin karta baaxadda iyo muhiimadda ay leeyihiin hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee hoos yimaada Sharcigan, gaar ahaan tirada hay'addaha maaliyadda, kuwa ganacsiyada iyo xirfadaha la- cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs) iyo hay'addaha ka ganacsada lacagaha iyo hantida dhijitaal ah (VASPs). Sidoo kale, xogtu waa inay bixisaa muhiimada dhaqaale oo ay kala leeyihiin hay'addaha warbixinnada ee kala duwan; iyo

(r) Xog fahan buuxda ka bixin karta wejiyada kala duwan ee nidaamyada Dalka u yaala ee ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada, oo ay ka midyihiin wajiga kasoo warbixinta, wajiga baarista iyo wajiga garsoorka.

2. Dhammaan xogta la xiriirta tirakoobyada waa in la dhammeystira Diisambar 31 ee sannad kasta, kadibna loo soo gudbiyaa Guddiga ka hor Janaayo 31 ee sanadka cusub. Xogta la xiriirta tirakoobyada waa in sidoo kale loo soo gudbiyaa Guddiga waqtikasta oo kale ee uu codsado.

3. Guddigu waa inuu cayimaa hay'adda Dowladeed ee u xilsaaran hawsha kasoo uruurinta hay'addaha Dowladda ee kale xogta la xiriirta tirokoobka.

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 26B
Tirakoobka Xarunta Warbixinada Maaliyadda laga rabo inay kaydiso

1. Xarunta Warbixinada Maaliyadda waa inay diyaarisaa oo ay cusboonaysiisaa xogtatirakoobka la xiriira:

(b) Tirada macaamilaadka shakiga dhaliyay iyo warbixinnada kale ee loo soo gudbiyay, iyo sidoo kale hawlaha dheeriga ee la xiriira warbixinnadaan oo ay qabatay, oo ay kujiraan tirada warbixinnada ay la wadaagtay hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh.

(t) Tirada iyo boqolleyda warbixinnada ay gudbisay oo ay ka dhalatay ama macluumaad ku biiriyay baaris, haddii ay jiraan.

(j) Marka la eego codsiyada ay u dirtay hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhiggeeda ah ee la xiriira macluumad la wadaagista Soomaaliya, tirada codsiyada:

i. la diray;
ii. jawaabtooda la sugayo;
iii. la diiday;
iv. la aqbalay in laga jawaabo (ha ahaato jawaab dhammaystiran amamid dhammaystirnayn); iyo
v. waqtiga ay qaadatay in jawaab loo helo codsi ladiray, iyadoo codsigaas uun lagu tiirsanyahay.

(x) Marka la eego codsiyada ay soo dirsadeen hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhiggeeda ah ee la xiriira in macluumad lala wadaago, tirada codsiyada:

i. lasoo diray;
ii. jawaabtooda la sugayo;
iii. la diiday;
iv. la aqbalay in laga jawaabo (ha ahaato jawaab dhammaystiran amamid dhammaystirnayn); iyo
v. waqtiga ay qaadatay in jawaab laga bixiyo codsi lasoo diray, iyadoocodsigaas uun lagu tiirsanyahay.

(kh) Tirada inta jeer oo ay si iskeed ah macluumaad ula wadaagtay macluumaad hay'ad dowlad shisheeye ee dhiggeeda ah.

2. Xaruntu waa inay diyaarisaa warbixin sanadle ah, si ay ugu wargeliso hay'adaha warbixinnada (reporting entities) faahfaahinta la xiriirta tirada, tayada iyo faa'iidada ay lahaayeen warbixinnada macaamilaadka shakiga dhaliyaya (STRs) oo ay soo gudbiyeen iyo tallaabooyinka dheeriga ah ee warbixinnadan la xiriira oo ay qaaday.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 26C
Tirakoobka laga rabo inay kaydiyan Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh ee la cayimay

1. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh ee la cayimay waa in ay hayaan tirakoobka la xiriira:

(b) inta jeer oo ay kormeer ku sameeyeen hay'addaha hoos yimaada kormeerkooda, iyo baaxadda iyo dabeecadda kormeeradaas (ha ahaadan kormeero lagu sameeyay xarumaha hay'addahaas iyo kuwo loo sameeyaysiyaabo kale);

(t) noocyada xadgudubka lasoo oggaaday; ciqaabaha iyo tilaabooyin kale ee sixidda ah oo lagu soo rogay hay'addahaas hoos yimaada kormeerkooda iyo tusaalooyin la xiriira mararka ciqaabaha iyo tilaabooyin kale ee sixidda ah ay dhaliyeen in loo hoggaansamo nidaamyada ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada;

(j) Noocyada iyo tirada heshiisyada iskaashi ee lala galay hay'addaha awooddauleh ee waddamada shisheeye (oo ay ku jiraan is-fagaradyada laba-geesoodka ah iyo kuwa dhinacyada badan, iyo heshiisyada, iskaashiyada ku salaysan is- dhaafsiga xogaha, ama hababka kale ee iskaashiga ee jira);

(x) Marka la eego codsiyada ay u dirtay hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhiggeeda ah ee la xiriira macluumad la wadaagista Soomaaliya, tirada codsiyada:

i. la diray;
ii. jawaabtooda la sugayo;
iii. la diiday;
iv. la aqbalay in laga jawaabo (ha ahaato jawaab dhammaystiran amamid dhammaystirnayn); iyo
v. waqtiga ay qaadatay in jawaab loo helo codsi ladiray, iyadoo codsigaas uun lagu tiirsanyahay.

(kh) Marka la eego codsiyada ay soo dirsadeen hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhiggeeda ah ee la xiriira in macluumad lala wadaago, tirada codsiyada:

i. lasoo diray;
ii. jawaabtooda la sugayo;
iii. la diiday;
iv. la aqbalay in laga jawaabo (ha ahaato jawaab dhammaystiran

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

amamid dhammaystirnayn); iyo

v. waqtiga ay qaadatay in jawaab laga bixiyo codsi lasoo diray, iyadoo

codsigaas uun lagu tiirsanyahay.

(c) Tirada inta jeer oo ay si iskeed ah macluumaad ula wadaagtay macluumaadhay'ad dowlad shisheeye ee dhiggeeda ah.

Qodobka 26D
Tirakoobka laga rabo inay kaydiyan hay'adaha sharci fulinta iyo WasaaraddaCadaaladda

1. Hay'adaha sharci fulinta ee ku shaqada leh waa inay hayaan tirakoobka:

(b) Falalka iyo dembiyada lacag-dhaqidda, oo ay ku jiraan:

i. Tirada baaritaannada, dacwad-oogisyada, iyo xukunnada falalka iyo dembiyada lacag-dhaqidda;
ii. Inta ay la'egyihiin ciqaabaha xabsi ku haynta ee lagu xukumay shakhsiyaadka lagu helay dembiyada lacag-dhaqidda;
iii. Inta ay la'egyihiin qiimaha ganaaxyada lagu xukumay shakhsiyaadka lagu helay dembiyada lacag-dhaqidda;
iv. Tirada tallaabooyinka kale ee ciqaabeed ee lagu soo rogay shakhsiyaadka lagu helay dembiyada lacag-dhaqidda;
v. Qiimaha lacagaha la dhaqay, lacagaha laga helay falal dambiyeedyada, dukumintiyada maaliyadeed (instrumentalities) ama lacagaha u dhigma ee Dowladdu la wareegtay;
vi. Qiimaha hantida laga helay falal dambiyeedyada ee gacan ku hayntooda Dowladdu la wareegtay ama la xayiray;
vii. Lacagaha laga helay falal dambiyeedyada (proceeds of crime) ee loo celiyay dhibbanayaashii lahaa, la wadaagay ama loo diray dal shisheeye; iyo
viii. Haddii ay suurtagal tahay, tirakoobyada dembiyada iyo falal lacag- dhaqidda waa in lagu daraa noocyada dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqista (predicate offenses), walibana ay kala saaran lacag-dhaqidda uu sameeyay garab saddexaad, lacag dhaqidda iskeeda u taagan, iyo lacag-dhaqidda la xiriirta dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara oo ka dhacay dal shisheeye.

(t) Fal dembiyedyada iyo falalka maalgelinta argagixisada iyo dhiqan-gelinta cunaqabataynta maaliyadeed ee cayiman ee ka dhanka

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

maalgelinta argagixisada, oo ay ku jiraan:

i. Tirada baaritaannada, dacwad-oogisyada, iyo xukunnada falalka iyo dembiyada maalgelinta argagixisada;
ii. Inta ay la'egyihiin ciqaabaha xabsi ku haynta ee lagu xukumay shakhsiyaadka lagu helay dembiyada maalgelinta argagixisada;
iii. Inta ay la'egyihiin qiimaha ganaaxyada lagu xukumay shakhsiyaadka lagu helay dembiyada maalgelinta argagixisada;
iv. Tirada shakhsiyaadka dabiiciga ah, hay'addaha ama ururada la asteeyay iyo/ama koontoyinka bankiyada ee lagu soo rogay cunaqabataynta maaliyadeed ee cayiman;
v. Tirada asteeymaha uu sameeyay Guddiga Qaran ee Ka-hortagga Lacag Dhaqidda iyo La-dagaalanka Maalgelinta Argagixisada;
vi. Qiimaha hantida loo xayiray si waafaqsan nidaamka cunaqabataynta maaliyadeed ee la cayiman;
vii. Tirada kiisaska ay ka dhalatay in Dowladdu ay ula wareegto si aan kasoo noqosho laheyn ama ay la wareegto oo keliya gacan ku haynta hanti ay leeyihiin shakhsiyaad ama ururo argagixiso ah, ama kuwo gaysanaaya falal argagixiso;
viii. Qiimaha hantida Dowladdu ay ula wareegto si aan kasoo noqosho laheyn ama ay la wareegto oo keliya gacan ku hayntooda oo ayleeyihiin shakhsiyaad ama ururo argagixiso ah, ama kuwo gaysanaaya falal argagixiso; iyo
ix. Tirada baaritaannada lagu sameeyay si xun u adeegsashada ururrada aan faa'iido doonka ahayn oo ay gaysteen kooxo ama shakhsiyaad argagixiso ah;

QAYBTA 6-AAD
CIQAABAHA

Qodobka 27-aad
Dabeecada iyo dabaqidda ciqaabaha

1. Mabda' ahaan, tallaabooyinka iyo/ama ciqaabaha ay kusoo rogaan Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee aan gudan waajibaadkooda ku xusan Sharcigan ama xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, ama kuwa ku xusan sharci iyo xeer-nidaamiye kasta oo loogu talagalay ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada amaaan gudan waajibaadkooda ku xusan awaamiirta loo soo saaray si waafaqsan faqrada 4-aad ee Qodobka 23B ee Sharcigan ama aan u gudan waajibaadkooda si waafaqsan waqtigii loogu cayimay, waa inay noqdaan, iyadoo loo eegayo duruufaha dhabta ah ee xadgudubka markas dhacay, kuwo wax ku ool ah, u dhigma, waliba ka-

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

hortaggi kara xadgudubyada nuucas ah.

2. Mas'uuliyadda xadgudubka ee saaran hay'ad warbixineed (reporting entity) oo leh shakhsiyad qaanuuneed meesha kama saarayso mas'uuliyada xadgudubka shakhsi ahaaneed ee noqon karata mid maamul, madani ama ciqaabeed ee saaran shakhsiyaadka dabiiciga ah ee kala ah saraakiisha, maareeyayaasha sare, agaasimayaasha sare iyo shaqaalaha hay'adda warbixineed (reporting entity).

Qodobka 28-aad
Ciqaabaha lagu soo rogaayo hay'adaha warbixinnada (reporting entities)

1. Hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ee aan gudan waajibaadkooda ku xusan Sharcigan ama xeer-nidaamiyaasha loo soo saaray si waafaqsan Sharcigan, ama kuwa ku xusan sharci kasta uu dalku lee yahay oo looga hortagaayo lacag- dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada ama aan gudan waajibaadkooda ku xusan awaamiirta loo soo saaray si waafaqsan faqrada 4-aad ee Qodobka 23B ee Sharcigan ama aan u gudan waajibaadkooda si waafaqsan waqtigii loo cayimay, waa in lagu soo rogaa tallaabooyina ku xusan faqrada 5-aad ilaa faqrada 6-aad ee Qodobka23B ee Sharcigan.

2. Ganaaxyada maamul ee ku xusan farqada 5-aad ee Qodobka 23B ee Sharcigan waa in aanay ka yarayn shan boqol oo Doolar (USD$500) oo aysan ka badanaan Boqol kun oo Doolar (USD $100,000) oo ay Maxkamid go'aamineyso.

Qodobka 29-aad
Racfaan qaadashada

Hay'addaha warbixinnadu (Reporting entities) waxay xaq u leeyihiin inay rafcaan ka qaataan tallaabooyinka lagu soo rogay si waafaqsan farqada 1-aad ee Qodobka 28-aadee Sharcigaan, iyagoo racfaanka marka hore u qaadanaya Hay'adda Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh. Haddii ay ku qanci waayeen go'aamada Hay'adda Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh, waxay u qaadanayaan rafcaankooda Maxkamadda Sare ee Dalka.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

QAYBTA 7-AAD
TALLAABOOYINKA KU-MEEL-GAARKA AH, LA-WAREEGISTA HANTIDA EE XUKUNNADA CIQAABTA AH KA DHASHA IYO LA- WAREEGISTA HANTIDA OO AAN KU SALEYSNAYN XUKUNNADACIQAABEED

Qodobka 30-aad
Baaxadda qaybtan

1. Qaybtan waxaa lagu dabaqayaa lacag dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada.

2. Qaybtan waa la dabaqayaa xitaa haddii falka saldhigga u ah dembiga uu dhacay ka hor intaanay qaybtani dhaqan gelin, waxaana lagu dabaqaya lacag, dhaqaale, hanti iyofaa'ido kasta oo la helay ka hor ama ka dib marka ay qaybtan dhaqan-gashay.

3. Codsiyada hoos yimaada qaybtan waxaa la horgeeynayaa Maxkamadaha Gobolka.

4. Hay'adaha sharci fulinta waa in ay u adeegsadaan awoodahooda:

(b) si ay aqoonsadan, u raadraacan, walibana u baaran hantida ay tahay in lala wareego;

(t) si ay u qaadan tillaabooyin loogo talagalay ka-hortaga iyo baabi'inta falalkalidka ku ah awoodda Dowladda ee xannibaada, la wareegista gacan ku haynta ama dib usoo celinta hanti ay tahay in lala wareego; iyo

(j) si ay qaadan tallaabo kasta oo habboon ee baariseed.

Qodobka 31-aad
Amarrada xannibaada

1. Marka uu codsado Xeer Ilaaliyaha Guud, maxkamaddu waa in ay soo saartaa amar xannibaad ah si looga hortaga isticmaalka hanti, haddii:

(b) hantidas ay noqon karto mawduuca codsiga amar la wareegis hanti ee ku xusan Qodobka 34-aad ee Sharcigan; ama

(t) hantidaas ay noqon karto mawduuca codsiga amar la wareegis hanti oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed ee ku xusan Qodobka 34-aad ee Sharcigan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2. Maxkamaddu waxay amri kartaa mid ama in ka badan oo ka mid ah kuwan soo socda:

(b) in hantida ama qayb kamid ah iyada oo lagu cayimay amarka aan shakhsina wareeji karin ama uusan si kale ugu macaamili karin, marka laga reebo qaabka iyo xaaladaha maxkamaddu oggolaatay ee lagu cayimay amarka,haddii ay jiraan;

(t) in gacan ku haynta, ilaalinta ama maamulka hantida ama qaybo iyada kamid ah ee lagu cayimay amarka, lagu wareejiyo sarkaal Dowladeed ee loo idmay, magiciisana lagu sheegay amarka ama hay'add kale ee Dowladeed ama cid kale oo ay maxkamaddu u magacaawdo hawshaan; iyo

(j) haddii ay maxkamaddu ku qanacdo in xaaladu sidaas u baahan tahay, waxay ku amari kartaa shakhsi inuu la wareego gacan ku haynta iyo maamulka hantida ama qayb kamid ah oo lagu cayimay amarka, kadibna u maamulo ama ugu macaamilo qayb ama dhammaan hantidaas si waafaqsan tilmaamaha ay bixiso maxkamaddu.

3. Haddii shakhsi loo magacaabo, si waafaqsan faqrad-hoosaadka (j) ee faqrada 2-aad ee Qodobkaan, gacan ku haynta, maamulka ama ku macaamilka hanti, waxaa loo oggolyahay inuu qaado tallaabo kasta oo daruuri ah oo lagu ilaalinaayo hantidaas iyo qiimaheeda.

4. Maxkamaddu waxay cayimi kartaa in amarkeeda xannibaada ah lagu dabaqi doono hantida kale ee uu helay shakhsiga amarku ku aadanyahay, kadib markii maxkamaddusoo saartay amarkeeda.

5. Amarka xannibaada waa in lasameeya iyadoon loo eegayn inay jirto caddeyn muujinaysa khatar la xiriirta in hantida la wareejin karo ama loogu macaamili karo qaab aan suurtagelinayn dhaqangelinta Sharcigan.

Qodobka 32-aad
Habraaca codsiga amarka xannibaada

1. Haddii shakhsi lagu sameeynaayo baaris la xiriirta fal demiyeed ama lagu soo eedeeyay fal dembiyeed ama lagu xakumay inuu gelay fal demi ah, oo haddana ay jiraan sababo maangal ah oo keeni kara shaki la xiriira in shakhsigaas uu faa'iido ka helay fal dembiyeed ama uu haysto hanti laga helay fal dembiyeed ama lagu gelay fal dembiyeed, Xeer-ilaaliyaha Guud ee Qaranka waxa uu ka codsan karaa maxkamadda inay soo saarto amar xannibaad ah oo [illegible]

FEDERAALKA SOOMAALIYA
REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ilaalinaayo sugnaanta hantida inta laga soo gudbinaayo codsi ku aadan la wareegis nuuceedu yahay mid ka dhalatay xukun ama mid aan ku saleysnayn xukun, oo ku aadan:

(b) Hantida loo adeegsaday fulinta fal dembiyeedka;

(t) Hantida laga helay fal dembiyeedka;

(j) Faa'iidooyinka laga helay hantidaas; iyo/ama

(x) Lacago qiimaha ahaan u dhigma hantida ama faa'iidooyinka laga helay fal dembiyeedka, oo ay kujiraan hanti kasta ee shakshigu ku leeyahay maamul wax ku ool ah ama hanti kasta ee shakhsigu hadiyad ahaan usiiyay shakhsi kale shantii sano ee lasoo dhaafay, oo ka horeeysay inta aan maxkamadda loo gudbin codsiga.

2. Marka uu soo codsado Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka, haddii aysan si cad uga soo horjeedin cadaaladda, codsiga ku aadan soo saarista amarka lagu sheegay Qodobkaan waxay maxkamaddu dhageeysanaysa iyada uusan joogin shakhsiga amarku ku aadanyahay ama wakiiladiisa, iyadoo isticmaalaysa goob aan dadwaynaha u furneen.

3. Codsiga soo saarista amarka xannibaada ah waa inuu ahaa qoraal, waana inay la socotaa qoraal dhaar ah ee soo saaray sarkaal sharci fulinta katirsan, kaas oo muujinaaya arrimaha sarkaalku ka shakisanyahay iyo sababaha shakiga ku dhaliyay oo ah in hantidu tahay midda lagu sheegay faqrad-hoosaadyada (b) ilaa (x) ee faqrada 1-aad ee Qodobkan.

4. Haddii codsiga lagu sheegay faqrada 1-aad ee Qodobkan lasoo gudbiyo kahor inta aan shakhsi lagu xukumin inuu gelay fal dembiyeed, qoraalka dhaarta ah ee uu soo gudbinaayo sarkaal ka tirsan sharci fulinta waa inay ku qornaata sababaha keenayinuu aamino in shakhsiga arrintu khuseeydo uu gelay fal demibiyeed iyo in shakhsigaas ay ku socoto baaris ku aadan fal dembiyeedka, iyo sidoo kale dukumintiyada daruuriga ah ee shakiga dhaliyay.

5. Haddii, hantida loo soo raadsay amarka xannibaada ah, ay tahay mid uu gacanta ku haayo garab saddexaad, waa in qoraalka dhaarta ah uu muujiyaa in sarkaal katirsan sharci fulinta uu ka shakisanyahay hantidaas, sababaha keenay inuu ka shakiyo iyo in hantida loo soo raadsaday amarka xannibaada ah ay tahay hanti si wax ku ool ah uu u maamulo shakhsiga arrinku ku saabsanyahay. Qoraalka dhaarta ah waa inuu sidoo kale sheega hanti kasta ama qiimaheeda ee shakhsiga arrinku khuseeyo hadiyad ahaan u siiyay shakhsi seddexaad shantii sano ee lasoo dhaafay ee kahoreeysa taarikhda codsiga xannibaada ee lasoo gudbiyay.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

6. Haddii maxkamaddu soo saarto amarka xannibaada ah, waa in Xeer Ilaaliyaha Guud ku ogeeysiiyaa shakhsiga amarku saameeynaayo, labaatan iyo kow (21) maalmood gudahood oo ka bilaabmaysa maalinta amarka lasoo saaray, ama waqtiga maxkamaddu cayintu gudihiis.

7. Maxkamaddu, marka uu soo codsado shakhsiga amarka xannibaada ah uu saameeyay, waxay oggolaan kartaa in hantida xannibaadu saarantahay ama qaybo kamid ah hantidaas loo isticmaalo si loo dabaro mid ama kabadan oo kamid ah kuwaa soo socda:

(b) Kharashaadka nololeed ee macquulka ah ee uu u baahanyahay shakhsiga hantidiisa la xannibay (iyo kuwo ay u baahanyihiin dadka ku tiirsan shakhsigaas);

(t) kharashyada ganaci ee maalinlaha ee macquulka ah ee shakshigaas u baahanyahay;

(j) deymo cayiman ee si daacad ah shakhsigaas u galay.

Qodobka 33-aad
Nidaamka maareynta hantida inta Dowladdu hayso gacan ku haynteeda

1. Xeer Ilaaliyaha Guud ayaa mas'uul ka ah maareynta hantida gacan ku haynteeda lala wareegay. Waa in Xeer Ilaaliyaha Guud u maareeya hantidaas qaab ilaalin kara inaysan lumin qiimaaheeda kahor inta aan la go'aamin in Dowladdu la wareegi karto iyoin kale.

2. Xeer-ilaaliyaha Guud waa inuu dhisaa Xafiiska Maareynta Hantida oo hoos yimaada Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud. Xafiiska Maareynta Hantida waa inuu lahaada Maareeye mas'uul ka ah hawlaha maalinlaha ah ee Xafiiska ama Waaxada, ooay kujiraan gaarista go'aamadda, marka ay haboontahay, isagoo raacaya tilmaamaha Xeer Ilaaliyaha Guud, in shirkad ganacsi oo gaar loo leeyahay loo xilsaaray inayfuliso qaybo kamid ah hawlaha maareynta ee ku aadan hantida lala wareegay.

3. Maareyaha Xafiiska Maareynta Hantida waa inuu u maareeya hantida gacan ku haynteeda lala wareegay, si maangal ah oo daruuri u ah ilaalinta hantida ama qiimaheeda, oo ay kujiraan balse aan ku ekayn:

(b) Inuu garab ka noqodo dacwad kasta oo madani ah oo saameynaysa hantida;

(t) Inuu hubiyo in dhammaan waajibaadyada saaran hantida la fuliyo;

(j) Iibinta hantida haddii ay tahay mid halaabeysa, qiimaheedu ama

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

ahayn mid fadhiya ama kharashka ku baxaaya maareeynteeda ay ka badnaan karto qiimaheeda. Markasta oo la iibinaayo hanti gacan ku haynteeda lala wareegay waa in la helaa oggolaanshaha maxkamadda, marka laga reebo:

i. Haddii shakhsiga markii hore hantida lagala wareegay uu aqbalo inhantida la iibiyo ama si kale hantida loola macaamilo;
ii. Haddi waqtiga galaaya helitaanka oggolaanshaha maxkamadda uukeeni karo in qiimaha hantida waxbadan ka lumaan; ama
iii. Haddi kharashka iyo waqtiga galaaya helista oggolaanshaha maxkamadda uu yahay mid kabadan qiimaha hantida lala wareegay.

(x) Haddii hantida lala wareegay badankeed ay tahay mid ganacsi:

i. Shaqaalaysiinta shaqaale cusub, ama shaqa ka joojinta shaqaale horayuga shaqeeynaayay ganacsiga;
ii. Samaynta wax kasta oo lagama maarmaan ah, sharciga waafaqsan oo ku habboon in lagu sii wado ganacsiga;
iii. Iibinta, baabiinta, ama xirista ganacsiga, kadib marka uu soo helo amarka maxkamadd; iyo
iv. Haddi hantidu ka koobantahay saamiyo kujira shirkad, inuu isticmaalo xuquuqda saamiyada la xiriira, isagoo u isticmaalaya sidii inuu yahay samilihii lahaa saamiyada.

Qodobka 34-aad
Shuruudaha la wareegidda hantida

1. Ka dib marka shakhsi lagu xukumo dembi, waxyaabaha soo socda waa in lala wareegaa:

(b) Hantida loo adeegsaday fulinta fal dembiyeedka;

(t) Hantida laga helay fal dembiyeedka;

(j) Faa'iidooyinka laga helay fal dembiyeedka; iyo/ama

(x) Lacagaha qiima ahaan u dhigma hantida ama faa'iidooyinka laga helay faldembiyeedka.

2. Marka ay maxkamaddu soo saarayso amar ku xusan faqrada 1-aad ee Qodobkan taasoo ku saabsan hanti aan lacag ahayn, maxkamaddu waa inay ku qeexdaa amarka, qiimaha lacageed oo ay aragtu inuu yahay midka hantida xilliga ay soo saarayso amarka.

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. Haddii aan la aqoonsan dhibbanayaasha fal dambiyeedka, dhammaan hantida loola wareegay si aan kasoo noqosho lahayn waxaa lagu wareejinayaa lahaanshiyaheeda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Haddii dhibbanayaasha la aqoonsan karo,maxkamaddu waxay go'aansan kartaa inay magdhow siiso dhibbanayaasha iyadoo la isticmaalayo hantidaas lala wareegay.

Qodobka 35-aad
Habraaca codsiga amarka hanti la wareegista

1. Si loo helo amarka la wareegista aan kasoo noqoshada lahayn ee hanti, Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka waa inuu codsi usoo gudbiyaa maxkamaddaha awoodda u leh, isagoo ku caddeeynaaya codsiga in hantidu tahay middii loo adeegsaday fulinta fal dembiyeedka, mid laga helay fal dembiyeedka, ama faa'iidooyinka laga helay fal dembiyeedka ama lacago qiima ahaan u dhigma hantida ama faa'iidooyinka laga helay fal dembiyeedka.

2. Marka laga reebo haddii maxkamaddu ogolaato, Xeer Ilaaliyaha Guud waa inuu ku soo gudbiyaa codsiga ku xusan faqrada 1-aad ee Qodobkaan hal sano (1) gudahiisa oo
ka bilaabmaysa taariikhda shakhsiga sida kama dambeysta ah loogu xukumay faldembiyeedka.

3. Xeer Ilaaliyaha Guud waxa uu wax ka beddeli karaa codsiga amarka la wareegidda hantida waqti kasta ka hor inta maxkamaddu aysan gaarin go'aanka kama dambaysta ah ee codsiga. Waa in ogeysiis macquul ah oo kusaabsan wax ka beddelka codsiga la siiyo shakhsiyaadka ay khusayso.

4. Marka laga reebo haddii maxkamadda awoodda u leh ay u ogolaato, marka codsiga ku xusan faqrada 2-aad ee Qodobkan laga gaaro go'aan kama dambays ah, Xeer Ilaaliyaha Guud uma gudbin karo maxkamadda awoodda u leh codsi dheeraad ah ooku saabsan soo saarista amar la wareegis hanti ee ku aadan isla halka fal dambiyeed. Maxkamaddu ma bixinayso oggolaansha ilaa ay ku qanacdo:

(b) In hantida iyo faa'iidada codsiga cusub uu la xiriiro ay tahay mid la aqoonsaday ama laga warhelay, kadib markii la go'aamiyay codsigii hore;

(t) In caddaymo lagama maarmaanka ah la helay, ka dib markii la go'aamiyay codsigii hore; ama

(j) In danta cadaaladdu ay ku jirta.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

5. Codsi dheeri ah ee ku xusan faqrada 4-aad ee Qodobkan lama soo gudbin karo lix

(6) sano ka dib oo ka bilaabmaysa taariikhdii la gaaray go'aankii kama dambaysta ah ee codsiga ee ku xusan faqrada 3-aad ee Qodobkan.

6. Si loo gaaro ujeedooyinka Qodobkan, shakhsiga waxa sidoo kale loo tixgelinaya in lagu xukumay fal dambiyeed, haddii:

(b) Aan lagu helin fal dembiyeed waalli darteed, ka dib markii la go'aamiyay in fal dambiyeedka la galay;

(t) Maxkamaddu, si waafaqsan raali ahaanshaha shakhsi lagu helay fal dembiyeed, ay xisaabta ku darsato fal dembiyeedka marka ay xukunka riddayso (TICs);

(j) Shakhsiga ay khusayso uu dhinto ama la waayo ka hor inta aan la xukumin,balse maxkamaddu ay go'aamiso in fal dambiyeedka la galay.

Qodobka 35A
Awaamiirta hantid la wareegista oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed

1. Marka uu soo codsado Xeer-ilaaliyaha Guud, maxkamadda awoodda uleh waa inaysoo saartaa amarka la wareegis hanti oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed, haddii maxkamaddu ku qanacdo in ay u badantahay in hantidu tahay mid loo adeegsaday fulinta fal dembiyeed ama mid laga helay fal dembiyeed, ama ay tahay hanti ay leedahay argagixiso, iyadoon loo eegayn in la yaqaan cidda dembiga gashay iyo in kale.

2. Si loogu qanciyo maxkamadda in hantidu tahay mid laga helay fal dambiyeed, looma baahna in la caddeeyo in hantidu, si toos ah ama dadban, gebi ahaan ama qayb kamid ah, ay tahay mid laga helay fal dambiyeed gaar ah oo cayiman ama inuu jiro shakhsi lagu soo eedeeyay fal dambiyeedkaas ama inay jirto in layaqaano shakhsiga galay fal dambiyeedka. Waxa loo baahan yahay oo kaliya in maxkamadda laguqanciyo in hantidu tahay mid laga helay hal fal dambiyeed ama fal dambiyeedyo badan.

3. Hantida waxaa lagu heli karaa in ay tahay hantia lagu sheegay faqrada 1-aad ee Qodobkan xitaa haddi shakhsi lagu waayay fal dembiyeed, ama lagala laabto eedaha kahor inta aan xukunka lagaarin ama maxkamaddu joojiso garmaqalka.

4. Codsi ku aadan soo saarista amar la wareegis hanti oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed waxaa sidoo kale laga gudbin karaa hantida lagu beddeshay iyadoo loo maraayo iib ama nidaam kale, hantidii asalka ahayd ee loo adeegsaday fulinta fal dembiyeed ama middii laga helay fal dembiyeed iyo/ama hantidii aheyd mid ay laheyd argagixiso.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

5. Amarka ku aadan la wareegis hanti oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed waxaa loo codsan karaa hanti, iyadoon loo eegayn xilliga la helay hantidas.

6. Amarka ku aadan la wareegis hanti oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed waxaa laga soo saari kara hantida la helay ama la isticmaalay ka hor inta uusan Sharcigani dhaqangelin.

7. Amarka ku aadan la wareegis hanti oo aan ku saleysnayn xukun ciqaabeed waxaa la codsan karaa haddii uu dhintay shakhsiga galay falka uu ku saleysanyahay codsiga la wareegista hantida.

8. Marka la fulinayo faqradaha Qodobkan, waa in la ixtiraamaa xuquuqda dhinacyada saddexaad oo si daacadnimo ku jirto u dhaqmaya.

QAYBTA 8AAD
ISKAASHIGA CAALAMIGA AH: ISKA-KAASHIGA WADAJIR AH EE DHAQANGELINTA SHARCIYADA IYO ISKU-CELINTA EEDAYSANAYAASHA

Qodobka 36-aad
Qodob guud

1. Hay'addaha Dowladda ee awoodda uleh waa in ay siiyaan wada shaqaynta ugu balaaran ee suurtogalka ah hay'addaha awoodda uleh ee dowladaha shisheeye sii loo fududeeyo isku celinta eedaysanayaasha iyo iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada ku aadan baaritaanada dembiyada iyo dacwadaha la xiriira lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag- dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada.

2. Haddii ay dhacdo in dalka shisheeye ee codsiga soo dirsanaaya uu codsado in tallaabooyin awood iyo qasab ku saleysan loo fuliyo, waa in lasoo buuxiya shuruuda ah in fal dambiyeedka shakhsiga lagu eedeeyay uu yahay mid dembi ka ah labada dal.

Tallaabooyin awoodda iyo qasab ku saleysan waxaa kamid ah balse kuma eka, xarig, baarista goobaha, la wareegista gacan ku haynta shay iyo dhageesiga isgaarsiinta.

3. Shuruuda ah in falka shakhsiga lagu eedeeyay uu yahay mid dembi ka ah labada dalwaxaa loo arkayaa in lasoo buuxshay, iyada oo aan loo eegayn in shuruucda dalka shisheeye ee codsiga soo dirsaday ay fal dambiyeedka ku daraan kooxaha dambiyada ah oo ay Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ku darto ama ay ugu yeerayaan magac lamid ah midka Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ay ugu yeerto, balse shuruudo waxay tahay in falka

saldhiga u ah dembiga taageerada loo soo raadsadayuu yahay mid ka ah fal dambiyeed Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya iyo dalka shisheeye ee codsiga soo dirsaday.

4. Wasaaradda Cadaaladda oo kaashanaysa Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qarankaiyo Xarunta Warbixinnada Maaliyadda waa inay:

(b) Diyaarinaysa xeer-nidaamiyaasha qeexaya habraacyada, foomamka, iyo waqtiyada kama dambaysta ah ee jawaab celinta, si loo hubiyo in codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada loo maareeyo si wax ku ool ah, walibana looga jawaabo waqtiga ku haboon gudihiisa. Xeer- nidaamiyaashan waa in loo soo saara si waafaqsan Qodobka 52-aad ee Sharcigan; iyo

(t) Uruurisaa xogta si loola socdo oo loo qiimeeyo wax ku oolnimada habraaca dirista iyo ka jawaabista codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada.

Qodobka 37-aad
Codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada

Markay dal shisheeye soo dirsado codsi, waa in codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada ee la xiriira lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada, loo fuliyaa si waafaqsan mabaadi'da lagu sheegay Qaybtan. Iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada waxa gaar ahaan ka mid noqon kara balse kuma eka, arrimahan:

1. Uruurinta caddaymaha ama ka qaadista shakhsiyaadka bayaannada, oo ay ku jiraan bayaannada lagu qaado maxkamaddaha dhexdoodo;
2. Ka gacan siinta arrimaka la xiriira in loo fududeeyo shakhsiyaadka la hayo, markhaatiyaasha iskood isku xilqaamay, ama shakhsiyaadka kale inay la kulmaan hay'addaha garsoorka ee dalka codsiga soo dirsaday, si ay u bixiyaan caddaymo ama gacan uga geystaan baaritaannada;

3. In si wax ku ool ah loogu gudbiyo dukumentiyada garsoorka shakhsiyaadka ay ku socdaan;

4. Fulinta baarista shakhsiyaadka iyo xarumaha, iyo la wareegista gacan ku haynta cadaymaha;

5. Baarista walxaha iyo goobaha;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

6. Bixinta macluumaadka, walxaha caddaymaha gala, iyo talo-bixin khubaro;

7. Bixinta dukumintiyada asal ah ama nuqullada la hubiyay, iyo diiwaanada, oo ay kujiraan diiwaanada dowlada, bankiyada, maaliyadda, shirkadaha iyo ganacsiyada oo ay haayan hay'addaha maaliyada, ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs) iyo shakhsiyaadka dabiiciga ah iyo kuwa qaanuuniga ah;

8. Aqoonsiga, raacraaca, xayiraada, la wareegista gacan ku haynt ama sitoos ah ula wareegista hantida la dhaqay ee ka timid fal dambiyeedyada, iyo hantida ama lacagaha qiima ahaan u dhigma ama hantida loo isticmaalay ama larabo in loo isticmaalo lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada, si cadeeyn ahaan loogu isticmaalo ama si aan kasoo noqosho laheyn loola wareego;

9. Bixinta nooc kasta oo kale oo ah kaalmo la xiriirta iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada oo aan ka hor imanayn shuruucda maxalliga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 38-aad
Diidmada ku aadan dhaqangelinta codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada

1. Codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada lama diidi karo iyadoo loo tiigsanaayo shuruudo keenaya xaddidaad aan maangal ahayn.

2. Codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada waxaa la diidi kara oo keliya:

(b) Haddii codsiga aysan soo gudbin hay'adda dowladeed ee awoodda uleh si waafaqsan shuruucda dalka shisheeye ee codsiga soo dirsaday, ama haddii codsiga loo soo gudbiyay si aan waafaqsaneeyn shuruucda arrinkaa nidaamisa ama haddii nuxurka codsigu uusan waafaqsaneyn Qodobka 44-aad ee Sharcigan.

(t) Haddii dhaqangelinta codsiga uu soo dirsaday dalka shisheeye uu wax u dhimayo sharciga iyo kala danbeynta, madaxbannaanida, amniga, xasiloonida guud, ama danaha kale ee muhiimka ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;

(j) Haddii fal dambiyeedka codsigu la xiriiro uu yahay mid dacwad oogistiisu ka socoto Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama mid maxkamaddaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ay xukun horay

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

uga gaareen;

(x) Haddii ay jiraan sababo macquul ah oo lagu aamini karo in tallaabooyinka ama amarka dhaqangelitiisa lasoo codsaday uu yahay mid loo abaabulay oo kadhan ah shakhsiga ay khuseeydo sababo la xiriira oo keliya isirkiisa, diintiisa, dhalashadiisa, meesha uu ka soo jeedo, fikradaha siyaasadeed ee uuaaminsanyahay, jinsiga ama xaalad kale ee shakhsiyadeed ee shakhsigaas u
gaar ah;

(kh) Haddii fal dambiyeedka lagu xusay codsiga uusan aheyn mid kuyaala ama ay aqoonsanyin shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama uusan la wadaagin asaatamo fal dambiyeedka lagu sheegay shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Balse, markii xaaladaan oo kale ay timaado, waa in la bixiyaa kaalmada sharci ee la xiriirta iska-kaashiga wadajirah ee dhaqangelinta sharciyada, haddii dhaqangelinta codsiga aysan u baahnayn in la isticmaalo tallaabooyin awood iyo qasab ku saleysan oo ka dhan ah shakhsiga ay khuseeydo.

(d) Haddii tallaabooyinka ama amarka dhaqangelintiisa lasoo codsaday aan la dhaqangelin karin sababo la xiriira dhamaadka muddada xaddidaada ah ee lagu dabaqo dembiya lacad lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada ee ku xusan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama sharuucda dalka codsiga soo dirsaday.

3. Dhaqangelinta codsiga la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada lama diidi karo iyadoo lagu saleynaayo shuruuc waajibinaaysa in hay'addaha warbixinnada (reporting entities) ay dhawraan sirta, marka laga reebo haddii macluumaadka lasoo codsado uu yahay mid ay haayan qareenno oo hoos imaanaya shuruucda ilaalinta xogta dhexmarta qareenka iyo macmilkiisa.

4. Kaalmada la xiriirtaa iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada lama diidi karo iyadoo lagu saleynaayoo oo keliya in fal dambiyeedku uu xiriir la leeyahay arrimo maaliyadeed iyo dhaqaale.

5. Go'aanka maxkamadeed ee ku aadan codsi la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada waxaa laga qaadan karaa racfaan.

6. Hay'adda Dowladda ee awoodda uleh waan inay si degdeg ah ugu wargelisaa hay'addaha awoodda uleh ee dalka shisheeye, sababaha loo tiigsaday, diidmada fulinta codsiga.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 39-aad
Codsiyada la xiriira dhaqangelinta tallaabooyin baaris

1. Tallaabooyinka baarista ee dal shisheeye soo codsado, oo ay kujiraan kuwa lagu xusay Qodobka 37-aad ee Sharcigan, waa inoo dhaqangeliya si waafaqsan habraacyada baarista ee ku xusan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, marka laga reebo haddii dowladda shisheeya ay soo codsato habraac baaris oo gaar ahoo aan khilaafsaneyn shuruucdaas Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

2. Sarkaal idman oo wakiil ka ah hay'adda awoodda uleh ee dowladda shisheeye ayaa ka qayb gali kara dhaqangelinta tallaabooyinka ay soo codsatay dowlada shisheeye.

Qodobka 40-aad
Codsiyada la xiriira dhaqangelinta tallaabooyin ku meel gaar ah

1. Tallaabooyinka ku meel gaarka ah oo ay soo codsato dowlada shisheeye waa in loo dhaqangeliya si waafaqsan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Haddii codsiga dowladda shisheeye uu u qoranyahay si guud oo an cayimnayn, waa in la dhaqangeliya tallaabooyinka ugu habboon oo ay oggolyihiin shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

2. Haddii shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya aysan qorayn tallaabooyinka dowladda shisheeye soo codsatay, hay'adda Dowladda ee awoodda uleh ayaa ku beddeli karta, kadib marka ay la tashato hay'addaha awoodda uleh ee dalka codsiga soo dirsaday, tallaabooyinka lasoo codsay tallaabooyin kale ee ku xusan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, kuwaa oo leh saameynta ugu dhawee lamidka ah tallaaboyinka lasoo codsaday.

3. Tallaabooyinka ku meel gaarka ah waxa iskood uga laaban kara xilli kasta hay'addaha garsoorka ee markii hore amray dhaqangelinta tallaabooyinkaas ku meel gaarka ah ama marka uu codsado Xeer Ilaaliya Guud, shakhsiyaadka laga shakiyay ama shakhsiyaadka ku doodaya inay xuquuq ku leeyihiin hantida, haddii ay jiraan sababo maangal ah oo muujinaya in fal dambiyeedka laga shakiyay uusan dhicin. Kahor inta aan laga laaban tallaabooyinka ku meel gaarka ah, waa in lagu wargeliya dalka shisheeye ee codsiga soo dirsaday.

Qodobka 41-aad
Codsiyada ku aadan hanti la wareegidda ee ka yimaada dalalka shisheeye

1. Haddii ay dhacdo in lasoo codsado kaalmo la xiriirta iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada oo kuu aadan dhaqangelinta amar hanti la wareegis, waa in hay'adda Dowladda ee awoodda uleh ee codsiga lagu soo hagaajiyay usoo gudbisaa Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud, kaasoo aqoonsan kara, kadibna dhaqangelinaya amarka la wareegista hantida ee kasoo baxay hay'addaha garsoorka ee dalka shisheeye ee codsiga soo dirsaday ama ka codsan kara maxkamaddaha maxalliga ah ee awooddauleh inay siiyaan amar la wareegis hanti ee maxalli ah, kaasoo haddii lasoo saaro, ay tahay in Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud uu dhaqangeliyo.

2. Haddii Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud uu aqoonsado, walibana uu dhaqangeliyo amar la wareegis ee kasoo baxay hay'addaha garsoorka ee dalka shisheeye, waa inuuu tixgeliyaa xaqiiqooyinka lagu saldhiga u ah amarka la wareegista.

Qodobka 42-aad
Isticmaalka ama iibinta hantida lala wareegay ama la qaatay gacan ku haynteeda

1. Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya:

(b) Waa inay la gashaa dalalka shisheeye heshiis ku aadan habraaca la'iskaga kaashanaayo arrimaha la xiriira qaadashada gacan ku haynta iyo la wareegista hantida;

(t) Waxay awood uleedahay maareynta iyo iibinta hantida taala dhulkeeda ee lala wareegay ama hantida la qaatay gacan ku haynteeda iyadoo dhaqangelinaysa codsiga uu soo dirsaday dalka shisheeye, haddii sidaas si ka

duwan aan lagu sheegin heshiis lala galay dalka codsiga soo dirsaday. Waa in tallaabooyinka maareynta iyo iibinta hantidaas aysan waxba u dhibin xaqqa ayuleeyihiin milkiilayaasheeda ku helay si niyadsan inay helaan hantidooda; iyo

(j) Waxay awood uleedahay inay la qaybsato dalalka shisheeya hanti lala wareegay, gaar ahaan, marka tallaabada la wareegista hantida ah, ay si toos ah ama si dadban uga dhalatay iskaashi ka dhaxeeyay hay'addaha sharci fulinta eeJamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya iyo kuwa dalalka shisheeye.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 43-aad
Baaritaanada loo fuliyo sida wadajirka ah

Hay'addaha Dowladda Soomaaliya ee awoodda uleh iyo hay'addaha dowladaha shisheeye ee awoodda uleh waxay geli karaan heshiisyo laba geesood ah ama dhinacyo badan leh ama nidaamyo kala ee wadashaqayn oo laxiriira arrimaho ay baaristoodu ama dacwadoodu ka socoto hal wadan iyo in kabadan, si ay u abuuran kooxo si wadajir ah baaritaanada u fuliya. Heshiisyada ama nidaamyada wadashaqaynta ee noocaan ah waa inay qeexaan waajibaadyada, awoodaha, nidaamka macluumaad wadaagista, kharash-bixinta, iyo arrimaha kale ee la xiriira. Haddii uusan jirin heshiis ama nidaam wadashaqeyn, baaritaan wadajir waxaa loo samayn karaa si ku kooban hal hal kiis.

Qodobka 44-aad
Isku-celinta eedaysanayaasha

1. Lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada waa dembiyo lagu dhaqaayo mabda'aisku-celinta eedaysanayaasha.

2. Dhaqangelinta codsiyada ku aadan isku-celinta eedaysanayaasha ee la xiriira dembiya lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada waa inay u hoggaansamaan habraacyada iyo mabaadi'da lagu xusay heshiisyada isku-celinta eedaysanayaasha ee dhaqangalka ah. Haddii aysan jirin heshiisyo nuucaas ah ama haddii arrinku uusan hoos imaan heshiisyada jira, waxaa loo hoggaansamaya habraacyada ku qoran shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

3. Isku-celinta eedaysanayaasha ee ku salaysan Sharcigan waa in la fuliyaa oo keliya haddii fal dmabiyeedka la xiriira codsiga isku-celinta eedaysanayaasha ama dembiyada ku nuuca ah ay yihiin kuwo ku qoran ama ay aqoonsanyihiin shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

4. Codsiga isku-celinta eedaysanayaasha lama aqbalaayo:

(b) Haddii ay jiraan sababo macquul ah oo lagu aamini karo in codsiga isku- celinta eedaysanayaasha loo soo dirsaday si loo maxkamadeeyo ama loo ciqaabo shakhsi sababo la xiriira oo keliya isirkiisa, diintiisa, dhalashadiisa, meesha uu ka soo jeedo, fikradaha siyaasadeed ee uu aaminsanyahay ama jinsigiisa ama haddii fulinta codsiga ay dhaawac u gaysaneeyso shakhsiga arrinku khuseeyo sababo la xiriira asbaabta lasoo xusay;

(t) Haddii xukun kama dambaysta ah ay maxkamaddaha Jamhuuriyadda

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Federaalka Soomaaliya ay ka gaareen dembiga la xiriira codsiga isku-celinta eedaysanayaasha.

(j) Haddii shahsiga la codsaday in lasoo celiyo uu noqday mid aan la maxkamadeeyn karin ama la ciqaabi karin si waafaqsan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama kuwa dalka codsiga soo dirsaday, sababo ay ka midyihiin dhamaadka muddada xaddidaad ee fal dambiyeedka lagu soo eedeeyay ama cafis loo fidiyay; ama

(x) Haddii ay jiraan sababo maangal ah oo muujinaya in shakhsiga in lasoo celiyo la codsaday uu yahay mid lagu soo sameeyay ama lagu sameeyn karo jirdil ama dhaqamo ama ciqaabo arxan darro ah, bini'aadantinimada ka baxsan, ama sharaf dhac ah, ama haddi shakhsigaas horay uusan uga helin ama uusan ka helin karin dalka soo codsaday in loo soo celiyo dammaanadda aasaaska ah ee la xiriira dacwadaha ciqaabta ah ee ku xusuan Qodobka 14-aad ee Axdiga Caalamiga ah ee Xuquuqda Madaniga iyo Siyaasadda.

5. Isku-celinta eedaysanayaasha lama diidi karo iyadoo lagu saleynaayoo oo keliya infal dambiyeedku uu xiriir la leeyahay arrimo maaliyadeed iyo dhaqaale.

6. Codsiga isku-celinta eedaysanayaasha waa la diidi karaa:

(b) Haddii ay jirto eed ama dacwad aan wali dhammaan oo ka socota Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya oo la xiriirta fal dambiyeedka lagu soo eedeeyay shakhsiga lasoo codsado soo-celintiisa;

(t) Haddii fal dambiyeedku ka dhacay meel ka baxsan dhulka labada dal, oo walibana shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya aysan awood usiinayn Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya inay maxkamadayn karto dambiyada nuucan oo kala u dhaca, kuwaas oo ka dhaca meelo ka baxsan dhulkeeda.

(j) Haddii shakhsiga dib usoo-celintiisa lasoo codsaday horay loogu xukumay isla fal dambiyeedka la xiriira codsiga soo celinta eedeeysanaha ama hadii shakhsiga uu khatar ugu jiro in lagu maxkamadeeyo maxkamad aan ahayn kuwa caadiga ah ama maxkamad gaar ah kuwaasoo ee uu kala kulmi karo caddaalad darro xoogan;

(x) Haddii Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, iyadoo sidoo kale tixgelinaysa dabeecadda fal dambiyeedka iyo danaha dalka codsiga soo dirsaday, ay u aragto in dib u celinta shakhsiga lasoo codsaday, iyadoo ku saleynaysa xaaladaha khaas u ah kiiska, ay tahay arrin khalo horjeeda arrimo la xiriira bini'aadantinimada sababo la xiriira da', caafimaadka ama duruufaha kale ee shakhsi ahaaneed ee shakhsiga lasoo codsaday in lasoo celiyo gaar u ah;

(kh) Haddii codsiga soo-celinta shakhsiga loo codsaday si loo dhaqan geliyo xukun kama dambeys ah oo la gaaray iyada uusan joogin shakhsiga la xukumay, iyadoo maqnaanshaha shakhsiga ay tahay mid ka dhalatay sababoka baxsan awooddiisa, in shakhsigu uusan helin ogeeysiis ku filan ee ka qaybgalka dacwadda ama in shakhsigu uusan helin fursad ku filan diyaarinta difaaciisa ama in shakhsigu uusan heli doonin fursad ku aadan in dacwadiisa dib loo dhageeysto ama dib loo maxkamadeeyo isagoo jooga; amd

(d) Haddii Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ay la wareegtay ikhtisaas maxkamaddeynta fal dambiyeedka.

7. Haddii codsiga la xiriira isku-celinta eedaysanayaasha loo diiday si waafaqsan faqrada 4-aad iyo 6-aad ee Qodobkan, waa in Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud si'uu u furo dacwad ciqaab oo ka dhan ah shakhsiga codsiga soo celintu ku saabsaneyd, isagoo kusoo eedeeynaya fal dambiyeedka ku xusan codsi soo celinta.

8. Marka ay timaado fal dambiyeedyada lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada, Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya waxa ay aqbali kartaa codsiga soo celinta kadib marka ay ka hesho dalka codsiga soo gudbinaaya, codsi ku aadan in lasameeyo xarig ku meel gaar ah. Codsiga la xiriira isku-celinta eedaysanayaasha waxaa la fulinayaa haddii shakhsiga codsigu ku saabsanyahay uu maxkamadda awoodda uleh horteeda ku aqbalo in la celin karo.

Qodobka 45-aad
Habka maareynta codsiyada la xiriira isku-celinta eedaysanayaasha iyo iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada

1. Sii loo gaaro ujeedooyinkaan Sharcigan, dembiyada lacag-dhaqidda iyo maalgelinta argagixisada looma tixgelinaayo dembiyo siyaasadeed ama dembiyo la xiriira fal-dambiyeed siyaasadeed, ama dembiyo ka dhashay ujeeddooyin siyaasadeed.

2. Codsiyada la xiriira isku-celinta eedaysanayaasha iyo iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada waa in loo maareeya sida soo socota:

(b) Wasaaradda Cadaaladda ayaa mas'uul ka ah, iyada ayaana awood uleh in loo soo gudbiyo codsiyada la xiriira iska-kaashiga wadajir ah ee dhaqangelinta sharciyada ama codsiyada la xiriira isku-celinta eedaysanayaasha oo ay soo diraan hay'addaha dalalka shisheeye, kuwaa oo ku aadan dembiya lacad lacag- dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag- dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada. Marka ay hesho codsiyada, waa inay u

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

gudbisa Xeer Ilaaliyaha Guud si uu uga shaqeeyofulintooda.

(t) Wasaaradda Cadaaladda waa inay hubisaa in si degdeg ah loogu gudbiyo Xeer Ilaaliyaha codsiyada ay soo gudbiyeen hay'addaha dalalka shisheeye, oo walibana ay ku dhiirigelisa in si degdeg ah loo dhaqan-geliyo.

(j) Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud waa in uu dhisaa habraacyo faahfaahsan, oo ay ku jiraan nidaamka maaraynta kiisaska, si loo hubiyo in si waqtiyeeysan oo mudnaan ku dheehantahay loo dhaqangeliyo codsiyadaas.

(x) Markii ay jiraan xaalado degdega ah, codsiyada waxaa lagu soo dhex gudbin karaa Hay'adda Booliska Caalamiga ah ee La-dagaalanka Dambiyada (ICPO/Interpol) ama waxaa si toos ah loogu soo gudbin karaa Xafiiska Xeer

Ilaaliyaha Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya. Markii tani dhacdo, Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud waa inuu ogeysiiyaa Wasaaradda Cadaaladda.

(kh) Codsiyada iyo jawaabaha waa in lagu gudbiyaa boosto ama habab kale eedegdegta ah oo amnigoodu suganyahay oo usoo gudbin kara si saxa oo aan waxba iska beddelin, diiwaanada iyo dukumintiyada lagu soo diray, taasoo u oggolaan karta Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, inay xaqiijiso saxnaanta dukumintiyada ama diiwaanada lasoo gudbiyay.

(d) Codsiyada iyo lifaaqyadooda waa in ay la socodaan tarjumaad ku qoran luqad ay aqbali karto Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 46-aad
Nuxurka codsiyada

1. Codsiyada waa in lagu qeexaa:

(b) Magaca hay'adda dowladda shisheeye ee codsaneysa tallaabooyinka;

(t) Magaca iyo mas'uuliyadaha hay'adda ama hay'addaha dowladda shisheeye ee sameeynaysa baarista, eedaynta iyo maxkamadeynta;

(j) Magaca hay'adda Dowladda ee laga codsanaayo tallaabooyinka;

(x) Ujeedada codsiga iyo sharaxaad ku aadan duruufaha

kiiska;(kh) Xaqiiqooyinka taageeraya codsiga;

(d) Faahfaahin kasta oo la haayo oo sahlaysa in la aqoonsado shakhsiyaadka codsiga ku saabsan yahay, gaar ahaan magaca, xaaladda guur, dhalashada, ciwaanka goobta laga heelayo, iyo shaqada uu qabto;

(r) Macluumaad kasta oo lagama maarmaanka u ah in la aqoonsado ama la raadraaco shakhsiyaadka lagu eedeynaayo falka, iyo/ama hantida loo isticmaalay fal dambiyeedka amd hantida kale ee su'aalaha laga qabo;

(s) Qodobada sharciga ee dhigaya dembiga ama, haddii ay suurta gal tahay, sharaxaad maxkamadeed ee ku aadan qodobada sharciga ee dhigaya dembiga iyo sharaxaad la xiriirta ciqaabta lagu soo rogi karo shakhsiga gala dembiga; iyo

(sh) Sharaxaad ku saabsan kaalmada loo baahan yahay iyo tafaasiisha kuaadan habraac kasta oo gaar ah ee dalka codsiga soo dirsay uu rabo in loo dabaqo, oo ay kamid tahay in tallaabooyinka uu codsanaayo ay yihiin kuwo u baahan awood iyo qasan iyo inay ku tiirsan yihiin amar maxkamadeed ee kasoo baxay maxkamaddaha dalka codsiga soo dirsanaaya. Haddii uu ku tiirsanyahay amar maxkamadeed waa in nuqul ka mid ah amarka maxkamaddalagu soo daraa codsiga.

2. Marka laga soo tago kuwa kor ku xusan, waa in ay ku jiraan codsiyada faahfaahinnada gaar ah ee soo socda markii kiisasku yihiin kuwo si gaar ah loo cayimay:

(b) Markii codsigu kusaabsanyahay tallaabooyin ku-meel-gaarka ah, waa inay jirtaa sharraxaad ku aadan tallaabooyinka la codsanaayo;

(t) Markii codsigu kusaabsanyahay in loo soo saaro amar maxkamadeed ee la wareegista hanti, waa in lagu soo daraa codsiga, sharaxaad ku aadan xaqiiqooyinka iyo doodaha la isticmaali karo, si loogu qanciyo maxkamadda awoodda uleh inay soo saaran amar hanti la wareegis oo waafaqsan shuruucda maxalliga ah;

(j) Markii codsigu kusaabsanyahay dhaqangelinta amarro maxakamdeed ee la xiriira tallaabooyin ku meel gaar ah iyo la wareegis hanti, waa in codsiga ay la socdaan:

i. Nuqul ah amarkii maxkamadda oo la xaqiijiyay inuu yahay midkii maxkamaddu soo saartay iyo asbaabta lagu saleyay soo saarista amarka, haddii aysan kudhex qorneen amarka laftigiisa;

ii. Dukumeenti xaqiijinaya in amarku yahay mid kama dambeys ah, la dhaqangelin karo, oo aan racfaan ka furnayn;

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

iii. Tilmaamo ku aadan ilaa xadka amarka la fulinayo iyo, haddii loo baahanyahay, lacagaha qayb ka ah hantida oo ay tahay in dib looga soo celiyo cid kale;

iv. Haddii ay lagama maarmaan noqoto, oo ay suurtagal tahay, macluumad kasta oo ku saabsan xuquuqda dhinacyada saddexaad ee ku aadan hantida loo adeegsaday in fal dambiyeedka lagu galo, hantida fal dambiyeedka laga helay iyo hantida iyo waxyaabaha kale ee hoos imaanaya codsiga;

3. Marka codsigu la xiriiro isku-celinta eedaysanayaasha, haddii shakhsiga lagu xukumay fal dambiyeed, waa in codsiga ay la socdaan xukunka maxkamadda ee asalka ah ama nuqul xukunka ah oo la xaqiijiyay ama dukuminti kale oo qeexaya xukunka iyo ciqaabta lagu soo rogay, iyo sidoo kale sharaxaad xaqiijinaysa in xukunku yahay mid dhaqangeli kara iyo inta ciqaabta ka harsan oo ay tahay in shakhsigu maro.

Qodobka 47-aad
Macluumaadka dheeriga ah

Wasaaradda cadaaladda ama hay'addaha Dowladda ee kale ee ka hawl galeysa dhaqangelinta codsiga waxay ka codsan kartaa hay'adda dowladda shisheeye ee soo gudbisay codsiga macluumaad dheeri ah, haddii ay u aragto inuu u yahay daruuri hawsha dhaqangelinta codsiga.

Qodobka 48-aad
Dhawrista sirta codsiyada

Haddii codsi lasoo gudbiyaya uu u baahanyahay in jiritaankiisa iyo nuxurkiisa sir ahaan loo dhawro, waa in loo hoggaansama shuruudaas. Haddi aysan suurtogal ahayn in la fuliyo shuruudaas, waa in hay'addaha dowladda shisheeye ee codsiga soo gudbisay si degdeg ah lagu oggeeysiia.

Qodobka 49-aad
Dib u dhaca dhaqangelinta codsiyada

Wasaaradda Cadaaladda waxay go'aansan kartaa inay daahiso u dirista codsiga loo soo gudbiyay Xafiiska Xeer Ilaaliyaha Guud si loo dhaqangeliyo, haddii tallaabooyinka iyo amarka lagu dhex codsaday codsiga uu ku yeelan karo saameyn taban baaris ama dacwad socota. Markii ay go'aankaan gaarto Wasaaradda Cadaaladda waa inay si degdeg ah ku oggeysiiya hay'adda dowladda shisheeye ee codsiga soo dirsatay.

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 50-aad
Kharashaadka ku baxa dhaqangelinta codsiyada

Kharashaadka ku baxay dhaqangelinta codsiga ay soo gudbisay dowladda dalka shisheeye waxaa bixinaaya dowlada dalka shisheeye ee soo gudbisay codsiga, haddii sidaas si ka duwan aan la'isku raacin.

Qodobka 51-aad
Habka qaybsiga hantida lala wareegay

Hantida loola wareegay si waafaqsan dhaqangelinta codsi la wareegis hanti oo ay soo dirtay dowladda dal shisheeye, waxaa loo qaybsanayaa sidaan:

(b) Haddii hantida lala wareegay ay qiima ahaan kayartahay shan kun oo Doollar (USD $5,000), ama lacag kale oo aan Doollar ahayn ee u dhiganta lacagtaas, dhammaan lacagtaas ama hantidaas oo dhan waxaa lagu wareejinaaya Khasnadda Dhexe ee dowladda Federaalka Soomaaliya.

(t) Haddii hantida ama qiimaha hantida ay ka badan tahay shan kun oo Doollar (USD $5,000), ama lacag kale oo aan Doollar ahayn ee u dhiganta lacagtaas, labada dowladood waa inay ka heshiiyaan habka loo wadaagaayo hantidaas.

QAYBTA 9-AAD
NOOCYADA KALE EE ISKAASHIGA CAALAMIGA AH

Qodobka 51A
Qodob guud

1. Inta ay ku guda jiraan dagaalka ka dhanka ah lacad lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) iyo maalgelinta argagixisada, Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh waa inay hubiyaan in iskaashi dhaw ay la yeeshaan hay'addaha dowladaha shisheeya ee dhigooda ah, ha ahaato mid ka dhalatay codsi kayimid dalalka shisheeye ama mid hay'addaha Dowladda ay iskood u bilaabeen. Waa inay sidoo kale hubiyaan in habka iskaashiga uu yahay mid waafaqsan shuruucda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, heshiisyada caalamiga ah oo ay Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya saxiixday ama mid ku saleysan mabaadi'da isku-tiirsanaanta (reciprocity) iyo sir dhawrista.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

2. Si loo fuliyo iskaashiga lala yeenalaayo hay'addaha awoodda uleh ee dowladdaha shisheeye ee lagu sheegay faqrada 1-aad ee Qodobkan, Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh:

(b) waa inaysan ku xirin shuruudo aan macquul ahayn ama keenaya xaddidaadaan maangal ahayn marka ay bixinayaan macluumaad ama kaalmo iskaashi, waana inay la wadaagaan hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhigooda ah macluumaadka ay u baahanyihiin, iyadoon loo eegayn nooca ay yihiin hay'addahaas (sida, hay'addo madani ah, kuwo maamul, kuwo sharci fulin, kuwo garsoor, ama kuwa kale) ama in codsigu ku saabsanyahay arrimo maaliyadeed ama uu xiriir laleeyahay baaris, ama dacwad maxkamadeed ee socota;

(t) waa in ay isticmaalaan nidaamyo cad oo aminoogu suganyahay oo sahlaya gudbinta iyo fulinta codsiyada; iyo sidoo kale

(j) waa inay dhisaan, oo ay isticmaalan nidaamyo cad si loo ilaaliyo macluumaadka, xogaha, iyo dukumintiyada ay ka heleen hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhigooda ah, waana inay sidoo kale isticmaalan sir dhawrista ku habboon codsiyada iskaashiga iyo xogaha, macluumadka iyo dukumintiyada , taaso waafaqsan waajibaadyada saaran hay'addaha labada dal ee la xiriira dhawrista xogta.

Qodobka 51B
Awoodda hay'addaha Dowladda ee kaalmo siinta hay'addaha shisheeye ee dhigooda ah

1. Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda uleh waxay awood uleeyihiin inay kaalmo iskaashi siiyaan hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhigooda ah.

2. Xarunta Warbixinnada Maaliyadda waxay awood uleedahay inay la wadaagto dhigeeda dowladaha shisheeye:

(b) dhammaan macluumadka iyo dukumintiyada ay u heli karto si toosan ama dadban, oo ay kujiraan macluumaadka ay soo gudbiyaan hay'addaha warbixinnada (reporting entities) iyo hay'addaha kale ee dowladda ee awooddauleh, si waafaqsan Qodobka 23-aad ee Sharcigan; iyo

(t) macluumaad iyo dukuminti kasta oo ay awood leedahay inay si toosan ah ama dadban, kaga hesho hay'addaha maxalliga. Dhinsta macluumaadka iyo dukumintiyadaan waa inay u hoggansantahay mabda'a isku-tiirsanaanta(reciprocity).

JAMHURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

3. Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waxay awood uleedahayinay la wadaagaan dhigooda dowladaha shisheeye:

(b) macluumaadka ay u heli karaan sida maxalliga ah, oo kujiraan macluumaadka ay haayan hay'addaha maaliyadda iyo ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs). Waa inay macluumaadka wadaagan iyagoo eegaya baahida loo qabo.

(t) marka ay daruuri u tahay ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada, waxay wadaagi karaan macluumaadkan:

i. macluumaadka la xiriira korjoogteeynta, oo ay ka midyihiin macluumka la xiriira nidaamyada korjoogteeynta, iyo macluumaadka guud ee la xiriira hay'addaha warbixinnada (reporting entities) sida hay'addaha maaliyadda iyo ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs); iyo
ii. macluumaadka la xiriira nidaamyada ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada, oo ay ka midyihiin macluumaadka la xiriira habraacyada iyo siyaasadaha gudaha ee ku aadan ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada oo ay isticmaalan hay'addaha warbixinnada (reporting entities) sida hay'addaha maaliyadda iyo ganacsiyada iyo xirfadaha la-cayimay ee aan fulin hawlaha maaliyadeed (DNFBPs) iyo sidoo kale macluumaadka la xiriira nidaamyada xaqiijinta xogta aqoonsiga ee macmiilka, nuucyada koontooyinka bankiyada iyo macaamilaadka.

(j) Marka laga soo tago macluumaad wadaagista, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh waxay awood uleeyihiin in iyagoo wakiil ka ah hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhigooda ah, inay jaawaabo u raadiyaan su'aalo ay qabaan hay'addahaas. Marka ay habboontahay, waxay sidoo kale awood uleeyihiin inay u oggolaadan hay'addaha dhigooda ah ee shisheeye inay jawaabo u raadsan karaa su'aalaha ay qabaan, iyagoo la xiriiraya hay'addaha warbixinnada (reporting) ee hoos yimaada kormeerka Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda uleh.

4. Hay'addaha sharci fulinta waxay awood uleedahay inay la wadaagaan dhigoodadowladaha shisheeye:

(b) macluumaadyada maxalliga ah oo ay hayaan ee ah mid sirdoon ama mid
baaris ee la xiriira lacag-dhaqidda, dambiyada asalka ah ee lacagta soo

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

saara ee saldhiga u ah lacag-dhaqidda (predicate offenses) ama maalgelinta argagixisada, oo ay kujiraan macluumadyada la xiriira aqoonsiga iyoraadraaca hantida loo isticmaalay galista denmbiyada ama hantida laga helay dembiyada.

(t) marka laga soo tago macluumaad wadaagista, hay'addaha sharci fulinta waxay sidoo kale awood uleeyihiin:

i. inay u isticmaalan awoodooda, oo ay kamid tahay farsamooyinkooda baarista si waafaqsan shuruucda maxalliga ah, si'ay jawaabaha iyo macluumaadka ay u baahanyihiin hay'addaha dowladaha shisheeye eedhigooda ah ay usoo helaan.
ii. inay la fuliyaan baaritaano wadajir ah hay'addaha dowladdaha shisheeye ee dhigooda ah, oo marka ay daruuri tahayna, ay la sameeystaan heshiisyo iskaashi ee laba dhinac ah ama dhinacyo badan hay'addaha shisheeye ee dhigooda ah, si loo fududeeyo fulinta baaritaannada wadajirka.

Qodobka 51C
Diididda kaalmo siinta hay'addaha shisheeye

1. Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda u leh waxay diidi karaan inay macluumaad ama dukumintiyo la wadaagan hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhigooda ah, haddii:

(b) hay'addaha dowladda shisheeye ee dhigooda ah aysan u dhawri karinmacluumaadka, xogta iyo dukumintiyada si wax ku ool ah;

(t) ujeedooyinka loo isticmaalaayo macluumaadka, dukumintiyada iyo xogta oo aan loo caddeyn si lagu qanci karo;

(j) ujeedooyinka loo isticmaalaayo xogta, macluumaadka iyo dukumitiyada aysan xiriir la lahayn ka-hortagga lacag-dhaqidda iyo la-dagaalanka maalgelinta argagixisada;

(x) wadaagista xogta, macluumaadka iyo dukumitiyada ay saameyn taban ku yeelan karto baaris ama dacwad oogis ka socota Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya;

(kh) wadaagista xogta, macluumaadka iyo dukumitiyada ay ku tahay xadgudub danaha sharciga waafaqsan ee shakhsiyaadka dabiiciga ah iyo kuwa qaanuuniga ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya ama waxa ay ka hor imaanaysa mabaadi'da aasaasiga ah ee shuruucda maxalliga ah. Marka ay diidaan, Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh iyo hay'addaha kale ee

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Dowladda ee awoodda u leh, waxaa saraan mas'uuliyada ah inay u cadeeyaan hay'addaha dowladdaha shisheeye ee dhigooda ah saxnaanshaha sababta loo diiday wadaagista macluumaadka.

Qodobka 51D
Codsashada kaalmo hay'ado shisheeye

1. Marka ay kaalmo ka codsanayaan hay'addaha dowladaha shisheeye ee dhigooda ah,Xarunta Warbixinnada Maaliyadda, Hay'addaha Dabagalka iyo Kormeerka ee awoodda u leh iyo hay'addaha kale ee Dowladda ee awoodda u leh:

(b) waa inay ku daraan codsigooda, sharaxaad kooban oo muujinaysa xaqiiqooyinka ay ka warqabaan, walibana ay cadeeyaan ujeedooyinka looisticmaalaayo macluumaadka la codsaday;

(t) in aysan u isticmaalan macluumaadka iyo dukumintiyada ay soo gudbiyeen hay'addaha dowladda shisheeye ujeedooyin ka duwan kuwii loo codsaday, waana inaysan la wadaagin macluumaadka iyo dukumintiyada loo soo gudbiyay garab saddexaad ama aysan u isticmaalin macluumaadkaas iyo dukumintiyadaas baaris horudhac ah ama baaris dambiyeed, ama dacwad maamul ama mid madani ilaa ay ka helaan oggolaansho hay'adda dowladda shisheeye ay soo gudbisay macluumaadka iyo dukumintiyada; iyo sidoo kale

(j) waa inay marka laga soo codsado, ula wadaagan si waqtiyeeysan hay'addaha dowladdaha shisheeye ee soo gudbiyaya macluumaadka iyo dukumintiyada, warbixin ku aadan sida macluumaadki iyo dukumintiyadii loo isticmaalay iyo inta ay la ekeyd faa'iidada macluumaadka ay heleen.

QAYBTA 10-AAD
QODOBBO GUUD

Qodobka 52-aad
Awoodda soo saarista Xeer-nidaamiye-yaasha

1. Wasiirka Maaliyadda ayaa dikreeto wasiir ku soo saaraya, ka dib markii Guddigu ansixiyo, xeer-nidamiyeyaasha lagu dhaqan-gelinayo Sharcigan.

2. Xeer-nidaamiyeyaasha lagu soo saaro si waafaqsan faqradda 1-aad Qodobkaa waa in ay waafaqsanaadaan Sharcigan.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
THE UPPER HOUSE
AQALKA SARE

Qodobka 53-aad
Wax-ka beddelka sharciyadii ka horeeyay

Sharcigani waxaa uu beddelayaa Sharci Lr. 01 oo soo baxay Febraayo 21, 2016 oo ah Sharciga Ka Hortagga Lacag Dhaqista iyo Maalgelinta Argagixisada 2016.

Qodobka 54-aad
Dhaqan-Galka

Sharcigaani waxa uu dhaqan gelayaa marka uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, laguna daabaco Faafinta Rasmiga ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

XEER MADAXWEYNE LR. 364 **TAARIIKH: 04-TA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1 ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7 ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1762/11/2024**, ku taariikheysan **18/11/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Sakariye Cabdullaahi Axmed.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Sakariye Cabdullaahi Axmed** loo magacaabay inuu noqdo Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxa uu **Dr. Sakariye Cabdullaahi Axmed** ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIWAAN NO: HAN-043-2025
TAARIIKH :- 10-03-2025
SAXIIX :-
AVV Ahmed Isse Gutale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JPS
BIXIN / SENT
2 9 MAR 2025
BY: Fadumo Mohamed Sheikh
MACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 365 **TAARIIKH: 04-TA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1 ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7 ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1426/07/2024**, ku taariikheysan **08/07/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Mustaf Cabdulle Cosoble**.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Mustaf Cabdulle Cosoble** loo magacaabay inuu noqdo Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxa uu **Dr. Mustaf Cabdulle Cosoble** ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-0042-2025
TAARIIKH: 10-03-2025
SAXIIX:
AVV Ahmed Isse Omar
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
29 MAR 2025
BY:
SAACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR.368 **TAARIIKH: 06-DA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS GUDDOOMIYAHA HEY'ADDA QAXOOTIGA & BARA-KACAYAASHA QARANKA

MADAXWAYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 90aad, xarafka 'k'ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 2aad ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Sharci Lr.2 ee 21/02/2016, dhismaha Hey'adda Qaxootiga iyo Bara-kacayaasha Qaranka.

MARKUU ARKAY: Warqadda summadeedu tahay **XRW/366/01/2025**, ku taariikheysan **04/01/2024**, kuna saabsan Go'aan Gole Ansixinta Magacaabidda Guddoomiyaha Hey'adda Qaxootiga iyo Bara-Kacayaasha Qaranka.

MARKUU ARKAY: Warqadda summadeedu tahay **WAGF&D/XW/2871/2024**, taariikheysan **29/12/2024**, kuna saabsan Soo-Jeedinta Wasiirka Wasaaradda Arrimaha Gudaha, Federaalka iyo Dib-U-Heshiisiinta ee Magacaabidda Guddoomiyaha Hey'adda Qaxootiga iyo Bara-Kacayaasha Qaranka.

MARKUU GARWAAQSADAY: In ay laga maarmaan tahay in la magacaabo Guddoomiyaha Hey'adda Qaxootiga iyo Bara-Kacayaasha Qaranka.

MARKUU TIXGELIYAY: Aqoonta iyo waayo-aragnimada uu leeyahay mudanaha loo magacaabayo xilkan.

Waxa uu Madaxwaynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkaan;

1. Waxaa **Marwo Safiya Xasan Maxamed** laga qaaday xilkii **Guddoomiyaha Hey'adda Qaxootiga iyo Bara-kacayaasha Qaranka.**

Address: Office of the President, Villa Somalia, Mogadishu, Somalia
Tell: +252 1 861000 / 261000 | Email: contact@presidency.gov.so | Web: www.villasomalia.gov.so

2. waxa uu u magacaabay **Mudane Axmed Xuseen Cilmi** in uu noqdo **Guddoomiyaha Hey'adda Qaxootiga iyo Bara-kacayaasha Qaranka.**

Qodobka 2aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa isla maalinta uu Madaxweynaha J.F.S saxiixo waxaana lagu soo daabici doonaa faafinta rasmiga ee J.F.S.

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
29 MAR 2025
BY: Fadumo Mohamed Omer
SAACAD _____ SAXIIX _____

Madaxweynaha J.F.S.
Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-041-2025
TAARIIKH : 29-05-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Guhle
Hantidhowraha Guud ee JFS

Address: Office of the President, Villa Somalia, Mogadishu, Somalia
Tell: +252 1 861000 / 261000 | Email: contact@presidency.gov.so | Web: www.villasomalia.gov.so

XEER MADAXWEYNE LR. 369 **TAARIIKH: 08-DA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7,** ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1859/12/2024**, ku taariikheysan **22/12/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Asad Maxamed Maxamuud Wehliye**.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Asad Maxamed Maxamuud Wehliye** loo magacaabay inuu noqdo Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxa uu **Dr. Asad Maxamed Maxamuud Wehliye** ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-004-2025
TAARIIKH: 10-01-2025
SAXIIX:
AVV. Ahmed Issa Gurey
Hantidhowraha Guud Ee J.F.S

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
29 DEC 2024
BY:
SAACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 371 **TAARIIKH: 15-TA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1 ee soo baxay 02/03/1962, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7 ee soo baxay 02/02/1986 oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1868/12/2024**, ku taariikheysan **23/12/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Burhaan Cabdullaahi Xuseen**.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Burhaan Cabdullaahi Xuseen** loo magacaabay inuu noqdo Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxa uu **Dr. Burhaan Cabdullaahi Xuseen** ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO:
TAARIIKH
SAXIIX
AVV Ahmed Issa Gutale
Hantidhowraha Guud Ee DFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
SAACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F. S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 373 **TAARIIKH: 18-DA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1917/01/2025**, ku taariikheysan **13/01/2025**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee ay leedahay **Dr. Faaduma Cali Abuukar**.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Faaduma Cali Abuukar** loo magacaabay in ay yeelato Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Faaduma Cali Abuukar** ay ka howl galaysaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HDW-038-2025
TAARIIKH: 29-03-2025
SAXIIX:
AVV. Abdirisak Gutale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
RIXID / SENT
29 MAR 2025
SAACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 374 **TAARIIKH: 20-KA JANAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/732/10/2023**, ku taariikheysan **11/10/2023**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Muuse Macalim Maxamed**.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Muuse Macalim Maxamed** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Muuse Macalim Maxamed** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRAHA GUUD
DIWAAN NO: HAN-087-2025
TAARIIKH: 10/03/2025
SAXIIX

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
GUDID / SENT
29 MAR 2025
RAACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 378 **TAARIIKH: 05-TA FEBRAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1702/2024**, ku taariikheysan **05/09/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Maxamed Axmed Ciyow.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Maxamed Axmed Ciyow** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Maxamed Axmed Ciyow** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HHH-036-2025
TAARIIKH: 10-02-2025
SAXIIX:
AVV Ahmed Issse Gulaid
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
RECEIVED / SENT
09 MAR 2025
BY:
MACAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F. S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 379 **TAARIIKH: 05-TA FEBRAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Maxamed Cabdullaahi Maxamed.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Maxamed Cabdullaahi Maxamed** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Maxamed Cabdullaahi Maxamed** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO. HAW - 035 - 2025
TAARIIKH 10-02-2025
SAXIIX
AVV Ahmed Isse Guiale
Hantidhowrka Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
SENT
SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 380 **TAARIIKH: 05-TA FEBRAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Sakariye Daahir Xuseen.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Sakariye Daahir Xuseen** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Sakariye Daahir Xuseen** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRAKA GUUD
DIIWAAN NO: HAP-0341-2025
TAARIIKH: 10-02-2025
SAXIIX:
AVV Ahmed Issa Guhad
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
RECD / SENT
09 FEB 2025
BY: MUSCAD SAXIIX

Madaxweynaha J. F.S.

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud

XEER MADAXWEYNE LR. 385 **TAARIIKH: 18-KA FEBRAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1625/2024**, ku taariikheysan **07/09/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Cali Xuseen Nuur.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Cali Xuseen Nuur** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Cali Xuseen Nuur** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO:
TAARIIKH
SAXIIX
AVV Ahmed Issa Osoble
Hantidhowraha Guud Ee JFS

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

XEER MADAXWEYNE LR. 386 **TAARIIKH: 19-KA FEBRAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1850/2024**, ku taariikheysan **18/12/2024**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Salad Cilmi Fiidow.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Salad Cilmi Fiidow** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Salad Cilmi Fiidow** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN- 082 - 2025
TAARIIKH: 10-03-2025
SAXIIX:
AVV Ahmed Isse Guuleed
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
20 MAR 2025
BY:
SAACAD ——— SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

XEER MADAXWEYNE LR. 387 **TAARIIKH: 19-KA FEBRAAYO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1933/2025**, ku taariikheysan **21/01/2025**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Xasan Maxamed Taajir.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Xasan Maxamed Taajir** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Xasan Maxamed Taajir** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-031-2025
TAARIIKH: 10-03-2025
SAXIIX:
AVV Ahmed Isse Guure
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
RIXID / SENT
20 MAR 2025
BY:
LACAG SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

XEER MADAXWEYNE LR.389 **TAARIIKH: 23-DA FEBRAAYO, 2025**

MAGACAABIS LA-TALIYAHA SARE MADAXWEYNAHA EE ARRIMAHA DIFAACA

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobada 87aad iyo 90aad ee Dastuurka KMG ah ee J.F.S

MARKA UU ARKAY: Aqoonta iyo waayo-aragnimada ay leedahay Marwada loo magacaabayo xilkan.

MARKA UU TIXGELIYAY: Baahida loo qabo magacaabista La-Taliye Sare Madaxweynaha ee Arrimaha Difaaca.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxwaynuhu saxiixo xeerkaan, waxa uu u magacaabay **Marwo Jihaan Cabdullaahi Xasan** in uu noqdo La-Taliye Sare Madaxweynaha ee Arrimaha Difaaca.

Qodobka 2aad

Xeerkan waxa uu dhaqan galayaa marka uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saari doonaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRAAQUUD
DIWAAN NO: HAN-030-2025
TAARIIKH: 28-03-2025
SAXIIX:
AVV Ahmed Isse Guhad
Hantidhowraaquud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
29 MAR 2025
BY: Fadumo Mohamed Omar Sadik
SAACAD _____ SAXIIX _____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S

XEER MADAXWEYNE LR. 399 **TAARIIKH: 05-TA MAARSO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1925/01/2025**, ku taariikheysan **19/01/2025**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Saciid Cabdullaahi Axmed.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Saciid Cabdullaahi Axmed** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Saciid Cabdullaahi Axmed** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIWAAN NO: HAN-029-2025
TAARIIKH: 20/3/2025
SAXIIX:
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JPS
SIYAD 'SENT
20 MAR 2025
BY:
SAACAD SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

XEER MADAXWEYNE LR. 406 **TAARIIKH: 24-TA MAARSO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: **Xeerka Lr. 1**, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: **Xeerka Lr. 7**, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuurka, warqadda sumaddeedu tahay **WC&AD/XW/1915/01/2025**, ku taariikheysan **14/01/2025**, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Muuse Xasan Ibraahim.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Muuse Xasan Ibraahim** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Muuse Xasan Ibraahim** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRAKA GUUD
DIWAAN NO: HAN-028
TAARIIKH: 24/03/2025
SAXIIX:
AVV Xasan Sheekh Guule
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
24 MAR 2025
BY:
NACAD SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA MADAXWEYNAHA

جمهورية الصومال الفيدرالية
مكتب الرئيس

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.414 **TAARIIKH: 19-KA APRIIL 2025**

MAGACAABIS GARSOORE

MADAXWAYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 90aad, xarafka 'k'ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 2aad ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY: Sharciga Nidaamka Garsoorka lambar 3, soona baxay 12 Juun 1962.
MARKUU ARKAY: Warqadda summadeedu tahay **MFA/FRS/OFM/5511/2025,** taariikheysan **06/04/2025,** kuna saabsan Soo-Jeedinta Wasiirka Wasaaradda Arrimaha Dibadda iyo Iskaashiga Caalamiga ee Magacaabidda Garsoore.
MARKUU TIXGELIYAY: Aqoonta iyo waayo-aragnimada uu leeyahay Mudanaha loo magacaabayo xilkan.

Waxa uu Madaxwaynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkaan Waxaa **Avv. Abdiwahid Warsame Abdullahi,** in uu noqdo **Garsooraha ku Matali Doono J.F.S Maxkamadda Caddaaladda ee Bulshada Bariga Afrika (EACJ).**

Qodobka 2aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa isla maalinta uu Madaxweynaha J.F.S saxiixo waxaana lagu soo daabici doonaa faafinta rasmiga ee J.F.S.

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
21 JUL 2025
BY: Fadumo Mohamed Omar Saalihi
SAACAD _____ SAXIIX _____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-052-2025
TAARIIKH : 09-09-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Salah
Hantidhowraha Guud ee JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA MADAXWEYNAHA

جمهورية الصومال الفيدرالية
مكتب الرئيس

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR. 432 **TAARIIKH: 11-DA MAAJO 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/2094/05/2025, ku taariikheysan 06/04/2025, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Noot-aayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Cumar Xasan Cilmi.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Cumar Xasan Cilmi** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Cumar Xasan Cilmi** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-056-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Gutale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
11 JUL 2025
BY: Fadumo Mohamed Omar Sachihi
SACAD SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA MADAXWEYNAHA

جمهورية الصومال الفيدرالية
مكتب الرئيس

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR. 438 **TAARIIKH: 28-DA MAAJO, 2025**

XILKA-QAADIS GUDDOOMIYIHII HORE EE GOBOLKA BENAADIR AHAANA DUQA MAGAALADA MUQDISHO & MAGACAABIS GUDDOOMIYAHA CUSUB EE GOBALKA BENAADIR AHNA DUQA MAGAALADA MUQDISHO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY:	Qodobka 87aad, Faqradda 1aad iyo Faqradda 2aad ee Dastuurka J.F.S.
MARKUU ARKAY:	Qodobka 90aad, Xarafka 'K' ee Dastuurka J.F.S
MARKUU ARKAY:	Qodobka 8aad, Faqradda 4aad ee Xeer Lr. 6 ee soo baxay 12/02/1980, kuna saabsan in G/Banadir iyo Dowladda Hoose ay hoos yimadaan Madaxtooyada J.F.S.
MARKUU ARKAY:	Warqadda summadeedu tahay **WAGF&D/XW/2810/2025**, ku taariikheysan **28/05/2025**, kasoo baxday Xafiiska Wasiirka Wasaaradda Arrimaha Gudaha, Federaalka & Dib-U-Heshiisiinta, ujeeddaduna tahay soo jeedinta Magacaabista Guddoomiyaha Gobolka Benaadir,ahna Duqa Magaalada Muqdisho.
MARKUU TIXGELIYAY:	Waayo-aragnimada uu leeyahay mudanaha loo magacaabayo xilkan.
MARKUU GARWAAQSADAY:	In ay jirto baahi loo qabo in loo magacaabo G/Benaadir Guddoomiye Cusub.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxwaynuhu saxiixo xeerkaan;

1. Waxaa **Mudane Maxamed Axmed Amiir** laga qaaday xilkii guddoomiyaha Gobolka Benaadir, ahna Duqa magaalada Muqdisho.
2. Waxaa **Mudane Dr. Xasan Maxamed Xuseen (Muungaab)** loo magacaabay in uu noqdo **Guddoomiyaha Gobolka Benaadir ahna Duqa Magaalada Muqdisho**.

Qodobka 2aad

Xeerkan waxa uu dhaqan galayaa marka uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saari doonaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
21 JUL 2025
BY: Fadumo Mohamed Omer Salihi
MACAD _____ SAXIIX _____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-054-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Guhle
Hanti Dhowraha Guud ee JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA MADAXWEYNAHA

جمهورية الصومال الفيدرالية
مكتب الرئيس

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR. 441 **TAARIIKH: 02-DA JUUN 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/521/07/2023, ku taariikheysan 20/07/2023, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Noot-aayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Cabdifatax Cumar Maxamed.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Cabdifatax Cumar Maxamed** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Cabdifatax Cumar Maxamed** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

MADAXWEYNAHA JFS
DIXID / SENT
21 JUL 2025
ACAD ____ SAXIIX ____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HA N-055-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Guteh

XEER MADAXWEYNE LR. 442 **TAARIIKH: 02-DA JUUN 2025**

MAGACAABIS NOOTAAYO

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobka 87aad, Farqadda 1aad, Xarafka 'C' iyo Farqadda 2aad ee Dastuurka KMG ah.

MARKUU ARKAY: Xeerka Lr. 1, ee soo baxay **02/03/1962**, kuna saabsan howlaha Nootaayo.

MARKUU TIXGELIYAY: Xeerka Lr. 7, ee soo baxay **02/02/1986** oo awood u siinaayo Madaxweynaha inuu magacaabo Nootaayaha.

MARKUU TIXGELIYAY: Soo jeedinta Wasiirka Wasaaradda Caddaaladda & Arrimaha Dastuur-ka, warqadda sumaddeedu tahay WC&AD/XW/519/07/2023, ku taariikheysan 20/07/2023, kuna saabsan soo jeedin Ogolaansho Noot-aayo.

MARKUU TIXGELIYEY: Taariikh nololeedka, khibradda dheer iyo waayo aragnimada sharci yaqaannimo ee uu leeyahay **Dr. Cusmaan Cumar Kaatib.**

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Dr. Cusmaan Cumar Kaatib** loo magacaabay in uu furto Nootaayo.

Qodabka 2aad

Waxaa **Dr. Cusmaan Cumar Kaatib** uu ka howl galayaa Gobolka Benaadir.

Qodobka 3aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan gelayaa marka uu Madaxweynuhu J.F.S saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ee J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-057-2025
TAARIIKH : 05-08-2026
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Awale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J. F. S.

MADAXWEYNAHA JFS
SENT
21 JUL 2025
ACAD SAXIIX

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA MADAXWEYNAHA

جمهورية الصومال الفيدرالية
مكتب الرئيس

FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA
OFFICE OF THE PRESIDENT

XEER MADAXWEYNE LR.453 **TAARIIKH: 14-TA JUUN, 2025**

XILKA-QAADIS AGAASIMAHA GUUD EE HAY'ADDA SIRDOONKA IYO NABAD-SUGIDDA QARANKA & MAGACAABIS AGAASIMAHA GUUD EE HAY'ADDA SIRDOONKA IYO NABAD-SUGIDDA QARANKA.

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobada **90aad** iyo **87aad** Farqadda **2aad** ee Dastuurka KMG.
MARKUU ARKAY: Qodobka **117aad** ee Dastuurka KMG.
MARKUU ARKAY: **Sharci Lr. 0003/2023** ee soo baxay **08 Maarso 2023**, Qodobka **9aad** faqraddiisa **1aad** oo tilmaameysa hannaanka Magacaabista Agaasimaha Guud Hay'adda Sirdoonka & Nabad- Sugidda Qaranka.
MARKA UU ARKAY: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summadiisu tahay **SHGW.16.119.06.25** ee **01/06/2025** iyo soo jeedinta Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda J.F.S warqadda summadeedu tahay **XRW/435/06/2025** ee soo baxday taariikh **01/06/2025** kuna saabsan Go'aan Gole Soo jeedinta ''**Magacaabista Agaasimaha Guud ee Hay'adda Sirdoonka & Nabad-Sugidda Qaranka**.
MARKUU TIXGELIYEY: Baahida loo qabo dardargalinta iyo adkeeynta Amniga Dalka.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray Xeerkaan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxwaynuhu saxiixo xeerkaan;

1. Waxaa **Mudane Maxamed Cabdullaahi Maxamed Cali (Sanbaloolshe)** laga qaaday xilkii Agaasimaha Guud ee Hay'adda Sirdoonka & Nabad-Sugidda Qaranka.
2. Waxaa **Mudane Mahad Maxamed Salaad** loo magacaabay in uu noqdo Agaasimaha Guud ee Hay'adda Sirdoonka & Nabad-Sugidda Qaranka.

Qodobka 2aad

Waxa uu xeerkaan dhaqan galayaa marka uu Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya saxiixo, waxaana lagu soo daabici doonaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

XAFIISKA MADAXWEYNAHA JFS
BIXID / SENT
21 JUL 2025
BY: Fadumo Mohamed Omer Sabriki
SAACAD _____ SAXIIX _____

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-053-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Gutale
Hantidhowraha Guud ee JFS

XEER MADAXWEYNE LR.469 **TAARIIKH: 28-DA JUUN 2025**

MAGACAABIS MAAREEYAHA GUUD EE WAKAALADDA MADBACADDA QARANKA.

MADAXWEYNAHA J.F.S.,

MARKUU ARKAY: Qodobada 87 aad iyo 90 aad ee Dastuurka J.F.S.

MARKUU ARKAY: Xeer Lambar 3 ee 2da Janaayo 1971, kuna saabsan dhismaha wakaaladda Madbacadda Qaranka.

MARKUU ARKAY: Xeer Lr. 16 ee 1970kii (Law on Autonomous Agencies), ee ku saabsan Sharciga Hay'adaha Madaxa Banaan.

MARKUU ARKAY: Aqoonta iyo waayo-aragnimada uu leeyahay mudanaha loo magacaabayo xilkan.

Waxa uu Madaxweynuhu soo saaray xeerkan:

Qodobka 1aad

Laga billaabo marka uu Madaxweynuhu saxiixo xeerkan, waxaa **Mudane Wali Guuleed Nuur** loo magacaabay in uu noqdo Maareeyaha Guud ee Wakaaladda Madbacadda Qaranka.

Qodobka 2aad

Mudanaha kor ku tilmaaman waxay xaq u yeelanayaan wixii xuquuq ah ee uu sharcigu oggolyahay.

Qodobka 3aad

Xeerkan waxa uu dhaqan galayaa marka uu saxiixo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saari doonaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

VEYNAHA JFS
1 JUL 2025
CAD SAXIIX

Mudane Dr. Xasan Sheekh Maxamuud
Madaxweynaha J.F.S.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
BIIWAAN NO: HAN-058-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Guhad
Hantidhowraha Guud Ee JFS

Tariikh: 29/05/2024

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr.157

XEERKA: **XEER-NIDAAMIYAHA QIIMEYNTA IYO LASOCODKA SAAMEYNTA DEEGAANKA IYO BULSHADA**

XAFIISKA RA'IISUL WASAARAHA
BIXID
28 MAY 2024
EXII
OFFICE OF THE PRIME MINISTER

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 99aad farqadaha (a), (b) iyo (e) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Qodobka 100aad farqadaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Warqadda summadeedu tahay **WD&IC/0122/2024** ee ku taariikheysana 05/05/2024 kuna saabsan codsi soojeedinta Wasaaradda Deegaanka & Isbedelka Cimilada.

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.18.75.05.24** ee **23/05/2024,** kuna saabsan **Xeer-Nidaamiyaha Qiimeynta iyo Lasocodka Saameynta Deegaanka iyo Bulshada** oo uu Goluhu cod aqlabiyad leh ku ansixiyay.

Markuu tixgeliyey: Muhiimadda uu leeyahay meel-marinta **Xeer-nidaamiyaha Qiimeynta Saameynta & Lasocodka Deegaanka iyo Bulshada.**

Wuxuu Meel-mariyey:

Qodobka 1aad

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.18.75.05.24** ee **23/05/2024,** kuna saabsan ansixinta "**Xeer-nidaamiyaha Qiimeynta iyo Lasocodka Saameynta Deegaanka iyo Bulshada**" oo uu Goluhu cod aqlabiyad leh ku ansixiyay.

Qodobka 2aad

Waxaa Wasaaradda Degaanka & Isbeddelka Cimiladda loo igmaday in ay hirgaliso, meelmarisana Xeer-nidaamiyaha Qiimeynta iyo Lasocodka Saameynta Deegaanka iyo Bulshada.

Qodobka 3aad

Xeer-nidaamiyaha Qiimeynta iyo Lasocodka Saameynta Deegaanka iyo Bulshada, waxa uu dhaqan-galayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo Saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee J.F.S.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-045-2025
TAARIIKH : 09-09-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Gutale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

WASAARADDA DEGAANKA IYO ISBEDDELKA CIMILADA

XEER-NIDAAMIYAHA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA, BULSHADA IYO DABA-GALKA

Waxaa diyaarisay: Wasaaradda Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada 2024

Qodobka 1aad

Magaca

Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu magacaabaa “**Xeer-nidaamiyaha Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada**”.

Qodobka 2aad

Qeexid

Macnaha erayada lagu isticmaalay Xeer-nidaamiyaha waxay noqonayaan sidan hoos ku xusan, hadii aan dib wax looga badelin:

“Xeer” waxaa loola jeedaa Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta Degaanka 2024;

“Falanqeyn” waxaa loola jeedaa tijaabinta ama baarista arrin kasta, walax kasta ama hab-raac kasta oo ujeeddadu tahay in la garto waxay tahay (waxyaabaha ay ka kooban tahay), tayadeeda, iyo Saameynta ay ku leedahay qeyb kasta oo degaanka ka mid ah;

“Beddelka Shay” waxaa loola jeedaa eray sheegaya in shay ama walax laga tago iyadoo mid kale oo beddelkeeda ah la qaadanayo/adeegsanayo, iyadoo aan marnaba wax laga beddelayn shaqadii, tayadii iyo astaamihii shaygaas la beddelay qabanayey, kuwaasoo laga yaabo iney ku jiraan: goobta, nooca waxqabadka, naqshadeynta/qaabeynta, tiknoolajiyada, hawlaha, agabka, iwm;

“Wasaaradda” waxaa loola jeedaa Wasaaradda Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada ee Xukuumadda JFS;

“Warbixinta Daraasadda Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada" waxaa loola jeedaa warbixinta la soo saaray dhammaadka hab-raaca daraasadda Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada ee hoos timaada Qeybta 56aad ee Xeerka iyo Xeer-nidaamiyahan;

"Maareynta Degaanka" waxaa ka mid ah ilaalinta iyo isticmaalka joogtada ah ee walxaha ama qeybaha kala duwan ee degaanka;

"Qorshaha Maareynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada" waxaa loola jeedaa dhammaan faahfaahinta hawlaha mashruuca, Saameynta, tallaabooyinka yareynta, jadwalka waqtiga, kharashka, mas'uuliyadaha iyo ballan-qaadyada la soo jeediyey si loo yareeyo Saameynta degaanka iyo bulshada ee dhammaan wejiyada mashruuca;

"Hay'adda Hoggaamineysa" waxaa loola jeedaa wasaarad kasta, waax, ama hay'ad dawladeed ama hay'ad kasta oo uu sharci ku waajibiyey iney kaalin ka qaadato xakamaynta ama maareynta degaanka iyo arrimaha bulshada;

"Tallaabooyinka Yareynta" waxaa ka mid ah shaqooyinka injineernimada, horumarinta tiknoolajiyada, maareynta iyo dariiqooyinka iyo hababka lagu yareynayo dhinacyada taban, kuwaasoo laga yaabo iney ku jiraan khasaaraha dhaqan-dhaqaale iyo dhaqameed ee soo gaaray bulshooyinka iyo shakhsiyaadka, iyadoo kor loo qaadayo dhinacyada togan ee mashruuca;

"Doorbid Mashruuc La'aan" waxaa loola jeedaa doorbidid in aan la fulin mashruuc ama hawl ka mid ah;

"Barnaamijka" waxaa loola jeedaa ajande habaysan, ama jadwal ballan-qaadyo, hindiseyaal, qalabyo, iyo/ama hawlo sharraxaya oo hirgelineya siyaasad;

"Mabda'a Taxaddarka ah" waa mabda'a in haddii ay jiraan khataro waxyeello u geysanaya degaanka, ha ahaato mid halis ah ama aan laga noqon karin, la'aanta hubanti cilmiyeed oo buuxda waa inaan loo isticmaalin sabab dib loogu dhigo tallaabooyin wax-ku-ool ah si looga hortago xaalufka degaanka;

"Mashruuc" waxaa loola jeedaa waa hawl ama hawlo u gaar ah goob, oo ay ku jiraan kuwa siyaasad ahaan loo doortay, qorshayaasha iyo barnaamijyada kuwaasoo Saameyn ku yeelan kara degaanka;

"Milkilaha ama Wakiilka Mashruuca" waxaa loola jeedaa qofka soo jeedineya ama fulineya mashruuc, barnaamij ama ku hawlan ku qeexan Jadwalka kowaad ee xeer-nidaamiyahan;

"Diiwaanka" waxaa ku jira qoraal kasta, qoraallo, buug, qorshe, khariidad, sawir jaantus, sawir-gacmeed ama shaqo garaaf, sawir filin, qaab-yar, duubis cod, cajalad fiidiyow, rikoodh uu aqrin karo mashiin, iyo walxo kale oo dokumenti ah, iyadoo aan loo eegin qaabka ama sifaha;

"Dib-u-eegis" waxaa loola jeedaa hab lagu hubineyo ku filnaanta daraasadda Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada si loo hubiyo iney buuxisay shuruudaha sharciga iyo hubinta in ay gaartay heerkii laga rabay ee natiijooyinka daraasadda Saameynta degaanka iyo

bulshada; **“Baaritaan Kooban ama Daalacasho”** waxaa loola jeedaa marxaladda kowaad ee habka qiimeynta degaanka iyo bulshada, waxaana loo adeegsadaa in lagu go'aamiyo mashaariicda, siyaasadaha, qorsheyaasha ama barnaamijyada loo baahan yahay in lagu sameeyo baaritaanka degaanka iyo bulshada ee loo baahan yahay;

"Warbixinta Baaritaanka kooban" waxaa loola jeedaa warbixin soo koobeysa natiijada baaritaanka;

"Lafo-gurka Arrimaha Bulshada" waxaa loola jeedaa in la qiimeeyo ama hore loo sii qiyaaso cawaaqibka bulsho ee ka iman kara ficillada siyaasadeed ee gaarka ah ama horumarinta mashruuca oo ay ku jiraan cadaaladda bulshada iyo sinnaanta, hubanti la'aanta bulshada, wadajirka bulshada, shabakadaha bulshada iyo is-dhex-galka, heerka bulshada iyo takoorka jinsiga ku saleysan;

"Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee lagu sameynayo Istaraatijiyad" waxaa loola jeeda gorfayn iyo falanqayn arrimaha bulshada iyo xaalka degaanku ku sugan yahay si dhinacyada/meelaha wax-ka-qabashada u baahan tahay in loogaga jawaabo siyaasadaha, qorsheyaasha, iyo barnaamijyada, lana qiimeeyo xiriirada ka dhexeeya iyadoo la tixgelineyo dhaqaalaha iyo bulshada;

“Horumar Waara” waxaa loola jeedaa horumar daboolaya baahiyaha hadda jira, iyadoo aan la wiiqin awoodda jiilalka soo socda ay ku daboolayaan baahidooda;

"Saameynta/dhibaatada Xuduudka ka baxsan" waxaa loola jeedaa saameyn/dhibaatada ka baxsan xudduudaha Soomaaliya; iyo

“JFS” waxaa loola jeedaa Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya.

Qodobka 3aad
Baaxadda

1) Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu dhaqayaa:

a) Dhammaan mashaariicda ku xusan lifaaqa Xeerka sida uu dhigayo Cutubka 11aad ee Xeerka.
b) Dhammaan mashaariicda lagu daray Jadwalka Kowaad ee shuruucdan; iyo

c) Dayactir kasta oo weyn, kordhin, wax-ka-beddel ama dayactir aan caadi ahayn ama mashruuc kasta sida uu dhigayo Xeerku.

2) Qof kasta oo ah milkile ama wakiil mashruuc ma fulin karo mashruuc, kaasoo loo baahan yahay in la helo oggolaansho sida uu dhigayo Xeerka Ilaalinta iyo Maareynta Degaanka iyo Xeer-nidaamiyaha Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada lagu soo gebangabeeyo si waafaqsan xeer-nidaamiyahan.

3) Kormeeruhu waqti kasta oo macquul ah, wuxuu geli karaa dhul kasta, dhismo kasta si uu u go'aamiyo in mashruucu waafaqsan yahay shuruudaha Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada ee hoos yimaada Xeer-nidaamiyahan, isagoo u maraya hay'adaha amniga.

Qodobka 4aad
Ujeeddo

Ujeeddada Xeer-nidaamiyahani waa in la ilaaliyo nidaamka iyo shuruudaha sida ku cad qodobka 8aad ee Xeerka ee la xiriira diyaarinta, Qiimeynta, soo gudbinta, habaynta iyo tixgelinta, iyo go'aan-kaqaadashada codsiyada oggolaanshaha degaanka ee bilaabista hawlaha ku saabsan Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada, si looga fogaado ama loo yareeyo Saameynta waxyeelada leh ee degaanka iyo bulshada, iyo si loo wanaajiyo Saameynta togan, iyo arrimaha khuseeya.

Qodobka 5aad
Miisaaniyadda Qiimeynta Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

(1) Codsiga iyo kharashka socodsiinta, daraasadda iyo kharashka ra'yi-urrurinta dadweynaha iyo bixinta dokumentiyada loo baahan yahay inta lagu jiro daraasadda, dib-u-eegista iyo marxalad kasta oo kale ee habka Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada waa inuu bixiyaa milkilaha mashruucu.

(2)Wasaaradda iyo Wasaaraddaha Degaannka ee Dawladdaha Xubnaha ka ah Federaalka (DXF) iyadoo uu kharashka bixineyo milkilaha mashruucu, waxay fulin karaan daraasado ka baxsan doorkeeda adeegga dadweynaha si ay u dhammaystiraan daraasadda, ama u soo saarto macluumaad iyo xog.

Qodobka 6aad

Mas’uuliyadda

1. Wasaaradda Deegaanka iyo Isbeddelka Cimilada waa iney xiriirisaa, maamushaa oo ay kormeertaa Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada iyo Hannaanka hanti-dhawrka ee mashaariicda khatarta sare leh iyo mashaariicda xuduudaha ka baxsan si gaar ah:

a) In la sameeyo baaritaanka mashruuca la soo jeediyey;
b) go'aan ka gaaraan habka ku habboon ee macluumaadka iyo ka qeybgalka dadweynaha;
c) Isku-dubaridka dhegaysiyada dadweynaha marka loo baahdo; iyo
d) Bixinta Oggolaanshaha ama diidmada mashruuca ka dib Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada.

2. In la sameeyo hanti-dhawr xilliyeed ee mashruuca khatarta sare leh ee la ansixiyey; iyo la-talinta milkilaha mashruuca lagala talineyo tillaabooyinka hagaajinta xaaladaha u-hoggaansanaan-la'aanta tallaabooyinka hore loo go'aamiyey.

3. Wasaaradda Degaanka ee DXF ayaa isku-dubaridi doona, maamuli doona oo kormeeri doona Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada iyo hannaanka hanti-dhawrka ee heer gobol iyo gaar ahaan:

(a) Hesho warbixin kooban oo mashruuc oo loogu talo-galay mashaariicda khatarta hoose iyo kuwa dhexdhexaadka ah;
(b) Isku-dubaridka dhegaysiyada dadweynaha marka loo baahdo;
(c) Bixinta ansixinta ama diidi karaan qoraallada mashruuca ee aan buuxin heerarka; iyo
(d) Go'aamiya haddii mashruuca la soo jeediyey uu u baahan yahay daraasad buuxda oo Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ah oo aan ahayn warbixin mashruuc oo kooban sababtoo ah saameynta uu ku leeyahay degaanka;

4. Shirkadda sameyneysa Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshadu waa iney kala shaqeysaa Maamulka Nidaamka Qiimeynta Saameynta Degaanka Bulshada (Heerka Federaalka iyo Gobolka) waxayna si gaar ah mas'uul uga tahay:
(a) Ku wargelinta milkilaha mashruuca baahida loo qabo Qiimeynta

Saameynta Degaanka iyo Bulshada in la qabto;

(b) Ku hagidda milkilaha mashruuca bixinta macluumaadka ku haboon ee fulinta nidaamka baarista; iyo

(c) Diidista oggolaanshaha fulinta mashruuc kasta ka hor inta aan la bixin oggolaanshaha Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada iyadaoo loo marayo Maamulka.

5. Milkilaha mashruucu waa inuu-

a) Bixiyaa macluumaadka ku habboon ee loo baahan yahay baaritaanka bilowga ah ee mashruuca la soo jeediyey;
b) Ka qeyb-galka shirka gogol-dhiga;
c) Bixinta dokumentiyada baaritaanka rasmiga ah iyo kan dadweynaha;
d) iney bixiyaan, marxalad kasta oo mashruuca ah, xogta dadweynaha goor hore si waafaqsan talada Hay'adda ee habka ku habboon; Qaado habka loo baahan yahay ee wadatashiga dadweynaha;

6. Guddi-hawleedka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waa inuu sannad walba dhisaa Guddi-Hawleedka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada heer federaal ah, Guddi-Hawleedkaasi waxa ka qeyb ahaandoona xubno matalaya xafiisyada Dawladda ee ay khusayso arrintani, Hay'adaha bulshada rayidka ah iyo qeybaha gaarka loo leeyahay.

7. Guddi-hawleedka Qiimeynta Saameynta Degaanka ee Heerka Federaalka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waa iney kala taliyaan Wasaaradda arrimaha farsamada ee la xiriira fulinta Qiimeynta degaanka iyo Saameynta dhigayo Xeerku, iyo sharciyada kale ee khuseeya, gaar ahaana waa iney ku jiraan: siduu:

a) dib-u-eegista iyo ka talinta hababka fulinta ee Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada iyo usoo jeedinta talooyinka Wasaaradda;
b) dib-u-eegis iyo ka talinta hab-raacyada uu agaasinku u soo saaro milkileyaasha mashaariicda;
c) dib-u-eegis iyo tala-bixin ku saabsan daraasaddha Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada, iyo warbixinaha hanti dhawrka;

d) Tixgelinta isku dhacyada iman kara ee ka dhalan kara shuruudaha u tartamidda kheyraadka degaanka;

e) Ku talinta mudnaanta xakameynta degaanka iyo bulshada, iyo tallaabooyinka maaraynta in la meel mariyo inta lagu guda jiro fulinta mashaariicda la soo jeediyey;

f) Ka talinta iswaafajinta siyaasadda Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada iyo siyaasadaha wadaagaha/tubta khayraadka dabiiciga ah iyo degaanka;

g) La-talinta iyo ka-talo-bixinta hababka lagu hubineyo isgaarsiinta waxtarka leh ee khuseeya degaanka iyo arrimaha bulshada ee la xiriira mashaariicda horumarineed si kor loogu qaado ka qeybgalka qeybaha badan iyo dadweynaha ee hirgelinta siyaasadda degaanka;

h) Ka qeyb-qaadashada dhegaysiga dadweynaha ee la xiriira qaadashada ama wax-ka-bedelka habka Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada ee Soomaaliya; iyo kala talinta Maamulka wixii arrimo kale ah ee la xiriira Qiimeynta Saameynta degaanka.

i) Guddi-hawleedku waa inuu diyaariyaa oo uu u gudbiyaa Wasaaradda warbixin-sannadeedka waxqabadkiisa.

j) Shirarka Guddi-hawleedka ee la qabto mar kasta oo loo baahdo, waa in la qabanqaabiyo iyadoo lala tashanayo Wasaaradda.

k) Guddi-hawleedku wuxuu asaasi karaan Guddiga Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada, Guddi-hawleedku waxay dooran karaan xubin kasta oo ka mid ah shaqaalaha Wasaaradda ama qof kasta oo kale oo ay u aragto iney lagama maarmaan u yahay haboonaanta hawl-qabadkeeda.

l) Dawladdaha xubinta ka ah federaalka si ay u gutaan mas'uuliyadahooda waxay soo saarayaan warbixinno ku saabsan mashruuca iyagoo bixineya tallooyinka lagama-maarmaanka u ah fulinta mashaariicda khatarta hoose/dhexe ee hoos yimaada xeernidaamiyahan.

QEYBTA LABAAD

XOGTA KOOBAN EE MASHRUUCA

Qodobka 7aad

Sameynta iyo Gudbinta Xogta Kooban ee Mashruuca

(1) Milkile ama wakiil kasta oo fulineya mashruuca ah nooca B - khatar hoose iyo Khatar dhexdhexaad Mashruucyadda leh, ee Jadwalka kowaad ee Xeer-nidaamiyahan waa iney diyaariyaan xogta kooban ee mashruuca oo ay u gudbiyaan Wasiirka Dawladdaha xubinta ka ah Federaaalka, kaas oo qaabilsan degaanka. Marka la qorayo xogta kooban ee mashruuca waxaa la'isticmaalayaa Jadwalka saddexaad ee Xeer-nidaamiyaha.

(2)Marka la diyaarineyo xogta kooban ee mashruuca, milkiluhu ama wakiil ku waa inuu ugu yaraan hal shir la yeeshaa dhinacyada uu saameeyey iyo bulshooyinka ee ay ka mid yihiin haweenka, dhallinyarada, dadka naafada ah iyo kooxaha kale ee nugul si ay ugu sharraxaan mashruuca, saameyntiisa bulsho, dhaqaale iyo degaan, iyo in la helo faallooyin hadal ama qoraal ah oo ku saabsan mashruuca la soo jeediyey, waana in lagu lifaaqaa caddaynta ka qeyb-galka dadweynaha ee warbixinta mashruuca oo leh diiwaanka xaadiriska oo saxiixan, ajendihii shirka, hadal-qoraalka iyo sawirro. Ogeysiiska shirka waa in la sheego ugu yaraan todoba (7) maalmood ka hor qabsoomidda kulanka.

(3)Xogta mashruuca oo kooban waa inuu diyaariyaa khabiir (khubaro) u diiwaan gashan Qiimeynta degaanka iyo bulshada sida ku cad Xeernidaamiyahan.

(4)Codsiga shatiga Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshadu waa inuu ahaadaa foomka 1aad sida ku cad Jadwalka Labaad ee Xeernidaamiyahan, codsaduhuna waa inuu u soo gudbiyaa maamulka codsi oo ay la socdaan ugu yaraan saddex nuqul oo daabacan iyo nuqul elektaroonik ah oo xogta kooban ee mashruuca ah.

Qodobka 8aad
Codsi Faallo Ka Dhiibashada Xogta Kooban ee Mashruuca

1) Haddii qoraalka kooban ee mashruucu waafaqsan yahay shuruudaha Xeer-hoosaadka, Wasiirku waa in uu shan (5) maalmood gudahooda ka dib marka uu helo warbixinta mashruuca u soo diraa nuqul ka mid ah qoraalka kooban Hay'adahan soo socda si uu u helo faallooyin qoraal ah afar iyo toban (14) maalmood gudahood laga bilaabo maalintii la helay xogta mashruuca

a) Mid kasta oo ka mid ah Hay'adaha Hogaanka ah ee ay khusayso; iyo
b) Guddiyada Qiimeynta Saameynta Degaanka ee ay Khusayso marka ay habboontahay.

(2) Marka la helo faallooyinka lagu sheegay xeer-hoosaadka 8 (1) ee sare ama haddii aan wax faallooyin ah la helin dhammaadka muddada kow iyo labaatanka (21) maalmood ee laga bilaabo taariikhda la helo xogta mashruuca, Wasiirka Dawladdaha xubinta ka ah Federaaalka ayaa sii wadi doona inuu go'aamiyo qoraalka kooban ee mashruuca.

Qodobka 9aad
Diiwaanka Go'aanka Xogta Kooban ee Mashruuca

(l) Marka la go'aamiyo qoraalka kooban ee mashruuca, go'aanka Wasiirada dawlad-goboleedyda xubnaha ka ah federaalka, oo ay weheliyaan sababaha, waa in lagu wargeliyaa milkilaha/wakiilka soddon (30) maalmood gudahooda maalintii lasoo gudbiyey xogta mashruuca.

(2)Maamulku waa inuu eegaa xogta kooban ee mashruuca, iyadoo la raacayo hagayso shuruudaha baarista ee ku xusan Jadwalka saddexaad ee Xeer-nidaamiyahan

(3)Ka dib marka la eego si waafaqsan Xeer-nidaamiyaha, Wasiirka Dawladdaha xubinta ka ah Federaaalka waa inuu soo saaraa qoraal/isgaarsiin rasmi ah oo tilmaamaysa in mashruucu;

a) U baahan yahay soo gudbinta Daraasadda Saameynta Degaanka iyo Bulshada (sida hoos timaada qeybta III ee Xeer-nidaamiyahan) in sidoo kale loo gudbiyo mashruuca xafiiska Wasaaradda;
b) In loo baahan yahay gudbinta macluumaad dheeri ah.
c) la oggolaaday oo la siiyey shati; marka mashruucu aanu wax Saameyn ah ku yeelan doonin degaanka, ama in xogta kooban ee mashruucu ay shaaca ka qaado talaabooyinka yaraynta khatarta oo ku filan
d) Ama in la diiday Haddii Wasiirka dawlad-gobaleedka uu ogaado in mashruucani yeelan doono Saameyn la taaban karo oo degaanka iyo bulshada ah ama uusan waafaqsanayn siyaasadda ama sharciyada dhaqan-gal ka ah, soo-bandhigiyaasha waxaa

laga filayaa iney tixgeliyaan ama doortaan beddel kale oo ka habboon.

(4)Milkilaha/wakiilka mashruuca, hadii aanu ku qanacsanayn go'aanka Wasiirka dawlad-gobaleedka ee diidmada codsiga qoraal mashruuc ah, waxa uu qaadan karaa afartan iyo shan (45) maalmood gudahooda rafcaan go'aanka, si waafaqsan qodobka 51aad ee Xeer-nidaamiyahan.

QEYBTA SADAXAAD
DARAASADDA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA

Qodobka 10aad
Ururinta Xogta Muhiimka Ah Iyo Diyaarinta Arjiga Faahfaahinta Shaqada Daraasadda Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

(1) Daraasadd Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waa in loo qabtaa dhammaan mashaariicda khatarta sare leh ee hoos ku xusan nooca Mashruuca 'B' Jadwalka Kowaad ee Xeer-nidaamiyahan.

(2)Milkilaha/wakiilka mashruucu waa in uu adeegsadaa koox khubaro ah si ay u qabtaan Daraasadda Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada oo ay ku jiraan warbixinta urrurinta xogta ee muhiimka ah iyo arjiga faahfaahinta shaqada, iyadoo lala tashanayo Wasaaradda ka hor inta aan la bilaabin Daraasadda.

(3)Warbixinta ururinta xogta muhiimka ahi waa iney qeexdaa baaxadda daraasadda Saameynta Bulshada Degaanka ee uu fulineyo milkilaha/wakiilku, waana in lagu daraa arjiga faahfaahinta shaqada, kaas oo tilmaamaya arrimaha muhiimka ah ee lagu wajahayo daraasadd Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada.

(4)Arjiga faahfaahinta shaqada ee Daraasadda Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee kor lagu sheegay waa iney ahaadaan ugu yaraan si waafaqsan shuruudaha lagu tilmaamay Jadwalka Saddexaad ee Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 11aad

Kooxda Khubarada Ah ee Qabanaya Daraasadda Qiimeynta Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

(1) Milkilaha/wakiilka waa in ka dib marka la ansixiyo warbixinta ururinta xogta muhiimka ah iyo arjiga faahfaahinta shaqada, oo uu usoo xushay koox khubaro ah oo ka kooban koox karti leh oo diiwaangashan oo ah khubaro Qiimeynta degaanka iyo bulsheed aqoon u leh loona oggolaaday si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan Jadwalkiisa Shanaad si loo fuliyo Daraasadda Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada.

(2)Daraasad kasta oo Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada waa in uu kormeero khabiir hurmuud u ah oo diiwaangashan sida waafaqsan shuruudaha lagu qeexay Jadwalka Shanaad ee Xeer-nidaamiyahan.

(3)Qofka sameynaya Daraasadda Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waa inuu u dhaqmaa si waafaqsan anshaxa khubarada - Jadwalka Shanaad ee Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 12aad

Sameynta Warbixinta Qiimeynta Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

(1) Warbixinta daraasadda Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada ee lagu diyaariyey si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan waa iney tixgelisaa degaanka, bulshada, dhaqanka, dhaqaalaha, sharciga, amniga iyo caafimaadka.

(2)Nuxurka warbixinta daraasaadka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waa iney ugu yaraan u hoggaansamaan macluumaadka Daraasadda Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada ee ku xusan Jadwalka Saddexaad ee Xeerarkan.

Qodobka 13aad

Ka Qeyb-galka Dadweynaha

(1) Inta lagu jiro daraasadda Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada, milkilaha/wakiil ku, waa inuu raadiyaa aragtida dadka uu

Saameynayo mashruuca Isaga/iyada oo qaadaya talaabooyinkan hoos ku xusan:

(a) Qabashada ugu yaraan saddex (3) kulan dadweyne ama tirada lagu go'aamiyey arjiga faahfaahinta shaqada ee la ansixiyey si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan, iyadoo dhinacyada ay khusayso iyo bulshooyinka ay ka mid yihiin dhalinyarada, dadka naafada ah iyo kooxaha kale ee jilicsan lagu kulmiyo goob ku habboon oo ay iman karaan, iyo luqad ay fahmi karaan daneeyeyaasha kala duwan in lagu sharxo mashruuca iyo saameyntiisa iyo iney helaan faallooyinkooda oo qoraal ah ama oraah ah;

(b) Hubinta in ogaysiisyada ku habboon ee tilmaamaya taariikhaha, waqtiyada iyo goobaha shirarka, loo bandhigo bulshooyinka ay khusayso iyo dhinacyada kale ee danaynaya ugu yaraan afar iyo toban (14) maalmood ka hor shirarka lagu sheegay qodobka (a) ee kor ku xusan;

(c) Ku dhejinta boorarka goobaha istaraatijiga ah ee dadweynaha iyo agagaarka goobta mashruuca la soo jeediyey ee ogeysiinta dhinacyada ay saameeyeen iyo bulshada mashruuca la soo jeediyey;

(d) Hubinta in xusuus qorka shirarka dadweynaha in lagu lifaaqo warbixinta daraasadda Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada;

Qodobka 14aad
Soo-gudbinta Warbixinta Daraasadda Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

Milkilaha/wakiil ka mashruuca waa inuu u soo gudbiyaa shan (5) nuqul oo qabyo qoraal ah daraasadda Saameynta degaanka iyo bulshada wasaradda si loogu sameeyo dib-u-eegis gudaha ah oo bilow ah si loo hubiyo iney ku habboon tahay dib-u-eegis dadweyne oo ballaaran.

Qodobka 15aad
Dib-u-eegista Daraasadd Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

(1) Agaasinku waa inuu dib-u-eegis ku sameeyaa qabyo-qoraalka daraasadda Saameynta degaanka iyo bulshada, ka dibna sameeyaa

faallo qoraal ah soddon (30) maalmood gudahood laga bilaabo maalinta la helo.

(2)Haddii ka dib marka dib-u-eegis lagu sameeyo qabyo-qoraalka daraasadda Saameynta degaanka iyo bulsheed uu Agaasinku ku qanco inuu dhammaystiran yahay, milkilaha/wakiil ka waa in lagu logeysiiyaa qoraal soddon (30) maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta la helo.

(3)Marka warbixinta daraasaadka Qiimeynta degaanka iyo bulshada lagu ogaado aysan ku filnayn, Agaasinku waa inuu dib ugu celiyaa milkilaha/wakiil si uu dib-u-eegis ugu sameeyo, isaga/iyada oo tixgelineya/sa faallooyinka iyo diidmada Wasaaradda.

Qodobka 16aad
Martiqaadka Faallooyinka Dadweynaha

(1) Milkilaha/wakiilka mashruuca waa inuu qaab-qoraal ah ku martiqaadaa dadweynaha iney fikradahooda ka dhiibtaan qabyoqoraalka daraasadda Saameynta degaanka iyo bulshada muddo labaatan (20) maalmood oo shaqo ah gudahood marka ay ka helaan ogeysiis oggolaansho Wasaaradda.

(2)Martiqaadka uu dadweynaha u fidineyo milkilaha/wakiilka mashruuca waa in lagu faafiyaa tebin heer qaran ah gaar ahaan wargeysyada iyo idaacadaha si waafaqsan waqtiga uu agaasinku qeexay.

(3)Casuumadda milkilaha/wakiilka mashruuca ee dadweynaha waa iney tilmaantaa:

(a) Nooca mashruuca iyo goobta;

(b) Saameynta xun ee iman karta iyo saameynta togan ee mashruuca;

(c) istaraatiijiyadaha yaraynta ee la soo jeediyey si looga jawaabo Saameynta xun; iyo muddada dib-u-eegista iyo xarumaha;

(d) Ogeysiiska waafaqsan Xeer-nidaamiyahan waa inuu ahaadaa qaabka lagu qeexay Foomka 6aad ee ku xusan Jadwalka Labaad ee Xeernidaamiyahan.

Qodobka 17aad
Dib-u-eegista Faallooyinka Dadweynaha

(1) Agaasinku waa in uu labaatan (20) maalmood gudahood ka dib marka uu helo faallooyinka dadweynaha u diraa nuqullo ka mid ah

qabyo qoraalka daraasadda Saameynta bulsho ee degaanka iyo faallooyinka ay dadweynuhu ka bixiyaan xubin kasta oo ka mid ah guddihawleedka ee Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada si ay dib ugu eegaan oo ay faallo uga bixiyaan.

(2)Guddi-hawleedka Qiimeynta Saameynta Degaanka waa iney ku shiraan labaatan (20) maalmood oo shaqo gudahood markay helaan qabyo-qoraalka iyo dhammaan faallooyinka si waafaqsan Xeernidaamiyahan oo ay go'aan ka gaaraan.

Qodobka 18aad
Gundhigga Go'aan Ka Qaadashada Shatiga Qiimeynta Degaanka Iyo Saameynta Bulshada

(1) Marka la sameynayo go'aan ku saabsan daraasadda Saameynta degaanka iyo bulshada ee waafaqsan Xeer-nidaamiyahan, agaasinku waa inuu ku xisaabtamaa:

a) Inta lagu kalsoonaan karo saadaasha lagu sameeyey daraasadda
Saameynta degaanka iyo bulshada

b) Aragtida dadweynaha ee lagu sameeyey Xeer-nidaamiyahan;

c) Falanqaynta Saameynta dhaqan-dhaqaale iyo dhaqan ee mashruuca;

d) Ku filnaanta talaabooyinka yareynta ee la soo jeediyey iyo degaanka iyo qorshaha maamulka bulshada; iyo

e) Dhinacyo kale oo loo arko iney muhiim yihiin oo khuseeya mashruuca Wasaaradda.

(2)Agaasinku waa in uu go’aan ka gaaro si waafaqsan Xeernidaamiyahan sodon (30) maalmood oo shaqo gudahooda laga bilaabo taariikhda daraasadda la gudbiyey.

Qodobka 19aad
Go'aanka Wasaaradda

(1) Agaasinku isagoo tixgelineya dhammaan habka dib-u-eegista waa inuu:

a) Ansixiyo mashruuca; isagoo bixineya oggolaansho ku-meelgaarka ah ee ku salaysan caddaymaha la bixiyey;

b) U baahan in mashruuca dib loo habeeyo oo ay ku jirto in tiknoolajiyada kala duwan ama goob kale la doorto;
c) Dib-ugu-celiyo mashruuca ama qeyb ka mid ah - milkilaha/wakiilka halka aanay macluumad ku filan ku jirin, si daraasaad dheeraad ah loogu sameeyo ama soo gudbinta macluumaad dheeraad ah, oo ay ku jiraan degaanka iyo maamulka bulshada iyo qorshaha kormeerka, si loogu fududeeyo in agaasinku u gaaro go'aan; iyo
d) iney diido mashruuca.

(2)Go'aanka Wasaaradda iyo sababaha sida waafaqsan Xeernidaamiyaha waa in lala socodsiiyaa milkilaha iyo wakiilka mashruuca afar iyo toban (14) maalmood oo shaqo gudahooda.

Qodobka 20aad
Shuruudaha Ansixinta Mashruuca

Marka la gaarayo go'aanka lagu ansixineyo mashruuca, agaasinku isagoo la tashanaya guddiga hawl-gelinta heer federaal waa inuu:

a) Bixiyaa oggolaansho ku xiran shuruudaha ay u aragto lagama maarmaan;
b) Sheegaa muddada ay ansixintu shaqeynayso; iyo
c) Bixiyaa shatiga oggolaanshaha mashruuca qaabka ku jira foomka 2aad ee Jadwalka Labaad ee Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 21aad
Burinta Ansixinta

(1) Agaasinku wuxuu awood buuxda u leeyahay in uu burriyo shahaadada uu hore u bixiyey amaba ansixiyey marka:

a) Ay jirto u hogaansanaan la'aanta shuruudaha ku xusan shatiga oggolaanshaha degaanka iyo bulshada;

b) Marka ay jirto wax-ka-bedel la taaban karo oo lagu sameeyo fulinta ama hawl-galka mashruuca taasoo keeni karta saameyn xun oo degaanka ah;

c) Meesha ay jirto Saameyn la taaban karo oo aan loo baahnayn lana sii ogayn waqtigii ansixinta.

(2)Ku xadgudubka qodobka 20aad, wuxuu sababi karaa burrin degdeg ah haddii uu:

a) ka tanaasula sheegashada/cabashada iyo sii wadidda qiimeynta iyo dib-u-eegista nidaamka hoos yimaada Xeer-nidaamiyahan; iyo

b) Ka-noqoshada, macluumaadka loo gudbiyey Qiimeynta iyo joojinta nidaamka dib-u-eegista ee hoos yimaada Xeernidaamiyahan.

QEYBTA AFARAAD
QIIMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA EE ISTARAATIIJIYADDEED

Qodobka 22aad
Daraasadda Istaraatijiyadda ee Degaanka iyo Qiimeynta

Bulshada

(1) Agaasinku waa inuu go'aamiyaa baahida loo qabo Qiimeynta Istaraatijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada si loo tixgeliyo welwelka ay bulshadu ka qabto degaanka, Siyaasadda, Qorshayaasha, ama Barnaamijyada, iyagoo tixgelineya sida xiriirka ula leeyihiin dhaqaalaha iyo bulshada.

(2) Ujeedooyinka Istaraatijiyada Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada waa iney:

a) Si loo bixiyo go'aan qaadasho xog-ogaalnimo ku dhisan iyadoo la aqoonsanayo ficillada la soo jeediyey ee Saameynta degaanka, sidoo kale la tixgelineyo beddelka ugu wanaagsan ee la taaban karo iyo aqoonsiga tallaabooyinka yareyn kara dhibaato dhici karta;

b) iney gacan ka geysato horumarinta degaan ka: odoroska iyo ka hortagga Saameynta degaanka bar-bilowga, in goor hore laga digo khataraha iyo dejinta ilaalinta degaanka oo ku salaysan mabaadi'da horumarka waara;

c) Si kor loogu qaado joogtaynta siyaasadda, barnaamijka iyo qorshaha ee qeybaha kala duwan, iyo marka ay khusayso, si cad loo sameeyo is-dhaafsiga ama is waafajinta ujeedooyinka qeybaha kala duwan;

d) Ka qeyb qaadataa dejinta siyaasadaha iyo barnaamijyada buuxineya waajibaadka heshiisyada degaanka ee caalamiga ah;

e) Sameynta isla xisaabtanka degaanka ee wakaaladaha gaarka ah si loo yareeyo waxyeelada degaanka ee ka imaanaya qeybaha kala duwan;

f) Hubinta tixgelinta mabaadi'da degaanka ee muhiimka ah oo ay ka mid tahay ka qeyb-galka dadweynaha, sinnaanta jiilaalka, mabaadi'da ka hortagga iyo mabda'a ah in Wasakheeyuhu uu sameeyo adeegyo horumarineed iyo siyaasado maareynaya qashinka, si loo sameeyo qorshayaasha horumar waara.

g) iney gacan ka geysato hufnaan iyo furfurnaan xagga go'aan gaarista iyada oo loo marayo ka-qeyb-gal dhinacyo badan leh inta geeddi-socodku socdo.

(3)Tallaabooyinka loo marayo Istaraatijiyadda Qiimeynta Bulshada Degaanka waa:

a) Baaritaanka (go'aaminta in loo baahan yahay Daraasadda iyo in kale);

b) Xakamaynta (go'aaminta baaxadda arrimaha degaanka iyo arrimaha bulshada ee ay daboosho Daraasaddu);

c) Diyaarinta qabyo-qoraalka warbixinta istaraatiijiyadda degaanka iyo bulshada;

d) Fulinta wada-tashiga iyo tixgelin ra'yiga dadweynaha ee qabyo qoraalka warbixinta Qiimeynta Istaraatiijiyadeed ee Degaanka iyo
Bulshada;

e) Ku daridda tixgelinta degaanka ee qorshaha ama barnaamijka;

f) faafinta macluumaadka go'aanka (Bayaanka Qiimeynta Istaraatiijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada).

Qodobka 23aad

Soo Gudbinta Uu Milkiluhu/Wakiilku Ku Soo Gudbineyo Siyaasadda, Qorshaha Ama Barnaamijka Kooban

1) Qiimeynta Istaraatiijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada waa inuu fuliyaa/hor kacaa soo jeediyuhu, isaga/iyada oo la wadaagaya/sa xogta loo baahan yahay Wasaaradda si ay go'aan u gaarto.

2) Agaasinku waa inuu todoba (7) maalmood gudahood ku gaarsiiyaa natiijada baarista soo-jeediyaha:

3) Natiijooyinka baaritaanka:

a) Qiimeynta Istaraatiijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada oo buuxda ama dhamaystiran ayaa loo baahan yahay;

b) Daraasad dheeri ah ayaa loo baahan yahay si loo go'aamiyo baahida Qiimeynta Istaraatiijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada; iyo

c) Qiimeynta Istaraatijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada looma baahna.

Qodobka 24aad
Soo Gudbinta Iyo Ansixinta Warbixinta Ururinta Xogta Muhiimka Ah

(1) Agaasinku waa inuu kula taliyaa soo-jeediyaha ama milkilaha siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka inuu sameeyo xog-ururin ku saabsan xogta muhiimka ah iyadoo ujeeddadu tahay qeexidda baaxadda mawduuca iyo goobta (juquraafiga), iyadoo gebogebadu noqonayso in lagu talo-bixiyo in loo baahan yahay Qiimeynta Degaanka Istaraatijiga ah ee waafaqsan Xeer-nidaamiyahan .

(2)mas'uulka soo jeediya siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka waa inuu doortaa khabiirka ama khubarada hoggaamiya Qiimeynta degaanka iyo bulshada ama shirkad khubaro ah oo uu shati siiyey Agaasinku si ay u sameeyaan daraasadda oganshaha baaxadda.

(3)Soo-jeediyaha Siyaasadda, Qorshaha ama Barnaamijku waa inuu diyaariyaa warbixinta ururinta xogta muhiimka ah oo uu u gudbiyo ugu yaraan saddex (3) nuqul Wasaaradda si loo ansixiyo.

(4)Agaasinku waa inuu dib-u-eegis ku sameeyaa warbixinta ururinta xogta muhiimka ah ee la soo gudbiyey oo uu ka faa'iidaysto diiwaanka go'aanka si loo ansixiyo ama u codsado macluumaad dheeraad ah muddo kow iyo labaatan (21) maalmood oo shaqo gudahood ah, laga billaabo taariikhda la soo gudbiyey warbixinta ururinta xogta muhiimka ah.

Qodobka 25aad
Diyaarinta Warbixinta Istaraatijiyadda Qiimeynta

Degaanka Iyo Bulshada

Qofka soo-jeediya siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka waa inuu iyadoo u adeegsanayo khubarada Qiimeynta degaanka iyo arrimaha bulshada sameeyaa daraasadda oo ay diyaariyaan warbixinta qabyoqoraalka ah ee Istaraatijiyadeed ee Degaanka iyo Qiimeynta Bulshada marka ay ansixiyaan Agaasinku warbixinta Ururinta Xogta Muhiimka ah. Nuxurka Qiimeynta Istaraatijiyadeed ee Degaanka iyo Bulshada waa iney ka kooban tahay waxyaabahan soo socda:

1. Sharaxaadda qorshaha, wuxuu sharaxaa xiriirka ka dhexeeya qorshayaasha iyo barnaamijyada kale ee khuseeya.
2. Sharaxaadda xaaladaha degaan iyo bulsho ee hadda jira, arrimaha iyo sida ay u horumarin lahaayeen qorshaha la'aantiis.
3. Yoolka, Ujeeddooyinka, asbaabta.
4. Wax yaalaha bedelka u noqon kara qaar kale ama hawlaha kale ee Siyaasadda, Qorshaha ama Barnaamijka; iyo qorshaha fulinta iyo waqtiga.
5. Is la jaanqaadka Qiimeynta u nuglaanshaha isbeddelka cimilada, tallaabooyinka dhibaatada lagu yaraynayo iyo u adkaysiga mudnaanta leh.
6. Aqoonsiga Saameynta suurtogalka ah ee qorshayaasha ama barnaamijyada la soo jeediyey.
7. Yaraynta Saameynta la taaban karo ee laga yaabo in laga helo qorshayaasha ama barnaamijka la soo jeediyey.
8. kormeerka/lasocod ka Saameynta muhiimka ah ee laga yaabo in laga helo qorshayaasha ama barnaamijka la soo jeediyey
9. Soo koobid aan farsamo ahayn oo si kooban u qeexaysa daraasadda iyo natiijooyinkeeda.

Qodobka 26aad
Wada-tashiga iyo Ka-qeyb-galka Dadweynaha

1. Mas'uuliyiinta siyaasadda soo jeediyey, qorshaha ama barnaamijka waa iney la tashadaan Dawlad Goboleedka ay khusayso, hay'adaha u idman, daneeyeyaasha muhiimka ah iyo xubnaha dadweynaha inta lagu jiro dhammaan geeddi-socodka Qiimeynta
   Istaraatijiyadeed ee Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada.

2. La-tashiga iyo ka-qeyb-galka dadweynuhu waa iney si isdaba-joog ah u dhacaa, dhammaan geeddi-socodka Qiimeynta

Istaraatijiyadeed oo ay ugu muhiimsan tahay inta lagu jiro baaritaanka, ururinta xogta muhiimka ah iyo go'aan-qaadashada.

3. Hubi in ogeysiiska kulanka la soo diray ugu yaraan afar iyo toban (14) maalmood oo shaqo ka hor shirka iyo in goobta, taariikhda iyo waqtiga shirku ku habboon yahay dhammaan.

4. In la qabto ugu yaraan saddex (3) shirar dadweyne oo lala yeesho daneeyeyaasha iyo bulshooyinka ay khusayso si loo fahmo siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka soo-jeediyaha iyo Saameynta ay ku leedahay, iyo in la helo faallooyinkooda oo hadal iyo qoraal ah.

Qodobka 27aad
Soo-gudbinta Qoraalka Qabyada Ah ee Warbixinta Qiimeynta Degaanka Iyo Bulshada

1. Siyaasadda, Qorshaha ama barnaamijka mas'uulka qaabilsani waa inuu u soo gudbiyaa Wasaaradda ugu yaraan shan (5) nuqul oo daabacan ama sida uu dalbado Agaasinku waqtiyada qaar iyo hal (1) nuqul elektroonik ah oo ah warbixinta qabyo qoraalka ah ee Qiimeynta degaanka oo ay la socoto soo gudbinta Foomka 1aad ee ku xusan Jadwalka Saddexaad ee Xeer-nidaamiyahan.

2. Agaasinku waa in uu afar iyo toban (14) maalmood oo shaqo gudahooda ah laga bilaabo maalinta la soo gudbiyo warbixinta qabyo qoraalka ah uu ku sameeyo dib-u-eegis gudaha ah si loo ogaado ku filnaanta warbixinta qabyada ah.

Qodobka 28aad
Martiqaadka faallooyinka warbixinta qabyada ah ee qiimeynta Istaraatijiyadda degaanka iyo bulshada

1) Agaasinku waa inuu todobo (7) maalmood gudahood ku go'aamiya ku filnaanshiyaha sida waafaqsan Xeer-nidaamiyahan, uu u soo diro nuqullada warbixinta qabyada ah ee Wasaaradda Degaanka ee heer Dawlad-gobaleed iyo guddiyada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer Dawlad-gobaleed ee ay khusayso, guddiga heer federaal ee Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada halka ay khusayso, hay'adaha hogaamiya iyo daneeyeyaasha kale faallooyinkooda.

2) Markay helaan warbixinta qabyada ah, Wasaaradda Degaanka ee heer Dawlad-gobaleed iyo guddiyada heerka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer Dawlad-goboleed, guddi hawleed heer federaal ah oo Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ah, hay'adaha hogaamineya iyo daneeyeyaasha kale waa iney dib-u-eegis ku sameeyaan oo soo gudbiyaan aragtidooda shan iyo afartan (45) maalmood gudahooda ama waqtigii uu Agaasinku u qabtay.

3) Agaasinku waa inuu toddobo (7) maalmood gudahooda ka dib marka la go'aamiyo ku filnaanshiyaha, waa inuu:

   a) ku daabaco ogeysiis ku saabsan warbixinta qabyada ah ee Qiimeynta degaanka ee siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka laba wargays oo ka soo baxa dalka, laba usbuuc oo midkiiba ay u dhaxayso usbuuc iyo faafinta idaacadaha ka baxa dalka oo dhan ugu yaraan hal mar todobaadkii laba todobaad oo isku xigta oo dadweynaha lagu martiqaado iyo daneeyeyaasha kale ee ay khusayso iney soo gudbiyaan faallooyin qoraal iyo hadal ah siday u kala horreeyaan;

   b) agaasinku waa inuu ku daabacaa nuqulka qabyo qoraalka ah ee Qiimeynta istaraatiihiyadda degaanka mareegaha Wasaaradda inta lagu jiro nidaamka ka Qeyb-galka dadweynaha; iyo

   c) dadweynuhu waxay ra'yigooda ugu soo gudbin karaan Wasaaradda shan iyo afartan (45) maalmood gudahooda laga bilaabo taariikhda daabacaadda ugu horreysa ee ogaysiiska ee martiqaadka faallooyinka dadweynaha.

Qodobka 29aad
Ku-daridda Faallooyinka Qabyo-qoraalka Qiimeynta Istaraatijiyadda Saameynta Degaanka Iyo Bulshada

1. Markay helaan oo ay dib-u-eegaan faallooyinka Wasaaraddaha Degaanka ee Dawlad-goboleedka, guddiyada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer Dawlad-goboleed iyo guddi hawleedka heer federaal ee Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada, hay’adaha hogaamineya, xubnaha dadweynaha iyo daneeyeyaasha kale, Agaasinku waa in marka uu falanqeeyo faallooyinka u soo diro mas'uulka siyaasadda. , qorshaha ama barnaamijka iyadoo ujeeddadu tahay in lagu daro

warbixinta qabyada ah ee Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada.

2. Faallooyinka ka soo baxa Wasaaradda ay khuseyso Degaanka ee Gobolka, guddiyada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer gobol iyo guddi-hawleedka heer federaal ee Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada, hay'adaha hoggaamineya, xubnaha dadweynaha iyo daneeyeyaasha kale, waa in lagu daraa siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka soo-jeedinta gudaha lixdan (60) maalmood laga bilaabo taariikhda Codsiga Wasaaradda oo u soo gudbiyo saddex (3) nuqul oo daabacan iyo hal (1) nuqul elektaroonik ah oo ah warbixinta Qiimeynta Istaraatijiga ah ee dibu-eegay Agaasinku.

3. Marka la helo oo la xaqiijiyo warbixinta qabyada ah ee Qiimeynta istaraatijiyadeed ee dib loo eegay, Wasaaradda isagoo la tashanaya mas'uulka siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka, waxay qaban qaabin doontaa aqoon-isweydaarsiga ansixinta soddon (30) maalmood gudahooda oo ay ku lug leeyihiin dhammaan daneeyeyaasha ujeeddada ansixinta nuxurka iyo ku filnaanta warbixinta qabyada ah ee dib loo eegay Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada.

Qodobka 30aad
Soo-gudbinta Warbixinta Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada ee u dambeysa

Marka la isku daro dhammaan faallooyinka, taageeraha siyaasadda, Qorshaha, ama barnaamijka waa inuu warbixinta ugu dambeysa ee qiimeynta degaanka iyo istaraatijiyadeed ee ay soo gudbiyaan shan (5) nuqul oo daabacan oo ah warbixinta qiimeynta Istaraatijiyadeed ee ugu dambeysa ee degaanka iyo bulshada ama sida uu Agaasinku u arko waqtiyada qaar iyo hal (1) koobbi elektroonik ah oo ay la socoto foom si sax ah loo buuxiyey ee 1aad ee lagu sheegay Jadwalka Labaad ee Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 31aad
Diiwaan-gelinta Go'aanka Warbixinta Qiimeynta Istaraatijiyadda Degaanka iyo Bulshada

1) Marka dib-u-eegis lagu sameeyo warbixinta Qiimeynta istaraatijiyadda ee u dambeysa ee degaanka iyo bulshada, Agaasinku waa inuu ku bixiyaa Qorshaha Diiwaanka Go'aanka ama Barnaamijka soddon (30) maalmood gudahooda laga bilaabo

taariikhda la soo gudbiyo warbixinta ugu dambaysa ee Qiimeynta degaanka iyo bulshada ee hoos timaada Xeer-nidaamiyahan.

2) Haddii ay dhacdo in diiwaanka go'aanka Qorshaha ama Barnaamijku la ansixiyo/oggolaado, agaasinku waa inuu u soo bandhigaa mas'uulka Qorshaha ama barnaamijka oggolaansho shuruuda leh.

3) Haddii ay dhacdo in warbixinta qiimeynta degaanka iyo bulshada ee ugu dambeysa ee la soo gudbiyey lagu sheego mid aan lagu qancin, agaasinku waa inuu soo saaraa ogeysiis qoraal ah oo sheegaya iney warbixintu kala dhimman tahay oo u baahan mas'uulka qorshaha iyo barnaamijka iney u hoggaansamaan talooyinka Wasaaradda.

4) Dhanka Siyaasadda, agaasinku waa inuu soo diyaariyaa qoraal kooban soddon (30) maalmood gudahooda una gudbiyaa Xafiiska Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS.

5) Nuxurka qoraalka kooban waa inay ku jiraan kuwa soo socda iyo kuwa kale:
    a) magaca siyaasadda iyo mas'uulka/soo-jeediyaha;
    b) hordhac kooban oo ku saabsan Siyaasadda;
    c) ujeedooyinka siyaasadda iyo caddaymaha;
    d) habka istaraatijiiyadda Qiimeynta degaanka iyo bulshada oo kooban;
    e) arrimaha muhiimka ah ee degaanka, bulshada, dhaqaalaha dhaqanka iyo Saameynta;
    f) bedelka wanaagsan;
    g) kala-sarreynta doorarka kale;
    h) ganacsi, dib-u-dejin iyo magdhow; iyo
    i) gunaanadka iyo talooyinka siyaasadda.

5. Xafiiska Ra'iisul Wasaaraha ee u xilsaaran Siyaasadda ayaa horgeyn doona Baarlamaanka si loo ansixiyo.

Qodobka 32aad
Kormeerka iyo Qiimeynta Siyaasadda, Qorshaha ama Barnaamijka

1) Kormeerka iyo Qiimeynta, waxay wanaajisaa xiriirka ka dhexeeya fara-gelinta siyaasadda natiijooyinkooda iyo Saameyntooda, waxay kor-u-qaadaysaa la xisaabtanka iyo siyaasadaha waxtarka iyo waxtarka leh ee wax-ka-qabashada arrimaha degaanka, bulshada, dhaqaalaha iyo dhaqanka.

2) Mas'uulka/soo-jeediyaha Siyaasadda, Qorshaha ama Barnaamijku waa inuu mas'uul ka yahay dhammaan arrimaha Kormeerka iyo Qiimeynta oo u soo gudbiyaa warbixinnada Kormeerka iyo Qiimeynta Wasaaradda laba iyo tobankii biloodba mar (12) ama sida uu u arko lagama maarmaan agaasinku waqtiyada qaar agaasinku waa inuu si rasmi ah u qiimeeyaa natiijooyinka Kormeerka iyo Qiimeynta gudaha soddon iyo lix bilood (36) ama sida laga yaabo inuu agaasinku u arko iney lagama-maarmaan u tahay waqtiyada qaar iyadoo ku xiran xaaladda siyaasadda, qorshaha ama barnaamijka.

3) Agaasinku waa inuu kormeeraa kormeerka iyo Qiimeynta Siyaasadda iyadoo taageero farsamo ka helaysa Guddi-hawleedka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer Federaal ah iyo Wasaaraddaha Degaanka ee Dawladdaha xubinta ka ah Dawladda Federaalka iyo Guddida Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer dawlad-goboleed hadii loo baahdo.

QEYBTA SHANAAD
HANTI-DHAWRKA DEGAANKA IYO BULSHADA
Qodobka 33aad
Hanti-dhawreyaasha Degaanka iyo Bulshada

Qof ma sameyn karo hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada ilaa qofkaas si sax ah loo cadeyey oo loo diiwaan-geliyey si waafaqsan qodobka 46aad ee Xeerka Maaraynta Degaanka (Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada), 2024.

Qodobka 34aad
Mabaadi’da Aasaasigaa ee Hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada

Qabashada hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada waa in lagu saleeyaa mabaadi'dan soo socota:

a. Waxaa qabta shakhsi ama shirkad shahaado lagu siiyey oo ka diiwaan-gashan xafiiska Wasaaradda, si waafaqsan Xeerka Degaanka iyo Bulshada (Qiimeynta Saameynta, iyo hantidhawrka), 2024 waxaana loo fulineyaa si xirfadaysan; iyo

b. mas'uulka/soo-jeediyaha mashruucu wuxuu ku qasban yahay inuu ilaaliyo oo uu dheelitiro xaalada/awooda degaanka iyo horumar waara.

Qodobka 35aad
Hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada

1) Dhammaan mashaariicda suurtagal ka ah inay saameyn xun ku yeelan karaan degaanka iyo bulshada waa in lagu sameeyaa hantidhawr degaanka iyo bulshada oo ku saleysan hagaha/hab-raaca Wasaaradda.

2) Mas'uulka/soo-jeediyaha mashruucu waa inuu ku sameeyaa hantidhawrka bilowga ah ee degaanka iyo bulshada muddo aan ka yarayn hal (1) sano oo aan ka badnayn saddex (3) sano ka dib marka la dhammeystiro ama la bilaabo mashruuca.

3) Mas'uulka/soo-jeediyaha waa inuu qabto hanti-dhawr ku salaysan Qiimeynta khatarta. Mashruucyada khatarta yar ee hoos yimaada mashruuca nooca B ee Jadwalka Kowaad ee la qabanayo saddexdii (3) sanoba mar, mashaariicda khatarta sare leh ee hoos timaada Mashruucyada Nooca A ee Jadwalka ugu horreeya oo la sameeyo laba iyo toban (12) biloodba mar, Haddii nolosha/muddada mashruucu ka gaaban tahay waqtiga aan kor ku soo xusnay,waxaa laga yaabaa in hanti-dhawrka loo baahdo si dhakhso ah, agaasinku waxa uu u baahan karaa baaris kale oo ku xiga hanti-dhawrka hore haddii loo arko lagama maarmaan.

4) Hanti-dhawrka hore ee degaanka iyo bulshada waa iney fuliyaan Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada iyo khabiir ku takhasusay hanti dhawrka oo uu ansixiyey agaasinku.

5) Hanti-dhawrka degaanka iyo arrimaha bulshada ee la cayimay waa in lagu sameeyaa iyadoo oo la raacayo arjiga faahfaahinta shaqada ee Agaasinku ansixiyey ee Wasaaradda.

Qodobka 36aad
Diyaarinta Warbixinta Hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada

1. Warbixinta hanti-dhawrka degaanka iyo arrimaha bulshada waa in la diyaariyaa iyadoo la raacayo tilmaamaha guud ee hantidhawraha degaanka iyo bulshada kaas oo madax u noqon doona koox hanti-dhawrayaal ah.

2. Isbeddel kasta oo ku yimaadda baaxadda shaqada inta lagu jiro diyaarinta warbixinta degaanka iyo hanti-dhawrka waa iney ku heshiiyaan dhinacyada hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada.

Qodobka 37aad
Qabashada Hanti-dhawrka Saameynta Degaanka iyo Bulshada

1. Qabashada hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada waa inay ku jirto isticmaalka waydiimo la diyaariyey, booqashada goobaha degaanka, falanqaynta iyo tijaabada falaqaynta si waafaqsan Xeernidaamiyahan, qeybaha Warbixinta hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada waa iney waafaqdaa shuruudaha loo dejiyey sida ku cad Jadwalka Afraad ee Xeer-nidaamiyahan.

2. Hanti-dhawraha degaanka iyo bulshada waa inuu:
    a) marka kowaad talada ku darsado faahfaahinta mashruuca;
    b) caddeeya ujeedada mashruuca, baaxadiisa iyo shuruudaha hanti-dhawrka;
    c) inuu u hoggaansamo sharciga degaanka ee qaranka iyo kan caalamiga ah iyo qaab-dhismeedka sharci ee caafimaadka iyo badbaadada iyo isticmaalka joogtada ah ee kheyraadka dabiiciga ah;
    d) xaqiijiyaa heerka u hoggaansanaanta mas'uulka/soojeediyaha mashruuca ee shuruudaha lagu dejiyey qorshaha maamulka degaanka iyo bulshada;
    e) qiimeeyaa wacyiga milkilaha/horumariyaha, aqoonta iyo mas'uuliyadda ku aaddan ku dhaqanka sharciyada khuseeya;
    f) dib-u-eegaa dokumeentiyada mashruuca ee la xiriira dhammaan kaabeyaasha dhaqaalaha iyo nashqadeynta si loo hubiyo ujeeddada ilaalinta degaanka iyo ka hortaga waxyeelo kasta;

g) baaraa barnaamijyada la socodka, hal-beegyada, iyo habraacyada loo dejiyey xakamaynta iyo sixitaanka tallaabooyinka degdega ah;

h) baaraa diiwaannada dhacdooyinka iyo shilalka iyo suurtogalnimada mustaqbalka ee dhacdooyinka iyo shilalka;

i) isku daraa Qiimeynta u nuglaanshaha cimilada, tallaabooyinka mudnaanta leh kuwaas oo lagu yaraynayo culayska ay keentay isbedelka cimiladu iyo falalka la qabsiga isbedelka cimilada;

j) kormeeraa dhammaan dhismeyaasha, goobaha iyo deyrarka ay wax-soo-saarka, tijaabinta iyo isku socodka alaabuhu ka socdaan gudaha iyo dibadda mashruuca, iyo sidoo kale meelaha alaabta lagu keydiyo, meelaha alaabta lagu tuuro, iyo in la diiwaan-geliyo dhammaan khataraha degaanka iyo bulshada ee la xiriira arrimahan oo kale;

k) baaraa oo uu helaa aragtida kooxda mashruuca, bulshooyinka degaanka ah kooxa nugul ee goobta mashruuca iyo dadka kale ee Saameyn caafimaad ama nabad-gelyo ku yeelan karo mashruucu; iyo

l) Qiimeyaa welwelka caafimaadka iyo degaanka ee hawlihii hore iyo kuwa socda.

Qodobka 38aad
Qaabeynta warbixinnada Hanti-dhawraha

1) Warbixinta hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada waa iney lahaataa qaabkan soo-socda:

a) hordhaca kooban ee warbixinta;
b) Xogta heerka mashruuca ee hadda;
c) Ujeeddooyinka iyo baaxadda hanti-dhawrka;
d) Hab-maamuuska hanti-dhawrka, shuruudaha iyo hababka isticmaalka;
e) Natiijooyinka iyo indho-indhaynta;
f) Sharraxaadda arrimaha muhiimka ah oo ay ku jiraan meelaha uu ku wanaagsan yahay iyo meelaha uu ku liito mashruuca;
g) Tallooyinka;
h) Gebogebada;
i) liiska dokumantiyada la isticmaalay ama lasoo xigtay; iyo

j) lifaaqyada (sawiro, Qorshe hawleedka mustaqbalka, latalinta iyo liiska dadka ay khusayso ee lagala tashaday.)

2) Warbixinta hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada waa inuu Saxiixa mid kasta oo ka mid ah shakhsiyaadka sameeyey hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada.

3) Marka la dhammeeyo warbixinta daraasadda hanti-dhawrka bulshada iyo degaanka, mas'uulka/soo-jeediyuhu waa inuu soo gudbiyaa ugu yaraan shan (5) nuqul oo daabacan ama sida uu Agaasinku u oggolaado waqtiyada qaar iyo nuqul ka mid ah warbixinta oo ah qaab elektaroonig ah oo ku qoran qaabka la sheegay.

4) Marka la helo warbixinta hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada, Agaasinku waa inuu todoba (7) maalmood gudahood ugu diraa nuqulka warbixinta:

a) dawlad-goboleedyada ay khuseyso;
b) mid kasta oo ka mid ah dhinacyada (hay'adaha dawliga ah) ee ay khusayso;
c) guddi-hawleedka heer federal,Guddiyada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada iyo guddiga hantidhawrka ee heer gobol; iyo
d) marka ay wax ka badan hal Gobol ay ku lug leeyihiin, Maamulka Gobolka ee ay khusayso iyo qeybaha maareynta degaanku waa inay faallooyinkooda oo qoraal ah ugu soogudbiyaan Wasaaradda afar iyo toban (14) maalmood gudahood laga bilaabo maalinta ay helaan warbixinta hantidhawrka ee Wasaaradda.

5) Marka la helo faallooyinka ama haddii aan faallooyin la helin dhammaadka muddada kow iyo labaatanka (21) maalmood ah ee laga bilaabo taariikhda la helo warbixinta hanti-dhawrka, Wasaaradda ayaa sii wadi doonta iney qiimeyso warbixinta hanti-dhawrka.

6) Marka agaasinku ku qanco in hawlaha mashruucu u hogaansameen qorshaha maamulka degaanka iyo bulshada isla markaana aanay jirin wax Saameyn ah oo degaan iyo bulsho ah, agaasinku waa inuu sanad walba bixiyaa shahaadada u hogaansanaanta degaanka iyo bulshada ee foomka shanaad (5) ee

ku xusan Jadwalka labaad ee Xeernidaamiyahan shan iyo afartan (45) maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda la helo warbixinta hanti-dhawrka.

Qodobka 39aad

Gudbinta Warbixinta Hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada Warbixinta hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada waa in loo gudbiyaa milkilaha ama hawl-wadeenka xarunta afar iyo toban maalmood (14) gudahood ka dib dhamaystirka hanti dhawrka.

Qodobka 40aad
Xakamaynta Hanti-dhawrka Degaanka iyo Bulshada

1. Xakameynta baaritaanka hanta-dhawrka degaanka iyo bulshada waa iney fuliyaan Wasaaradda mar kasta oo ay lagama maarmaan u aragto si loo hubiyo u hogaansanaanta mashruuca ee Qorshaha Maareynta Degaanka iyo Bulshada, waxaa kale oo la dammaanad qaadi karaa ka dib markii lagu guulaysto codsi qoraal ama hadal ah oo xubin dadweynaha ka mid ah u soo jeediyo si uu u sameeyo hantidhawrka.

2. Xakameynta hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada waa iney xaqiijiyaan in mashruucu u hoggaansan yahay Qorshaha Maareynta Degaanka iyo Bulshada ee la dejiyey oo uu xaqiijiyaa ku filnaanshaha talaabooyinka yaraynta Saameynta xun ee degaanka.

3. Kormeerka ilaalinta degaanka iyo bulshada waa iney sameeyaan kormeerayaasha degaanka iyo bulshada.

Qodobka 41aad
Dalabka Hanti-dhawrka Ka dib

Guddi-hawleedka Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada waxa suurtagal ah iney soo saarto amar hagaajin ah oo lagu fulinayo tallaabooyinka sixitaanka ee lagu dhimayo xaalufka degaanka ee la muujiyey intii lagu jiray daraasad kasta oo hanti-dhawr ah.

Qodobka 42aad
Kormeer

1) Kormeeraha degaanka ee sharcigu awood u siiyey, waqti macquul ah, wuxuu geli karaa dhul kasta, dhismo ama goob kasta oo

mashruuc isagoo ay ujeeddadiisu tahay kormeer, si uu u baara diiwaannada iyo inuu wax ka weydiiyo mashruuca, kormeeraha degaanku wuu sameyn karaa ama sabab u noqan karaa in lagu sameeyo dhaqangelinta hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada xarun kasta oo ay jirto sabab macquul ah oo lagu aamino in:

a) hawlaha laga qabanayo xarunta waxay jebineyaan ama ay u badan tahay iney ku xad-gudbaan Sharciga ama Xeernidaamiyahan;

b) dhaqdhaqaaqyada ka socda xarunta waxay u badan tahay iney keenaan khatar degdeg ah iyo waxyeello caafimaadka aadanaha, ama waxyeello aan loo baahnayn oo aan laga soo kaban karin u geystaan degaanka;

c) ku xad-gudub sharci kasta oo kale oo la xiriira degaanka, oo aan ahayn midka lagu sheegay farqada (1) (a) ee qodobkan, ayaa dhacaya.

2) Kormeeraha degaanka waa inuu:

a) Si waafaqsan qodobka (42) farqadiisa (1) (a) ama (b), u diraa hawl-wadeenka ama milkilaha xarunta ogeysiis qoraal ah, ugu yaraan siddeed iyo afartan (48) saacadood ka hor inta aan la sameyn hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada; iyo

b) Si waafaqsan qodobka (42) farqadiisa (1) (c), waa in laga dalbadaa milkilaha inuu hanta-dhawr geliyo mashruuciisa muddada la cayimay, iyadoo wargelin ku filan loo dirayo.

3) Qofka diida inuu ka jawaabo su'aalaha, diido inuu isticmaalo dokumenti ama diido inuu bixiyo macluumaad kale oo uu si sharci ah u raadiyo kormeeraha degaanku wuxuu gelayaa dembi sida ku cad sharciga.

Qodobka 43aad
Kormeerka Degaanka iyo Bulshada ee Guddi-hawleedka Heer Federaal

1. Guddi-hawleed heer federaal ah waa inay la tashadaan Wasaaraddaha Degaanka ee Dawladdaha iyo guddiyada heer gobol iyo heer faderaal ama hay'adaha kale ee ay khuseyso:

a) la socdaan dhacdooyinka degaanka iyo bulshada iyadoo la eegayo in la sameeyo qiimeyn ku saabsan isbeddelada suurta-galka ah ee degaanka dabiiciga ah iyo saameyntooda;

b) la socodka hawlaha warshad kasta, mashruuc ama hawl kasta iyadoo la eegayo in la go'aamiyo Saameynta dhow iyo mustaqbalka fog ee degaanka;
c) marka laga reebo hadii daraasad barbilow ah la sameeyey, waa in milkilaha mashruuca laga dalbadaa in uu sameeyo daraasad si loogu ogaado halbeegyada aasaasiga ah ee degaanka iyo bulshada ee aagga mashruuca ka hor intaan la hirgelin;
d) go'aamiyaan halbeegyada iyo tilmaamayaasha la cabbiri karo ee loo adeegsan doono la socodka mashaariicda; iyo
e) in la sameeyo cabbiraadda isbeddellada degaanka ee dhacay intii lagu jiray hirgelinta mashruuca.

2. Guddi-hawleed heer federaal ah, isagoo la tashanaya Wasaaradda Degaanka ee Dawladda Federaalka iyo Dawladdaha xubinta ka ah fadaraalka ama hay'adaha kale ee ay khusayso waxay si joogto ah ula socdaan mashaariicda socda si waafaqsan hab-raacyada.

3. Guddi-hawleed heer federaal ah, marka la ogaado u hoggaansanaan la'aanta shuruudaha oggolaanshaha shahaadada daraasadda Saameynta degaanka iyo bulshada isla markiiba, waa inay bilaabaan tallaabo sixid ah.

Qodobka 44aad
Warbixinta Kormeerka

1) Ka dib marka la sameeyo kormeerka sida uu dhigayo qodobka 41aad ee sharciga, guddiga farsamadu waa inay u gudbiyaan warbixinta kormeerka Wasaaradda. Warbixinta waa inay ku jiraan:
a) magaca iyo ciwaanka goobta shaqada ee milkilaha mashruuca;
b) magaca mashruuca la soo-jeediyey;
c) taariikhda fulinta mashruuca la soo-jeediyey;
d) taariikhda warbixinta kormeerka ee ugu dambeysay, oo ay ku jiraan natiijooyinka warbixinta, tallaabada la qaaday iyo natiijada;
e) faahfaahinta xuduudaha degaanka ee lagu kormeerayo sida ku qeexan Qorshaha Maareynta Degaanka;
f) natiijooyinka shaqada kormeerka dhabta ah;
g) tallaabooyin cusub ee la fulineyo oo ay ku jiraan shuruudaha Qiimeynta soo socota; iyo

h) Natiijooyinka, gunaanadka iyo tallooyinka kooban oo aan farsamo ahayn.

2) Kormeeraha degaanku wuxuu u soo gali karaa dhul kasta ama dhisme kasta si uu ula socdo saameynta hawl kasta oo laga sameeyo dhulkaas ama dhismahaas ee degaanka.

QEYBTA LIXAAD
QODOBBO GUUD

Qodobka 45aad
Arrimaha Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee
Xuduudaha Ka Gudba

1) Marka mashruuc la filayo inuu saameyn ku yeesho xuduudaha, milkiluhu isagoo la tashanaya Wasaaradda waa inuu xaqiijiyaa in la sameeyey tallaabooyin yareyn kara oo ku habboon si looga fogaado waxyeello kasta oo imaan karta iyadoo la tixgelineyo heshiisyada jira ee u dhexeeya Soomaaliya iyo Dawladdaha kale.

2) Meesha ay u badan tahay in dhaqdhaqaaqu saameyn ku yeesho meel ka baxsan xudduudaha Soomaaliya, qiyaasidda baaxadda waa inay arrinkan muujisaa iyadoo la aqoonsanayo la Lana tashanayo dhinacyada danaynaya iyo kuwa ay khusayso ee dalalka deriska ah. Caawimaadda laga helayo Wasaaradda Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada waxay noqoneysaa iney raadiyaan si loola xiriiro dhiggooda dalalka deriska ah.

3) Iyadoo la-talinta guud ee bulshada ee habka lagu qeexay Xeerka Maareynta Degaanka laga yaabo ineysan ka suuroobeynin dalalka ay saameysay, waxaa suurta-gal ah in la helo fikradahooda iyadoo loo marayo dhiggooda (Wasaaradaha Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada) ee dalalkaas. Marka la eego nidaamkan warbixinta furan ah ee loo marayo (Wasaaradaha Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada) ayaa laga yaabaa inuu ku caawiyo.

4) Hubinta tabashooyinka ay soo-jeediyeen dalka ay dhibaatadu saameysey si waafi ah loogu wajaho arjiga daraasadda Qiimeynta Saameynta degaanka.

5) Raadinta dhammaan macluumaadka loo baahan yahay ee khuseeya dalalka ay dhibaatadu saameysey, Wasaaradda ayaa gacan ka geysaneysa.

Qodobka 46aad
Helitaanka Xogta iyo Arrimaha ay tahay iney Qarsoonaadaan

1. Macluumaadka ama dokumentiyada uu qof kasta u soo gudbiyo Wasaaradda ee la xiriira qeybaha (2, 3, 4, 5, iyo 6) ee Xeernidaamiyahan iyo go'aanka xafiiska Agaasinku gaaro waa in dadweynaha loogu baahiyaa wargeysyada gudaha ah iyo warbaahinta elektaroonigga ah labadaba si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan.

2. Qofka u soo gudbinaya macluumaad, Wasaaradda waxaa laga yaabaa inuu ka codsado Wasaaradda in macluumaadka qeyb ka mid ah ay tahay sir oo laga reebo macluumaadka loo soo bandhigayo dadweynaha iyadoo lagu saleynayo Sirta Ganacsiga Ama Danta Amni ee Qaranka.
3. Waa in xogtani ay sii ahaato mid ay heli karto Wasaaradda, agaasinkuna waa inuu qaadaa dhammaan tallaabooyinka lagu ilaalineyo sirta macluumaadka oo aan la koobiyeyn, faafin, daabicin ama shaacin macluumaadkaas.

Qodobka 47aad
Diiwaan-gelinta Khubarada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada

1) Qofka codsanaya in loo diiwaan-galiyo xirfadle (Sarkaal sare, Sarkaal xigeen ama shirkad) si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan waa inuu u hoggaansamaa shuruudaha u-qalmitaanka iyo xeerka anshaxa sida ku cad Jadwalka Afaraad ee Xeer-nidaamiyahan.

2) Codsiga diiwaan-gelinta xirfadlaha waa inuu ku jiraa foomka 3aad ee lagu qeexay Jadwalka Labaad ee Xeer-nidaamiyahan.

3) Codsiga ku xusan xeerkan waa inay la socotaa kharashaadka diiwaangelinta sida lagu qeexay Jadwalka Afaraad ee Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 48aad
Shatiga Khubarada Qiimeynaya Degaanka iyo Bulshada

Shatiga khabiir ku takhasusay Qiimeynta degaanka iyo bulshada ee la tixraacayo waa inuu ahaadaa mid waafaqsan Foomka (1) ee ku xusan Jadwalka Labaad ee Xeer-nidaamiyahan, waxaana lagu bixin doonaa kharashaadka uu cayimay agaasinku waqtigaas.

Qodobka 49aad
Anshaxa Khubarada Qiimeynaya Saameynta Degaanka iyo Bulshada

1) Khubarada Qiimeynta Degaanka waa inay u dhaqmaan si xirfadeysan, sax ah, cadaalad ah iyo si aan eex laheyn u gutaa shaqadooda.

2) Khubarada Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada oo shahaado iyo shati haysta si waafaqsan Xeer-nidaamiyaha, waxaa ay asaasi karaan urur xirfadeed si ay u taageeraan horumarinta xirfadeed oo ay ku jirto sida ku cad qeybta anshaxa- Xeer-nidaamiyahan ee Jadwalka Afaraad.

Qodobka 50aad
Ansixinta ama Diidmada Mashruuca

1. Wasaaradda ama qof ka socdo mas'uuliyad madani ah ama ciqaab ah, kama saarno ansixinta mashruuc ama natiijada ka timaadda mashruuca la ansixiyey, lagumana qaadi karo fal-dambiyeed madani ah ama ciqaab ah, sababtiisa tahay oggolaanshaha, diidmada, ama shardi kasta oo ku lifaaqan oggolaanshaha.

2. Xaqiijinta la xiriirta Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee ka difaaceysa fal kasta oo madani ah ama Dacwad ciqaab ah ama fal kasta oo hoos yimaada sharci kasta oo khuseeya mashruuca ama qaabka loo maamulay ama looga shaqeeyey.

Qodobka 51aad
Dembiyada

1. Iyadoo aan loo eegin shati oggolaansho lagu bixiyey si waafaqsan sharciga, qof kasta oo bilaaba, fuliya, ama dhaqan-geliya mashruuc kasta isagoo aan oggolaansho ka helin Wasaaradda sida ku xusan Xeer-nidaamiyahan, wuxuu gelayaa dembi isagoo muteysanaya ciqaabta lagu qeexay qeybtan.

2. Qofka wuxuu gelayaa fal-dembiyeed hadii uu:
    a. ku guul dareysto inuu diyaariyo oo u gudbiyo warbixinta mashruuc kooban/Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo

Bulshada Wasaaradaha Degaanka ee Dawlad goboleedyada ama Wasaaradda taas oo ka soo horjeedda Xeernidaamiyahan;

b. ku guul dareysta inuu diyaariyo oo uu soo gudbiyo Warbixinta Daraasadda Saameynta Degaanka iyo Bulshada taas oo ka soo horjeeda Xeer-nidaamiyahan; iyo
c. jebiya shuruudaha lagu siiyay shatiga mashruuca Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada.

Qodobka 52aad
Rafcaan

1. Qof kasta oo:
   a) Loo diiday bixinta shatiga ama wareejinta shatiga si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan;
   b) Lagu soo rogo shuruudo ama xaddidaad ama hakin lagu sameeyo shatigiisa;
   c) La buriyo shatiga lagu bixiyey si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan;
   d) Lagu soo rogay amar dib loogu soo celiyo degaanka ama lagu horumarineyo degaanka, amarkaas oo uu bixiyey Wasaaradda Degaanka;
   e) Loo diiday ansixinta ama dib-u-celinta shatiga Qiimeynta Saameynta degaanka;
   f) Loo Diiday oggolaanshaha qorshe ama barnaamij ama in lagu soo rago xaddidaad shati ama hakin oggolaansho la bixiyey.

2. Qof kasta oo ku qanci waaya go'aanada lagu gaaray si waafaqsan faqrada (1) ee qodobkan, wuxuu rafcaan ka qaadan karaa muddo lixdan (60) maalmood gudahooda oo ka bilaabanyso taariikhda go'aanka uu go'aanka soo baxay ama lasoo gaarsiiyo, go'aanka Gudiyada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer Fadaraal iyo Guddi-hawl-wadeenka Hanti-dhawrka.

3. Qofka go'aanka ku qanci waaya soddon (30) maalmood gudahood ka dib go'aankaa ama amarkaas, wuxuu rafcaan ka qaadan karaa go'aankaas wuxuuna cabashadiisa u gudbin karaa Guddiga Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee heer fadaraal iyo guddihawleedka hanti-dhawrka.

4. Oggolaanshaha lagu bixiyey oo la xiriirta qiimeynta saameynta degaanka uma noqoneyso difaac dacwad madani ama ciqaab ah oo uu fal-dembiyeed ka dhigayo Xeerarka Dalka.

Qodobka 53aad
Diiwannada

Agaasinku waa inuu ilaaliyaa diiwaannada soo socda:

a) Dhammaan diiwaannada shatiga Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada ee lagu bixiyey Xeer-nidaamiyahan;
b) Diiwaanka Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada, kormeerka, iyo hanta-dhawrka degaanka;
c) Diiwaanka oggolaanshaha codsiyada doonaya ka saarista macluumaadka gaarka loo leeyahay xogta ay dadweynuhu heli karaan;
d) Dhammaan Diiwaannada khubarada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ama shirkado khubaro ah oo si sharci ah loogu oggolaaday iney qabtaan ama diyaariyaan hanti-dhawrka degaanka iyo diiwaanka warbixinnada hanti-dhawrka degaanka iyo bulshada;
e) Dhammaan Dokumentiyada machadyada tababarrada ee la aqoonsan yahay ee bixiya shahaadooyin si ay u qabtaan Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada;
f) Dadweynuhu waa iney heli karaan Diiwaanadda ay hayso wasaaradda, waxayna u baari kartaa cid kasta si waafaqsan shuruudaha ay dajisay Wasaaradda.

Qodobka 54aad
Kaalinta Wasaaradda

Kaalinta Wasaaradda iyo Wasaaradaha Degaanka ee Dawladdaha Xubinta ka ah Federaalka ee ku aaddan dhaqan-galinta Xeernidaamiyaha waa:

1. Hoggaaminta Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada ee siyaasadaha, barnaamijyada iyo istaraatijiyadaha heer Federaal ee Soomaaliya.
2. Wasaaradaha Degaanka ee Dawladdaha xubinta ka ah Faderaalka si ay u helaan xog kooban oo ku saabsan mashaariicda qeybta B (khatarta dhex-dhexaadka ah iyo kuwa yar yar) ee gudaha Gobolka.

Qodobka 55aad

Wareejinta ama U-idmashada Hawlaha

Wasaaraddu waxay u wareejin kartaa ama u idman kartaa hawlo kasta oo uu Xeer-nidaamiyahani jideeyey, Wasaaraddaha Degaanka ee Dawlad-goboleedyada ama waax ka tirsan wasaaradda, si ay u gutaan hawshaas.

JADWALKA KOWAAD
MASHAARIICDA LA DHAQAN-GELINAYO
QEYBTA (A)
MASHAARIICDA HALISTA BADAN KA DHALAN KARTO

TILMAAN GUUD:

a) Mashaariicda sababaya in isbedel balaaran uu ku dhaco isticmaalka dhulka;
b) Qorsheyaasha heer Qaran iyo kuwa dawlad-goboleed;
c) Mashaariicda dhalan-rogeysa dhulka cagaaran ama keymaha, dhul-beereedka ku yaala magaalooyinka ee cabir kiisu ka badan yahay 20 Hektar; iyo
d) Kaabeyaasha waaweyn ee ku dhaw dhulka u nugul fatahaadda.

BEERAHA:

a) qodaalka(carageddinta) beeraha ee ka badan 100 Hectare (Ha);
b) mashaariicda horumarinta biyaha;
    (i) Baliyada ka wayn 300Ha;
    (ii) Biyo gaarsiinta ama gelinta ka badan 500 Ha;
    (iii) Fatahaadda ama daad celinta/moosidda ka badan 500 Ha;
c) gacamada (kanaallada) waraabka ee ka badan 500 Ha;
d) falidda dalaga kaligis ee ka badan 100 Ha;
e) qodaalka (carageddin) ubaxa ee ka badan 5Ha; iyo
f) hadiiba, qodaalku keenayo barakac ku dhacaysa bulshada waxaa lagama-maarmaan ah in la helo qorshaha dib-u-dejinta.

MAAREYNTA DHUL-DAAQ-SIMEEDKA IYO XOOLAHA:

a) dhaqidda xoolaha tiradoodu ka badan tahay 1000 neef; iyo
b) socodka ama geediga xoolo (Lo') ka badan 5000 neef.

KEYMAHA:

a) jarida dhirta qoriga looxa (dhirta loo beeray in looxa laga dhigo) ee ka badan 5 Ha;
b) jarida iyo farsameynta qoriga looxa iyadoo la'isticmaalayo kiimiko;

c) dhismaha wadooyinka dhex maraya kaymaha (muhiim ma aha dhererka wadadu inta uu la eg yahay);
d) banneynta iyo dhalan-roga kaymaha si loogu isticmaalo ujeedo/isticmaal kale; iyo
e) Marka dhir qalaad la rabo in lagu beero, marka la sameynayo dhirayn/ kayn dad sameeyen, la rabo in nooca dhirta ka mid ah kaynta laga dabar-jaro.

KALUUMAYSIGA:

a) beerashada/dhaqashada kaluun, sida Aargoosatada si looga ganacsado; ama
b) Warshadeynta kaluunka iyo keydintiisa ee ka badan 50 tan maalintii.

DUUR-JOOGTA:

a) dib-u-soo celinta ama beddelka noocyada cusub ee noolaha dhirta iyo xayawaanka ah;
b) dhaqashada noocyada xayawaanka; iyo
c) marka la sameynayo goobo:
   (i) xayawaanka lagu ilaaliyo laguna daryeelo;
   (ii) lagu ilaaliyo, daryeelo islamarkaana lagu daawado, aqoonna laga kororsado; iyo
   (iii) goob lagu ilaaliyo oo lagu daryeelo xawayaanka dhasha ah ee gacanta lagu dhigo, kuwaas oo aan noolaan karin hadii aanay helin daryeel iyo xanaano dheeraad ah.

HORUMARINTA GOOBAHA DALXIISKA IYO TAMASHLAYNTA:

a) dhismaha hoteelada iyo adeegyada la xiriira ee harooyinka, wabiyada, jasiiradaha iyo badaha;
b) hoteelada iyo adeegyada la xiriira ee laga dhisayo dusha sare ee buuraha; iyo
c) Horumarinta adeegyada dalxiiska iyo tamashlaynta ee dhulka seereyaasha ah amaba agagaarka seereyaasha (seere kaymeedka, seere dalxiiska, seere badeedka IWM.)

TAMARTA:

a) horumarinta habka gudbinta xoogga korontada,
b) qodidda iyo soosaarida tamarta Gaasta (LPG);
c) warshadaha tamarta kulka loogu badelo tamarta korontada, taas oo awooddeedu ka wayn tahay 50 MW;

d) Sameynta goobaha tamarta korantada lagaga dhaliyo qulqulka biyaha.
e) sameynta warshadaha tamarta ka dhaliya awooda Nukliyarka;
f) sameynta goobaha tamarta korontada lagaga dhaliyo awoodda dabeysha; iyo
g) Horumarinta nooca ama noocyada kala duwan ee tamarta la cusboonaysiiyo, kuwaas oo laga dhalineyo koronto baaxad leh.

BATROOLKA:
a) sahminta iyo horumarinta goobaha saliidda iyo gaaska;
b) dhismaha dhuumaha badda iyo kuwa barriga;
c) dhismaha iyo horumarinta ceelasha saliidda iyo gaaska, farsameynta, habeynta, maareynta iyo keydintooda;
d) dhismaha warshadaha saliida lagu sifeeyo; iyo
e) gudbinta saliida iyadoo la'isticmaalayo dhuumaha saliida qaada.

GAADIIDKA IYO WADOOYINKA:
a) dhismaha iyo/ama balaarinta wadooyinka;
b) dhismaha garoonnada diyaaradaha ee waaweyn, garoonnada diyaaradaha ee yaryar iyo adeegyada kale ee la xiriira;
c) dhismaha iyo balaarinta xadiidka tareenadu maraan; iyo
d) dhismaha iyo balaarinta dekadaha.

CUNTADA IYO CABITAANKA:
a) warshadaha Sokorta soo saara; iyo
b) warshadaha tubaakada farsameeya.

WARSHADAHA MARYAHA:
Warshadaha wax-soo-saarka dharka cudbiga, suufka iyo adeegyada kale ee la xariira sida (tolidda, falkinta, qalajinta cudbiga iyo suufka).

WARSHADAHA HARGAHA:
Warshadaha farsameeya hargaha, saamaha iyo wax-soo-saar kale ee la xiriira.

WARSHADAHA WARQADAHA IYO BUUGAAGTA:
Warshadaha soo saara warqadaha, buugaagta iyo agabka la xiriira iyadoo laga farsameynayo qoriga dhirta.

DHISMAHA IYO INJINEERIYADA:
a) goobaha warshadaha iyo goobaha degsiimada; iyo
b) horumarinta xeebaha.

WARSHADAHA KIIMIKOOYINKA:

a) soo-saarista iyo keydinta sunta cayeyaanka ama kiimikooyinka kale ee khatarta ah;
b) soo-saarists alaabta dawooyinka (Farsamo);
c) soo-saarista rinjiga;
d) soo-saarista saabuunta iyo nadiifiyeyaasha kale; iyo
e) soo-saarista carro-nafaqeeyeyaasha.

QODDIDA KHEYRAADKA:

a) Qoddida iyo sifeynta shidaalka Gaaska (LPG); iyo
b) Qoddida macdan si kooban ama si balaaranba.

WARSHADAHA KALE EE WAX-SOO-SAARA (Macdanta ahayn) Soo-saarista shamiitada (sibidhka):

BIRRAHA IYO FARSAMEYNTOODA:

a) Soo-saarista noocyada biraha ee ay kamid yihiin (Aluminium, Copper, Lead, Nickel, Tin, Titanium and Zinc); iyo
b) Soo-saarista birta iyo xaddiidka culus.

KORONTADA IYO ELEKTOROONIKADA:

Soo-saarista beteriyada iyo dib-u-farsameyntooda.

MAAREYNTA QASHINKA IYO GOOBAHA QASHIN-QUBKA:

1. Qashinka sunta ah iyo kuwa halista ah:
    a. dhismaha goobaha qashinka lagu gubo;
    b. dhismaha warshadaha dib-u-habeynta qashinka;
    c. dhismaha warshadaha lagu sifeeyo biyaha wasakheysan ee bullaacadaha;
    d. dhismaha goobo qashin-qub oo amaan ah; iyo
    e. dhismaha goobo ku-meel-gaar ah oo qashinka lagu keydiyo.

2. Qashinka adag ee ka soo baxa magaalooyinka;
    a. dhismaha goobo qashin-qub oo lagu xabaalo qashinka adag ee ka soo baxa magaalooyinka;
    b. wasakhda dareeraha ah ee magaalooyinka; iyo
    c. dhismaha nidaamka bullaacadaha.

QEYBINTA BIYAHA:

a) qeybinta biyaha togagga iyadoo la isticmaalayo kanaalo;
b) duwidda qulqulka biyaha ee dabiiciga ah;

c) hababka biyaha looga jiito/kaxeeyo goob ilaa goob kale;
d) ka faa'iidaysiga biyaha dhulka hoose ku jira iyo kuwa dusha mara;
e) warshadaha biyaha lagu sifeeyo; iyo
f) baliyada ama biyo-xireennada.

QORSHEYNTA HORUMARINTA DHULKA, HAGAAJINTA DHULKA, GURIYEYNTA IYO GOOBAHA LA DAGAN YAHAY:

a) dhulka loo baahan yahay in dib-u-dejin lagu sameeyo;
b) sameynta xarumo/goobo qoxoonti degan yahay;
c) dhulka biyuhu fadhiyaan ama dhul biyoodka loo rogayo dhulka qalalan; iyo
d) qodidda gidaarada loogu talo-galay celinta fatahaada mowjadaha badda, jidadka dadku ku lugeeyaan, moosaska fatahaada la iskaga difaaco, saaqiyadaha (tubooyinka) biyaha qaada iyo meelaha wabiyadu ay biyaha kaga daraan badweynta.

QEYBTA B. MASHAARIICDA HEERKA DHEXE IYO KUWA YARYAR EE AAN LAHAYN HALIS WEYN

FAAHFAAHINTA MASHAARIICDA LOO BAAHAN YAHAY
Liiska mashaariicda heer ka dhexe iyo kuwa yaryar ee u baahan in diiwaanka lagu qoro, hasayeeshee, aan u baahnayn in lagu sameeyo daraasad buuxda oo lagu ogaanayo dhibaatada ka dhalan karta. Sidoo kale, mashaariicdani uma baahna in lagu sameeyo daraasad hordhac ah iyo mid koobanba, kaliya waxay u baahan yihiin in la eego nuxurka mashruuca ka dibna, la siiyo shahaadada ansaxinta.

BEERAHA,
a) qodaal balaaran (<50 ilaa 10 Ha); (b) Mashaariicda horumarinta khayraadka biyaha;
b) qeybinta biyaha (baaxadda dhulka (<200 ilaa <50 Ha, fatahaadcelinta (baaxadda dhulka (<200 ilaa <50Ha); (iii) waraabka, saaqiyadaha (tubooyinka) (baaxadda dhulka (<200 ilaa <50), qodaal keliya oo ku fadhiya dhul balaaran (<50 Ha).
c) qodaalka ubaxa (<2 Ha).

MAAREYNTA DHUL-DAAQSIMEEDKA IYO XOOLAHA

a) dhaqidda xoolaha tiradoodu ka badan tahay (< 1000 ilaa <500 neef); iyo
b) Socodka ama geediga xoolo (Lo) ka badan (< 500 ilaa < 100 neef.

KEYMAHA Marka la rabo in nooc dhirta ka mida keynta laga dabar-jaro.

KALLUUMAYSIGA Warshadeynta kalluunka iyo keydintiisa ee ka yar 10 tan maalintii.

HORUMARINTA DALXIISKA IYO TAMASHLAYNTA

Booqashada dhulka baadiyaha ah, iyadoo guryo ku-meel-gaar ah goobta laga dhisanayo si loogu hoydo.

CUNTADA IYO CABITAANKA

a) habeynta tubaakada;
b) sharaabka iyo cuntada la warshadeeyey; iyo
c) kawaannada xoolaha lagu gawraco (Mashaariicda oo dhan, kuwaasoo tirada xoolaha ay qalayaan ka yar tahay).

WARSHADAHA MARYAHA

Tolliinka iyo falkinta dharka cudbiga iyo suufka ah ee ay sameynayaan qof ama dad kooban.

DHISMAHA IYO INJINEERIYADDA,

a) iskuulka ay dhiganayaan arday ka yar 360, Rug caafimaad,

Xarumaha caafimaadka daryeelka hooyooyinka iyo dhallaanka; b) riigagga; iyo

c) balliyada yaryar.

BIRAHA IYO FARSAMEYNTOODA Goobaha gaadiidka lagu dayactiro/Geerashyada.

KORANTADA IYO ELEKTOROONIKADA
Qotominta/rakibaadda biraha isgaarsiinta iyo fidintooda.

MAAREYNTA QASHINKA IYO GOOBAHA QASHIN-QUBKA

a) qashinka qoysaska magaalooyinku soo saaraan;
b) dhiska warshadaha carro nafaqeeyeyaasha ka sameeya haraaga cuntada, caleemaha dhirta iyo digada xoolaha; iyo
c) wasakhda dareeraha ee magaalooyinka.

MASHAARIICDA SHIDAALKA LA XIRIIRA

Kaalimaha shidaalka iyo Warshadaha yaryar ee gaaska (LPG).

JADWALKA LABAAD,
FOOMKA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA
FOOM KOWAAD, ISTICMAALKA

Tixraaca isticmaalka No.

XEERKA MAAREYNTA DEGAANKA

CODSI OGGOLAANSHO SAMEYN DARAASAD LAGU OGAANAYO SAAMEYNTA DEGAAN KA IYO BULSHADA KU LEEYAHAY MASHRUUC AMA QORSHE HORUMARINEED

QEYBTA, A FAAHFAAHINTA MILKILAHA MASHRUUCA

A1. Magaca milkilaha (Qof ama Shirkad) ----------

A2. Lambarka boostada ----------

A3. Magaca qofka lala xiriiri karo ----------

A4. Telefoon lambarka ----------

A5. Email-ka ----------

QEYBTA B. FAAHFAAHINTA MASHRUUCA

B1. Magaca mashruuca ----------

B2. Ujeeddada mashruuca iyo inta uu la egyahay ama ka kooban yahay --

---

B3. Faahfaahin kooban oo ku saabsan tallaabooyinka waaweyn ee mashruucu qaadayo ----------

---

B4. Meesha mashruuca laga fulineyo (bedka goobta, gobolka, loolka iyo dhigta goobta mashruuca laga fulineyo) ----------
---

QEYBTA C. CADEYNTA MILKILAHA MASHRUUCA AMA WAKIIL KIISA

Waxaan halkan ku caddeynayaa in xogta sare ku xusan ay saxan tahay isla markaana ay run tahay inta aan ka ogahay

Magaca: ----------
mas'uuliyadda qofka hayo----------

Saxiixa----------Wakiil ka ahay ----------

Taariikhda ---------- (Magaca shirkadda iyo Shaabbadda) ----------

QEYBTA D. FAAHFAAHINTA KHUBARADA SAMAEYNAYSA DARAASADDA/QIIMEYNTA DEGAANKA.

Magaca (Qofka ama Shirkadda) ----------

Shahaadada diiwaan-gelinta shirkadda ----------

Lambarka shatiga mihnadda Qiimeynta degaanka ----------

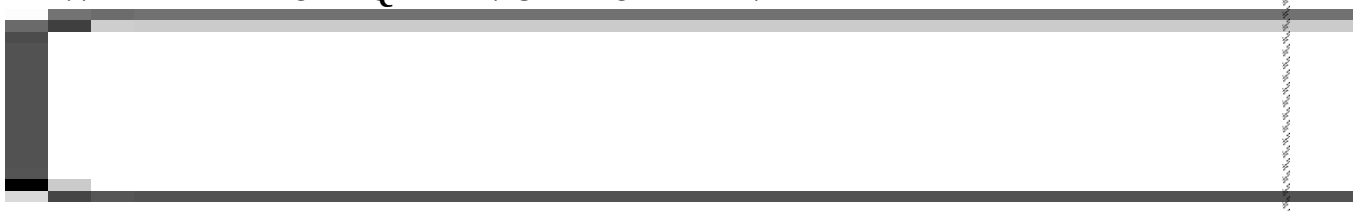
Lambarka Boostada ----------Telefoonka ----------

Emial-ka ----------

Mas’uuliyadda qofka ----------Saxiixa----------

---Tariikhda----------

QEYBTA E. WAXAA ISTICMAALI KARA KALIYA MAS'UULIYIINTA DAWLADDA EE SHAQADAN U XILSAARAN

La ansixiyey Lama ansixin

Faallo.

Magaca mas'uulka ---------- mas'uuliyadda uu hayo----------

Saxiixa----------Taariikhda----------

Qof kasta oo si been-abuur ah u sheega warbixin ama wax-ka-beddela warbixinta mashruuca wuxuu gelayaa dembi sida waafaqsan xeerkan.

F.G:

Fadlan soo gudbi kuwan soo socda:
(a) Saddex (3) nuqul oo foomkan ah oo si sax ah loo buuxiyey; (b) Saddex (3) nuqul oo ah warbixinta Kooban ee Qiimeynta Saameynta Degaanka uu mashruucu ku yeelan karo.

Agaasimaha Guud,
Wasaaradda Degaanka iyo Isbaddelka Cimilada,
Muqdisho, Somalia

FOOMKA LABAAD
SHATIGA OGGOLAANSHAHA QIIMEYNTA SAAMEYNTA
DEGAANKA IYO BULSHADA EE MASHRUUCA

Lamberka shatiga ----------

Tixraaca codsiga ----------

WAXAA ISTICMAALI KARA KALIYA MAS'UULIYIINTA DAWLADDA EE SHAQADAN U XIL SAARAN
XEERKA MAAREYNTA DEGAANKA
SHATIGA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA

Waxaan halkan ku caddeynayaa in warbixinta Qiimeynta Saameynta Deeganka iyo Bulshada ee mashruuca ---------- ee uu soo gudbiyey ---------- (magaca qofka /ama shirkada), xarunteedu/tiisu tahay ----------, warbixin taasoo loo soo gudbiyey Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada, ee Dawladda Federalka Soomaaliya si waafaqsan Xeer-nidaamiyahan Lr--- 2024, Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee Mashaaruuca. (magaca mashruuca) ----- ---------- ujeeddadiisu tahay in uu sameeyo ----------, mashruucaas oo laga fulineyo goobta----------degmada ----------waa la hubiyey, waxaana la siiyey shatigan oggolaanshaha fulinta mashruuca.
Waxaa la raaciyey shuruudaha ku xusan lifaaqa.
Taariikhda: ----------
Saxiixa ---------- Shaabbadda ----------

Ku: Agaasimaha Guud,
Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada,
Muqdisho, Somalia

FOOMKA SADDEXAAD
CODSIGA KHUBARADA SAMAYSA QIIMEYNTA SAAMEYNTA
DEGAANKA IYO BULSHADA EE MASHRUUCA

Tixraaca codsiga----------

XEERKA MAAREYNTA DEGAANKA 2024
CODSIGA SHATIGA MIHNADA QIIMEYNTA SAAMEYNTA
DEGAAN IYO BULSHO EE MASHAARIICDA
QEYBTA A, FAAHFAAHINTA CODSADAHA

A1. Magaca codsadaha (qof ama shirkad) ----------

A2. Jinsiyadda ----------

A3. Haddii ay shirkadu tahay (ma wadanibaa mise waa shisheeye) ----
---

A4. Lambarka diiwaan-gelinta ganacsi ee shirkadda ----------

A5. Lambarka Boostada ----------

A6. Lambarka teleefoonka ----------

A7. Email-ka----------

A8. Heer waxbarasho iyo khibrada codsadaha ----------

A9. Liiska khubarada, dhalashadooda, heer kooda waxbarasho iyo khibradooda. ----------
---

A10. Takhakhuska ----------

A11. Khibrada shaqo ee la xiriira Qiimeynta Saameynta degaan iyo bulsho (Jaantus geli) ----------
---
A12. Xubinnimada urrurada ay ku midoobeen khubarada arrimaha degaanku ----------

A13. Codsiga shatiga shaqada lagu qabanayo (dooro meesha ku haboon) Hormuud Kaliye hormuud Shirkad

QEYBTA B, CADEYNTA CODSADAHA
Waxaan halkan ku caddeynayaa in xogta sare ku xusan ee aan bixiyey tahay mid sax ah, oo run ah inta aan ka ogahay, sidaas ayaanna aamin sanahay.

Magaca codsadaha ----------

Saxiixa codsadaha ----------

Tariikhda ----------

Ka wakiil ah ----------

Magaca shirkadda iyo shaabbadda

QEYBTA C, WAXAA ISTICMAALI KARA KALIYA MAS'UULIYIINTA DAWLADA EE SHAQADAN U XIL SAARAN.

La ansaxiyey

Lama ansixin

Faallo

Magaca ---------- Mas'uuliyada ----------

Saxiix ----------

Taariikhda ----------

FOOMKA AFARAAD, SHAHAADADA MIHNADA

Tixraaca codsiga----------
Lambarka diiwaan-gelinta ----------

XEERKA MAARAYNTA DEGAANKA 2024
SHAHAADADA MIHNADA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAAN IYO
BULSHO EE MASHRUUCA

Waxaan caddeynayaa in Mudane/Marwo ----------
----------oo laga helo ----------
inuu /inay dhamaystiray/tay shuruudihii looga baahnaa ee mihnada Sameynta Qimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee mashruuca si waafaqsan Xeerka Maareynta Degaanka 2024. waxaanna loo oggolaaday inay/inuu qaban karo shaqada kor ku xusan, heerka ----------
-

Shahaadadani waxay shaqayneysaa laga bilaabo ----------
---------- ilaa ---------- Tariikhda ----------
Saxiixa ---------- Agaasimaha Guud,
Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada,
Muqdisho, Somalia

FOOMKA SHANAAD
U HOGAANSANKA SHAHAADADA

Tixraaca codsiga ----------
Lambarka shahaadada ----------

XEERKA MAARAYNTA DEGAANKA 2024

SHAHAADADA U HOGAANSANAANTA QIIMEYNTA SAAMEYNTA

DEGAANKA IYO BULSHADA

Tixraaca codsiga ----------
Tariikhda ----------
Cinwaanka ----------

Milkiilaha Mashruuca ----------

Wasaaradda Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada ee Dawlada Federalka Somaliya, waxaa uu dib u eegay warbixinta, waxaanu ogaaday iney u hoggaansantay oo ay waafac san yahay shuruudaha Maareynta Degaanka (Qiimeynta Istaraatijiga, Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada), 20--- sidaaradeed waxaa uu bixineyaa Shahaadada U hogaansanaanta Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada muddo dhan ----- oo ka bilaabanta --------- kuna eeg---------

Taariikhda ----------
Saxiix ----------
Shaabbada ----------

Agaasimaha Guud,
Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada,
Muqdisho, Somalia

Shuruudo sugnaanta shahaadada.

1. Waa in la hubiyaa in si buuxda loogu hogaansamo qorshaha maareynta degaanka ee ay soo jeedisay warbixinta baarista degaanku.

2. Wasaaradda Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada ee Dawladda Federaalka Soomaaliya waxaa uu leeyahay awood buuxda uu kaga xayuubiyo ama ku tirtiro shahaadada la bixiyey haddii loo hogaansami waayo shuruudaha iyo xeerarka saldhiga u ah ay ku jirto, Xeerka Maaraynta Degaanka 2024 iyo Xeer-nidaamiyahan.

FOOMKA LIXAAD
OGEYSIIS FAALLOOYINKA DADWEYNAHA
XEERKA MAAREYNTA DEGAANKA 2024

OGEYSIINTA DADWEYNAHA SIDII AY U SOO GUDBIN LAHAAYEEN FAALLOOYINKA KU SAABSAN WARBIXINTA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA

Iyadoo la raacayo Xeerka Maareynta Degaanka 2024 iyo Xeernidaamiyahan (Qiimeynta Degaanka iyo Saameynta Bulshada), Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada waxaa loo soo gudbiyey warbixinta Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada ee mashruuca
la fulinayo ----------

Faahfaahinta Mashruuca ----------

Mashruuca laga fulinayo degmada----------
----Saameynata mashruuca ee la saadaaliyey waxaa ka mid ah ---------
-----

(Si kooban u sharax Saameynta mashruucu ee la filayo inuu yeesho iyo tallaabooyinka la qaadayo si loo yareeyo)----------
---

Warbixinta dhamaystiran ee mashruuca la soo jeediyey waxaa laga eegi karaa sida hoos ku xusan saacadaha shaqada,

1. Xarunta guud ee Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada

2. Xafiisyada Wasaaradda ee Maamul-goboleedyada
3. Website ka Wasaaradda : http://www.decc.gov.so/

Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada waxay dadweynaha ka codsaneysaa inay ka soo ra'yi dhiibtaan hab-qoraal soddon (30) maalmood gudahood oo ka bilaabanaysa maalinta ogaysiiskan la baahiyey, kuna soo hagaajiyaan.

1. Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Degaanka iyo Isbaddelka Cimilada
2. Xafiisyada heer Maamul-goboleed

Taariikhda ----------

Saxiixa ----------

Agaasimaha Guud,
Wasaaradda Degaanka iyo Isbaddelka Cimilada,
Muqdisho, Somalia

JADWALKA SADDEXAAD
HAGE GUUD OO KU SAABSAN QIIMEYNTA SAAMEYNTA
DEGAANKA IYO BULSHADA
WAAFAQSAN XEER-NIDAAMIYE 8(1)
ARJIGA XOGTA MASHRUUCA OO KOOBAN
MAAMUL GOBOLEEDYADA

Wasaaradda Degaanka iyo Isbeddelka Cimilada
Dhammaan waraaqaha waxaa lagu socod siinayaa wasiirka

Tixraac---------- Lambarka qabashada ----------

---Tariikh----------

1. Xogta mashruuca oo kooban iyo Faahfaahinta nooca iyo qeybaha shaqada.

Tilmaamaha loogu talo-galay si loo dhammeystiro xogta kooban ee mashruuca.
Fadlan la soco in dhammaan qeybaha foomka ay tahay in la buuxiyo, haddii aanay meesha banaani ku filnayn kusoo lifaaq macluumaadka dheeraadka ah (wax-ka-beddelka foomka lama oggola).

Qof kasta oo ku qora xog been abuur ah qeybta xogta kooban ee mashruuca wuxuu mutaysanayaa ciqaab, sida uu dhigayo qodobka 50aad ee Xeerka Maaraynta Degaanka, Si loo hubiyo in aanu dib-u-dhac ku imaan fulinta mashruuca, waxaa haboon in xogta kooban ee mashruuca lasoo gudbiyo xili hore.

Fadlan ogow, haddii hay'adda Dawladda ee ku shaqada leh go'aamiso in mashruucu u baahan yahay qiimayn gun-dheer, faahfaahinta khubarada mas'uulka mashruucu soo jeediyey iyo shahaadada mihnadooda Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada, waa inuu u gudbiyaa hay'adda Dawladda ee ku shaqada leh ka hor inta aan Qiimeynta degaanka iyo bulshada la sameyn.

QEYBTA A

Faahfaahinta codsadaha:

1. Magaca mashruuca ----------
2. Qarashaadka mashruucu ku kacayo ---------- 3. Milkilaha mashruuca ----------
4. Cida lala xiriirayo ---------- 5. Lambarka Boostada ---------- 6. Meesha uu degan yahay/tahay ----------
- 7. Telefoonka ---------- 8. Email-ka ----------
9. Meesha mashruuca laga fulineyo (khariidad tusaysa goobta mashruuca laga fulineyo) ----------

QEYBTA B,

1. Faahfaahinta mashruuca
    a. xog kooban oo ku saabsan mashruuca;
    b) waa maxay heerka ama baaxda mashruucu; iyo
    c) waa maxay cimriga mashruucu amaba sida la odarasayo intee buu jiri karaa.

2. Habka mashruucu u shaqeyn doono (raaci lifaaq jaantus tusaya habka mashruucu u shaqeyn doono, raaci sawir meesha ku habboon)

    a) waa maxay agabka/qalabka shaqada lagu isticmaali doono ay ku jiraan kuwa xiliga dhismaha; iyo

b) waa maxay nooca wax soo-saarka iyo haraadiga wax soosaarka oo ku jiraan qashin ka soo baxay shaqada wax soosaarka.

3. Qorshaha mashruuca:
   a) mashruuca miyaa dhul la siiyey? (raaci lifaaqa waraaqaha cadeynta dhulka);
   b) waa sidee xilligan isticmaalka/ ka-faa'ideysiga dhulka mashruuca la siiyey?;
   c) ma laga yaabaa in mashruucu dhul beddel u baahdo?; iyo
   d) adeegyada hoos ku xusan miyaa laga helaa meesha mashruuca laga fulineyo?:
      i. waddo --------
      (faahfaahi); ii. biyo --------
      --(faahfaahi); iii. koronto -
      ------- (faahfaahi);
      iv. isgaarsiin ---------- (faahfaahi);
      v. habka maareynta wasakhda dareeraha ah ee magaalooyinka ---- ----------
      ----
      --(faahfaahi); vi. maareynta qashinka ---------

      (faahfaahi); iyo vii. hadii ay jiraan adeegyo kale -----
      ---------- (faahfaahi).

   e) mashruucu ma sababi karaa barakac dad iyo mid hantiyeed?;
   Hadii jawaabtu tahay haa (imisa qoys ayaa ku barakacay)?;
   f) mashruucu masaafo intee la eg ayuu u jiraa noocyada isticmaalka dhulka ee hoos ku xusan;
      i. Goobaha dadku degan yahay ----------
      -- ii. Goobaha warshadaha ----------

      - iii. Ganacsiga ----------

      --- iv. Dhul beereedka ----------

      ---
      v. Goobaha bixiya adeegyada bulshada (masaajid, Iskuul, goob loogu talo-galay in lagu tamashleeyo).

g) mashruucu miyuu ku yaalaa ama ku dhow yahay goobaha hoos ku xusan:

Goobta	**Haa**	**Maya**	**Inta ay u jirto**
Seere dalxiis ama xayawaan			
Seere lagu daryeelo noolaha iyo dabeecada leh mudnaanta gaarka ah			
Dhulka qoyan ee leh mudnaanta gaar ka ah (agagaarka webiyada, baliyada, harooyinka, IWM)			
Dhulka leh biyaha sare ee			
dhulka (biyo joogta ah iyo qaar aan joogto ahayn)			
Dhulka daadadku ku biyo furaan			
Goobaha xayawaan ku tarmaan (dhigaan ukuntooda ama marka ay dhalayaan yimaadaan)			
Goobaha laga helo xayawaanka ama dhirta tirada yar ama naadirka ah (dabar-go'aya)			
Goobaha leh ahmiyada gaarka ah sida (asaarta dabiiciga ah/arkiyolijiyadda, goobaha taariikhiga ah, ahmiyada diiniga ah, iyo tan dhaqan ba)			
Goobaha xiran ee xeerarka dalka ku xusan			
Buuro yaryar			

QEYBTA C,

1. Si kooban u qor Saameynta mashruuca ee suurta-gal ka ah ee uu ku yeelan karo degaanka (noocyada noolaha ee kala duwan, dhaqaalaha iyo bulshada), ee dhinacyada kala ah:

a. Dhibaatada ka dhalan karta (Saameyn taban) ----------

---

milkileyaashooduba kala duwan yihiin, arjiga faahfaahinta daraasadduna wuu kala duwanaanayaa.

Waxaa loo baahan yahay in arjiga faahfaahinta daraasaddu si fiican u sheegto baaxadda daraasaddu qiimeynta degaanka, iyo jadwalka shaqada si ay ula jaan-qaado diyaarinta, qorsheynta iyo fulinta mashruuca.

Dhammaan shaqooyinka ay daraasaddu ka koobnaanayso waa in si fiican loo faahfaahiyaa, ugu yaraana waa iny ku jiraan waxyaabaha hoos ku xusan:

1. Faahfaahinta siyaasadaha iyo xeerarka Dalka ee mashruuca khuseeya;
2. Faahfaahinta xaaladda degaanka shaqada laga fulinayo ku sugan yahay (noocyada noolaha ee kala duwan iyo ma noolaha)
3. Xaaladda dhaqan dhaqaale ee bulshada (xilligan iyo mustaqbalka dhawba);
4. La-tashiga dadweynaha si ay uga ra'yi dhiibtaan;
5. Gorfeynta iyo ka baaraandega xalalka suurta-galka ah;
6. Odoroska Saameyn kasta oo suurta-gal ah taas oo ka dhalan karta mashruuca;
7. Soo-jeedinta xalalka suurta-gal ka ah (arjiga faahfaahinta daraasadu waa in uu si fiican u sheegaa in khubarada daraasadd wada laga rabo iney soo jeediyaan xalalka ugu haboon ee suurta galka ah, isla markaana ku kacaaya kharash macquul ah iyada oo mar walba la hubineyo in xalka la qaadanayaa yahay ka ugu haboon ee yareynaya Saameynta/dhibaarada la odorosay);
8. Qorshe cad oo lagu fulinayo dhammaan xalalka habboon ee la doortay/qaatay si looga hortago iney dhacaan Saameynta taban (dhibaatada) suurta-gal ka ah ee la saadaaliyey (arjiga faahfaahintu waa inuu sheegaa shaxda rasmiga ah ee loo adeegsanayo marka la sameynayo qorshaha cad ee kor ku xusan, sidoo kale, waa inuu sheegaa sidii qorshaha daba-gal loogu sameyn lahaa iyo dhinacyada doorka ku leh mas'uuliyadda fulinta)
9. Saameynta asaarta qadiimiga ah (Archaeological);
10. Warbixinta daraasadda Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshadu waa inay noqotaa mid kooban oo macno leh, tusaysa dhammaan Saameynaha suurta-gal ka ah.

WAAFAQSAN XEER-NIDAAMIYAHA 13 (2)

QEYBAHA AY KA KOOBAN TAHAY DARAASADD QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHDA

Ujeeddada Xeer-nidaamiyuhu waa inuu bixiyo macluumaadka asaasiga ah iyo kan ugu yar ee ay tahay inay ku jirto warbixinta Daraasadda Saameynta Qiimeynta Degaanka iyo Bulshada. Warbixinta waa inay ku jirtaa dhammaan xogta loo baahan yahay sida ku cad xeerka. Sidaa daraadeed, qaabka iyo qeybaha ay daraasaddu ka kooban tahay waa inay noqdaan sidan hoos ku xusan:

1. Faahfaahin dhamaystiran oo ku saabsan milkilaha mashruuca iyo khubarada daraasadda sameynaysa. Xogta waa inay ku jirtaa lambarka boostada, telefoonka, iyo Email-ka oo ay tahay in lagu qoro xaga sare ee warbixinta.
2. Gogol-dhigga warbixinta daraasadda (xog kooban oo ku saabsan warbixinta, mashruuca, meesha mashruuca laga fulinayo, milkilaha mashruuca, xeelada iyo farsamada la adeegsaday si daraasaddan loo sameeyo, Saameynta mashruuca ee la odorosay, xalalka suurta-gal ka ah, talo soo-jeedinta khubarada iyo gunnaanad ka warbixinta.
3. Hordhaca warbixintu waa inay faahfaahisaa mashruuca iyo nooca uu yahay, meesha laga fulineyo. Haddii mashruucu qeyb ka yahay mashaariic wadajirta waa in la qoraa xogta asaaska mashruuca iyo asbaabaha keenay.
4. Siyaasadda, xeerarka, Xeer-nidaamiyeyaasha, qorsheyaasha iyo hageyaasha la xiriira mashruuca, ee ay tahay in loo hogaansamo mar walba waa in si faahfaahsan loo qoraa.
5. Xogta faahfaahinta mashruuca waa inay ku jiraan wax yaaban hoos ku xusan:
    i. ujeeddada mashruuca;
    ii. heerarka mashruucu marayo (ka baraandegga suurta-gal nimada mashruuca, naqshadda iyo Qiimeynta Injineerka oo faahfaahsan, fulinta iyo dhammeystirka);
    iii. khariidad tusaysa goobta mashruuca laga fulineyo; iv. naqshadii bilowga (hadii ay jirto) ee dhismeyaasha iyo baaxadda horumarka;
    v. muddada uu qaadanayo dhismuhu iyo xiliga la filayo in lasoo gabo-gabeeyo;
    vi. Gaadiidka la isticmaalayo iyo jidadka ay marayaan; vii. Fahamka guud ee hawl-galka mashruuca; viii.

Noocyada iyo xadiga walxaha (ashyaada) la isticmaalayo; iyo

ix. Noocyada, xaddiga, isku-dhiska, haraadiga wasakhda iyo qorshaha lagaga hortagayo ama loo maaraynayo.

6. Xaaladda degaanku ku sugan yahay ee dhinacyada kheyraadka noolaha (dhirta iyo xayawaanka) dhaqan dhaqaalaha bulshada, iyo dhulka waa in la diiwaan-geliyaa/qoraa si loo isticmaalo xilayada danbe marka la sameynayo is-barbar dhig ku saabsan xaalka degaanku ku sagan yahay hadda iyo ka hor intii aan mashruuca la fulin.

7. Qeybtani waa inay ka hadashaa ujeeddada laga leeyahay la-tashiga dadweynaha, habka loo maray, iyo miraha ka dhashay (Scooping), waxaa sidoo kale loo baahan yahay in la xuso habka iyo xiliga, xeeladaha la isticmaali doono marka la sameynayo la-tashi dadweyne xiliga daraasadda Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada (ESIA).

8. Qeybtani waa qeybta ugu muhiimsan daarasadda Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada (ESIA), waa inay ka hadashaa dhammaan Saameyn kasta (dhib) oo suurtagal ah iney dhacdo xiliyada lagu gudo-jiro qeybaha mashruuca sida sahaminta, dhismaha iyo dhamaystirka ama gabo-gabada, taasoo fure u ah in la helo xal suurta-gal ah oo lagaga hortagayo. Faahfaahintan hoos ku xusan waxay tusaysaa astaamo ay leedahay saamaynta degaanka iyo tan bulshadu.

    i. saameynta fiican ama faa'idada bulshadu heli karto (togan) iyo dhibaatada ka soo gaari karta (taban) marshruuc;
    ii. saameynta toos ka ah iyo tan dadban ee ka dhalatay mashruuca, had iyo goor way fududahay in la garto Saameynta toos ka ah sida barakac dadweyne, laakiin, way adag tahay in Saameynta aan toos ka ahayn la garto;
    iii. saameynnada (dhibaatooyinka) soo noqnoqda iyo kuwa mar kaliya dhaca;
    iv. kuwa Saameynaya dhul kooban iyo Saameynnada u gudbaya dhul balaaran oo baaxad leh ama gobollo;

v. kuwa haraadigoodu marka uu isbiirsado ay ka dhalan karto dhibaato weyn iyo kuwa aanu haraadigoodu isbiirsan; iyo
vi. kuwa gaysan kara dhibaatada baaxadda leh ee aan laga soo waaqsan karin iyo kuwa aan lahayn Saameyn sii ridan ama weyn.

9. Waxaa jira Saameynno ka gudba xuduudaha caalamiga ah iyo kuwa aan ka gudbin, sidaa daraadeed, waxaa loo baahan yahay in daraasaddu ay eegto saameynnada ka gudbi kara.

10. Falan-qeynta xalalka suurta-galka ah: qorsheynta maal-gashiga la soo-jeediyey, goobta, tiknoolajiyada iyo hababka hawl-gelinta waa in si nidaamsan loo barbardhigo Saameynta ay yeelan karaan, kharashka ay ku kacayaan marka ugu horaysa ee la hawl-gelineyo iyo korjoogtada ay u baahan yihiin, la qabsiga/la jaan-qaadka degaanka laga shaqeynayo iyo hay'adaha qaabilsan, tababarrada iyo kormeerka.

11. Tallaabooyinka lagu yareynayo dhibaatada/Saameynta mashruuca, waxaa loogu talo-galay in tallaabooyin la qaado si loo hubiyo in bulshadu ka faa'ido isla markaana wax dhibaato ah oo weyni aanu dhicin, faa'idooyinka laga helayo:

i. helitaanka habab kala duwan oo lagu fuliyo mashruuc iyadoo la hubineyo inaan wax dhibaata ah oo weyni degaanka soo gaarin;
ii. baabi'inta ama yareynta Saameynta/dhibaatada ka dhalata fulinta mashruuca iyo balaarinta faa'idada bulshadu helayso;
iii. In la ilaaliyo xaqa ay xubnaha bulshadu ama guud ahaan bulshadu u leedahay magdhowga;
iv. sahminta mashruuca iyo tallaabooyinka kharash ahaan suurtagal ka ah waa in la isticmaalaa si loogu yareeyo dhammaan dhibaatooyinka ka imaan kara fulinta mashaariicda inta ugu badan ee suurtagal ka ah.
Tallaabooyinkaa waxaa ka mid ah kharash lagu fuliyo iyo mid lagu daboolo kharash ka soo noqnoqda, iyo tababaro la siinayo hay'adaha ku shaqada leh si ay waajibkooda u gutaan;
v. dib-u-hagaajinta meelaha ay dhibaatadu soo gaartay;

vi. Dib-u-soo-celinta degaan dhibaato hore usoo gaaray sidii sii hore iyadoo la isticmaalayo farsamada injineerrada oo heer sare ah; iyo

vii. Magdhow in la siiyo dad dhibaato ka soo gaartay mashruuc sida dad barakacay ama waayey ilihii dhaqaale ee ay ku maareynayeen noloshooda.

12. Qiimeynta aasaarta Qadiimiga ah; Saameynta mashruuc ku yeeshay ama dhibaatada ka soo gaaray aasaarta dabiiciga ah iyo talo-bixinta khubarrada waa in si faahfaahsan loo sharaxaa iyadoo la tixraacayo liiska Saameynnada iyo talo-bixinnada.

13. Qorshaha fulinta tallaabooyinka lagu yareynayo dhibaatada degaan iyo tan busho ee ka dhalan karta mashruuc; qorshuhu wuxuu qeexayaa cid waliba mas'uuliyadda ay qaadanayso, dhaqaalaha loo baahan yahay iyo waqtiga la fulineyo, mid ka mid ah qeybaha qorshaha ugu muhiimsan waa qorshaha daba-galka, kaas oo lagu hubineyo in qorshuhu si fiican u hirgalay iyo in kale, sidoo kale wuxuu sahlayaa in la ogaado in loo hogaasamay hageyaasha, heerrarka mashruuca iyo xeerrarka dalka. Qorshuhu wuxuu kale uu taabanayaa in la laga digtoonaado inaan wax dhibaato ahi aanay degaanka soo gaarin xiliga mashruucu dhamaado, wixii waxyeelo ah ee dhacay intii shaqadu socotayna la hagaajiyo.

14. Gabagabada iyo talo-bixinta; waxaa loo baahan yahay in warbixinta Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshadu yeelato gabagabo iyo talo-bixin si fiican loo qoray, iyadoo hadalka la soo urrurineyo, gabagabadu waxay taabanaysaa xeeladda iyo farsamada la adeegsaday, Saameynta/dhibaatada suurta-galka ah ee mashruuca, iyo tallaabooyinka la qaadi karo si looga hortago dhibaatooyinkaasi inay dhacaan.

15. Tixraac; waxaa laga maarmaan ah in warbixintu yeelato liis ay ku dhan yihiin dhammaan tixraacyada meelaha laga soo qaatay xogta.

16. Lifaaqyada; qoraalada muhiim ka ah ee aan warbixinta guud ka midka ahayn, lakiin hadhow loo baahan karo si ay khubarada u tixraacdo waxaa laga dhigayaa lifaaqa warbixinta. Liiska lifaaqyada;

a) Arjiga faahfaahinta Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada;
b) Ilaha xogta iyo macluumaadka laga helay;
c) Liiska dhammaan dadka iyo xafiisyada lalatashaday waqtigii daraadasada Qiimeynu socotay;
d) Xogta la soo urruriyey muddadii daraasadu socotay;
e) Xogta ku saabsan asaarta qadiimka ah ee la soo helay;
f) Xogaha badan ee la helay muddadii daraasaddu socotay, taas oo aan badan keedu waxbixinta lagu dari karin maadaama oo ay aad u faahfaahsantahay, sida naqshada dhismaha, sawirada, khariidadaha, dikhowga degaanka, caro-guurka, baahiyaha adeegyada bulshada;
g) Xog kooban oo ku saabsan la-tashigii dadweynaha, waxaa loo baahan yahay qoraalka laga qoray (meeting minutes) shir walba oo dadweynaha lala yeeshay; iyo
h) Magacyada, xogaha waayo-aragnimada (CV), iyo macluumaadka kale ee loo baahdo.

F.G:
Inta ay la eg tahay faahfaahinta xogta ee la helayaa waxay ku xiran tahay hadba inta Saameynta/dhibaatada mashruuca uu keeni karo ay la eg tahay iyo tallaabooyinka la qorsheeyey.

JADWALKA AFARAAD
KHUBARADA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO MASHRUUCA

WAAFAQSAN XEER-NIDAAMIYAHA 47(1)
AQOONTA LOOGA BAAHAN YAHAY KHUBARADA QIIMEYNTA SAAMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA, IYO DEGAAN DHAWREYAASHA HUBINEYA IN LOO HOGAANSAN YAHAY XEERRAR KA IYO HAGEYAASHA

1. Khubarada danaynaysa inay sameeyaan/qabtaan shaqada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee mashaariicda, qorsheyaasha iyo hubinta u hogaasan ka xeerrarka iyo hageyaasha dhawrida degaanka waxaa looga baahan yahay haday yihiin

muwaadiniin ama ajanabi iney iska diiwaan-galiyaan Wasaaradda Degaanka iyo Isbadelka Cimilada.

2. Ka dib marka ay buuxiyaan shuruudaha hoos ku qoran, khubarada muwaadiniinta ah iyo shisheeye, saraakiisha sare, saraakiisha dhexe iyo shirkaduhu waa iney bixiyaan qarashaadka ku waajibay, iyagoo ku bixinaya canshuuraha Berriga ee Wasaaradda Maaliyadda, ka dibna dhammeystirka diiwaan-gelinta iyo oggolaanshaha rasmiga ah ka qaadanaya Wasaaradda Degaanka iyo Is-beddelka Cimilada.

3. Shuruudaha diiwaan-gelinta khubarada:
   a) Sarkaal sare (Khabiirka hogaamineya daraasadda Qiimeynta);
   b) Sarkaalka sare waa inuu leeyahay aqoonta hoos ku xusan;
   c) Waa inuu haystaa shahaaddada heerka labaad ee jaamacadeed, taas oo la xiriira shaqada laga shaqeynayo, sidoo kale, waa inuu leeyahay ugu yaraan 5 sano oo waayo-aragnimo ah oo la xiriira Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ah, cilmi-baarista iyo tababarrada;
   d) Qarashaadka diiwaan-gelinta sarkaal sare –khabiirka muwaadinka ah (40 Doolar) qarashaadka diiwaan-gelinta sarkaal sare – khabiirka shisheeyaha ah (100 Doolar).
   e) Sarkaal dhexe (kaaliyaha khabiirka hogaamineya daraasadda Qiimeynta);
   f) Sarkaal xigeenku waa inuu leeyahay aqoonta hoos ku xusan. Waa inuu haystaa shahaaddada kowaad ee heer jaamacadeed, taasoo la xiriira shaqada laga shaqaynayo, ama waa inuu haystaa heerka wax barasho ee DIBLOOMADA iyo tababaro farsamo oo ku saabsan Qiimeynta Saameynta degaanka iyo bulshada.
   g) qarashaadka diiwaan-gelinta sarkaal xigeenka –khabiirka muwaadinka ah (30 Doolar);
   h) qarashaadka diiwaan-gelinta sarkaal xigeenka– khabiirka
   shisheeyaha ah (70 Doolar).

   A. Shirkada rabta inay noqoto mid ku takhakhustay Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada

Shirkadu waa inay buuxisaa shuruudaha hoos ku xusan:

1. Waa inay noqotaa shirkad ka diiwaan-gashan dalka Somaliya;

2. Waa inay xogta shirkada ee tusaysa awooddeeda farsamo, maamul, iyo khubaradeeda u gudbisaa Wasaaradda Degaanka iyo Is-bedelka Cimilada;

3. Sarkaalka sare ee iska diiwaan-geliyey Wasaaradda Degaanka iyo Is-bedelka Cimilada waa inuu haystaa shati muddadiisu aanu dhicin, kaas oo shaqaynaya;
4. Shirkada ay leeyihiin dadka ajaanibka ahi, waa inay shaqaaleysiiyaan khubarada muwaadiniinta ah.

Qarashaadka diiwaan-gelinta shirkada ay leeyihiin –khabiirka muwaadinka ah (60 Doolar)
Qarashaadka diiwaan-gelinta shirkada ay leeyihiin – khabiirka shisheeyeah (180 Doolar).

B. Codsiga dib-u-cusbooneysiinta shatiga mihnada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Is-bedelka Cimilada.

Ka dib marka ay khubaradu iska diiwaan-geliyaan Wasaaradda Degaanka iyo Is-bedelka Cimilada waa inay codsadaan shatiga mihnada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada, kaas oo dib loo cusbooneysiineyo sanadkiiba hal mar.
Shuruudaha dib-u-cusbooneysiinta

1. Waa in la bixiyaa qarashaadka ku waajibay, waraaqda lacag qabashadana la keenaa.
2. Nuqul ka shatigii sanadkii hore ama shahaaddada diiwaan-gelinta shirkada.

Qarashaadka dib-u-cusbooneysiinta:

Nooca	**Muwaadin**	**Shisheeye**
Sarkaal sare khabiirka hogaamineya daraasadd Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada	$50	$200
Sarkaal xigeen –kaaliyaha khabiirka hogaamineya daraasadd Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada	$40	$100

Shirkad ku takhakhustay Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada	$240	$720

Wasaaradda Degaanka iyo Isbedelka Cimiladu waa iney xaqiijisaa inuu helay arjiga codsiga 14 maalmood guddahood, islamarkaana uu ku bixiyaa shatiga mihnada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada 45 ilaa 90 maalmood gudahood si waafaqsan Xeerka Maaraynta Degaanka.

Waajibka macmiilka

Waxaa fiican oo u habboon in milkilaha mashruucu inuu codsado shahaaddada bad-qabka degaanka iyo bulshada (ESIA Licence) 90 maalmood ka hor waqtiga la qorsheeyey inuu bilaabmo mashruuciisu Milkilaha waxaa looga baahan yahay inuu bixiyo qarashaadka ku waajibay

Waa inuu soo gudbiyaa dhammaan waraaqaha looga baahan yahay xili hore

Khubarada sameynaysa Qiimeynta Saameynta degaanka waxaa looga baahan yahay inay si fiican u shaqadooda u gutaan iyaga oo isticmaalaya xog ama macluumad dhab ah.

C. Waxbarashada jaamacadeed ee khusaysa Qiimeynta Saameynta Degaanka

Daraasadda degaanka, cilmiga noolaha (bayuulojiga), kiimikada, injineeriyada (shibil, beeraha, biyaha, iyo kiimikada), juqraafiga, cilmiga dhulka, cilmiga noolaha il-ma-qabatada cilmiga dabiiciga, degaanka, daraasadd dhaqanka bulshada, sharciga degaanka ama kuwa kale oo ay ansixiso hay'ada iyadoo raaceysa soo-jeedinta hay'ad ku foogan arimaha degaanka ama xeel-dheere.

HUBIN

Ka dib marka codsiga la helo, codsadaha waa loo yeeri karaa si loola yeesho waraysi gaara, ama laga hubiyo waraaqaha iyo xogta uu soo gudbiyey

Sii horumarinta aqoonta

Waxaa looga baahan yahay in khabiir waliba uu sanadkii qaato ugu yaraan hal tababar oo ah kuwa ay soo qabanqaabiyaan urrurada ay ku midoobeen khubarada arrimaha degaanku iyadoo lala tashanayo

Wasaaradda Degaanka iyo Isbedelka Cimilada si ay u ansixiso xubnaha ku jira liiska urrurka.

WAAFAQSAN XEER-NIDAAMIYAHA 49 (2)
ANSHAXA LOOGA BAAHAN YAHAY KHUBARADA IS DIIWAANGELISAY
SI WAAFAQSAN XEERKA

Khubaradu waa inay shaqadooda u gutaan sida ugu fiican ee suurta-gal ka ah ee waafaqsan mabaadiida caalamiga ah ee dhawrida degaanka iyo horumarka waara, waxaa kale oo loo baahan yahay in la raaco xeerrarka dalka, lana hubiyo in la sameeyo shaqo heer sare ah.

1. Khubarada sameynaysa daraaasada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waxaa looga baahan yahay in wax walba ka horaysiiyaan mudnaanta ilaalinta degaanka, caafimaadka iyo mabaadiida yoolka horumarka waara.
2. Khubarada sameynaysa daraaasada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada waa inay tixgalin dheeraad ah siiyaan arrimaha khuseeya ilaalinta degaanka ee la xusay xiligii mashruuca la diyaarinayey.
3. Khubaradu waa inay shaqadooda u qabsadaan si daacadnimo ah, kana dheeraadaan wax isweydaarin, been iyo musuqmaasuq.
4. Khubaradu waa inay si fiican warbixintooda ugu kala saaraan ra'yiga dadweynaha iyo arrimaha xaqiiqada ah.
5. Khaburadu waa inay u dhego nuglaadaan oo ay la socdaan horumarka cilmiga ku saabsan Qiimeynta Saameynta degaanka, kaas oo maalinba maalinta ka danbaysa soo kordhaya, ka dibna, waa iney aqoonta ay helaan ku dabaqaan shaqadooda.
6. Khubaradu waa iney ku wargeliyaan loo shaqeeyaha wax kasta oo kala shaki keenaya, taas oo dhaawici karta qiimaha iyo qaayaha shaqada.
7. Khubaradu waa iney si fiican u isticmaalaan oo ay uga faa'ideyaan xogta la heli karo.
8. Khubaradu waa iney qaadaan mas'uuliyada macluumaadka ay warbixin tooda ku soo saareen, laakiin, mas'uul kama aha go'aan ka cid kale ay qaadato.
9. Khabaradu waa in qabtaan/sameeyaan Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada ee ay aqoon iyo waayo-aragnimo ku filan u leeyihiin.
10. Khubaradu waa in aanay xayeysiin shaqada ay bulshada u qabanayaan si aanay u dhaawicin qiimahooda iyo kalsoonida lagu qabi karo.

11. Khubaradu waa in aysan been ka sheegin heerkooda aqoonta iyo waayo-aragnimadooda shaqo iyo ta kaaliye-yaashooda midna, sidoo kale waa in aysan buunbuunin shaqada ay qabanayaan. Marka laga dalbado inay soo gudbiyaan codsigooda shaqo/qardaraas waa inay si habboon oo tafatiran u soo gudbiyaan.
12. Khubaradu waa in aysan isticmaalin warbixinaha Qiimeynta Saameynta Degaanka ee dadka kale, iyagoo aan oggolaansho ka helin.
13. Khubaradu waa inay ku ekaadaan ujeeddada Qiimeynta Saameynta Degaanka iyo Bulshada, kuna dedaalaan sidii ay u gaari lahaayeen.

FOORMKA TODOBAAD,
XAASHIDA DIIWAAN-GELINTA KHUBARADA SAMEYNEYSA

DARAASADDA QIIMEYNTA DEGAANKA IYO BULSHADA

No.	Magaca Khabiirka	Lambarka diiwaan-gelinta	Lambarka shatiga mihnada	Email-ka iyo Telefoonka	Takhakhuska
1.					
2.					
3.					

Xeer Ra'iisal Wasaare Lr. 181 **Taariikh: 05/07/2025**

XAFIISKA RA'IISUL WASAARAHA
BIXID
07 JUL 2025
EXIT
OFFICE OF THE PRIME MINISTER

XEER: SIYAASADDA QARAN EE SOCDAALKA SHAQADA

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 97aad faqradda 1aad iyo 2aad; iyo Qodobka 99aad faqradaha (a), (b), (e), (f) iyo (g); iyo Qodobka 100aad faqradaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG ah ee JFS;

Markuu arkay: Warqadda summaddeedu tahay **WASHAB/WSHXSH/319/2025** ee ku taariikheysan **27/03/2025** ee Wasiirka Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulashada, kuna saabsan codsiga soojeedinta "**Siyaasadda Qaran ee Socdaalka Shaqada**";

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.18.121.07.25** ee **03/07/2025**, kuna saabsan ansixinta **"Siyaasadda Qaran ee Socdaalka Shaqada"** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Markuu tixgaliyay: Muhiimadda ay Dalka u leedahay Siyaasadda Qaran ee Socdaalka Shaqada;

Waxaa uu Meelmariyay:

Qodobka 1aad :

Go'aan Gole

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.18.121.07.25** ee **03/07/2025**, kuna saabsan ansixinta **Siyaasadda Qaran ee Socdaalka Shaqada** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Qodobka 2aad:

Hirgalin

Waxaa Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, loo igmaday in ay hirgaliso, meelmarisana Siyaasadda Qaran ee kor ku xusan.

Qodobka 3aad:

Dhaqangal

Siyaasaddan waxa ay dhaqangalaysaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda.

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN- 047- 2025
TAARIIKH : 09- 08- 2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Gutale
Hantidhowraha Guud Ee JFS

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada

SIYAASADDA QARAN EE SOCDAALKA SHAQADA

Waxaa diyaariyey: Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, 2025

TUSMO

I. ERAY-BIXIN 539

II. SOO-GAABIN ERAYO IYO WAXAY U TAAGAN YIHIIN 541

III. DULMAR KOOBAN OO KU SAABSAN HIRGELINTA SIYAASADDAN..... 546

IV. HIMMILLOOYINKA 546

V. HIGSIGA..... 546

VI. UJEEDDADA 546

VII. QIYAMKA ASAASIGA AH IYO MABAADI'DA HAGEYSA.. 546

VIII. UJEEDDOOYINKA ISTIRAATIJIYADEED EE SIYAASADDAN 547

IX. MOWDUUCYO IS-DHEX-GALA (CROSS-CUTTING THEMES) 547

X. FAL-GELIDDA SIYAASADDA IYO TALLAABOOYINKA LA SOO JEEDIYEY 547

Qeybta 1: Xoojinta Maamulka Socdaalka Shaqada 548

Qeybta 2: Horumarinta, Tayeynta iyo Aqoonsiga Xirfadaha.... 548

Qeybta 3: Ballaarinta Illaalinta Shaqaalaha iyo Daryeelka Bulshada ee Shaqaalaha 549

Socdaalaya iyo Qoysaskooda..... 549

Qeybta 4: Siyaasadda Xoojinta Doorka La-hawl-galeyaasha Bulshada, Bah-wadaagta 549

Horumarineed iyo Qeybaha Ganacsiga Gaarka Ah 549

Qeybta 5: Xoojinta Xog-ururinta, Maareynta, iyo Faafinta Xogta La Xiriirta 550

Socdaalka Shaqada 550

Qeybta 6: Nidaaminta Wakaaladaha Shaqaaleysiinta ee Gaarka Loo 550

Leeyahay..... 550

Qeybta 7: Taageeridda Nidaamyada Dib-u-soo celinta iyo Dib-u-dhexgelinta..... 551

Shaqaalaha Socdaalaya 551

Qeybta 8: Horumarinta Waxtarka Jaaliyadaha Soomaaliyeed ee Qurba- joogta Ah..... 551

XI. HANNAANKA FULINTA SIYAASADDAN 552

XII. FURSADAHA MAAL-GELINTA..... 553

XIII. GAARSIINTA IYO FAAFINTA SIYAASADDAN 553

1. Hordhac iyo Falanqayn Xaaladeed..... 555

1.1 Xogta Dadweynaha, Dhaqaalaha iyo Xaaladda Shaqooyinka 555

1 .2 Muuqaalka Shaqada iyo Baahida Kor-u-qaadista Xirfadaha Si 556

Tartiib Tartiiib Ah 556

1. 3 Muuqaalka Socdaalka Soomaaliya 557

1.3.4. Ka-qeyb-galka Jaaliyadaha Soomaaliyeed 559

1.3.5 Lacagaha ay Dibadda Ka Soo Diraan Jaaliyadaha 559

1.4 Qaab-dhismeedka Maamulka Socdaalka Shaqada 559

1.5 Xaaladda Dhibaatada iyo Sababaha Asaasiga ah ee Siyaasaddan..... 561

1.6 Sababaha Asaasiga ah ee Siyaasadda..... 561

2. Jihada Istiraatijiyadda..... 562

Aragtida 562

2.1 Himmillada 563

2.2 Ujeeddada 563

2.3 Qiyamka Asaasiga ah iyo Mabaadi'da Hageysa Siyaasaddan. 563

2.4 Ujeeddooyinka Istaraatijiyadeed ee Siyaasaddan..... 564

2.5 Mowduucyada Is-dhex-gala 564

3. Tallaabooyinka, Faro-gelinada iyo Hababka Siyaasaddan..... 566

Qeybta 1: Xoojinta Maamulka Socdaalka Shaqada si waafaqsan hal-beegyada iyo Xeerarka Caalamiga ah ee Shaqada 566

Qeybta 2: Aqoonsiga Xirfadaha iyo Horumarintooda..... 566

Qeybta 3: Ballaarinta Ilaalinta Shaqada iyo Dammaanadda Bulsho ee Shaqaalaha Socdaalka iyo Qoysaskooda 567

Qeybta 4: Xoojinta Doorka La-hawl-galeyaasha Bulshada, La-hawlgaleyaasha Horumarinta, iyo Qeybaha Gaarka Loo Leeyahay 568

Qeybta 5: Xoojinta Soo-saarista, Maareynta, iyo Faafinta Xogta Socdaalka Shaqaalaha 568

Qeybta 6: Nidaaminta Wakaaladaha Shaqaaleysiinta Gaarka Loo Leeyahay 569

Qeybta 7: Taageeridda Nidaamyada Soo-noqoshada iyo Dib-u-milanka Shaqaalaha Socdaalka 569

Qeybta 8: Kordhinta iyo Hagaajinta Ka-qeyb-galka Jaaliyadaha Soomaaliyeed ee Qurbaha 570

4. QAAB-DHISMEEDKA HIRGELINTA SIYAASADDAN..... 570

4.1 Qaab-dhismeedka Sharciyada iyo Xeerarka 571

Qaab-dhismeedka Qaranka 571

Dastuurka Ku-meel-gaarka ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya (2012) 571

Qorsheha Shaqo ee Qaranka (NEP) iyo Qorshaha Fulinta (2019) 571

Qorshaha Horumarinta Qaranka 2020–2024 571

Siyaasadda Qaranka ee Qurbo-joogta (2023) 572

Siyaasadda Qaran ee Qaxootiga Soo noqday iyo Barakacayaasha Gudaha 573

Hab-raaca Shaqo-siinta Dibadda (Overseas Employment Guidelines) (2022) 574

Sharciga Maal-gashiga Shisheeye 2015 574

Qaab-dhismeedka iyo Heerarka Caalamiga ah 575

Heshiisyada Caalamiga ah ee Ururka Shaqaalaha Adduunka ee Socdaalka Shaqaalaha 576

Barnaamijka Shaqo Hufan ee Dalka (DWCP 2023-2025) 577

Qaab-dhismeedka Kale ee Horumarinta Qaranka 577

Qabyo-qoraalka Istiraatijiyadda Socdaalka Qaranka (2024) 577

Qabyo-qoraalka Istiraatijiyadda Xalka Waara ee Qaranka (2025-2029) 578

Qabyo-qoraalka Siyaasadda Qaran ee TVET Waxbarashada Farsamada iyo Tababarka Xirfadaha) 578

Qaab-dhismeedyada Heer Goboleedka ah 578

4.2 HABABKA DHAQAN-GELINTA SIYAASADDA 579

4.3 Dhaqan-geliyeyaasha Fulinta, Isku-dubbaridka iyo Wada-shaqeynta Hay'adaha 580

6. Hababka Isgaarsiinta 589

12. Qaab-dhismeedka Kormeerka, Qiimeynta iyo Barashada 591

12.1 Kormeerka 591

12.2 Qiimeynta 592

13. GUNAANADKA 593

I. ERAY-BIXIN

“Wada-xaajood Wadajirka ah” waxaa loola jeedaa dhammaan wadahadallada u dhexeeya loo-shaqeeyeyaasha iyo/ama ururrada loo-shaqeeyeyaasha dhinacooda, iyo ururrada shaqaalaha dhinacooda, oo loogu talo-galay in lagu go'aamiyo xaaladaha shaqo iyo shuruudaha shaqaaleysiinta, xeerarka xiriirka u dhexeeya loo-shaqeeyeyaasha iyo shaqaalaha, xeerarka xiriirka u dhexeeya loo-shaqeeyeyaasha ama ururradooda iyo ururrada shaqaalaha.

“Siyaasadaha Tixgelinta Jinsiga” waxaa loola jeedaa tallaabooyin istiraatiji ah oo si gaar ah loogu talo-galay in lagu garowsado in ragga iyo dumarkuba ay u socdaalaan sababo dhaqaale iyo fursado shaqo oo wanaagsan, balse shaqaalaha haweenka ah ay la kulmaan caqabado badan, dulmi, iyo takoorkaan heer kasta oo socdaalka ah. Siyaasaddan waxay diiradda saaraysa yareynta caqabadaha iyo xaqiijinta sinnaanta jinsiga ee dhammaan marxaladaha socdaalka.

“Xalka Waara” waxaa loola jeedaa iyadoo la tixracaayo tallaabooyin la dejiyey oo bixiya fursado ay haystaan qaxootiga, soo-noqdeyaasha, ama dadka gudaha ku barakacay kuwaasoo aan mar dambe u baahnayn gargaar iyo ilaalin gaar ah. Tallaabooyinkan waxay u oggolaanayaan inay si waara u helaan xuquuqdooda asaasiga ah ee dastuuriga ah iyo kuwa xuquuqda aadanaha, iyagoo si deggan oo sharaf leh ugu dhex noolaan kara bulshadooda.

“Ka-ganacsiga Dadka” waxaa loola jeedaa hawlo ay ka mid yihiin qorista, gaadiidka, kala-wareejinta, qarinta, ama helidda dad si loo isticmaalo. Sidoo kale, waxaa loo yaqaan **Ka-ganacisiga Dadka** sida ku cad **Heshiiska Palermo**. Ganacsigan waxaa lagu fuliyaa iyadoo la adeegsanayo cabsi-gelin, xoog, ama qaabab kale oo qasab ah, afduub, khiyaano, marin-habaabin, ama xad-gudub awood, ka-faa'idaysi qof nugul oo xaalad adag ku sugan, bixinta ama helidda lacag ama faa'iidooyin si qof kale loo maamulo. Ujeeddada ugu weyn ee ka-ganacsiga dadka waa ka-faa'idaysiga dadka, taasoo noqon karta shaqo qasab ah, addoonsi, ka-ganacsiga jirka, ama xad-gudubyo kale oo bani'aadannimo.

“Nidaamka Xogta Suuqa Shaqada” waxaa loola jeedaa shabakad isku-xirta hay'adaha, shakhsiyaadka, iyo ilaha macluumaadka oo leh door heshiisyo, iyo hawlo la wada aqoonsan yahay oo la xiriira soo-saarista, keydinta, faafinta, iyo isticmaalka macluumaadka suuqa shaqada.

Nidaamkani wuxuu higsanayaa in uu sare-u-qaado awoodda sameynta iyo hirgelinta siyaasadaha iyo barnaamijyada la xiriira

“Siyaasadda Socdaalka Shaqaalaha ee Tixgelinta Jinsiga” waxaa loola jeedaa Siyaasaddan waxay aqoonsanaysaa in ragga iyo dumarku labaduba ay u socdaalaan sababo dhaqaale iyo fursado shaqo oo wanaagsan, iyadoo la tixgelinayo khibradaha kala duwan ee socdaalka ee ragga iyo dumarka. Waxay, sidoo kale, aqoonsanaysaa in shaqaalaha dumarka ah ee socdaalka ay la kulmaan fursado yar iyo takoor inta lagu jiro socdaalka, iyagoo wajahaya dhibaatooyin, sida xayiraadaha shaqo, shuruudaha waxbarasho, iyo xaq-jirnimo, taasoo badanaa sii xumaysa iyadoo ay jiraan dhibaatooyin kale oo lagu wajahayo, iyadoo loo marayo caddaalad-darro is-daba-joog ah oo ku saleysan arrimo badan.

“Socdaalka Shaqaalaha” waxaa loola jeedaa Socdaalka shaqaalaha ee ka dhaca dalalka kala duwan ama gudaha dalka ay ku nool yihiin si ay u helaan shaqo.

“Heerka Ka-qeyb-galka Suuqa Shaqada” waxaa loola jeedaa Awoodda shaqaalaha ee shaqada, boqolkiiba dadka da'da shaqada ku jira, ayaa muujinaysa heerka ka-qeybgalka suuqa shaqada.

“Xoogagga Shaqada (Labour Force)” waxaa loola jeedaa dhammaan dadka ku jira da'da shaqada, kuwa shaqeeya iyo kuwa aan shaqeyn.

“Shaqaalaha Socdaalka” waxaa loola jeedaa Qof socdaal ah ama qof ka soo guuray dal kale si uu shaqo u helo.

“Socdaal” waxaa loola jeedaa Dhaqdhaqaaqa dadka ee meel ka mid ah adduunka oo dhan, oo inta badan isaga gudba masaafo dheer oo ka mid ah waddan ilaa waddan kale ama gudaha waddanka, iyadoo socdaalka guduhu yahay qaabka ugu badan ee socdaalka aadanaha ee adduunka.

“Bed-qabka iyo Caafimaadka Goobta Shaqada” waxaa loola jeedaa Meeleynta iyo ilaalinta shaqaalaha ee degaanka goobta shaqada oo la waafajiyey awoodahooda jireed iyo maskaxeed.

“Wareejin Karaanka Xuquuqda” waxaa loola jeedaa Qaadashada Tallaabooyinka loogu talo-galay in lagu ilaaliyo xuquuqaha la helay ama habka helitaanka iyo bixinta manfacyada si ballaaran. Wareejintu waxay u baahan tahay iskaashi ka dhexeeya wadamada martida loo yahay iyo kuwa asal ahaan laga soo jeedo.

“Shirkadaha Shaqaaleysinta Gaarka” waxaa loola jeedaa qof dabiici ah ama qof leh shakhsiyad qaanuuneed ama hay’ad ka madax-bannaan maamul Dawladeed, oo bixisa hal ama in ka badan oo ka mid ah adeegyada la xiriira shaqada, sida ku cad Qodobka 1aad ee Heshiiska Hay’adaha Shaqaaleysiinta Gaarka ah ee ILO 1997 (Lambarka 181). Sidoo kale, waxaa loo yaqaan shirkadaha shaqaaleysiinta.

“Tababar Ka Hor Socdaalka” waxaa loola jeedaa Hab-raacyada loogu talo-galay dhisidda awoodda iyo bixinta macluumaad ku saabsan nidaamyada dal-ku-galka (visa) iyo rukhsadaha shaqada, dokumentiyada loo baahan yahay, sharciyada khuseeya ee ilaalinaya shaqaalaha, hay'adaha la xiriiri kara marka loo baahdo, iyo xiriirka ururrada qurbo-joogta ee dadka soo dhaweynaya.

“Shaqaaleysiin” waxaa loola jeedaa Hannaanka ka kooban xayeysiinta, faafinta macluumaadka, xulashada, meeleynta shaqo, iyo marka ay khuseyso, dib-u-celinta shaqaalaha socdaalaya (migrant workers) waddankii ay asal ahaan ka yimaadeen. Hannaankani wuxuu khuseeyaa shaqo-doonayaasha iyo kuwa hore u shaqeynayey ee ku jira xiriirka shaqo

“Waafaqsanaanta Xirfadaha” waxaa loola jeedaa Habab iyo tallaabooyin lagu kordhinayo shaqo- helidda shaqaalaha iyo yaraynta yaraanta xirfadaha iyadoo la buuxinayo shaqooyinka bannaan oo lagu meeleynayo shaqo-doonayaal aqoon iyo xirfad u leh.

“Wada-hadalka Bulshada” waxaa loola jeedaa Dhammaan noocyada wadahadallada, la-tashiga iyo is-weydaarsiga macluumaadka ee u dhexeeya wakiillada shaqaalaha, loo-shaqeeyeyaasha, iyo Dawladaha oo ku saabsan

danaha guud ee siyaasadaha dhaqaale, shaqo iyo bulshada, iyadoo ujeeddadu tahay in la siiyo daneeyeyaasha cod iyo saameyn ku saabsan arrimaha khuseeya bulshooyinka iyo goobaha shaqada.

"Wada-hawl-galeyaasha Bulshada" waxaa loola jeedaa Wakiillada maamulka iyo shaqaalaha (ururrada loo-shaqeeyeyaasha iyo ururrada shaqaalaha), iyo xaaladaha qaarkood, hay'adaha Dawladda iyo bulshada rayidka ah, kuwaasoo door ka ciyaara arrimaha la xiriira xiriirka shaqo iyo ka-qeyb-qaadashada wada-hadallada saddexgeesoodka ah (tripartite discussions) ee lala yeesho Dawladda.

"Daneeyeyaasha Saddex-geesoodka ah (Tripartite Constituents)" waxaa loola jeedaa Dawladda, ururrada loo-shaqeeyeyaasha, iyo ururrada shaqaalaha.

II. SOO-GAABIN ERAYO IYO WAXAY U TAAGAN YIHIIN

ERAYGA GAABSAN	MACNAHA UU U TAAGAN YAHAY
AU	Midowga Afrika (African Union)
BLA	Heshiiska Labo-geesoodka ah ee Shaqada (Bilateral Labour Agreement)
BLMAs	Heshiisyada Labo-geesoodka ah ee Socdaalka Shaqada (Bilateral Labour Migration Agreements)
BRMM	Maareynta Wanaagsan ee Socdaalka Gobol (Better Regional Migration Management)
CERD	Guddiga Ciribtirka Midab-takoorka (Committee on the Elimination of Racial Discrimination)
COMESA	Suuqa Wadajirka ah ee Bariga iyo Koonfurta Afrika (Common Market for East and Southern Africa)
CSOs	Ururrada Bulshada Rayidka ah (Civil Society Organizations)
DACs	Bulshooyinka Saameynta Ka Soo Gaartay Barakaca (Displacement Affected Communities)
DTM	Habka Daba-galka Barakaca (Displacement Tracking Matrix)

DWCP	Barnaamijka Shaqo Wanaagsan ee Dalalka (Decent Work Country Programme)
EAC	Bulshada Bariga Afrika (East African Community)
EASO	Xafiiska Taageerada Magangelyo-doonka ee Yurub

	(European Asylum Support Office)
ESCWA	Guddiga Dhaqaalaha iyo Bulshada ee Galbeedka Aasiya (Economic and Social Commission for Western Asia)
EU	Midowga Yurub (European Union)
FCDO	Xafiiska Arrimaha Dibadda, Barwaaqo-sooranka iyo Horumarinta (Foreign Commonwealth and Development Office)
FDI	Maal-gashiga Shisheeye ee Gudaha (Foreign Domestic Investment)
FESTU	Ururda Shaqaalaha Soomaaliyeed (Federation of Somali Trade Unions)
FMPT	Dhaqdhaqaaqa Xorta ah ee Dadka iyo Xoolaha (Free Movement of Persons and Transhumance)
FMS	Sahanka Daba-galka Socodka (Flow Monitoring Survey)
FRS	Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya (Federal Republic of Somalia)
GCM	Heshiiska Caalamiga ah ee Socdaalka (Global Compact for Migration)
GCR	Heshiiska Caalamiga ah ee Qaxootiga (Global Compact on Refugees)
GDP	Wax-soo-saarka Guud ee Dalka (Gross Domestic Product)

GIZ	Wakaaladda Jarmalka ee Horumarinta Caalamiga ah (German International Cooperation - Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
HIV	Fayraska Dilaaga ah ee Difaaca Jirka (Human Immunodeficiency Virus)
ICLS	Shirweynaha Caalamiga ah ee Xog-ururinta Shaqada (International Conference of Labour Statisticians)
IDPs	Dadka Gudaha Ku Barakacay (Internally Displaced

	Persons)
IEC	Xoggaha, Waxbarasho iyo Wacyi-gelin (Information, Education and Communication)
IGAD	Urur Goboleedka Horumarinta ee IGAD (Intergovernmental Authority on Development)
ILO	Ururka Shaqaalaha Caalamiga ah (International Labour Organization)
IOM	Hay'adda Caalamiga ah ee Socdaalka (International Organization for Migration)
KPIs	Calaamadaha Lagu Qiimeeyo Waxqabadka (Key Performance Indicators)
LMIS	Nidaamka Macluumaadka Suuqa Shaqada (Labour Market Information System)
M&E	Kormeerka iyo Qiimeynta (Monitoring and Evaluation)
MDAs	Wasaaradaha, Waaxyaha iyo Hay'adaha (Ministries, Departments and Agencies)
MoJCA	Wasaaradda Caddaaladda iyo Arrimaha Dastuurka (Ministry of Justice and Constitutional Affairs)
MoLSA	Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (Ministry of Labour and Social Affairs)

MPO	Falanqaynta Dhaqaalaha iyo Saboolnimada (Macro Poverty Outlook)
MWSS	Nidaamka Taageerada Shaqaalaha Socdaalaya (Migration Worker Support System)
NBS	Hay'adda Istaatitikada Qaranka (National Bureau of Statistics)
NCM	Hannaanka Iskuduwidda Qaranka (National Coordination Mechanism)
NDP	Qorsheha Horumarinta Qaranka (National Development Plan)
NGOs	Ururrada Aan Dawliga Ahayn (Non-Governmental

	Organizations)
NLFS	Sahanka Shaqada Qaranka (National Labour Force Survey)
ODA	Taageerada Horumarka Dibadda (Overseas Development Assistance)
PPP	Iskaashiga Dawladda iyo Shirkadaha Gaarka loo Leeyahay (Public-Private Partnerships)
PrEAs	Shirkadaha Shaqaaleysiint Gaarka loo Leeyahay (Private Recruitment and Employment Agencies)
PRMN	Shabakadda Ilaalinta iyo Daba-galka Dib-u-soocelinta (Protection and Return Monitoring Network)
PWD	Dadka Naafada Ah (Persons with Disabilities)
ReDSS	Xohaynta Xarunta Xalalka Waara ee Gobolka (Regional Durable Solutions Secretariat)
SCCI	Rugta Ganacsiga iyo Warshadaha Soomaaliyeed (Somalia Chamber of Commerce and Industry)
SDGs	Yoolalka Horumarka Waara (Sustainable Development Goals)

SNDP	Qorsheha Horumarinta Qaranka ee Soomaaliya (Somalia's National Development Plan)
SOM	Soomaaliya (Somalia)
STEM	Saynis, Tiknoolaji, Injineernimo iyo Xisaab (Science, Technology, Engineering and Mathematics)
SWOT	Xoogagga, Daciifnimada, Fursadaha, iyo Caqabadaha (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)
TVETs	Xarumaha Tababarka Farsamada iyo Xirfadaha (Technical, Vocational Education and Training Institutions)
TWG	Kooxda Farsamada ee Shaqada (Technical Working Group)
UN	Qaramada Midoobay (United Nations)
UNDP	Barnaamijka Horumarinta ee Qaramada Midoobay (United Nations Development Programme)
UNHCR	Xafiiska Qaramada Midoobay ee Qaxootiga (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNOCHA	Xafiiska Qaramada Midoobay ee Isku-dubbaridka Gargaarka Bani'aadamnimo (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
USD	Doollarka Mareykanka (United States Dollars)

III. DULMAR KOOBAN OO KU SAABSAN HIRGELINTA SIYAASADDAN

Siyaasaddan ayaa bixinaysa jihayn istiraatijiyadeed oo lagu maamulayo socdaalka shaqada ee Soomaaliya, iyadoo la higsanayo in la sameeyo nidaam ilaalinaya awoodna u siinaya shaqaalaha socdaalka ah, taasoo sare u qaadaysa kaalintooda ku aaddan horumarka qaranka Soomaaliya. Siyaasaddani waxay, sidoo kale, hagaysaa dadaallada lagu doonayo in lagu beddelo muuqaalka shaqada ee Soomaaliya, oo ay ku jirto kor-uqaadista aqoonta iyo xirfadaha bulshada si loo kordhiyo faa'iidooyinka fursadaha shaqo ee gudaha iyo dibadda, loona waafajiyo himmillooyinka guud ee horumarinta dalka.

IV. HIMMILLOOYINKA

In la helo Hannaan socdaal shaqao mideysan oo waara, kaasoo tixgelinaya kaladuwanaanshaha labada jinsi kuna saleysan xuquuqaha shaqaalaha si loogu horumariyo Qaranka.

V. HIGSIGA

Dhisidda hannaan dhammeystiran oo caddaalad ku dhisan, kaasoo fududeeya bedqabka iyo amaanka socdaalka shaqada.

VI. UJEEDDADA

Ujeeddada siyaasaddani waa Sare-u-qaadidda faa'idooyinka si loo horumariyo nolosha shaqaalaha socdaalka gudaha iyo dibadda.

VII. QIYAMKA ASAASIGA AH IYO MABAADI'DA HAGEYSA SIYAASADDAN

Siyaasaddan waxay ku saleysan tahay qiyam iyo mabaadi' ay ka mid yihiin:

1. Maamul-wanaagga iyo dhawrista sharciga.
2. Shaqo wanaagsan, oo ay ka mid tahay: bed-qabka iyo daryeelka shaqaalaha ee goobaha shaqada.
3. Awood-siin, ka-qeyb-galka, iyo sinnaanta.
4. Ilaalinta bulshada, cadaaladda iyo wada-xaajood bulsho.
5. Hufnaan iyo isla-xisaabtan.

6. Horumar waara.

VIII. UJEEDDOOYINKA ISTIRAATIJIYADEED EE SIYAASADDAN

Ujeeddooyinka muhiimka ah ee siyaasaddan waa:

1. Xoojinta maamul-wanaagga socdaalka shaqada iyadoo la waafajinayo halbeegyada iyo xeerarka caalamiga ah ee shaqada.
2. Horumarinta, tayeynta iyo aqoonsiga xirfadaha.
3. Ballaarinta ilaalinta iyo xuquuqda shaqaalaha socdaalaya iyo qoysaskooda.
4. Xoojinta doorka la-hawl-galeyaasha bulshada, bah-wadaagta horumarineed, iyo qeybaha ganacsiga gaarka ah.
5. Xoojinta xog-ururinta, maareynta, iyo faafinta xogta la xiriirta socdaalka shaqada.
6. Nidaaminta wakaaladaha Shaqaaleysiinta ee gaarka loo leeyahay.
7. Taageeridda nidaamyada dib-u-soo-celinta iyo dib-u-dhex-galka shaqaalaha dibadda ka soo laabta.
8. Horumarinta waxtarka Jaaliyadaha Soomaaliyeed ee qurbaha.

IX. MOWDUUCYO IS-DHEX-GALA (CROSS-CUTTING THEMES)

1. Si loo xaqiijiyo dhaqan-gal dhammeystiran oo tixgelinaya kala-duwanaanshaha jinsiga, iyadoo la raacayo hababka ugu wanaagsan ee caalamiga ah, Dawladdu waxay wax ka qabanaysaa arrimaha bulshada iyo dhaqaalaha.
2. U-hoggaansanaanta sinnaanta jinsiga.
3. Ka-qeyb-galka iyo xaqiijinta xuquuqda dadka naafada ah.
4. Yareynta nuglaanta bulshada.
5. Iskaashi caalami ah iyo taageerada Qunsuliyadaha.
6. Wada-shaqeynta Dawladda iyo Shirkadaha Gaarka loo leeyahay
7. Nabadaynta iyo xallinta khilaafaadka Isbeddelka cimillada, faafitaanka cudurrada saf-marka ah iyo arrimaha dabiiciga ah ee sababa guuritaan qasabka ah iyo barakaca.

X. FAL-GELIDDA SIYAASADDA IYO TALLAABOOYINKA LA SOO JEEDIYEY

Fal-gelidda siyaasadeed ee ugu weyn ee lagu hirgelinayo siyaasaddan laguna gaarayo ujeeddooyinkeeda waa:

Qeybta 1: Xoojinta Maamulka Socdaalka Shaqada

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Xoojinta Habka Iskuduwidda Qaranka

   Habka Iskuduwidda Qaranka ee hoos yimaad Xafiiska Madaxweynaha si loo hagaajiyo isku-xirka Hay'adaha muhiimka u ah fulinta siyaasadda (laga bilaabo heer Federaal ilaa heer Dawlad-goboleed).

2. Bilowga, gorgortanka, xoojinta, iyo dib-u-eegista Heshiisyada Socdaalka Shaqada ee Labo-geesoodka ah iyo kuwa Caalamiga ah (BLMAs & MLMAs), iyadoo la hormarinayo waddamada ay shaqaalaha Soomaalida ugu badan ku sugan yihiin.

3. Ansixinta, Meel-marinta, hirgelinta, iyo daba-galka hirgelinta heerarka shaqo ee caalamiga ah (heshiisyada, xeerarka, iyo ballan-qaadyada la xiriira socdaalka shaqada).

Qeybta 2: Horumarinta, Tayeynta iyo Aqoonsiga Xirfadaha

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Dhisidda Nidaamka Qaranka ee Qiimeynta Xirfadaha (National Skills Profiling Mechanism) si loo taageero baahiyaha suuqa shaqada iyo horumarinta xirfadaha ee Soomaaliya, Hirgelinta barnaamijyada Socdaalka Xirfadaha (Labour Mobility Schemes), oo diiradda saaraysa iskaashiga xirfadaha si kor loogu qaado horumarka xirfadeed ee kobaca Soomaaliya.

2. Maal-gelinta barnaamijyo kor loogu qaadayo xirfadaha iyo dib-u-tababaridda shaqaalaha socdaalaya ee gudaha iyo dibadda.

3. In la sameeyo shabakado iyo goobo shaqo-baahin oo heer kasta oo dawladeed, kuwaasoo xayeysiiya fursadaha shaqo iyo xirfadaha u baahan in la isku xiro, looshaqeeyeyaasha iyo kuwa shaqo-doonka ah ee jooga gudaha iyo dibadda Soomaaliya.

4. Kobcinta barnaamijyada isweydaarsiga aqoonta iyo xirfadaha ee shaqaalaha socdaalaya gudaha iyo dibadda.

5. Horumarinta nidaamyada taageeraya helitaanka macluumaadka, waxbarashada, tababarka, aqoonsiga xirfadaha, iyo helitaanka maal-gelinta shaqaalaha socdaalaya iyo qoysaskooda.

Qeybta 3: Ballaarinta Illaalinta Shaqaalaha iyo Daryeelka Bulshada ee Shaqaalaha Socdaalaya iyo Qoysaskooda

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Dib-u-eegista siyaasadaha, shuruucda, iyo barnaamijyada daryeelka bulshada si loogu daro shaqaalaha socdaalaya iyadoo lagu saleynayo mabda'a sinnaanta xuquuqda.
2. Xoojinta awoodda Hay'adaha iyadoo la sameynayo Mas'uuliyiinta Xiriirka ee illaalinta bulshada iyo xuquuqda shaqaalaha socdaalaya ee Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA) iyo Hay'adaha la xiriira. Sidoo kale, waxaa la dhisayaa Guddi saddex-geesood ah (tripartite committee) oo horumarinaya aqoonta gudaha ee daryeelka bulshada ee shaqaalaha socdaalaya iyadoo lala kaashanayo la-hawl-galeyaasha bulsheed ee dawliga iyo kuwa maxalliga.
3. Sameynta heshiisyo Shaqo oo labo-geesood ah (BLAs) oo ay ku jiraan qodobbo daryeelka bulshada, iyo/ama heshiisyada daryeelka bulshada oo dhinacyo badan leh, si loo hubiyo qaadista iyo wanaajinta dheefaha ama faa'iidooyinka..
4. Taageeridda hirgelinta Xeerarka Suuqa Wadajirka ah ee Bulshada Bariga Afrika (EAC Common Market) ee 2023, si loo hagaajiyo iskuduwidda xuquuqda iyo faa'iidooyinka bulshada.

Qeybta 4: Siyaasadda Xoojinta Doorka La-hawl-galeyaasha Bulshada, Bah-wadaagta Horumarineed iyo Qeybaha Ganacsiga Gaarka Ah

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Kor-u-qaadidda awoodda la-hawl-galeyaasha bulshada si ay uga qeyb-qaataan wada-hadalka bulshada ee la xiriira socdaalka shaqada.
2. Taageeridda la-hawl-galeyaasha bulshada iyadoo la bixinayo macluumaad iyo barnaamijyo awood-siineed si ay shaqaalaha socdaalaya uga caawiyaan abaabulkooda iyo u-doodista xuquuqdooda.
3. Taageeridda doorka la-hawl-galeyaasha bulshada ee ku aaddan difaacidda xuquuqda shaqaalaha socdaalaya, helitaanka cadaalad.
4. Xoojinta iskaashiga Dawladda, daneeyeyaasha horumarka iyo qeybaha gaarka loo leeyahay.

Qeybta 5: Xoojinta Xog-ururinta, Maareynta, iyo Faafinta Xogta La Xiriirta Socdaalka Shaqada

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Dhiirri-gelinta in lagu daro arrimaha socdaalka shaqada ee nidaamka macluumaadka suuqa shaqada (Labour Market Information System - LMIS).
2. Sameynta Qaab-dhismeedka xog-ururinta ee la xiriita socdaalka shaqaalaha, si joogto ahna loogu warbixiyo dhaqdhaqaaqa shaqaalaha socdaalaya iyo sifooyinkooda, iyadoo la raacayo talooyinka Shirweynaha Caalamiga ah ee Xogururinta Shaqada (ICLS).
3. In sahanno xilliyeed loo sameeyo xoogga shaqada, oo ay ku jiraan qeybo gaar ah oo ku saabsan socdaalka shaqada, si loo bixiyo xogta socdaalka shaqada iyo maamulka qurba-joogta, iyadoo la raacayo talooyinka Shirka Caalamiga ah ee Tiro-koobka Shaqada.
4. Kor-u-qaadidda awoodda Dawladda iyo qaab-dhismeedyadeeda si loo soo ururiyo, loo falanqeeyo, loona faafiyo xogta la xiriirta socdaalka shaqada, iyadoo la hubinayo kala-soocidda xogta sida jinsiga iyo sifooyinka kale ee la xiriira, xaqiijinta in xogta la heli karo guud ahaan Dawladda iyo dadweynaha (si ay uga faa'iidaystaan warbaahinta, jaamacadaha, ururrada bulshada, daneeyeyaasha horumarka, iyo Hay'adaha kale ee aan Dawliga ahayn).

Qeybta 6: Nidaaminta Wakaaladaha Shaqaaleysiinta ee Gaarka

Loo Leeyahay

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Dejinta qaab-dhismeedka sharciga, siyaasadda iyo hab-raacyada hay'adaha shaqaaleysiinta ee gaarka loo leeyahay.
2. Dhaqan-gelinta hab-raacyada habaynta iyo daba-galka hay'adaha shaqaaleysiinta ee gaarka loo leeyahay.
3. Dhisidda barnaamijyo dhisaya awoodda shirkadaha shaqaaleysiinta gaarka loo leeyahay si loo xaqiijiyo shaqaaleysiin caddaalad ah, iyo xoojinta awooddooda si ay u hirgeliyaan habab la jaan-qaadaya sinnaanta jinsiga dhammaan nidaamyada socdaalka shaqada, laga bilaabo hawlaha dhoofitaanka ka hor ee shaqaalaha (predeparture processes) Tababarka,

Imaanshaha dalka shaqada, qorsheha dib-unoqoshada iyo dib-u-dhex-gelinta shaqaalaha.

4. Nidaaminta hab-dhaqanka wakaaladaha shaqaaleysiinta iyadoo la sameynayo hagayaal sharci oo si siman loo fulin karo.

Qeybta 7: Taageeridda Nidaamyada Dib-u-soo celinta iyo Dib-udhex-gelinta Shaqaalaha Socdaalaya

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Taageeridda Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA) si ay u saadaaliso uguna diyaar-garowdo soo-laabashada shaqaalaha socdaalka ah. Waxaa la dhisayaa hannaan lagu bixiyo macluumaad, tababar, iyo kaalmo sharci (ama talo sharci) si dib-u-soo-noqdeyaashu ugu dhex milmaan dalka, iyadoo la kaashanayo shirkadaha shaqaaleysiinta ee gaarka loo leeyahay iyo xarumaha waxbarashada farsamada iyo xirfadaha (TVET).

2. Taageeridda dadaallada ay sameynayaan Hay'adaha dhexdhexaadiyeyaasha maaliyadeed si ay u bixiyaan adeegyada maaliyadeed (tusaale, xisaabaadka kuwa aan deganeyn dalka) si looga hortago khasaaraha maaliyadeed ee shaqaalaha socdaalaya iyo in la hubiyo xorriyadooda maaliyadeed.

3. Fududeynta nidaamyada xawilaadaha iyadoo la adkaynayo Qaab-dhismeedka la xiriira wareejinta xuquuqda daryeelka bulshada.

4. Xoojinta nidaamka dib-u-mideynta qoysaska iyo carruurta shaqaalaha socdaalaya ee dalka dib ugu soo laabanaya, iyadoo la dhex-gelinayo nidaamka waxbarashada iyo tababarka xirfadaha ee dalka.

5. Dhisidda hannaan daba-gal degdeg ah oo awood u leh in lagu soo gudbiyo cabashooyinka lana bixiyo mag-dhaw si loo hubiyo in caqabadaha soo if-baxa inta lagu jiro kala-guurka shaqaalaha laga soo celinayo ilaa ay si buuxda u dhexgalaan bulshadooda.

Qeybta 8: Horumarinta Waxtarka Jaaliyadaha Soomaaliyeed ee Qurba- joogta Ah

Tallaabooyinka ugu weyn ee qeybtan siyaasadeed waa:

1. Dhisidda iyo xoojinta adeegyada Qunsuliyadaha iyo u-qeybsanayaasha shaqada

(oo ay ku jiraan hababka cabashooyinka iyo wax-ka-qabashadooda) ee safaaradaha, Ergooyinka, iyo qunsuliyadaha dibadda si loo sameeyo sahanno dhammeystiran oo la xirira xaaladda jaaliyadaha Soomaaliyeed (marka la eego tirada, goobta, xirfadaha, jinsiga, iyo adeegyada loo baahan yahay).

2. Taageeridda shaqada shabakadaha iyo ururrada jaaliyadaha dibadda si ay uga qeyb-qaataan taageeridda shaqaalaha socdaalaya.

3. Dhisidda iyo dardar-gelinta xarunta isku-xirka jaaliyadaha Soomaaliyeed.

4. Kor-u-qaadidda wacyi-gelinta dadweynaha iyo siyaasad-dejiyeyaasha ee ku aaddan ka-qeyb-qaadashada horumarka Qaranka.

XI. HANNAANKA FULINTA SIYAASADDAN

1. Iyadoo uu kormeerayo Xafiiska Madaxweynaha, Xukuumaddu waxay xoojinaysaa habka Isku-dubbaridka Socdaalka Qaranka. Xafiiska Ra'iisul Wasaaraha oo hoggaaminaya hay'adaha fulinta ayaa kormeeraya meel-marinta siyaasaddan, iyadoo la kaashanayo Golaha Wasiirrada iyo Baarlamaanka.

2. Hannaanka Iskuduwidda Qaranku wuxuu taageero ka helayaa Guddiga Iskudubbaridka Socdaalka Shaqaalaha, oo ay ku jiraan wasaaradaha iyo hay'adaha xirirka la leh, oo ay horjooge ka tahay Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada. Xafiiska Madaxweynaha waxaa matalaya Ergeyga Gaarka ah oo u xilsaaran Arrimaha Socdaalka, Shaqaalaha Dib u soo laabanaya iyo Xuquuqda Caruurta. Guddigan Isku-dubbaridku waxay bixinayaan siyaasad iyo hagitaan istaraatijiyadeed oo ku saabsan arrimaha socdaalka shaqaalaha wuxuuna ka shaqeynayaa hirgelinta qaraarrada la xiriira siyaasaddan.

3. Si loo ogeysiiyo tallaabooyinka siyaasadda, Wasaaradda waxay xoojinaysaa Xarunta Qaranka ee Kheyraadka Dijitaalka Socdaalka si loo ururiyo xog muhiim ah oo la xiriirta isbeddellada socdaalka shaqada. Wasaarradda, iyadoo adeegsanaysa madal la-hawl-galeyaasha bulshada, waxay la shaqeynaysaa ururrada shaqaalaha iyo shaqo-bixiyeyaasha, oo ay ka mid yihiin Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed, Rugta Ganacsiga Soomaaliyeed, Jaaliyadaha Dibadda, daneeyeyaasha horumarka iyo Hay'adaha aan Dawliga ahayn, si loo dardar-geliyo hirgelinta siyaasaddan.

4. Heer Dawlad-goboleed, siyaasaddan waxaa laga hirgelinayaa dhammaan gobollada dalka iyadoo ay hoggaaminayaan Agaasimeyaasha Guud, oo ay hoos yimaadaan Saraakiisha Shaqada ee Wasaaradaha Shaqada oo ka hawl-gelaya Waax Shaqo oo si buuxda loo asaasay. Shaqaalaha socdaalaya

ee gudaha iyo dibadda waxay noqonayaan kuwa ugu faa'iidada badan, iyadoo la hubinayo in siyaasaddan ay kor u qaaddo fursadaha ay ka helayaan socdaalka shaqada.

XII. FURSADAHA MAAL-GELINTA

Iyadoo laga duulayo caqabadaha maaliyadeed iyo kheyraadka xaddidan ee dalka, Dawladdu waxay adeegsanaysaa habab kala duwan oo lagu maal-gelinayo hirgelinta siyaasaddan, kuwaasoo kala ah:

1. Miisaaniyadda loo qoondeeyey Wasaaradaha iyo Hay'adaha Dawladeed ee ka timaadda miisaaniyadda Qaranka.
2. Taageero laga helo daneeyeyaasha horumarka iyo Hay'adaha caalamiga ah.
3. Kheyraadka laga soo ururiyo gudaha dalka iyadoo loo marayo ilo dakhli oo aan cashuur ahayn.
4. Maal-gelin laga helo iskaashiga Dawladda iyo Shirkadaha Gaarka loo leeyahay.
5. Deymo iyo deeqo, oo ay ku jiraan deymaha fudud ee Dawladda ay codsan karto si loo fuliyo mashaariic muhiim ah.
6. Isticmaalka sanduuqa Saamiyada gaarka loo leeyahay iyo xirmooyinka maaliyadeed ee hay'adaha maaliyadeed.
7. Ilaha maal-gelineed ee kale (oo ay ku jiraan maaliyadda cimillada) iyo dhaqaaleururinta Jaaliyadaha Soomaaliyeed ee Dibadda.

XIII. GAARSIINTA IYO FAAFINTA SIYAASADDAN

Siyaasaddan waxaa la gaarsiinayaa qeybaha kala duwan ee bulshada iyadoo la adeegsanayo habab kala duwan oo isgaarsiineed si loogu waafajiyo baahiyahooda gaarka ah.

XIV. GAARSIINTA XUKUUMADDA IYO HAY'ADAHA KALE EE DAWLADDA

Waxaa dib-u-eegis loogu sameynayaa hab-raac la mid ah habr-aacii lagu ansixiyey, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ee Dawladda. Nuqulka siyaasaddan oo kooban ayaa loo gudbinayaa dhammaan wasaaradaha iyo waaxyaha dawladda, heer federaal, heer dawlad-goboleed iyo dhammaan hay'adaha ay khuseyso, iyadoo lala kaashanayo Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada.

XV. GAARSIINTA LA-HAWL-GALEYAASHA BULSHADA

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada oo matalaysa dhinaca Dawladda ee Qaabdhismeedka saddex geesoodka ah waxay adeegsanaysaa xiriiro shabakado, wada-hadallo bulsho, shirar, aqoon-isweydaarsiyo, wargelin warbaahineed iyo Wargeysyo, si loo gaarsiiyo siyaasaddan la-hawl-galeyaasha bulshada.

XVI. GAARSIINTA SHAQAALAHA SOCDAALAYA (GUDAHA IYO DIBADDA)

Si loo xariiriyo shaqaalaha socdaalka ee dibadda u baxaya, Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada waxay sameynaysaa dadaallo kala duwan oo isgaarsiineed, kuwaasoo ka mid ah barnaamijyo laga sii-daayo idaacadaha iyo telefishinnada, shirar, kulammo bulshada lala yeesho, iyo is-dhex-gal fogaan arag ah oo lala yeesho muwaadiniinta Soomaaliyeed ee qurbaha ku nool, baraha bulshada, iyo mareegyadeeda ee is-dhex-galka leh.

Dhanka shaqaalaha socdaalka ee gudaha soo galaya, farriimo si gaar ah loogu talo-galay ayaa la diyaarinayaa si ay u daboolaan baahidooda xogeed, kuwaasoo ay ka mid yihiin siyaasaddan, siyaasado la xiriira, nidaamyada sharci, iyo adeegyada ay Dawladda u fidinayso.

Ururka Shaqaalaha Soomaaliyeed wuxuu adeegsanayaa xaruntiisa la xiriirta socdaalka iyo habab kale si uu siyaasaddan ugu faafiyo daneeyeyaasha ay khuseyso.

XVII. GAARSIINTA DAWLADAHA DALALKA MARTIDA LOO YAHAY

Dawladdu waxay adeegsanaysaa safaaradaha, xarumaha diblomaasiyadeed, iyo qunsuliyadaha dibadda si ay ula xiriirto Dawladaha dalalka ay shaqaalaha Soomaaliyeed u socdaalaan ama ka shaqeeyaan. Sidoo kale, Dawladda waxay ka faa'iidaysanaysaa teknoolojiyadda casriga ah iyo aaladaha isgaarsiinta si loo hagaajiyo hufnaanta isgaarsiinta iyo gudbinta macluumaadka muhiimka ah ee la xiriira shaqaalaha socdaalka ah.

XVIII. KORMEERKA IYO QIIMEYNTA SIYAASADDA

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ayaa hoggaaminaysa kormeerka joogtada ah ee hirgelinta siyaasaddan, waxayna mas'uul ka noqonaysaa qiimeynteeda. Wasaaraddu waxay natiijada dib-u-eegista iyo qiimeynta siyaasadda u gudbinaysaa Guddiga Iskuduwidda Qaranka, waxayna warbixino iyo talooyin cusub u gudbinaysaa Wasaaradda Qorsheynta iyo Xafiiska Tiro-koobka Qaranka.

Dhammaan hawl-wadeennada fulinta waxaa looga baahnaanayaa inay la socdaan dhaqdhaqaaqyada sida ku qeexan siyaasaddan oo ay soo gudbiyaan warbixin sannadeedka horumarka. Sahan asaasi ah ayaa la sameynayaa sanadka ugu horeeya ee dhaqan-gelinta siyaasaddan si loo ururiyo macluumaadka iyo xogta heerka bilowga ah ee socdaalka shaqada, kaasoo lagu go'aaminayo ujeeddooyinkan siyaasadeed:

1. Dib-u-eegis sanadeed oo ku saabsan waxqabadka ayaa la sameynayaa si loo cabbiro horumarka.
2. Dib-u-eegis dhexdhexaad ah ayaa la sameynayaa si loo qiimeeyo waxqabadka siyaasadda.
3. Dib-u-eegis lagu sameeyo qaab-dhismeedka fulinta siyaasadda ayaa la soo jeedinayaa Dhammaadka muddada hirgelinta siyaasadda.
4. Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ayaa loo xilsaarayaa sameynta qiimeynta ugu dambeysa, taasoo gacan ka geysanaysaa dejinta siyaasadda soo socoto ka dib 10 (toban) sano oo fulin ah.

1. Hordhac iyo Falanqayn Xaaladeed

Siyaasaddani waxay dawladda iyo bulshada siinaysaa jihayn istaraatijiyadeed oo dhammeystiran oo ku aaddan maamulka socdaalka shaqada ee gudaha iyo dibadda Soomaaliya, Waxay ku saleysan tahay hab xasaasi ah oo ku saleysan sinnaanta jinsiga iyo ilaalinta xuquuqaha si loo xaqiijiyo qaab badbaado leh, nidaamsan oo joogto ah oo loogu talo-galay socdaalka shaqada ee dalka.

Siyaasaddan waxaa sidoo kale loo dejiyey inay hagto faragelinta loogu talo-galay in lagu taageero isbeddelka muuqaalka shaqada ee Soomaaliya, taasoo ay ku jirto koru-qaadidda xirfadaha shaqo ee bulshada si loo wanaajiyo fursadaha shaqo ee gudaha iyo dibadda.

1.1 Xogta Dadweynaha, Dhaqaalaha iyo Xaaladda Shaqooyinka

Waxaa la qiyaasayaa in tirada guud ee shacabka Soomaaliyeed ay gaartay 20 milyan, iyadoo dhaqaalaha dalka uu ku tiirsan yahay adeegyada (gaar ahaan ganacsiga), beeraleyda la nooshahay dalagyada iyo kalluumeysiga. Qeybta ugu badan ee bulshada waxay ka shaqeysaa Beeraha iyo xoolaha nool, iyadoo beeraha ay ka qeybqaataan 80.3% GDP-ga guud ee dalka.

Sanadkii 2023, GDP-ga Soomaaliya wuxuu ahaa $10.42 bilyan, halka dakhliga qofkiiba uu ahaa $592 sanadkii. Kobaca dhaqaalaha dalka wuxuu u dhexeeyey 2-3% muddadii u dhaxaysay 2019-2023, waxaana la saadaalinayaa inuu kor u kaco ilaa 3.1% sanadka 2024, taasoo ka sarreynaysa heerka kororka dadka oo lagu qiyaasay
2.92%.

In kasta oo la saadaalinayo koror dhaqaale, haddana dalka wuxuu wajahayaa caqabado waaweyn oo ay ka mid yihiin soo-xareynta dakhliga gudaha oo

hooseeya iyo heerka faqriga oo sarreeya, taasoo ka sii dhigtay amni-darro joogto ah. Sidaas darteed, dadaallada lagu soo jiidanayo maal-gashiga tooska ah ee shisheeye iyo dhiirri-gelinta ganacsiga gaarka loo leeyahay waxay muhiim u yihiin horumarka dhaqaale ee dalka, abuurista fursado shaqo, iyo dhimista heerka faqriga ee haatan jira.

1 .2 Muuqaalka Shaqada iyo Baahida Kor-u-qaadista Xirfadaha Si Tartiib

Tartiiib Ah

Dhallinyarada Soomaaliya waxay haystaan fursad weyn oo lagu horumarin karo dhaqaalaha dalka. Si kastaba ha ahaatee, shaqo-la'aanta dhallinyarada, gaar ahaan kuwa wax bartay, waxay weli tahay caqabad weyn. Dhallinyarada leh xirfado qiimo leh ayaa inta badan u hayaama dibadda iyagoo raadinaya fursado shaqo oo ka wanaagsan.

Sanadkii 2021, heerka wax aqriska iyo qoraalka Soomaaliya wuxuu ahaa 41.03%. Heerka ka-qeyb-galka xoogga shaqaalaha ee qeybta rasmiga ah wuxuu ahaa 15.9% sanadkii 2022, halka heerka guud ee shaqo-la'aantu uu gaaray 19.3%, iyadoo heerka shaqo-la'aanta dhallinyarada gaar ahaan uu aad u sarreeyey, oo gaaray 34.6%.

Dadka Soomaaliyeed intooda badan waxay ka shaqeeyaan qeybaha (sector-ka) adeegyada, gaar ahaan: Ganacsiga (tafaariiqda iyo jumlada) – 48% Beeraha iyo dhirta – 24% Shaqooyinka guryaha iyo adeegga gudaha – 17% Dhismayaasha, marti-gelinta iyo adeegyada hoteellada – 11%. Sida lagu sheegay warbixinta IOM Shaxda Daba-galka Barakaca ee 2023, 59% haweenka iyo 18% ragga ah ee shaqaalaha socdaalka ah ee ka shaqeeya dibadda waxay sheegeen inaysan haysan wax shahaado waxbarasho ah. Warbixinta DTM waxay ku salaysnayd xog laga qaaday 1,628 qof, oo ay ka mid ahaayeen 926 rag ah iyo 702 dumar ah.

Sida warbixinta lagu sheegay: Keliya 8.2% dadka la wareystay waxay dhammeeyeen heer jaamacadeed (7.4%) ama waxbarasho farsamo (0.8%). Keliya 0.5% ayaa haystay shahaado tababar shaqo. Laga soo bilaabo 2021, keliya 8.2% shaqaalaha socdaalka Soomaaliyeed waxay ka shaqeynayeen qeybaha shaqooyinka Heshiiska Adeegyada Xirfadeed.

Iyadoo la eegayo heerka hadda ee xirfadaha iyo tababarrada, Dawladda waxay u jeedaa inay dejiso jihada siyaasadeed ee xaqiijinaysa xuquuqaha shaqaalaha socdaalaya gudaha iyo dibadda, iyadoo abuuraysa jawi shaqo-sharafeed oo nidaamsan, taasoo gacan ka geysanaysa kobcinta shakhsiyaadka iyo horumarinta qaranka.

1. 3 Muuqaalka Socdaalka Soomaaliya

Soomaaliya waa dal socdaal badan leh oo ah dal laga tahriibo, loo tahriibo, oo marin u ah socdaalka ka gudba Geeska Afrika iyo meelo kale. Dalka wuxuu wajahaya caqabado la xiriira abuurista shaqooyin iyo fursado ku filan, iyadoo heerka shaqola'aantu uu gaarayo 19.29%.

Faqriga iyo Saboolnimadu waxay si baahsan ugu fidsan yihiin bulshada, iyadoo in ka badan 60% dadweynaha ay ku nool yihiin wax ka yar $1.90 maalintii. Heerka wax aqriska iyo qoraalka ee Soomaaliya wuxuu taagan yahay 41.03%.

Ka-qeyb-galka Suuqa Shaqada waxaa jira farqi weyn oo u dhexeeya jinsiga marka la eego ka-qeyb-galka shaqada. 33% ragga iyo 12% dumarka ayaa si firfircoon uga shaqeeya suuqa shaqada. Dawladda Soomaaliya, iyadoo loo marayo Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA), waxay la shaqeynaysaa bah-wadaagta horumarineed si loo dhiso Hay'ado adag oo tag leh.

Soomaaliya waxay leedahay dhallinyaro, taasoo awood u leh inay horseedo koboc dhaqaale. Si kastaba ha ahaatee, shaqo-la'aanta dhallinyarada ayaa weli caqabad weyn ah, gaar ahaan kuwa wax bartay. Shakhsiyaadka leh xirfado qiimo leh ayaa aad ugu dhow inay ka hayaamaan dalka iyagoo raadinaya fursado shaqo oo wanaagsan.

1.3.1 Qaxootiga iyo Magan-gelyo-doonka

Sida laga soo xigtay xogta Hay'adda Qaramada Midoobay u qaabilsan qaxootiga (UNHCR), laga soo bilaabo Abriil 2023, waxaa jiray 685,198 qaxooti Soomaali ah, oo u badan dalalka deriska ah, oo ay ugu horreyso Kenya (301,526) iyo Itoobiya (253,616). Sannadkii 2020, Soomaaliya waxay marti-gelisay 35,461 qaxooti iyo magan-gelyo-doon ah oo u diiwaan-gashan, badina waxay ka yimaadeen Itoobiya (23,701). Soomaaliya waxaa kale oo ay leedahay jaaliyado aad u badan oo qurbojoog ah, oo lagu qiyaaso 1-1.5 milyan oo qof, oo ay ugu horreeyaan Boqortooyada Midowday (UK), Netherlands, Norway, Sweden, Mareykanka, Kanada, iyo Australia (FMPT, 2022).

1.3.2 Socdaalka Soo-galootiga

Socdaalka gudaha wuxuu ka kooban yahay dadka gudaha ku barakacay iyo qaxootiga. Warbixinta Shabakadda Ilaalinta iyo Daba-galka Soo-noqoshada ee UNHCR (PRMN) waxay sheegtay in sannadkii 2023 ay jireen in ka badan 1.2 milyan oo qof oo cusub oo gudaha ku barakacay. Warbixinta IOM Shaxda Daba-galka Barakaca (Displacement Tracking Matrix (DTM) ee 2021 ee Soomaaliya waxay muujisay in ay jireen 121,671 qof oo dalka soo galay, kuwaasoo intooda badan ka yimid Itoobiya (66%), Kenya (13%), iyo Jabuuti (10%).

Sannadkii 2020, waxaa Soomaaliya ka baxay 159,812 qof, iyagoo aaday badankooda Itoobiya (46%), Sucuudiga (23%), Yemen (15%), Kenya (11%), iyo Jabuuti (6%).

Sida laga soo xigtay Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA), muddo 2 (labo) sano ah waxaa Soomaaliya lagu bixiyey qiyaastii 15,000 rukhsado shaqo, kuwaasoo intooda badan la siiyey muwaadiniinta Uganda, Kenya, Hindiya, Boqortooyada Midowday (UK), Pakistan, iyo Bangladesh.

Sida lagu xusay Warbixinta Horumarka Aadanaha ee Isku-dhafan (Integral Human Development Report 2024) oo ay WSHAB (MoLSA) wax ka diyaarisay, inta badan shaqaalaha ajaanibta ah ee yimaad Soomaaliya waxay ka shaqeeyaan jagooyinka kala ah La-taliye iyo shaqaalaha ka tirsan Hay'adaha caalamiga ah ee aan Dawliga ahayn (NGOs) iyo ururrada bulshada rayidka (CSOs), Shaqaale dhanka amniga ah, Shaqaalaha dhismaha. Tuubooleyda iyo farsamo-yaqaannada gaarka ah (inta badan heshiisyo kooban), Shaqaalaha ka hawl-gala hoteellada, hawlaha bini'aadannimada iyo waaxda marti-gelinta. Si kastaba ha ahaatee, ma jiro xog qeexan oo muujinaysa sida loo kala qeybiyey shaqaalaha ajaanibta ee haysta rukhsadaha shaqo, taasoo sabab u ah qaab-dhismeed iyo nidaamyo-la'aan lagu daba-galo xogtooda.

1.3.3 Socdaalka Shaqaalaha Dibadda

Waddooyinka ugu badan ee ay shaqaalaha socdaalka Soomaaliyeed u maraan dibadda waa saddex waddo oo waaweyn:

1. Badda – Iyagoo ka tallaabaya badda si ay u gaaraan Yemen, ka dibna uga sii gudbaya waddamada Khaliijka. Si kastaba ha ahaatee, waddadan ayaa hoos u dhacday tan iyo 2015, sababo la xiriira dagaalka Yemen.
2. Jidka Koonfureed – Iyagoo mara Kenya, ka dibna uga sii gudbaya dhanka Koonfur Afrika.
3. Jidka Galbeed – Iyagoo mara Sudan iyo Libya, iyagoo rajeynaya inay ka tallaabaan Badda Mediterraneanka si ay u gaaraan Yurub.

Weli ma jirto xog la cusboonaysiiyey oo ku saabsan socdaalka aan sharciyeysnayn (irregular migration).

Dawladda Soomaaliya waxay dhammeystirtay Heshiiska Shaqo ee labo-geesood (Bilateral Labour Agreement (BLA)) ee u dhexeeya JFS iyo Qatar, waxaana heer gebagabo ah maraya heshiis la mid ah oo ay la leedahay Boqortooyada Sacuudi Carabiya, taasoo ah waddanka marti-geliya inta badan shaqaalaha socdaalka Soomaaliyeed, gaar ahaan haweenka.

1.3.4. Ka-qeyb-galka Jaaliyadaha Soomaaliyeed

Soomaaliya waxay leedahay jaaliyado ballaaran oo ku kala firirsan daafaha caalamka, iyadoo lagu qiyaasay in ay ku nool yihiin 2 (labo) milyan oo Soomaali ah waddamada kala ah: **Boqortooyada Midowday (UK), Holland, Norway, Sweden, Mareykanka (USA), Kanada, Koonfur Afrika, Australia (FMPT, 2020).**

1.3.5 Lacagaha ay Dibadda Ka Soo Diraan Jaaliyadaha

Socdaalka shaqaalaha iyo doorkiisa ku aaddan horumarka dhaqaale waa ududbdhexaadka siyaasaddan. Jaaliyadaha Soomaaliyeed waxay door muhiim ah ka ciyaaraan horumarka Dalka, gaar ahaan marka la eego lacagaha ay dibadda ka soo diraan (remittances). Sanadihii 2023 iyo 2024, lacagaha ay jaaliyaduhu u soo direen Soomaaliya waxaa lagu qiyaasay inay u dhaxayso $1.73 bilyan ilaa $2 bilyan. Lacagtan ay dirayaan jaaliyaduhu waxay dhaaftay qiimaha guud ee dhoofinta Soomaaliya sanadkii. Waxay kaalinta labaad kaga jirtaa dhaqaalaha Soomaaliya, iyadoo ka dambeysa oo keliya Gargaarka Horumarinta Dibadda (Overseas Development Assistance - ODA), kaasoo gaaray $2.6 bilyan sanadkii 2023.

1.4 Qaab-dhismeedka Maamulka Socdaalka Shaqada

Marka la eego heerka caalamiga ah, Soomaaliya waxay ansixisay 26 Heshiisyo Caalami ah ee ILO, 22 ka mid ah hadda waa dhaqan-gal. Kuwaas waxaa ka mid ah 8 (siddeed) heshiis oo asaasi ah (C097 iyo C143). Bishii Feberaayo 2021, Wasiirka Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ayaa ansixiyey 7 (toddobo) Heshiisyo Caalami ah oo dheeraad ah oo ILO ah isagoo ka wakiil ah Xukuumadda JFS.

Heerka Qaranka, Hannaanka Iskuduwidda Qaranka ee Socdaalka (NCM) waxaa dib loo asaasay 2023, waxaana la hoos geeyey Xafiiska Madaxweynaha JFS. NCM wuxuu ka kooban yahay saddex guddi-hoosaad oo ay ku jiraan (FESTU).

Heer Qaran: Hannaanka Iskuduwidda Qaranka ee Socdaalka (NCM) waxaa dib loo asaasay 2023, wuxuuna hoos imaanayaa Xafiiska Madaxweynaha, wuxuu ka kooban yahay 3 (saddex) kooxood oo hawl fulin ah:

- **Kooxda Hawl-fulinta ee Maareynta Socdaalka:** Hoggaaminaysa horumarinta siyaasadaha shaqo iyo shuruucda heer qaran, si waafaqsan heerarka iyo xeerarka caalamiga ah. Waxaa hoggaaminaya Wasaaradda Amniga Gudaha.
- **Kooxda Farsamo ee La-dagaallanka Tahriibka iyo Ka-ganacsiga Dadka:** Waxaa si wadajir ah u guddoominaya Wasaaradda Arrimaha Gudaha iyo Federaalka, iyo Wasaaradda Caddaaladda iyo Arrimaha

Dastuurka, Xukuumadda JFS. Waxay taageertaa hirgelinta siyaasadaha iyo xeerarka la xiriira socdaalka.

- **Kooxda Farsamo ee Soo-celinta iyo Dib-u-qaadashada Shaqaalaha Soomaaliyeed ee Tahriibay:** Waxay isku-dubbaridaa soo-celinta iyo dib-uqaadashada shaqaalaha Soomaaliyeed ee qurbaha ku nool.

Hannaanka Iskuduwidda Qaranka ee Socdaalka wuxuu bixiyaa qaab-dhismeed maamul oo hagaya, wadaagaya xogta, nidaaminayaa dadaalada lagu hirgelinayo siyaasadda qaran ee socdaalka. Sanadkii 2024, Xafiiska Madaxweynaha wuxuu marti-geliyey Ergeyga Gaarka ah ee Xuquuqda Carruurta iyo Muhaajiriinta, Iyadoo taageero laga helayo UNHCR, ILO, iyo IOM, waxaa la dhisayaa Koox Farsamo oo Socdaal Iskudhafan, taasoo wax ka taraysa kooxaha heer federaal ee maareynta socdaalka.

Bishii Maarso 2024, waxaa la asaasay Guddiga Isuduwidda Qaranka ee Socdaalka Shaqada, kaasoo hoos imaanaya NCM. Dawladda, iyadoo loo marayo Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, oo kaashanaysa ILO iyo IOM, waxay dhistay guddigan oo ay xubno ka yihiin hay'adaha soo socda:

1. Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada;
2. Wasaaradda Arrimaha Dibadda & IC – Waaxda Qurbo-joogta;
3. Wasaaradda Qoyska iyo Horumarinta Xuquuqda Aadanaha;
4. Wasaaradda Arrimaha Gudaha iyo Federaalka;
5. Xafiiska Tiro-koobka Qaranka ee Soomaaliya; 6. Ururka Xiriirka Shaqaalaha Soomaaliyeed (FESTU); iyo
7. Rugta Ganacsiga iyo Warshadaha Soomaaliya (SCCI).

Jaantus muujinaya Qaab-dhismeedka Hay'adaha iyo nidaamka maamulka socdaalka shaqada wuxuu ku xusan yahay Qeybta 4.4 ee dokumintigan.

Shantii sano ee la soo dhaafay, waxaa muuqday horumar dhanka wada-shaqeynta ah oo u dhexeeya Dawladda iyo la-hawl-galeyaasha bulshada, iyadoo la adeegsanayo wadahadal saddex-geesood ah. Shaqaalaha socdaalka waxay billaabeen ka-qeyb-galka ururrada shaqaalaha ee Soomaaliya, gaar ahaan iyadoo loo marayo Taageerada ILO, FESTU waxay horumarisay una ansixisay istiraatijiyad abaabul oo shaqaalaha socdaalka u saamaxaysa inay helaan wakiillo matala, Tani waxay u fududeysay inay si firfircoon uga qeyb-qaataan shaqooyinka ay qabtaan ururrada shaqaalaha iyo arrimaha la xiriira gorgortanka wadajirka ah. Sidaas darteed, waa lama-huraan ah in FESTU ay sii wado dadaalladeeda wacyi-gelinta iyo xoojinta shaqaalaha socdaalka, si ay u helaan xuquuqohooda, loona horumariyo xaaladooda shaqo ee u baahan fiiro gaar ah.

1.5 Xaaladda Dhibaatada iyo Sababaha Asaasiga ah ee Siyaasaddan

Maamulka socdaalka shaqada ee Soomaaliya wuxuu daciif ka yahay xagga iskuduwidda hay'adaha iyo maqnaanshaha nidaam xog-ururin ee suuqa shaqada, taasoo caqabad ku noqotay xeer-nidaaminta iyo maareynta shaqaalaha socdaalka.

Sanadkii 2024, Dawladda Soomaaliya waxay dhammeystirtay Heshiisyada Shaqaalaha Socdaalka ee ay la gashay Qatar, halka ay weli wada-hadallo kula jirto Boqortooyada Sacuudi Carabiya, oo hoy u ah bulsho weyn oo Soomaali ah. Shaqada Shirkada Shaqaaleysiinta Gaarka loo leeyahay ee dalka weli si wanaagsan looma nidaamin, taasoo sababtay in shaqaalaha Soomaaliyeed ee socdaalka ah ay la kulmaan dhibaatooyin la xiriira xaquuq-la'aan, xaalado shaqo oo liita, iyo nuglaansho ka dhan ah tahriibinta iyo shaqada qasabka ah. Gaar ahaan, dalalka Khaliijka, oo ay ka jirto nidaamka dammaanadda shaqada (kafala system), waxaa si joogto ah loo diiwaan-geliyey xadgudubyo iyo takoorid ka dhan ah shaqaalaha socdaalka, gaar ahaan haweenka inta badan ka shaqeeya guryaha. Dhibaatadan waxay sii adkeyneysaa baahida loo qabo nidaam sharci oo xaqiijinaya ilaalinta xuquuqda shaqaalaha socdaalka Soomaaliyeed.

In kasta oo Xeerka Shaqada Qaranka uu Baarlamaanku ansixiyey Feberaayo 2025, haddana dalka wuxuu weli la tacaalayaa caqabado la xiriira hirgelinta iyo fulinta xeerkaas, maadaama ay jirto qaab-dhismeed hay'adeed oo daciif ah oo cusub. Xeerka Shaqaalaha Ajnabiga ah ee 2015 – oo nidaamiya socdaalka shaqaalaha ee imaanaya Soomaaliya ma lahan hab-raacyo dhammeystiran oo ilaaliya shaqaalaha socdaalka, wuxuuna si kooban uga hadlaa keliya shuruudaha iyo hannaanka lagu helo rukhsadda shaqo ee shaqaalaha ajnabiga ah ee dalka yimaad. Taageero dheeraad ah ayaa looga baahan yahay la-hawl-galeyaasha bulshada si ay kor ugu qaadaan awoodooda ayna u habeeyaan shaqaalaha oo ay u matalaan loo-shaqeeyeyaasha, oo ay ku jirto ka-qeybqaadashada wax-ku-oolka ah ee dadaalka gorgortanka wadajirka ah.

Arrimahan, iyo kuwo kale ayaa dammaanad-qaaday baahi degdeg ah oo loo qabo asaaska siyaasaddan socdaalka shaqada ee qaran.

1.6 Sababaha Asaasiga ah ee Siyaasadda

Maqnaanshaha siyaasadda iyo qaab-dhismeedka sharci ee u dhigma, shaqaalaha soogalootiga ah waxay sii wadayaan inay la kulmaan xad-gudubyada xuquuqda, dhiigmiirashada, iyo baylahda la xiriirta jawi shaqo oo khatar ah, oo ay ku jiraan caynsanaanta hoose ee badbaadada shaqada iyo caafimaadka, mushaar yar, takoorid isgoysyada, shaqo mushaar yar oo aan rasmi ahayn ama ku-meel-gaar ah, xorriyadda xaddidan ee ururka iyo gorgortan wadajir ah, xorriyad xaddidan ee dhaqdhaqaaqa, ilaalinta xaddidan ee helitaanka. Siyaasaddan ayaa

Soomaaliya u sahlaysa in ay gaarto yoolalka la higsanayo, gaar ahaan marka loo eego Himmillooyinka Horumarka Waara ee (SDGs (8) iyo (10). Waxay fulinaysaa ballan-qaadkii dawladda ee ku aaddan Qaabdhismeedka socdaalka shaqada ee Urur-goboleedka IGAD, ballan-qaadyadii ay u sameysay suuqa ganacsiga Bariga iyo Koonfurta Afrika (COMESA) iyo bulshada Bariga Afrika (EAC) iyo la jaan-qaadka siyaasadda socdaalka ee Soomaaliya.

1.7 La-tacaalidda Arrimaha Jinsiga

Qaabka socdaalka shaqada iyo natiijooyinkiisa waxay si weyn ugu kala-duwanaan karaan ragga iyo dumarka shaqaalaha socdaalka ah. Siyaasadaha suuqa shaqada iyo socdaalka mar walba waxay leeyihiin saameyn jinsiyeed, mana ahan kuwo dhexdhexaad ah, Siyaasaddan waxaa loo sameeyey iyadoo la tixgelinayo dhismaha nidaamyo iyo qaab-dhismeedyo dabooli kara baahiyaha kala duwan ee ragga iyo dumarka, taasoo dhiirri-gelinaysa fursadaha loo siman yahay. Soomaaliya gudaheeda, haweenka waxay la kulmaan caqabado badan oo aanay raggu la kulmin marka ay shaqo u socdaalaan. Tani waxay inta badan ka dhalatay aragtiyo isir-jinsiyeed xaq-jir ah, kuwaasoo dumarka siinaya heer ka hooseeya ragga, isla markaana hoos u dhigaya qiimaha shaqadooda. Naqshadeynta siyaasadda socdaalka shaqadu waxay qabataa hab ka jawaabaya jinsiga si wax looga qabto arrimahan iyo kuwa kale.

1.8 Ku-saleysanaanta Xuquuqda

Qaabeynta siyaasadda socdaalka shaqaalaha waxay qaadanaysaa hab-xuquuqeed, si waafaqsan heerarka shaqada ee caalamiga ah, ballan-qaadyada caalamiga ah iyo mid goboleed, iyo habka dhaqannada wanaagsan ee soo if-baxaya, Siyaasaddan waxay xoojinaysaa socdaal shaqo oo nabdoon, nidaamsan, iyo sharciyeysan, iyadoo la xaqiijinayo ilaalinta xuquuqda shaqaalaha socdaalka, gaar ahaan haweenka oo inta badan la kulma takoorid iyo xad-gudubyo la xiriira jinsiga, dadka naafada ah, si loo hubiyo in aysan la kulmin caqabado dheeraad ah marka ay shaqo raadsanayaan ama shaqo hayaan.

2. Jihada Istiraatijiyadda

Siyaasaddan waxay dejinaysaa jihada istiraatijiyadda ee maareynta socdaalka shaqaalaha Soomaaliya, iyadoo ujeeddadu tahay in la adkeeyo mabaadi'da ilaalinta iyo awood-siinta shaqaalaha socdaalka ah, loona suurta geliyo ka-qeybgalka ugu wanaagsan ee horumarka qaranka.

Aragtida

In la helo Hannaanka socdaalka shaqaalaha oo waara, isku-dhafan, loo dhan yahay, kuna saleysan xuquuqda aadanaha si kor loogu qaado horumarka qaranka.

2.1 Himmillada

In la dhiso qaab-dhismeed dhammeystiran oo caddaalad ah kaasoo fududeeya socdaal shaqo oo badbaado leh, nidaamsan oo joogto ah.

2.2 Ujeeddada

In la xoojiyo faa'idooyinka socdaalka shaqaalaha ee gudaha iyo dibadda si loo horumariyo noloshada shaqaalaha Soomaaliyeed iyo koboca dhaqaalaha qaranka.

2.3 Qiyamka Asaasiga ah iyo Mabaadi'da Hageysa Siyaasaddan

Qiyamka iyo mabaadi'da asaasiga ah ee siyaasaddan hagaya waa:

1. Maamul-wanaagga iyo u-hoggaansanaanta Sharciga hubinta hannaan ka-qeybqaadasho oo ay hoggaaminayaan shuruuc iyo xeerar hufan, laguna hirgeliyey hannaan hay'adeed oo la isku-dubbariday oo la iska kaashaday si kor loogu qaado danaha shaqaalaha socdaalaya si waafaqsan heerarka caalamiga ah.

2. Shaqo hufan Hubinta in shaqadu tahay mid wax-soo-saar leh, bixisa dakhli ku filan, hubinta amniga iyo xasilloonida goobaha shaqada, ilaalinta shaqaalaha iyo qoysaskooda, wanaajinta rajada is-dhex-galka bulshada shakhsi ahaaneed iyo horumarinta qaranka.

3. Xoojinta, ka mid noqoshada iyo ka qeyb-galka - Xoojinta nidaamyada, habaynta shaqada si loo hubiyo in aan cidna ka harin, iyo ilaalinta xuquuqda shaqaalaha socdaalka ah ee nugul iyo kuwa la takooro.

4. Ilaalinta, Cadaaladda iyo Wada-tashiga Bulshada - Bixinta ilaalinta bulshada dhexdeeda iyadoo la eegayo qeybo kamid dammaanad-qaadka badbaadada bulshada ee asaasiga ah, hubinta caddaaladda bulshada iyadoo la sameynayo nidaam ku habboon xuquuqaha loo siman yahay, iyo horumarinta wada-hadal bulsho oo waara.

5. Xaqiijinta wada-hadal bulsho oo waara oo ka yimaada dhanka Dawladda wadahadalkas oo ay ku jiraan dhammaan noocyada gorgortanka, wada-tashiga iyo xogisweydaarsiga u dhexeeya wakiillada Dawladda, loo-shaqeeyeyaasha iyo shaqaalaha kuna saabsan arrimaha danta guud ee la xiriirta siyaasadaha dhaqaalaha iyo bulshada.

6. Daah-furnaanta iyo La-xisaabtanka Xaqiijinta daah-furnaanta iyo isla-xisaabtanka dhammaan daneeyeyaasha si loo dhiso iskaashi ku habboon oo kor loogu qaadayo kalsoonida nidaamka socdaalka shaqaalaha, Isla-xisaabtanka wuxuu saameynayaa dhammaan daneeyeyaasha, kuwaasoo si

joogto ah loo qiimeeyo, loo cabbiro, loona hubiyo waxqabadkooda la xiriira waajibaadkooda.

7. Horumarinta Joogtada ah Dejinta hannaan waara oo loogu talo-galay socdaalka shaqalaha kaasoo tixgelinaya baahida jiilka hadda jira iyo kuwa mustaqbalka si loo gaaro yoolalka Horumarineed ee Joogtada ah.

2.4 Ujeeddooyinka Istaraatijiyadeed ee Siyaasaddan

Ujeeddooyinka asaasiga ah ee siyaasaddan waa:

1. Xoojinta maamulka socdaalka shaqaalaha si waafaqsan hal-beegyada iyo xeerarka caalamiga ah ee shaqada.
2. Aqoonsiga xirfadaha iyo Horumarintooda.
3. Xoojinta ilaalinta bulshada iyo dammaanadda bulsho ee shaqaalaha Socdaalka ah.
4. Xoojinta doorka la-hawl-galeyaasha bulshada.
5. Xoojinta soo-saarista, maareynta iyo faafinta xogta la xiriirta socdaalka shaqaalaha.
6. Nidaaminta wakaaladaha shaqaaleysiinta ee gaarka loo leeyahay.
7. Dhisidda iyo taageeridda nidaamyada lagu maareeyo soo-noqoshada iyo dib-umilanka shaqaalaha socdaalka ah.
8. Horumarinta waxtarka jaaliyadaha qurbaha.

2.5 Mowduucyada Is-dhex-gala

Dawladdu, iyadoo qeyb ka ah hirgelinta siyaasaddan, waxay wax ka qabanaysaa arrimaha is-dhex-gala leh si loo hubiyo in fulinta siyaasadda ay noqoto mid loo dhan yahay, u janjeera sinnaanta jinsiga, laguna waafajiyo hab-dhaqannada caalamiga ah ee ugu wanaagsan:

1. **Arrimaha Dhaqaalaha iyo Bulshada**– Sida lagu xusay Qorsheha Horumarinta Qaranka ee Soomaaliya, wax-ka-qabashada arrimaha socdaalka shaqaalaha waxay noqonaysaa qeyb ka mid ah dadaallada ballaaran ee lagu yareynayo saboolnimada, sinnaan-la'aanta dakhliga, iyo helitaanka adeegyada asaasiga ah ee dadka nugul. Waxaa la tixgelinayaa caqabadaha ay ka mid yihiin waxbarasho la'aanta, ku-tiirsanaanta, iyo caqabadaha kale ee ka hor istaagaya helitaanka adeegyada bulshada.
2. **Ka-jawaabista aragtida kala-duwanaanshaha jinsiga iyo Sinaanta**– Haweenka iyo carruurta ayaa si xad dhaaf ah u saameeye caqabadaha la xiriira socdaalka shaqaalaha. Si wax looga qabto arrintan, Dawladda waxay hirgelinaysaa tallaabooyin lagu ilaalinayo shaqaalaha socdaalka ah, gaar ahaan haweenka ka shaqeeya shaqooyinka guryaha iyo

daryeelka. Waxaa la xakameynayaa takooridda ku saleysan midabka, jinsiga, doorashada, (guurka) aqoonsiga jinsiga, luqadda, diinta, aragtida siyaasadeed, dhalashada, asalka qowmiyadeed ama bulsho, xaaladda maskaxeed, da'da, ama cudurka HIV, si waafaqsan Xeerka Shaqada Soomaaliya (2025),

3. **Ka-qeyb-galka Dadka Naafada ah-** Dadka naafada ah waxay la kulmaan takoor iyo caqabado la xiriira socdaalka shaqaalaha. Dawladda, oo si buuxda u ogsoon xaqiiqadan, waxay xoojinaysaa dadaallada lagu ilaalinayo xuquuqda dadka naafada ah. Waxaa la hirgelinayaa tallaabooyin gaar ah oo suurtagal ka dhigaya in ay si buuxda uga qeyb-galaan suuqa shaqada ee Soomaaliya iyo dibadda.
4. **Yareynta Nuglaanshaha-** Dawladdu waxay hirgelinaysaa tallaabooyin lagu yareynayo nuglaanta shaqaalaha socdaalka ah, iyadoo la hubinayo in heshiisyada shaqo ee labada dal (BLAs) ay si cad u qeexaan xuquuqda shaqaalaha, dammaanad bulsho, mag-dhaw shaqo, iyo ka-qeyb-galka ururrada shaqaalaha si ay u helaan xuquuqdooda shaqo iyo awoodda go'aan-qaadashada shaqo.
5. **Iskaashiga Caalamiga ah iyo Taageerada Qunsuliyadaha-** Dawladdu waxay xoojinaysaa iskaashiga caalamiga ah iyo wada-shaqeynta si loo hirgeliyo siyaasaddan si hufan. Waxaa la adeegsanayaa habab kala duwan oo lagu maareeyo socdaalka shaqaalaha, oo ay ka mid yihiin iskaashi goboleed, qaaradeed iyo caalami ah, si loo xaqiijiyo in shaqaalaha socdaalka ah ay helaan adeegyada qunsuliyadeed ee tayada sare leh, oo ay ku jiraan caawinta habraacyada fiisaha iyo adeegyada kale ee lagama-maarmaanka ah. Si arrintan loo xaqiijiyo, Dawladda waxay u diraysaa ku-qeybsanaha, xiriiriyeyaasha shaqaalaha waddamada ay shaqaalaha Soomaalida u badan yihiin si loo ilaaliyo xuquuqdooda.
6. **Iskaashiga Dawladaha iyo Ganacsiga Gaarka loo leeyahay-** Dawladdu waxay si dhow ula shaqeynaysaa hay'adaha shaqaaleysiinta ee gaarka loo leeyahay si loo hirgeliyo siyaasaddan, iyadoo la aqoonsanayo doorkooda muhiimka ah ee dhiirri-gelinta socdaal shaqo oo badbaado leh, nidaamsan oo joogto ah. Iskaashigan wuxuu xaqiijinayaa in baahiyaha iyo aragtiyada shaqaalaha iyo loo-shaqeeyeyaasha lagula xisaabtamo inta lagu guda jiro hirgelinta siyaasadda. Hindisayaal muhiim ah waxaa ka mid noqonaysaa horumarinta xirfadaha iyo abuurista fursado shaqo iyadoo la dhiirri-gelinayo ganacsiyada shaqaalaha qaxootiga ah.
7. **Nabadda iyo Xallinta Khilaafaadka-** Dawladdu waxay garwaaqsan tahay in nabadda iyo ammaanku ay lagama-maarmaan u yihiin abuurista jawi shaqo oo xasilloon. Sidaas darteed, Dawladda waxay sii wadaysaa dadaallada lagu hirgelinayo hannaanka xallinta khilaafaadka si kor loogu qaado maal-gashiga, abuurista shaqo, iyo horumarka dhaqaale. Waxaa sidoo kale la hirgelinayaa istiraatijiyado horumarineed oo lagu dhiirri-

gelinayo horumarinta miyiga, dhismaha nabadda, wacyi-gelinta bulshada iyo kor-u-qaadista isku-duubnida bulshada Soomaaliyeed.

8. **Isbeddelka Cimilada iyo Masiibooyinka Dabiiciga ah-** Isbeddelka cimilada, cudurrada faafa iyo masiibooyinka dabiiciga ah waxay si weyn u saameeyeen Soomaaliya, iyadoo 31% dadka Soomaaliyeed ay ku qasbanaadeen inay ka hayaamaan guryahooda sababo la xiriira abaaro iyo fatahaado daran. Si wax looga qabto arrintan, Dawladdu waxay xoojinaysaa nidaamyada digniinta degdegga ah (early-warning systems) si bulshada looga ilaaliyo saameynta masiibooyinka. Siyaasaddan waxaa la fulinayaa iyadoo la kaashanayo waaxyaha kale si loo ilaaliyo, loo xajiyo, loona dhawro degaanka.
9. **Dijitaalaynta (Casriyeenta)-** Soomaaliya waxay ka faa'iidaysanaysaa dijitaalaynta si loo horumariyo socdaalka shaqaalaha ee bed-qabka nidaamsanl

eh ee joogtada ah, iyadoo la aqoonsanayo hufnaanta iyo hal-abuurka ay teknolojiyaddu u keenayso dunida shaqada.

3. Tallaabooyinka, Faro-gelinada iyo Hababka Siyaasaddan

Si loo hirgeliyo siyaasaddan, loogana miro dhaliyo ujeeddooyinkeeda, waxaa la qaadayaa Faragelimhan, hababkan iyo tallaabooyinka asaasiga ah ee soo socoda**:**

Qeybta 1: Xoojinta Maamulka Socdaalka Shaqada si waafaqsan hal-beegyada iyo Xeerarka Caalamiga ah ee Shaqada

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Xoojinta Hannaanka Iskuduwidda Qaran ee hoos yimaada xafiiska madaxweynaha si la isku xiro shaqada hay'adaha muhiimka ah ee ku hawlan hirgelinta siyaasadaha socdaalka, lana gaarsiiyo dawlad-goboleedyada xubnaha ka ah federaalka.

2. Bilaabidda, dib-u-eegidda iyo xoojinta heshiisyada labo-geesoodka iyo kuwa dhinacyada badan ee socdaalka shaqaalaha (BLMAs iyo MLMAs), si gaar ah wadamada ay joogaan shaqaalaha Soomaaliyeed ee tiro badan. Waxaa sidoo kale la xaqiijinayaa ansixinta, hirgelinta, iyo daba-galka fulinta heerarka shaqaalaha ee caalamiga ah, oo ay ka mid yihiin xeerarka, heshiisyada iyo ballan-qaadyada la xiriira socdaalka shaqaalaha.

Qeybta 2: Aqoonsiga Xirfadaha iyo Horumarintooda

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Dhisidda hannaan qaran oo lagu qiimeeyo xirfadaha iyo qorsheynta shaqo.
2. Abaabulka iyo hirgelinta barnaamijyo lagu xoojinayo nidaamyada dhaqdhaqaaqa shaqaalaha, iyadoo diiradda la saarayo iskaashiga xirfadaha si loo daboolo baahida suuqa shaqada ee Soomaaliya iyo kobcinta xirfadaha.
3. Maal-gelinta barnaamijyada kobcinta xirfadaha oo ay ku jiraan xirfado cusub, sare-u-qaadidda xirfadaha iyo dib-u-tababaridda shaqaalaha gudaha iyo dibadda ka shaqeeya.
4. Hirgelinta shabakado iyo goobo shaqo baahin ee heer kasta oo dawladeed kuwaasoo xayeysiiya fursadaha shaqo iyo xirfadaha u baahan in la isku xiro loo shaqeeyeyaasha iyo kuwa shaqo-doonka ah ee jooga gudaha iyo dibadda.
5. Dhiirri-gelinta is-weydaarsiga aqoonta iyo xirfadaha ee shaqaalaha gudaha iyo kuwa dibadda.
6. Horumarinta habab taageero oo lagu xoojinayo helitaanka macluumaadka, waxbarashada, tababarada, aqoonsiga xirfadaha iyo maal-gelinta shaqaalaha socdaalka ah iyo qoysaskooda.

Qeybta 3: Ballaarinta Ilaalinta Shaqada iyo Dammaanadda Bulsho ee Shaqaalaha Socdaalka iyo Qoysaskooda

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Dib-u-eegista siyaasadaha, shuruucda, iyo nidaamyada dammaanadda bulshada si ay u daboosho shaqaalaha socdaalka iyadoo lagu saleynayo mabda’a sinnaanta xuquuqda shaqaalaha.
2. Xoojinta awoodda hay’adaha iyadoo la dejinayo xafiisyo gooni u ah arrimaha ilaalinta bulshada iyo shaqaalaha socdaalka, lana dhisayo guddi saddex-geesood ah si loo horumariyo aqoonta maxalliga ah ee ilaalinta shaqaalaha iyo dammaanadda bulsho.
3. Hirgelinta heshiisyada labo-geesoodka ah ee shaqaalaha oo ay ku jiraan dammaanado bulsho, iyo/ama heshiisyada ammaanka bulsho ee heer caalami si loo xaqiijiyo wareejinta iyo isticmaalka faa'iidooyinka.
4. Taageeridda hirgelinta xeerarka Suuqa Wadajirka ah ee Bariga Afrika (EAC Common Market regulations – 2023) ee isku-dubbaridka xuquuqaha iyo faa’iidooyinka dammaanadda bulsho.

Qeybta 4: Xoojinta Doorka La-hawl-galeyaasha Bulshada, Lahawl-galeyaasha Horumarinta, iyo Qeybaha Gaarka Loo Leeyahay

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Dhisidda awoodda ururrada shaqaalaha iyo daneeyeyaasha bulshada si ay uga qeyb-qaataan wadahadalka la xiriira socdaalka shaqaalaha.
2. Taageeridda ururrada shaqaalaha iyadoo la bixinayo macluumaad iyo dadaallo awood-siineed, si shaqaalaha socdaalka ah ay isugu abaabulaan una difaacdaan xuquuqdooda.
3. Taageeridda ururrada shaqaalaha si ay ugu doodayaan xuquuqda shaqaalaha socdaalka ah iyo helitaanka caddaaladda.
4. Xoojinta iskaashiga u dhexeeya Dawladda, daneeyeyaasha horumarineed, iyo ganacsiga gaarka loo leeyahay, si loo abuuro jawi shaqo oo hufan, badbaado leh, laguna kalsoonaan karo.

Qeybta 5: Xoojinta Soo-saarista, Maareynta, iyo Faafinta Xogta Socdaalka Shaqaalaha

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Ku-dhex-daridda qeybta socdaalka shaqaalaha nidaamka macluumaadka suuqa shaqada.
2. Dhisidda qaab-dhismeedka tiro-koobyada socdaalka shaqaalaha, kaasoo suurtagal ka dhigaya daba-gal joogto ah oo lagu sameeyo dhaqdhaqaaqa shaqaalaha socdaalka ah iyo astaamahooda, lana waafajinayo talooyinka Shirweynaha Caalamiga ah ee Tiro-koobyada Shaqada.
3. Daraasado joogto ah oo lagu sameeyo suuqa shaqada, iyadoo lagu darayo cutubyo khaas ah oo la xiriira xogta socdaalka shaqaalaha iyo maareynta jaaliyadda qurbaha, lana waafajinayo talooyinka (International Conference of Labour Statisticians ICLS). Waxaa la dhisayaa awoodda Dawladdu si ay si hufan u ururiso, u falanqeyso, uguna faafiso xogta socdaalka shaqaalaha, iyadoo la hubinayo in xogtaas lagu kala saaro jinsiga iyo astaamo kale oo muhiim ah. Waxaa la xaqiijinayaa in xogta si joogto ah loo faafiyo lana xoojiyo helitaankeeda dhammaan waaxyaha Dawladda iyo dadweynaha (warbaahinta, jaamacadaha, bulshada rayidka, daneeyeyaasha horumarineed iyo dhinacyada kale ee aan dawliga ahayn).

Qeybta 6: Nidaaminta Wakaaladaha Shaqaaleysiinta Gaarka Loo Leeyahay

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Dhisidda qaab sharci iyo xeerar nidaaminaya Shirkadda shaqaaleysiinta gaarka loo leeyahay.
2. Hirgelinta xeerar iyo hagitaan lagu nidaaminayo la-socodka iyo maareynta xarumaha shaqaaleysiinta gaarka loo leeyahay.
3. Dhisidda barnaamijyo kobcinta awoodda xarumaha shaqaaleysiinta si loo hubiyo inay si hufan u shaqeeyaan, loona sugo in shaqaaleysiinta ay noqoto mid cadaalad ah. Barnaamijkan wuxuu xoojinayaa awoodda xarumaha si loo hubiyo in habraacyo u janjeera sinnaanta jinsiga lagu daro dhammaan marxaladaha socdaalka shaqaalaha, oo ay ku jiraan Ka-hor bixitaanka Tababarka shaqaalaha, Imaanshaha waddanka loo socda Xaaladda shaqo ee waddanka loo tegay, Soonoqoshada iyo dib-u-milanka shaqaalaha.
4. Nidaamin sharci oo la xakameynayo hab-dhaqanka Shirkadaha shaqaaleysiinta, iyadoo la dejinayo hagitaanno sharciyeed oo labada dhinacba (Dawladda iyo shirkadaha shaqaaleysiinta) si siman u fulin karaan.

Qeybta 7: Taageeridda Nidaamyada Soo-noqoshada iyo Dib-umilanka Shaqaalaha Socdaalka

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Taageeridda Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA) si ay hore ugu sii qorsheyso soo-noqoshada shaqaalaha socdaalka, iyadoo la dhisayo hannaan bixiya macluumaad, tababar iyo caawinaad sharci ama talo-bixin ah, si shaqaalaha soo laabanaya dib ugu milmaan bulshada. Tani waxaa ka mid ah taageerada ay ka heli karaan shirkadaha shaqaaleysiinta gaarka loo leeyahay iyo machadyada TVET.
2. Xoojinta dadaallada ay wadaan hay'adaha maaliyadeed si loo fududeeyo bixinta adeegyada maaliyadeed ee shaqaalaha socdaalka ah, sida xisaabaadka maaliyadeed ee dadka aan dalka joogin (non-resident accounts), taasoo qeyb ka ah dadaallada looga hortagayo khasaaraha maaliyadeed iyo xaqiijinta xorriyadda maaliyadeed ee shaqaalaha socdaalka ah.
3. Hirgelinta nidaam fududeeya wareejinta lacagaha xawaaladaha iyadoo la xoojinayo qaab-dhismeedka wareejinta faa'iidooyinka ilaalinta bulshada.

4. Fududeynta mideynta qoysaska iyo kor-u-qaadista is-dhex-galka carruurta shaqaalaha soo laabanaya, iyadoo lagu darayo nidaamka waxbarashada qaranka iyo tababarrada xirfadeed. Waxaa la dhisayaa nidaam daba-gal iyo cabashooyinka lagu xalliyo si dhibaatooyinka ka dhasha kala-guurka laga soo bilaabo soonoqoshada ilaa dib-u-milanka loo xalliyo si degdeg ah.

Qeybta 8: Kordhinta iyo Hagaajinta Ka-qeyb-galka Jaaliyadaha Soomaaliyeed ee Qurbaha

Tallaabooyinka muhiimka ah ee qeybtan waa:

1. Dhisidda iyo xoojinta adeegyada qunsuliyadaha iyo xiriiriyeyaasha shaqaalaha ee safaaradaha, qunsuliyadaha, iyo xafiisyada diblomaasiyadda ee dibadda. Waxaa lagu darayaa habab cabasho iyo xal-u-helid si loo sameeyo tiro-koob joogto ah (diaspora mapping) oo lagu ogaanayo tirada, goobaha ay joogaan, xirfadahooda, jinsigooda, iyo adeegyada ay u baahan yihiin.

2. Taageeridda hawlaha ay wadaan shabakadaha iyo ururrada jaaliyadda Soomaaliyeed si ay gacan uga geystaan difaacidda xuquuqda shaqaalaha socdaalka ah iyo taageeridda ka-qeyb-galka bulshada.

3. Dhisidda xarun isku xirta jaaliyadda Soomaaliyeed ee qurbaha taasoo fududeynaysa wada-shaqeynta iyo iskaashiga jaaliyadda iyo Dawladda.

4. Wacyi-gelinta guud ee bulshada iyo siyaasiyiinta ee la xiriirta doorka muhiimka ah ee jaaliyadda Soomaaliyeed ay ka ciyaaraan horumarka qaranka, si loo kordhiyo aqoonsiga iyo taageerada loo fidiyo.

4. QAAB-DHISMEEDKA HIRGELINTA SIYAASADDAN

Soomaaliya waxay qaadanaysaa hab **“Dawlad iyo bulsho wadajir ah”** si loo xaqiijiyo in hirgelinta siyaasaddan ay noqoto mid dhammaan bulshada ka faa'iidaysato, loona hubiyo in cidna laga tagin. Dawladdu waxay dhisaysaa qaab-dhismeed maareynta socdaalka shaqaalaha oo dhammeystiran, iyadoo xoojinaysa awoodda hay’adaha u xilsaaran fulinta, isku-xirka, iyo iskaashiga daneeyeyaasha muhiimka ah.

Hannaankani wuxuu ka koobnaanayaa Dhisidda qaab sharci iyo xeer nidaaminaya socdaalka shaqaalaha hagaajinta xiriirka hay’adaha dawliga ah ee ka shaqeeya hirgelinta siyaasadda abuurista hannaan isku xiraya hay’adaha fulinta si loo hubiyo wada-shaqeyn hufan waafajinta qaab-dhismeedka Soomaaliya ee socdaalka shaqaalaha xeerarka goboleed iyo caalami ah

4.1 Qaab-dhismeedka Sharciyada iyo Xeerarka

Qaab-dhismeedka Qaranka

Sharciyada, siyaasadaha, istiraatijiyadaha, iyo qorsheyaasha Qaran ee qaabaynaya macnaha guud ee siyaasaddan waa:

Dastuurka Ku-meel-gaarka ah ee Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya (2012)

Dastuurka Qaranka wuxuu qeexayaa dhawr qodob oo muhiim ah oo la xiriira siyaasaddan:

1. Qodobka 24 – Wuxuu xaqiijinayaa in dhammaan shaqaaluhu ay leeyihiin xuquuqda xiriirka shaqo ee cadaaladda ku dhisan. Qodob-hoosaad (5) wuxuu si gaar ah u xusayaa in “dhammaan shaqaalaha, gaar ahaan haweenka, ay leeyihiin xuquuq gaar ah oo lagu ilaalinayo ku-xad-gudubka galmada, takoorka, iyo caddaalad-darro shaqo.”

2. Sharci kasta oo la xiriira shaqada iyo dhaqankeeda waa in uu kor u qaadaa sinnaanta jinsiga ee goobaha shaqada. Muwaadiniintu waa xor inay sameystaan ururro siyaasadeed ama kuwa aan siyaasadeed ahayn. Waxay sidoo kale leeyihiin xuquuqda dhaqdhaqaaqa dalka gudihiisa, xorriyadda ka-bixidda dalka iyo soonoqoshada, iyo xaqa ay u leeyihiin inay helaan baasaboor u oggolaanaya in ay safraan. Dhammaan muwaadiniinta Soomaaliyeed waxay xor u yihiin in ay doortaan xirfadda ay doonayaan oo ay si xalaal ah ugu shaqeystaan.

Qorsheha Shaqo ee Qaranka (NEP) iyo Qorshaha Fulinta (2019)

Siyaasaddan waxaa lagu hirgelinayaa iyadoo la kaashanayo qodobbada muhiimka ah ee ku xusan **Qorshaha Shaqo ee Qaranka,** gaar ahaan kor-u-qaadista shaqo-abuurka iyadoo lala kaashanayo wadahadalka Dawladda iyo shirkadaha gaarka loo leeyahay. Hirgelinta siyaasad canshuur iyo ganacsi oo dhiirri-gelisa koboca fursadaha shaqo. xoojinta arrimaha is-dhex-galka bulshada, oo ay ka mid yihiin xuquuqda shaqaalaha carruurta, saameynta isbeddelka cimilada, da’yarta, haweenka, iyo kooxaha kale ee nugul, iyo wax-ka-qabashada kaladuwanaanshaha magaalooyinka iyo miyiga.

Qorshaha Horumarinta Qaranka 2020–2024

Iyadoo la raacayo qorshahan, siyaasaddan waxay mudnaan siinaysaa:

1. Abuurista shaqo iyo horumarinta xirfadaha shaqaalaha.

2. Xoojinta wax-soo-saarka dhaqaalaha, oo ay ka mid yihiin beeraha, xoolaha, iyo kalluumeysiga.

3. Hirgelinta qorshayaal lagu xallinayo khilaafaadka soo noqnoqda.
4. Dadaallada wax looga qabanayo saameynta taban ee isbeddelka cimilada, taasoo saameyn weyn ku leh socdaalka shaqaalaha.

Xeerka Shaqada Soomaaliya ee Dib-u-eegista Lagu Sameeyey

Siyaasaddan waxay la jaan-qaadaysaa Xeerka Shaqada, iyadoo xoogga la saarayo qodobadan muhiimka ah:

1. **Qodobka 60 (2)** – Shaqaalaha khasaaraha shaqo la kulmay waxay xaq u leeyihiin inay si toos ah dacwad uga gudbiyaan shirkadaha qandaraaska bixiya.
2. **Qodobka 59 (2)** – Haddii ay jiraan heshiisyo qoran oo dhex mara qandaraaslaha iyo shirkadaha hoos yimaada (sub-contractors), qandaraasluhu waxaa waajib ku ah inuu labo nuqul oo heshiiska ah u gudbiyo xafiiska shaqada ee awoodda u leh, isagoo muujinaya goobta shaqadu ka socoto.
3. **Qodobka 48 (a)** – Shaqo bixiyaha waxaa waajib ku ah inuu si sax ah u bixiyo mushaharka ay ku heshiiyeen, iyadoo la raacayo shuruudaha, xilliyada, iyo goobaha lacagta lagu bixiyo sida ku xusan heshiiska shaqo.
4. **Qodobka 93** – Wuxuu qeexayaa ciqaabta iyo mas'uuliyadda qof kasta oo shakhsi kale ku qasba ama marin-habaabiya inuu u safro dibadda iyadoo aan la helin heshiis shaqo oo sharciyeysan.

Siyaasadda Qaranka ee Qurbo-joogta (2023)

In kasta oo barnaamijyo kala duwan oo jaaliyadda Soomaaliyeed la xiriira ay gaareen guulo waqti-gaaban ah iyo maal-gelin la heli karo, saameyntooda horumarineed wali waa mid xaddidan. Sida lagu xusay siyaasaddan, tani waxay ka dhalatay "la'aanta awoodda lagu qaabeeyo lana hirgeliyo faragelin wax-ku-ool ah oo ballaaran." Siyaasaddan waxay ka faa'iidaysanaysaa qodobbada muhiimka ah ee lagu xusay Siyaasadda. Wasaaradda Arrimaha Dibadda iyo Iskaashiga Caalamiga ah ayaa hormuud u ah hirgelinta siyaasaddan, iyadoo la kaashaneysa safaaradaha, qunsuliyadaha, iyo xafiisyada diblomaasiyadda ee Soomaaliya. Siyaasaddan waxaa si gaar ah loo asaasay si loo fududeeyo iskaashiga lala yeesho daneeyeyaasha caalamiga ah ee la xiriira arrimaha jaaliyadda Soomaaliyeed. Si loo xaqiijiyo hirgelin wax-ku-ool ah, Wasaaradda Arrimaha Dibadda iyo Iskaashiga Caalamiga ah waxay ka qeyb-qaadanaysaa Hannaanka ama Habka Iskuduwidda Qaranka (National Coordination Mechanism). Guddiga Isku-dubbaridka Socdaalka

Shaqaalaha. Labadan madal waxay gacan ka geysanayaa doodaha iyo xallinta arrimaha soo kordha ee la xiriira jaaliyadaha Soomaaliyeed ee qurbaha, oo ay ku jiraan shaqaalaha Soomaaliyeed ee socdaalka ah.

Siyaasadda Qaran ee Qaxootiga Soo noqday iyo Barakacayaasha Gudaha

Hirgelinta siyaasaddan waxay ka faa'iidaysanaysaa qodobbada muhiimka ah ee ku xusan Siyaasadda Qaran ee Qaxootiga Soo noqday iyo Barakacayaasha:

1. Ilaalinta ka dhanka ah barakaca qasabka ah.
2. Ilaalinta dadka inta ay ku jiraan xaaladda barakaca.
3. Soo-noqoshada qaxootiga si mutadawacnimo ah iyo xorriyadda doorashada xal waara.
4. Xuquuqda dhaqdhaqaaqa xorta ah iyo doorashada goobta deegaamaynta.
5. Xuquuqda nolol ku filan oo waafaqsan heerarka aadanaha.
6. Xuquuqda dadka naafada ah si loo sugo ka-qeyb-gal buuxa oo xuquuqdooda lagu ilaaliyo.
7. Diiwaangelinta iyo haynta dukumentiyada saxda ah ee qaxootiga soo noqday iyo barakacayaasha gudaha.
8. Ka-hortagga takoorka iyo qaxootiga soo noqday iyo barakacayaasha gudaha.

Sharciga Shaqo-qorista Shaqaalaha Shisheeye (2015)

Shacriga Shaqo-qorista Shaqaalaha Shisheeye ee 2015 wuxuu xeerinayaa arrimo kala duwan oo la xiriira shaqaalaha ajaaniibta oo ay ka mid yihiin:

1. Shuruudaha shaqada iyo xaaladaha ka reeban.
2. Codsiga rukhsadda dhiirri-gelinta maal-gashiga.
3. Degganaanshaha iyo fiisaha shaqaalaha dibadda.
4. Soo-saaridda iyo ansaxnimada rukhsadaha shaqada.
5. Bixinta kordhin mushahar la xiriirta.
6. Shaqaaleysiinta, meeleynta, ama is-casilaadda shaqaalaha.

7. Dhisidda Guddiga Qiimeynta Shaqaalaha Ajaanibta.
8. Xad-gudubyada xuquuqda shaqaalaha ajaaniibta.

Siyaasaddan waxay si gaar ah u dhammeystiraysaa qodobbada soo socda:

1. Qodobka 3: Xaaladaha shaqada iyo ka dhaafitaannada la xiriira.
2. Qodobka 5: Dhiirri-gelinta maal-gashiga iyo codsiga rukhsadaha la xiriira.
3. Qodobka 6: Degganaanshaha iyo fiisaha shaqaalaha ajaaniibta.
4. Qodobka 7: Xaaladda shaqaalaha ajaaniibta, dadka la musaafuriyey, iyo shakhsiyaadka jinsiyaddooda laga noqday; iyo sidoo kale dadka Soomaaliya ku dhashay balse aan wali helin jinsiyadda Soomaaliga ah.

Hab-raaca Shaqo-siinta Dibadda (Overseas Employment Guidelines) (2022)

Siyaasaddan waxay ku salaysnaanaysaa dhinacyadan soo socda ee hagaha//Siyaasaddan waxay ku salaysnaanaysaa qodobbada muhiimka ah ee ku jira Hab-raaca Iyo Adeegga Guud ee Shaqo-siinta Dibadda Shaqaalaha Hagaha Shaqada Dibadda (2022) waxaa ka mid ah:

1. Xaaladaha shaqo ee dibadda iyo hubinta inay yihiin kuwo wanaagsan oo ku habboon shaqaalaha.
2. Dhawrista iyo u-hoggaansanaanta heshiisyada shaqada ee shaqaalaha socdaalka ah inta ay dibadda joogaan.
3. Bixinta mag-dhawga shaqaalaha marka ay waxyeello gaarto ama ay khasaaro la kulmaan.
4. Shaqaaleysiinta iyo qorista shaqaalaha loo dirayo wadamada aan la lahayn heshiisyada shaqo ee labo-geesoodka ah (bilateral labour migration agreements) ee Soomaaliya la leedahay.

Heshiisyada Socdaalka Shaqaalaha ee Labo-geesoodka ah

Dawladdu waxay la gelaysaa Heshiisyo Labo-geesood ah oo la xiriira Socdaalka Shaqaalaha dalalka ugu waa weyn ee ay shaqaalaha Soomaaliyeed ay u socdaalayaan. Heshiisyadan waxay ujeeddoodu tahay in la dhiso nidaam is-faham leh oo ku saleysan qorista, dirista, iyo dib ucelinta shaqaalaha, iyadoo lagu saleynayo sharciyada, xeerarka, iyo qawaaniinta khuseeya.

Sharciga Maal-gashiga Shisheeye 2015

Sharciga Maal-gashiga Shisheeye ee 2015 wuxuu dhiirri-gelinayaa horumarinta dhaqaalaha, iyadoo la hubinayo ilaalinta shaqaalaha iyo xuquuqdooda.

Qodobada muhiimka ah ee sharcigan waxaa ka mid ah:

1. Kor-u-qaadista maal-gashiga shisheeye ee dalka si loo kobciyo dhaqaalaha.
2. Abuurista fursado shaqo oo ay ka faa'iidaystaan shaqaalaha gudaha iyo kuwa socdaalka ah.
3. Horumarinta xirfadaha shaqaalaha iyo dhiirri-gelinta tababaro xirfadeed.
4. Hubinta in heerarka shaqada cadaalad yihiin, oo la ilaaliyo xuquuqda shaqaalaha.
5. Soo-gelinta iyo fududeynta Is-dhaafsiga Teknolojiyadda si loo horumariyo waxsoo-saarka.
6. Dhiirri-gelinta koboc waara oo waafaqsan shuruudaha horumarineed ee dalka.
7. La jaan-qaadidda baahida suuqa shaqada, iyadoo shaqaalaha loo diyaarinayo xirfado la jaan-qaadi kara shaqooyinka la heli karo.
8. Taageeridda ka mid noqoshada shaqaalaha socdaalka ah ee nidaamka rasmiga ah ee shaqo

Qaab-dhismeedka iyo Heerarka Caalamiga ah

Hadafyada Horumarka Waara ee Qaramada Midoobay

Hadafyada Horumarka Waara ee Qaramada Midoobay (SDGs), oo sidoo kale loo yaqaan Ajandaha 2030, waxay aqoonsan yihiin in socdaalka shaqaalaha uu yahay arrin muhiim u ah horumarka waara. Mowduuca "in cidna aan la dayicin" wuxuu muujinayaa dadaal caalami ah oo lagu hubinayo in dhammaan dadka, oo ay ku jiraan shaqaalaha qaxootiga ah, lagu daro qorsheyaal horumarineed oo waara.

Siyaasaddan waxay si gaar ah diiradda u saaraysaa hadafyada SDGs ee la xiriira socdaalka shaqaalaha, kuwaasoo kala ah:

1. Hadafka 1: Ciribtirka saboolnimada iyo hubinta in shaqaalaha qaxootiga ah ay helaan fursado dhaqaale.
2. Hadafka 5: Xaqiijinta sinnaanta jinsiga iyo awood-siinta haweenka iyo gabdhaha shaqaalaha qaxootiga ah.
3. Hadafka 8: Kobcinta shaqo cadaalad ah, koboc dhaqaale, iyo ilaalinta xuquuqda shaqaalaha qaxootiga ah.
4. Hadafka 10: Yaraynta sinnaan-la'aanta iyo hubinta in shaqaalaha socdaalka sameynaya ay helaan xuquuqdooda shaqo.
5. Hadafka 16: Xoojinta hay'adaha cadaaladda iyo dawlad wanaagga, si loo hubiyo ilaalinta xuquuqda shaqaalaha.

Si loo xaqiijiyo hirgelinta hadafyadan, Dawladda Soomaaliya waxay billowday dadaal bishii Janaayo 2016 si ay u waafajiso hadafyadan qorsheyaasha qaran.

Si loo fududeeyo hirgelinta Ajandaha 2030 ee la xiriira siyaasaddan:

1. Dawladdu waxay xoojinaysaa isku-xirka hay'adaha muhiimka ah ee ururinaya xogta la xiriirta socdaalka shaqaalaha.
2. Waxaa la xallinayaa caqabadaha ku xeeran ururinta iyo keydinta xogta, si gaar ah goobaha muhiimka ah iyo waaxyaha shaqo.
3. Waxaa la xoojinayaa awoodda dawlad-goboleedyada iyo heerka federaalka ee la xiriirta maareynta iyo falanqeynta xogta socdaalka shaqaalaha.

Siyaasaddan waxay la jaan-qaadaysaa hadafyada horumarineed ee caalamiga ah, iyadoo xoojinaysa nidaamyada maareynta shaqaalaha qaxootiga ah, ilaalinta xuquuqdooda iyo kobcinta dhaqaalaha Soomaaliya.

Hadafyada Horumarka Waara ee Qaramada Midoobay (SDGs), oo sidoo kale loo yaqaan Ajandaha 2030, waxay u aqoonsan yihiin socdaalka shaqada inuu yahay arrin muhiim ah oo horumar waara. Mowduuca "in cidna aan la dayicin" waxay xoogga saaraysaa dadaal caalami ah oo hubinaya ka-qeyb-galka, oo ay ku jiraan socdaalka shaqo, si loo helo xal waaro. Himmillooyinka ku habboon siyaasaddan ayaa ah Yoolalka
1, 5, 8, 10, iyo 16. Si loo xaqiijiyo dhaqan-gelinta qorsheyaasha Qaramada Midoobay ee SDGs, Dawladda Soomaaliya ayaa bishii Janaayo 2016 bilowday dadaallo lagu xaqiijinayo hadafyadaas laguna waafajinayo qorsheyaasha qaranka. Si loo taageero geeddi-socodkan, Dawladdu waxay kor u qaadaysaa isku-dubbaridka xog-ururinta ee ka dhexeeya daneeyeyaasha muhiimka ah, wax-ka-qabashada duduleelada xogta iyo xogururinta ee goobaha muhiimka ah iyo qeybaha muhiimka ah, xoojinta nusqaamaha, Farqi awoodeed heer federaal iyo heer Dawlad-goboleed ee maamulka iyo falanqaynta xogta.

Heshiisyada Caalamiga ah ee Ururka Shaqaalaha Adduunka ee Socdaalka Shaqaalaha

Marka laga soo tago Heshiiska Caalamiga ah ee Shaqaalaha Socdaalka ee ILO No. 97 ee 1949 (kaasoo tixraacaya xogta, siyaasadaha qaran, sharciyada iyo xeerarka la xiriira soo-galootiga iyo socdaalka; macluumaadka ku saabsan qodobbada gaarka ah ee la xiriira shaqo-doonista iyo xaaladaha shaqada iyo nolosha socdaalka shaqo-doonka ah) iyo Heshiiska ILO No. 143 ee 1975 ee Shaqaalaha Socdaalka (kaasoo sheegaya in dalalka ay waajib ku tahay inay ilaaliyaan danaha shaqaalaha marka ay ka shaqeynayaan waddamo aan dalkooda ahayn), waa lama huraan in la ogaado in qaar ka mid ah heshiisyada muhiimka ah aan weli la ansixin, balse ay tahay in la tixgeliyo si kor loogu qaado maamulka socdaalka shaqaalaha ee Soomaaliya. Kuwaas waxaa ka mid ah:

1. Heshiiska Siyaasadda Shaqaalaynta No. 122 ee 1964

2. Heshiiska Shaqaalaha Guryaha No. 189 ee 2011
3. Qoritaanka Heshiiskii Shaqaalaha Wadaniga ah ee No. 50 ee 1936
4. Qandaraasyada Shaqada (Shaqaalaha asaliga ah) Heshiiska No. 64 ee 1939 Hubinaya in shaqaalaha socdaalka ay helaan damaanad bulsho oo siman (Social

Security) Heshiiskii No. 118 ee 1962

5. Iyadoo qeyb ka ah hirgelinta siyaasaddan, Dawladdu waxay tixraacaysaa aaladaha kale ee caalamiga ah ee ay Soomaaliya qeyb ka tahay, oo ay ku jiraan: Is-afgaradka Caalamiga ah ee Bed-qabka, Nidaaminta iyo Socdaalka Joogtada ah.
6. Hagidda Caalamiga ah ee Heshiisyada Socdaalka Shaqada ee Labogeesoodka ah
7. Guddiga Ciribtirka Takoorka Jinsiga
8. Guddiga Ilaalinta Xuquuqda Dhammaan Shaqaalaha Socdaalka ah iyo Xubnaha qoysaskooda.

Barnaamijka Shaqo Hufan ee Dalka (DWCP 2023-2025)

Dhaqan-gelinta siyaasaddan waxay la jaan qaadaysaa hawl-gelinta Barnaamijka Labaad ee Shaqo Hufan ee Soomaaliya (DWCP 2023-2025). Barnaamijku wuxuu ku baaqayaa in cadeymo lagu saleeyo falanqaynta xaaladda bulsho, siyaasadeed iyo dhaqaale ee Soomaaliya. Waxay gacan ka geysataa gaaritaanka afar ujeeddooyin istiraatijiyadeed oo ILO ah: shaqaaleysiinta, ilaalinta bulshada, wada-hadalka bulshada iyo saddexgeesoodka iyo mabaadi'da asaasiga ah iyo xuquuqda shaqada.

Qaab-dhismeedka Kale ee Horumarinta Qaranka

Dhawr qaab-dhismeed heer qaran ah ayaa ku socda horumarinta oo khuseeya hirgelinta siyaasaddan:

Qabyo-qoraalka Istiraatijiyadda Socdaalka Qaranka (2024)

Dawladdu waxay hirgelinaysaa Istaraatijiyadda Socdaalka Qaranka, taas oo ujeeddadeedu tahay in lagu bixiyo hagitaan qaran oo ku aaddan aragtida, mabaadiida iyo yoolalka socdaalka ee Soomaaliya. Aragtida istaraatijiyadu waa in la hubiyo fursadaha socdaalka joogtada ah, badbaado iyo nidaamsan, iyo sidoo kale horumarinta natiijooyinka horumarinta ee dhammaan. Siyaasaddani waxay ka soo qaadanaysaa dhinacyada soo socda ee istiraatijiyaddan: horumarinta nabad-gelyada iyo is-xilqaanka dib-u-soo-celinta iyo dib-u-dhex-galka muhaajiriinta Soomaaliyeed, joogtaynta waddooyinka socdaalka, la-dagaalanka tahriibka iyo tahriibinta dadka, ka-qeyb-galka qurba-joogta horumar waara iyo dhimista kharashaadka xawaaladaha. Hirgelinta istiraatijiyaddan waxay hoos imaanaysaa Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, si ay ula jaan-qaado

Siyaasadda Socdaalka Qaranka. Siyaasaddan ayaa ah qaabdhismeedka guud ee hagaya dhammaan arrimaha socdaalka, oo ay ku jirto socdaalka shaqaalaha.

Qabyo-qoraalka Istiraatijiyadda Xalka Waara ee Qaranka (20252029)

Istaraatijiyadan waxaa fulinaya Wasaaradda Qorsheynta, Maal-gashiga iyo Horumarinta Dhaqaalaha iyo Wasaaradda Arrimaha Gudaha, Federaalka iyo Dib-uheshiisiinta. MuddadaWasaaradahan hadda jira waxay dhammaanauaan 2024, iyadaoo qorshooyinka lagu bilaabayo hirgelinta 2025. Siyaasaddani waxay tixraacaysaa istaraatijiyada xalalka waara ee qaranka taas oo abuurtay jawi awood u leh halabuurnimo badan iyo dadaallo saameyn leh (iyo sidoo kale Xoghaynta Xalalka Waara ee la asaasay 2019). Istaraatijiyaddu waxay ujeedadeedu tahay in lagu taageero Soomaaliya sidii loo dammaanad-qaadi lahaa boos maaliyadeed iyo mid siyaasadeed, taasoo u gogol xaareysa xaqiijinta horusocod ee jawi karti leh. Degaankani wuxuu hubinayaa in bulshooyinka ay saamaysay barakaca, oo ay ku jiraan dadka gudaha ku barakacay, qaxootiga, magangalyo-doonka, kuwa soo laabtay iyo bulshooyinka martida loo yahay, ay helaan xalal waara.

Qabyo-qoraalka Siyaasadda Qaran ee TVET Waxbarashada Farsamada iyo Tababarka Xirfadaha)

Ujeeddooyinka ugu waaweyn ee Siyaasadda TVET ee Soomaaliya, marka loo eego socdaalka shaqaalaha, waxay diiradda saaraan xoojinta awoodda shaqaalaha si ay u daboolaan baahiyaha suuqa shaqada gudaha iyo caalamiga ah. Ujeeddooyinkan waa la kala saari karaa dhawr qodob oo muhiim ah:

1. Xoojinta Horumarinta Xirfadaha iyo Fursadaha Shaqo.
2. Hubinta Aqoonsiga Shahaadooyinka iyo Xirfadaha.
3. Taageeridda Socdaalka Ammaan oo Sharci ah.
4. Horumarinta Koboca Dhaqaalaha Waara.
5. Xoojinta Taageerada Dib-u-soo-noqoshada.
6. Dhiirri-gelinta Sinnaanta Jinsiga.

Qaab-dhismeedyada Heer Goboleedka ah

Dhismaha siyaasadda socdaalka shaqaalaha waxaa, sidoo kale, laga dhaxlayaa siyaasadaha sharci iyo qaab-dhismeedyada hay'adaha goboleed ee soo socda:

1. Qaab-dhismeedka Siyaasadda Socdaalka ee Midowga Afrika (MPFA) iyo Qorshaha Hawleedkeeda (2018-2030)
2. Tilmaamaha Midowga Afrika ee Dejinta Heshiisyada Labo-geesoodka ee Shaqaalaha (BLAs)

3. Bayaanka Midowga Afrika ee Ilaalinta iyo Horumarinta Xuquuqda Shaqaalaha Socdaalka
4. Hannaanka Khartoum, Hindisaha Jidka Socdaalka Geeska Afrika ee Midowga Yurub (Noofembar 2014)
5. Qaab-Dhismeedka IGAD ee Socdaalka Shaqaalaha
6. Siyaasadda Socdaalka Shaqaalaha ee Bulshada Bariga Afrika (2024)
7. Shirwaynaha Wasiirrada Goboleedka ee Socdaalka Bariga iyo Geeska Afrika (2020)
8. Qorshaha Ka-jawaabista Socdaalka ee Gobollada Geeska Afrika iyo Yemen (2022)
9. Wadahadalka Socdaalka ee COMESA (2013)

4.2 HABABKA DHAQAN-GELINTA SIYAASADDA

Dawladdu waxay xoojinaysaa Haanaanka Iskuduwidda Qaranka (NCM) ee Socdaalka oo hoos imanaya Xafiiska Madaxweynaha. Guddiga Isku-xirka Shaqaalaha Socdaalka, oo ay guddoominayso Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, ayaa taageeraya hannaankan. Xafiiska Ra'iisul Wasaaraha, oo ah hoggaanka fulinta ee Dawladda, ayaa kormeeraya hirgelinta siyaasadda, isagoo fududeynaya xiriirka Golaha Wasiirrada iyo Baarlamaanka.

Xafiiska Madaxweynaha waxaa nidaamkan ku matalaya Ergayga Gaarka ah ee Socdaalka, Soo-noqoshada iyo Xuquuqda Carruurta. Guddiga Isku-xirka Shaqaalaha Socdaalka wuxuu bixinayaa hagitaan siyaasadeed iyo jiheyn istaraatijiyadeed oo ku saabsan arrimaha shaqaalaha socdaalka, isagoo hagaya hirgelinta go'aannada la gaaray. Si ay u hesho xog lagu hagayo tallaabooyinka siyaasadeed, Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MOLSA) waxay xoojinaysaa Xarunta Qaran ee Kheyraadka Dijitaalka ee Socdaalka, si loo helo xog lagama-maarmaan ah oo ku saabsan isbeddellada socdaalka shaqada.

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, iyadoo adeegsanaysa madal-wadaaga bulshada, waxay la shaqeynaysaa ururrada shaqaalaha iyo kuwa loo shaqeeyeyaasha, oo ay ku jiraan Ururka Xiriirka Shaqaalaha Soomaaliyeed sdia, Rugta Ganacsiga Soomaaliyeed, jaaliyadda qurbo-joogta, bah-wadaagta horumarinta, iyo daneeyeyaal kale oo aan dawli ahayn, si ay u fududeeyaan hirgelinta siyaasaddan.

Heer dawlad-goboleed, siyaasaddan waxaa laga hirgelinayaa guud ahaan dalka, waxaana taageeraya Agaasimayaasha Guud iyo saraakiisha shaqada ee ka hawl-gala Waaxda Shaqada ee si buuxda loo dhisay. Dadkii ugu horreeyey ee ka faa'iideysanaya siyaasaddan waa shaqaalaha socdaalaya, kuwaasoo si wanaagsan uga faa'iideysanaya fursadaha shaqo ee socdaalka shaqada.

Dawladdu waxay horumarinaysaa nidaam wada-shaqeyn iyo is-dhex-gal leh oo u dhexeeya hay'adaha kala duwan, si loo xaqiijiyo hirgelinta waxtarka leh ee

siyaasaddan. Si loo dhiso nidaam waara oo isku-dhafan oo loogu talogalay shaqaalaha socdaalaya ee Soomaaliya, Dawladdu waxay dhisaysaa hab hufan, midaysan, oo si wanaagsan loo maal-geliyey, ee leh qaab-dhismeed hirgelin oo cad.

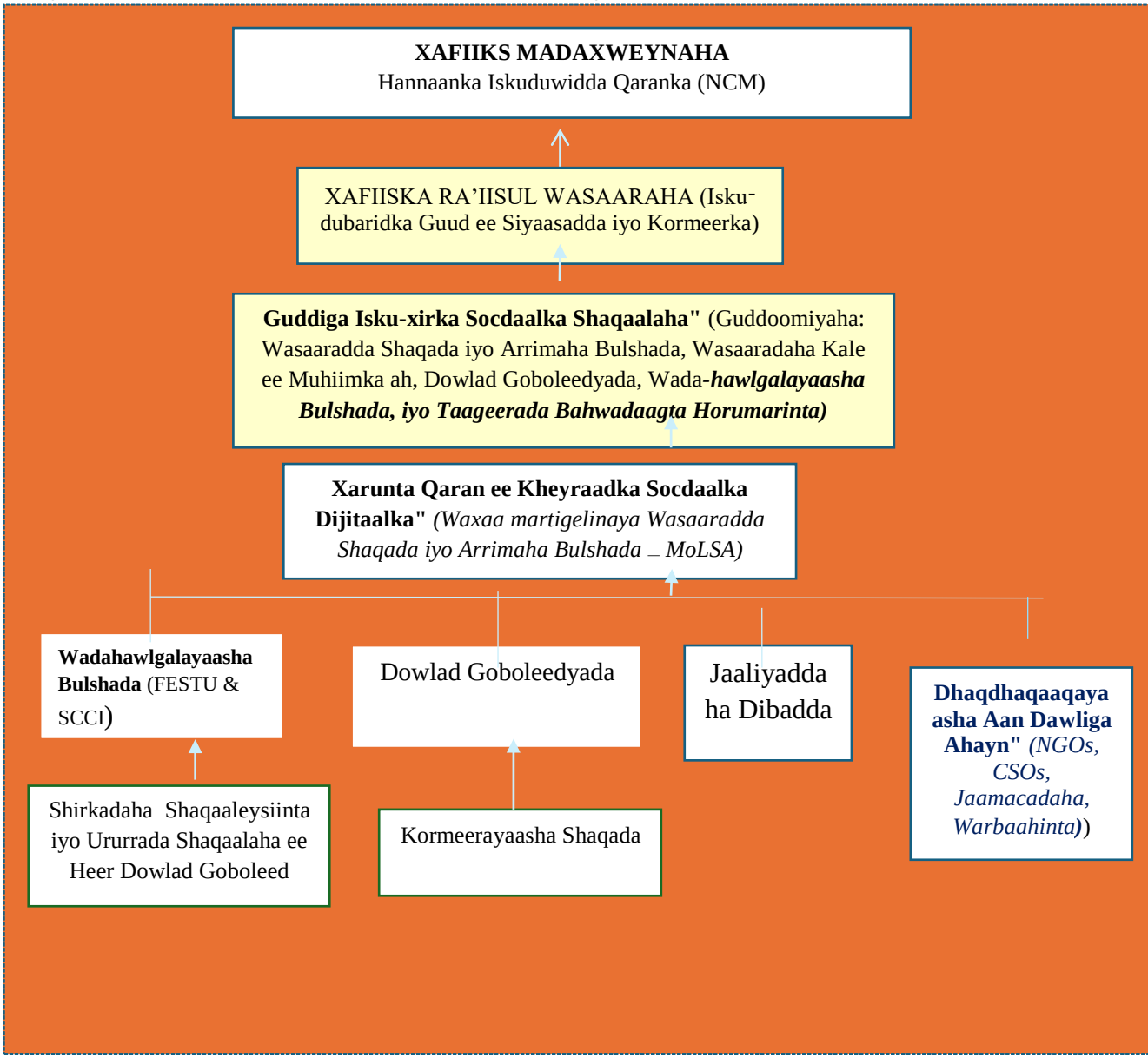
4.3 Dhaqan-geliyeyaasha Fulinta, Isku-dubbaridka iyo Wadashaqeynta Hay'adaha

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ayaa mas'uul ka noqonaysaa iskuxirka iyo wada-shaqeynta Hay'adaha kala duwan, iyadoo hubinaysa in siyaasaddan si mideysan loo hirgeliyo. Wasaaradda waxay hadda martigelisaa shirarka Kooxda Farsamada ee Socdaalka Shaqaalaha. Nidaamkan wuxuu soo koobayaa ka-qeyb-galka daneeyeyaal aan dawli ahayn, oo ay ka mid yihiin: ururrada shaqaalaha, ururrada loo shaqeeyeyaasha, ganacsiga gaarka loo leeyahay, jaaliyadda qurbo-joogta, ururrada aan dawliga ahayn, ururrada ku saleysan bulshada, iyo bah-wadaagta horumarinta.

Natiijooyinka ka soo baxa wada-hadalladan waxay hagayaan shaqada Haanaanka Iskuduwidda Qaranka (NCM), oo hoos yimaada Xafiiska Madaxweynaha, si loo xaqiijiyo daba-galka guud iyo jihaynta siyaasadeed ee shaqaalaha socdaalaya.

Iyadoo qeyb ka ah maareynta socdaalka shaqaalaha, Dawladda waxay saxiixaysaa, ansixinaysaana, hirgelinaysaa, fulinaysaa, oo si joogto ah uga warbixinaysa heshiisyada caalamiga ah, aaladaha goboleed, borotokoollada, axdiyada iyo shuruucda khuseeya shaqaalaha socdaalaya. Sidoo kale, Dawladda waxay horumarinaysaa socdaal shaqo oo sugan, nidaamsan oo joogto ah, iyadoo la adeegsanayo Heshiisyada Shaqo ee Labogeesoodka ah.

Jaantuskan Tusaalaha ah Wuxuu Muujinayaa Doorka Hay'adaha kala duwan ee Fulinta Siyaasaddan

4.4 Qaab-dhismeedka Hay'adaha

Doorarka muhiimka ah ee Hay'adaha kala duwan ay ku leeyihiin hirgelinta siyaasaddan waa:

Hay'adda	Mas'uuliyadaha Fulinta Siyaasadda

Xafiiska Madaxweynaha	• Guddoominta Hannaanka Iskuduwidda Qaranka ee Socdaalka" • Bixinta Taageerada Ergayga Gaarka ah ee Socdaalka, Soonoqoshada, iyo Xuquuqda Carruurta.
Xafiiska Ra'iisul Wasaaraha	Isku-dubbaridka wasaaradaha, hay'adaha iyo waaxyaha si loo hubiyo hirgelinta waxtarka leh ee waajibaadkooda iyo in la soo gudbiyo warbixinno la xiriira tallaabooyinka lagu gaari karo yoolalka siyaasadda. Wakiil ka noqoshada dalka shirarka goboleed iyo kuwa caalamiga ah ee la xiriira socdaalka shaqaalaha."
Baarlamaanka	• In la xaqiijiyo in dhaqaale iyo agab ku filan loo qoondeeyo fulinta siyaasadda • Sameynta, dib-u-eegista iyo kormeerka hirgelinta siyaasadda. • Dejinta, dib-u-eegista iyo la-socodka dhaqan-gelinta siyaasadda
Xafiiska Garyaqaanka Guud ee Dawladda	• Dib-u-eegista Sharciyada iyo Siyaasadaha • Matalaad Sharci • Bixinta Talo Sharciyeed ku saabsan Ilaalinta Xuquuqda Shaqaalaha Socdaalka • Bixinta Talo Sharciyeed ee hannaanka Xallinta Khilaafaadka • Wada-shaqeynta Hay'adaha kale ee Sharci • Daba-galka Saameynta Sharciga ee Socdaalka Shaqaalaha • Latalinta Xeerarka Socdaalka iyo Shaqaaleysiinta • Soo-jeedinta dib-u-habaynta Xeerarka Socdaalka Shaqaalaha
Hannaanka Iskuduwidda Qaranka	Isku-dubbaridka guddi-hoosaadyada iyadoo la adeegsanayo hab qaran iyo hab bulsho si loo wadaago xogta, loona xoojiyo jawaabaha isku-dubbaridan ee heer qaran ee mudnaanta la siinayo arrimaha socdaalka, oo ay ku jirto socdaalka shaqaalaha.
Guddiga Iskuduwidda Qaranka ee Socdaalka Shaqaalaha Soomaaliya	Guddigan oo uu guddoominayo Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA), wuxuu ka koobnaanayaa wakiillo ka socda hay'adaha muhiimka ah ee Dawladda iyo wada-hawlgaleyaasha bulshada. Ujeeddada ugu weyn ee guddigan waa in la xoojiyo isku-xirka daneeyeyaasha kala duwan iyo in la hubiyo hirgelinta siyaasadda si mideysan oo isku-dhafan.

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada	• Hoggaaminta guud hagidda iyo taageerada farsamo si loo fududeeyo hirgelinta siyaasaddan. • Dhisidda iyo isku-dubbaridka xafiis isku-xir qaran si loo kormeero hirgelinta siyaasadda. • Wada-xaajood la yeelashada bah-wadaagta horumarineed si loo abaabulo kheyraad. • Isku-dubbaridka miisaaniyadda, qorsheynta istiraatijiga ah, sharciyeynta iyo hirgelinta siyaasadaha waaxyaha kala duwan. • Fududeynta dhammeystirka Heshiisyada Labo-geesoodka ee Socdaalka Shaqaalaha (BLMAs). • Kormeerka la jaan-qaadidda, hirgelinta, iyo warbixinta heerarka caalamiga ah ee shaqaalaha. • Bixinta rukhsadaha shaqada. • Hagidda hab-raacyada guud iyo adeegyada la xiriira shaqaalaha Soomaaliyeed ee dibadda u socda shaqo-doon. • Hoggaaminta hirgelinta Nidaamka Xogta Suuqa Shaqada, iyadoo lala kaashanayo Hay'adda Qaranka ee Istaatistikada (Tiro-koobka) Soomaaliya, si loo soo saaro, loona maareeyo, lana faafiyo xogta socdaalka shaqaalaha.
Wasaaradda Arrimaha Dibadda iyo Iskaashiga Caalamiga ah	• Martigelinta Waaxda Qurbo-joogta, taasoo kormeerta hirgelinta siyaasadda qaran ee jaaliyadda dibadda. Siyaasaddan waxay xiriir dhow la leedahay socdaalka shaqaalaha, sida lagu xusay dokumentigan." • Taageeridda dadaallada iyo hab-raacyada sharciyeynta ee lagu hirgelinayo siyaasadda socdaalka shaqaalaha gudaha iyo dibadda. • Taageeridda dejinta iyo dhaqan-gelinta Heshiisyada Labogeesoodka ee Socdaalka Shaqaalaha si loo hubiyo in shaqaalaha ay helaan faa'iidooyin wanaagsan. Fududeynta shaqada safaaradaha, qunsuliyadaha iyo xafiisyada diblomaasiyadeed si ay u taageeraan qurbo-joogta.
Wasaaradda Waxbarashada	• Aqoonsiga shahaadooyinka iyo xirfadaha shaqaalaha socdaalka ee gudaha iyo dibadda. • Taageeridda horumarinta xirfadaha ee machadyada Waxbarashada Farsamada iyo Tababarka Xirfadaha (TVET) iyo jaamacadaha, iyadoo si gaar ah diiradda loo saarayo heerarka waxbarashada ilaa heer Diploma. • Waa in la ogaadaa in waajibaadka Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada (MoLSA) uu daboolayo horumarinta xirfadaha ilaa heer Diploma, halka Wasaaradda Waxbarashadu ay mas'uul ka tahay waxbarashada ka sarreysa heerka Diploma.

Wasaaradda Amniga Gudaha	• Maareynta hab-raacyada dhalashada, socdaalka iyo maamulka kastamada • Taageeridda tallaabooyinka waxtarka leh ee xuduudaha si loo fududeeyo socdaal ammaan ah oo nidaamsan.
Wasaaradda Maal-Qorsheynta, iyo gashiga, Horumarinta Dhaqaalaha	• Taageeridda qaabeynta iyo hirgelinta siyaasadaha kobcinaya shaqaaleysiinta, qorsheynta iyo miisaaniyadda. • Bixinta taageero dhaqaale si loo hirgeliyo siyaasadaha, iyadoo la hubinayo in kheyraadka si hufan loo qoondeeyo lagana xisaabtamo. hirgelinaysaa nidaam xisaabeed hufan si loo xaqiijiyo in kheyraadka la isticmaalo si waafaqsan baahiyaha shaqaalah
Wasaaradda iyo Horumarinta Qoyska Xuquuqda Aadanaha	• Ilaalinta xuquuqda shaqaalaha socdaalka. • Dhiirri-gelinta sinnaanta jinsiga ee socdaalka shaqaalaha. • Bixinta taageero loo fidinayo kooxaha nugul ee shaqaalaha socdaalka. • Sii wadidda u doodista iyo bixinta kaalmo-sharciyeed ee shaqaalaha socdaalka. • La-shaqeynta hay'adaha xuquuqda aadanaha ee caalamiga ah. • Horumarinta siyaasado la xiriira dib-u-midoobidda qoysaska. • Daba-galka iyo soo-saarista warbixinnada la xiriira daryeelka shaqaalaha socdaalka. • Hirgelinta ololayaal wacyi-gelin iyo barnaamijyo waxbarasho oo ku saabsan xuquuqda shaqaalaha socdaalka. • Isku-dubbaridka barnaamijyada ilaalinta bulsho ee shaqaalaha socdaalka. • Hubinta in siyaasadaha iyo xeerarka ay la jaan-qaadaan heerarka xuquuqda aadanaha.

Wasaaradda Caafimaadka	• Qiimeynta xaaladda caafimaadka shaqaalaha iyo go'aaminta baahiyaha daryeel caafimaad. • waxay hubinaysaa in dhammaan shaqaalaha helaan caymis caafimaad iyo adeegyada lagama-maarmaanka ah. • Wasaaradda Caafimaadka waxay xoojinaysaa dadaallada lagu ilaalinayo caafimaadka dadweynaha iyo ka hortagga cudurrada faafa. • Iskaashi lala yeesho hay'adaha caalamiga ah si loo xoojiyo nidaamka daryeelka caafimaadka shaqaalaha. • Cilmi-baaris joogto ah iyo daba-gal lagu sameeyo xaaladaha caafimaadka si loo hagaajiyo adeegyada caafimaad. • Hirgelinta barnaamijyo wacyi-gelin caafimaad ah si bulshada loogu baraarujiyo muhiimada nadaafadda iyo ka hortagga cudurrada. • Xuquuqda caafimaad ee shaqaalaha socdaalka waa in la ilaaliyo

	oo la hormariyo si ay helaan daryeel caafimaad oo habboon.
Hay'adda Qaranka ee Istaatistikada (Tiro-koobka) Soomaaliya	• Qorsheynta iyo sameynta sahanno si loo ururiyo xog muhiim ah oo ku saabsan socdaalka shaqaalaha. • Ururinta iyo faafinta tiro-koobka si loogu daro Nidaamka Macluumaadka Suuqa Shaqada (the Labour Market Information System LMIS). • In la taageero maamul-daadejinta iyo kala-soocidda adeegyada tiro-koobka iyo bixinta kaalmo farsamo oo ku saabsan soo-saarka tiro-koobka shaqada. • In la diiwaan geliyo oo la faafiyo daraasaadka cilmi-baarista iyo qiimeynta mowduucyada ee isbeddellada soo baxaya ee qorsheynta shaqaalaynta, iyadoo la siinayo aragtiyo siyaasadeed si loo ogeysiiyo hirgelinta. Ka qeyb-qaado hirgelinta Nidaamka Macluumaadka Suuqa Shaqada, iyadoo la kaashanaysa Wasaaradda Shaqada MoLSA, si loo soo saaro, loona maareeyo oo lana faafiyo xogta socdaalka shaqada.

Hay'adda Socdaalka iyo Jinsiyadda	• Bixinta fiisooyinka iyadoo la raacayo xeerarka la dejiyey. Difaacida xakamaynta xuduudaha iyo sharciyada socdaalka. Dokumentiga iyo diiwaangelinta shaqaalaha socdaalka. • Sameynta qiimeyn ku saabsan suuqa shaqada iyo go'aaminta tirada shaqaalaha loo baahan yahay. • Wada-shaqeynta loo leeyahay loo-shaqeeyeyaasha iyo shirkadaha shaqaaleysiinta. Kormeerka iyo hirgelinta shuruudaha shaqo ee loo-shaqeeyeyaasha shaqaalaha socdaalka. • Isku-xirnaanta hay'adaha kale ee Dawladda. • Hubinta in la raaco heerarka caalamiga ah ee socdaalka." • Sameynta ololayaal wacyi-gelin dadweyne oo ku saabsan socdaalka. • Ka-jawaabista wax-ka-qabashada dhibaatooyinka socdaalka ama xaaladaha degdegga ah
Hay'adaha Horumarinta ee Caalamiga ah	• In uu gacan ka geysto abaabulka ilaha dhaqaale si loo xaqiijiyo hirgelinta qodobbada siyaasaddan. • Bixinta kaalmo farsamo inta lagu jiro muddada fulinta siyaasadda, sida loo baahan yahay, oo ay ku jiraan sameynta dib-u-eegis istiraatijiyadeed, qiimayno iyo daraasado kale. • In la wadaago hababka ugu wanaagsan ee caalamiga ah ee socdaalka shaqada.
Dawladgoboleedyada	• Ku darista qorsheynta shaqada iyo isku-xirnaanta arrimaha shaqada iyo shaqaaleysiinta heer dawlad-goboleed. • In ay kormeeraan hirgelinta siyaasadaha heer degaan. • Hubinta shaqaaleysiinta iyo dejinta shaqaalaha kormeerayaasha shaqada. • Fulinta sharciga shaqada. • Taageeridda hirgelinta sharciga shaqada iyo adeegyada shaqaaleysiinta la xiriira.
Kormeerayaasha Shaqada ee Heer Degmo	□ Daba-galka la-socodka iyo dhaqan-gelinta heerarka shaqada iyo siyaasadaha socdaalka ee heer degmo. .

Wada-hawlgaleyaasha Bulshada	• Taageeridda u-hoggaansanaanta heerarka iyo xeerarka la dejiyey. • Difaacista horumarinta xuquuqda shaqaalaha, ilaalinta iyo wadaxaajoodka guud. • Sameynta cilmi-baaris, keydinta iyo diiwaan-gelinta iyo wadaagista natiijooyinka si loo taageero hirgelinta siyaasadda.
Ganacsiga Gaarka Ah	• Dhammeystirka dadaallada Dawladda iyadoo la siinayo khibrad, dakhli iyo hal-abuurnimo dhinaca shaqada. • Abuurka fursado shaqo, oo ay ku jiraan horumarinta teknoolajiyada iyo hal-abuurka. • Taageeridda tababarada warshadaha, tababarada shaqada iyo shaqooyinka tababarka. • Kobcinta iskaashiga dawladda iyo Ganansiga gaarka ah ee shaqo abuurka.
Dhaqdhaqaaqayaasha Aan Dawliga Ahayn (NGOs iyo Ururrada Bulshada Rayidka ah (CSOs), Jaamacadaha, Warbaahinta)	• La-shaqeynta Dawladda si loo xaqiijiyo hirgelinta waxtarka leh ee barnaamijyada horumarinta shaqo. • Difaacista u-hoggaansanaanta heerarka shaqada iyo xeerarka si loo ilaaliyo xuquuqda shaqaalaha socdaalka. • Taageeridda iyo ka qeyb qaadashada tababarka iyo cilmi-baarista dhinacyada kala duwan ee shaqo-abuurka. • Aqoonsiga iyo la wadaagista dhaqamada ugu wanaagsan ee wadahawl-galeyaasha bulshada. • Difaacista nidaamyada daba-galka iyo kormeerka si loo hubiyo uhoggaansanaanta heerarka ugu hooseeya ee shaqada iyo sharciga. • Faafinta mabda'a siyaasaddan iyadoo loo marayo warbaahinta kala duwan.

5. Maaliyadda iyo soo-ururinta Kharashaadka

1. Dawladda ayaa hoggaaminaysa dadaallada lagu dhaqaajinayo kheyraadka dhaqaale, farsamo iyo midka hawl-galka si loo taageero hirgelinta siyaasadda. Qodobbada muhiimka ah ee kheyraadka ah ee ay ku jiraan: Taageeridda shaqada joogtada ah ee Guddiga Isku-xirka Siyaasadda Qaranka warbixinta u soo gudbisa NCM.
2. Dhisidda nidaam xogta suuqa shaqada oo si buuxda u shaqeynaya.
3. Xoojinta awoodda hay'adaha si loo hirgeliyo siyaasadaha si waxtar leh dhammaan heerarka.
4. Iyadoo la tixgelinayo caqabadaha kheyraadka iyo dhaqaalaha, Dawladda waxay isticmaalaysaa hababka maal-gelinta kala duwan, oo ay ku jiraan:

Kheyraadka loo qoondeeyo Wasaaradaha, Waaxyaha, Hay'adaha iyo dawlad-goboleedyada ka tirsan miisaaniyadda qaranka; Taageero ka timid bah-wadaagta horumarinta (oo ay ku jiraan ILO, IOM, UNOCHA, UNHCR, UNDP, World Bank, Islamic Bank, GIZ iyo bah-wadaagta horumarinta ee labada iyo ka badan).

5. Kheyraadka laga helo gudaha dalka iyadoo loo marayo ilaha canshuurta iyo kuwa aan canshuurta ahayn (tusaale ahaan, ururinta lacagaha la bixiyo ee Visas, rukhsadaha shaqada iyo khidmadaha ay bixiyaan PEAs, iyo diiwaan-gelinta ganacsiga; iyo kuwa kale).
6. Dhaqaalaha laga helo iskaashiga Dawladda iyo ganacsiga gaarka ah (PPPs) ee ku saabsan tallaabooyinka la qaado oo ay iskaashanayaan Dawladda iyo ganacsiga gaarka ah, iyo bah-wadaagta horumarinta kale.
7. Deeqaha, amaahda (oo ay ku jiraan amaahda dhaqaalaha yar ee mudnaanta leh) ee Dawladda ay raadsan karto si loo taageero tallaabooyinka muhiimka ah ee taageeraya habka socdaalka shaqaalaha.
8. Isticmaalka Sanduuqyada Maal-gelinta Gaarka ah iyo xirmooyinka kale ee maaliyadeed ee hay'adaha maaliyadeed, ururrada caalamiga ah iyo CSOs oo taageeraya maamulka socdaalka shaqaalaha ee IGAD, COMESA iyo meel ka baxsan.
9. Ilaha kale ee maal-gelinta (tusaale ahaan, maal-gelinta cimilada oo xallinaysa dhibaatooyinka masiibooyinka ka dhasha cimilada ee keena barakac dadka iyo socdaalka qasabka ah; iyo sidoo kale ururinta lacagaha laga helo xubnaha qurbojoogta).

In kasta oo Dawladda ay hoggaaminayso ururinta kheyraadka lacagaha si loo hirgeliyo siyaasaddan, waxay dooneysaa in ay dhiirri-geliso daneeyeyaasha kale inay ka qeyb qaataan ururinta kheyraadka. Tani waxaa lagu gaarayaa iyadoo la maal-gelinayo mashaariic soo saaraysa lacag iyo taageero farsamo oo loogu talogalay hirgelinta siyaasadda. Wada-hawl-galeyaasha bulshada, hay'adaha gaarka loo leeyahay, ururrada aan dawliga ahayn (NGOs) iyo ururrada bulshada rayidka ah sida shirkadaha shaqaaleysiinta waxaa lagu taageerayaa sameynta soo-jeedin lacag ururin ah oo loo gudbinayo hay'adaha horumarinta badan, ururrada Qaramada Midoobay, bankiyada horumarinta iyo hay'adaha kale ee maal-gelinta horumarinta ee bixiya maal-gelinta muddada dheer iyo taageerada farsamo.

Kheyraadka loo baahan yahay hirgelinta siyaasadda waa farsamo iyo hawl-gal, taasoo u baahan in la qaato kaabayaasha cusub ee adag iyo jilicsan. Sidaas darteed, hababka maal-gelinta iyo ururinta kheyraadka waxay ku jiriya aqoonsiga baahiyaha aan maaliyadeed ahayn ee kaalin muhiim ah ka ciyaara maamulka socdaalka shaqaalaha. Baahiyahaas waxaa ka mid ah:

1. Qalabka lagu xakameeyo xuduudaha, sida kamaradaha CCTV, qalabka baarista, qalabka gelinta xogta iyo falanqaynta, kaabayaasha amniga internetka, iyo tababarada la xiriira isticmaalka qalabkan. Iyadoo ay socdaalka shaqaalaha yahay arrin ka baxsan hal waax, waxaa muhiim ah in dhammaan hay'adaha lagu aqoonsaday qorsheyaasha hirgelinta ay iskugu keenaan kheyraadka si ay ugu sameeyaan maal-gelin istiraatiji ah oo ay kor u qaaddo guulaha siyaasaddan.

2. Hufnaanta iyo mas'uuliyadda ayaa muhiim u ah in la xaqiijiyo isticmaalka kheyraadka la ururiyey ee ugu wanaagsan. Dawladda waxay sii wadaysaa dadaallada lagu dhisayo awoodda wasaaradaha, waaxyaha, hay'adaha iyo dawlad-goboleedyada si loo hubiyo isticmaalka kheyraadka ugu wanaagsan, iyadoo la xaqiijinayo in hirgelinta siyaasadda lagu sameeyo si hufan oo mas'uuliyad leh.

6. Hababka Isgaarsiinta

Si loo abuuro wacyi-gelin iyo fahamka ku saabsan siyaasaddan, Dawladda ayaa adeegsanaysa habab is-gaarsiineed iyo kanaallo kala si ay ugu dhiirrigeliso daneeyeyaasha taageero u fidinaya hirgelinta siyaasadda. Ujeeddada is-gaarsiinta waa in la kor-qaado masuuliyadda ee daneeyeyaasha kala duwan ee ku saabsan hab-raacyada socdaalka shaqaalaha, hawl-gallada xeer-dejinta, xuquuqda shaqaalaha socdaalka, iyo fursadaha shaqo ee Soomaaliya iyo dalalka loo socdaalo. Kala-duwanaanshaha dadka ayaa la gaarayaa iyadoo la adeegsanayo habab isgaarsiineed kala duwan, iyadoo lagu saleynayo baahiyaha iyo doorbidda ay qabaan. Tani waxay ku lug leedahay isticmaalka noocyo kala duwan oo macluumaad ah, kuwaasoo loo faafinayo kanaallo kala duwan, sida hoos ku xusan:

7. Gaarsiinta Xukuumadda iyo Hay'adaha kale ee Dawladda

Ka dib ansixinta siyaasaddan Wasaaradda Warfaafinta, Dhaqanka iyo Dalxiiska ayaa adeegsanaua kanaallo warbaahineed ballaaran iyo xeelado is-gaarsiineed si loo faafiyo siyaasaddan, oo ay ku jiraan: barnaamijyada raadiyaha, documentaries-ka telefishanka, agabyo macluumaad, waxbarasho iyo is-gaarsiin, xayeysiisyada, buugaagta, joornaalada, warqadaha, boorar, iyo xayeysiisyo kale oo la mid ah.

Dawladda federaalka iyo dawladaha xubnaha ka ah ayaa taageeraya inay la shaqeeyaan dhaq-dhaqaaqayaasha aan dawliga ahayn iyo qeybta gaarka loo leeyahay si ay u helaan jawaab celin ka timid muwaadiniinta ku saabsan waxtarka siyaasadda. Jawaabaha laga helayo ayaa noqonaya saldhigga

Dawladda ay ka bilaabaysaa tallaabooyin waafaqsan si looga jawaabo arrimaha soo bixaya. Xogta laga ururiyo hab-raacyadan is-gaarsiineed waxaa lagu darayaa xarunta xogta dhexe ee Nidaamka Kheyraadka Socdaalka ee Dijitaalka ah. Tani waxay noqonaysaa meel keydinta iyo maareynta dhammaan xogta socdaalka shaqaalaha iyo habka ilaa heerarka federaalka iyo dawlad-goboleedyada, iyadoo la adeegsanayo kanaallo isgaarsiineed oo ku habboon.

8. Gaarsiinta Wada-hawl-galeyaasha Bulshada

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, oo qeyb ka ah habka saddex-geesoodka ah iyo xulafada la shaqeeya ilaa heerka degmo, waxay adeegsanaysaa shabakado iyo dhacdooyinka wadahadalka bulshada, shirarka, aqoon-is-weydaarsiyada, faafinta warsidaha iyo hawl-gallada warbaahinta kale si ay u caan-qaadiso siyaasaddan. Dawladda ayaa taageeraysa booqashooyinka is-dhaafsan iyo qabanqaabinta munaasabadaha lagu soo bandhigayo tusaalooyinka ugu wanaagsan ee ku saabsan socdaalka shaqaalaha, taasoo dhiirrigelisa habab cusub iyo nidaamyada waxtarka leh.

9. Gaarsiinta Shaqaalaha Socdaalka Soo Gelaya iyo Kuwa Ka Baxaya

Si looga hadlo shaqaalaha socdaalka ee ka baxaya dalka, MoLSA waxay dhisaysaa goobo is-dhex-gal ah, oo ay ku jiraan barnaamijyo raadiyo iyo telefishan, shirar, kulammo bulshada, is-dhex-gal online ah oo ay la sameynayaan muwaadiniinta Soomaaliyeed ee qurbo-joogta ah, iyo sidoo kale barnaamijyada war-baahinta bulshada iyo bogga internet-ka si loo faafiyo mabaadi'da muhiimka ah ee siyaasaddan. Shaqaalaha soo gelaya, fariimo si gaar ah loo diyaariyey ayaa loo sameynayaa si looga daboolo baahiyaha macluumaad ee kala duwan ee shaqaalaha u socda Soomaaliya. Fariimahaan waxay ka hadlayaan siyaasaddan, siyaasadaha la xiriira, nidaamyada sharciga, iyo adeegyada Dawladda ee taageeraya shaqaalaha. Dhanka kale, FESTU waxay adeegsanaysaa Xarunteeda Socdaalka si ay siyaasaddan ugu faafiso daneeyeyaasha ay khuseyso.

10. Gaarsiinta Dawladaha Dalalka Martida Loo Yahay

Dawladdu waxay adeegsanaysaa safaaradaheeda, wakiillada iyo qunsuliyadaha dibadda, iyo sidoo kale teknoolajiyada casriga ah iyo codsiyada is-gaarsiinta, si loo xaqiijiyo is-gaarsiin waxtar leh iyo wadaagista macluumaadka la xiriira dawladaha dalalka loo socdo. Dawladda ayaa sidoo kale ka faa'iidaysanaysaa kanaallo isgaarsiineed dijitaal ah si ay uga wargeliso dadka gudaha iyo dibadda ee daneeyeyaasha muhiimka ah horumarka gobolka iyo heerarka caalamiga ah ee socdaalka shaqaalaha.

11. Helitaanka Fal-celinta/Jawaab-celinta

Si loo hubiyo habka gaarsiinta ee labo-geesoodka ah, dawladdu waxay dejinaysaa nidaam elektaroonig ah oo lagu maamulo cabashooyinka, xarun wicitaan oo leh khad lacag la'aan ah oo loogu talo-galay weydiimaha dadweynaha, isla markaana leh aaladaha is-dhex-galka bulshada. Marka la is weydaarsado macluumaadka ku saabsan siyaasaddan iyo hirgelinteeda, fal-celinta ama jawaab-celinta daneeyeyaasha la helo ayaa loo baaraan-degayaa si ay gacan uga geysato horumarinta joogtada ah ee nidaamka. Habkan wada-xiriirka ah wuxuu kor u qaadayaa qaddarinta wadajirka ah ee ka-qeyb-qaadashada socdaalka shaqadu ku leeyahay horumarinta qaranka.

Guud ahaan, is-gaarsiinta ku saabsan siyaasaddan waxay noqonaysaa hannaan labogeesood ah. Dhanka kale dawladdu waxay sii wadaysaa qabashada jawaab-celinada /fal-celinada dhammaan dadka ay khusayso iyadoo loo marayo ka-qeyb-galyo kala duwan oo is-dhex-gal ah oo ku saabsan arrimaha la xiriira hirgelinta siyaasaddan. Isdhex-galkaani wuxuu fursad siinayaa daneeyeyaasha siyaasaddan si ay uga wada hadlaan arrimaha muhiimka ah oo ay ku heshiiyaan isbeddellada la soo jeediyey ama dib-u-habaynta laga yaabo inay soo baxaan ama loo baahdo muddo ka dib.

12. Qaab-dhismeedka Kormeerka, Qiimeynta iyo Barashada

Habka Is-kuduwidda Qaranka wuxuu hubinayaa in hirgelinta siyaasaddan si joogto ah loo kormeero oo la qiimeeyo si loo ogaado heerka gaaridda himmillooyinkeeda, hawl-galka iyo natiijooyinka. In kasta oo Wasaaradda Shaqada ay kormeerto hirgelinta siyaasadda, habka sare ayaa qaadaya doorka kormeerka heer sare ah. Waxqabadka hirgelinta siyaasaddan waxaa lagu qiimeynayaa iyadoo lala barbardhigo Qorsheha Horumarinta Qaranka ee Soomaaliya iyo halka loo marayo in la gaaro Ujeeddooyinka Horumarinta Waara ee Qaramada Midoobay. Intaas waxaa sii dheer, siyaasaddan waxaa lagu qiimeynayaa iyadoo la tixraacayo saameynta ay ku leedahay siyaasadda guud ee socdaalka dalka, iyadoo la tixgelinayo socdaalka shaqaalaha sida qeyb ka mid ah qaab-dhismeedka siyaasadda socdaalka guud.

12.1 Kormeerka

Qaab-dhismeedka Kormeerka iyo Qiimeynta ee socdaalka shaqaalaha hadda waxaa maamula Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulsahda, oo wada shaqeyn la leh Wasaaradda Qorsheynta, Maal-gashiga iyo Horumarinta Dhaqaalaha iyo Hay'adda Is-taatitikada Qaranka ee Soomaaliya. iyadoo hoos timaada siyaasaddan, cid kasta oo hirgelinaya /ka-qeyb-gal kasta oo hirgelinaya ayaa kormeeraya hawl-gallada oo warbixin ka siinaya horumarka sanadlaha ah, iyadoo la raacayo Tilmaamayaasha Waxqabadka Muhiimka ah (Key Performance Indicators KPIs). Sahan asaasi ah ayaa lagu sameynayaa sannadka ugu horeeya si loo ururiyo xogta bilowga ah ee ku saabsan socdaalka shaqaalaha, iyadoo la dejinayo yoolalka siyaasadda. MoLSA ayaa iskudubbaridaya macluumaadka ka soo ururay hay'adaha kala duwan

warbixin sannadeedka waxqabadka. Dhisidda nidaam xogta suuqa shaqada ee shaqeyneysa ayaa siinaya xogta shaqada ee la cusbooneysiiyey, taasoo ka dhigaya habkan mid ka sahlan. LMIS waxay keydinaysaa tilmaamayaasha socdaalka shaqaalaha iyo KPIs, taasoo suurtogal ka dhigeysa Sahlidda muuqaalka horumarka muddo waqti. Dib-ueegisyada sanadlaha ah ayaa lagu cabbirayaa horumarka, waxaana warbixinnada la soo gudbinayaa kulammada Guddiga Isku-xirka Qaranka. Natiijooyinka waxaa la wadaagayaa NCM si loo muujiyo horumarka. Si loo hubiyo Kormeerka iyo Qiimeynta wax-ku-ool ah, waxaa la dhisayaa qaab-dhismeed iyo qorshe hawleed kormeer iyo qiimeyn ah si loo raadiyo horumarka hirgelinta siyaasadda. Dib-u-eegista farsamo ee soo gudbinta waxay iftiiminaysaa meelaha u baahan in fiiro gaar ah loo yeesho, iyadoo Dawladda ay qaadaya tallaabooyin ku habboon sannadaha hirgelinta ee soo socda. Habkani wuxuu sidoo kale ka koobnaanayaa falanqaynta baahiyaha kheyraadka dhaqaale, farsamo, hawl-gal iyo kuwo kale.

12.2 Qiimeynta

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulsahda ayaa hoggaaminaysa kormeerka joogtada ah ee hirgelinta iyo amrada qiimeynada. Dib-u-eegista dhexdhexaadinta waxay qiimeynaysaa horumarka bartamaha muddada hirgelinta, iyadoo la bixiyo talooyin lagu saxo qaab-dhismeedka hirgelinta siyaasadda. Dhammaadka muddada hirgelinta siyaasadda, MoLSA ayaa amraysa qiimeyn dhammeystiran si loogu wargeliyo qaabeynta siyaasadda beddelka ah, toban sano ka dib hirgelinta.

12.3 Barashada

Kormeerka joogtada ah ee waxqabadka iyo sidoo kale qiimeynnada gudaha ee madaxa-bannaan, waxaa lagu sameynayaa si loo bixiyo macluumaad ku saabsan barashada xogta. Waaxda qorsheynta siyaasadda iyo Daba-galka iyo Qiimeynta ee Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ayaa hoggaaminaysa in macluumaadkan uu gaaro sameeyeyaasha siyaasadda, taasoo ka caawineysa inay dibu-eegaan oo ay taageeraan helitaanka natiijooyinka siyaasadda ee la filayo. Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada ayaa u gudbinaysa natiijooyinka hirgelinta siyaasadda, iyadoo soo bandhigaysa warbixinnada iyo talooyin ay uga soo baxaan Wasaaradda Qorsheynta iyo Hay'adda Is-taatikada Qaranka. Faa'idada ugu dambeysa ee Daba-galka iyo Qiimeynta waa barashada joogtada ah ee hagaajinta nidaamka, taasoo u sahlaysa in la gaaro yoolalka siyaasadda, hawl-galka iyo himmillooyinka.

13. GUNAANADKA

Siyaasaddani waxay ka tarjumaysaa sida ay Soomaaliya uga go'an tahay in ay dhisto hannaan socdaal oo cadaalad ah loona dhan yahay kaas oo kor u qaadaya horumarka dhaqaalaha iyo bulshada, isku dheellitirnaanta baahiyaha suuqayada gudaha iyo ilaalinta sharafta shaqaalaha socdaalka ah.

Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada waxay xaqiijinaysaa in guusha siyaasaddan ay ku xiran tahay:

a) Iskudubarid wax ku ool ah oo ka dhexeeya dhammaan hay'adaha dawladda, lahawlgalayaasha bulshada iyo qaybta gaarka ah.
b) Dabacsanaanta iyo la qabsiga isbeddelada dadweynaha iyo dhaqaalaha caalamiga ah.
c) Daah-furnaanta iyo isla-xisaabtanka hirgelinta habraacyada iyo barnaamijyada.

Waxaan ugu baaqeynaa dhammaan dhinacyada ay khuseyso in ay qaataan aragtidan oo ay ka wada shaqeeyaan sidii loogu beddeli lahaa xaqiiqada, iyadoo mudnaanta koowaad la siinayo sidii shaqaalaha muhaajiriinta ah looga ilaalin lahaa ka faa'ideysiga iyo in ay ka qeyb qaataan horumarinta Soomaaliya iyo dalalka ay u socdaan.

Ugu danbeyn, waxaa loo baahan yahay siyaasadan in shantii (5) sanaba mar dib u eegid lagu sameeyo si ay ula jaanqaado horumarka sharciga caalamiga iyo kan maxaliga ah, loona waafajiyo xaaladaha dhaqan-dhaqaale iyo qorshaha qaran markaas jira, iyadoo laga faa'ideysanayo caqabadahii jiray iyo casharradii laga bartay muddadaas.

Xeer Ra'iisal Wasaare Lr. 182 Taariikh: 13/07/2025

XAFIISKA RA'IISUL WASAARAHA
BIXID
13 JUL 2025
EXIT
OFFICE OF THE PRIME MINISTER

XEER RA'IISAL WASAARE

MAGACAABIDDA XUBNAHA GUDDIGA QARAN EE TACLIINTA SARE

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 97aad faqradaha (1)iyo (2); Qodobka 99aad faqradaha (a), (b), (f), (g), iyo (i); Qodobka 100aad faqradaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG ah ee JFS;

Markuu arkay: **Qodobbada 9(1), 11, iyo 12** ee Sharciga Tacliinta Sare (**Sharci Lr. 30** ee **04/12/2024**);

Markuu arkay: Warqadda summaddeedu tahay **WWH&TS/XW/37/07/2025** kuna taariikheysan **08/7/2025** ee Wasaaradda Waxbarashda Hiddaha iyo Tacliinta Sare , kuna saabsan "**Soojeedinta Magacaabidda Xubnaha Guddiga Qaran ee Tacliinta Sare**";

Markuu arkay: Taariikh nololeedka, aqoonta iyo waayo-aragnimada ay leeyihiin xubnaha la soojeediyay;

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.19.122.07.25** ee **10/07/2025**, kuna saabsan soogudbinta **"Magacaabidda Xubnaha Guddiga Qaran ee Tacliinta Sare"**oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay;

Markuu tixgaliyay: Baahida loo qabo in la dhiso Guddiga si sare loogu qaado tacliinta sare ee dalka .

Waxaa uu meelmariyay:

Qodobka 1aad:

Go'aan Gole

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.19.122.07.25** ee **10/07/2025**, kuna saabsan soogudbinta **"Magacaabidda Xubnaha Guddiga Qaran ee Tacliinta Sare"**oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Qodobka 2aad:

Magacaabid

Waxaa **xubnaha Guddiga Tacliinta Sarrre** loo magacaabay xubnaha hoos ku xusan:

1. Dr. Cabdinuur Sh. Maxamuud
2. Dr. Maxamed Cali Faarax
3. Dr. Ayaan Sh. Cabdullaahi Maxamed
4. Dr. Axmed Adam Maxamed
5. Dr. Roble Ibrahim Liban
6. Dr. Cabdulqaadir Cabdulle Cibaar
7. Dr. Cabdishakuur Sh. Xasan (Fiqi)
8. Dr. Cabdullaahi Maxamuud Shariif
9. Dr. Cabdiwahab Ali Mumin
10. Dr. Cismaan Maxamed Cabdiraxman
11. D r. Faysal Cabdiraxmaan Cabdullahi
12. Dr. Maxamed Macallin Abdullahi Kutub
13. Dr. Maxamad Ibraahim Nuur
14. Dr. Maxaamuud Yusuf Garre
15. Dr. Nadiifa Sheekh Cumar

Qodobka 3aad:

Dhaqangal

Magacaabiddani, waxaa ay dhaqangalaysaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa Faafinta Rasmiga ah ee Dowladda.

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-046-2025
TAARIIKH : 09-08-2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Isse Guleid
Hantidhowraha Guud Ee JFS

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

Xeer Ra'iisul Wasaare Lr. 183 **Taariikh: 02/08/2025**

XAFIISKA RA'IISUL WASAARAHA
BIXID
03 AUG 2025
EXII
OFFICE OF THE PRIME MINISTER

XEERKA: XEER-NIDAAMIYAHA DHIJITALAYNTA NIDAAMKA MAARAYNTA MAALIYADDA GUUD.

Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS;

Markuu arkay: Qodobka 97aad farqadaha 1aad iyo 2aad; iyo Qodobka 99aad farqadaha (a), (b), (e), (f) iyo (i); iyo ee Qodobka 100aad Faqradaha (a) iyo (d) ee Dastuurka KMG.

Markuu arkay: Warqadda summaddeedu tahay MOF/**OM/02012025** ee ku taariikheysan **22/07/2025** ee Wasaaradda Maaliyadda kuna saabsan codsiga soojeedinta **Xeer-nidaamiyaha Dhitijalaynta Nidaamka Maaraynta Maaliyadda Guud;**

Markuu arkay: Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.22.125.07.25** ee **31/07/2025,** kuna saabsan Ansixinta **"Xeer-nidaamiyaha Dhitijalaynta Nidaamka Maaraynta Maaliyadda Guud"** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Markuu tixgeliyay: Muhiimadda uu u leeyahay fududaynta adeegsiga hannaan maaliyaddeed oo amni ah **"Xeer-nidaamiyaha Dhitijalaynta Nidaamka Maaraynta Maaliyadda Guud"**

Wuxuu Meelmariyay:

Qodobka 1aad:

Go'aan Gole

Go'aanka Shirka Golaha Wasiirrada ee summaddiisu tahay **SHGW.22.125.07.25 ee 31/07/2024,** kuna saabsan ansixinta **"Xeer-nidaamiyaha Dhitijalaynta Nidaamka Maaraynta Maaliyadda Guud"** oo uu Goluhu cod buuxa ku ansixiyay.

Qodobka 2aad:
Hirgalin

Waxaa Wasaaradda Maaliyadda loo igmaday in ay hirgaliso meelmarisana Xeer-nidaamiyahan.

Qodobka 3aad
Dhaqanqal

Xeer-nidaamiyahan waxaa uu dhaqangalayaa marka uu saxiixo Ra'iisul Wasaaaraha Xukuumadda Jamhuuriyadda Federaalka Soomaaliya, waxaana lagu soo saarayaa faafinta Rasmiga ah ee Dowladda.

XUKUUMADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
OFFICE OF THE PRIME MINISTER
FEDERAL GOVERNMENT OF SOMALIA

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
XAFIISKA HANTIDHOWRKA GUUD
DIIWAAN NO: HAN-059-2025
TAARIIKH : 09 - 08 - 2025
SAXIIX :
AVV Ahmed Issa Guuleed
Hantidhowraha Guud Ee JFS

Mudane, Hamza Cabdi Barre
Ra'iisul Wasaaraha Xukuumadda JFS

2025

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
WASAARADDA MAALIYADDA

XEER-NIDAAMIYAHA DIJITAALAYNTA MAAREYNTA MAALIYADDA GUUD

TUSMO:

CUTUBKA 1-AAD: QODOBBO GUUD **4**

Qodobka 1aad: Magaca Xeer-nidaamiyaha 4 Qodobka 2aad: Ujeeddooyinka Xeer-nidaamiyahan 4

Qodobka 3aad: Erey Bixin 5

CUTUBKA 2-AAD: SAXIIXA ELEKTROONIGA AH **7**

Qodobka 4aad: Saxiixa Elektrooniga ah 7
Qodobka 5aad: Adeegga Shahaado Bixiyayaasha 7
Qodobka 6aad: Hab-dhaqanka Saxiixaha 10

CUTUBKA 3-AAD: DIIWAANNADA ELEKTROONIGA AH IYO ISGAARSIINTA ELEKTROONIGA AH **11**

Qodobka 7aad: Diritaanka iyo Helitaanka Diiwaannada Elektrooniga ah 11
Qodobka 8aad: Beddelista Dukumentiyada 12
Qodobka 9aad: Xeerarka Caddeymaha 12

Qodobka 10aad: Elektroonig ahaan in Dukumentiyada ama Xogta loo Keydiyo 13
Qodobka 11aad: Halbeegga (Heerka) ku Kal-soonaanta 13
Qodobka 12aad: Ilaalinta Taariikhda iyo Waqtiga 13
Qodobka 13aad: Dhawrista Tayada Diiwaanka Elektarooniga ah Muddada uu Keydka ku Jira 13
Qodobka 14aad: Reebbanaanta Wax-ka-Beddelka 14
Qodobka 15aad: Dhammaadka Muddada Keydinta Xog-burburinta 15

CUTUBKA 4-AAD: MAAMULIDDA XOG MAALIYADEED 16

Qodobka 16aad: Baaxadda Maamulka Xog Maaliyadeed 16
Qodobka 17aad: Mabaadi'da Guud ee Maareynta Xog Maaliyadeed 16
Qodobka 18aad: Qaab-maareynta Xog Maaliyadeed 16
Qodobka 19aad: Isla Shaqeynta Nidaamyada 17
Qodobka 20aad: Lakab-xogeedyada Maaliyadeed 17
Qodobka 21aad: Maamulayaasha Xog Maaliyadeed 17
Qodobka 22aad: Ilaaliyeyaasha Xog Maaliyadeed 19
Qodobka 23aad: Khubarada Aagg-xogeedka Maaliyadda 19
Qodobka 24aad: Kala-soocidda Xogta 20
Qodobka 25aad: Waajibaadka iyo Xeerarka Wadaagista Xogta 21
Qodobka 26aad: Hanti-dhawrka Gudaha ee Sare (Chief Internal Auditor) 21
Qodobka 27aad: Hanti-dhawrka Guud ee JFS 22 **CUTUBKA 5-AAD: MASUULIYADAHA HIRGELINTA TEKNOLOOJIYADDA DIJITAALKA EE CASRIGA AH 22**

Qodobka 28aad: Xisaabiyaha Guud 22
Qodobka 29aad: Agaasimaha Miisaaniyadda 22
Qodobka 30aad: Saraakiisha Idman 23
Qodobka 31aad: Qorsheyaasha Joogteynta Shaqada Nidaam-Xisaabeedka Maareynta Macluumaadka Somaaliyeed (SFMIS) 23
Qodobka 32aad: Hannaanka Korjoogteynta Guulaha 23
Qodobka 33aad: Istiraatiijiyadda Maareynta Isbeddelka 24

CUTUBKA 6-AAD: GARAADKA MACMALKA AH 25

Qodobka 34aad: Ujeeddada iyo Baaxadda Adeegsiga Garaadka Macmalka ah 25
Qodobka 35aad: Mabaadi'da Gundhigga u ah Adeegsiga Garaadka Macmalka ah 25
Qodobka 36aad: Samaynta iyo Hawl-gelinta 25
Qodobka 37aad: Qiimeyn iyo Kormeer Joogto ah 26

Qodobka 38aad: Tababar iyo Wacyigelin 26

Qodobka 39aad: U hoggaansanaanta Sharciyada 26

Qodobka 40aad: Ka Qeyb-qaadashada Dadweynaha iyo ka Warbixinta 26

CUTUBKA 7-AAD: QODOBBADA KALE EE GUUD 27

Qodobka 41aad: Ka Reebid 27

Qodobka 35aad: Dhaqan-galka 27

Lifaaq 1-aad: Lakab-xogeedyada Maaliyadda (Fiscal Datasets) 28

CUTUBKA 1-AAD
QODOBBADA GUUD

Qodobka 1aad: Magaca Xeer-nidaamiyaha

1. Xeer-nidaamiyahan waxaa lagu magacaabaa "Xeer-nidaamiyaha Dijitaalaynta Nidaamka Maareynta Maaliyadda Guud".

2. Xeer-nidaamiyahan waxa uu khuseeyaa Xafiisyada Dadweynaha, Mashaariicda ay deeqbixiyayaashu maalgeliyaan iyo Shirkadaha Dawladdu leedahay ama qeyb ku leedahay intaba.

3. Xeer-nidaamiyahan waxa uu khuseeyaa dhammaan maamullada hoos taga Dowladda Federaalka ah.

4. Sida ku cad Qodobka 1(4) ee Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019, Xeernidaamiyahan waxa uu sidoo kale khuseeyaa Dawladaha Xubnaha ka ah Dawladda Federaalka ah, waxaa lagu dabaqayaa ilaa xadka lagu sheegay Xeer-nidaamiyahan, iyada oo aan waxba loo dhibayn xeerka dhaqangalka ah ee heer federaal, ee u dejisan maaraynta maliyadda Dawladaha Xubnaha ka ah Dawladda Fedaraalka.

Qodobka 2aad: Ujeeddooyinka Xeer-nidaamiyahan

1. Ujeeddada Xeer-nidaamiyahan waa dhaqan-gelinta Qodobka 56-aad ee Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud (2019), si taas loo xaqiijiyo, waxa la dejinayaa xayndaabhawlaha aasaasi ah oo:

   b. loo raaco hawlaha soo iibsiga iyo adeegsiga saxiixyada elektaroniga ah, marka la fulinaayo howlaha maareynta maaliyadda guud ee hoos yimaada Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019;

   t. lagu fududaynaayo adeegsiga ammaanka wax-ku-oolka ah ee isgaarsiinta elektronigga ah, marka la fulinaayo howlaha maareynta maaliyadda guud ee hoos yimaada Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019;

j. loogu talagalay xadidista (qeexitanka) masuuliyadaha maamulka xogta maaliyadeed;

x. loogu talagalay xadidista masuuliyadaha ku saabsan hirgelinta tiknoolajiyada dijitalka ah iyo sii wadista shaqada Hannaanka Maamulista Maaliyadda Soomaaliya ee Elektarooniga ah – Somalia Financial Management Information System; iyo

kh. loogu talagalay adeegsiga garaadka macmalka ah (artificial intelligence), marka la qabanaayo shaqooyinka Maamulka Maaliyadda Guud.

Qodobka 3^{aad}: Erey Bixin

Haddii aan si kale loogu qeexin Xeer-nidaamiyahan gudihiisa, ereyadan soo socda wuxuu mid walba yeelanayaa macnaha ku hor qoran:

1. **"Garaadka Macmalka ah (Artificial Intelligence)":** waxa loo la jeedaa aalad amaba barnaamij dijital ah, kaas oo loo qaabeeyay in uu qabto shaqooyin ama hawlo la mid ah kuwa garaadka aadamigu qabto, sida gaarista go'aannada, xallinta mashaakilka, fahmista hadalka iyo wax-ka-barashada xogaha jira.

2. **"Shahaado":** waxa loo la jeedaa fariin kombuutar oo loo adeegsado xaqiijinta iyo hubinta saxnimada xiriirka qofka elektaroonig ahaan wax ku saxiixaya iyo xogta loo isticmaalay abuurista saxiixa laftiisa, si loo xaqiiqsado in ay is leeyihiin saxiixa iyo saxiixuhu.

3. **"Qorshaha soo kabashada iyo joogtaynta shaqada":** Waxa loo la jeedaa qorshe amaba hab loo dejiyo ogaanshaha wixii dhib ah ee dibedda amaba gudaha kaga iman kara hanaanka elektroniga ah ee Maamulka Maaliyadda Guud, iyada oo la dhisaayo hab difaac oo dhinaca qalabka ah (hardware) iyo dhinaca barnaamijyada (software), taas oo keenaysa in la abuuro hannaan wax-ku-ool ah oo ka hortag iyo soo kabasho haddii uu dhib ku yimaaddo habsami u socodka hawlaha Maamulka Maaliyadda Guud ; iyada oo la dhawraayo sumcadda iyo adkaysiga nidaamka, xafidnaanta xogta iyo u diyaarsanaanta xaalad kasta oo timaadda.

4. **"Shahaado bixiye":** waxa loola jeedaa qofka soo saara/bixiya shahaadooyinka elektroniga ah ee xaqijinaaya is-lahaanshaha saxiixa iyo saxiixaha, waxaana suuragal ah in uu qofkaasi bixiyo adeegyo kale oo isla hawlahaas ku saabsan.

5. **"Maaraynta xogta maaliyadeed":** waxa loo la jeedaa nidaamka ka qeexaaya cidda leh xaqa qaadashada go'aannada iyo cidda ay sarantahay masuuliyadda isla xisaabtanku, si loo hubiyo amniga, tyada iyo habsami u socodka hababka xogta maaliyadeed.

6. **“Isla-falgal”:** waxa loola jeedaa qalabyo elektaroonig ah oo kala duwan, shabakado, nidaamyo hawlgelineed (operating systems) iyo barnaamijyo kombuutar in ay si iskood oo wax-ku-ool ah isula shaqayn karaan, oo xog waxtar iyo micnoba leh u wadaagi karaan, iyada oo aanay qalabyadaasi u baahanin in hawlgalkooda ka hor ay cidina ka shaqaysiiso ama la xiriiriyo.

7. **"Xogta Aasaasiga ah":** waa xog guud oo saldhig u ah shaqada nidaamka dijitalka ah, taas oo micnaysa xogta hawlaha maaliyadeed ee lagu shaqaynaayo. Waa xog si duuduub ahaan u qaabaysan, oo aan faahfaahsanayn, kuna saabsan hawsha elegtrooniga ah ee maamulka maaliyadda. Xogta Aasaasiga ah (Master Data) ee nidaamku ku shaqyanaayo waxaa ka mid noqon kara habka kala soocidda madaxyada kala duwan ee miisaaniyadda, iyada oo aan faahfaahin hoose la gelin.

8. **“Hay’addaha Dawladda”:** waxaa loola jeeda Wasaaradaha, Waaxyaha iyo Wakaaladaha Dawladda Fadaraalka ah ee Soomalaiya.

9. **“Wasiirka”:** halkan waxa loo la jeedaa Wasiirka Maaliyadda ee Dawladda Fadaraalka ah.

10. **"Xog-faahfaahinta Xogaha (Metadata)":** waxa loo la jeeedaa xog faahfaahin dheeraad ah ka bixisa dabciga iyo ujeedka xogta la adeegsanaayo lafteeda. Waa xog sharaxaysa fikradaha ay xogtu metelayso, isla markaana micnaynaysa xiriirka u dhexeeya xogta la faahfaahinaayo iyo waxa xogtu ay ku saabsantahay.

11. **“Sarkaal Dawladeed”:** waxa halkan looga jeedaa, sarkaal ah shaqaale dawladeed, oo leh masuuliyad maamul maaliyad dadweyne.

12. **“Tixraac”:** waxa laga wadaa, xog qeexaysa halbeegyo la isla ogolyahay, oo loo isticmaalo dhismaha/qaabaynta xogaha kale, kuwaas oo aan badiyaa is bedbedelin, sida halbeegyada cabbirka iyo furayaasha telefoon ee wadamada oo kale (units of measurement and country codes).

13. **“Ku Kalsooni”:** waxa loola jeedaa qof amaba xafiis kale, oo kalsooni ku qaba kuna shaqeeya saxnimada shahaado ama saxiix elektaroonig ah oo ay cid kale soo saartay.

14. **“Nidaam-Xisaabeedka Maareynta Macluumaadka Maaliyadda Soomaaliyeed (SFMIS)”:** waxaa loola jeeda Nidaamka Dawladda Soomaaliya ee Maaraynta Macluumaadka Maaliyadda (Somalia Financial Management Information System “SFMIS”).

15. **“Saxiixaha”:** waa sarkaalka dawladda ee haya xogta abuurista saxiixa elektrooniga ah, kuna shaqaynaya oo adeegsanaaya saxiixaas, amaba qof uu wakiil ka yahay ugu saxiixaaya.

16. **“Xogta Abuurista Saxiixa”:** waxa loola jeedaa waxyaabaha loo adeegsado marka la samaynaayo saxiix elektaroonig ah, sida xarfo furayaal ah, koodhadh xogo [data codes] amaba waxyaabo kale, si loo abuuro xariir ammaan ah oo u dhexeeya saxiixaha iyo saxiixa laftiisa.

17. **“Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019”:** waxaa loola jeedaa Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee Sharci Lambar 17 ee soo baxay 25 December 2019.

18. **“Erey-bixinaha aan Qeexnayn”:** erey-bixin kasta oo aan Xeer-nidaamiyahan dhexdiisa lagu qeexin, waxa ay qaadanaysaa amaba loo raacayaa sida ku qeexan Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019 amaba Xeer-nidaamiyaha Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2022.

CUTUBKA 2-AAD
SAXIIXA ELEGTAROONIGA AH

Qodobka 4aad:
Saxiixa Elektarooniga Ah

1. Marka la eego ujeedada Xeer-nidaamiyahan, saxiixa elektarooniga ah waxaa loo tixgelinayaa in uu yahay mid lagu kalsoonaan karo, waase marka saxiixaas lagu sameeyo/abuuro iyada oo la adeegsanaayo tiknoolajiyad amaba barnaamij kombuutar oo leh astaamaha soo socda:

   b. Xogta Abuurista Saxiixa, marka la eego micnaha iyo ujeedka loo adeegsanaayo, waa in qofka saxiixaha ah iyo saxiixa la isu garan karo amma la isku xiriirin karo, cid kale na aanay shuqul ku lahayn;

   t. Xogta Abuurista Saxeexu, marka la eego goorta/wakhtiga saxiixa la adeegsaday, waa in ay ahayd mid ku jirta gacanta saxiixaha, oo qof kale aanu shuqul ku lahayn;

   j. Haddiiba ay dhacdo in saxiixa elektrooniga ah wax-ka-beddel lagu sameeyo ka dib marka la adeegsado, waa in is-beddelkaas la garan karo; iyo

   x. Kolba hadii ujeedka adeegsiga saxiixa elegtrooniga ahi tahay in la bixiyo kalsooni lagu qabi karo saxnimada xogta dukumentiga loo adeegsaday, waa in ay jirto qaab

lagu garan karo hadiiba ay dhacdo in xogta dukumentiga lagu sameeyay wax-kabeddel ka dib markii la saxiixay.

2. Wixii go'aanno ah ee la qaato iyada oo lagu salaynaayo faqradda 1aad ee Qodobkan 4aad, waa in ay noqdaan kuwo la socda halbeegyada caalamiga ah ee amuurahaas khuseeya.

Qodobka 5^{aad}: Adeegga Shahaado Bixiyayaasha

1. Marka la eego ujeedooyinka Xeer-nidaamiyahan, adeeg-bixiyayaasha shahaadaynta (Xaqiijinta) saxiixyada elektarooniga ah, waxa laga qaadan karaa uun xafiis loo aqoonsanyahay in uu yahay 'Shahaado Bixiye',:

2. Marka la eego ujeedooyinka Xeer-nidaamiyahan, adeeg-bixiyayaasha (Xaqiijinta) shahaadada saxiixyada electarooniga ah, waxa laga qaadan karaa uun xafiis loo aqoonsanyahay in uu yahay 'Shahaado Bixiye', kaas oo:

b. U dhaqma si waafaqsan siyaasadaha iyo hab-dhaqankooda shaqo ee ay iyagu dejisteen;

t. Si digtooni leh u xaqiijiya saxnimada iyo dhammaystirnaanta bayaanada iyo xogaha ay iyagu soo saareen, ee ku saabsan adeegsiga shahaadada inta lagu dhex jiro mudada adeegsigeeda, iyo xogaha shahaadada lafteeda ku keydsan intaba;

j. Sameeya habab hay'adaha/xafiisyada adeegsada shahaadadu ay si macquul ah ugu ogaan karan xogaha soo socda:

i. Aqoonsi (identity) bixiyaha shahaadada;
ii. In qofka saxiixaha ah, sida ay muujinayso shahaadada elegtarooniga ahi uu xogta loo adeegsanaayo abuuritaanka saxiixa elegtaroniga ah gacanta ku hayay waqtiga la bixiyay shahaadada taageeraysa saxiixiisa;

iii. In xogta loo adeegsaday abuurista saxiixu ay ahayd mid sax ah (valid) goorta amaba ka hor goorta la bixiyay shahaadada;

x. In ay shahaado-sameeyayaashu bixiyaan hab/qaab kasta oo si macquul ah shahaadada dhexdeeda, amaba si kale oo ka baxsan ay xafiisyada shahaaddaadaas adeegsadaa amaba ku tiirsani ku ogaan karaan xogaha soo socda:

i. In la ogaan karo dariiqada loo maray aqoonsiga saxiixaha;

ii. Xadaynta ujeedooyinka loo ogolyahay in saxiixa iyo shahaadada ku lamaanba loo adeegsan karo, iyo in la xadido qadarka lacageed ee la ogolyahay in saxiixa iyo shahaadada elektarooniga ah lagu bixin karo;

iii. In xogta loo adeegsanaayo abuurista saxiixu ay tahay mid sax ah, oo aanay cidina jabsanin amaba ku xad-gudbin;

iv. In shahaado-bixiyuhu caddeeyo noocyada khasaaraha ah ee ay masuuliyadeeda qaadanayaan, iyo ilaa xadka ay masuuliyadaasi gaari karto hadii uu khasaare ka yimaado adeegsiga saxiixa iyo shahaadada ay bixiyeen;

v. In ay jiraan siyaabo amaba habab saxiixuhu uu wargelin toos ah ugu diri karo shahaado-bixiyaha, sida ku cad Xeer-nidaamiyahan Faqraddiisa 1aad ee Qodobka 6aad;

vi. In uu jiro adeeg degdeg ah, kaas oo loo adeegsan karo, tusaale ahaan, joojinta shahaado amaba saxiix si qaldan loo adeegsaday;

Kh. Halka lagu xusay adeegyada hoos yimaada Faqrad-hoosaadka 'X', (5), waxa shahaado bixiyaha laga doonayaa in uu abuuro qaab saxiixuhu uu ugu soo gudbin karo wargelin degdeg amaba xaasaasi ah oo ku saabsan amniga saxiixa/shahaadada, sida uu dhigaayo Qodobka 6aad, Faqraddiisa 1aad; halka Faqrad-hoosaadka 'X' (6), lagu sheegay masuuliyadda shahaado-bixiyaha ee sheegaysa in ay bixiyaan adeeg degdeg ah, ka dib marka la war geliyo, adeeggaas oo loo adeegsado joojinta shaqada saxiix elegtaroonig ah amaba shahaadada la socota oo si qaldan loo adeegsaday, amaba wakhtigii jiritaankeeda (cimrigeedu) dhamaday;

d. In shahaado-bixiyayaashu, si ay u bixiyaan adeegyo lagu kalsoonaan karo, ay adeegsadaan nidaamyo sugan, habraacyo iyo dad xirfad u leh hawlahaas.

3. Heshiisyada wax soo iibsigu waa in ay xaqiijiyaan (ay ku caddaato) in bixiyaha adeegga shahaadayntu uu qaadi doono mas'uuliyadda sharci ee ka dhalata hadii aanu buuxin shuruudaha lagu sheegay Faqradda 1aad ee Qodobkan 5-aad.

4. Marka la eego ujeedooyinka Qodobkan 5aad, Faqradda 1aad, Xarafka 'D', si loo go'aamiyo in kalsooni lagu qabi karo, iyo ilaa xadka lagu kalsoonaan karo nidaamyada, habraacyada iyo hawlwadeenada ay adeegsadaan hay'adaha bixiya shahaadooyinka la raaciyo saxiixyada elektarooniga ah, waa in la eego waxyaabaha soo socda:

b. Awooddooda dhaqaale iyo baaxadda shaqaalahooda, oo lagu daray wixii hanti/raasamaal ah ee jira;

t. Tayada qalabyadooda iyo barnaamijyadooda kombayuutar (Hardware and software) ee ay haystaan;

j. Habraacyadooda farsamaynta shahaadooyinka, maamulka codsiyada shahaadooyinka iyo sida ay u keydiyaan diiwaanada amaba xogaha amuurtaas ku saabsan;

x. Xogaha shahaadada dhexdeeda ku keydsan, sida aqoonsiga saxiixaha, cimriga shahaadada iyo saxnimadeeda iwm, waa in ay yihiin kuwo ay heli karaan saxiixayaasha laftooda iyo dhinacyada kale ee ku tiirsan saxiixas elektaroonigga;

Kh. Shaqada shahaado-bixiyaha in ay hay'ad madax bannaani ku samayso Baaritaanno joogto ah oo wakhtiyaysan, si loo hubiyo waxyaabo ay ka mid yihiin u hogaansamidda

shuruucda jirta, hababka shaqo ee la isla ogolyahay, badbaadada barnaamijyada iyo qalabyada shahaado bixiyaha IWM;

d. In ay jiraan bayaanno (warbixino) ay soo saartay tusaale ahaan, dawladda oo kale, hay'adaha madaxa banaan ee baaritaanka ku sameeya shahaado bixiyaha, amaba xataa warbixino ay soo saareen shahaado-bixiyaha laftoodu, kuwaas oo lagu sheegaayo in loo hogaansamay shuruucdii jirtay iyo habraacyadii la isla ogolaa, sida ku qeexan qodobada kor ku xusan; amaba

r. Wixii kale ee tixgelin u baahan ee hadba soo kordha, ee lagu tilmaamo warbixinada Wasiirka.

5. Marka la go'aaminaayo saxnimada iyo heerka waxtarnimo sharci ee shahaado amaba saxiix elegtaroonig ah, ma aha in tixgelin la siiyo:

   b. Juquraafi ahaan goobta/meesha shahaadada la ga soo saaray, amma saxiixa elektarooniga ah lagu abuuray, ama lagu isticmaalay; ama

   t. Juquraafi ahaan Meesha saldhigga u ah hay'adda soo saartay ama tan adeegsanaysa saxiixa amaba shahadada elegtaroonigga ah.

6. Shahaado lagu sameeyay Jamhuuriyadda Federaalka ah ee Soomaaliya meel ka baxsan, waxa ay leedahay awood amaba waxtar sharciyeed oo la mid ah shahaadada waddanka Soomaaliya dhexdiisa lagu sameeyay oo kale, waase hadii ay leedahay heer kalsooni oo u dhigma midka gudaha.

7. Saxiixa elektarooniga ah ee lagu sameeyay ama lagu isticmaalay meel ka baxsan Jamhuuriyadda Fadaraalka ah ee Soomalaiya, waxa uu la awood yahay sharci ahaan, midka lagu sameeyo amma lagu isticmaalo waddanka gudahiisa, waase hadii uu leeyahay heerkii astaamaha lagu kalsoonaan karaayay ee kan gudaha waddanku lahaa oo kale.

8. Marka la go'aaminaayo in shahaado amma saxiix elegtaroonig ahi uu leeyahay heer kalsooniyeed oo waafaqsan tilmaamaha Faqradaha 5aad iyo 6aad ee Qodobkan 5aad, waa in lagu qiimeeyo xeerarka iyo habraacyada caalamiga ah ee la isla ogolyahay, iyo tixgelin la siiyo tilmaamaha dheeraadka ah ee uu Wasiirku ka bixiyo hadba waxyaabaha soo kordha.

Qodobka 6^{aad}: Hab-dhaqanka Saxiixaha

1. Saxiixe kasta waa in uu:

   b. Sameeyaa taxaddar kasta oo macquul ah, si uu uga fogaado in xogta abuurista saxiixiisa loo adeegsado si aan la ogolayn;

   t. Isaga oo aan luminin wakhti dheeraad ah hadiiba ay wax qaldamaan, waa in uu saxiixuhu adeegsadaa hababka uu soo saaray bixiyaha adeegga shahaado bixinta, ee lagu xusay Qodobka 5aad ee Xeer-nidaamiyahan, isla markaana uu Wasiirka, Xisaabiyaha Guud, iyo Agaasimaha Miisaaniyadda war-geliyaa haddii:

i. Uu saxiixuhu ka war helo in xogta abuurista saxiixiisa la jabsaday amaba si uun loogu xad-gudbay; amaba;

ii. Uu saxiixuhu si uun u ogaado xogo muujinaaya in ay suurtagal tahay halis weyn, oo ah in la jabsaday amaba si uun loogu xad gudbi karo xogta abuurista saxiixa;

j. Marka shahaado elegtaroonig ah loo isticmaalo taageeridda saxiix elegtaroonig ah, waa in saxiixuhu uu feejignaan dheeraad ah ka muujiyo xaqiijinta iyo dhammeystirka dhamaan xogaha loo adeegsanaayo shahadada, xogahaas oo shahaadada khuseeya mudada adeegsigeedu uu ansaxaa yahay.

2. Hadii ay dhacdo in saxeexuhu ka baaqsado ku dhaqanka shuruudaha ku xusan faqradda 1aad ee Qodobkan, waxa uu si buuxda u qaadi doonaa mas'uuliyadda sharci iyo anshaxeed ee ka dhalata gaabisnimadiisa.

3. Ma jirto qayb Xeer-nidaamiyahan ka mid ah oo loo fasiran karo in la iska dhaafay waajibaadkii la iska rabay ee daacadnimada, oo ah sida ku cad Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah, Sharci Lambar 11, 05-12-2006. Ku xadgudub kasta oo lagu sameeyo Sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud ee 2019, amaba xeer-nidaamiyayaasha isaga hoos yimaada, ee lagu kaco iyada oo la adeegsanayo saxiixa elektaroonigga ah, waxa ciqaab-marinteeda loo raaci doonaa sida uu dhigaayo Qodobka 55-aad ee Sharciga Maaraynta Maaliyadda Guud ee 2019.

CUTUBKA 3-AAD
DIIWAANADA ELEKTAROONIGGA AH IYO ISGAARSIINTA ELEGTAROONIGA AH

Qodobka 7aad:
Diritaanka iyo Helitaanka Diiwaanada Elegtarooniga ah

1. Diiwaanka (farriinta) elektaroonig ah ee uu diro sarkaal dowladeed, waxaa loo tixgelinayaa in la diray taariikhda iyo waqtiga marka:

   b. Ay farriintu soo gaarto (gasho) nidaamka elegtarooniga ah ee uu isticmaalaayo loodiraha fariintu, waana marka ay diraha iyo loo diruhu adeegsanayaan laba nidaam oo kala duwan, tusaale ahaan email dawladeed iyo mid guud, sida Gmail oo kale. Loo diruhu marka uu fariinta helo ayaa loo aqoonsanayaa in Fariintaas la diray; ama

   t. Ay fariinta la diray labada qof ee isu diraya adeegsanayaan nidaam isku mid ah, (tusaale ahaan hanaanka email ka dawladda), markaasna waxa loo aqoonsanayaa in fariinta la diray, marka loo diruhu uu dukumentiga/fariinta ka arki karo nidaamka ay wadaagayaan diraha iyo loo diruhu.

2. Iyada oo loo cuskanaayo faqradda 1-aad ee Qodobkan, fariin elegtaroonig ah waxa loo tixgelinayaa in la diray, hadii loo diruhu helitaanka fariimaha noocaas ah u asteeyay amaba u diyaarsaday nidaamkii (qalabkii) ku habboonaa in uu fariinta la soo diray arki karo, gaar ahaan taariikhda iyo wakhtiga ay fariintaasi soo gaarto nidaamka/qalabka uu isticmaalaayo, ee uu awoodi karo in uu fariintaas la soo baxo oo adeegsado.

3. Haddii loo diruhu aanu soo gudbin wargelin sheegaysa in aanu helin oo adeegsanin diiwaan elegtaroonig ah oo loo diray, waxa loo tixgelinayaa in loo diruhu uu helay oo adeegsaday diiwaanka (dukumentiga) elektaroonig ah ee loo diray.

4. Diiwaan amaba dukumenti elektaroonig ah waxa loo qaadanayaa (tixgelinayaa) in sarkaalka loo diray uu helay, goorta iyo wakhtiga helitaanka ee uu muujinaayo nidaamka/qalabka uu sarkaalku adeegsanaayo ee u asteeyay ujeedadaas.

5. Haddii xogta amaba fariimaha elegtarooniga ah uu sarkaalka loo diray la soo bixi kari waayo oo adeegsan kari waayo, waxa suuragal ah in loo tix-geliyo in sarkaalkaasi aanu fariintaas helin.

6. Fariimo amaba diiwaanno dhawr ah oo isku mar la wada diray, waxa loo tixgelinayaa in dhamaantood isku mar la wada helay; goorta iyo taariikhdana waxa loo raacayaa sida ku xusan faqradda 4-aad ee Qodobkan.

7. Caddayn muujinaysa goorta iyo taariikhda la diray amma la helay diiwaan elegtaroonig ah, waxa lagu xaqiijin karaa iyada oo la adeegsanayo xogaha hoos ku xusan midkood, lana hubinaayo in dukumentiga amma diiwaanka la isu diray uu muujinaayo taariikhda iyo saacadda la diray/helay dukumentigaas:

   b. Fariin-qoraal elektaroonig ah, taas oo muujinaysa in dukumentigaas la diray;

   t. Qoraal xaqiijin ah, kaas oo caddaynaaya in fariintii/dukumentigii la helay;
   j. Xog-faahfaahiye (metadata) kasta ku saabsan diiwaanka elektaroonig ah ee la diray; amaba

x. Helitaanka diiwaan kale oo elegtaroonig ah, oo u dhigma kuwaas hore.

Qodobka 8aad:
Bedelista Dukumentiyada

1. Dukumenti kasta waa la bedeli karaa, iyada oo uu ku jiro xog-faahfaahiyihiisu, (metadata), lagana dhigi karaa (rogi karaa) diiwaan elektaroonig ah.

2. Qalab amaba tiknoolajiyaddii la doonaba hala adeegsadee, bedelista amaba rogitaanka dukumentiga elektarooniga laga dhigaayo waa in loo sameeyaa si aan waxyeelo u geysan Tayada iyo micnaha sharci ee dukumentiga la bedelaayo iyo xog-faahfaahiyihiisa (metadata) midkoodna.

3. Si loo muujiyo in diiwaanka elektarooniga loo bedelay iyo xog-faahfaahiyihiisa la xiriiraa (metadata) ay xambaarsanyihiin isla xogtii ku qornayd dukumentigii asalka ahaa ee laga soo guuriyay (laga soo scan gareeyay), lana dhawray tayadooda, sarkaalka dawladdu waa in uu:

(b) Qoraal ka sameeyo faahfaahinta qaabka loo sameeyay bedelista, taas oo ay ku jiraan:

i. xog tixraac noqota oo sheegaysa qaabkii uu ahaa dukumentiga asalka ahaa iyo macluumaadkii ku jirayba, tillaabooyinka la qaaday intii lagu jiray hawsha dukumanti bedelista (scan garaynta), iyo dammaanadaha la socday aaladda amaba barnaamijka loo adeegsaday dukumenti bedelista ee tilmaamaaya dhawrista Tayada dukumentiga asalka ah iyo midka elektarooniga ah iyo xog-faahfaahiyihii (metadata) la socday;

ii. Faahfaahin ku saabsan hubinta dhinaca tayada ee hawsha dukumenti bedelista, haddii faahfaahintaasi ay khuseyso Tayada (sumcadda) diiwaanka elektarooniga ah ee la soo saaray; iyo

iii. Faahfaahin ku saabsan haddii ay jirtay in dukumentigaas marar hore la bedelay (la scan gareeyay).

(t) la keydiyo (xafido) xogta ku saabsan qaabka dukumanti bedelista loo sameeyay, lana hayo mudada lagu jiro wakhtigii loo xaddiday in xogtaas la hayo, taas oo ay tahay in la raaciyo dukumentiga asalka ahaa amaba midka elektarooniga ah, amaba lagu shubo aaladaha xogta elektaroniga ah lagu xafido.

Qodobka 9aad:
Xeerarka Caddaymaha

Haddii dukumeentiga amaba xogta asalka ahayd la burburiyo (amaba ay si kale u lunto), dukumentiga elektaroonigga ah ee kii asalka ahaa laga sameeyay, si sax ahna loo bedelay/rogay, loona keydiyay si waafaqsan Qodobka 8aad ee Xeer-nidaamiyahan, lama diidi karo in la aqbalo sharcinimadiisa, iyada oo diidmadaas lagu salaynaayo dood ah in macluumaadka amaba nuqulka elektarooniga ahi uu yahay mid aan asal ahayn ama la bedelay, loo mana cuskan karo Xeerarka Caddeymaha. Si kale haddii loo dhigo,

dukumentiga si sax ah loo rogay (scan gareeyay) waxa uu sharci ahaan la mid yahay kii asalka ahaa ee laga soo guuriyay, xeerka cadaymuhuna ma qabanaayo.

Qodobka 10aad:
Elektaroonig Ahaan In Dukumenti ama Xog Loo Keydiyo

1. Dukumanti amma macluumaad uu sarkaal dawladeed diyaariyay, diray amaba helay, ayna tahay in la keydiyo, waa in elektaroonig ahaan loo keydiyo haddii:

(b) Goorta dukumentiga amma xogta la abuuraayo, la diraayo amaba la helayo haddii uu:

i. Dukumentiga amma macluumaadku yahay mid aan elektaroonik ahayn, in loo kaydiyo qaab aan waxba ka bedelaynin nuxurkiisa; ama

ii. haddii uu yahay diiwaan elektaroonik ah, loo kaydiyo:

(B) Isla qaabkii uu ku abuurmay, lagu diray ama lagu helay, ama
(T) qaab si sax ah u matala (u dhigma) diiwaankkii amaba dukumentigii elektaroonigga ahaa ee markii hore la abuuray, lagu diray ama lagu helay;

(t) Nuxurka diiwaanka elektarooniga ah iyo xog-faahfaahiyihiisa ku lifaaqan (metadata) si cad loo akhriyi karo ama loo fahmi karo, si mustaqbalka loo isticmaalo; iyo

(j) Qaabka loo keydinaayo iyo qalabka lagu keydinaayo diiwaanka elektaroonigga ahi ay yihiin kuwo leh hab lagu ilaaliyo Tayada dukumentiga, tayadaas oo aan is bedelin ilaa goortii dukumantiga la abuuray, la diray ama la helay, waxaana ku jira faahfaahinta ku saabsan tayada keydinta iyo tallaabooyinka dhinaca maamulka ee ku saabsan keydinta; waxa aanse ku jirin wixii isbedel amaba wax ku dar ah ee yimid amaba dhacay inta lagu jiro habka caadiga ah ee isu dirista, kaydinta ama soo bandhigida.

Qodobka 11aad:
Ilaalinta Taariikhda iyo wakhtiga

Haddii ay jirto amaba muuqato faahfaahin sheegaysa taariikhda iyo saacadda dukumenti elektaroonig ah la diray amaba la helay, sarkaalka dawladdu waa in uu dhawro amaba ilaaliyo xogtaas dheeriga ah.

Qodobka 12aad:
Halbeegga (Heerka) Ku-Kalsoonaanta

Heerka amaba halbeegga kalsoonida loo baahanyahay ee diiwaan (dukumanti) elegtaroonig ahi, waa in uu ku salaysnaado ujeedadii uu qaabaysnaa amaba loo sameeyay dukumentigii asalka ahaa ee uu sarkaalka dawladdu abuuray, diray amma loo soo diray.

Qodobka 13-aad
Dhawrista Tayada Diiwaanka Elektarooniga ah Mudada uu Keydka Ku Jiro

1. Tayada diiwaanka elektarooniga ah waa in la dhawro (ilaaliyo), laga soo bilaabo maalinta sarkaalka dawladdu uu dukumentigaas abuuro, diro, ama loo soo diro, ilaa laga gaaraayo wakhtiga ay ku egtahay muddada loo baahanyahay in la hayo (keydiyo) dukumentiga ama macluumaadka asalka ah.

2. Tayada diiwaanka elektarooniga ah waa in qiimayn lagu sameeyo iyada oo la tixgelinayo heerka talaabooyinka amni ahaan loo saaray:

   b. Diiwaanka elektarooniga ah si loo hubiyo in tayadiisa la dhawro muddada lagu sheegay Faqrada 1aad ee Qodobkan; iyo

   t. Elektaroonig ahaan, nidaamka dukumentiga ama macluumaadka elektarooniga ah lagu abuuray, lagu diray, lagu helay, amaba lagu kaydiyey.

3. Tayada diiwaanka elektarooniga ah waa in la dhawro, waase haddii la xaqiijin karo in dukumentigii asalka ahaa ama macluumaadka iyo xogtiisa dheeraadka ah (metadata) aan waxba laga beddelin, marka laga reebo beddelista la ogolyahay ee ku xusan Qodobka 14aad (Faqraddiisa 2-aad) ee Xeer-nidaamiyahan, xitaa haddii dukumentigu yahay mid farsamo ahaan la yaryareeyay amaba la isku cufay (fragmented or compressed) si loo fududeeyo diritaankiisa (gudbintiisa), ama ku-meel-gaar ahaan loo keydiyay.

4. Diiwaanka elegtaroonigga ah ee tayadiisa la dhawray:

   b. Waxaa loo adeegsan karaa ama uu geli karaa halkii dukumentiga ama macluumaadka asalka ah;

   t. Marba haddii uu dukumentigu elektaroonig yahay, micnaheedu ma aha in aanu sax ahayn amaba aan la adeegsan karin; iyo

   j. Waxa uu leeyahay qiime (maqam) sharciyeed oo la mid ah kan dukumentiga ama macluumaadka asalka ah oo kale, mana loo eegaayo meesha lagu keydiyay, qaabka loo sameeyay, amaba tignoolajiyadii samayntiisa loo adeegsaday.

Qodobka 14^{aad}:
Reebbanaanta Wax-ka-Beddelidda

1. Marka laga reebo Faqradda 2aad ee Qodobkan inta ku xusan, cidna loo ma ogola in ay wax ka bedesho diiwaan/xog elektaroonik ah ama xog-faahfaahiyaha (metadata) ee dukumantigaas ku lammaan, ee uu sarkaal dawladeed sameeyay, diray, amma loo soo diray.

2. Qofka uu Wasiirku u oggolaado uun baa wax-ka-beddel ku samayn kara diiwaan elektaroonig ah ama xog-faahfaahiyihiisa (metadata), marka horese waa in qaab aan waxba laga beddeli karayn loo diiwaangeliyo xogta ku saabsan wax-ka-beddelka la samaynaayo, faahfaahinta qofka is-bedelka samaynaya, taariikhda iyo goorta la samaynaayo intaba.

Qodobka 15aad:
Dhamaadka Mudada Keydinta - Xog-burburinta

1. Goorta la soo gaaro dhamaadka mudada haynta (keydinta) diiwaanka elegtaroonigga ah, diiwaankaas ama xogta waa la baabiin karaa (burburin karaa), waana in faahfaahinta burburin kasta lagu reebo diiwaan hubin ah (audit log) ama dukument kale oo la mid ah, kaas oo qeexaya waxyaabaha soo socda:

   b. Diiwaanka elektarooniga ah ee la burburinayaa ka uu yahay;

   t. Taariikhda iyo goorta diiwaanka elektarooniga ah ee la burburinaayo la sameeyey, la diray ama la helay – waa haddii faahfaahinta noocaas ah markii hore la diyaariyay lana keydiyay;

   j. Magaca qofka bixiyay ogolaanshaha burburinta; iyo

   x. Taariikhda iyo waqtiga dukumantigaas la burburiyay.

CUTUBKA 4-AAD
MAAMULIDDA XOGTA MAALIYADEED

Qodobka 16aad:
Baaxadda Maamulka Xogta Maaliyadeed

1. Xeer-nidaamiyahan waxa uu khuseeyaa dhammaanba nidaamyada macluumaadka ee ku saabsan Maareynta Maaliyadda Guud iyo gebi ahaanba xogta maaliyadeed ee la helo, tan la abuuro, ama ay maamulkooda hayaan hay'adaha maareynta Maaliyadda Guud, iyada oo aan xogahaas loo eegin meelaha ay ka yimaaddeen, qaabka ay yihiin iyo noocooda toona.

2. Xeer-nidaamiyahan waxa uu qeexayaa mabaadii'da ay ku salaysanyihiin maamulka xogta maaliyadeed iyo qaabka loogu shaqeeyo; iyo sidoo kale, doorka iyo waajibaadka ay tahay in ay qaataan shakhsiyaadka hoos ku xusan:

   b. Maareeyaha Xogta Maaliyadeed (Fiscal Data Controller);

   t. Ilaaliyaha Xogta Maaliyadeed (Fiscal Data Steward); iyo

   j. Khabiirka Farsamo ee Aag-xogeedka Maaliyadeed (Fiscal Data Domain Expert).

Qodobka 17aad:
Mabaadii'da Guud ee Maareynta Xogta Maaliyadeed

1. Nidaamyada xogta maareynta maaliyadda ee Wasaaraddu waa in ay yihiin kuwo u hogaansan sharciyada Dowladda Federaalka ah, ee u dejisan ilaalinta xuquuqda asturnaanta gaar ahaaneed iyo dhawrista xogta.

2. Xogta maaliyadeed waa in ay tahay mid diyaar ah, si fududna loo heli karo, laakiin xogaha dabci ahaan xaasaasiga ahi ma ku jiraan, waxayna u baahanyihiin in qarsoodi laga dhigo, lana ilaaliyo.

3. Xogta maaliyadeed waa in loo wadaago, loo uruuriyo, loo maamulo, loona adeegsado sidii Maaliyadda Guud loogu maareyn lahaa si hagaagsan oo wax-ku-ool ah.

Qodobka 18aad:

Qaab-maareyneedka Xogta Maaliyadeed

1. Lakabyada xogaha maaliyadeed waxa loo maareynayaa qaab ay socodsiinta adeeggu hoos timaaddo masuul dawladeed (Data Stewardship).

2. Sarkaalka dawladeed ee ay saarantahay masuuliyadda xogta maaliyadeed, waxa waajib ku ah, oo lagala xisaabtamayaa sidii uu u xaqiijin lahaa in xogtaas loo adeegsado danaha dhamaan nidaamka Maareynta Maaliyadda Guud ee Jamhuuriyadda Federaalka ah ee Soomaaliya.

3. Qaab-dhismeedka maareynta xogta maaliyadeed waa in uu ahaado mid ku haboon waxka-tarista baahiyaha hababka maareynta Maaliyadda Guud, iyada oo:

   b. La tix-gelinayo baahida loo qabo in xogta maaliyadeed laga heli karo waaxaha xafiisyada kala duwan ee dawladda;
   t. La hubiyo in la sameeyo ilaalinta ku habboon ee ku saabsan xogaha xasaasiga ah ee maaliyadeed, ee loo calaamadiyay in ay yihiin qarsoodi; iyo

   x. La taageero hirgelinta farsamooyinka casriga ah ee dijitalka ah.

Qodobka 19aad:
Isla Shaqaynta Nidaamyada

1. Waa in ay si habsami leh u wada shaqeeyaan dhammaan nidaamyada macluumaadka ee maareynta maaliyadda guud, ee uu ka mid yahay Nidaam-Xisaabeedka Maareynta Macluumaadka Maaliyadda Soomaaliyeed (SFMIS), dhamaantoodna u hoggaansamaan hagayaasha Dawladda ee u dejisan xaqiijinta isla shaqaynta nidaamyada.

2. Dhammaan Nidaamyada Macluumaadka ee Maareynta Maaliyadda Guud waa in ay ahaadaan kuwo si habsami leh isu la shaqeeya, oo si toos ah xogta isu dhaafsan kara, iyada oo aan loo baahan wax faragelin gacmeed ah.

Qodobka 20aad:
Lakab-xogeedyada Maaliyadeed

1. Xogaha maaliyadeed waxa la isu raaciyaa (kala soocaa) hadba intii is ku shaqo ah.

2. Ujeeddooyinka Xeer-nidaamiyahan awgood, lakabyada xogeed ee maaliyaddu waa kuwa ku qoran lifaaqa 1aad ee Xeer-nidaamiyahan.

3. Wasiirku waxa uu Wareegto Wasaaradeed ku shaacin doonaa liiska lakab-xogeedyada maaliyadeed ah, sida ay dhigayso baahida loo qabo qaabayn (jaangoyn) wax-ku-ool ah oo lagu sameeyo hababka maareynta Maaliyadda Guud .

Qodobka 21aad:
Maamulayaasha Xogta Maaliyadeed

1. Wasiirku waxa uu magacaabi doonaa masuuliyiin wadar ahaantooda loogu yeero ‘Maamulayaasha Xogta Maaliyadeed’, waxaanay yeelan doonaan gacan-ku-haynta lakabyada xogeed ee kala duwan ee ka mid ah nidaamyada loo adeegsado maareynta Maaliyadda Guud, waxaana ka mid ah kuwa hoos ku qoran, intaas kuma koobna:

   b. Agaasimaha Guud ee Dakhliga: kaasoo mas’uul ka ah xogta ku saabsan ururinta dakhliga, waxaana ku jira dakhliga cashuuraha ka yimaad iyo dakhliga aan cashuuraha ka iman labadaba.

   t. Xisaabiyaha Guud: kaasoo mas'uul ka ah lakab-xogeedyada Nidaam-Xisaabeedka Maareynta Macluumaadka Maaliyadda Soomaaliyeed (SFMIS), meelmarinta miisaaniyadda, warbixin-maaliyadeedyada, habraaca xisaabaadka iyo koontooyinka dowladda intaba.

   j. Agaasimaha Miisaaniyadda: kaasoo mas'uul ka ah lakab-xogeedyada miisaaniyadda khuseeya, sii deynta lacagaha, sida miisaaniyadaha sannadlaha ah, kuwa dhawrkii sanaba mar ah, miisaaniyadda qeybaheeda dibedda ka yimaadda iyo kuwa ku saabsan mashaariicda waaweyn ee kaabayaasha dhaqaale.

   x. Agaasimaha Maareynta Hantida: kaasoo mas'uul ka ah lakabyada xogeed ee ku saabsan hantida Dowladdu leedahay oo dhan.

   Kh. Madaxa Waaxda Maareynta Deynta: kaasoo mas'uul ka ah lakabyada xogeed ee ku saabsan deymaha Dowladda.

d.Xafiiska Xiriirinta Deeq-bixiyeyaasha ee Wasaaradda Qorsheynta, Maalgelinta iyo Horumarinta Dhaqaalaha: kaasoo mas'uul ka ah gacan-ku-haynta lakabyada xogeed ee ku saabsan kaalmada dibadeed oo ay hesho Dowladda Federaalka ah ee Soomalaiya.

2. Maamulayaasha Xogta Maaliyadeed waa in ay:

   b. Hubiyaan tayada xogta maaliyadeed ee hoos timaadda mas'uuliyaddooda sida ku qeexan Faqradda 1aad ee Qodobkan, iyaga oo saddexdii bilood ee kastaba mar baaritaan ku samaynaya xogaha ay hayaan, ka dibna ay warbixin siiyaan Wasiirka, una sii mariyaan Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Maaliyadda, muddo ah soddon maalmood gudahood, oo ka bilaabanta dhamaadka saddexda bilood ee kasta.

   (t) Diyaariyaan oo xafidaan xog-faahfaahiyaha dheeraadka ah (metadata) ee ku saabsan lakab xogeedyada maaliyadeed, iyaga oo hubinaya in dhammaan xogahaas loo kala soocay si waafaqsan Qodobka 24aad ee Xeer-nidaamiyahan.

   (j) Bixiyaan tilmaamo cad (qayaxan) oo ay raacaan maamulayaasha adeegsiga xogaha ee
   maalinlaha ah, ee ku saabsan maareynta xogta, iyada oo tilmaamahaas
   lagu salaynaayo sida xogaha loo kala soocay – (data classification).

   (x) Diyaariyaan, isla markaana kuwa xogaha adeegsanaaya la wadaagaan, jaantusayaasha xogta maaliyadeed - (data catalogues).

(kh) Hawlaha kaydinta iyo burburinta (tirtiridda) xogta ay waafajiyaan shuruucda arimahaas u dejisan.

(d) Hirgeliyaan aalado dijital ah oo loo adeegsado hubinta heerka isku xirnaanta xogta iyo tayadeeda.

(r) Hubiyaan is dhexgalka xogaha, iyada oo si aan kala joogsi lahayn ay macluumaadka isu dhaafsanayaan nidaamyada loo adeegsanaayo maareynta maaliyadda dadweynuhu.

(s) Tababarro siiyaan ilaaliyaayaasha xogta maaliyadeed, ayna hirgeliyaan hab lagu sameeyo ilaalin joogto ah oo ah dhinaca Tayada iyo isku xirnaanta xogta.

(sh) Magacaabaan Khubaro Farsamo oo qaabilsan aag-xogeedyada, kuwaas oo rasmi ahaan u xil saaran maareynta xogaha dheeriga ah (metadata) ee maaliyadeed.

(dh) Magacaabaan Ilaaliyayaasha Xogaha Maaliyadeed oo ku sugan dhamaanba Hay'adaha Dawliga ah (Wasaaradaha, Waaxaha iyo Wakaaladaha) iyaga oo hubinaya jiritaanka habraacyo adag oo ay lahaadaan xafiisyadaas kala duwani, taas oo lagu ilaalinaayo tayada xogta maaliyadeed.

3. Si loo gaaro ujeedooyinka Faqrada 2(b) ee Qodobkan 21-aad, warbixinta saddexbiloodlaha ah ee uu soo gudbinaayo Maamulaha Xogta Maaliyadeed waa in ay ka warbixiso:

(b) Jiritaanka iyo kala soocidda xogta;

(t) Waxtarnimada habka xogta loo farsameeyo/maareeyo;

(j) Hababka xogta lagu farsameeyaa/maareeyaa sida ay u waafaqsanyihiin sharciyada lagu dhaqmo ee hawlahaas ku saabsan; iyo

(x) Ilaalinta xogta iyo maaraynta halista jabsiga xogta.

Qodobka 22^{aad}:
Ilaaliyayaasha Xogta Maaliyadda

1. Ilaaliyayaasha Xogta Maaliyadda waxa saaran mas'uuliyadda tooska ah ee:

(b) Si sugan in ay u soo ururiyaan, una farsameeyaan xogaha ku jira Nidaamka Soomaaliya ee Maareynta Macluumaadka Maaliyadda, iyo nidaamyada kale ee maareynta Maaliyadda Guud, iyaga oo raacaaya tilmaamaha ku dhigan buug-gacmeedyada adeegsiga nidaamyadaas iyo sharciyada u dejisan ururinta xogta;

(t) U hogaansamidda habraacyada u dejisan amniga xogta iyo sharciyada ku saabsan dhawrista xuquuqaha asturnaanta xogaha gaarka ah;

(j) Muddo ah todoba (7) maalmood gudahood (oo ah maalmaha shaqada) in ay ku soo sheegaan doldaloolo kasta oo ku saabsan amniga xogta amaba jebinta nidaamka, oo saameyn ku yeelan karta tayada xogta maaliyadeed;

(x) Sida nidaamku yahay, aqoonsiga iyo xallinta dhibaatooyinka ku saabsan xogta maaliyadda iyo in macluumaadka amuurahaas ku saabsan loo gudbiyo Maamulayaasha Xogaha Maaliyadeed; iyo

(kh) Soo jeedinta isbeddelada suuragalka ah ee maamulka xogaha, gaar ahaan dhinaca siyaasadaha, halbeegyada, xeerarka iyo habraacyada intaba, iyada oo soo jeedimahaasi ku saleysanyihiin natiijada ka dhalata hawlgalada shaqo, waxaana loo gudbinayaa Maamulaayaasha Xogta Maaliyadda ee ay khusayso.

Qodobka 23aad:
Khubarada Aagg-xogeedka Maaliyadda

1. Khubarada Aag-xogeedka Maaliyadda waxa saaran mas'uuliyadaha ah:

(b) Ilaalinta iyo cusboonaysiinta lakab-xogeedyada maaliyadeed ee dheeriga ah, (metadata) saddexdii biloodba mar;

(t) Daabacaadda xogaha dheeriga ah (metadata) kuna faafiyaan barta internetka rasmiga ah ee dowladda iyo in ay xogahaas dheeriga ah la wadaagaan khubarada gacanta ku haya aagxogeedyada nidaamyada kale ee maareynta Maaliyadda Guud;

(j) Hirgelinta dhamaanba qaybaha farsamo ee caawinaaya hawlaha farsamaynta ee ay tilmaamaan/sheegaan Ilaaliyayaasha Xogta Maaliyaddu;

(x) Hirgelinta iyo ka shaqaynta sidii loo joogtayn lahaa qaab midaysan oo xogta loo farsameeyo, loo kaydiyo, loo qaado (gudbiyo), loona gaarsiiyo isticmaalayaasha;

(kh) Fahmista iyo sheegista khataraha amniga xogta; iyo khatarahaasi saamaynta ay ku yeelan karaan xogaha maaliyadeed sirnimadooda, tayadooda iyo jiritaankooda (helitaankooda) intaba;

(d) Hubinta adeegsiga xogtu in uu yahay mid ogolaansho loo haysto, lana xakameeyo;

(r) Hirgelinta talaabooyin munaasib ah oo muuqda iyo kuwo farsamo intaba, kuwaas oo looga jeedo ilaalinta sirnimada, tayada iyo jiritaanka (helitaanka) xogta maaliyadeed; iyo in la qiimeeyo waxtarnimada talaabooyinkaas amniga xogta lagu ilaalinaayo;

(s) Hubinta xogta lagu daraayo lakabyada xogaha maaliyadeed ee jira, in ay waafaqsantahay habraaca iyo hagayaasha u dejisan xogta maaliyadeed;

(sh) Hubinta saxnimada noocyada xogta, gaar ahaan kuwa tixraac ahaan loogu baahanyahay ee joogtada loo adeegsado, iyo xogaha aasaasiga u ah hawsha in la ilaaliyo,

lana diiwaangeliyo wixii is bedelo ah ee filasha elegtaroonigga ah ee xogta lagu sameeyay;

(dh) Marka keyd-xogeedyada (database) is-beddel lagu samaynaayo, in la hubiyo raacista (ku dhaqanka) habraacyada u dejisan maareynta xog-bedelista, si loo ilaaliyo saxnaanta kaydka xogeed;

(c) Hubinta in baaritaanno lagu samayn karo xogta la hayo iyo isbeddellada lagu sameeyay intaba; iyo

(f) Ku dhaqanka (hirgelinta) halbeegyada farsamo ee xogta mas'uuliyadooda ku hoos jirta.

Qodobka 24aad:
Kala Soocidda Xogta

1. Xogta dhaqaale waa in la kala soocaa.

2. Heerka kala soocida, iyo hadba ilaalinta iyo xakamaynta la socota heerka kala soocidda ee la qaato, waa in ay ku salaysnaato (ka turjunto) khataraha/halisaha daran ee ka dhasha xogaha ogolaansho la'aan loo dusiyo (saaro), waana in la qiimeeyo nooca xogta iyo heerka xaasaasinimadeeda.

3. Xogaha jira, haddii ay yihiin kuwo la abuuray iyo haddii ay yihiin xogo ka yimid hay'ado/xafiisyo kalaba, waa in markiiba (durtaba) la kala sooco, kala soocistaasina, ay ahaato mid wakhtiyaysan.

4. Heerarka amaba qeybaha xogta loo kala soocaayo waxa ka mid ah:

   (b) Mid Dadweyne;

   (t) Midda Rasmi ah;

   (j) Mid Qarsoodi ah; iyo

   (x) Mid Xadidan.

5. Wasiirku waxa uu soo saari doonaa tilmaamo uu ku qeexaayo shuruudaha loo raacaayo kala soocida xogaha, waxaana tilmaamahaas ka mid ah qeexid iyo tusaalayaal ku saabsan heer kasta oo ka mid ah heerarka xogaha loo kala saaraayo; habraacyada lagu qiimaynaayo heerka xasaasiyadda xogta, iyo hababka dib-u-eegista iyo cusbooneysiinta kala soocida loo samaynaayo, si loo hubiyo u hoggaansamidda heerarka amniga xogta iyo hab-dhaqanka hagaagsan ee maaraynta khataraha ku saabsan.

6. Sida ku sheegan tilmaamaha Wasiirka ee ku xusan Faqradda 5aad ee qodobkan, Maamulayaasha Xogta Dhaqaaluhu waa in ay hirgeliyaan hannaan xadidaaya wadaagista lakab-xogeedyada maaliyadeed ee ay gacanta ku hayaan.

7. Dhammaan xogta maaliyadeed ee ku calaamadsan ‘Mid Dadweyne’, waa in si joogto ah loogu daabaco bogga internetka ee Wasaaradda, mana loo baahna ogolaansho dheeraad ah oo laga sugo hay’adaha/xafiisyada kala duwan ee Dawladda Fadaraalka ah.

Qodobka 25aad:
Waajibaadka iyo Xeerarka Wadaagista Xogta

1. Si qaab wax-ku-ool ah xogaha maaliyadeed loogu wadaago:

(b) Waa in Marka ay xogaha isu dirayaan Maamulayaasha Xogta Maaliyadeed, ay mudnaanta siiyaan adeegsiga hababka aaminka ah ee wadaagista xogta ee hore loo ansixiyay.

(t) Waa in uu Ilaaliyaha Xogta Maaliyadeed (Data Steward) wixii xog ah cid kale la wadaagaa uun marka dhammaanba mabaadi’da u dejisan amniga xogta la buuxiyo, isla markaana, la dhamaystiro gebi ahaanba shuruudaha u yaalla xakamaynta xogta.

(j) Xogta Dhaqaale ee la wadaagaayo, waa in mar kasta laga reebo wixii faahfaahin shaksi ah ee qof lagu aqoonsan karo, hadii aan laga reebayninna, waa in ay lagama maarmaan u tahay xogta la diraayo, markaas oo kale waa in la raaco sharciyada Dowladda Federaalka ah ee u dejisan ilaalinta xogta iyo dhawrista xuquuqda asturnaanta khaaska ah ee shakhsiyaadka.

(x) Marka xogaha la wadaagaayo, waa in la diyaariyo xog-faahfaahiyayaasha dheeriga ah (Metadata) ee ku saabsan xogta la diray, marka loo baahdana waa in la bixiyo.

Qodobka 26aad:
Hantidhawrka Gudaha ee Sare (Chief Internal Auditor)

1. Hantidhawraha Gudaha ee Sare waxa uu leeyahay awood uu si buuxda ugu heli karo xogaha ku jira dhammaan nidaamyada maareynta Maaliyadda Guud, si uu u guto waajibaadkiisa shaqo ee ku xusan Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019, iyo Xeernidaamiyaasha Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee dhaqangalka ah.

2. Hantidhawraha Gudaha ee Sare waxa uu fulin karaa kormeerro joogto ah, oo ay ku jiraan kuwo ay la fuliyaan khubaro dibedda ah, si uu ula socdo adeegsiga nidaamka, u hogaansanaanta joogtada ah ee habraacyada, iyo wax-ku-oolnimada maareynta xogta maaliyadeed iyo weliba saxnimada hababka wadaagista xogta dhaqaale.

Qodobka 27aad:
Hantidhawraha Guud ee Jamhuuriyadda Fadaraalka ee Soomaaliya

Hantidhawraha Guud ee JFS waxa uu leeyahay awood uu si buuxda ugu heli karo xogaha ku jira dhammaan nidaamyada maareynta Maaliyadda Guud, si uu u guto waajibaadkiisa shaqo ee ku xusan Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019, Sharciga Xafiiska Hantidhawrka Guud ee 2023, iyo wixii xeer-nidaamiyaal ah ee kuwaas ka farcama.

CUTUBKA 5-AAD
MASUULIYADAHA HIRGELINTA TIKNOLOOJIYADA DIJITALKA EE CASRIGA

AH

Qodobka 28aad:
Xisaabiyaha Guud

1. Iyada oo loo hoggaansamaayo tilmaamaha Wasiirka, Xisaabiyaha Guud waa in uu ka shaqeeyo kor-u-qaadista adeegsiga tignoolajiyada casriga ah, waana in uu hogaamiyo hirgelintooda ee gudaha Nidaamka Soomaaliya ee Maareynta Macluumaadka Maaliyadeed, sida uu dhigaayo Qodobka 56-aad ee Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019 iyo Xeer-nidaamiyahan laftiisuba.

2. Si loo gaaro ujeedooyinka Faqradda 1-aad ee Qodobkan, Xisaabiyaha Guud waxa uu mas'uul ka yahay:

(b) in uu garto, isla markaana hirgeliyo isbeddelada loogu baahanyahay si loo bilaabo adeegsiga saxiixyada elegtaroonigga ah ee nidaamyada macluumaadka maaliyadeed ee hoos yimaaddo maamulka Xisaabiyaha Guud;

(t) dhisidda xirfadaha muhiimka u ah in si waxtar leh, oo wax-ku-ool ah looga shaqaysiiyo
Nidaamka Soomaaliya ee Maareynta Macluumaadka Maaliyadeed; iyo

(j) la-talinta Wasiirka ee ku saabsan soo saarista tilmaamaha ay tahay in loo raaco habka tignoolajiyada casriga ah loogu isticmaalaayo Nidaam-xisaabeedka Maareynta Macluumaadka Maaliyadda Soomaaliyeed (SFMIS).

Qodobka 29aad:
Agaasimaha Miisaaniyadda

1. Iyada oo uu hagaayo Wasiirku, Agaasimaha Miisaaniyaddu waxa uu mas'uul ka yahay aqoonsiga iyo hirgelinta isbeddelada loo baahan yahay si loo meelmariyo adeegsiga tiknoolajiyada casriga ah ee khusaysa nidaamka miisaaniyadda, sida uu Xeer-nidaamiyahan dhigaayo iyo weliba Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2019, Qodobkiisa 56-aad.

2. Si loo gaaro ujeedooyinka Faqradda 1-aad ee Qodobkan, Agaasimaha Miisaaniyadda ayaa masuul ka ah:

(b) Aqoonsashada iyo hirgelinta isbeddelada loo baahan yahay si loo bilaabo adeegsiga saxiixyada elektarooniga ah ee nidaamyada macluumaadka maaliyadeed, ee hoos yimaadda Agaasinka Waaxda Miisaaniyadda;

(t) Dhisidda xirfadaha muhiimka u ah in si waxtar leh, oo wax-ku-ool ah looga shaqaysiiyo

Nidaamka Macluumaadka Maaliyadeed, inteeda hoos timaadda Agaasinka Waaxda Miisaaniyadda; iyo

(j) La-talinta Wasiirka ee ku saabsan soo saarista tilmaamaha ay tahay in loo raaco habka tiknoolajiyada casriga ah loogu isticmaalaayo hagaajinta iyo xoojinta nidaamka miisaaniyadda.

Qodobka 30aad:
Saraakiisha Idman

1. Saraakiisha Idman ee hay'addaha Dawladda ayaa mas'uul ka ah hirgelinta adeegsiga saxiixyada elektarooniga ah, waxayna raacayaan tilmaamaha iyo hagista Wasiirka hadba sida baahidu tahay.

2. Sarkaalka Idman, haddii ay dhacdo in uu isbeddel ku yimaaddo doorarka iyo mas'uuliyadaha saraakiisha isaga ka hoosaysa ee adeegsada nidaamyada macluumaadka ee maareynta maaliyadda guud, waxa saaran mas'uliyadda ah in uu si degdeg ah isbedeladaas u ogaysiiyo Wasiirka, Xisaabiyaha Guud iyo Agaasimaha Miisaaniyadda.

Qodobka 31aad:
Qorshayaasha Joogtaynta Shaqada Nidaam-Xisaabeedka Maareynta Macluumaadka
Maaliyadda Soomaaliyeed (SFMIS)

Iyada oo loo hoggaansamaayo tilmaamaha Wasiirka, Xisaabiyaha Guud waa in uu ka faa'iideeyo adeegsiga tiknoolojiyadda casriga ah, si uu u hirgeliyo qorshayaal looga dan leeyahay hubinta sii socoshada (joogtaynta) shaqooyinka muhiimka ah ee NidaamXisaabeedka Maareynta Macluumaadka Maaliyadda Soomaaliyeed (SFMIS), marka ay ku yimaaddaan carqalado amaba khalkhal weyn oo dhinaca tiknoolajiyadda ah, uuna abuuro hannaan soo kabasho.

Qodobka 32aad:
Hannaanka Korjoogtaynta Guulaha

1. Wasaaraddu waa in ay dejisaa, walibana hawlgelisaa Hannaanka Korjoogtaynta Guulaha si loo cabbiro, loogana warbixiyo saamaynta iyo natiijooyinka ka dhasha dadaallada dijitaalaynta nidaamka maareynta maaliyadda guud.

2. Dhammaan hay'adaha Dawladda ee ka qayb-qaadanaya dadaallada dijitaalaynta nidaamka maareynta maaliyadda guud, waa inay si joogto ah usoo gudbiyaan xogta iyo macluumaadka looga baahanyahay, si loo diyaariyo warbixinnada Hannaanka Korjoogtaynta Guulaha.

3. Hannaanka Korjoogtaynta Guulaha waa inuu ka koobnaada:

(b) Halbeegyada bar-bilowga iyo nidaamyada cabbirrista horumarka iyo natiijooyinka;

(t) Jadwallada kasoo warbixinta, kuwaas ee uu ansixiyay Xisaabiyaha Guud; iyo

(j) Habraac si madaxbannaan loogu xaqiijinaayo natiijooyinka la soo gudbiyay.

4. Si uu dib-ugu-eego, kadibna u ansixiyo, Xisaabiyaha Guud waa in uu warbixin sanadle ah ee Hannaanka Korjoogtaynta Guulaha u gudbiyaa Wasiirka.

Qodobka 33aad: Istaraatiijiyada Maareynta Isbeddelka

1. Hay'ad kasta oo Dawladeed ee ka qayb-qaadanaysa dadaallada dijitaalaynta nidaamka maareynta maaliyadda guud waa inay diyaarsataa, kadibna hawlgelisaa Istaraatiijiyada Maara (haddii loo baahdo); iyoeynta Isbedelka, si loo hubiyo in si wax-ku-ool ah loo dhaqangeliyo dadaallada dijitalaynta nidaamka maaraynta maaliyadda guud.

2. Istaraatiijiyada Maareynta Isbedelka waa inay ka koobnaata:

   (b) Qorshayaasha xog-wadaagista iyo habraacyada latashiga daneeyayaasha;

   (t) Barnaamijyo lagu tababaraayo shaqaalaha iyo habraacyada iyo agabka kale ee loogu fududeeynaayo shaqaalaha isticmaalka nidaamka dijitaalka ah;

   (j) Qorshayaasha dib-u-habeynta hay'add

   (x) Tallaabooyinka wax looga qabanayo dhaqamada ka hor imanaya dadaallada dijitalaynta nidaamka maareynta maaliyadda guud.

3. Xisaabiyaha Guud ayaa korjoogteeynaaya sida hay'addaha Dawladdu ugu hoggaansanyihiin Istaraatiijiyadooda Maareynta Isbedelka, waxa uuna lixdii biloodba mar u diraaya Wasiirka, Warbixinta U-hoggaansanaanta Istaraatiijiyada Maareynta Isbedelka.

CUTUBKA 6-AAD
GARAADKA MACMALKA AH

Qodobka 34aad:
Ujeeddada iyo Baaxadda Adeegsiga Garaadka Macmalka ah

Ujeedada Xeer-nidaamiyahan waa in uu hago isticmaalka iyo hawlgelinta barnaamijyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah, marka ay timaaddo socodsiinta hawlaha maareynta Maaliyadda Guud; waxaana looga jeedaa in la hubiyo sidii aaladdan loogu adeegsan lahaa si ay ku dheehantahay mas'uuliyad iyo anshax, isla markaana, la jaan-qaadaysa danaha guud ee bulshada.

Qodobka 35aad:
Mabaad'iida Gundhigga u ah Adeegsiga Garaadka Macmalka ah

1. Adeegsiga garaadka macmalka ah, marka loo adeegsanaayo socodsiinta hawlaha nidaamyada macluumaadka Maaliyadda Guud, waa in ay waafaqsanaato amaba la jaanqaaddo mabaad'iida halkan ku xusan:

(b) La sharixi karo (la micnayn karo): Hab-fikirka, hab-socodsiinta shaqada iyo natiijooyinka ka soo bixi kara adeegsiga amaba shaqada barnaamijyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah, waa in loo fasiri karo daneeyayaasha ay khusayso si ay faham fiican u helaan;

(t) Mas'uuliyadda: Iyada oo la adeegsanaayo garaadka macmalka ah, hadana waa in ay caddaato cidda lahayd mas'uuliyadda gaarista go'aamadu. Si shaki meesha looga saaro, Saraakiisha Dawladda ayaa leh wixii mas'uuliyad ah, oo lagula xisaabtamayaa, xataa haddii ay adeegsadaan amaba ay caawimo ka helaan barnaamijyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah;

(j) Takoor-la'aan iyo Xaqsoor: Nidaamyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah, waa in loo qaabeeyo, loona adeegsado si ka maran eex iyo takoor gardarro ah. Si taas loo hubiyo, baaritaano joogto ah waa in nidaamyada lagu sameeyo, lana hubiyo in xeerarkii arimahaas ka yaalay loo hogaansamay.

(x) Asturnaanta iyo Ilaalinta Xogta: Barnaamijyada ku shaqeeya garaadka macmalka ahi waa in ay ku socdaan sharciyada iyo siyaasadaha jira ee u dejisan dhawrista xogta; iyada oo taas looga jeedo hubinta ilaalinta sumcadda shakhsiyaadka iyo dhawrsanaanta xogaha xaasaasiga ah.

(kh) Maareynta Khataraha: Waa in la dejiyo habraacyo looga jeedo aqoonsiga, qiimaynta iyo ka hor tagga khataraha ka iman kara adeegsiga garaadka macmalka ah, oo ay ku jiraan khataraha dhaqaale, bulsho iyo kuwa anshaxeed intuba.

Qodobka 36aad:
Samaynta iyo Hawlgelinta

1. Nidaamyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah, waa in samayntooda iyo hawlgelintoodaba lagala tashado khubarada ay khusayso, oo ay ku jiraan saynisyahannada xogta digitalka ah, xeeldheerayaasha dhinaca anshaxa, iyo daneeyeyaasha kale ee ay taabanayso.

2. Ka hor inta aan si buuxda loo hawl gelinin, nidaamyada macluumaadka ee garaadka macmalka ah ku shaqeeya waa in si adag loo tijaabiyo, si loo hubiyo saxnaantooda, is-kuhallayntooda, iyo in aanay soo bixin natiijo aan lagu talagalin.

Qodobka 37aad:
Qiimeyn iyo Kormeer Joogto Ah

1. Nidaamyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah, waa in si joogto ah loogu sameeyo kormeer iyo qiimayn, si loo ogaado hawl-qabadkooda, saameyntooda iyo waafaqsanaantooda halbeegyada anshaxa.
2. Waa in la dejiyo habab (talagal) si joogto ah loogu sii horumarinaayo nidaamyadan ku shaqeeya garaadka macmalka ah, iyada oo lagu salynaayo hadba jawaab-celinta dadka adeegsada ka soo noqota iyo marba halbeegyada cusub ee soo baxa.

Qodobka 38aad:
Tababar iyo Wacyigelin

1. Dhammaan shaqaalaha ku lug leh hawlgalka iyo korjoogtaynta nidaamyada garaadka macmalka ah ku shaqeeya waa in la siiyo tababar ku filan.

2. Si daneeyayaasha loo baro arimaha tixgelinta mudan ee dhinaca anshaxa, faa'iidooyinka iyo weliba khataraha ku jira adeegsiga nidaamyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah, waa in la sameeyo barnaamijyo wacyigelineed.

Qodobka 39aad:
U-hoggaansanaanta Sharciyada

Barnaamijyada ku shaqeeya garaadka macmalka ah ee loo adeegsado maaraynta maaliyadda guud waa in ay u hoggaansanyihiin sharciyada iyo halbeegyada heer qaran iyo kuwa heer calami ah ee u dejisan adeegsiga garaadka macmalka ah.

Qodobka 40aad:
Ka Qaybqaadashada Dadweynaha iyo Ka Warbixinta

1. Waa in la sameeyo dadaalo looga jeedo dadweynaha iyo daneeyayaasha kalaba in ay qayb ka noqdaan fahmista iyo dib-u-eegista lagu samaynaayo adeegsiga nidaamyada garaadka macmalka ah ku shaqeeya ee dhinaca maareynta maaliyadda guud.

2. Si joogto ah waa in loo soo saaro warbixino ku saabsan waxqabadka, caqabadaha, iyo arimaha tixgelinta mudan marka ay timaaddo adeegsiga aaladaha ku shaqeeya garaadka macmalka ah, ee loo adeegsanaayo maamulka maaliyadda guud.

CUTUBKA 7-AAD
QODOBBADA KALE EE GUUD

Qodobka 41aad:
Ka Reebid

Si loo dejiyo hagayaal cad, Wasiirku waxa uu tilmaamo gaar ah ku soo saari doonaa habraacyada ka midka ah maamulka maaliyadda guud ee aan lagu dabaqayn xeerarka ku saabsan diiwaannada elektarooniga ah, isgaarsiinta elektarooniga ah iyo saxiixyada elektarooniga ah.

Qodobka 42aad:
Dhaqan-Galka

1. Xeer-nidaamiyahan waxa uu dhaqan-gal noqonayaa kadib marka ay ansixiyaan Golaha Wasiirada Xukuumadda JFS, waxaana lagu Faafinayaa Faafinta Rasmiga ah ee Dawladda iyo Mareegta rasmiga ah ee Wasaaradda Maaliyadda.

2. Qodobbada Xeer-nidaamiyahan hadii ay iska hor yimaadaan qodobada ku soo baxay Xeernidaamiyaha Sharciga Maareynta Maaliyadda Guud ee 2022, waxa la qaadanayaa qodobada Xeer-nidaamiyahan.

3. Wasiirku wuxuu wareegto kusoo saari karaa amar, kaasoo dib loogu dhigaayo ama lagu hakinayo dhaqangelinta cutubyo, qaybo ama qodobbo ka mid ah Xeer-nidaamiyahan, si loo fududeeyo habsami u socodka dhaqangelinta Xeer-nidaamiyaha.

Lifaaqa 1-aad: Lakab-xogeedyada Maaliyadda (Fiscal Datasets)

Nuuca Xogta	**Tusaalooyinka Lakabyada Xogaha Maaliyadeed**
1. **Lakab-xogeedka Dakhliga**	(b) Dakhliga Cashuuraha: (cashuurta dakhliga, cashuurta shirkadaha, cashuurta iibka, iwm.); (t) Dakhliga aan Cashuuraha ahayn: (khidmadaha, ganaaxyada, iyo dakhliyada kale); (j) Ilo Maaliyadeed oo Dibadeed: (deeqaha iyo deymaha); iyo (x) Lacagaha Kaashka ah ee ka yimid Ilo Maaliyadeed oo Dibadeed (deeq iyo deyn la helay).
2. Lakab-xogeedyada Kharashaadka	(b) Kharashaadka Joogtada ah: (mushaharooyinka, bixinta biilasha korontada/ biyaha iwm, iibsiga badeecooyinka iyo adeegyada); (t) Kharashaadka Maalgashiga (mashaariicda kaabayaasha iyo iibsashada hantida); iyo (j) Maalgashiga Barnaamijyada Guud: (maalgelinta mashaariicda arimaha bulshada iyo qiimaynta natiijooyinka).
3. Lakab-xogeedyada Miisaaniyadda	(b) Miisaaniyadaha la Ansixiyay (Sharciga Qoondada Miisaaniyadda ee Sannadlaha ah); (t) Dib-u-eegisyo iyo Wax-ka-beddelka Miisaaniyadda; iyo (j) Qaabaynta Maaliyadeed ee Muddada Gaaban iyo Mudda Dhexe.

4. Lakab-xogeedyada Maareynta Hantida Dawladda	(b) Diiwaanka Hantida Dawladda (dhulka, dhismayaasha, qalabka, gaadiidka iwm); (t) Jadwallada qiimaha iyo qiima-dhaca hantida Dawlada; iyo (j) Diiwaannada lacagaha ku baxay ama ka soo hoyday hanti Dawladeed oo la iibiyay ama mid la soo iibsaday.
5. Lakab-xogeedyada Maaraynta Deynta	(b) Diiwaanka Deymaha Dowladda (deynta gudaha iyo tan dibedda); (t) Waajibaadka Deyn bixinta (bixinta dulsaarka iyo asalka ah); (j) Waajibaadka bixinta lacagaha cadaanka ah (lacagaha caddaanka ah ee loogu talagalay bixinta dulsaarka iyo
	deynta asalka ah); (x) Qiimeynta sida loo joogtayn karo bixinta deynta; (kh) Istaraatijiyadda Maareynta Deynta ee Muddada-Dhexe; iyo (d) Qorshaha Amaahda ee Sannadlaha ah.
6. Lakab-xogeedka Warbixinnada Maaliyadeed	(b) Warbixinaha Maaliyadeed ee Ku Salaysan Lacagaha Cad (warbixinta qaadashada iyo bixinta lacagaha); (t) Warbixinnada Hantidhawrka (natiijooyinka ka soo baxa baarista hantidhawrka gudaha iyo ka dibedda); iyo (j) Dukumentiyada iyo diiwaanada muujinaaya uhoggaansanaanta shuruucda iyo xeerarka maaraynta maaliyadda guud.
7. Lakab-xogeedyada Maareynta Mucaawinooyinka	(b) Mucaawinada dibedeed ee la helay (macluumaadka deeq-bixiyaha, faahfaahinta mashruuca iwm); (t) Warbixinnada qiimeynta isticmaalka mucaawinooyinka iyo saamayntooda; iyo (j) Warbixinnada qiimeynta isticmaalka lacagaha caddaanka ah ee caawimada ah iyo saameyntooda.

8. Lakab-xogeedyada Wax-qabadyada iyo natiijooyinka	(b) Tilmaamayaasha Muhiimka ah ee Waxqabadka (KPIs) ee ku saabsan maamulka maaliyadda; iyo (t) Natiijooyinka mashaariicda iyo adeegyada dadweynaha oo Dawladu bixiso (warbixinnada qiimeynta saameyntooda).
9. Lakab-xogeedyada Kala soocidda iyo Haykalka Xogaha (Metadata)	(b) Kala soocista xogaha (heerka sir-qarsoodi ee xog kasta, iyo ruqsadaha adeegsiga xogahaas ee loo baahanyahay);iyo (t) Halbeegyada ku aadan Haykalka Xogaha (Metadata) la xiriira Maareynta Xogaha Maaliyadeed.
10. Tilmaamayaasha Heerarka Dhaqaale iyo Kuwa Maaliyadeed	(b) Tilmaamayaasha Dhaqaalaha Guud (Wadarta Waxsoo-saarka Gudaha, heerarka sicir-bararka, shaqaaleynta); iyo (t) Tilmaamayaasha Badqabka Maaliyadeed ee Muddada Dheer (heerka is-dhinka miisaaniyadda, keydka lacageed ee caddaanka ah, isku jaangoynta heerka deynta qaran iyo Wadarta Wax-soo-saarka Gudaha).

Summad:MDW/05/2023-BF **Tr.28/10/2023**

Ujeeddo: Beec Guri lagu iibinayo Naado si waafaqsan Qod.338, 346, 397 ,398 iyo 406 ee XHMS.

Maxkamadda Degmada Waaberi, oo tixraaceyso xukuunnada ka soo baxay isla Maxkamadda Degmada Waaberi, lehna summadaha kala ah, **MDW/51/2021-BG, Lr.06/2022,** kuna taariikheysan **27/03/2022** iyo **Ref:73/2022-BG, Lr.01/2023-BX** kuna taariikheysan **15/01/2023.**

Sidoo kale, tixraaceyso Naadada Summadeedu tahay MDW/05/2023 ee ku tr.17/09/2023 laguna faafiyay si waafaqsan Qod.338, 346, 397 iyo 398 ee XHMS muddo 15 maalin ah oo ka bilaabaneysay 20/09/2023, kuna eg 05/10/2023, Facebook page-ka rasmiga ah ee Maxkamadda Racfaanka G/Banaadir iyo Radio Muqdisho, ayey maanta oo ay Taariikhdu tahay 25/10/2023 qabatay fadhi lagu iibinaayo NAADO GURI oo ay leeyihiin Dhaxaltooyada Marxuum Cabdullaahi Yalaxow Afrax, sida ku cad dhaxalkoobka Summadiisu tahay MDCCS/85/2022 ee ku tr.21/07/2022, lehna warqadda lacag Qabasho No.12298 ee ku tr.28/05/2022 iyo Dukuminti Duplicate ah lehna **B/B/S/10/48/2022,** ee ku tr.28/05/2022, gurigaas oo ku yaallo Degmada Waaberi, waaxda Horseed cabbirkiisu yahay 12x8Mtr, oo uu ka dhisan yahay Hool leh xafiisyo, jihooyinkiisuna yihiin **Waqooyi** Guri dad, **Koofur** jid **Bari** laamiga Via Uganda (Dabka) **Galbeed** Guri dad .

Fadhiga Naadada waxaa ka soo qeyb-galay oo shuruudaha Naadadana buuxiyay shirkadda **Dalkom Somalia** kaliya, oo uu matalayo, Guddoomiye **Maxamed Axmed Jaamac** lehna ID.No.2986, kana soo baxay Favori Airport oo bixiyay Carbuun Dhan ($18,000) sideed iyo toban kun oo doolar.

Majiro shaqsi ama shirkad kale, oo carbuun bixiyay si uu uga qeyb-galo beecaas naadada ah iyadoo xitaa Maxkamadda ay kordhisay muddo 20 cisho ah si loo helo qiimo ka sarreeyo qiimaha ay gaartay shirkadda magaceeda kor ku xusan yahay.

Qiimaha Guriga Aasaaska u ah ayaa ahaa lacag dhan **$180,000** (Boqol iyo Sideedan ku oo doolar ah) oo ay Maxkamadda dalbatay qiimahaas waxaa gaaray Shirkadda Dalkom, girigaas hadda waxaa ijaar ahaan u deggan Shirkadda Rajo Cable Tv.

CamScanner

Sidaa darted, Maxkamadda Degmada Waaberi waxa ay go'aamisay.

- Guriga leh tilmaanta sare ku xusan waxa ay ka iibisay shirkadda **Dalkom Somalia** uuna matalayo Guddoomiye Maxamed Axmed Jaamac waxa ayna uga iibisay lacag dhan $180,000 (boqol iyo sideetan kun doolar).
- Dhammaan dukumintiyada Guriga ee sare ku xusan waxa ay ku wareejisay iibsadaha oo ah shirkadda Dalkom uuna Matalayo Guddoomiye Maxamed Axmed Jaamac.
- Qarashka lagu sameeyay Duplicate-ka oo ah lacag $3,200 (Sadax kun iyo labo Boqol doolar ah), waxaa la dulsaaray dhaxaltooyada Cabdullaahi Yalaxow Afrax.
- Maaliyadda oo ah 2% waxaa la dulsaaray dhaxaltooyada marxuum Cabdullaahi Yalaxow Afrax, iyadoo la waafajinayo Xeer nidaamiyaha Ujuurada Maxkamadaha ee Ref: MOF/OM/1828/2023 ee soo baxay Maarso 19/2023.
- Go'aankaan waxa uu dhacay manta oo taariikhdu tahay 28/10/2023.

Cabdullaahi Maxamed Rooble
Guddoomiyaha Maxkamadda Degmada Waaberi

JAMHUURIYADDA FEDERAALKA SOOMAALIYA
MAXKAMADDA DEGMADA WAABERI
WABERI DISTRICT COURT
FEDERAL REPUBLIC OF SOMALIA

Gmail: Maxkamaddadegwaaberi@Gmail.Com